891.99
9-89

209-uz

2004

3233

ՆԱՐԵԿ

ԳԻՐՔ ԱՂՕԹԻՑ

Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ Հոգեկիր Հռետորի.

Բաշխեալ յիննսուն և հինգ բանս՝ հոգեսուն Աղօթանաց.

Նորոգեալ սրբագրեալ՝ համեմատութեամբ հնագոյն և ընտիր ընտիր ձեռագիր օրինակաց.

Ի հայրապետութեան Սրբոյ Գահին Էջմիածնի, Տեառն Դանիէլի Նորանեալ Սրբազան Կաթուղիկոսին ամենայն Հայոց.

Եւ ՚ի Պատրիարգութեան Սրբոյ Երուսաղէմի, Տեառն Թէոդորոսի Արքեպիսկոպոսին.

Իսկ և ՚ի Պատրիարգութեան Արքայանիստ Մայրաքաղաքիս Կոստանդնուպօլսոյ, Տեառն Յօհաննու Աճաբան կոչեցեալ վսեմաբան րաբունապետին.

Յամի Տեառն՝ 1812. Իսկ ՚ի Թուիս՝ ՌՄԿԱ. Մարտի ԺԲ.

՚Ի Կոստանդնուպօլիս Քաղաքի.

՚Ի Տպարանի Յօհաննիսեան Պօղոսի.

3805–57
Гос. Публ. Библиотека
...ССР

243

ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՈԳՆԱԹԱԽԱՆՁ ԲԱՆԻՑ ՕԳՏԱԿԱՐԱՑ, ԱՊԱՇԱ-ՒԱՆԱՑ, ՀՈԳԵՇԱՀ ԽՐԱՏՈՒՑ·

Անձին ստգտանաց · զղջականաց կանոնաց կենաց, կամաւորութե՟ յանձնառութե՟ց · աներեւութից յայտնութե՟ց , մեղանաց խոստովանութե՟ց , ցուցմունք գաղտնեաց , տարածմունք ծածկեցելոց , յանդիմանութ՟իք թագուցելոց ·

Սպեղանիք զօրաւորք՝ վիրաց անբժշկականաց · դեղք ազդողականք՝ ցաւոց անտեսականաց · հնարաւորութ՟իք՝ բազմամասնեայ երկանց վտանգից ·

Ի դիմաց կարեաց՝ ամենից բնութե՟ց , առիթք արտասուաց , պատճառք աղօթից · Ի խնդրոյ հայցմանց՝ հարց միանձանց և բազմաց անապատականաց՝ ասացեալ մատեան ողբերգութեան

ԳՐԻԳՈՐԻ

Նարեկայ վանից վանականի

†Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ ԸՆԴ ԱՍՏՈՒԾՈՅ.

✻Բան. Ա.

ՁԱՅՆ ՀԱՌԱ ՉԱՆԱՑ՝ ՀԵԾՈՒԹԵԱՆ

սրտի՝ ողբոց աղաղակի՝ քեզ վերընծայեմ տեսողդ գաղտնեաց. և մատուցեալ եդեալ 'ի հուր թախծութեան անձին տոչորման՝ զպտուղ բղխից ճենճերոյ՝ սասանեալ մտացս՝ բուրվառաւ կամացս առաքել առ քեզ. Այլ հոտոտեսցես հայեսցես՝ գթած, քան 'ի պատարագն բոլորապտուղ մատուցեալ ծխոյն բարդութեան. Ընկալ զսակաւ

Ա մաս

մասնեայ բանիցս յօդուած՝ քեզ 'ի հաճութի, և մի'
'ի բարկութի. ելցէ 'ի խորոց աստի զգայութեց խոր
հըրդակիր սենեկիս՝ վաղվաղակի ժամանել առ քեզ՝
կամաւորական նուէր բանական զոհիս, ողջակիզել
զօրութբ ճարպոյ՝ որ յիւն է պարարտութի։ Եւ 'ի
դնելս իմ ընդ քեզ դատ՝ խառնեալ աղերսիւ հզօր,
մի' իբրև զհամբարձումն ձեռաց ամբարշտեալն յա-
կոբու, ըստ բողոքելոյն եսայեայ, և զանիրաւութին
բաբելոնի, տաղտկալի քեզ երևեսցի, զոր առակ եօ-
թանասներորդի երկրորդի սաղմոսին ազդէ. այլ իբր
զբուրեալ խունկն հաճոյական 'ի խորանին սեղանոյ,
զոր դաւիթն կանգնել նորոգեաց տապանակին հան-
դըստեան 'ի գերութենէն դարձելոյ, որ 'ի վերստին
գիւտ կորուսեալս հոգւոյ առակի՝ ընդունելի կա-
մաց քոց լիցի։

2 Բայց քանզի ձայնդ ահաւոր դատաստանիդ հա-
տուցման՝ ուժգինս ճչեցեալ 'ի ձորն վրէժխնդրու-
թեան՝ կրկինս ինձ երկնէ մարտից յարուցմունս.
այժմէն գուշակեալ շարժմունս յուզմանց ներհակա-
կանաց, որ յիմումս անձին ցուցանի, խռովութիւնս
ամբոխից. հարեալք ընդ միմեանս զէն առ սուսեր՝
խորհրդոցն հոյլք, չարեացն՝ ը֊ բարիսն, և գերեալ
զիս 'ի մահ, ըստ հին դիպուածոյն՝ որ նախ քան ըզ
շնորհին ժամանել առիս. զոր ընտրեալն առաքելա-
կանացն դասուց պօղոս՝ առօրինակեալ զմովսէս,
զքի փրկութին յաղթող ցուցանէ։ Վասն զի թէ
մերձ է օր տեառն, ոչ դիր ասէ, 'ի հովիտն անձուկ
զորիշին յուսափաթու և հեղեղատին կեդրոնի,
հանդիսարանացն իրաւանց ժամադրութեանց,

որ

որ կենցաղականաւ այսր յաւիտենիւ՝ զհանդերձե-
լոցն ինձ կերպարանեն, ապա և յաւէտ մերձեցաւ
'ի վեր իմ արքայութիւն ած՝ մարմին եղեալ, մեծապէս
գտեալ զիս առ իթ փառաց՝ բազմաց տոկոսեաց՝ զա-
նազան մասանց յանդիմանողաց ճշմարտապատմից,
քան զձեռին նորին վերակացումն անդ ուրեմն եր-
բեմն 'ի հարուածս եդովմայեցւոց և փղշտացւոց, և
այլոց բարբարոս ազգաց. Քանզի այն ընտրութիւն՝
ամօք չափեցաւ, իսկ պատուհաս խմումն պարտուց՝
առանց աւարտման ունի զսահմանն. Ո՜հ՝ դուք՝ և
որդեայթ անձողոպրելի, ըստ մարգարէին և առակօ-
ղին, տագնապաւ մեծաւ առ դուրս ինձ հասեալ՝ զա-
մօթն մշտնջենաւոր աստէն գծագրել. Ո՛ որ միայն
քո՛ է հրաշագործել պատուղս դեղոց՝ 'ի ճնարս կենաց՝
ամենավճարան տարակուսանաց հոգւոց վտանգից,
քաւիչ ամի՝ գովեալ 'ի փառս անճառս անսահմա-
նելի բարձրութե, յաւիտեանս յաւիտենից.

---

† Մ երամին ցաւելուած չըչին հեծաւրէ՝ նորին հաչողի, առ-
նոյն ապէրս նշխարաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ած.

❊ Բան. Բ.

1 Եւ արդ՝ քանզի առ բարձրեալն ած յօդաւորա-
կան շրթամբք կարդաս, որ գործովք միայն
գրաւի, և ոչ սնոտիաբանութե կաշառի,
որ յեդիպտոս միշտ ունիս զարտիդ զդարձն, զի՞նչ
օրինակ առ այս քեզ նմանագոյն և յարմարական ա-
տանօր եդից՝ անձն իմ պարտաւոր. Պատժակիցս՝
կործանեցելոյն սոդոմայ. ըմբերանեալ դատախազս՝
նին

նինուէի · անարի բարբարոսս՝ քան զտիկլինն հարա-
ւոյին · վաւթարադըյիս՝ քան զքանան · յամառեցեալս՝
քան զամաղէկ · անբժշկականս քաղաք՝ դրօշելոց, նշմար
ծնացեալ՝ ապստամբութե հինն խորոյելի, յիշատա-
կարան պահեալ՝ ուխտազանցութեն յուդայ։ Աշտամ-
բեալս՝ դեր քան զծուր · տարամերժեալս՝ քան զըղ-
ծայդան · խորթաբարոյս՝ քան զդալիլեա · աններելիս՝
քան զանհաւանն կափառնայում · պարսաւեցեալս՝
իբր զքորազին · բամբասեցեալս՝ ընդ բեթսայիթայ ·
անպարկեշտ ծաղկեցեալ ալիքս՝ եփրեմի։ Որով ա-
զաւնիս միշտ յիմարութեամբ՝ այլ ոչ հանդարտու-
թեամբ · ՚ի կորեանց տխեծուց՝ անձնականն օձս ե-
ղեռնային · կերպս ձնէոց քարբից՝ լցեալ ժանտու-
թեամբ · պատկերս վերջին հարուածոցն երուսաղէ-
մի, ըստ բանին տէրունի՝ և տեսանողացն ձայնի։
Տաղաւարս մերժեալ՝ հասեալ ՚ի կործանումն · խոր-
տակեալ դրացս վտահարան, և կրկին ծրդեալ շին-
ուածս խօսուն · թողեալ ժառանգութիւնս յարմա-
րական, մոռացեալ տունս ՚ածակերտ, ըստ բանից նո-
խադրեցելոցն՝ մովսէսի դաւթայ և երեմիայի։
Յարկս բանական՝ ունօղս բորոտութե, հարուածեալ
իբրատու քերմանն՝ օրինիւ կաղդուրեալ, օծեալ կա-
ւոյն՝ ողորմական հեզութեամբն · անձարակ գտեալ
յեւս ճնարից, քակտեալ վերստին ձեռամբ շինողին ·
արտաքս ընկեցեալ՝ իբրեւ ացի հատուցմամբ՝ հրամա-
նաւ հզօրին՝ ՚ի տեղի անսուրբ · հերքեալ տարադ-
րեալ խորոցաւ մեծաւ՝ ամենայնիւ առանց խնայե-
լոյ։ Ծածկեալ դրամն յերկրի չորեօք, ըստ աւան-
դակորոյս ժխտողին՝ որ յաւետարանին ցուցանի։

Ամլ

2 Այլ դու տ՟՛ծ՝ տ՟ծդ հոգւոց և տ՟մ մարմնոց, ըստ
դաւանելոյ տ՟ծաշնորհին, երկայնամիտ և բազումո
ղորմ, ըստ մ՟եծին յովհանու ձայնին, շնորհեա՛ կատա
րել 'ի քոյդ հաճութ՟ի օրհնեալդ կամաց՝ զսկզբնաւո
րեալ մատեան մաղթանաց՝ այսր ողբերգութեան.
Եւ ընդ լալով սերմանել բանիս՝ 'ի նախընթաց չուս
տախճանաց՝ օթեւանացս պատրաստութ՟ե, 'ի կատա
րածն ժամանելոյ հասարակաց հնձոցն, դարձոյց բերկ
րեցեալ լրութ՟բ քաւութ՟ե՝ պտղոյն երանութեան՝
որոյիցն բարութ՟ե. Ո՛վ տացէ ինձ արդեանդ սրտի
անորդի՝ իբր խորոյելի, և սոյնս աչաց ցամաքելոյ՝
ողբ ամենագութ. Տ՛ուր բանական մաղթողիս՝ հզօր
և ողորմած, նախ քան երկնի՝ և երկրին երկրի, և նա
ցորենոյ և գինւոյ և ձիթոյ, և նոցա խորոյելի.
Եւ երկնաւորացն ագերս՝ որ առ.քեզ հոգւոյս՝ ազ
դեսցէ, քան թէ տաւղերաց ապականացուաց.
Դու ստեղծիչ և ես կաւ, բայց տարակուսելոյս 'ի
մուտս մաղթանաց այսր հեծութ՟ե՝ կամս քաղցրութ՟ե՝
զօրանալ աստէն. զի մի՛ 'ի բանալ վերնոյինն երկնի՝
անընտիր գտեալ կրթութեան վայելման լուսոյ,
իբր զնիւթ մոմոյ՝ սպառեցայց, ջնջեալ 'ի միջոյ.
Ո՛գի զրկելոյս, ըստ մաղթանաց գոչման աստղին, և
ո՛յժ թալկացելոյս, և կեանք մաշելոյս՝ մնացս խըղ
ձի՛, այլ ո՛չ տաժանմամբ կրից՝ աշխատութ՟բ զքեզ
խնդրելոյ, ա՛ռ զաւանդ մաղթանացս, և տո՛ւր զողոր
մութի քո շնորհացդ. ընկա՛լ զփոքրս՝ 'ի տկարէս, և
շնորհեա՛ զմեծդ՝ առ 'ի հզօրէդ. զօրացո՛ զբանս զղջ
ման, առաքեալ 'ի մեզ հոգի 'ի բարձանց՝ տ՟ծաշունչ
պատգամօքս՝ 'ի սմա եդելոցս. Պարգևեա՛ բարերար՝

զառակն Եսայեայ, լուսաւորեալ առ ճշմարտութիւն, մատուցանելով մահու արժանեայս, ընդ պղնձոյս դոյլ անարգս ձայնի՝ զոսկի քո շնորհի · ընդ անզարդուն երկաթոյս՝ սեւուն գունոյս՝ պղինձ պճնելի, ցոյցք առաքինութեան, հրաշէկ լիբանանու։ Ընդէ՞ր կարծրացուցանես զսիրտ եղկելոյս՝ չերկնչել ՚ի քէն, անճառ և ահաւոր։ Մի՛ եղէց անպտուղ ՚ի փոքր վատակոյս՝ իբր ապաջան սերմանօղ անբերրի երկրի։ Մի՛ լիցի ինձ երկնել, և ոչ ծնանել · ողբալ, և ոչ արտասուել · խորհել, և ոչ հառաչել · ամպել, և ոչ անձրևել · ընթանալ, և ոչ հասանել · ինձ ձայնել, և քեզ ոչ լսել · պաղատիլ, և անտես մնալ · կողկողել, և ոչ ողորմել · աղաչել, և ոչ ինչ օգտել · զոհել, և ոչ ճենճերել · զքեզ տեսանել, և դատարկ ելանել։ Լո՛ւր ինձ նախ քան զկարդալս իմ առ քեզ միայնդ հզօր · մի՛ զանվճար տանջանացն տոյժս՝ ընդ թուլաւորց մեղօք կեցելոյս չարագործիս ինձ՝ հատուցանել։ Կեցո՛ զիս գթած · լո՛ւր ինձ ողորմած · մարդասիրեա՛ նէրօղ · խնայեա՛ երկայնամիտ · պաշտպանեա՛ ամպաւէն · բարերարեա՛ հզօր · ազատեա՛ ամենակալ · կենագործեա՛ նորոգօղ · վերականգնեա՛ ահաւոր · լուսաւորեա՛ երկնային · բժշկեա՛ հնարաւոր · քաւեա՛ անքննին · պարգևատրեա՛ առատ · շնորհազարդեա՛ աննախանձ · հաշտեա՛ աննախատակիր · ընկա՛լ աննոխակալ · սրբեա՛ ՚ի պարտուց օրհնեալ։ Եթէ յառեցից զաչս իմ՝ նայեցեալ ՚ի հայեցուածս երկուց վտանգից՝ յաւուր թշուառութեան, զքոյդ տեսից փրկութիւն՝ յոյս և խնամակալ · եթէ նկատեալ դիտեցից ՚ի վեր յամենադրաւ ուղին սոսկալի, հրեշտակ քո խաղաղութեան՝

քաղցրութե՛ ինձ պատահեսցէ. Ցոյց ինձ տէր 'ի
յելեցն աւուր՝ շնչոյս արձակման, մաքրութն ոգի՛
լուսով ամբարձեալ 'ի յերկնաւորացն երջանկաց՝ պար
գեւօք սիրոյ քոյ եկեալ հասեալ: 'Ի յարդարոցն կա_
տարելոց՝ կարեաց ինձ կցորդ ժամանեցուսցես. զան_
անկեալն բարի՝ չարիս 'ի յուսահատութեանն աւուր
շնորհեսցես: Բա՛ն լեցի քեզ բարեբանեալ՝ որ փրր
կութիդ ես ա՜մի, եթէ ախտացեալս քո ոչխարի՝ գա_
զան դժնդակ տացես ուղեկից. մեղօք մեռելոյս՝ ան
ախտ կեանք. կործանելոյս պարտեզք՝ փրկութի.
3 Որդեօք մոռացելս զբարերարելդ՝ անկեալութի.
անտեսեսցեմ զգթասիրելդ՝ խնամօղ. յղփացեսցեմ
զմարդասիրելդ՝ անփոփոխ. նհանջեսցեմ զկենադոր
ծելդ՝ անվախճան. Թողուցում զողորմութիդ՝ երջա
նիկ պտուղ: Աղաւաղեսցեմ զքաղցրութդ բարե_
շնորհ ծաղկիդ. անպատուեսցեմ զնիւթ պանծանաց՝
քումդ ճոխութն. յեղանակեսցեմ զփառս հերաց՝
քումդ բարձրութեան. մի պահեսցես զվայելչական
զարդ պայծառութն՝ քումդ պսակի: Եթէ ողոր_
մածացն է երանութի, իսկ դու բնաւ իսկ արքայութի՝
լցեալ փափաքմամբ, մի զբուրոյն պարգեւեսցես փրր_
կութի. մի մատուցանիցես դեղ վիրացս. մի սպե_
ղանիս խոցոտածոյս. մի դարման տկարութս. մի ծա_
գեսցես լոյս 'ի խաւարի յուսացելոյս 'ի քո զօրութդ՝
կենաց պարգեւդ տիեզերց: Որ միայնդ ունիս փառս
իմաստութե՛ իսկութե՛ և յարակայ մշտնջենաւորութե.
վկայեալ 'ի բնաւից. օրհնեալ և փառաւորեալ յերիս
յաւիտեանս. և անդր քան զպայման սահմանի իմա
նալեացն յաւիտենից. ամէն.

Տէր

† Մ Քրիստին յաւելուած յրջին հեծութէ՝ նորին հոյովէ, առ-
նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

❊ Բան· Գ։

1 Տէր իմ տէր, տուիչ պարգևաց· ինքնաբուն
բարի· ամենից տիրող հաւասարապէս· միայն
արարիչ զբնաւս՝ յոչէից· փառաւորեալ· անքըն
նին· ահեղ· ահարկու· սոսկալի· հզօր· սաստիկ· անտա
նելի· անմերձենալի· անըմբռնելի· անիմանալի· ան-
ճառելի· անտեսանելի· անզննելի· անշօշափելի· անո
րոնելի· անսկիզբն· անժամանակ· Անշամանդաղ գի-
տութի· աներկևան տեսութի· ճշմարիտ էականութի·
բարձր՝ և խոնարհ օրհնաբանեալ գոյութի· անստուեր
ծագումն· ամենափայլ ճառագայթ· խոստովանեալ
լոյս· անտարակոյս վստահութի· անտարտամ հանգիստ·
անյեղլի կնիք· անսահմանելի տեսիլ· վկայեալ անուն·
ճաշակ քաղցրութե· բաժակ բերկրութե· հաստիչ
հոգւոց հաց· օտար մխթութեց սէր· աներկբայ խոս
տումն· ծածկոյթ ցանկալի· զգեստ անկապուտ· օթոց
բաղձալի· զարդ փառաց· ձեռնկալու մեծ· ապաւէն
գովեալ· աննուաղելի շնորհ· անպակասելի գանձ· ա-
նապական անձրև· արփիացնցուղ ցօղ· ամենատեղաց
դեղ· ձրի բժշկութի· կրկնաձիր առողջութի· վեհա
գոյն խրախոյս· անպատիր կոչումն· համօրէն աւե
տիս· սորկամեծար թագաւոր· աղքատասէր պաշտ
պան· մշտահարուստ տուիչ· անխափան դիմեցումն·
աննահանջելի հրաման· անհամառօտ յոյս· երկար տե
սողութի· անզղջական տուր· ամենաբաշխ աջ· արդարա
կշիռ ձեռն· անաչառատես ակն· Մխիթարութե ձայն·

սփո

սփոփանաց լուր · բերկրութեան բերումն · անուն կեն-
դանի · նախախնամօղ մատն · անգայթագղելի ելք ·
անխարդախ ընթացք · կենդանարար կամք · աննեն-
գելի խրատ · աննախանձ պատիւ · լայնական ճնարք ·
անձկական պայման · անդատանելի հետք · աներեւոյթ
շաւիղ · անչափագիր պատկեր · ողքանուն տեսահման ·
աննմանական տիպ · անզուգական գութ · ողորմութեան
բազմազեղ · խոնարհութեան տօնելի · համբոյր փրկական ։
Այլ եւս քան զայս՝ ազդմունք վայելչականք՝ տէրու-
թեանդ նուիրելիք, օրհնեալ · գովեալ · բարեբանեալ ·
քարոզեալ · աւետարանեալ · հռչակեալ · ծնծեցեալ · պատ-
մեալ · անխափելի կամօք աղաչեալ · եւ որ ինչ առ մեզ
բերին առ՚ի քէն՝ հոսմունք քաղցրութեան, զոր հան-
դերձելոցն ճառից լուսաբանեն կերպաւորութիւք ·
որով զուարթ ցուցանես ՚ի փրկութիւն իմ՝ երանութեան,
իբր ՚ի պարարտութենէ իմքէ՝ ախորժ տենչանօք լցեալ ·
զի ոչ իմով ինչ անտիապատուաստ փառաւորիս եր-
գով, այլ զի պատճառ իմն առցես զփոքրս աղերս՝
մեծիդ փրկանաց ։

2 Այլ քանզի առ ամ հասակ տնկեցեալ յերկրի ազդ-
բանականաց՝ այս պատուէր նկարագրական նորոգ-
մատենի ողբոց նուագի՝, որ զամենեցունց ունի ըղ-
կրից պատահմանց՝ նշաւակեալ յիւրում պատկերի,
իբր կցորդ մեծգիտակական կարեաց համօյնից, առ
բոլոր գումարս՝ բազմահոլով տիեզերակոյտ քրիստո-
նէից ։ Առ նախնի ժամն ժամանողաց, եւ առ երկրորդ-
կոչեցեալ չափու արփունն, առ որ ՚ի կատարած առ-
ուրն կոչեալ՝ սակաւաձեռն ծերութեան ։ Առ պար-
տաւորս, եւ արդարս · առ ինքնարդոյ բարձրոյն, եւ

սխա

սխալեալ անձնադատ գտեալն • առ բարիսն , և եղեռ
նագործս • առ նկունս , և առ արիս • առ սորուկս և
ներքոյանկեալս , առ սեպուհս և գերաշխարհիկս •
Մ՚իջակայնոց՝ և պայազատաց • շինականաց՝ և տոհմա
կանաց • արուեաց՝ և իգաց • հրամայողաց՝ և հնազան
դելոց • դե՛ր եկոց՝ և նուաստից • վեհից՝ և փոքունց •
պատուականաց՝ և ռամկաց • ձիավարժից՝ և սոսկա
կանաց • քաղաքականաց՝ և գեղջկաց • արքունից գոռո
ղութեանց՝ ՚ի սանձս ահաւորին ըմբռնեցելոց •
Մ՚իայնացելոց՝ վերնականացն խօսակցաց • մաքրակա
նաց՝ տիրանուէր զգաստութ͞եց • քահանայական՝ եր_
ջանիկրօն ընտրութ͞եց • այցելութ͞եց՝ բարեզգես
տից դիտողութ͞եց • աթոռակալութ͞եց նախագահից՝
սրբանուէր տեսողութ͞եց • որոց ոմանց աղերս աղա
չանաց , և ոմանց խրատ բարեաց , առ դէմս աղօթից՝
այսու մատենիւ մատակարարեցի , ձեռնարկեալ հո_
դւոյդ զօրութ͞ե՝ կարգել ինձ մաղթանս բազմադի
մի , և ա͞մն սոցին խնդրուածս՝ գթութ͞ե մեծիդ_
յանդիմանն լինել առաջի հանապազ :
4 Եւ արտացես զայն ընթերցողացն ՚ի սիրտս յըն_
տակս՝ բժշկութի հոգւոց , և մաքրութի յանցա
նաց • թողութի պարտուց , և արձակուրդ մեղաց կա_
պանաց • Եղիցի՛ բղխումն արտասուաց՝ առաջի վար
ժելոցն , և պարգևեալ տացի ՚ի ձեռն սորին ապա
շաւ ըղձից • Շնորհեսցի՛ ամէր և ինձ ընդ նոսին՝
առ՚ի քէն՝ զղջումն կամաց • և նոցա խմոյս ձայնիւ՝
շունչս բարեհամբոյրս • Նուիրեսցի՛ վ͞ս իմ այսու մա
տենիւ՝ պաղատանք նոցին , և բանիւս այսու հե_
ծութիւնք նոցին՝ ընդ իմ խնկեսցին • Ընդ համբոյր

Ձա

ճաշակման այսր ողորմութեան, շնորհ լուսոյ քոյ
մտեալ բնակեսցէ. եթէ ելցեն ինձ բարեպաշտք
ընծայիլ սմա, ընկալ կենդանարարքն վ̃ քոյ գթած՝
և զիս ը̃ նոյին. եթէ ախտս ինչ սրբանուէրս՝ կաթ-
ուածոց աչաց՝ սովին բերիցի, եղիցի՝ 'ի քէն խնա-
մեալ՝ և յիս անձրևեալ. եթէ գրեսցի և 'ի փրկու-
թիւն կարդեսցի՝ հաղորդելոյն յայս կերս կենաց,
արասցես կամաւ քո օրհնեալ՝ և ինձ համարել. եթէ
հեծութիւն ա̃ծահաճոյս 'ի ձեռն այսր բանի՝ 'ի դաղտ-
նեաց ուրուք յառաջ եկեսցէ, օգտեսցայց քեւ բարձ-
րեալ՝ և ես ընդ նմին. եթէ ձեռն մաքուր՝ խնկով
հանդերձեալ՝ առ քեզ համբարձցի, հասցէ միասցի՝
ը̃ իմ ձայնի և աղաչողացն աղերս՝ յառաջ մատուցի.
Եթէ պաղատանս բազմադիմիս ընդ իմս երկնեսցի,
լիցի՝ և ինձ քեւ՝ և վասն սորին կրկին նուիրեալ.
Եթէ յարդեսցի այս անձին բանի պատարագ՝ քեզ
'ի հաճութիւն, նախայիշեցն՝ ընդ իս քեւ ընծայեսցի.
Եթէ 'ի տխրանաց ինչ հանձրուէ՝ որք նուաղեսցի,
կանգնեսցի՝ վերստին հաստատանաւ այս հաւաչա-
նաց՝ 'ի քեզ յուսացեալ. եթէ համբարտակն վստա-
հութե՝ մեղաց յատակի՝, այսու արձանօք պատկանե-
ցելովք աջով քո պաշտպանի՝ դարձեալ կառուսցի.
Եթէ յուսոյն ձգարան՝ սուսերբն յանցանաց հա-
տեալ կորեսցի, կցեսցի՝ դարձեալ միասնադամ կա-
մօք ամենակալիդ՝ բուռդ պատուասեալ. եթէ վը-
տանգ մահու՝ անձնական ցաւոյ՝ զոք պաշարեսցէ,
գտցէ փրկութի սովաւ առ 'ի յայս կենաց՝ յաղօթելն
առ քեզ կեցուցիչ. եթէ տագնապաւ որք տարակու-
սի՝ 'ի սիրտ խոցեսցի, քաղցրութ̃ քո սովաւ՝ ապրեալ

որ

ողջացի՛։ Եթէ անքաւելի կորստեամբ պարտեաց՝
յանդունդս որ խորոց իցէ ընդլուղեալ, ենկեցէ՛ ՚ի
լոյս՝ կարթիւ այս ճառից՝ քեւ պատսպարեալ. եթէ
թմբրութ՟բ խաբից՝ խաւարին գործոց՝ իցէ որ վնա-
սեալ, զօրացի՛ անդրէն վասն քոյ միոյն ապաւէն՝
՚ի քեզ ապաստան եղեալ։ Եթէ պահպանակն վստա-
հութ՟ե զանձն ուրուք լքցէ, ընկալցի՛ այսու միջ-
նորդիւ ձեռն քո զնա՝ ամփոփեալ ՚ի նոյն հաստա-
տութ՟ե. եթէ ամոյի ՚ի զգուշութ՟է պահողացն որ
դեգերեսցի, ապաստեսցէ՛ ամէնմբ՝ առ ՚ի նոյն դարձ-
նորոգողիդ։ Եթէ սաստուա դիւային ջերման՝ դղ-
ղութ՟բ ինչ զք խռովեսցէ, սթափեսցի՛ ՚ի սոյն յոյս
նշան՝ խոստովանեալ և երկրպագեալ խաչիդ խոր-
հրդոյ. եթէ անօրէնութ՟ե մրրիկ՝ խորտակիչ հող-
մոյ՝ յանկարծ բախեսցէ զհաստատուածս մարմնոյ՝ շին-
ուածոյ մարդոյ՝ յերկրայինն ծովուս, հանդարտեսցի՛
անդրէն՝ զեկաւ այս թեւոց ՚ի քեզ պատկանեալ։
4 Եւ արասցես լինել դեղ կենաց՝ առ ճառս յա-
ւոց հոգւոց և մարմնոց՝ քոց ստեղծուածոց,
զայս կարգեալ սահման ողբոց մատենի սկզբնեցելոյ
յանուն քո՝ բարձրեալ։ Ո՛ ակնեալս իմ՝ դու կա-
տարեա. եղիցի հոգի քո խառնեալ ՚ի սա. շունչ զօ-
րութ՟ե մեծիդ միացի՛ ՚ի քո ինձ շնորհեալ ստեղ-
ծաբանութիւնս. զի դու տաս զօրութ՟ի վհատեալ
սրտից, և ընդունիս փառս յամենեցունց.
ամէն։

† Մ Երկրորդ յաւելուած չէին հեծութե՛ նորին հօլովէ, առ նոյն ողբերս մաղթանաց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Աստ։

※ Բան. Գ.

1 Եւ քանզի սիրտքն կամի խօսել ընդ քեզ՝ որ 'ի ձեռին ունիս զշունչ կենդանութե՛ հոգւոյս բազմամեղի, յիրաւի սարսեալ դողացեալ սաստկապէս մեծաւ՝ յաւէտ երկնչիմ. վասն զի ահաւոր և անտանելի, և 'ի սահմանէ բանի փախչելի, յիշատակ անձողորմելի՝. անաչառ քո ատենի՝ 'ի կշտամբութիւն իմ պարտաւորի՝ Արարիչ երկնի և երկրի։ Նաև՝ և չի՛ք խոյս բժշկութե՛ բազմավտանգ սաստկութե՛ վիրացս անողջանալի, խայթմանց խածուածոց մահաբերին բերանոյ ժանեաց՝ որսողին զանձն իմ 'ի կորուստ։ Մանաւանդ զի՝ ո՛չ գոյ պատասխանի, ըստ առակողին, յաւուր պատերազմի. և ո՛չ բանիւ խրատանալի, և ո՛չ վերարկուաւ պատսպարելի, և ո՛չ դիմակօք կեղծաւորելի. ո՛չ առ երեսս բանիւք մատչելի, և ո՛չ կերպարանօք երեսաց խաբելի. ո՛չ յօդուածովք բանից ստելի. ո՛չ արագամտից փախչելի. ո՛չ թիկանց դարձուցանելի. ո՛չ դիմաց ընդ երկիր մածուցանելի. ո՛չ բերանով ընդ հող հասանելի. ո՛չ 'ի խորս երկրի զօղելի. Քանզի մերկ են քեզ ծածկեալքն, և հրապարակեալ են աներևոյթքն. արդարութիւն իմ նուաղեալ՝ և խայտառ ունայնացեալ. մեղանքն յայտնեցեալ՝ և յաւէտ առաւելեալ. չարիքն իմ մնացական՝ և ես կորստական. իրաւանցն կշիռ պակասեալ՝ և անիրաւութեան խոկոյն զօրացեալ. բարեացն բեկք հալեալ՝ և սխալմունքն ար

ձանացեալ· աւանդն կորուսեալ՝ և դատաւորքն այժ
մեն գտեալ· մահուն մուրհակ գծեալ՝ և աւետեացն
կտակ եղծեալ· Նախարարն տխրեցեալ՝ և բանսար
կուն ուրախացեալ· հրեշտակաց գունդն թաղծեալ՝
և սատանայ խնծղիւք պարեալ· վերնական զօրքն ող
բացեալ՝ և ստորնայինքն բերկրեցեալ· սպանողին մը
թերք լցեալ՝ և պահողին գանձն կապտեալ· օտարին
կողմն կանգնեալ՝ և ստացողին պարգև մատնեալ·
հաստողին ձիր մոռացեալ՝ և կորուսչին հաղբքն պա
հեալ· երախտիք փրկչին հեգնեալ՝ և բելիար զուար
թացեալ· կենացն աղբիւր փակեալ՝ և գուռողին
ժանդ՝ ժանդիս ժամանեալ·

2 Նաւ արդ՝ ոչ ապաքէն ըղձալի էր, ըստ գրոյն կան
խուէ նախաձայնելոյ, ոչ ստեղծանելին երբէք յար
գանդի՛ և ոչ նկարելին ՚ի յորովայնի· ոչ ՚ի ծնունդ յա
ռաջադային՝ և ոչ ՚ի լոյս կենաց հասանել· ոչ ՚ի թիւս
մարդկան գրել՝ և ոչ ՚ի հասակ աճման ամբառնալ·
ոչ ՚ի պատկեր գեղոյ զարդարել՝ և ոչ բանիւ հանդեր
ձաւորել, քան ընդ այսպիսեաց սաստկագունից և սար
սափելեաց ըմբռնել պարտուց, զոր և ոչ վիմաց կարծ
րութի բերել, թողթէ մարմնոց լուծականութի·

3 Նաւ արդ՝ տէր բարերարութ՝ աղաչեմ զքեզ՝ տէր
ինձ ողորմութի, որ զայսպիսի դու ինքնին քեզ
զէն քոյովդ բանիւ մեզ սահմանեցեր՝ ասելովդ, թէ
տուք զայդ նուէր՝ յանուն փրկութե ձերոյ՝ այ, և
սուրբ եղերուք· զի ողորմութի կամիմ, և ոչ զպա
տարագ։ Նա բարձրացիր վերստին խնկեալ այսր
յիշատակաւ, որ ունիս զանձն, և ՚ի քեզն է անձն, և քեզ
փառք յաւիտենեցունց· ամէն·

Նաւ

✝ Մ իրային ցաւելուած խորին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, ա-նոյն աղերս ժողովանաց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

❊ Բան. Դ.

1 Եւ արդ՝ ես երկրածինս մարդ՝ կենդանա-
կանաւ անկայուն դայիւ զբաղեալ, և յի-
մարութբ պատրողականաւ գինեաւս՝ յիմա-
րեալ, որ ամենայնիւ սատեմ, և ոչ միով իւիք ճշմար-
տեմ։ Զբանսն որոնք գիտեմ վերագրեցելովք՝ նը-
շանակօք աղաւաղեցելովք՝ յանդգնեցայց լինել յան-
դիման քում դատաստանիդ, մի՛ խրատագոյն ահա-
ւոր անձամբ՝ անպատում հզօր ա՟ծ բոլորից։ Զբանսն
դասեալ սաստիւն ՚ի սոյն՝ զապերախտութի մեղու-
ցեալ անձինս՝ առ քում երախտիս, ցուցից զերա-
ւունս քո միշտ զօրացեալ, և զանխրատութիս իմ յա-
ւէտ պարտաւորեալ։ Որ արարեր զիս ՚ի քո պատ-
կեր պանծալի՝ ՚ի ձեան վեհիդ տպաւորութեան, ըղ
տկարս օժանդակելով։

2 Յարդարեցեր բանիւ. փայլեցուցեր փչմամբ.
մօօք ծխացուցեր. իմաստիւք աճեցուցեր. հանճա-
րով հաստատեցեր. ՚ի շնչականացն որոշեցեր. հոգւով
իմանալեաւ խառնեցեր. իշխանականիւն դայիւ պըճ-
նեցեր. Ընար հայրաբար. սնուցեր դայեկաբար.
տածեր սատագօղանաւ։ Տնկեցեր զամբարիշտս ՚ի քում
դաւթի. Ջրովք կենաց ոռոգեցեր. աւազանիւն ցօ-
ղով մաքրեցեր. կենացն փոխակաւ արմատացուցեր.
հացիւդ երկնայնով ջամբեցեր. ա՟ծային արեամբդ
արբուցեր. անհպիցն և անհասանելեացն ընտանե-
ցուցեր. զաչս երկրեղէն ՚ի քեզ համարձակեցեր.

լու

լուսովդ փառաց վերածածկեցեր · զհողանիւթ մա֊
տունս՝ անմաքուր ձեռացս՝ 'ի քեզ մատուցեր · զմի
խիրս անարգ մահացու՝ իբր զնշոյլ լուսոյ յարգե֊
ցեր · զհոյր քո հզօր աջաւոր օրհնեալ՝ մարդասիրա
պէս և անարժանիս իմոյ անձին կնքեցեր ։ Ո՛չ կի֊
զեր զեւրանս լցեալ նանրութբք՝ 'ի ժառանգականն
կարդալ զքեզ · ոչ կշտամբեցեր զյանդգնեալս՝ 'ի
քո կցորդութիւն · ոչ ստուերացուցեր զանսխլ աչացս՝
'ի քումդ ակնարկութիւն · ոչ արգելանաւ կապանաց՝
ընդ մահապարտացն տարադրեցեր · ոչ խոլտոկեցեր
զդատակ բաշխիս, որ անմաքրապէս առ քեզ համ
բառնայր · ոչ մանրեցեր զոտս իմոց մատանցս՝ 'ի շօ֊
շափելն զեանդ կենաց · ոչ պատեցին զինև մառա
խուղք՝ 'ի հօտելն զքեզ՝ ահաւոր · ոչ փշրեցեր զպարս
ատամանցս՝ կրճոշխնելն զքեզ՝ անմահ մահնելի · ոչ
գնացեր բարկութեամբ խոտորնակ՝ խոտորնակի ընդ֊
քեզ հետևօղս, իբր ընդ վրիպեալ տունն խորշելի ։
Ո՛չ խոյտառակեցեր 'ի հարանարանին՝ զանարժանս
քումդ պարերգութե · ոչ 'ի դձուձ հանդերձին տեսիլ՝
զանօրհնեալս յանդիմանեցեր · ոչ կապանօք ձեռացս
և ոտիցս՝ յարտաքին խաւարին հալածեցեր ։

3 Այս ամ մատունս բարեաց՝ և զներբերյդ եր֊
կոյնմտութի ընկալեալ 'ի քէն՝ բարերար օրհնեալ,
և յամի միշտ երկայնամիտ, փոխադրեցի վաստակարս
պարտեաց՝ անթիւս և բազմօրինակ անօրէնութիւն,
մարմնականաց և անձնականաց՝ ամենակիր բազմածուփ
խորհրդոց յուզմանց երկրադարձութեանց ։ Այսո֊
սիկ քեզ՝ ամ իմ և ոտ, ընդ այսքանեաց բարեաց փո֊
խարերեցի · զայս քեզ՝ իմձէն հատուցի չարիս, բա

մակացութեան յանդիմանութեանն առաքէ, մոռացեալ
զիմաստութի՝ և սիրողս յիմարութե. Ո՛ այսց բա-
րեաց երախտեաց կամաւս՝ ընդունայնութե դնա-
ցի՛ք՝ չարաչար ունայնացուցի. զայս լուսաւորութի
շնորհաց անձաւից՝ ՚ի բարձրելոյն խնամոց բաշխե-
ցեալ՝ մրրկաւն խեղդարութե ցնդեցի. Նա թէպ
բազում անգամ ծանուցար՝ կարկառմամբ ձեռին քո
այցելութեան ձգել զիս առ քեզ, ոչ հաւանեցայ,
ըստ մարգարէին՝ որ զխորշելէ ամբաստանութե. և
թէպէտ խոստացայ դարձաւորեցի քեզ հաճոյանալ,
և ոչ ընդ այսմ սահմանաւ ուխտին փակեցայ, այլ
դարձեալ զնոյն նիւթեցի չարիս, անդստին յոձն
առաջին մոլեայ, փշոցն մեղաց հերկեցի զանդաս
տան սրտիս՝ յորոմանն արդիւնաւորութիւն. Մու խ-
եղանեն առածք՝ ածարեալ մբ մարգարէիցն, քանզի
մնացեր յինէն խաղողոյ, և ես ընդ այնորիկ փուշ
շառաւիղեցի. դարձայ յանախորժ դառնութի՝ պտղոյ
այդիս օտարացեալ. բուռն հարի զանհաստատ հող
մոյ, որովք միշտ տատանեալ՝ այսր անդր տարաբե
րիմ. ըստ ձայնի երանելոյն յոբայ՝ ընդ ճանապարհ խմ
անդարձ գնացի. ՚ի վեր աւազոյ՝ շինուած մ յիմարու
թե կառուցի. Այնասարր հեռովք խաբեցայ՝ կե-
նացն անձկալեաց հասանել, փակեցի ինձէն զելիցն
ուղևորութի, բացի կամաւ զկորստեան խորխորատն.
Խցի զպատուհան լսելեացս իմոց՝ առ բանիդ կե-
նաց ընդունելութի. կափուցի զաչաց հոգւոյս հայեց
ուած՝ առ ՚ի զկենացն դեղ նկատել. Ո՛չ ընդոստեայ
՚ի թմբրութենց լքմանէ մնացի՝ ՚ի պատգամ փողոյդ
ահաւորութեան. ոչ զգաստացայ ՚ի բողոք գուժի

9805-Ձ
... ՍՍՌ ...

հրաւիրաձայն աւուրն ընտրութեան. ո՛չ երբէք զար-
թեայ 'ի նիրհմանէ քնոյն մահացուի, որ 'ի կորուստն
կարապետէ. Ո՛չ եւս հանդիստ քոյ հոգւոյդ՝ 'ի
մարմնեղէնս տաղաւարի. ո՛չ ընդ բնութիւն շնչոյս
խառնեցի՝ զմասն շնորհաց քումդ պարգեւի. խմոյս
ձեռօք կոչեցի կորուստ, ըստ առակողին, զհոգիս
կենդանի մահացուցանել.

4 Եւ զի՞նչ է ինձ սակաւս և նուաղադոյնս յօդել
սահմանս կակծելիս չափաբերականս, մինչ ան-
ցեալ է ըստ քանակութեան՝ և վրիպեալ ըստ բժշկութեան.
Արդ՝ քո՛ է ընձեռել կեանս՝ հոգւով մեռելոյս, և
անոխակալութեամբ մատչել առ այցելութիւն դատապար
տելոյս՝ որդի Աստուծոյ կենդանւոյ. քեզ փառք յաւիտ.
ամէն.

+ Ս. Ճգնաւորին յաւելուած երկին հեծութեան՝ նորին հայցողի, ա-
նոյն աղերս նաւաբեկեալ բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. Ը:

1 Իսկ արդ՝ զի՞նչ բարւոք գոյ առ իս, կամ ո՞ր
օգուտ ինձ առ սոյն սահման ընթացից հոյ-
նիս հեծութեան լքանել, և ո՛չ զամբարեալ
շարաւ մահացու վիրիս՝ խարանաւ բանիս արտաքս
հեղքել. և կամ զծանրութիւն սրտիս՝ մթերեալ ցա-
ւոյս՝ հոգեկան խիթոյս, իբր տաղտկացուցանողական
ճնարաւորութեամբ, մատնամուխ զզուանօք փսխել.
2 Եւ քանզի ո՛չ գտայ արժանի պարծելոյ 'ի փառս՝
ընդ սրբոցն դաս, որոց լի են բերանք նոցա ծաղու՝
և շրթունք իւրեանց ցնծութեամբ, ըստ առակողին և

սաղ

սաղմոսողին, 'ի կարգն երկրորդ դիմեցէք՝ զնմանիսն իմ յիշատակել համայն ատանօր. Թէպէտ առ իմում թերութեան բարուց անբարեաց՝ և նոքա յաղթականք իցեն, իբր ապաշաւենին՝ քան զանապաշխարն. Տոնելի եղև մանաւանդ, առ իմոց պարտուցս առաւելութի. պատուեցաւ և փարխեցին, առ դժնէիս ամբարշտութի. գովեցաւ անառակ որդին, առ անդարձիս ուխտազանցութի. յիշատակեցաւ կեղծաւորութի որդւոյն Ամասեայ, առ անշնորհութի ապախտաւորիս. օրհնաբանեալ եղև աւազակն, որ դատախազն է անհաւատից. պատուեցաւ և կինն պոռնիկ՝ սկզբնամայրն ապաշաւողաց. Ո՛չ պակաս քան զփարաւոն՝ զստեղծուած սրտիս իմ խստացուցի. ըստ օրինակի խռովութեան մրրկաց ծովու ծփեցայ, ո՛չ այնքան սարսեցի և պատկառեցի 'ի սաստկութէ քումդ հրամանի, որքան ալիք ծովուն՝ յեզերացն. Ընդ թի՛ւս չափոց կշռութեան առ իմս գործոց՝ և աւազոյն կայտ սահմանեցաւ. պակասեաց անբաւիցն շեղջք, առ համբարս իմոցս անօրէնութեանց.

3. Ու թէպէտ և յոյժ բազում են մանունքն՝ 'ի յափունս ջրոյն համահաւաքեալքս այլ՝ ուրոյնք և առանձնականք 'ի ծննդոց աճելութ. իսկ մեղանք իմոյս յանցանաց՝ անթիւք, զորս անհնար է առնուլ 'ի միտ.

Ոմն՝ և ծնունդք իւր . ոմն՝ և շառաւիղք իւր .
ոմն՝ և բիծք իւր . ոմն՝ և արկածք իւր .
ոմն՝ և փուշք իւր . ոմն՝ և արմատք իւր .
ոմն՝ և հաստուածք իւր . ոմն՝ և պտուղք իւր .
ոմն՝ և նշխարք իւր . ոմն՝ և ձուղք իւր .
ոմն՝ և ոստք իւր . ոմն՝ և արմկունք իւր .

ոմն՝

ուր՝ և ճիրանք իւր • ուր՝ և մատունք իւր •
ուր՝ և խլրտմունք իւր • ուր՝ և զօրութիւնք իւր •
ուր՝ և ազդմունք իւր • ուր՝ և նշմարանք իւր •
ուր՝ և տիպք իւր • ուր՝ և ծնացուածք իւր •
ուր՝ և ստուերք իւր • ուր՝ և մթութիւնք իւր •
ուր՝ և յարձակմունք իւր • ուր՝ և ձևարք իւր •
ուր՝ և պատիրք իւր • ուր՝ և դիտմունք իւր •
ուր՝ և դիմեցմունք իւր • ուր՝ և չափք իւր •
ուր՝ և խորք իւր • ուր՝ և գարշութիւնք իւր •
ուր՝ և կայծակմունք իւր • ուր՝ և կերպք իւր •
ուր՝ և մթերք իւր • ուր՝ և գանձք իւր •
ուր՝ և ցնցումք իւր • ուր՝ և աղբերք իւր •
ուր՝ և գիւտք իւր • ուր՝ և շանթք իւր •
ուր՝ և հրդեհմունք իւր • ուր՝ և պատկառանք իւր •
ուր՝ և վէհք իւր • ուր՝ և անդունդք իւր •
ուր՝ և բորբոքմունք իւր • ուր՝ և աղջութիւնք իւր •
ուր՝ և ամպրոպք իւր • ուր՝ և կայլակք իւր •
ուր՝ և հոսմունք իւր • ուր՝ և հեղեղք իւր •
ուր՝ և սառնամանիք իւր • ուր՝ և դրունք իւր •
ուր՝ և շաւիղք իւր • Հնոցն՝ և տապ իւր • Հրատն՝ և
գոլորշիք իւր • Հալոցն ճարպին՝ և ճենճերմունք իւր •
օշինդրին՝ և դառնութիւն իւր • կործանիչն՝ և ձնաղան
դեալք իւր • բռնաւորին՝ և յելուզակք իւր • գոռոզն՝
և սպառազէնք իւր • աւազակապետին՝ և գումարտակք
իւր • գազանին՝ և կորիւնք իւր • խածանողին՝ և ծակոտ
ուածք իւր • ապականագործին՝ և նմանիք իւր •
4 Արդ՝ այսոքիկ պերճք են գլխաւորութեանց՝ այս
կանոնաց ոգւոց համօրէնից, դասեալք ընդ ին̃
քեամբք նուաճութիւնք մասանց իւրաքանչիւրոց՝ ի

ու

ասցանէ՝ բիւրք բիւրոց՝ և հազարք հազարաց ։ Իսկ
զհամօրէնսցս թիւ՝ նա միայն զօրէ իմանալ, որ զառ՚ի
մէնջ չէութիւն գրեալ՝ իբր զէութի գործոց տե-
սանէ. Լաւ արդ՝ եթէ ոք զանձն ոչ խաբեսցէ , և
առ երեսս ոչ կերպարանեսցի, և կեղծաւորաբար ոչ
անհաւատեսցէ , և մարդ զենքն ծանիցէ , և հասա
րակաց բնութե վարեսցի, և երկրածին զանձն դի-
տեսցէ, և՚ի չափու իւրում կանոնին, կացցէ, իմասցի՝
ծանիցէ՝, զնախաթիւ մասունս, արկածիցդ վերադը
բելոց, թէ ոչ ընդունայն ինչ գրեսցի , և կամ զբնաւ
իսկութիւն սահմանեսցի, որ՚ի մերս բնուե պտուտկի՝
ազգի ազգի փոփոխականութիւն . այլ ՚ի բխուրուցն առ
դասեաց չարեաց՝ չափ մի երևեցուցի, զի նոքօք և
զայլսն իմաստասիրեսջիք , թէպէտ և ոչ բաւական
դակապէս.

+ Սերտին յաւելուած կցկին հեծութե՝ նորին հոգւոյն, առ
նոյն աղերս նախընթաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան . Լ.

1 Եւ զի մի՝ զփրկութեն վստահութե իսպառ
կորեցից , և ապաշէն եղեալ՝ մատնեցայց
ոյժքանեաց աներևութից ընդդիմամար-
տից, որք ոչ այլ ինչ են, քան թէ ընտանիք թշնամիք՝
ինքնածին բուսեալք, զոր փերադրեալքդ սահմանե
ցին՝ զորքանութ պատկերին ձևոյ եղեալ , ահար
կուս ցուցից առ ամին բազմաբայլ բնութե մարտ-
կացդ՝ զօրեղ ախոյեանս ածականս՝ ամենայաղթօղս
և անպարտելիս , թէ և կսկծելիս կիրս՝ և դժոխա

րակութ պտուղս ծառոց անհասանելեաց, և անկոխ Ճանապարհաց երկիք և տաժանմունք։ Քանզի զայն ամ դունդս չարութեան բանտարկութիւն զօրաց, առ կաւ մի արտօսր կաթուածոց աչաց՝ եթէ զճճիս զեռուն բազմոտանիս խայթից երկրի տկար խլրմանց՝ անկեալ 'ի վերայ ծորումն ձիթոյ, կամ դոյզն դեղ ինչ սատակչական, ցամաքեցուցանէ. և դոյզն մի հառաչումն սրտի հեծութե՛ ելեալ 'ի յոգւոյ, եթէ շնչումն հարաւային ջերմութե՛ խառնեալ յարևու, զսառնամանեաց սաստկութիւն հալէ. քանզի ըստ միումն նմանութե՛ հեշտածինք են. և ըստ միասումն

դիմադրութե՛ դիւրամեռք։

2 Այլ ես ոչ երբէք կասեցից դառնալ զդատապարտեալս՝ բանից կսկծմանց. պարսել զպարտաւորեալս՝ եթէ զվտանգաւոր անփրկանաւոր անհամոզելի. Մա զի զոմանս սատակեալ 'ի յիմոց նեղչացն, ոմանց զօրութե՛ համկենդանանալ՝ առ հոգւոյս կորուստ. Տունկս դառնաստեան, որ զդարշութե՛ անառակ վարուց ծաղկեցի. բարունակս ապականաբեր և մահողկուզեան, որ զկորստեան գինին երկնեցի. քանանու զաւակս՝ և ոչ յուդայի, ըստ ասից մեծին դանիելի. որդիս գեհեննին, և ոչ արքայութե՛. ժառանգս դժոխոց, և ոչ փառացն փափագելեաց. նիւթս տանջանացն, և ոչ հանգստեան. Աշխարհաւոր՝ առ երախտաւորդ. ապաշնորհս՝ առ բազմապարգևդ. միշտ մեղուցեալս՝ առ երկայնամիտդ. դառնացուցիչս՝ քաղցրութեան բարերարիդ. Ծառայս չար և վատ, ըստ տէրունեան յանդիմանութե՛նն. իմաստունս՝ զչարիս գործել, ըստ եսայեայ նախատացութե՛նն. ժիրս՝ առ

ժան

ժանդագործութիս զազրութեան։ Փոյթս՝ առ՚ի բարկացուցանել զՏէրն․ մշտաշարժս՝ առ գիւտս սատանայականս․ հանապազորդեան վիշտս՝ ստացողին․ Թոյլս՝ առ բարեացն Թռիչս․ Ծոյլս՝ առ երանութիւն ընտրութե․ դանդաղս՝ առ դիմումն խոստացելոցն․ անարիս՝ առ կարիս պիտանեացն և օգտակարացն․
պաշտօնեայս՝ տիրադրուժ երախտամոռաց․

3 Վայ անձինս մեղաւորի, զի զարարիչն իմ բարկացուցի․ վայ որդւոյս կորստեան, որ զկենդանութեան ձիր մոռացայ․ Վայ պարտապանիս անհամար բիւրուց քանքարաց, որ ոչ դոյ հատուցանել․ Վայ բեռնակրիս ծանրութեան մեղաց դժնէից, որ չունիմ դառնալ առ հանգստարանն․ վայ փառասիրիս տրունեան պարտուցն, որ չէ՛ք ճնար յանդիման լինել հզօրին․ Վայ եղէգնախուրձս կիզանողականս նիւթոյ, որ տոչորելոց եմ ՚ի գեհենին․ վայ ինձ առ այս յիշատակ, զի նետք բարկութեն Այ՝ այրեցելովք են գործեալ․ վայ յիմարութեանս, որ ոչ մտաւեցի զծածկեցելոցն յայտնութեան հանդէս․ Վայ ամբարշտիս, զի միշտ անդադար ատոյնս չարեաց կ՚եցի․ վայ զմարմինս պարարողի՝ կերակուր որդանցն անմահից, կտտողացն թունաւորաց զեռնոց համբերեցից․ վայ ինձ առ արբումն՝ մահուն բաժակի, ո՛րպէս զյաւիտենականն տուժեցայց․ վայ ինձ առ ելս անարժան հոգւոյս՝ յեղկելի մարմնոյս, ե՛րբ դատաւորին ճշմարտի յանդիմանեցայց․ վայ ինձ առ նուաղութեան՝ իւղոյն լապտերաց, զի անարծարծելի է աղօտանալն․ վայ ինձ առ ձեռք տագնապի՝ ահին պակուցման, յորժամ առագաստին մուտն փակեսցի․ վայ ինձ առ ձայնին

ահա

ահաւորունն՝ դողացուցչաց և սարսափելեացն բա-
նից՝ երկնաւոր Թագաւորին վճռոյ կնքելոյն, թէ
ո՞չ գիտեմ զքեզ.

---

† Մերաւին յաւելուած երկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, սա-
նոյն աղերս մաղթանաց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. Բ.

1 Եւ արդ՝ զի՞նչ գործեսցես անձն իմ կո-
րուսեալ, կամ ո՞ւր թաքիցես, կամ զիա՞րդ
ապրեսցիս, կամ ո՞րպէս ելցես 'ի մեղաց
բանդէ. Քանզի բազում պարտիքդ, և անթիւ
հատուցմունքն. սաստիկ կշտամբանքն, և անվախճան
նախատինքն. անողորմ են հրեշտակքն, և անկաշառ
դատաւորն. հզօր ատեանն, և անաչառ բեմն. քըստ-
մնելի սպառնալիքն, և անողորմ հատուցմունքն. ա-
հարկու հրամանն, և մերկապարանոց յանդիմանու-
թիւնքն. հրեղէն են գետքն, և անանցանելի են վը-
տակքն. թանձրամած խաւարն, և արտաքոյ ոյցելու-
թե՛ մառախուղն. ապականումն է գուբն, և մշտըն-
ջենաւոր է տագնապն. ամենագրաւ տարտարոսն, և
անզերծ սառնամանիքն. Եւ արդ՝ արդարև քեզ են
զանձեալ գանձինքս այսոքիկ դժնդակք, և տարժա-
նելի օթևանք, անըմբերելեացդ պատուհասից, ո՜վ
անարժան անձն իմ մեղաւոր՝ չարագործ՝ պոռնիկ՝
բազմաբիծ, և սահման անդատաստանի՝ բնաւին ան-
մաքրութե. Ահա զարդիւնս գործոց ձեռաց քոց
ժառանգեսցես՝ թիւրեալդ 'ի յուղղութենէ, և զա-
ռածեալդ 'ի մաքրութենէ. տարագրեալդ յարդարութենէ,

և

և 'ի կարգաց պարկեշտութեանց · ունայնդ 'ի լրութեանց՝ հո-
գեպարգև հարստութեանց · նախանձարկու բարերա-
րին, և ամենակալ թագաւորին ·

2 Ո՜ւ քանզի կառուցեր քեզ անձն արդեան՝ և
անփախչելի որոգայթ, խոստովանեմ զքեզէն
զանբժշկականդ քո վէր, և զանօրինակդ հարուած,
վկայելով զանձինդ զպարտականդ մահու՝ զանբու-
ժելիդ բեկումն · ով չարդ 'ի բարեաց · ով դառնութիւնդ
'ի քաղցրութեանց · ով խաւարդ 'ի լուսաւորաց · ով
կապուտեալդ 'ի պճնելոց · ով դսրովեալդ 'ի գովելոց ·
ով անբարիշտդ 'ի բարեպաշտից · ով շնչականդ 'ի
բանականաց · ով անմիտդ 'ի մտաւորաց · ով անհան-
ճարդ յիմաստնոց · ով անմաքուրդ յընտրելոց · ով
մահացուդ 'ի կենդանեաց · ով խոտերականդ 'ի սբց ·
ով արբշիռդ 'ի պարկեշտից · ով կեղծաւորդ յարդա-
րոց · ով անպիտանդ 'ի պիտանեաց · ով անարգդ 'ի
փառաւորաց · ով նուաղդ յառաւելութեանց · ով գե-
րիդ 'ի գերագունից · ով նուաստադոյնդ 'ի վեհից ·
ով աղքատդ յընչեղաց · ով անարժանդ 'ի փրկութեանց ·
ով սնանկդ 'ի բարձրութեանց, և 'ի հոգևոր հարստութեանց ·
և հատուածեալդ յօրհնելոց ·

---

† Ս [illegible] ցուցեալ [illegible] հեծութեան՝ նորին հոգւոյն [illegible]
նոյն [illegible] [illegible] բանի · 'ի նորոյ [illegible] [illegible]՝ ընդ [illegible] ·

* Բան · Թ ·

1 Եւ արդ՝ զինչ արժանաւոր ըստ քեզ բան-
բասանս շարադրեցից 'ի կրակ մաղթանաց
մատենիս այսր ողբերգութեան, ով անձն իմ

Թշուառ ամենապատկառ, և առ պատասխանիս բա-
նից անբարբառ, անպիտան եմ և ոչըն մասնակցու-
թեան։ Զի եթէ գլխով մի ծովուց՝ ՚ի յորակութի
դեղձոյ յեղեղեցից, և զդաշտս ապարխօք բազմօք
սահմանեալ՝ ՚ի տարածումն լայնութեան քարտենի չա-
փեցից, և զպուրակս յ՚քունց անտառաց՝ շամբից ե-
ղեգանց՝ ՚ի հաստատոծս գոյութեան գրչաց կազմեցից,
և ոչ զթիւ մի ՚ի բարդելոցն անօրէնութեանց՝ զօրեցից
ընդ գրով սահմանի գրաւել։ Նա զի՝ թէ զմայրս
լիբանանու՝ ՚ի մի լուծ կշռոց զօդեցից, և կամ ըղ-
լեառն արարատեան՝ ՚ի կէտ ամբարձման նժարի միոյ
արդարութեան՝ միջնորդ կացուցից, ոչ հաւասարէ
այնր հարթութե՛ համաղուղակցել։

2 Ոռաւս ամբարձուղէճ՝ ստուարաստեղն՝ տերևա-
լից՝ ունայն ՚ի պտղոց, նմանակից յաւէտ հար-
զատ այնր թզենւոյ՝ զոր տէրն գօսացոյց․ քանզի սա-
ղարթօք վարսից․ այս է՝ արտաքին դիմօք բարեշուք
կերպից՝ իբր պսակաւ ինքն պաճուճեալ, բացակա-
նացն դոս բաղձալի․ իսկ եթէ մերձեսցի անկօղն՝
խուզել զխնդրելին, գտցէ զքեզ ունայն ՚ի բարեաց,
և գարշելի ՚ի դեղեցկութեանց․ ծաղր տեսողաց, և
նշաւակութիք նախատողաց։ Զի եթէ ապաժաման՝
յանզգոյշ ժամուն՝ հերապանծ տունկն պտղաբերոյս
անկենդան, որ դոյզն պատկերն է անպատրաստից,
եկն ընդ անիծիւք․ և կամ երկիր ոռոգեալ ցօղով,
և ոչ բազմապատիկ՝ զաւանդս արդասեաց երկրագոր
ծութեան՝ տածողացն մատուցանէ, լքեալ մնանի․
իսկ դու՝ ո՜վ անձն իմ եղկելի, սահման բանաւոր և
տունկ կենդանի՝ և ոչ ՚ի ժամու իւրում պտղաւոր,

իբր

Իբր ոչ զնոյն կրեսցես պատիժ նախնումն առակիդ։ Մի՞ զի զհամօրէնն ընկալար 'ի քեզ՝ անպակաս յառաւելութեանց, սկզբնաւորեալ 'ի մարդն առաջին՝ և մինչև 'ի սպառումն ծննդոց նորին՝ զչարս գործոց նանրութեանց, և զգլուխս նորոգս՝ առելիս և անախորժելիս հաստողին զքեզ Աստուծոյ։

3 Նաև վասն զի եդի զքեզ նպատակ հանդէպ երեսաց տեսութեան մտացս՝ անձն իմ անպիտան, վիմօք ձգելոց արձանաց բանից՝ իբր զանընդդէմ գազան վայրենի, անողորմաբար զքեզ քարկոծել։ Որ թէպէտ և ոչ պատահիմ անուանիլ արդար, սակայն յառաջնումն պատասխանւոյս՝ իբր ընդ ոսոխի ումեմն՝ ընդ անձին՝ յօժարամիտ կամօք ոգորիմ, ըստ իմաստութեանն բանի. և զայսպս մտաց խորհրդոցս գաղանեաց՝ իբր զգլխաւորեալ յանդաւորութիւն չարութեան գործոց խոստովանեալ, քեզ տարածեցից՝ Աստուած իմ և տէր։ Զի որով չափով չափեցից զանձինս ստգտանք, 'ի քոյդ աննուաղ գթութեանց՝ այսրէն չափեցայց, ընկալեալ զշնորհդ յաճախագոյնս՝ ընդ մեծագունիցդ պարտեաց։ Նաև որքան վիրացն հարուածք՝ անբժշկականք և անհնարաւորք ճարակեսցին, այնքանեօք չափովք կրկին առ սմին՝ և իմաստք արուեստից բարձրեալ բժշկիդ՝ բարեհռչակեալ լուսաւորեսցին. և 'ի պարտուցն առաւելութիւն, նոյնքան փոխատուին առատաբարութիւն՝ բարեբանեալ միշտ պսակեսցի, ըստ խնկաւորդ քում առակի. Զի քո է փրկութիւն. և 'ի քէն է քաւութիւն. և աջով քո՝ նորոգութիւն. և մատամբ քո՝ զօրեղութիւն. և 'ի հրամանաց քոց՝ արդարութիւն. և յողորմութենէ քոց՝ ազատութիւն.

և

և յերեսաց քոց՝ լուսաւորութիւն. և՛ի դիմաց քոց՝ զուարճութի. և հոգւովդ քո՝ բարութի. և օծմամբ իւղդ քոյ՝ սփոփութի. և ցօղով շնորհի քոյ՝ զուարթութի. և դու տաս մխիթարութի, և մոռացուցանես զվհատութիւն. և բառնաս զխաւար վշտաց, և զհեծութի ողբոց՝ ՚ի ծաղր փոխես. Այլ քեզ վայելէ օրհնութի գովութե հանդերձ՝ յերկինս, և յաղգահարցն՝ և ՚ի ծնունդս նոցա, և յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն.

+ Աշխարհին ցաւելոյ կրկին հեծութբե՝ նորին հոգւոյ, անոյն աղէբս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. ԺԱ.

1 Եւ արդ՝ քանզի միապէս մարմնեղ կորստեան՝
և զղջումն ուժգնապէս, և մեղանչելն
մոլեգնաբար. զի թէև ստարացեղ իմն են
՚ի միմեանց այլայլութիք նմանութեցն, սակայն ըղ
կերպարանս երկպառակիցւոցն առ միմեանս եդեալ,
զմի և զնոյն վհատութեան ծնունդս արտադրեն.
Զի միոյն՝ զհզօրին ձեռն՝ իբր ապիկար՝ թերահաւատէ, իսկ միւսն՝ ըստ նմանութեան քառատանեաց պաճարեղինաց՝ յանզգայս եղեալ, զյուսոյն առաստան խզէ. վասն որոյ ընդ առաջնումն միշտ փաղաքշեալ՝ հանապազ խնդրոյ սատանոյ. իսկ երկրորդաւն՝ ըստ նմանութե լափլիզող դժոխորովայն դաղանի, իբր կերակրով՝ արեամբ պարարի.
2 Եւ արդ՝ իբր զդանեալ բազմահարուածեան հե
ծանաւ, և յափն մահու ժամանեալ՝ դոյզն ինչ

դարձուածն շնչոյ ընկալեալ, և յոգի կենդանի եկեալ, կազդուրեցոյց պատսպարեցոյց կանգնեցոյց յար-եոյց յանկենդանականս կորստենէ . օժանդակեալ քն̄ ձեռամբն՝ որ գթածն է յամի՝ 'ի բարերար՝ յերկ-նաւոր հօրէն՝ փրկութն̄ և բժշկութն̄ պտուղ ըն-ձեռեալ ինձ մեղուցելոյս՝ ախտացելոյս՝ և մահացե-լոյս։ Եւ սկզբնաւոր ողբերգութն̄ այսր աղերսա-նաց, զհաւատոցն շինուած կառուցից . քանզի և ումն 'ի նախնեացն՝ սրբիմբք զենել, փոխեցաւ խոկոյն յան մահականն վիճակ վերին . զապաշխարութեանն դեղ ընկալեալ, ապաշաւանաց թոշակաւն՝ զգրաւականն անեղծութեան ստէն ժառանգեաց ։ 'Ի վեր քան զորոց՝ առաքեալ՝ ընդ նմին ցուցանէ, որք զհանդէսն մրցանակին յերկրի կատարեալ, ապագայիցն և երկ-նաւորացն յուսոյ հաւատացին, և անտեսիցն ճոխու-թե̄ փարթամացան ։ Իսկ ջերախոյս տր̄ունի պաշտե-լի բանին՝ յիշեալ առ ումն, զի ամ̄ ինչ ճառաւոր է այնմ՝ որ հաւատայն ։ Ե՛ւ զի՝ և զչափն ընտրակա-նացն բարեմասնութն̄ այ̄ հաճելեացն՝ վննեալ առ-տանօր, զայս պատկեր բանի ընկալաք նախնի գահ-երէց, առ 'ի սրբութեցն մուտ՝ սովիմք հանդերձել . առանց որոյ և ոչ տրն̄ փառաց՝ զուրսն առ մեզ հը րաշագործեաց զօրութիւնս, եթէ ոչ նախ՝ լծակից խնդրեաց բարերարութն̄ իւրոյ զհաւատսն մեր . ուստի և կեանս ընձեռել զօրէ ինքնիշխան բաւա-կանութե̄՝ առընթեր գոլով այ̄ . քանզի հաւատք քո կեցուցին զքեզ, օրհնաբանեալն այ̄ բերան վկայեաց ։ Քանզի արդարև սեռն տեսութի, և կատարեալ իմաստութի, և առ ած̄ ընտանութի, և բարձրելոյն

ծա

ծանօթութիւն՝ հաւատոց մասն՝ երջանիկ և ընտրեալ անուն՝ որ յարաձգեալ մնոյ անվթար և անփակելի, պատուականց գովել սիրոյ և յուսոյ։ Ո՜վ ի եթէ փոքու սերմանի գոյի՝ հատի մանանխոյ չափոյ նուատի հաւատք՝ զլերանց մեծութիւն փոխէ զօրեղապէս 'ի սիրտս ծովու, ապա յիրաւի ընկալաք զայն սկզբնաշաւիղ առաջնորդ կենաց՝ աներկմիտ պաշտօն առ ա̃ծ, որ զապաւինին և զծածկեալսն՝ առանց երկբայութեան 'ի հոգւոյն աչս տեսանէ, երրորդութեան փառաւորելի անուամբն պատուեալս հաւատք՝ ընդ սիրոյն դասել և յուսոյ։ Ո՜վ ի թէ՝ և զերկուն հաւատուածս առանձնաւորակինս՝ 'ի մի և 'ի նոյն խորհուրդ դիտեսցես, յաւէտ մեծասցիս նոքօք 'ի յա̃ծ. քանզի՝ թէ հաւատաս 'ի նա, և սիրես. որով և յուսաս աներեւութից պարգևաց նորին։ Նմա փառք յաւիտեանս. ամէն։

+ Մէրովին շաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, առնոյն աշէրս համբուանց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա̃յ.

*Բան. ԺԱ.

1 ւարդ՝ ես յետինս դաւանողաց՝ ունոյն 'ի բարեաց, նայեցեալ խորհրդով մտացս 'ի սկզբնաւորս իմ եղելութիւն՝ 'ի ձեռն ձեռին ստացողին իմոյ յանէից, յուսով հաւատամ յե̃քն՝ առնել զոր կամի։ Բանզի հաւատացի, վ̃յ և խօսեցայ խրատեալ պօղոսիւ, ուսեալ 'ի դաւթայ, թէև արդ կենդանի մաղթանք ն̃ ոյց ինձ արացէ. ո̃ղ հաւատովք ճանաչել զնա, և զզօրութիւն

յա

յարութեան նր̃, ըստ առաքելոյ, և զհաղորդութի̃
չարչարանաց նորա, և որ զկնի բերին տօնցեալքն։
Այսօր է սմին և յոյժ նմանատիպ՝ հաւատալն խա-
կալէս և՚ի նորոգս այս փոխադրութի̃, որ ՚ի մեղացն
՚ի քաւութի̃, և՚ի չարագործութէ̃ յարդարութի, և
յանմաքրութէ̃ ՚ի սրբութի̃, և յանքաւելեացս պար-
տեաց մահու յանցանաց՝ յանդատապարտն երանու-
թիւն, և՚ի ծառայական կապանացս՝ յերկնաւորն ա-
զատութի̃։ Քանզի զմ̃րդ ոչ արդեօք չքնաղ քան
զնան՝ և՚ի մթութէ̃ երկեանութե̃ խաւարի զտեալ՝
և աստուծով օժանդակեալ և օգնեալ սիրոյ մեղա-
ւորի, որ ընդ մարմնաւէս ծիծաղելն՝ առնմին հե-
ծէ հոգեպէս։ Որ թէպէտ և յամբարձմանէ բարձ-
րութե̃ գերագունիցն կայից, ստորասուզեալ ծան-
րութե̃՝ յանդնդային վհին խորխորատ դժոյն կոր-
ծանման, նորագիւտ մեղքն անջրելեօք, ունի և նըշ-
խար նշուլից՝ փրկութե̃ կենաց հպաւոր, իբր կայ-
ծակն լուսոյ պահեցեալ ՚ի միտս և յոգի․ որպէս ըղ-
հուրն նշանաւոր և զարմանաւոր թանձրամած՝ հը-
րաշխւք մակարդեալ վեհին հրամանի՝ ՚ի յատակս ներ-
քին նիրհեալ՝ ջրհորոյն։ Սաստի և մեղուցելոյն իս-
պառ թաղծելոյ, և ականկալուն բարւոյն բարձելոյ,
և համարձակութե̃ շնորհին լքելոյ, յուսալ վերըս-
տին անդրէն միասնգամ նախապարգևիցն փառա-
ւորդութեց դարձեալ հասանել․ քանզի և յանծուստ
անդուստ հանդերձի և այս՝ ներգործիլ առ սոյնս․
վ̃ն զի սա զառ̃ողին զօրութի̃՝ ամենաջնար աւետա-
բանէ։ Յոր խունկ հաճու̃ մեծապէս հաստատի̃ած,
քան յա̃մ բուրումն անուշից, և քան ՚ի խառնեալն

եր

երբեմն աղացմամբ՝ 'ի սպաս խորանին, որ է կերպա-
րան անձանց խոնարհից զեջեալ բեկութեամբ՝ առ 'ի
միութիւն նոյն նմանութե. Ըստ որում հարցեալ
փրկչին ամենից՝ ցոմանս ախտացեալս տեսանելեօք,
հաւատամք ասելով՝ առ այդ, թէ կարող եմ առնել
ձեզ զայդ, ո՛չ պարգեւեաց աչաց նոցա լոյս, եթէ ոչ
նախ զհաւատոցն գրաւ ընկալաւ. Քանզի զի՞նչ
քան զմեռելութի քառօրեայն դիոյ՝ առ կենդանու-
թի մեզ անյուսագոյն, առ որ կանանցն ժամանելոց
'ի յոտս արարչին՝ հաւատոցն հանդերձանօք, անյա-
պաղաբար զփառացն տն տեսին զհանդէս՝ 'ի յեղ-
բօրն կենդանութի.

2 Իսկ աստատին անկապուտ շնորհին մնացելոյ զկնի
մեղանացն՝ հզօրագոյն են վկայք. Նախ՝ ենովք.
զկնի ահարոն. յետ նշ դաւիթ. դարձեալ եւ պետ-
րոս. ընդ որս եւ փոքրն եղիազար, որ 'ի մեծէն տն
ողորմեալ՝ մեծագունից վկայեցաւ. Նաեւ լորդ է
առ այս եւ բանն առակի անառակ որդւոյն. թողում
զպոռնիկն՝ որ 'ի տնէ գովեցաւ. եւ զմաքսաւորն՝ որ
'ի բարեգործէն յիշատակեցաւ. եւ զաւազակն երջա-
նիկ՝ որ յարձակումն վերջին շնչոյն՝ հաւատովքն պը-
սակեցաւ. եւ զոր անքաւելին են պարտիք՝ զհաղոր-
դեալքն սպանման մահու արարչին. առ որս եւ գլխա-
ւորն ընտրելոց պօղոս՝ որ երբեմն նախնին էր անօ-
րինաց. Որոց ոմանք ծանօթութբ օրինին գլո-
րեալք, անդրէն կանգնեցան բիւրապատկեան գե-
րազանցութբ՝ քան զնախակրօնիցն առաւելութի.
Իսկ որ նախքան զօրինակին տնչութի՝ զաւանդն
պահել հայրենի, մերձաւորագոյն գոլ պատուիրանի

սկզբնահօրն դաւանումն, որ և զնախնեայն պարտիս՝
ինքեան վարկուցեալ, զնորայսն՝ իւրովքն տուժեաց
կրից տաժանմամբ, ո՛չ քաւեցաւ միայն ծածկեալ 'ի
յերկրի, այլ չարչարելեաւն մարմնով, բանականաց
բնութն կենաց կարապետ՝ յաղթօղ զօրապէս բռ-
նութեան մահու՝ փոխեցաւ։ Իսկ ոմանք 'ի բուսոյ
տհաս հասակին չարութեն յերկարաձգեալ, 'ի կա-
տարեալ տիս ժամանակին, ո՛չ 'ի բարձրութՆՆ կայից
հասեալ, քան թէ 'ի ստորնականաց թշուառութեց
գժնէից կենացս՝ 'ի կամարն երկնից համբարձան։
Եւ թէ այն ժամանեաց կանխաւ՝ զօրացեալ 'ի չա-
րեացն դարձ, որ մինչև յասկեղէն նիւթ յեղանա-
կեալ հողոյս գոյութՆ, և պատկերն արքունի՝ 'ի պա-
տիւ կերպիս մերոյ՝ նկարեալ արքունականն քան-
դակուածով, անկորուստ և անփոփոխադիր և յաղթօղ
դաւաճանութՆ զմերս ենթադրեալ բնութի, այս
առաւել յուսալի է այժմ մերկապարանոց լուսաւո-
րութի անքօղ և անմ'րարկու՝ տերամբ քին ուխ-
տեալ։ որով և միշտ հաստատեալ պահի 'ի մեզ բանն
տրուՆի, ըստ մարգարէին ձայնի, ուխտ խաղաղուՆ
և կնիք հաստատութեան՝ առ հաշտարարն միջնորդ՝
երկնայինն անմահ կենդանի և մշտնջենաւոր բարե-
խօս։ Ապա ուրեմն ըստ այսմ կանոնի ճշմարտա-
գունի, և անփոփոխադրելի սահմանի, և արարչաւանդ
պայմանի, համբուրեմ հաւատոց շրթամբք՝ զպատ-
կեր բանիս, և ակն ունիմ փառացն շնորհի. քանզի
արդարև յարդարացուցանելն զմեզ այն՝ ոչ ոք զօրէ
դատապարտ առնել, ըստ առաքելական բանին
սահմանի։

3 Տ. Ա. յոյս անստուերադէմ վստահութիւն ապաստա-
տան, կամ կործանելոց կանգուն. թշուառա-
ցելոց յաղթող. վրիպելոց ՚ի դարձն կենդանական.
ամենաթշուառ չարագործաց ՚ի յոյսն. մահու մա-
տնեցելոց ՚ի կեանսն. ընդ ապականութեամբ վաճառելոց
՚ի ձիրն. դժոխային գործովք գրաւելոց ՚ի լոյսն.
ստորնասէր անսասանակենցաղս յերկինս. կրկին գայ-
թակղելոց ՚ի վերստին փրկութիւնն. մեղօք կապե-
ցելոց ՚ի հանգստեանն խոստումն. անբժշկական վի-
րօք վարանելոց ՚ի դեղն անմահացուցիչ. ստամբա-
կելոց վայրագութեամբ ՚ի սանձն հանդարտութեան. սրա-
ցելոց վարատական՝ ՚ի կոչումն. ապառում դժըն-
դակս ՚ի հեզութիւն. ընդդիմաբան լուտացողս ՚ի
ներումն: ՚Ի Քս Յս, և ՚ի հայր նորին հզօր և ա-
հաւոր, յանուն և ՚ի կամս բարերարութեան հոգւոյն
ճշմարտի. օրհնաբանեալ խնկութեան՝ և մի ածութեան՝
զօրութիւն և արքայութիւն, մեծութիւն և փառք՝
յաւիտեանս. ամէն.

+ Ս. Քերոբէն յաւելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հայկազնեա-
նոյն ազգէս հաղբանոյ բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան. ԺԱ.

1 Ե-ւ արդ՝ քանզի յաւէտ յառաջնում գրչ-
մանն՝ յուսահատութեան բանին լքայ, և
տարակուսանաց հեծանաւն՝ ՚ի մահ ձաղկե-
ցայ, աստանօր ՚ի յուսոյն կերպարան փոխեալ՝ յոր-
դահառել համարձակեցայց, զերկրորդութիւն ու կար-
դալով յօդնականութիւն ինձ մեղաւորի. Որ և
ան

անդստին իսկ յօրինաբանելն և՛ի դաւանելն զկեն֊
դանարարն բնաւից ած, իսկոյն և կոչումն ընտանի
ձայնի ահաւորութեան անուան շնորհաձիրն բարե֊
րարի, մահացելոյս է կենդանութի, ըստ մարգարէին
նախաձայնութե, թէ որ կարդայ զտր, նա կեցցէ.
Իսկ ես ոչ միայն կարդամ, այլ նախ հաւատամ մե֊
ծութն նորին. ոչ եթէ վս պարգևաց նր մատու֊
ցեալ՝ յողոք դեգերիմ, այլ իբր զկենդանութի խա֊
կապէս, և զշնչոյ տուր և առութիւն հաւատոյ, ա֊
ռանց որոյ ոչ է շարժողութի կամ ընթացութի. զի
ոչ այնքան յուսոյն հանդուցեն, որքան սիրոյն կա֊
պանօք բերիմ: Ո՛չ ՛ի տուրսն, այլ ՛ի տուօղն յուսեա
կարօտիմ. ոչ փառքն են ինձ անձկալի, այլ փառաւո
րեալն է համբուրելի. ոչ կենացն փափագանօք, այլ
կենարարին յիշատակաւն միշտ ճենճերիմ. ոչ վայե֊
լեացն տարփանօք հեծեմ, այլ հանդերձողին տենչա֊
նօք՝ յերիկամանց աստի կականիմ. ոչ զհանգիստն
խնդրեմ, այլ զհանգուցչին զերեսս աղաչեմ. ոչ
հարսնարանին խնձոյիւք, այլ փեսային անձկութե
մաշիմ: Ի ձեռն որոյ զօրութե՝ վստահապէս անկաս֊
կութե՝ վերադրեցելովս յանցանօք բեռանց՝ աներկ
միտ յուսով հաւատամ ՛ի կարողին ձեռն ապաստա֊
նեալ, ոչ քաւութն միայն հասանել, այլ զնոյն ինքն
տեսանել՝ յողորմութի և՛ի գթութի և յերկնիցն ժա֊
ռանգութի, թէպէտ և յայժ եմ տարագրելի:
2 Ա՛ւ արդ՝ բազում պատկառանօք ամաչեցելոց դէ֊
մաց կորացեալ, զմիջնորդ աղդման կափուցմանց
երկակի շրթանցս՝ արժանափակ աղխիւ կորկելոց
առ անհամարձակ լեզուիս շարժութի, նորոգեցից
՛ի

’ի յերդ հառաչման պաղատանաց յեղանակութեանց՝
աղիողորմ հեծեծանաց՝ ’ի բարձունս աղաղակելոյ·

Ս՚աղբանք չորրորդ՝ որհուորոյ ժեշէրոյնոյ·

3 Ընկալ քաղցրութե՛ տէր ա՛ծ հզօր, զդառնա
ցողիս զաղաչանս · մատի՛ր գթութեամբ՝ առ
զատկառեալս դիմօք · փարատեա՛ ամենա_
պարգև, զամօթական տխրութիւնս ·
բարձ յինէն՝ ողորմած, զանբերելի ծանրութիւնս ·
անջրպետեա՛ ճնա՛րաւոր, զմահացու կրթութիւնս ·
աւարեա՛ միշտ յաղթօղ, զխաբողին հաճութիւնս ·
բացադրեա՛ վերնոյին, զմոլելոյն մառախուղ ·
կնքեա՛ կեցուցիչ, զկորուսչին ընթացմունս ·
ցրուեա՛ ծածկատես, զըմբռնողին չար դաւմունս ·
խորտակեա՛ անքննելին, զմարտողին դիմեցմունս ·
Տնադրեա՛ քո անուամբդ՝ զլուսանցոյց երդ յարկիս ·
պարփակեա՛ քո ձեռամբդ՝ զառաստաղ տաճարիս ·
գծագրեա՛ քո արեամբդ՝ զմուտ սեմոց սենեկիս ·
կերպացո՛ զքո նշանդ՝ ’ի հետս ելից մաղթողիս ·
ամրացո՛ քո աջովդ՝ զհանգստեանս խշտի ·
մաքրեսցես ’ի հաղբից՝ զծածկարան անկողնոյս ·
պահեսցես քո կամօքդ՝ զտառապեալ անձն ոգւոյս ·
անխարդախ արասցես՝ զքո շնորհեալ շունչ մարմնոյս ·
կացուսցես շրջափակ՝ զպար զօրուդ երկնայնոյ ·
կարգեսցես ’ի դիմի՝ ընդդէմ դիւացն դասու ·
Տուր հանգիստ բերկրութե՛ մահահանգոյնս նիրհ
ման ’ի խորութե՛ գիշերիս, բարեխօսութե՛ հայց_
ուածոց սրբոյ ա՛ծածնիդ՝ և ամենայն ընտրելոց·

Ա՛Լ

Ամփոփեալ պարուրեալ զպատուհան տեսութեանց՝
զգայարանացս իմաստից՝ անզարհուրելի զետեղմամբ՝
'ի ծփական խռովութենէ, կենցաղական զբաղմանց,
անրջական երազոց, խօլականաց ցնորից, յիշատակա
քո յուսոյդ՝ անճառելի պաշտպանեալ։ Եւ ընթա-
փեալ վերստին 'ի ննջմանէ ծանրութեան՝ ամենա-
զգաստ արթնութեամբ, հոգենորոգ զուարթութեամբ 'ի
քեզ արձանացեալ, զայս ձայն մաղթանաց՝ բուրմամբ
հաւատոց քեզ՝ ամենօրհնեալ թագաւոր փառաց ան-
ճառից, փառաբանողաց երկնագումար խմբից եր-
գակցեալ՝ յերկինս առաքել։ Զի դու փառաւո-
րեալ ես յամենայն արարածոց յաւիտեանս յա-
ւիտենից․ ամէն։

† Սէրովբէն յաւէլուած հրէին հեծուբէ՝ նորին հոգւոյ, ա-
նօյն աղէրս նողբոնեաց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ած.

* Բան. ԼԳ.

1 Աբարերար հզօր աղաչաւոր, հայրդ բարի՝
ողորմութեամբ շնորհի, որոյ անունդ իսկ
մեծիդ՝ գթութի և զլնտանութի ա-
ւետարանէ քաղցր՝ դժնէից և անդոհացողաց։ Ընդ
քեզ և որդւոյդ քո՝ իբրև զքեզ, զօրաւոր ձեռն՝ իբ-
րև զքոյդ, անժամանակ տէրութեամբ ահեղ՝ ընդ
արարչութեանդ քում բարձրացեալ։ Եւ հոգւոյդ ճշ-
մարտութեան, բղխեալ առ 'ի քէն անսպառութեամբ,
կատարեալ խնկութի գոյի, էութի մշտնջենաւոր,
հաւասար քո ամի, փառակից որդւոյ քոյ տէրութե.
Երրեակ անձնաւորութի՝ համայն անքննելին, տրոհեալ

'ի դիմաց՝ ուրոյն զատուցմամբ. իսկ միաւորեալ հա-
մաղուգութ̃՝ նոյնագոյ բնութ̃ տիրապէս՝ անշը-
փոթ և անանջրպետ՝ միով կամօք և կցորդութ̃.
ոչ երկեցութի ումեմն 'ի յումեմն , և ոչ քեթեթել մի-
ական առ նուազութիւն միոյն ժամանեալ , քան թէ
պատճառ սիրոյ երկնայնոյ անստուեր լուսոյ՝ որ առ
մերն է ծանօթութի , միով պսակաւ սրբասացութն՝
անսկզբնաբար ածաբանեալ. Քանզի որդարև մե-
րանձայնեալս այս խոստովանուի՝ երեքփառատրեանդ-
դաւանութն՝ զկէմն հաւատոյ պետրոս երանեաց.
իսկ զդատապարտելոյս անձն մեղօք՝ բարեհրաման
քո ակնարկութ̃ , ով խնդրողդ գերելոյս՝ հրաշա
նորոգ արդարացուսցէ. Քանզի թէպէտ և քո ի-
ցեն պարգևք՝ և քո ողորմութիւնք , այլ ոչ 'ի պար-
գևսն են այնքան հաչակեալ , որքան յողորմութեն.
զի երկրորդն՝ զքոյդ յաճախէ զփառս , իսկ առա-
ջինն՝ զանդնաւորացն յայտնէ զգործս. զի պարգևք՝
վաստակոցն են փոխատրութիւնք , իսկ ողորմութիք՝
մեղուցելոյս բարերարութիք.

Աւարդ՝ մ' զօրասցեն մարդկայինս գործք ա-
ռաջի քոյոյդ շնորհաց՝ ա՛ծ գթութեանց , թէ և
անդր իսկ իցեն քան զօրէնս հասարակաց՝ բնաւորա-
կանս հոամանց , այլ յաղթող եղեալ քոյդ երկոյն-
մրտուն , նուազ եղիցի առ քումդ մասին ընթացք
երկրածնաց. Քանզի և որ մաքրութ̃ն պերճա-
նայեն օրինականացն վստահութիք , 'ի լուսաւորել
քոյդ արդարութն գուշակ ներկայիս , ամենանուազ
անձկութ̃ լքեալ հրէութին՝ յեռնեալ , և յաւէտ
ընդ տարապրական ողորմելոյն , առաւել նոքա գտան
կա

կարօտեալ մարդասիրութեան. Եւ քանզի ամ՟ինչ ձնարաւոր է քեզ՝ բարերար, լո՛ւր պաղատանաց գոչման հեծութեան՝ որ կարդամ առ քեզ. ողորմեա՛, կեցո՛, և մարդասիրեա՛. Զի քո է երկրպագութիւն, քաղցրութիւն, փրկութիւն, քաւութիւն, և փառք յամենեցունց՝ յաւիտեանց ազգաց. ամէն.

---

† Մեծին յաւելուած ինչին հեծութիւն՝ նոյին հայցողի, առ նոյն ողբերս նախերանոյ բանի. ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

※ Բան. ԼԹ.

1 Աղաղակեմ առ քեզ լուսոյ ճառագայթ՝ արքայ երկնաւոր՝ գովեալ անպատում՝ որդի անճառ մեծին Այ, խոնարհեցո՛ զունկն քո՝ բարձրեալ բարեգութ՝ կենաց ապաւէն, նորոգ մերձեցեալ կրկին աստանօր ՚ի հառաչումն նուաղս ձայնի վիրաւորելոյս.

2 Ո՛չ ցուցեալ է երբէք, եթէ աղաչեաց զքեզ ՚ի ձեռն աւազակացն սրոյ խողխողեալն, քանզի կարկամեալ էր. ո՛չ ձայն պաղատանաց զկնի արձակեաց, քանզի անկաւինչ էր. ո՛չ մատամբքն տատանելով՝ զաղէտ վտանգին յայտնեաց տեսողին, քանզի խորտակեալ էր. ո՛չ աչօք կողկողագինս արտասուօք ողբոց՝ բարերարին յանդիման կացոյց, քանզի մասպառ էր. ո՛չ ՚ի պատգամ բանից միջնորդի՝ զողորմածին կամս հաճեցոյց, զի անայցելու էր. ո՛չ հայթայթանք խորտակեալ մարմնոյն արիւներանգ ներկուածով ձորձոց՝ զգթածին զսիրտ շարժեցոյց, վասն զի անյոյս էր. նա և ո՛չ ծնգուցն հաստատութե՝ երբ

գար

դարձուպարաւ ուխին՝ վարեցաւ, այն զի անյարիր էր.
քանզի կիսամեռն ասել կենդանւոյն՝ սակաւ ինչ
նուա՛զ է 'ի մեռելութէ։ Մանաւանդ զի 'ի քոյոց
խրատեալ բանից, և բարերարեալ քոյդ ողորմու-
թեամբ, և փառօք քո լուսազարդեալ, ո՛չ միայն զի
ո՛չ վերջացաւ 'ի հակառակն քո ընթացից, այլ ստահա-
կեալ ապստամբութբ՟՝ յիւր թշնամեացն թի՛ յա-
ւելաւ. ընդ նոսին դաշնաւորեցաւ, միաբանեաց
ատելեացն քոց։

3 Իսկ դու՝ բա՛զմապարգև, բա՛րերար, ա՛նոխակալ,
ա՛մենակեցոյց, ո՛չ միայն զի ո՛չ պահեցեր զչարա-
գործին մեղաց յիշատակ, այլև ո՛չ բանիւ յանդիմա-
նեցեր. ո՛չ ոտն հարեր անկելոյն, այլ կարեկցաբար
մատուցեալ՝ զծայրագոյն ցուցեր զխնամս։ Ո՛չ քա-
հանայապէս ըստ ահարոնեան տկար օրինին՝ զօրա-
ւոր առ մահուն պաշտօն՝ դատապարտիչն անիծիւք
և բռնալիր քարանցն ձգմամբ՝ 'ի խորտակումն խոցե-
լոյն որագեալ մատեար. և ո՛չ ոպ՟ ղևտականն կարա-
պետոյին անկատարագործ՝ 'ի յերկուցն միջի բաժա-
նեալ խորոց՝ հնոյն լրումն՝ և նորոյս սկիզբն, ու-
նոյն 'ի հոգւոյ յապաշխարանն հանդիսացեալ՝ զվէ-
րաւորելոյն տեսեր զվտանգ, զի մի՛ սատակիչն օրէ-
նակութ՟ տապարաւն արմատակորաւ՝ զմահուն պաշ-
տօն 'ի քեզ նկատեալ, յառաջ քան զխորձ առակայիցն
սատակեսցի. այլ հեթանոսայն պահպան անուն ա-
սորեստանեայցն, որք 'ի հրէիցն ընկալեալ զօրէնս՝
ամբողջ պահեցին, զոր նոքա մոռացան, նոցին կցոր-
դեալ մարմնոյդ վերարկու՟աւ՝ մերակերպարան խառ-
նութբ՟, զազատաբարն գծագրեցեր զաւետիս՝ առ

օտար-

ստարագլխն. և ծածաքարբդ ներգործութե անա-
պականու՝ ձեռն կարկառեալ, յարուցեր զմարդն
նախնի՝ մեղուցեալ 'ի մահ՝ իւրովքն ծննդովք.
Օ տրամեցելոյն սիրտ բերկրեցուցեր, և զվհատեալն
հաստատեցեր, և զթշուառացեալն միանգամ՝ կրկին
զուարթացուցեր։ Նազանին կենարար օծմամբն,
և բաժակաւն լուսոյ լցեր. հացիւդ երկնայնով ա-
րարչականդ քոյին մարմնով՝ նոր յեղանակեցեր.
Վերակացութե երջանկացն աղանց ընտրելոց՝ յան-
ձնեցեր, գրգեցեր, և խնամարկեցեր. Հանդարտ
ընթաց դրասուն տածողութե՝ անզգունելի պա-
հեցեր, մինչև յարկն լուսոյ ածեր։ Ի ձեռն եր-
կաքանչիւրոց միջնորդաց՝ նախնեաց և երկրորդաց՝
տունչունէ կոտիկաց կենդանականաց, մարդասիրապէս
դարմանատրեցեր։ Նու որպ երբեմն ընդ մովսեսի՝
թևս տարածեալ արծուոյն օրինակաւ՝ ընկալար ըզ-
նա, և 'ի հանդիստն հանգարստութե երկրին բարու-
թե առաջնորդեցեր. և զգանին կերակուր՝ ջամբել
հրամանատրեցեր վարդապետութեց.

4 Նու արդ՝ որ զգնաւն ծոյրագունին բարութե
լուսոյ՝ յաւէժ բովանդակապէս հրաշագործեցեր,
զօգտողքն զգանձ քեզ սեպհականեալ՝ զքո ստաց-
ուածն առ քեզ դարձուցեր, կեցո և զխս մաքրեալ
'ի մեղաց պարտեաց, որ ձրի պարգևես և անպատ-
րաստից. ընդ որոց և ինձ տացես քաւութի և բժշ-
կութի՝ բարեգութ, զօրեղ, ա՛նքննին, ա՛նեղծ,
ա՛հաւոր, օ՛րհնեալ միշտ յաւիտենից
յաւիտեանս.
ամէն։

+ Ս կրտսէն ցաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերս խաղաղութեան բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

✻ Բան . ԺԱ.

1 Եւ դարձեալ աստուած վերստին առ նոյն հեծութիւն սրտիս վասնզի ինձէն մատուցեալ, սովին նուագաւ 'ի նոյն ոճ բանի՝ զամենապարգեւդ արդարահատուցից, տագնապեալ ոգւոյս վըտանգիւ խոցա. իբր մեռեալ՝ կենդանւոյ անմահիդ մաղթեմ այ, խոստովանեալ ընդ փառացդ քո՝ զիմս անարգութիւն, և առ չարեօքս իմովք՝ զքոյդ բարութիւն. որովք յաղթեալ դարձայ՝ քան թէ բժշկեալ, և ամաչեցեալ՝ քան թէ համարձակեալ, ուխտակորոյս աւանդամոռացս.

2 Եւ կրկին առակն որ առ իս՝ որ ոչխարին տըրուպն տարացուցին, որ յետին անզգայութ՟ն. և մատնեցեալ մոլորեալ, և 'ի լերինն՝ ուր ոչ է այցելութի, ընդ գազանականացն դիւաց՝ և կորոյն վայրենութ՟ն թափառեալ, ոչ մերձաւոր գոլ սակաւ մի հօտին. ոչ բան ունէր, որով և զձայնոյն աղէտ պատմէր. ոչ ձեռն ձգողական, որ համբերցն է ազդողական. Եւ դու միայն գովեալդ յսկզբանցն յաւիտեանից՝ և յարդի ծնելոցս, գտեալ՝ լոս մաղթանաց գոչման երգողին, զիս զմեղուցեալս՝ յաննշոյլն մոլորութ՟ն, ինամնօրէն տեսչութ՟ն կամաց՝ հովիւ կոչեցար. և ոչ միայն հոգացար, այլև խնդրեցեր. և ոչ գտեր միայն՝ հրաշագործ, այլ անճառելի բարերարութ՟ն սիրոյ՝ 'ի կենդանարարդ քո յուս բարձեր, և ընդ երկնային զօրուն դասեցեր՝ 'ի հայրենիդ քո

ժա

ժառանգութիւն. Նաւ արդ՝ դու հզօր՝ կենարար՝
օրհնեալ՝ այցելու՝ գթածդ յողորմութն՝ եթէ զնմ
ընկալար զապաւանեալսն աղերսանաց, որ մինն՝ 'ի
միջոց մահու սահմանի էր չարչարեցեալ, իսկ միւսն՝
ըստ անբանիցն անզգայութն՝ փարանդի բացաւե_
ժութեամբ յանբնական վայրի վարանեալ, 'ի բառաչ
ձայնի բարբառոյ, որ անկերպարար աննշանական,
ածային բարեխնամութբդ տնտեսեցեր զտիեզերա_
հրաշն խնամողութի՝ առ կորուսելոյն մեծ թշուա_
ռութի, յայտնեալ վերստին եւ արդ դթութեցդ
խորք եւ բարերարութեցդ հասանք՝ առ անօրինեալս
տաւելութեամբ՝ վերադրեցելոյդ օրինակութբ.
Նա բազմօրինակ մահու պարտականս. առ որ 'ի բա_
րութեց խառնից քաղցրութեց՝ յատուկ համս չար.
առ անդամս մարմնոյ՝ արժանաւորս համման. առ հա_
մաձայնակ ամենաբոլոր ախտացեալ հոգիս վերաւոր.
առ հաւասարեալս անզգայութեանց անասնոց. առ
օտարացեալս յընտանութեն իմաստնոց. առ անհնման
հանգունակից բանաւորութեց. Որ եթէ տարացոյց
գոյր, ես ասէի. թէ նմանակից գոյր իմ, պատմէի.
թէ հանգունակից գոյր, ես ճառէի. թէ հաւասար
գոյր, ես գրէի. թէ զուգադրոյծ գոյր, ցուցանէի.
թէ օրինակ գոյր, ես ազդէի. թէ յանցեալսն, հայ_
թայթէի. թէ 'ի ներկայումս աստ, ես յուսայի.
Բայց քանզի անցեալ է ըստ օրինակ, եւ հրաժարեալ
ըստ նմանութիւն, զոր միայն քո է քաւել բժշկել
եւ կենագործել՝ կենդանարար համայն մեռելոց՝ նո_
րոգութիդ տիեզերաց.

3 Ոչ եթէ մէյն արտի՝ տեսութեամբ երջանկին

դաւ

դաւթայ, անօրէնութիւն չարեաց բարձրացեալ ասի քան զգլուխ, և ըստ ծանրութեանց բեռանց դժուարակրելոց՝ յանցմունք մեղաց. իսկ որ առ իս կրին որ խալմունք, գերազանցէ քան զհեղեղին ջրակուտակ տիեզերասոյզ ամենապատ ծովուն յորդութիւն, և գլխոց լերանց վերադրէ. Սակայն չնչեացէ օդ քո քաղցրութեան՝ իբր առ նոյին, և որ զերկինս հալէ զօրութիւն, ցամաքեցուցանել զշեղջս ջրակոյտս բազմակոհակս՝ և երկրակործան խմոցս պարտեաց, և լեռնակարկառ բարձրութեան մեղացս ամբարձելոց. Առ համառօտեալ զբան քո հզօր՝ ամենակար ճնարաւորութեամբ, հակիրճ հատուցմամբ, արասցես ահա ելս քաւութեան, ըստ մարդարէին, առ երկարաձիգս անօրէնութեան. և ներելով խնամ յամառութեան, մի՛ երկայնամիտ ողորմած օրհնեալ՝ թողցես միանգամայն, բարեգործեսցես խնամ, հատցես բոլորովին զանխնարելի պարտուցս՝ զարժանահատոյց տոկոսեացս տոյժս տարժանակիրս. Նա զի՝ և չիք իսկ առ քեզ ցասուցն սրտի, և կամ բորբոքումն բարկութեան, ո՜վ ոչ կրին նենգութիւնք, և կամ նշմարանք մթութեան. քանզի կեանք են 'ի կամաց քոց՝ և լոյս, և ոչ արարեր զմահ, և ոչ խնդաս ընդ կորուստ մարդոյ, ըստ

դաւթի և սողոմոնի.

4 Արդ եթէ մարդկան կարդեցեր զայս կէտ սահմանի մեծի պայմանի՝ 'ի բարեվլիճակդ քո կանոնաց՝ ոչ փոխատրել անդրէն չարի չար, այլ եօթանասնիցս եօթն թողուլ անդուստ 'ի յաւուր զհուրաքանչիւր մեղանաց զպարտս, և այդ բան առ մեզ, որ միշտ 'ի բնութեան ունիմք բնաւորաբար ուղերձեալ զբիծս

չարեաց՝ անհամար բիւրուց նորոգ յօրինելոց, ուրք զօ-
րինաւորին երկրին յանդաստան սահմանի՝ ամենա-
բոյս փշածին բնութեանս, ըստ անսուտ քո վկայութեան,
որ թէ՝ միտք մարդոյ 'ի խնամս չարի են արձանացեալ
'ի մանկութենէ. Օ ի՝ որ զկատարեալ մաքրութիւնն
ունէր՝ աւետարանիչն կենացդ բանի՝ յովհաննէս,
եւ զինքն ընդ համարակաց բնութեան լծակցեալ, հաւ-
տատեաց զճշմարտութիւն քո՝ առ իմս ստութիւն յոյժ
արդարացեալ. Թէ ասեմք ասէ, մեղս ինչ մեք չու-
նել, սուտ առնեմք զնա. Այլ արդ՝ կատարեալ է բան
քո խնկեալ, եւ 'ի գլուխ ելեալ անպակաս 'ի ստու-
գութեն՝ առ իմս մոլորութիւն եւ դժնդակ անկրաւութիւն.
Սորոյ խնայեա՛ յիս ողորմութեամբ՝ քաղցրութեան
ճաշակաց աղբիւր, միայն օրհնեալդ յամենայն յա-
ւիտենից. ամէն.

---

† Սերափին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, առ
նոյն աղերս ճաշակմանց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. ԺԵ.

ուարդ՝ դու միայն ած երկնաւոր՝ բարձ-
րեալ՝ բարեգործ՝ քո է զօրութիւն, քո նե-
րողութիւն, քո բժշկութիւն, քո առատութիւն,
քո են պարգեւք, քո միայնոյ են ձիրք ձրի, քո քա-
ւութիւն, քո պաշտպանութիւն, քո ճնարք անիմանալիք,
քո արուեստք անգտանելիք, քո չափք անչափելիք.
դու սկիզբն եւ դու կատարած. Քանզի ոչ երբէք
ստուերացուցանէ զլոյս ողորմութեան քո՝ խաւար
սրտմտութեան. Վասնզի ոչ ես դրաւեալ ընդ մասամբք

ախ

ախտից՝ ՚ի վերդ քան զբան։ Պատկեր անպարագիր՝ անդր քան զըղձանութի կշռութե. անչափ լայնութի փառաց. անտարրափակ ընդարձակութիւն՝ հաստա-զօրութե. անամփոփելի առաւելութի բացարձա-կութեան. անտկարանալի բարերարութի գթութե։ Դու դարձուցանես՝ ըստ մարգարէին, յայգ՝ զստ-ուերս մահու. որ իջեր կամաւ ՚ի տարտարոսն ներ-քին արգելականացն բանտի, յորում և մաղթանացն դուռն էր աղխեալ, և գերեալ անտի զմթերիցն կա-պուտ՝ վտարանդելոցն հոգւոց, սուսերբ հրամանի յաղթական բանիդ՝ զկապ սատակման մահուն խզե-ցեր, և զմեղացն կարծիս ցրուեցեր։ Դարձ առ իս՝ որ զընդամ զընդանաւ վհիս՝ տղմալից գբոյս՝ յեր-կաթս մեղաց, վիրաւորեալ խոցմամբ սլաքաց՝ բան-սարկուին նետից։

2 Այլ դու յամի տրդ բարերար, լոյսդ ՚ի մէջ խա-ւարի, օրհնութեդ գանձ, ողորմած, գթած, մարդասէր, կարօղ, զօրաւոր, անպատում, անքննին, անձառ. բաւական՝ ըստ ոէյն յակոբոյ. անհնարիցդ ամենից՝ դիւրապատրաստ հնարաւորութիւն, հուր ծախիչ՝ զխուրձս մեղաց, ձաձանչ կիզանող՝ ընդ հան-րական թափանցանցութե խորհրդոյ մեծի, յիշեա զիս յողորմութե քո՝ օրհնեալ, և մի՛ յիրաւունս քո. ՚ի ներողութե քո, և մի՛ ՚ի հատուցման. յերկայնմը-տութեան, քան ՚ի հաւասարութե։ Եթէ կշռեսցես զմեղանաց իմոց ծանրութի, ընդ քաղցրութե քո՝ և մի՛ ընդ արդարութե. զի առ սակ նախնումն՝ յոյժ է նուաղեալ, իսկ ՚ի ներհակ վերջնոյս՝ յաւէտ ծանրակիր։

Արդ

3 Արդ՝ մատի՛ր առ իս՝ բարութիւն, որ յանկանին բժշկութի՛ հակառակ քո համբարձելոյն. բարձ 'ի մեղուցելոյս զհողմահու խաւարութեանս, զի հանդիցէ յիս ամենակալ հոգիդ խաղաղութեան. Եւ քեզ փառք յամենայնի, յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

+ Ս քրատէն յաւելուած հրէին հեծութեն՝ նորին հոյակապէ, առնոյն աղէրս ճողբանայ բանէ. 'ի երրորդ սրտից խօսս՝ ընդ այ.

* Բան. ԺԱ.

1 Արդ՝ աղաչեմ զխնամակալդ փրկագործաց տաժանելեաց կրից թաղծութեանց հոգւոց փշտացելոց. Մի՛ յաւելուր հեծութեանս ցաւ. մի՛ խոցեր զվիրաւորեալս. մի՛ դատապարտեր զպատժեալս. մի՛ տանջեր զչարչարեալս. մի՛ գաներ զհարուածեալս. մի՛ գլորեր զանկեալս. մի՛ կործաներ զդայթակղեալս. մի՛ մերժեր զհեռացեալս. մի՛ տարագրեր զհալածեալս. մի՛ ամաչեցուցաներ ըզ պատկառեալս. մի՛ կշտամբեր զհարթուցեալս. մի՛ խոր տակեր զբեկեալս. մի՛ խռովեցուցաներ զամբոխեալս. մի՛ ալէկոծեր զքացեալս. մի՛ սասանեցուցաներ ըզ դղրդեալս. մի՛ շփոթեր զմրրկեալս. մի՛ կեղեքեր ըզ գիշատեալս. մի՛ ջաղջախեր զբեկեալս. մի՛ գօշեր ըզ մորմոքեալս. մի՛ կուրացուցաներ զխաւարեալս. մի՛ զարհուրեցուցաներ զապշեալս. մի՛ խորովեր զխարշատեալս. մի՛ մահացուցաներ զհիւանդս. մի՛ բեռանց ծանրութեան մատներ զտկարս. Մի՛ անուր յաւելուր կարկամեալ թիկանցս. մի՛ կրկնակի ողբումն՝ դառն

հեծութեանս . մի՛ ուժգնապէս վարեսցիս առ հողս .
մի՛ սաստկապէս՝ առ մոխիրս . մի՛ անաչառապէս՝ առ
ստեղծուածս . մի՛ ահարկութեամբ՝ առ փոշիս : Այլ
ընդ հարկանիր խստութե՟՝ մեծդ՝ ընդ փոքուս . լոյսդ՝
ընդ ստորինականիս . բնութե՟ բարիդ՝ ընդ ՚ի բնէ չա_
րիս . ողկոյզդ օրհնութե՟ն՝ ընդ պտղոյս անիծից . քաղց
րութի՟դ խնկապէս՝ ընդ համոյն դառնութեանս . փա_
ռաւորեալդ անփոփոխ՝ ընդ ամենեւին անարգիս .
կենացդ նշխար՝ ընդ կաւոյս զանգուածոյ . տէրդ տե_
րանց՝ ընդ տղմիս երկրայնոյ . աննուազ լրութիւնդ՝
ընդ չքաւոր ստրկիս . անկապուտ ճոխութիւնդ՝ ընդ
անպատսպար տառապելոյս . անկարօտ բարութիւնդ՝
ընդ ամենաթշուառ աղքատիս : Քանզի մի՛ ոք հա_
սեալ յառաւօտ , և՛ ՚ի ծագման լուսոյն խիթոյ մի
թանալ . և կամ ընթերակաց կենաց , մահանալ . կամ
աղտութե՟ , և պարտաւորիլ . կամ շնորհաց , և դա_
տապարտիլ . կամ փրկութե՟ , և մատնիլ . կամ նորոգ_
ման , և եղծանիլ . կամ օրհնութեան , և տարագրիլ .
կամ բժշկութեան , և վիրաւորիլ . կամ լրութեան ,
և նուաղիլ . կամ յաճախութե՟ հացի , և քաղցնուլ .
կամ դետոց հոսանաց , և պապակիլ . կամ մայրենի գը
թոց , և նենգիլ . կամ խնամոց աստուածեան ա_
ջոյդ , և զլուիլ :

2 Եւ արդ՝ ընդ ախտացելոյն սաստկապէս մարմ_
նոյն բորոտութե՟ , հոգւոյս վտանգաւ և ես պա_
շարիմ , տէ՛ր՝ եթէ կամիս , կարօղ ես զիս սրբել :
Ընդ աչացուացն նեղելոց՝ մշտագիշերին խարխափա_
նաց՝ մեծակական ձայնիւ հառաչեմ . ո՛չ որդի ան_
ուանեմ դաւթի , այլ ծնունդ էիդ ա՟յ դաւանեմ .

ոչ միայն ռաբբի կոչեմ, որ վարդապետացն է պա-
տիւ՝ կարծողական զխսկն գիտելոյ, այլ տէր երկնի
և երկրի հաւատամ։ Ոչ ձեռինդ միայն ձգմամբ
հպաւորութեն, ով բարեգութ ա̃ծ մերձաւոր, այլ
'ի բացեայ գոլով միջոցաւ մեծաւ՝ ակնունիմ զօրել
քո բանիդ՝ առ իմ բժշկութի։ Ոչ թէ ինչ խորոց
կասկածանաց միջոցի բանի, որ երկմտութեն կար-
ծի նշանակ՝ 'ի մէջ արկանեմ կամելոյն և ողորմու-
թեանն, այլ կամիս որպ̃ բարեգութ, և կարես ոպ̃
զօրաւոր։ ասա բանիւդ, և բժշկեսցայց։ Ընդ հա-
րիւրապետին հաւատոց՝ և ես լծակցեմ։ ոչ՝ մինչ
անձուկ միայն բացակայութե հեռի լինելով խորան
'ի խորանէ, հաւատամ աղդել քոյ կարողութեդ առ
յարութի և բժշկութի, այլ 'ի վերինն երկնի բազ-
մելով, և 'ի ստորինս երկրի բովանդակ առ հրաշիցն
սքանչելութի՝ ոչ ունիմ հատուցանել։

3 Շնորհեա ինձ, ոպ̃ դատակնիք բանին քո վճռեց
առ պոռնկին ընդունելութիւն՝ հնգից հա-
րիւրոց դենարաց պարտուց շնորհաբաշխութի՝ ա̃ծ
բարութեց և տ̃ր երանութեց. որ յաճախին ընձե-
ռել՝ բաղումն փառաւորիս. և 'ի շատն մատուցանել՝
նուէին չափ սիրիս. և յառաւելն ողորմել՝ կրկին բար-
գաւաճիս. և յոյժքան բարիս՝ խրաւամբք գովիս.
և ա̃մ տէր գոլով՝ հաւասարորդ ճանաչիս. և որ
զբոլորն ունիս՝ ընդ մերումս կչռիս. և անճառե-
լեաւդ ձրիւ՝ մերոյնովքս վճարիս. և ընդ երկրա-
ւորիս՝ զանվախճանն պարտ վարկանիս. և մեծագը-
րեալ քո զմերն՝ վեհս գոհաբանիս. և 'ի տկարուն
առաջութի՝ դոյզն փառաւորիլ ոչ ամբարտաւանիս.

Որում և ինձ զնոյն գթութի՛ ունողիս զգործս անհամար պարտուց. զի և՛ ՚ի ձեռս երախտեաց քումդ պարգևաց՝ նորին իսկ սակով սիրելն կարգեսցի. և քեզ փառք յաւ՟մ. ամէն.

† Սերափին յաւելուած իշխին հեծութե՟ն՝ նորին հաճողի, անոյն աղէրս հաղորդանայ բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

❊ Բան. ԺԸ.

I Արդ՝ ես ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու երկանց, արդարև անսահման բիւրուց քանքարաց տուժից գոլ հատուցանող ՚ի միում աւուր. Այլ ոչ թէ առ փոքրկութի մարդկայինն մտաց հայցեմ ներութ՟ն, այլ առ աննըման լռութ՟ն փրկչիդ Յ՟ի Ք՟ի պաղատիմ մարդասիրութ՟ն. որ չէի երբեմն, և ստեղծեր. չմաղթեցի, և դու արարեր. չև ևս եկեալ ՚ի լոյս, և տեսեր. ո՛չ յայտնեցեալ իմ, և գթացար. ո՛չ կարդացեալ, և խընամարկեցեր. ո՛չ համբարձեալ ձեռն, և նայեցար. ո՛չ պաղատեալ, և ողորմեցար. ո՛չ կերպացեալ ձայնիս, և լուար. ո՛չ հեծեծեալ, և ունկնդրեցեր. գիտելով զարդեան դիպուածոյս, և չանտեսեցեր. Նախահայեցադ աչօք նկատեալ զպատժապարտիս չարագործութիւն, և յօրինեցեր. Եւ արդ՝ զքեզ արարեալս, և զքև փրկեալս, և զայսքանեաց խնամոց յանձանձեալս՝ մի՛ խոպառ կորուսցէ մեղացն հարուած գիւտք բանսարկուին. մի՛ յաղթեսցէ յամառութ՟նս իմոյ մառախուղ՝ ներողութ՟ե քո լուսոյ. մի՛ սրտիս կարծրութիւն՝ երկայնամիտ բարութ՟նդ.

մի՛ մահացու մեղիս՝ ամենակատարդ լրութն․ մի՛
տկարութիս նիւթոյ՝ անպարտելիդ բարձրութն։
։ Ահա կարկառեմ զկարկամեալ բազուկս հոգւոյս
յանունքո՝ հըզօր, արասցես ողջ իբրև զառա_
ջինն, մինչ 'ի դրախտին փափկութե՝ զպտուղն կե_
նաց կթէր։ Աշկանդեալ գօսացեալ 'ի կոր կործան
մամբ ընդ կնոջն տագնապելոյ՝ կայ անուղղելի հո_
գւոյս թշուառութի, ընդ երկիր պշուցեալ մեղացն
կքմամբ՝ սատանայական բուռն կապանօք, զի մի՛ զերկ
նայնոյդ ընկալցի զողջոյն․ խոնարհեա՛ց առ իս՝ միա՛յն
ողորմած, զի բարձրացուսցես զփայտս խոնարհ բա_
նաւոր անկեալ, և զօրացեալս ծաղկեցուսցես 'ի
բարի կրօնս վայելչութեան, ըստ ածաբանութե սր՟
մարգարէին։ Որ զ'ի ծնէ կոյրն անլուսաւոր՝ չու_
նիմ տեսարան, որում զարեղծչիդ նկատեալ զկերպ
մաղթեցից՝ հըզօր բարեգութ, միայն դու պաշտ_
պան ակնարկեալ խնամովք անճառ քոյ սիրոյ՝ 'ի շըն
չական խօսուն քո անօթս, յանէից գոյաւորութի
լուսոյ հաստեսցես։ Ընդ երկոտասանամեայ չարեօք
չարչարեալ վիշտագին կնոջն տանջեցելոյ՝ գետովք մե_
ղանաց արեան հեղեղիմ, հայեա՛ց 'ի բարձանց ան_
մատոյց լուսովդ պարածածկեալ, ուր ո՛չ է քղանցք
ձեռաստեղծական վերարկուի ձորձոյ, այլ տարա_
ծուածն հրաշից՝ ամ՟ուրեք զօրացեալ։ Ո՛չ օծութե
իւղով՝ պատժապարտս ընդ մեղաւորին մատուցեալ
առ կենդանաձիր ոտից գարշապարդ՝ զկաթիլս աչացս՝
վարսիւք հերացս ընծայեցուցանեմ, այլ զամբիծ հա
ւատս՝ ամբրձմամբ բազկացս՝ ստոյգ դաւանմամբ հո_
գւոյ ողջունիւ՝ շրթանց կափուցմամբ զերկիր համ

բու

բուրեմ, խառնեալ հեծութիւն աղբերցս արտասու-
ուաց՝ բժշկութի հոգւոյս աղերսեմ։ Մատնեալ
մեղանօք հոգւոյս գոյութի լուծեալ մեղկութե,
և յերկուց կողմեց միայնակողմամբ անհաստատ հե-
տովք, զընթացից գործին՝ նահանջմամբ չարին՝ ըզ-
հետևականն բարձողութի շինուածոյ մարմնոյս՝ առ-
ելս ծառոյն կենսաւէտ պտղոյն խափանեցելոյ, պա-
տըսպարեսցես անդրէն վերստին՝ միայն ծնարաւորդ-
ու'ի փրկութի։ Օ փառաբանարան հաստուածոյ
կերպիս 'ի քէն եղելոյ՝ ամբափակ խցմամբ համրա-
ցոյց արդեւ հողմբանսարկուին, հոգիդ քո ազդել
մեծդ ողորմութե, ըստ յաւետարանին բժշկեցելոյ,
հրաշափառապէս բարեգործեսցես բանդ կենդանի՝
ինձ խօսողութի անսայթաքելի։ Ընկեալ կամ չա-
րեօք 'ի մահիճս ախտից ընկողնոց մեղաց՝ դի կեն-
դանի և խօսուն մեռեալ, կարկեցեալ իմուս թըլ-
ուառութե՝ ողբականօք քքուանաց ձայնից, ո՛վ բա-
րերար որդի այ, օրհնաբանեալ աչացդ ցօղով վերա-
կանգնեսցես 'ի կենդանութիւն, իբր զղերելին 'ի
յանշնչական մեռելութէ։ Սոյնդ դառնացօղս 'ի
դբի մեղաց կամ տարակուսեալ, ձեռն մատուցեալ՝
որպէս անտառէր որդի բարձրելոյ, հանցես զիս 'ի լոյս
քումդ նշուլից։ Ընդ աղխողորմ թշուառութեան
կականման ձայնի՝ այրւոյն 'ի նայէն՝ մօր միամօրին,
տատանմամբ մատանցն, կոծմամբ կրծիցն, հոսմամբ
արտասուացն, տուայտանօք տխրութն դիմացն՝ և
ես պաղատիմ վերջին հեծութեամբս, տո՛ւր յուսահա-
տելոյս զքաջալերութիւն միխթարութե գթած քո
բանիդ, ասելով և ինձ գովեալդ բարի՝ սանդծիհ

աշ

աշխարհի, թէ մի՛ լաւ գերի՝ բազմաց ողբալի. որով ընդ պատանւոյն կենդանացելոյ՝ 'ի վշտացելոյ ծընողին սփոփանս՝ զամենապարտ ոգիս ընկալայց 'ի քէն ընդ նմին կրկին նորոգել։ Ընդ այսակիր անզգայելոցն՝ գիւտալլուկ և քարակուշկանձ հեղձամղձուկ եղկելի անձանցն, քամինեղի գխախաւին հերացն, վայրենեբեա բանդագուշելոցն՝ 'ի քէն ողորմեալ փրկիչ բոլորից, խելև զնոսին առ քեզ դիմեցից. հեքեալ մերժեացես զգունդս չարայն ապականողաց՝ 'ի քո խորանէս, զի ժամանեալ հոգիդ քո բարի՝ այսրէն հանդիցէ, լցեալ զմարմինս մաքրութեամբ շնչոյս՝ զգեցմամբ անդամոցս՝ զգայս արասցես զկենդարեալս ամենաթշուառ։ Ընդ գերեցեալ դժնխաբը նակաց վտարանդելոցն հոգւոց՝ արդելեալ կամ 'ի վտանգի, զճառադայթ ողորմութեան փառաց քոց ծագեալ՝ լոյսդ խմանձկուե՝ 'ի կապանաց օցաողին զերծեալ զնա ապրեցուսցես։ Պաղանորդայթ աներևութերակ վրիպակ արահետ գարշութք մեղացս ջրդողեցեալ ոգւոյս կերպարան՝ կայ 'ի տագնապի, զծածկեցեալն 'ի տեսողութէց՝ զխորագործին նխթիցն այտուցմունս, քո լինքնաւորդ զօրեղութէ՝ ո՛րդի ա՛յ, գթածաբար առողջացուսցես։ Օ բազմազան տարապս ցեղիցն զանազանից ախտաւորութեց մահացուցանողայ՝ խուրականզք կորստեան բերկւք՝ դժնդակարմատ շառաւեղօք հատատեցելովք՝ 'ի յանդատանի անօրէն մարմնոյս, տարակորղեսցես 'ի ձեռն ձեռինդ ամենակալի. որ արօրադրեալ մշտ՝
և մշակեա զաահմանս հոգւոց առ բանիդ կենաց
արդիւնաւորութի։

3 Եւ քանզի անցաւ ըստ նմանութեան օրինակութեանց
յանցուածոցս վէր, ըստ ճարակօղն քաղցկեղի,
առ բնաւ անդամս մասնաւորեալ զախտին տարա-
ծումն, չէ՛ք ապեղանի իբր խորոյելի՝ առ անչափու-
թեան խարանացն մատուցանել. ՚ի խարսխաց բարձիցս՝
մինչև ցափն կառուցման լրութեան անդամոցս՝ չէ՛
առողջութիւն, այլ ամենևին անբժշկութիւն. Իսկ դու՝
ողորմած բարերար օրհնեալ, և երկայնամիտ թագա-
ւոր անմահ, լո՛ւր պաղատանացս արդահատութեան
սրտիս վտանգի, որ կարդամ առ քեզ տ̃ր ՚ի
նեղութեան.

---

† Սքրոսին ցուցեալ իրքէն հեծութիւնէ՝ նորին հնչողի, առ նոյն ալէքս խաղբանոյ բանի. ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա̃յ.

✻ Բան. ԺԹ.

1 [illegible]ոյեա՛ց՝ ամենահայեաց տեսութեան կենաց
բարութեան յուսոյ, ՚ի մեծաբարբառ աղա-
ղակ ցաւագնեալ անձինս հեծեծանաց.
Անհաս մեծութիւն. անուն ահաւոր. բարբառ կեն-
դանի. լուր ցանկալի. ճաշակ ախորժելի. կոչումն
պաշտելի. բարութիւն խոստովանելի. ազդումն խըն-
կելի. իսկութիւն դաւանելի. էութիւն փառաւորելի.
գոյութիւն օրհնաբանելի, տէ՛ր յա̃ւ ընդ հօր քում գո-
վեալ և երկրպագեալ, և ընդ հոգւոյդ ս̃բյ բարձ-
րացեալ և վերամբարձեալ. Որ միայն մարմնացար վ̃ն
մեր՝ ըստ մեզ, զի արասցես զմեզ վ̃ն քո՛յ ըստ քեզ.
լոյս ա̃մփ, յա̃մի ողորմած՝ հզօր՝ երկնային. Եւ
այժմ զլուծեալ և զխորտակեալ հողանիւթ անօթս
ա̃ծ-

ա̃ծօրէն հրաշակերտութե̃ , աղաչեմ գթած , նորոգ հաստատեա՛։ Զքոյին պատկերս մեղօք հնացեալս՝ ’ի քրոյս հալոցաց՝ կայծակամբ բանիդ , պաղատիմ առ քեզ , վերստին ձուլեա՛։ Զխախտեալ շինուածս քումդ հանգստեան խորանի մարմնոյս՝ պահպանեա հոգւոյս , մաղթեմ բարերար , ’ի բնակութիւն քեզ մաքրագործեա՛։ Մի՛ հատուցաներ չարեացն իմ գործոց՝ զնոյն փոխատրութի̃։ Արբեալ եմ , ըստ մարգարէին բանի , և ո՛չ ’ի գինւոյ։ Թափեա՛ զմրուրս անօրէնութե̃ թմբրութե̃ մահու բաժակիս՝ ազատարար հրամանաւդ՝ ամենակեցոյց , զի մի՛ ղքոյդ քամեցից ’ի վերջին աւուր յետնում հատուցմանն։

։ Արդար ես յիրաւունս քո , և յաղթօղ ’ի դատաստանի. եթէ մահու մատնես , ճշմարիտ են գործք քո. եթէ դատապարտես՝ աստուստ սկսեալ զտանջողականն կշտամբութի̃ , ստոյգ են հատուցմունք քո. եթէ յանդունդս խորոց սուզեսցես , թէ զկենդանութի̃ շարժմանս բարձցես , թէ զբանիս զօրութի̃ ունայնացուսցես , թէ զաչոցս պատուհանս ստուերացուսցես , թէ զկենացն ճաշակ՝ ’ի քեզ ինքն ամփոփեսցես , թէ զհասարակաց կերակրոյս դարմանս բարձցես , թէ զաւուրցս հարստութի̃ համառօտեցես , թէ ընդ իջման քաղցրութեան ցօղոյ՝ և հուր տեղասցես , թէ ’ի լրութե̃ բանի քոյ սովեցուսցես , թէ զականջացս դրունս խցցես , թէ զշնորհիդ ձիր կտրեսցես , թէ զգետին յատակի ոտիցս սասանեցուսցես , թէ յանձկալի երեսաց լուսոյդ քոյ հանցես , թէ ’ի համօրէն աշխարհէ աստի հերքեսցես ,

թէ

թէ փայլատակմամբք հրոյ պակուցես, թէ անբժշ-
կական ցաւօք դառնացես, թէ դիւաց չարաց մատ-
նեսցես, թէ գազանաց ժանեօք մանրեսցես, թէ
հողմով ցասման հոսեսցես, և թէ այլ ինչ նորոգ-
արարած տանջանարանաց կազմեսցես՝ չար զանազատար
տարրոյն, և սաստիկ քան զգեհենն, թունաւորագոյն
քան զորդունսն, տարակուսելի քան զխաւարն, եր-
կիւղագին քան զխորխորատն, ողորմելի քան զմեր-
կութիւն, վկայեմ անձամբ անձին՝ յոյժ պարտապան
գոլ ոչոյ.

3 Եւ քանզի յաւէտ տպաւորագոյն են նմանութիւնք
փոխաբերութեանց՝ առ ազդակցութիւն մեղանացս՝
իբր պատկերակիցք միատեսակք զուգաշաւիղք՝ որ
նշանակիցք այսր խորհրդոյ, առ որ կարևոր է խոստո-
վանել և յանդիմանել զերեսացն ծածկոյթ՝ առ
ծանօթութիւն խնդրողին. Ո՛վ զի ոչ ջերմն սիրով
առ ընկերին կարիս մատուցոյ, յիրաւի ի նախնումն
վտանգին տառապեալ տառնում. Եւ զի ոչ զցան-
կալինն խորխորատականութիւն սանձեցի, յարժանի կրեմ
եղկելիս՝ զանզգամանալի զկիզումն. Եւ քանզի ոչ
սիրեցի զլուսոյ աւետիս, արդ առ հատուցմամբ՝ ի
մթութիւն ըմբռնողական միգին կորստեան՝ վերի-
պեալ գանդաչեմ. Եւ զի ոչ խորշեցի զմանունս
փոքունցն յանցանաց, իբր անվնասակարք վարկա-
նելով, պատկանաւորս ի խածանողականացն զազիրն
զեռնոց՝ խոթեալ խոցոտիմ. Եւ զի ոչ ձեռն կար-
կառի՝ առ կիրս վտանգաւորին՝ այց առնել նմին, ի
դէպ իսկ՝ ըստ գծագրութեան այսր օրինակի, ապա-
կանութեան դեղոյ նուիրեալ մատնիմ.

Եւ

4 Նաւ արդ՝ ոչ յամծուստ ամենաբարի գանձուցդ՝
ջերմ, և ոչ 'ի լուսոյդ նշուլից՝ խաւար, և ոչ
յապաւինութենդ՝ գոյթագրութի, այլ ես նմանեն
կորստեան որդիս գտի զայսոսիկ. մեղանք անօրէնու-
թե իմոյ գանձեցին նուաթեցին զայսքանեաց բար-
կութն մթերս հոգւոյ. իշխանին մոլորութե հրնա
զանդեալ, թողի զտեղի քո՝ նոր, ըստ գրոյն խրատու-
յանդիմանութե. Նաւ քանզի յոյանեցաւ յետուստ՝
գաղտնեաց առականաց մարմնոյս անդամոց, և ար-
կաւ զերեսօք կերպիս՝ անվայելուչ ստուեր ամօ-
թոյս, ըստ մարգարէին առակի, ապերս ցուցեալ զիս
ամենեւին՝ իբր մերկացեալ խայտառակեցելոյ պոռ-
նկի, ծաղեմ յիս զլոյս քաւութե՝ ա՛րքայ երկնա-
ւոր, զի թօթափեալ զմեղաց փոշիս, ըստ աւետեաց
ձայնին դարձելոցն 'ի բաբելոնէ, նստոյց վերստին
կանգնեալ 'ի հողոյ, և 'ի հաստատութի յուսոյդ հիմ-
նացեալ անսասանելի, ըստ եսայեան բանին, զգե-
ցեալ զզօրութիւն բազկի կարութե նախնում մաք-
րութեանն, վ̃ս մեծութե փառաց քաղցրութե՝ ամե-
նապարգև քո մեծութեդ. օրհնեալ յաւիտեանս.
ամէն.

† Ս չորրորդին յաւելուած չըլին հեծութեն՝ նորին հանճարեղ, ա-
ռանց ազէրս համբանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսի՝ ընդ Այ.

* Բան. ԽԱ.

1 Տէր տէր՝ անոխակալ և երկայնամիտ. ներող,
բարեգութ, հզօր, ողորմած. ահա ճշմար-
տութիւն են գործք քո, և խոստովանեալ

դա

դատաստանք քո․ վկայեալ են ընտրութիւնք քո՝ տէ֊
սողք ծածկութից․ Ընդ երից երջանկաց մանկանցն,
որք կիզանողական բոցովն փորձեցան և ոչ վնասե֊
ցան 'ի բաբելոնին, ընդ որոց թախծութիւն զերդն հա֊
ռաչեմ, մեղայ, անօրինեցայ, յանցեայ, ապստամբե֊
ցայ, և պատուիրանաց քոց ոչ անսացի․ Այլ քանզի
մաքուր գոլով 'ի վնասուց նոցա, և զայս խոստովա֊
նութիւն գոչէին, իսկ ես ընդ նոցայն՝ նոյնն աղեր֊
սիւ ձայնակցեալ սմին ողբոց երգութեան, և այլ յա֊
ւելից՝ ամենապարտս մահու․ Ընդ դանիէլի երա֊
նեալ և ոչ մեծ մարգարէի, որ 'ի քում հարազատու֊
թեան աղախնութեան տանն յուդայի՝ շառաւիղ
ընտրեալ, զնորայն առեալ ընդունական և նուիրա֊
կան բանից պաղատանս, լինել պատժականութեան
գոչմանց հեծութեանս՝ և այլ կրկնեցից․ 'ի մէջ գի֊
տութեանս՝ անպատշաճական գնացի, զարտուղի որ
խալեալ դժնդակական․ այս է՝ ամի ամ իրօք մեղան
չելն․ Ըստ սահման կշռութեան կամաց քոց արտաքս
վաղեցի որ է հաւատոյ կերպարան՝ բասիր անօրէ֊
նութեան․ Ընդ իմոցն չափոց՝ չորութեան գործոց՝
լոյսն յաճախութիւն նիւթեցի՝ որ է ճշդրիտ պատ֊
կեր յանցաւորութեան․ Սպառնացար, և ոչ զարհու֊
րեցայ․ արգահատեցեր, և ոչ երբեք լուայ․ որ է ա֊
պստամբութիւն յայտնի նշանակ․ Քեզ արդարու֊
թիւն հանդերձեցեր՝ բարերար, և ինձ ամօթ և պատկա֊
ռանս պատրաստեցեր․ քեզ փառս վայելչականս, և
ինձ նախատինս յարմարաւորս․ քեզ քաղցրութեան
յիշատակ, և ինձ մաղձ քացախեալ 'ի կատարածի․
քեզ բարերարութիւն անլռելի, և ինձ ձայնս ողբոց

աղա

աղաղակի. քեզ օրհնութիւն երգոց խնկելի, և ինձ
մերժումն տարագրութեան անյուսալի. քեզ իրաւունս
բազմարժանիս, և ինձ պատասխանատուութիւն ամէ-
նավարանս. քեզ բարձրութիւն անճառ գովեստից,
և ինձ զանձին լլկելոյ՝ պատիժ ձաղանաց.
2 Ո՞ւ արդ՝ ընկալար դու բարեաց ընտրութեանց
անկշիռ սահման՝ զքոյոցդ ախորժականաց կնդրըր
կաց պտղոց վերառեալ ըստ քեզ, և ես զնմին ա-
տէն առ սմին պարսաւանօք յոգունս՝ կրկնակի բար-
դեալ ինձ ըստ իս. Իսկ եթէ անարատիցն մաղթա-
նաց՝ այս էր յանձնառութիւն, իսկ ինձ զորս հի-
նեցից շարս և տողս բանից դարձուածականաց, որ քան
զնոմ դժնեայս՝ յաւէտ վրիպեցայ. Մոլորեցայ ա-
նառակ ընթացիւք՝ 'ի միտս վայրենիս. յանդգնեցայ
շրթամբք խօսից՝ 'ի բանս երկրաւորս. զակատեցայ
անկասելի՝ 'ի պատկառելեացն գործոց. Փքացայ,
վերացայ, որ յետ սակաւ մի ժամանակի՝ 'ի հող մա-
հու եմ իջանելոց. գոռոզացայ, բարձրացայ, որ և
ոչ զգրաւական հոգւոյս՝ տուր և առութեան շնչոյս՝
ունիմ 'ի ձեռին. Ամբարտաւանեցայ՝ փոշիս շնչա-
ւոր. ամպարհաւանեցայ՝ կաւս ձոյնաւոր. հպար-
տացայ՝ հողս անարգութեան. 'ի վեր ամբարձայ՝ մոխիրս
մերժելի. բազուկ կառուցի՝ բաժակս մանրելի.
Տարածեցայ առաւել իբր վեհ, և դարձեալ իբր
զհեղքեալ՝ առ իս ինքն ամփոփեցայ. Նարկութեն
բոցով ցոլացայ՝ տղմն բանաւոր. իբր զանմեռ ոք՝
մեծամտեցի, որ ընդ քառատանեաց մահու եմ փա-
կեալ. Գիրկս որկի կենցաղոյս սիրոյ, և 'ի քեզ Թի-
կունս՝ փոխանակ դիմաց դարձուցի. 'ի Թուխչս մտաց՝

ընդ խաւար խորհրդոց սլացոյ․ զանարատ հոգւոյ՝
մարմնոյս փափկութե՛ յաւէտ վատեցի․ զզօրութի՛
աջական կողմանս՝ տկար արարի, ահեկանացս կայից
ուժգնութի՛ տալով՝ յաղթեցի։ Ո՛ քեզ իսկ տեսի
հոդացեալ վ͞ս իմ, զոր չէ՛ աստ գրելի, և ո՛չ պատկա
ռեցի․ իբրև զհաւ վայրենի սրացոյ, ըստ ոխնէեան
բանին առ եփրեմ, ՚ի նախնին իմ սովորութի։ Յաղօ
թարանն վայրի՝ ընդ պատաղմունս այսր կենցաղոյս
շրջմնակեցոյ․ ո՛չ կացուցի յոտին զերիվար մտացս՝
երասանաւ բանին։ Ընդ հին չարութեցն՝ նորոգ
ինքնաստեղծութիս գտի․ անուրս, ըստ յոբայ, ծա
նունս և անտանելիս՝ ինձէն ինձ ստատկացուցի․
աւերած անկարկատելի, ըստ Երեմիայի, զանձն իմ
արարի․ իբր զվիժած անգրելի կոչման, ըստ առակ
արկուին, ՚ի մարդկանէ համարոյ եղծայ․ իբր զհան
դերձս ինչ աղահարից, ըստ եսայեան բանին, զաղ
բացոյ․ ո՛ղ զթրծեալ աման խեցեղէն՝ փշրեցայ ա
նարծարծելի․ ըստ բամբասանացն եդոմայ ՚ի մարգա
րէէն, զչորրորդ չափն անօրէնութեան ստատկման՝
ինձ պատրաստեցի։ Նա զի՛նչ ստութի առ այս՝ և
զայս յաւելուլ ընդ այս, քանզի զվրանն իսկ դի
ւանուէր մողոքայ՝ առի ինձ այսրէն՝ առ դժոխոցն
ժառանգութիւն, լքեալ զերկնայինն՝ յեղանակաւ
իմն օրինակի նմանակիր ձեւակերպութե, ո՛ղ առակ
պատկերի աստեղն ռեփանայ բաբելականի՝ յիսրայէ
լէ պատուեցեալ ցուցաւ ՚ի սինայ։

3 Իսկ արդ՝ զի ՚ի նախնի շնորհին համարձակութե՛
դարձեալ՝ փոխեցայ, զրկեցայ, ելայ, հեռացայ, բա
ժանեցայ, և անպատուաստելի կտրեցայ, արդ ընկալ

զիս տէր՝ վերստին կերպարանել 'ի պատկեր հոգւոյ, զանարժանս կենաց՝ եթէ զմահապարտ. եթէ զչարագործ. եթէ զպատկառեալ. եթէ զկոխան եղեալ բանսարկուին. որ զանբժշկելի մանրեցեալ. որ զհասեալ յատակս մահու. որ զգարշեցեալ. որ զխոտան դատել՝ քո կողմանդ. որ միանգամայն 'ի կորուստ վարեալ. որ դեգերեալ. որ վանեցեալ. որ տարակուսեալ. որ թշուառացեալ. որ վհատեալ. որ կործանեալ. որ խորտակեալ. որպէս բեկեալ. որ զթախծեալ. որ յոգնի տրտմեցեալ. որ թշնամանեալ: Եւ դարձեալ ակնարկելով քո՝ գթած, մարդասէր, հզօր, 'ի յաղերս բանիս՝ որ զղջացեալ. որ խոստովանեալ. որ 'ի յոյս քո դիմեցեալ. որ զապաշխարեալ: Որ կշռես՝ գրես՝ և մեծ համարիս զհառաչ հոգւոյ, և զազդումն շնչոց հեծութեան. զկսկիծ շըրթանց, զպապքել լեզուի, և զտխրականութիւն երեսաց. զկամս խորհրդոց, և զյօժարութիւն խորութեան սրտից. Որ փրկութիւն ես անձանց, և տեսող՝ ոչ գործեցելոց. և ստեղծիչ բոլորից, և բժիշկ վիրաց աներևութից. պաշտպան յուսացելոց, և բարեխնամող տէր ամենեցուն. Եւ քեզ փառք յամի, յաւիտեանս.

ամէն.

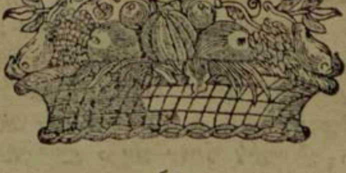

† Ս էրոտին յաւելուած նշխն հեծութեան՝ նորին հանգչի, ա-
նոյն ուշէրս նողինանոյ բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

✻ Բան. ԽԱ.

1 Եւ քանզի ես ինձէն անձամբ իմով ինքնա-
գրաւ 'ի մահ՝ ոչ կացի երբէք 'ի յօտս
մարդոյ, և ոչ սիրտ բանականի ստացայ, ըստ
դրոյն. Եւ քանզի ոչ փոփոխեցայ 'ի նախակարգե-
լոցդ, և ոչ ընդ բարւոք ուղին ընթացայ, ընդէ՞ր ոչ
զխոստովանական հեռոցն խաւարայնոց զդէմս ցուցից՝
'ի սահման կարգի այսր ընթերցուածոյ. Եւ որս
ածեալ յարմարեալ առ սոյն՝ զկերպարան տեսակի
բանից երեսաց, ըստ վերադրոյդ նշանակելոյ՝ ան-
փոխադրելի պահելով, խոստովանեցայց վերստին
դարձեալ սաստանօք՝ զմնացեալ չարութեանցն զելծս,
զոր յաջորդաւդ է իմանալի.

2 Օտար ժանտագործս արժանապատիժս՝ ամենայն
արարի գնացիւք անսաստութեն՝ զդունդն բե-
լիարայ. Սպքաւս կայթից՝ և ցոյցս վաղից՝ խաղալ-
կացն դիւաց գարշելեաց Ճարտար խաբողաց՝ ծու-
լութեամբս իմով շնորհեցի. Պանս դաղանիս՝ և խոց-
ոտեալս անյայտս՝ 'ի կործանեցելոցն դահձաց ընկա-
լայ. Ո՛չ հերքեցի զվանեալսն խաչիւն քո, քանթէ
անդրէն առաւել կրկին իսկ զօրացուցի. Վան
իմոյ հէքոյս անօրէնութեան՝ անուանդ յո հոյհոյի
'ի մէջ այսականաց, ով վն խորոյէլի՝ 'ի մէջ հեթա-
նոսաց. Հարուածս հարուածոց՝ Վասակարս ապա-
կանութեանց ժանդոյ և թրթրոյ՝ և այլոց կերչաց
վասնողաց, զծաղիկ հոգւոյս, ըստ նմին յօժելեալ
հրա

հրաշական ողբոցն, որ 'ի ցոյցս երկրի վ͞ն խորհելի՝
յառակս հինից և չարաց հոգւոց, յիս ինքն անկե-
ցի. ստեղծանել զն͞ս պատրաստեցոյ, քան թէ սատա-
կել։ Ուխտս կուտեալ հաւաքեցի անձին իմում՝
մարտիկս մահաղէնս. կշտամբիչս ինձ գոյացուցի՝
անխրատս և անպատկառելիս. ներհակս ինձ զօրա-
ցուցի՝ ապառումն և անկռուելիս. դառինս ինձ
առի մասունս՝ ընդ քաղցրաւենեացն ճաշակաց. առ
ստացօղն՝ միշտ նենգաւորս, և առ բանսարկուն՝ յա-
ւէտ հաւատարիմս. Ուղղ աղէտիս, վիշտ վտան-
գիս, խաւար անճիթոյս, մութ պատկառանացս, զխորդ
և առ բանիս յանդիմանութիւն համարձակեցոյց.
Մեծ է ձայնս գուժի, և անբերելի բողոքս աղաղակի.
Քանզի թէ զհոգիս էր զիմ տեսանել, ոգեղս՝ և
նմանս՝ և ամենևին ներգևեալս, ցաւովք հեծու-
թեան՝ 'ի վերջինս վարեալ վարանմամբ, և մրճոտեալ
աղտեղեալ գունով զազրութեան՝ իբր զպաշտօնա-
տար մեհենի. վ͞ն զի նոյն է սպաս տանել ձուլեալ
պատկերի՝ և մեղաց ախտի. Որդ՝ ես գնացի ընդ
այս ճանապարհ կորստեան հետոց խաւարի. ետու
զբաժինն քո ցանկալի՝ յանապատ անկոխ, ըստ մար-
գարէին՝ որ առ քահանայն խորհելի ամբաստա-

նութեան.

3 Ես զխորդ ասացից անձին իմում մարդ՝ դրեալս
ընդ անմարդիս. և իբր անուանեցայց բանական՝
անբանիցն յիմարութե կցորդեալ. և որպէս կոչե-
ցայց տեսանողական՝ մթացուցեալ զլոյսս որ յիս.
և ընդէր համբաւեցայց զգայական՝ զիմաստիցս դը
րունս փակեալ. կամ որովք ցուցայց տպաւորութի

նկա

Նկարագրութեան անեղծին շնորհի՝ անձամբ ինձէն
յոգի մահացեալ. նաև ոչ շարժողական, և կամ շնչ-
չական ունիմ անուանել, թող թէ հոգեկան, կամ
մտաց ընդունական. անպիտանս՝ 'ի թիւս անօթոց.
անարգս՝ 'ի քարինս որմոց. արհամարհեալս՝ 'ի կարգս
կոչեցելոց. վատթարս՝ 'ի յաղգս հրաւիրելոց. ար-
հաւրօք մահու պակուցեալս, անխրախուսելի 'ի բո-
լորեցուն՝ ցաւովք և տանջանօքն երուսաղէմի, ըստ
երեմիայի բանին խրատեցեալ. պակասեալ աւուրցս՝
'ի հեծութէ, և ընթացք ամացս՝ 'ի հառաչմանէ,
ըստ նուագարանաց երգողին։ Իբր ասուի 'ի ցեցոյ՝
և փայտ 'ի յորդանէ, ըստ իմաստնոյն բանի, 'ի խիթ-
մանէ սրտիս հալեցայ. իբր զոստայն սարդից մա-
շեցայ, ըստ սաղմոսողին, և խոտան գտայ. իբր զամպ
առաւօտեայ՝ և զցօղ վաղորդայնի, ըստ մարգարէու-
թեանն ձայնի, սպառեցայ։ Այլ ոչ 'ի մարդ ոք ու-
նիմ զյոյս, եթէ անիծեալ 'ի տեսանողէն՝ անյու-
սադրելի վհատիմ, այլ 'ի քեզ՝ տէր իմ ոգեսէր. որ
ընկղմեալ 'ի քոյդ գթութեանց բարեաց անբաւից,
և 'ի բևեռուելոյն ժամու 'ի խաչին՝ մաղթեցեր մեծ-
ողորմութե առ հայր քո բարձրեալ՝ քո չարչարողացն։
Արդ՝ շնորհեա ինձ յոյս քաւութե՝ կեանք և ա-
պաւէն. և 'ի տուր շնչոյս թշուառի, առից զոգիդ
քո բարի։ Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւոյդ սրբոյ՝ գո-
րութիւն, յաղթութիւն, մեծութիւն և փառք
յաւիտեանս. ամէն։

+ Ս էրափին յաւելուած չրչին հեծաւրէ՝ նորին հոլովել, ա-
նոյն աղէրս հաշմանոց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

❋ Բան. ԻԲ.

1 Դարձեալ այլաբանեցից՝ ՚ի նոյն շարունակ
բարդեալ զիշտամեանացս եղանակ՝ դարձ-
եալ անձինս, ածեալ մատուցեալ՝ կրկին
կացուցեալ նովին պատկերաւ ՚ի նոյն պայմանի. Թե-
րեւս գրեսցէ ինձ ամենադէտն՝ զայս յանդիմանու-
թեան դատակնիք՝ կակծեցուցանողական բանի՝ ճըշ-
մարիտ խոստովանութեն համայնից գործոց՝ դաղա-
նութեանց չարեաց.

2 Այլ ոմն ձիս խօսնական՝ կարծրերախ սանձակոտոր
արձակերասան. յովանակս անհամբոյր՝ վայրենական
և անկրթական. երինջս աւողական՝ անուղղական և
անվարժական. Մարդս մոլեգնական՝ տարադրական
և կորստական. մանուկս մեղանչական՝ անխրատական
և վարատական. տնտեսս մնհաւատարական՝ տարա-
մական և անգործական. բանականս ընտանական՝ գա-
ղանական և անմաքրական. Զիթենիս ամոյական՝
անպտղական և կործանական. մարմինս հողեղյս խմ-
թախծողական՝ դատողական և տանջողական. խո-
ցեալս անբժշկական՝ անխնամական և անկանգնա-
կան. Ոսկի շարս կայսերական՝ արդ վատնական և ան-
գտական. ծառայս սխալական՝ փախստական և
թշուառական.

3 Այս ես ինքն ինձէն կամաւորական անձնամատն
և մարմնակործան, հոգեկորոյս և միշտ մոլախաբ,
կամակոր իսկ՝ և սրտաբեկ. ուշամոռաց և հանձա-

րաշրաւ · զգուշաւորկ և իմաստասպառ · յոյրատատես
և եղեռնալոր ։ Այս աստուստ և անդուստ բընա-
ւիւք բորբոքմամբք մահաբեր երկամբք վնասեալ,
ոչ միով իւիք տեսութբ 'ի գործ ընտրութն քեղ
պիտանացուս՝ տէրդ բոլորից, ողբամ զորովայնն, որ
երկնեացն զիս · աշխարհեմ զստինսն, որ դիեցուցին ·
ընդէ՞ր ոչ մաղձ մակարդեալ ընդ կաթինն ձգեցի,
և զիա՞րդ ոչ դառնութիւն ինձ ընդ քաղցրութն՝
ջամբեալ մատուցաւ ։ Ո՜վ եթէ ես ինձէն անձին
խմում դժնեայ դատախազ համբարձայ այսքանեօք
բանիւք, և ունիմ տակաւին զսուր բարկութեանս
անխոնարհելի, ո՞վ ոք 'ի յերկրածնաց ստոր՝ զիս ու-
ղղեսցէ · զա՞մ խոստուակեցից · զբնաւ էութիւնս
դատեալ տուժեցից · զհամօրէն զվնասակարացն ըզ-
գունդ՝ գանեցից · զխոցողացն զինուորութեց դա-
տախազեցից · զդիւականացն գլխաւորութիս կշտամ-
բեցից ։ Մեղայ ամի՛ յա՛մ, ողորմեա՛ գթած · ոչ
նոր ինչ գտեր յիս զյանցանացս պարտեաց մառա-
խուղ, այլ նոյն եմ յաւէտ նովին պատահմամբ պար-
տաւորութեան՝ անկցելի ձորձով սխալեալ առաջի
քոյ անփոփոխելի · և դու միայն իսկապէս գթած
օրհնեալ մարդասէր, ընդ աջմէ իմոյս փրկութն կան-
խեալ ներութբ անայլայլելի ։

4 Արդ՝ մատն իմաստակալ՝ հզօր՝ երկնաւոր՝ բարի՝
ամենից հասարակ յուշէից՝ զբանիւդ զօրութեան
իմաստից կայծակն՝ 'ի գործ ի աղդման լեզուիս շար-
ժութն, առիթ մաքրութն յամենուստ զդոյակա-
նաց գոյաւորութեց յիս մանաւորելոց՝ քո ձեռա-
կերտից · ողջք առ'ի քէն եղելովք և բժշկելովք,
կըր

կրկին համդերձանօք, անպակաս ձօնիւ, անհատ բարբառով, քեզ վերընծայել գոհաբանութիւն 'ի փառս մեծութե հօրդ քոյ՝ այ մերոյ, յաւիտեանս.

ամէն.

+ Ա ճառին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հանճարոյ, նոյն ողէրս մաղթանաց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

※ Բան. ԻԳ.

1 Տէր Տէր, զօրաւոր յաւէտ. անպարագիր և անփոփոխ տեղի ամենեցուն. բոլոր խըկութեամբ հուպ յամենեսին. անուրեք վայրից, և ջի՛ք սահման առանց քոյ. Ա՛չ երևեալ երբէք, և ո՛չ տեսականութի առանց քո ծագման՝ լուսաւոր. Փառք ահաւորութե. անուն անհասութեան. կոչումն մեծութե. ձայն անբաւութեան. խնկութի անքննութե. Անմատչելի հեռաւոր, և անընդմիջելի մերձաւոր. Տեսող հեծութե. նըկատիչ թշուառութե. մօտակաց թախծութե. ամենաբուժ ճնար անճարութե. հայր գթութեց. ծագող ողորմութե. Տէր մխիթարութե.

2 Հայեաց տէր ողորմութեամբ՝ 'ի պատկեր մեղաց դառնութե՝ բազմավտանկ կրիցս կարեաց, զոր հանդէպ քո տարածանեմ. կցորդակի՛ց լեր բժշկապէս, և մի՛ 'ի խոյզ ընտրութե կոչեր դատաւորաբար. Արդարև մեծ է վտանգ տարակուսանաց ցաւոց՝ այսր վարանման, յորժամ իցէ մարմինն՝ մեղօք դրուեալ, և անձն՝ 'ի գործոց չարեաց ո՛չ մեկուսացեալ. գործնականացն գործի՛ սովորութե՛ն կարեաց կապեալ.

զանդ

զանգուածն հնդերձանայ՝ մինհացու կրեւք շաղախել.
զգայութիւն սրտին իմաստից՝ խեթիւ խոցոտեալ.
անկարութիւն բարեացն՝ բնութին բարձեալ .
և՛ի բանականութեն՝ ընդ անասունս դասակարգեալ.
և զաղէր գարշութե՝ ընդ գոյութեն շարամանեալ.
և տեսականացն ողջ ելով՝ իմանալեացն վիրաւորեալ.
Այլ՛ի սաստկէ յանցանացն յշտկի՝ յաւէտ յուսահատել.
և տագնապաւ նախագործելոցն՝ միշտ տարակուսել.
և յստակութիւն աղերսին՝ իսպառ պղտորեալ .
և խղճիւ մտացն յուզմանց՝ կրկին ձենձերեալ :
Այլ ձեռն՛ի մաճի գործոյն՝ զյետնոցն հետաղօտել.
և կերպ՛ի յառաջ դիմեալ՝ ոտք՛ի վերջ կոյս յետահարել.
Այլ գիտութեամբ էիցն՝ ՛ի չէիցն միշտ խաբեցեալ.
և՛ի մտացն մարտ՝ ՛ի փոքունցն յաղթահարեալ :
Այլ՛ի թաւանչ սրտին՝ հաղագին դուռն հրդեհել.
և խոնաւ զօրութիւն քմացն՝ ամենուրեք տոչորեալ,
և անարև միգով՝ յամենայն մասանց պարփակեալ .
Այլ լայնութի անկալեն՝ ամենևին իսպառ ամփոփել.
և անբերբելեացն ոյժ՝ ՛ի զգալեան տղաւորեալ .
և երկութիւն կողմանեանն՝ ՛ի յուշանդ եկեալ .
և դատակնիք հատուցմանն՝ ՛ի դիւանի մտայն գրեցեալ.
Այլ բարերարին ակն՝ ՛ի ցասումն իմն երևեցեալ .
և լոյսն բնութե՝ զանկրուածոյ հողոյս զայրացեալ .
և ահաւորութի էին՝ է փոքրկութի բնութես ընդհարել,
և միշտ որոտմամբ բանից՝ բանաւոր մոխրոյս բարկացեալ,
և իրաւանցն վճռոք՝ զարժանիս մահու կոչկոճեալ :
Այլ որ իմն է տաղանդ՝ յանառակս՝ ամէն կորուսել.
և պատուական իւրին տուացուած՝ իբրև անարդ՝ յերկ
րի թաղեալ . և տաժանմանցն արդասիք՝ ծուլութեն
մթով

մթով ծածկեալ, և ի՛բրև զ'ի բաց բարձեալ նշմա_
րան Տրագի՛ չերևեալ։ Նաև պատասխանարան լեզ_
ու՛իս՝ յիրաւանցն օտար՝ կարկեցեալ. և անհամբոյր
շրթանցս դրու՛ն՝ օրինաւոր դատմամբ պապանձեալ։
Նաև յուզմունք մտացս՝ 'ի զանազան մասունս ցրն_
դեալ. և զկեալն 'ի վ͞ր օդոյին՝ ոչ ինչ գիտացեալ.
և'ի կշռութե՛ բարւոյն ընտրութե՛՝ յիմար երևեալ.
և ընթացք ելիցն՝ նհանջմամբ չարին խափանեալ.
և վառարան իւղոյն՝ աճիւնովն ճնոցի լցեալ։ Նաև ան_
ուանս գիր՝ 'ի կենաց մատենէն եղծեալ, և կշտամ_
բանք ընդ երանութե՛՝ անդ նրձանացեալ։

3 Եթէ զինուո՛ր տեսանեմ, մահու ակն ունիմ.
եթէ պատգամաւոր, խստութե. եթէ մատենա_
գէտ, մուրհակի կորստեան. եթէ օրինաւոր, անի_
ծից. եթէ աւետարանաւէկան, փոշւոյ ոտիցն թօթափ_
ման. եթէ բարեկրօն, յանդիմանութե. եթէ ապա_
ւում, կսկծման։ Եթէ ջրովն ընտրութե փորձիմ,
խորտակիմ. եթէ դեղ ինչ դատման ագեմ, սատա_
կիմ։ Եթէ բերս նկատեմ բարութե, 'ի կարծեաց
չարեացս փախնուս. եթէ ձեռն համբարձեալ, կո_
րանամ. եթէ փ՛քր ինչ խրատու՛իլ, սարսեմ. եթէ
սակաւ մի թնդիւն, ընդոստիմ։ Եթէ 'ի խոչախճանս
ըմպելեաց հրաւիրիմ, դողամ. եթէ մեծիդ յանդի_
ման լինիմ, սարսափեմ. եթէ 'ի հարցումն բանի կո_
չիմ, կարկիմ. եթէ իրաւամբք քննիմ, համրանամ։
Որդ՝ ոյքան ամենաթշուառ և ողորմագին տարա_
կուսանացս՝ 'ի վ͞ր միմեանց բարդելոց, որք զտորև
զդայականաց սրտիս գոյութեան՝ 'ի ներքուստ ան_
տուստ անբժշկական ցաւօք՝ աներևակի նետիւք խո

ցուցեալ , անարտաքսելի մշտակիր յարաժամաց համա_
պազամուխ բեւեռեալ ստուստ ընդ հոգւոյս , ըն_
ցեալ շարաւով՝ կրկին հարուածով , վասն սատակ_
ման մահու գուշակէն։ Թշուառս մթերից՝ պատեալ
զերկաթով գաղտնեացս ծածուկք՝ ազդեն ինձ տագ_
նապս՝ վէրս պահեալս անխնամարկելիս՝ ընդ ելս շըն_
չոյս տուր և առութն . յորոց նեղութեց՝ չարաչար
ճնշեալ աղաղակ ձայնիս՝ խառնեալ արտասուօք ,
կողկողագին թախծանօք հոգւոյ , բարեգործիդ հը_
նարաւորութեան , յերկրաստեղծից նահատակաց՝
ընդ իմ մաղթողաց , վերջին հեծութիւս և ես ընդ_
նոսին՝ արտասուօք ողբոց ամենեքումբք նուիրողօք՝
զաղերսանս ըղձիցս՝ 'ի սորինայնոցս ստոյ՝ յերկինս
առաքեմ։ Շնորհեա՛ տէր անդորրութիւն կենաց
հանդստեան՝ ողորմելի վտատակեցելոյս՝ 'ի յընդու_
նայն երկրագործութիւս . համայնդ յամենայնում .
ամէն սոսցեալ քեզ փառս։

---

† Ս Էջմիէն յաւելուած հչէին հեծաւբէ՝ նորէն հաչոցէ , ա_
նոյն ողբերս հաղթանաց բանէ։ 'Ի խորոց սրտէց խօսք՝ ընդ ձայ։

* Բան. ԻԹ։

1 Եւ արդ՝ որո՞ց խնդրոց արժանաւոր վարկա_
նելով զիս՝ մատչիմ աղերսել , արքայու_
թեանն՝ յորմէ վրիպեցայ , եթէ փառացդ
վայելչութեան՝ յորմէ զրկեցայ , թէ կե_
նացդ անմահականաց՝ յորմէ հերքեցայ . թէ ընդ
հրեշտակն պարակցութեան՝ յորմէ տարհեցայ ,
թէ ընդ արդարոյն մասնակցութե՝ յորոց ճեղքեցայ .
Թէ

թէ ո՜ւռ որթոյն կենդանւոյ՝ յորմէ քանցեցայ ,
թէ ոստ տնկոյն բերկրութեան՝ յորմէ գօսացայ ,
թէ ծաղիկ փառացն շնորհի՝ յորմէ թափեցայ ·
թէ պանծանացն ժառանգաւոր՝ յորմէ կորացայ ,
թէ հայրենի ծոցոյն հարազատ՝ յորմէ ընկեցայ ,
եթէ զգեստուն լուսոյ պարծիմ՝ յորմէ մերկացայ ,
եթէ ՚ի ստացօղ դրձին յուսացայց՝ յորմէ խորթացայ ·
եթէ ՚ի լուսոյն խղճս դիմեցից՝ յորմէ մեկնեցայ ,
եթէ յխուսափ յոսկերսն յօդիմ՝ յորմէ մերժեցայ ,
եթէ ՚ի թեւս նորա մերձիմ՝ յորմէ օտարացայ ·
եթէ յապաւէնն ապաստանեցայց՝ յորմէ խեթացայ ,
եթէ ՚ի փրկութեն նորոգութի՝ յորմէ մահացայ ,
եթէ ՚ի զգաստութեն զուարթութի՝ յորմէ ես լքայ ·
եթէ ՚ի կանոնն կենացն ուխտի՝ յորմէ փոխեցայ ,
եթէ ՚ի սահմանն հաստատութեան՝ յորմէ սահեցայ ,
եթէ յանշարժ վիմին պնդութե՝ յորմէ սասանեցայ ,
եթէ ՚ի շարս գումարտակին՝ յորմէ հոսեցայ ,
եթէ ՚ի քաղաքն անդրանկաց շինիմ՝ յորմէ գերեցայ ·
եթէ հանապազորդեան հացին աղօթեմ՝ զոր ոչ վաստակեցայ , եթէ փոխադրութի երկանցն խնդրեմ՝ յոր ոչ քրտնեցայ , թէ պարգեւօքն պսակեցայց՝ յոր չհանդիսացայ · թէ արձան իմն կենաց դրեցից՝ յորմէ ջնջեցայ , թէ զերախտեացն ձիր յիշեցից՝ զոր միշտ մոռացայ ·

2 Ո՜հ հատաւ եւ կամ խզեցաւ լար կենաց յուսոյն · տխրեցայ ՚ի բոլորութեն գարշութենէ , համօրէն ախտացեալ՝ ամբիւ սպառեալ մարմինս՝ ապականութին շրջապատեալ՝ մեռոյց ամ · Վայլն պալոր՝ փայլունակ տեղեղ լնացեալ , մնացուած ինչ

պա

պահեալ նախունակ երկդիմի կերպին , որ զերկրին
անմաքրութին նշանակէ , պարծանացն նշոյլ՝ ամե_
նեւին ինձ շիջաւ . փրկութիւնն մատնեցաւ . բարին
ստուերացաւ . ելք կենացն՝ բնաւին փակեցաւ . մը
խիթարութին բարձաւ . դատաստանին ատեան մերձե
ցաւ . թոյնք մահուն ինձ արծարծեցաւ . ապաւինալն՝
կրկին ինձ կենդանացաւ . լաստին դադարք՝ վիմօք
խցաւ . շաւիղն յուսոյն՝ կուրացաւ . շնորհին ծած_
կոյթ՝ յինէն մերկացաւ . փառացն վայելչութի՝ ըստ_
ուերացաւ . հանճարն առաջնորդական՝ խափանե_
ցաւ . կշտամբանացն փուշ՝ բազմացաւ . անօրէնութեն
ուղէշ՝ ծաղկեցաւ . բոց գեհենին՝ ինձ բորբոքե_
ցաւ . ծառայութեն լուծ՝ սաստկացաւ . ստրկութեն
կապ՝ զօրացաւ . ունօղն յարկին կառուցման՝ ահա
անկաւ . բարձրութեն վտահարան՝ կործանեցաւ .
ընտանութեն միաւորութի՝ անջրպետեցաւ . որբու
թեանն սիրօղ հոգին այ՝ տրտմեցաւ .

3 Ու քանզի զվերջինն համբուրեցի դառնութի ,
տանջանս՝ խէթս՝ տխրութիս , վիշտս հոգեկանս ,
ցաւս անխնամարկելիս , տարակոյս անյուսադրելիս ,
ամօթանս անպարուրելիս , խոյտառականս անվերար
կելիս , պատկառանս անհամարձակելիս , փախուստս
անդառնալիս , հալածանս անմարդասիրելիս , երկոյն
ուղեւորութե՝ ապաձեռն անթոշակութիւնս , իսկ
դու փրկութի զօրութի եւ օգնութի , ողորմութի
լուսաւորութի քաւութի եւ անմահութի՝ տէր յի
քս , որդի այ կենդանւոյ , արարիչ երկնի եւ երկրի .
որ ընձեռես ջուր պապքելոցն՝ 'ի ծարաւուտ վայրս
անապատի , օրհնեալ , բարեգութ , հզօր , մարդասէր ,
եր

երկայնամիտ, խնամակալ, ճարտար, այցելու. պաշտ-
պան աննախանձ, պահապան յաղթօղ, կեանք անկո-
րուստ, միջնորդ երկնային, լուսութիւն աննուաղ,
երանութիւն տօնելի, ձեռն ձգեալ սիրոյ՝ ողորմու-
թեան քոյ աջոյ՝ ընկալ եւ մատո քաւեալ եւ սրբեալ
զիս ղամենապարտս՝ բանդ կենդանի՝ առ հաւատա-
րապատիւ քո հօրդ, զի քեւ վերստին հաշտեալ՝ յիս
դարձցի։ Եւ ՚ի ձեռն քո՝ խորոծն կամօք մաքուր
նուիրեալ՝ զօրեղն ինքնութե̃ զիս հօր ընծայեալ,
անդէն առ նմին՝ նուիրմբ միշտ ՚ի քեզ՝ շնչոյս ող-
ջունիւ կապեալ ընդ շնորհիդ՝ ՚ի քեզ միանալ ան-
բաժանելի։ Եւ քեզ՝ ընդ հօր քում՝ հոգւովդ
սրբով՝ երրեակ անձնաւորութեանդ՝ ՚ի միում բնութ̃
եւ ՚ի մի ա̃ծութեան՝ փառք, եւ ՚ի ստեղծականաց էից՝
գոհաբանութիւն, յաւիտեանս յաւիտենից.

ամէն։

---

† Սքանչելին յաւելուած ներքին հեծեծանաց՝ նորին հոգւոյ, առ-
նոյն ողբերգա մաղթանաց բանից՝ ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան. ԽԵ.

1 Բայց քանզի ՚ի վր̃ այսքանեաց դերութեանց
ամենաթշուառ վտանգաւորիս՝ մի զմիով
եղ եւ եւս առնելոյ, զոր զկերպարանս ան-
ցեցն՝ ՚ի մասնէ վերաճառեալքդ նախագրեցին, ուս-
տի եւ փոխեալ զեղանակ բանիս՝ այլ ոչ զեղկու-
թիւն աղէտիս։

2 Այն զի ծով է ինձ ծփանաց կենցաղոյս բերմունք՝
յոյժ նմանագոյն. յորում կոհակօք բազմօք անթիւ-

դիմեցմանց՝ տատանեալ հոգիս 'ի յոյսմ աշխարհի մարմնոյս շինուածով իբր 'ի նաւակի։ Օ՜ որ ե-տոյխս մարգարէ՝ զյանկարծադէպ կատարածն, որ 'ի պարսկականն հինից՝ երուսաղէմի և սամարիոյ կոր-ծանմանն, նմանութբ այսր օրինակի կերպաւորե-ցոյց․ որ և առ իմս հոգևորական խորտակումն զու-գաձայնել՝ ո՛չ է սխալական։ Քանզի մինչդեռ չը-ճէի ես յանհոգութեան՝ անտարակոյսն վստահութբ, դուզն կասկած արկածից 'ի միտ բերելով՝ առ խորոց փոքր միջոցին, որ 'ի մէջ հանգստեանն և աշխատու-թեան, իբր այն թէ հասեալ իցէ ձմեռն՝ յամրոյնի, բզաբեր հողմով ժամանեալ՝ երէքպատեանն դիմակր-ցութեամբ, ամբոխեաց զհանդարտութիւն։ Աւաղ նաւն՝ 'ի բախմանէ վայրենի ալեացն՝ խորտակեցաւ։ Թևոցն ձեռնարկութբ՝ քայքայեցաւ․ կայմն ամ-բարձման՝ 'ի կայից իւրոց խլեցաւ․ առագաստին թռ-չարան՝ յանկարկատելի ծուէնս պատառեցաւ․ շին-ուածոյն շուք՝ անզարդեցաւ․ առասանք ձգողակա-նացն՝ խզեցաւ․ տեսարան գլխոյն դիտակի՝ խոնար-հեցաւ․ ապաւանդակին պարան՝ կտրեցաւ․ ապա-ւինութբ խարսխին՝ լուծաւ․ լուծք ստուարք ա-մոլիցն կցորդութբ՝ բաժանեցան․ սամիք ուղղչացն հեստոց՝ գալարեցան․ լաստ հիմանն հաստարանի՝ ըն-կղմեցաւ․ ղեկացն կառուցմունք՝ անդրէն սուղան․ չուոցն յարմարութբ՝ պակասեցան․ ողնափայտին պա-տպարան՝ խսկոյն բեկաւ․ կապարանք զլստին հաստ-ուածոյ՝ յօշատեցաւ․ գօտք ամփոփման ծոցոյն կաղ-մածոյ՝ անարգեցան․ խելք շրթանցն եզերաց՝ խախ-տեալ ոստեաւ․ պաղպաջունք բաղմականացն՝ անկեալ

բար

բարձաւ. վանդակապատին վայելչութիւն՝ յատակե_
ցաւ. գահաւորակին հանդստարանն՝ շփոթեցաւ.
մածմունք տախտակաշարք՝ 'ի փշրանունեց փմեանց
անջատեցան. հեղոյսք պնդման բեւեռացն՝ քարշե_
ցան. Արգասիք իւրին՝ յիշատակարան ողբոց ինձ նը
մնացաւ. Նաւուղին՝ հանդէպ նաւին դեգե_
րեալ ողբոյ, ձեռն 'ի ծնօտի եդեալ՝ արտասուաց
գետս իջուցանէ. Աշխարհք սակաւ ծնացուածոցն՝
'ի ծայրից ծփմանց ազդելոյ ծովուն, իբր խողխո_
ղեալ բանաւոր՝ աղորմագին թախծանօք հեծէ.
Մ՞զի թէ զբարի նաւապետն՝ երկնաւորքն զօ_
րօք՝ յաշխարհէս ծովու առ 'ի զխորտակեալս իմ տա_
պան իմանալի գոյութեանս՝ տացէ աշխարհել բանիս
յարմարութիւն, ոչ ինչ վրիպեսցէ 'ի ստուգութէ.
Քանզի արդարև ելաց բարեգութն տէր՝ յառակ
մարդկութեանս՝ զթացեալ ազգակիցն. ելաց առ նմին
և զերուսաղէմ մոլեալ, և զյուդաս մոլեգնեալ. յո_
րոց երկուցն՝ կորեաւ փառահութն՝ յօրինակ նմա_
նութեան աղարտեալ նաւի. իսկ միւսն՝ հասեալ յա_
տակս անդնդոց, առասան յուսոյն՝ ձեռամբ ունո_
ղին՝ յանքոյթն արտաքսերեաց խաղաղութ.
3 Արդ՝ իցէ թէ յաւելից հոյել զբաղմախորտակե_
լի տապանակ մարմնոյս իմոյ՝ նորոգեալ։ Իցէ
արդեօք տեսանել զփշրեալս նաւ ողբալի հոգւոյս՝
ողջացեալ։ Իցէ արդեօք տեսանել զբաժանեցեալս
միջոցաւ մեծաւ՝ վերստին կցեալ։ Իցէ արդեօք
տեսանել զյոգնաթախիծ ոգւոյ վշտացելոյս՝ բերկրե_
ցեալ։ Արդ՝ իցէ ակնունել նոյել զյաւէտ խա_
թարեալ կերպարան բնութեան՝ կրկին հանդերձեալ։

Իցէ

Իցէ՞ արդեօք թէ տեսից զքակտեալ տաղաւար թըշ
ուառացելումս՝ միւսանգամ կանգնեցեալ։ Իցէ՞
արդեօք յուսալի նոյել զտարամերժեալ գերիս՝ ա_
զատեալ։ Ապաքէն գուցէ՞ ակնունել՝ զանկեալս 'ի
շնորհէդ լուսոյ՝ դարձեալ կազդուրեալ։ Արդեօք
տեսից զվայելչութի ընտանիդ քո պայծառութեան՝
յողորմութի ինձ երեւեցեալ։ Եթէ տեսից երբէք
զամենատխուր կերպարան հոգւոյս իմոյ՝ ժպտեցեալ։
Արդեօք լուսոյ ընդ ձայնի գուժիս՝ աւետեաց համ_
բաւ՝ ինձ առաքեցեալ։ Արդեօք տեսից զըխուրա_
կործան վնասեցեալս անօթ՝ կազմեցեալ։ Իցէ՞ թէ
տեսցեն պատուհասք աչացս իմաստից՝ զմուրհակ պար
տուցս իմոց՝ պատառեալ։ Եթէ յայտնեսցի՞ օրն
իմ անձկութեան՝ շնորհին քաւութեան՝ բարւոք ինձ
ծագեալ։ Արդեօք մտից 'ի խրախճանութի խո_
րանին լուսոյ՝ քեւ առաջնորդեալ։ Իցէ՞ թէ կեն_
դանի լինիցին ոսկերքս, ըստ Եզեկիելի, ցամաքեալքս
'ի կենդանութեանց՝ եկաւորուք ազդողական շնչոյս՝
զօրացեալ։ Իցէ՞ թէ յաւելից հայել 'ի տաճար սբ_
քո, աղաղակաւն մարգարէին 'ի պորտոյ կիտին, հեր
քեալս 'ի լուսոյ՝ որ կամ առաջի քո ամաչեցեալ։
Եթէ լինիցի՞ խաւարասունդս մթացելոյ՝ ծագ_
ման առաւօտ։ Եթէ հասցէ՞ տեսանել զտագնա_
պեալս մշտասառոյց՝ յեղանակս գարնանն մօտ։ Եթէ
տեսից զցօղ անձրեւոյն՝ կանաչացուցանօղն հոգւոց՝
ինձ արօտ։ Եթէ իցէ՞ արդեօք նկատել զգազանա_
բեկ հերքելի ոչխարս՝ վերստին կամաց գթութեան
քո հօտ։

4 Եւ քանզի ըստ բանին յոբայ, շուրջպատեալ են

չարեացն չնալըք՝ ընդ որ ոչ կարացից անցանել, իսկ
եթէ լոյս ողորմութե բարերար կամաց քոց՝ ցուցցի.
գթութե քո դուռն՝ բացցի. Ճառագայթ փառաց
քոց՝ ծագեսցի. խնամք ձեռին քո՝ յայտնեսցի.
արեգակնանդ կենաց օր՝ տարածեսցի. պատուօտնդ
ըղձալի տեսիլ՝ մերկասցի. առատութե քաղցրութե քո՝
աղբերասցի. վտակ արարչին կողից՝ հոսեսցի. ծո_
րումն անապակ սիրոյ քո՝ հեղցի. ծագումն աւե_
տեաց շնորհի քո՝ երևեսցի. պարգևին քո ծառ՝
ծաղկեսցի. մասունք օրհնեալ մարմնոյդ՝ բաշխեսցի.
համբուրեալն ակնկալութի՝ հանդիպեսցի. հառ_
ուածեալ ձայն ողջունի քո՝ լուիցի. հեռա_
ցեալդ խաղաղութի՝ մերձեսցի. Յիսուսիկ յաւէտ
սովին սահմանաւ երանականաւ՝ հաւատ ընկալեալ
յուսոյ հաստատնոյ, ապաւինեալ 'ի հոգիդ քո Տէր,
որ ընդ հօր քում պաշտի ձայնիւ քաղցրութե ընդ
քեզ փառաւորեալ 'ի լոյս անմատոյց, որում կեանք և
երանութիւն քաւութե հանդերձ՝ ընծայեալ ինձ
մեղապարտիս։ Յաւանդ անկորուստ ընդ իս պա_
հելոյ՝ առհաւատչեայ Ճշմարիտ յիշատակի. 'ի ձիր
անեղծութե՝ անուամբդ անճառելեաւ ահաւորու_
թեան՝ հզօրի Տեառն միայնոյ և անքննելի տէրութե՝
երրեակ անձնաւորութեդ. որ եսդ յիսկութե յէութե
և յարակայութե բարձրութե՝ քաղցրութե ողոր_
մութե և մարդասիրութե՝ պատկեալ հանդերձեալ
և թագաւորեալ։ Այո՝ առ ամենեսեան, ամէն՝ ամէն
կարօղ ես՝ գթած. և քեզ վայելէ փառք յայսմ յա_
ւիտենի, և 'ի հանդերձեալ մշտնջենաւորութե յաւի_
նութե աւուրն մեծի, յաւիտեանս. ամէն։

Իւ

† Ա ջերմին ցանկալեաց հրէին հեծութեանց՝ նորին հոգւոյ, ա-
նուշն աղերս հաղբանոյ բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա՜յ.

✻ Բան. ԻԶ.

1 Եւ արդ՝ սոսկալիս և խրախուսարար, ընդ որս
որք ըստ ձայնից կողկողանացն՝ և զբանիցն
յարմարութիւն հանդերձեն, 'ի նոյն գիր
բերեալ զաւարտմունս տանցն, որովք առաւել սաս-
տիկ մորմոքեալ ձմեռեցուցինեն զաղէտս կարեացն սըր-
տին ըղձից՝ առ արտասուաց բղխմունս. ուստի և
բազմեալ իմ 'ի գլուխս պարու՝ ակմբից դասու՝ այնր
երախանոց, որք զլալեացն յեղանակեն բանաստեղ-
ծութիւն, և ես ընդ նոսին՝ նոցին հեծութեամբ՝ առա-
զակաւն ձայնարկութեամբ՝ զանձինս տարածանեմ զվըշ-
տակրութիւն. Որ ոչ բնաւին մեռեալ աշխարհի,
և ոչ խնկապէս կենդանի եմ. ոչ ջերմ սուկ, և ոչ
ցուրտ յատուկ, ըստ առակի աւետարանչին՝ գրեալ
'ի յայտնութեան. երիցս առելի երրեակ տէրութեան,
և ամենատես արարչութեան. Նա այս են պատկա-
նեալ թախծականացն կերպադրութիւնք, կրկին ողոր-
մելի այսու երևեցեալ, որ 'ի մի գիծ սահմանեալ
կացուցանեն զթշուառութեանցն զօրինակ, այսպիսի
2 կցորդութեամբ շաղկապեալ.

Պարտուցն ժխտելոց տոկոսեացն՝ ձեպով մեծաւ 'ի տուժի.
ես ապիկար մատնեալ՝ անարժան գործովքս յիրաւի.
վատնիչ արքունի գանձուց՝ կրկնադատ և անթափելի.
պատասխանատու մեծին՝ ըմբռնեալ անհրաժարելի.
բիւր քանքարոց խնդիր՝ ես չունիմ կշիռ մի ունկի.
Ընկալեալս կապեալ 'ի պահեստ՝ դատն արդեղանի,

հե

հեծումն և վտարակ ցաւոց ճաշկէն՝ յաննշոյլ բանտի,
անապաւէն տանջեալ անթօշակ՝ կամ ողորմ լի·
այլ յեղանակ ինձ ողբականաց՝ աստուստ կնքեցի,
փոխադրեցի սովին բարբառով՝ կոծ կսկծէ լի,
կարգադրեցի շրջաբերութեամբ՝ 'ի նոյն պայմանի,
անհատական թիւ խորհրդական՝ երկեակ տասնեկի·
Աղքատութեանն ձեռց՝ յամենուստ մասանց մերկի·
անպատսպար թշուառ՝ վտանգեալ սրտիւ 'ի գրաւի·
տարակուսեալ հոգւով՝ ապաշնորհ ոյր 'ի վրիպակի·
անխնամելի հայցմամբ՝ դատաստանն յինէն պահանջի·
Մեղաց և մահու զինուք՝ զդայարին գաղտնեցս խոցի·
անփրկելի մատնեալ բռնութեն՝ չարեացս գերի ,
սուր առասերպ սատանից՝ գոյութի բնութես յօշատի·
Յիշատակաւ բեմին՝ աստուծոյն 'ի դատաստանի ,
անծածկելի մռայլ՝ չարատես աչացս երևի ·
անձեռնկալ կապեալ՝ եղկելիս 'ի տարակուսի ,
ահարկութիւն դիմաց՝ պատկերի վերնոյն տեսանի·
Յոյժ անարև՝ և անվերարկու 'ի տարտարոսի ·
անապաւէն մոլար՝ մոլորեալ 'ի հուր գեհենի ·
անյոյսնելի կորուստ՝ կործանեալ 'ի մեղաց վհի ·
Ահա զոր ունիմ արծաթ անպիտան՝ ո՛չ երբէք յարգի,
և ո՛չ ընդունի և կամ համբարի՝ 'ի գանձ տրունի,
հայցուած պղտոր և ձեռն անմաքուր՝ աննուիրելի·
Այլ բեկեալ սրտիւ մատանց տատանմամբ՝ յոյս առեալ
դարձի, զդէմս 'ի յերկիր եդեալ պաղատիմ՝ մօրըդ յի·
բարեխօսեա մաղթեա քաւութի՝ ինձ մեղաւորի ·
դու զօրաւոր փրկանակ կենաց՝ թագուհի երկնի ·
քեզ օրհնութիւնք ձայնից և բուրմունք խնկոց 'ի յերկրի,
և անուշից ծաղկոց մատուցու՝ մին յամենայ նի·

Արդ

3 Արդ՝ յասացեալ ողբոցս հիւսուածս՝ այլ մասն յա_
ւելի, բարբառոյն շնորհաց արտասուաց պտուղ
մատուցի· զկորստեան խորս չափելով՝ զորքանն եր_
բէք ոչ գտի· մասնաւորօք բանիւք 'ի հանդէս՝ նո_
րին ջանացի· զմտացս արագեալ զթեւս՝ յերեւոյթ
իրին ոչ հասի· զուշին զարտութի յանլթարելեացն՝
բաժակ բարկութե 'ի ձեռն իմ առի· զտարտամուն
տարակուսանացս՝ իբր ճաշակումըն մահու արբի·
Եւ այժմ զյանցիցն յանձնութի՝ ողորմելի ձայնիւ
յերդ արկի· աներեւոյթ կրակարան տապոյ՝ բորբոք
մամբ մեծաւ անզուլանալի· անտեսական իմն քրոյս
հալոցաց՝ սաստիկ եռացմամբ անշիջանելի· սլաքս նե_
տից պատկանեալ դեղովք՝ 'ի շտեմարան խորութե
սրտի·խիթք ցաւոց խոցոտման մահու՝ 'ի գնացս ե_
րակաց դիւթեան լերդի· կիրք երկանց անճարակ
ճեպոյ՝ 'ի պատուած աղեացս անելանելի· անզօրելի
դեղոց ջերմութի՝ 'ի յերիկամանց մասունս երկակի·
անհնարաւոր դառնութիւն մաղձի՝ 'ի նախադուռն
իմոյս կոկորդի· Աղաղս ձայնից լքուցանողաց՝ 'ի
փողս շնչոյս խոշոր ճնչի· բազմահատուած էութի
բնութեա՝ ներհակք միմեանց 'ի պատերազմի· երկ_
չոտութե կարծեաց վարանեալ՝ ամենայնիւ կայ 'ի
վտանգի· հարաղատաց դաւաճանութի՝ անհաշտելի
'ի կատարուածի· ոչ մեռեալ և ոչ կենդանի՝ թա_
ղեալ 'ի մեղաց գարշութեան տղմի· կասկածաւոր
պատժապարտութեամբ՝ վերակնարկելով քեզ բարե_
րարի, յանակնկալս կենաց վհէ՝ արտաբերել 'ի լոյս
անձկալի·

4 Այն ինքն որ զայս՝ բան տպաւորեաց, ընդ եր_

ջանկա՛ցըն պսակեսցի · ակնարկելով քո ողորմութ՟ն , անարատի՛ ցըն հաղորդեսցի · վասն զենման Ա՟յ բանիդ , բարեգործեալ՝ քև կենդանասցի · օրհնութի՟ գովեալ քո շրթանց՝ 'ի գլուխ բաշխողի՛ այսր մատենի · հաստատեսցի բըժշկանութիւն՝ սողոմոնեան բանիս առակի · նկարագրեսցի հոգւով քո՝ բարձրեալ , 'ի նորոգումն աներծանելի · Զի դու միայն ես երկայնամիտ , ներող՝ քեզ փառք յա՟վ · ամէն ·

---

† Մէրատին ցաւելուած կրկին հեծութե՟՝ նորին հոգւոյ , անոյն աղերս ողբերգաց բանի · 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա՟յ ·

✻ Բան · ԽԱ ·

1 Եւ քանզի ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծութեանց վերընծայելոց գրութի՟ թուղթս յարմարեցի կական և հեծութի՟ , հառաչանք կողկողագինք , դառնութ՟ն լալումն և արտասուաց երգ , դարձեալ սկսայց զձայն պաղատանացս՝ խոստովանօրէն զզջականաբար , զգաղտնածածուկն յայտնաբարբառ · զի անդրադարձութ՟ սկզբնամբն՝ և վերջաւորօքն բանիւք , զնոյն համաձայնութի՟ 'ի մի թախանձ նմին մաղթանաց՝ հոգեկեցոյցն խոնարհութեան՝ աստանօր եդից ·

2 Մեղայ մեծիդ բարերարութեան , անարգս մեղայ ·
Մեղայ ծագմանդ ձառագայթից , խաւարս մեղայ ·
Մեղայ շնորհացդ անբաւ երախտեաց , արդարև մեղայ ·
Մեղայ սիրոյդ վերնումն գթութ՟ , յայտնապէս մեղայ ·
Մեղայ ստացողիդ յոչէութ՟ , ստուգապէս մեղայ ·

մեղա՛յ գերունակ գոգոյդ գրկանաց, անդաւս մեղա՛յ.
մեղա՛յ աննուաղ լուսոյդ փայլման, նենգօղս մեղա՛յ.
մեղա՛յ ճաշակման անճառ կենաց, բազում մեղա՛յ.
մեղա՛յ անհաս պարգևացդ ձրից, հանապազ մեղա՛յ.
մեղա՛յ գովեալ մարմնոյդ տ͞յ, մահու չափ մեղա՛յ.
մեղա՛յ պաշտելի արեան արարչիդ, իսկապէս մեղա՛յ:
Ո՜հ արդարև օրհնեալ է հատուած բանի՛ յու-
սադրական սրտի՛ այսր մեղայի. սոյն սա՝ պատուելի
աւանդ. անմոռաց պատուէր. հայրենեացն տուր.
նախահարցն օրէն. համայնից թոշակ. անհերքելի
բան. զօրաւոր պատասխանի. կենդանութե̃ կամուրջ.
ախորժելի վերնոյն. սիրելի սրբոց. անխզելի կապ.
հրաշալի բարբառ. անշրջելի պատճառ. բաղձալի ա-
ղերս. փափաքելի սեղան. սրտաբեկ հնչումն. անհնա-
րից ճարակ. կարծրութե̃ վանիչ. ա͞ծապաշտից սահ-
ման. հեթանոսաց գիրք. վաղնջուց կանոն. քրիս-
տոնէից հարազատ. արարչութե̃ն յաղթող. անջրպետ
հզօր. խորոց ահաւոր. արուեստ բարձրութե̃. խո-
րութե̃ անչափ. հիացման տեսիլ. խորհուրդ կըն-
քեալ, ընդ որ չե՛ք ումեք անցանել, եթէ ո՛չ անըմբռ-
նելի մտաց արագման՝ զսա ծանիցէ. Զայն բարե-
պատեհ հրաշաւորական, որ ո՛չ յիշատակեցաւ 'ի վեր-
ջին դատակնիք դասուն լքելոյ. դուցէ առ նմին խը-
ղեալ համառօտ զվրիժակն իրաւանց մահուն հա-
սելոյ, յորմէ ընտրութին ապադործ եղեալ, զսահ-
մանն յաւիտենական քակտեսցէ. Ո՛վ արդ փառաց
մեծութե̃, որով նոյն ինքն ա͞ծութիւնն պսակեալ
բարդաւաճի: Քանզի ո՛վ ոք դիմեալ կալաւ զեղ-
ջերաց սեղանոյ այսր սրբութեան, և ո՛չ առժամայն

պըր

պրծեալ 'ի պատժոց՝ անարատ գտաւ։ Իսկ եթէ ա-
քար զարմեան, և սաւուղ կիսեան, և յուդա սիմո-
նեան՝ ասելով զայն ոչ արդարացան, և ես վկայեմ՝
իրաւամբք խոստովանեալ զայս պայման բանի, զի
ակամայիցն բանադատելոց՝ ոչ է կատարեալ սէր,
ուստի և ոչ բովանդակապէս փրկութիւն։ Իսկ ես
կամաւ համբուրեմ դարձեալ կրկնելով զերջանիկ
բանիդ զմկրտութեն հարազատս։

3 Մ՝եղայ երախտեացդ մոռացութեն, վերստին մե-
ղայ․ մեղայ մարմնոյ ձեռն՝ յոգի հարեալ, յե-
մարս մեղայ․ մեղայ առ կեանսդ դժրողութեան,
իսկ և իսկ մեղայ․ մեղայ բանիդ ապախտ առնելոյ,
չարաչար մեղայ․ մեղայ 'ի յօր սատակման՝ ինձէն ըս-
տիպեալ, վատթարս մեղայ․ մեղայ պարտականս ան-
կենդան մահուն, ձաղելիս մեղայ․ մեղայ անպատ-
կառս քո բարձրութե, տաղտկալիս մեղայ։ Վերջին
ինձ կրկին աշխար հոգևոր, զի 'ի կորուստ և 'ի կոր
ծանումն ինձ երևեցայ․ զի անդարձս վարատեցայ․
զի որդիս՝ թշնամի գրեցայ․ զի 'ի բարձանցն երկնից
ընկեցայ․ զի փուշս վարուց դիզի։ Իւ ևս առ սմին
ողբք աղաղակի, զի անձամբ զանձն անարգեցի․ զի
բադին կորուսչին գտայ․ Վա՜յ իմ կսկիծ դժըն-
դակ սրտի, զի զիս ունիմ՝ առ որ չեմ, զարտաքնա-
յարդար բաժակս անմաքուր, զըմպեալ որմն գար-
շունակ, զսին պարծանօք պաճուճեալս, զոյսս՝ 'ի
մույլ շրջեալ, զգերանակիր ակնս՝ թշուառացեալ,
զջահս փառաց՝ շիջեալ, զնմին յամե ամ իրօք վնա-
սակարս, առ անօրինականսն տրունականս․ առ յայտ-
նութիւնս ածոյինս․ առ երևմունսն արարչադիրս․

առ

առ խոնարհութիւն սարսափելիս․ առ այն՝ զոր տեսի աչօք իսկ իմովք․ Զի որ մեծ է պատասխանատուութիւնս, քան առ համօրէն աւետարանին՝ զարմանս, հիացմունս․ հոգս հալողականս․ անդաճմունս անճառաւորս․ թուականութիւն՝ մտաց անբարդելիս․ ելմունս անկատարս․ իջմունս անհասատս․ յուսահատութիւն յարմարականս․ յանդիմանութիւն պատշաճականս․ ձաղանս պատեհագոյնս․ նզովս իրաւացիս․ անէծս արժանահատոյցս․ Որդ՝ այսոքիկ են մեղաւորիս իմ կշտամբութիւնք, և ինքնահարուած

տանջանաւորութ̃ի․

4 Եւ քանզի կարօղ ես զայս ա̃մ զպարտս թողուլ, և զխայթուածս մահու բժշկել՝ տէր ողորմութեանց, ա̃ծ բոլորից, ք̃ս թագաւոր՝ բարձրեալ հօր որդի, ստեղծիչ՝ գթած՝ բարերար, օրհնեալ՝ առատ՝ հարուստ, ահաւոր՝ հզօր՝ ողորմած, տեսուչ՝ ձեռնկալ՝ հաստիչ, ապրեցուցիչ՝ դարմանիչ՝ կեցուցիչ, երկայնամիտ՝ անոխակալ՝ ապաւէն, բժիշկ՝ գովեալ՝ երկնաւոր, անճառ՝ լոյս՝ կեանք, յարութ̃ի՝ նորոգութ̃ի՝ քաւութ̃ի, եթէ հայեսցես մարդասիրութ̃է, ըստ որում քոյդ են սովորութ̃իք, նայեցեալ 'ի քեզ՝ կողկողիմ և ես։ Եթէ լուիցես, հառաչեմ․ եթէ ունկն մատուցանիցես, պաղատիմ․ եթէ անսայցես, աղերսեմ․ եթէ ներեսցես, աղաչեմ․ եթէ առ իս դառնայցես, գոչեմ։ Ապա եթէ անտես առնիցես, կործանիմ․ իսկ եթէ առ ոտն հարկանիցես, լամ․ եթէ զոգեպահն ոչ ընծայեսցես, մեռանիմ․ ապա եթէ ահարկու դէմս ցուցանիցես, սատակիմ․ իսկ եթէ սաստեսցես, դողամ․ եթէ խեթիւ տեսանես,

սոս

սոսկամ. ապա եթէ սաստկանաս, սարսափեմ. եթէ հալածես, հեծեմ. իսկ եթէ ընդվայր հարկանիցես, հերքեմ. եթէ զէոց վհատութենս ոչ առցես, տագնապիմ. եթէ խստանաս, փախնում. ապա եթէ սպառնաս, ընկճիմ։ Իսկ եթէ քննես, քարկոծիմ. ապա եթէ ուժգինս ակնարկես, սուղանիմ. եթէ ոչ անխայեսցես, մերժիմ. եթէ կոչեսցես, խիթամ. իսկ եթէ աչս յառեսցես, ամաչեմ. եթէ ձայն տացես, երկնչիմ, զշարեացն պարգև մատնեալ. զերանութին թողեալ. զշնորհն լքեալ. զուխտն ցրեալ. զաւանդն կենաց՝ մոռացեալ. զհամարձակութեանն վստահութի՝ կորուսեալ. զստեղծիչդ էից՝ բարկացուցեալ. զանճառութի շնորհին՝ ընդոտնեալ. ըզ պատուոյն պատկեր՝ պղծեալ։ Իսկ եթէ առ այս խեղդ մահու հեծութե ցաւոյ մարդասիրեալ՝ առ ի ժամանեցուսցես՝ տէր յ͞ս ք͞ս՝ զազդեալն դիր ըղնանիլ 'ի յիս, եթէ բժշկութիւն դադարեցուցանէ զմեղս մեծամեծս. որով ամենառատ քաղցրութեամբ պատուաստեալ 'ի քեզ, զքոյդ կերպարան լուսոյ նըկարեալ յոգի՝ վերստին գտեալ պնդեցոյց քաւենլ, և ստեղծեալ կրկին 'ի փրկութի անմահից կենացն անախտականաց. և քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով

փառք յաւիտեանս. ամէն.

† Ս ճրագէն յաւելուած նշխին հեծծութեան՝ նորին հայցողէ, առ նոյն աղերս խոստմանց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

※ Բան. ԻԲ.

1 Եւ արդ՝ զորս յօրինեցի, և յաղագս որոց
նշանակեցի, և վս որոց ողբալեաց ճառեցի,
և զորքան ծածկեալս մերկացուցի, և կամ
վս որոց խոստովանեցայց. Ո՛չ ներկայիցս՝ զոր ար-
դէն ունիմ, թէ զանցելոցն՝ զոր մթերեցի. զապա-
գայիցն՝ յորոց կասկածեմ, թէ զբազմապատիկ շարժու-
թեանցն՝ յորոց գլորեցայ. զխոցըն ինձ համարեալ՝
որ է Այ մեծ գրեցեալ, թէ զանկերպագրելին չը-
լիշատակելի. զնուաղն՝ որ է առաւել, թէ զթեթևա-
գոյնսն՝ որ են ծանունք. Ո՛չ հոգեկանացն կրից կո-
րուսչաց, թէ զմարմնականաց ախտից սպանողաց.
զառդրուսն հեշտականացն, թէ զծայրակոտոր վը-
նասակարութեանցն. զանհրաւութիցն, թէ զտեսակա-
նացն. զառձեռն հպաւորութի, թէ զառ նոյն ինքն
շունչ հեռաւորութիւն. Ո՛չ լայնականն դիւրին
խածմունս, թէ զերկարաւորն նետաձգութի. զխո-
րութեանն զանչափութի, թէ զամենածաւալն յայտ-
նատեսիլ. զյաքնագլխին պոռնկութի, թէ զառող-
ջութեան անբժշկութի. զպարարտումն չարին մարմ-
նոյս, թէ զսովելըն բարւոյն հոգւոյս. զլնանալն
հանդիսանալ՝ յոչ ախորժելեան Այ, թէ զբռնադա-
տութեանն տուամբ ձգելն՝ 'ի նոյն մոլեգնութի.
զառ 'ի մահն մեղաց, թէ զընդունայնութեանն
կարծեաց.

2 Արդարև ոչ կամաւ խելագար զերծնել 'ի ձորձոյ,

զա

զուականացս տեսիլ յանդիմանեցի, զընդդէմն գոր
ծեալ իմաստնոյն, որ՝ թէ համձարեղքն վերարկեա_
ցեն զամօթս իւրեանց, ստարացեալս 'ի կրօնից. հե_
ռացեալս 'ի կարգաց. 'ի սրբութենէ անսուրբ. 'ի կու_
սութենէ անմաքուր. յարդարութեան ամբարիշտ. 'ի
բարեպաշտութենէ փառասպարտ. բերանովս մերձ առ_
ստացօղն, և հեռի երիկամամբք. շրթամբքս պատ_
ուամատոյց, ըստ մարգարէին, այլ ո՛չ եթէ սրտիւս.
Նաև եթէ պարտ է զքստմնելիսն ասել աստանօր,
չար քան զանջանան յանդգնութի, իբր զուր իմն
պաշտօնատարս այ, 'ի միտս անկայունս երկեակ ճա_
նապարհաւ մահու վարանեալս՝ ջանամ, և ո՛չ ինչ
օգտիմ. պնդիմ, և ո՛չ համանեմ. փութամ, և ո՛չ ժա
մանեմ. անձկամ, և ո՛չ տեսանեմ. փափաքեմ, և ո՛չ
հանդիպիմ. կարօտիմ, և ո՛չ պատահիմ. ունիմ զամ
երկրի, և եմ պատգամաւոր աղօթանուէր ամ աշ
խարհի. Այլ թո՛ղ զբազումս զայսպիսիս՝ բարբերար,
և մի՛ ունիցիս. դիւրինք են քեզ զասին եղծանել,
քան ինձ տաժանաւորս աջով նկարել. Վն այնորիկ
գրեցի առանց խնայելոյ, զի դու առատապէս ջըն_
ջեսցես՝ օրհնեալ. Որ վասն մեր մեղաւորացս եր_
կայնամիտ անուանեցար, ըստ մաղթանաց բանի՝ հե_
ծութենէ սրտի՝ եղրի երջանկի. յոյժ նեղեալ անձն
և ձանձրացեալ ոգի՝ բանին յիշատակաւ, որ զայն
պատմէ. յամ կրից մահացուցանողաց վտանգեալ,
անկեալ 'ի վիհ գարշութեան մեղաց՝ անդնդականաց
ապականութեց. քանզի չհաւատամ, թէ լսես իսկ ինձ,
ըստ յոբայ ձայնին. Արդ՝ ես ինձէն ինքնադատով
անձնադատ դերի՝ կամաւորապէս մատն եղեալ

բնու

բնութեանս , արգելլի փակեցի կնքեցի առ յինէն՝
յա՟մ մասանց՝ զկենացն ծառ , զի 'ի փրկութ՟ի մեղաց
կապելոյս՝ կրկին մեծասցիս գովեալ:

3 Եւ քանզի 'ի մարգարէէն բարուք խոստացեալ փորձ
գտցուք , մաղթել ընդ նմին հոգւով քո եր_
գեալ՝ յուսալ հաստատնով 'ի քեզ ապաստանեալ ,
առէք ընդ ձեզ բանս , ասէ ովսէէ , և դարձարուք
առ տր ած ձեր , և ասացէք ցնա , կարօղ ես թողուլ
զմեղս · զի ընդունիցիք զբարիս , և վայելեսցեն 'ի
բարութեան անձինք ձեր: Ահա ած խօսեցաւ , և
ո՞վ է որ ոչ լուիցէ · նոյն ինքն վկայեաց , և ո՞վ է որ
ոչ հաւատասցէ: Արդ՝ այսուքիկ վճիռ պաշտելի ·
նուիրեալ պայման · սահման նոյնագոյ · կենաց ա_
ւետիս · կէտ անէրունի · դուռն բարութ՟ե · սփոփա_
նաց հրաւէր · ճշգրիտ պատկեր · անստգիւտ գանձ ·
անմոռաց յիշատակ: Այսու առ սոյն և ես հաւատ
ընկալեալ , ստուգա վկայեմ սմին՝ ընդ մարգարէին ,
կարօղ ես յա՟մի թողուլ զմեղանս բազմաբեղունս ·
և ես զօրասցիս կրկին բարձրացեալ՝ առ ամենաթըշ
ուառ կործանեալ հոգիս: Զա՟մի իշխես · զա՟մի բա_
ւես · զա՟մ ուրեք հասանես · ամենից բռնութեանց յաղ
թես · զա՟մ կարծրութ՟ի փշրես · զա՟մ ընդդիմահար
վանես · զա՟մ խստութիւն վատնես · զա՟մ սրացեալ
ընդոտնես · զա՟մ դառինս անուշես · զա՟մ դժուա_
րամոքելիս քաղցրացուցանես · զա՟մ զպարտս շնոր_
հես · զա՟մ յանցանս թողուս: Կարօղ ես՝ զօրաւոր
հզօր ծառաւոր ամենարուեստ՝ զամենեցուն զմեղս
ընկղմել՝ և չքացուցանել բառնալ 'ի միջոյ , իբր ըղ
ճաճանչ փոքու կայծակին՝ սահմանեալ 'ի չափ ոչէից

ան

անկեալ ընկլուզեալ կորուսեալ՝ 'ի մ[եղ]երաստարածն
ծովու։

4 Արդ՝ բանիւ մաղթանաց վերծանողացն այսմ մա-
տենի, ողորմեա՛ վ՛ս խաչի և չարչարանաց մահու
որդւոյ քոյ՝ Հա՛յր գթութե՛ն. Ակնըղեն առաքողէ՛ ող
բերգութե՛ն ձայնի՛ այսմ արտօսրածին նուագի, որ
զայս դեղ փրկութեան կենաց՝ մեզ յարմարեցոյց,
եղիցի՛ բժշկեալ յանուն քո Հզօր. Որ Հետս եղեց
խոստովանութե՛ն մեզ նկատեցոյց՝ այսու պայմանաւ
պատշաճականաւ, լիցի՛ անարատ յիւրոցն պարտեաց.
Որ զՀպարտութե՛ն թեւս՝ Հարթել մեզ վարդապե-
տեաց՝ 'ի սոյն կանոնի կենաց պատգամի, եղիցի՛ զեր
ծեալ 'ի չար կապանաց մահու արկածից սկզբնակա-
նաց՝ վերջնոց՝ և միջնոց, երրորդութե՛ք բարեգոր-
ծեալ, 'ի նորոգութի լուսաւորութե՛. ընդ որում և
մեք գրեացուք երջանիկ գտեալ ընդ սմին։

Ընդդիմամարտ դիմաց այս նուագ աղօթից. և դիմադարձութիւն
ջերմեռանդ միաբանութեանց աստուածոյ խորհրդոց։

5 Արդ՝ այլքանեաւս անբաւից Հրաշից Հանդերձիչ
Հա՛յր ամենաստեղծ՝ անուանդ աՀաւոր. ձայն
սարսափելի. կոչումն ընտանի. բան Համբուրելի.
ազդումն սքանչելի. Հրաման սոսկալի. էութի ան-
քննելի. գոյութի անճառելի. խոկումն անբաւելի.
զօրութիւն անզննելի. կամք ամենաբարի. տէրութի
անսաՀմանելի. մեծութիւն անչափելի. բարձրութի
անբովանդակելի. ողքանութի անկշռելի. առաւե-
լութի անՀասանելի. պատճառ որդւոյ Հայրութե՛,
այլ ո՛չ նախադրութե՛. քեւ՝ և 'ի ձեռն քոյդ անպա-

րա

րագիր զօրութեդ՝ սաստեամ տագնապօղ և դիւական տենդիս ջերմութեան, որ սպրդեալ մուծաւ ընդ մեղաց՝ զի փախիցէ 'ի մարդոյս, զարհուրեալ 'ի սխրալի և յանբաւելի արեան վտակի՝ Գառինդ երկնաւորի · որով սրսկեալ միանգամ 'ի մշտնջենաւորս՝ համայն մաքրեցաք ·

6 Նաև արդ՝ յայս պատկառելի խոնարհութենէ արարչակերտս խորհրդոյ, ամաչեսցէ՝ սատանայ 'ի գործս չարեաց իւրոյն հրեշտակաց · տանջեսցի՝ և հալածեսցի՝, հեռացեալ և սրտաքս առաքեալ 'ի շինուածոյ խորանէ քումդ բնակութեան՝ յարտաքին խաւարն · Նաև ջնջեալ մաքրեսցի զարտասուս ողբոցս 'ի դիմաց մերոց, և զհառաչումն ձայնիս հեծութե՟ 'ի սրտից մերոց · Նաև յիշատակաւ հարման հեղուսիցն՝ քստմնալիուշ տաժանատեսիլ ոգեպահանջից, որով պնդեցաւ միածինդ քո յաշտարակ խաչին, ցաւեսցի՝ չարին · Նաև 'ի կողահերձ սայրասուր սլաքէ ուժգին բախմանէ, որով զվէրն մեծ ընկալաւ, խափան սատակեսցի սկզբնարար մահուն · Նաև զի խոնարհեցոյց զդողեալն գլուխ՝ յաւանդել զոգին 'ի ծոց քո՝ բարձրեալ, ապստամբուն անբարի բարուցն բելիարայ՝ 'ի կոր կործանեսցի, ամ̃ի հերքեալ 'ի կորուստ · Նաև զի ղօղեալ ծածկեցաւ անմահն խկաթիւն՝ յօրովայնի երկրի, այսու ամբարձեալն հպարտութ̃ի՝ կարծեալ գոռոզին՝ 'ի յատակս մահու դըժոխոց՝ մթին սաւերին՝ յաւեալ դիտեսցէ · և յիշեսցէ՝ զառաջին հարուածն անբժշկական, որով մահացաւ դիմամարտութ̃ի թիւնից վիշապին՝ կենարարն կրիւք ամենազօրին · Նաև զի 'ի փառս քո՝

հայր ողորմութեան, իբր 'ի գովեստ որդւոյ քոյ՝ հո-
գւովդ սրբով զայս խոստովանիմ. քանզի ոչ այլ-
տակ ինչ սոսկ զօրութեանն ունի զմիւսմէն՝ առ մի
խորհրդականն խորութեան, այլ զանսկիզբն բանդ
անձնաւոր՝ ընդ անժամանակդ հօր փառաւորեմք.
Եւ քեզ միոյնոյ սբ. երրորդութեանդ, հաւասարա-
պատիւ էութեանդ, համբուն՝ անբաժին ինքնու-
թեանդ՝ օրհնաբանութիւն, գոհութիւն, զօրեղութիւն, և
անճառ վայելչութիւն մեծութեան, բարեվիճակ հար-
թութեան, զուգակշիռ հաւասարութեան՝ յաւիտեանս.
ամէն.

+ Ս ջերոփին յաւելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հանճարի, ա-
նոյն աղէրս ձաղբանոյ բանին. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

✻ Բան. ԽԹ.

1 Եւ արդ՝ դու միայն սկիզբն բարեաց՝ գը-
թութիւն անճառ՝ որդի բարձրեալ միայն այ,
որ զողջոյն զօրն՝ թողուն ցուցեր փըր-
կարան, և ոչ կորստեան դատապարտարան, յեղանա-
կեալ ինձ զաւուրն չար՝ առ մեծ աւետիս ակնկա-
լութեան. Բժիշկ՝ ախտացելոյս. հովիւ՝ մոլորեալ
ոչխարիս. տէր՝ աղաւինեալ ծառայիս. գինի անա-
պակ՝ մեծ տրտմեցելոյս. ապեղանեաց դեղ՝ վիրա-
ւորեցելոյս. ազատութիւն՝ մեղօք գրաւելոյս. օրհ-
նութիւն բարեաց՝ մերժելոյս. կնիք շնորհաց՝ խոտե-
լոյս. օծումն կոչման՝ կապտելոյս. կանգնումն վե-
րըստին՝ կործանեցելոյս. պատսպարան հզօր՝ գլորե-
ցելոյս. օժանդակ վէհ՝ գայթակղեցելոյս. դուռն

բարձրութիւն՝ տարակուսելոյս. սանդուխք երանու_
թեան՝ ելևելոյս. ճանապարհ շաւղաց՝ մոլորելոյս.
թագաւոր ներող՝ պարտելոյս. քաղցր յուսադրութիւն՝
լքելոյս. ձեռնկալ կենաց՝ հերքելոյս. Մեծդ միայն՝
և ամենատուստ, որ զլիութիւն բարեաց սահմանեալ,
հեղուս անչափ յաճախութիւն՝ քան զոր խնդրեմք և
իմանամք, ըստ պօղոսի գոհաբանութեան. Քանզի
իննուց յիմնից՝ և թուոց երից՝ և չորեակ տասանց՝
՚ի վաղորդայնէ տուընջեանն՝ առ մուտս արևուն,
անդուստ առ նմին յաւէտ կարկառմամբ՝ իսկ և իսկ
՚ի սոյն՝ անարգել սրտիւ, ՚ի վեր է քան զաղերսանաց
ակնկալութիւն՝ մարդկան բարեգործել միմեանց շնոր
հաւորութիւն. իսկ առ իմս թշուառութիւն և անար_
գութիւն՝ զքոյդ եղեալ փառս՝ ամենակալող զօրու_
թեան ահեղ՝ բոլորից ա͞ծ՝ օրհնեալ տ͞ր ք͞ս, որովք
սահմանեցեր կշռութիւն չափոյ՝ հաստողիդ ընդ հո_
ղոյս հաւասարութիւն կցորդեալ. Քանզի մնաս յայ_
տուիկ անբաւ և անհետազօտելի, ամենևին բարի՝
անմասն բարկութեան խաւարի. ուստի յոյժ նուաղեն
քում մեծութեան՝ աստեղացն թիւք, զորս գոյացու_
ցեալ յոչէից, յորջորջմամբ անուանց կնքեցեր. և
կամ հիւթ երկրի ՚ի յօդս հեղեալ, զոր ՚ի չգոյից
հաստեալ, տարածումն յատակի կառուցեր, քան ինձ
նախադրեալ համարդ սակաւութեան, որովք քեզ
նմանիլ վարդապետեցեր.

2 Ո՜հ ծածկեցաւ և ընկղմեցաւ ՚ի քոյդ լոյս կա_
մաց երկայնմտութեան՝ հանուրց չարութիւն, իբր
դոյզն մասն՝ ՚ի տապ արևու. և ո՛չ աստուստ իսկ
կիրք էութեանց զհասարակաց բարուց ցուցանէ.

«Բանզի ո՛վ ոք 'ի մարդկանէ մեղաւ, և ո՛չ զղջա-
ցաւ. ո՛վ ոք զայրացաւ, և ո՛չ ամաչեաց. ո՛վ ոք դար-
շեցաւ, և ո՛չ պատկառեաց. ո՛վ ոք սխալեաց, և ո՛չ ա-
պաշաւեաց. ո՛վ ոք կործանեցաւ, և ո՛չ հեծեծեաց.
ո՛վ ոք գայթակղեցաւ, և ո՛չ սորջացաւ. ո՛վ ոք պար-
տեցաւ, և ո՛չ ինքեամբ ըմբերանեցաւ. ո՛վ ոք պատ-
րեցաւ, և ո՛չ յոգւոց ելաւ. ո՛վ ոք ճաշակեաց լեղի,
և ո՛չ դառնացաւ. Ո՛վ ոք անկաւ 'ի բարձրութէ̃,
և ո՛չ ընդոստեաւ. ո՛վ ոք կորոյս մեծութի̃, և ո՛չ աշ-
խարեաց. ո՛վ ոք զրկեցաւ յերանութէ̃, և ո՛չ ելաց.
ո՛վ ոք կապտեցաւ 'ի շնորհէ փառաց, և ո՛չ ողբաց.
ո՛վ ոք գտաւ ինքեան վնասակար, և ո՛չ սոգաւ.
ո՛վ ոք մերժեցաւ յերեսացն ա̃յ, և ո՛չ հառաչեաց.
ո՛վ ոք լուաւ զա̃յ սպառնալիսն, և ո՛չ սոսկացաւ.
Ո՛վ ոք ընդ մի չարեացն՝ հազարս չաւաղեաց. ո՛վ
ոք մերկացեալ յաւուրս ձմերոյնոյ, և ո՛չ զոփացաւ.
ո՛վ ոք անօրինեցաւ, և ո՛չ քրտամբք զմիտսն կոծեաց.
ո՛վ ոք ետես զտորուկն յիւրում մեծութե̃, և ո՛չ զկծե-
ցաւ. ո՛վ ոք կատարեաց չարիս, և ո՛չ զինքն իսկ նզո-
վեաց. ո՛վ ոք ախտացաւ, և ո՛չ զանձն դարմանեաց.
ո՛վ ոք յամօթալեացն գործեաց, և ո՛չ զիւրն մարմին
ձաղեաց. ո՛վ ոք 'ի պատկառելիսն հպեցաւ, և ո՛չ
զօրն իւր անիծեաց. Ո՛վ ոք զգործեցեալսն յի-
շեաց, և ո՛չ տապացաւ. ո՛վ ոք զգաղտնիսն մտաբե-
րեաց, և ո՛չ խորովեցաւ. ո՛վ ոք զծածուկսն նկա-
տեաց, և ո՛չ մահ կորստեան խնդրեաց. ո՛վ ոք զան-
երևոյթսն կերպաւորեաց, և ո՛չ կրկին յերկիր կո-
րացաւ. ո՛վ ոք ընդ մեղացն հեշտութե̃՝ բոց անշէջ
ծնոցի ո՛չ խառնեաց, ո՛վ ոք զվնասակարսն բնութե̃ն,
և

քաղցրեալ · պատշաճագոյն հարուածեալ · ինքնավկայ
մահապարտեալ · արժանապէս հատեալ · անձնանէծ
եղկելի · Եւ զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդա_
րադատ փարիսեցին կշտամբեալ, և մեղապարտ մաք
սաւորն բարեհամբաւեալ ·

3 Եւ արդ՝ եթէ զչարիսն՝ ճշմարտութիւն բան_
սարկուին՝ գտողին զմեղ գայթակղեալս, զեւրան
'ի մեզ սերմանիս առ օրն հատանեսցի, զիմ՞որդ ոչ ըղ
բարիսն տնկեալս 'ի մեզ հոգւոյ արութիւն՝ 'ի խնա_
մակալութենէ կամաց կեցուցչիդ՝ օնեւօն գրեսցես՝
տէր բարեգութ, հզօր և յաղթօղ · քաւիչ մեղու_
ցելոց · կարօղ յամի՝ առ ամ փրկութի · Եթէ զան_
գունդս առ երկինս փոխես, և կամ զխաւար մթու_
թն՝ 'ի լոյս հաստեսցես, եթէ զդառնութի լեղւոյ՝
'ի մանանայի քաղցրութիւն կազմես, և կամ զկոծ_
սաստկութն ծովուց՝ 'ի պարս դասու բերկրութն հար
սանեաց կարգես, դիւրինք և ճշմարտութք են քեզ
այսոքիկ · Եւ ևս քան զսոսին բաւես առ նոսին՝
տիրեալ համօրէնից ահաւորապէս · և քեզ փառք յա_
ւիտենից յաւիտեանս · ամէն ·

+ Մերայէն յաւէլուած կրկին հեծաւոր՝ նորին հոգւոյ, առ_
նոյն ողէրս մաղթանաց բանի · 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ·

* Բան · Ե ·

1 Եւ արդ՝ ճշմարտեսցի՛ բան քո՝ ողորմած՝
բոլորից ած՝ ներօղ և օրհնեալ, 'ի բազմա_
գըթելին դարձուորութի սուրբն պատ_
կերի զղջման մեղաւորին, թէ և առ յետին խիկ
շունչն

քաղցեալ. պատշաճագոյն հարուածեալ. ինքնավկայ
մահապարտեալ. արժանապէս հանեալ. անձնանէծ
եղկելի. Այլ զայս թարգմանեալ ցուցանէ արդա-
րագործ փարիսեցին կշտամբեալ, և մեղապարտ մաք-
սաւորին բարեհամբաւեալ.

3 Այլ արդ՝ եթէ զչարիսն՝ ճշմարտութիւն բան-
սարկուին՝ գտողին զմեզ գայթակղեալս, զեւրան
'ի մեզ սերմանիս առ օրն համարեսցի, զիարդ ոչ ըզ
բարիսն անկեալս 'ի մեզ հոգւոյ արուեթիւ՝ 'ի խնա-
մակալութենէ կամաց կեցուցչիդ՝ օնեօն գրեսցես՝
տէր բարեգութ, հզօր և յաղթօղ. քաւիչ մեղու-
ցելոց. կարօղ յամի՝ առ ամ փրկութի. Եթէ զան-
դունդս առ երկինս փոխես, և կամ զխաւար մթու-
թն՝ 'ի լոյս հաստատեսցես, եթէ զդառնութի լեղւոյ՝
'ի մանանայի քաղցրութիւն կազմես, և կամ զկոծ-
սատակութն փշոյ՝ 'ի պարս դասու բերկրութն հար-
սանեաց կարգես, դիւրինք և ճշմարտութք են քեզ
այսոքիկ. Այլ և ս քան զասին բաւես առ նոսին՝
տիրեալ համօրէնից ահաւորապէս. և քեզ փառք յա-
ւիտենից յաւիտեանս. ամէն.

---

† Միւս երգոյն յաւելուած նշխին հեծութե՝ նորին հոլովի, առ-
նոյն ողբոց մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ած.

✻ Բան. Լ.

1 Եւ արդ՝ ճշմարտեսցի՛ բան քո՛ ողորմած՝
բոլորից Ած՝ ներօղ և օրհնեալ, 'ի բազմա-
գըթելին դարձաւորութի աւուրն պատ-
կերի զզօման մեղաւորին, թէ և առ յետին իսկ

շունչն

շունչն էջէ ընտրութիւն, և կամ 'ի մէջ չարութեան փո_
խադրութիւն. Սանաւանդ զի՝ դժնեայ կցորդս այս
անձնիշխանական՝ միշտ մարտիկ. խաբօղ շողոքորթ,
յարեալ 'ի ստուէ, ըստ առակողին, արածօղ հողմոց
դժնէարունելի. հաստողին փախչօղ. դերեալ որսո_
ղին. մոլեկան մարմնոյս՝ ներհակ անկակից, յոգնա_
պատճառեան ամենավարան. զոր քո՛ է գիտել զբա_
նեացն յաճախութիւն. Եւ զկնի մեղանացն, ողորմա_
գինս իմն ողբարկութիս վհատականս՝ տաժանակոծս՝
բազմաւաղելիս, քո՛ առաջի՛ որ գթարկութիւնս՝ գը_
րեալս արտասուօք, թառանչս թշուառութեանց կար_
դելոց՝ անբաւս չար վտանգից մեղաստադնալ պատ_
կառեցելոյն.

Եւ զի մի՛ կրկնաբանութիւնս 'ի շատխօսութիւն կըր_
թեսցի, առաւել քան զայն՝ այսու ողբալի.
քանզի ո՛չ երբէք համարձակի խնդրել իւր զար_
քայութիւն, այլ զտանջանացն թեթևութիւն. ո՛չ ընդ
կենդանեացն 'ի լոյս, քան թէ ընդ դերեզմանակա_
նացն՝ զգայական շնչովն 'ի խաւար. ո՛չ ընդ ամբար_
ձեալսն, այլ ընդ բեկեալսն և ընդ խորտակեալսն.
'Ի հանդստեան իւրում վաստակեալ. 'ի խրախութեան՝
ինքեան տրտմեցեալ. դիմօք ժպտել և մտօք խոցեալ.
կերպ 'ի ծաղր և աչք 'ի յողբումն. երեսք զփոփանս
ձևացուցանէ և արտասուքն զդառնութիւն սրտին
ճշմարտէ. Բնականք երկու՝ յերկոսին ձեռին,
մինն արեամբ և միւսն կաթամբ. Երկու բուրա_
նոցք կայծակնաւորք, մինն խնկով և միւսն ձենձե_
րիւ. Սկաւառակք կրկին կրաւորականք համոց,
մինն քաղցու և միւսն դառնութեամբ. Բաժակք զոյգ՝

առ երկուս բերմունս, մինն արտօսր և միւսն ծը-
ծումբ. Տաշտք կրեցեալք 'ի ծայրս մատանց, մինն
գինի և միւսն լեղի. Պորունք տեսանելեաց ներ-
հակաց, մինն 'ի լաց և միւսն 'ի վրիպում. Խյանութք
հալոցականաց հակառակութեց, մինն արծարծէ և
միւսն շիջուցանէ. Հայեցուածք դիմաց երկուց,
մինն դոյլն ողոքանօք և միւսն անանխայելի բար-
կութ. Համբարձումն երկակի բազկաց, առն 'ի հար-
ուածս և առն 'ի մերժումն. Պէմք կրկնակի կեր-
պից, մինն տխրեալ և միւսն ցասուցեալ. Աշտամ-
բանք՝ ընդ միոյ երկու, մինն սատեացս և միւսն ա-
պառնեացն. Ապաւինութիք կարծողականք, մինն
զոմնէ և միւսն թերևս. 'Ի մի բերան երկակի բար-
բառ, մինն եղկութի և միւսն խռովութի. Երկուս
ազդմունս 'ի միում սրտի, մինն կեղակարծ յուսոյ և
միւսն ճշգրիտ կորստեան. Ամպ լրթագոյն ահագ-
նատեսիլ՝ կրկին տեղացմանց, մինն նետս և միւսն
քարինս. Որոտումն ահեղ՝ երկոցունց բերմանց,
մինն կարկուտ և միւսն հրացան. Զոյգ ցաւագին՝
երկուց վտանգից, մինն լալոյ և միւսն մահու. Առա-
ւօտ սգոյ՝ երկուց բողոքմանց, մինն սաստից և միւսն
սպառնալեաց. Արեգակունք երկու՝ 'ի յերկուց
ծայրից, մինն խաւարի և միւսն կիզման.

3 Եթէ հարուածոց աջկառուցանի, ինքեան վար-
կանի. և թէ ձեռն պարգևաձիր, ոչ իւր ակն-
ունի. 'Ի պարծանս ուրուք՝ կորանոյ. յամբարձումն
գլխոյ՝ ընկճի. 'ի չարեացն յիշատակ՝ հեծէ. 'ի ճառս
մաքրոց՝ պատկառէ. 'ի պատմութիս հանդերձելոցն՝
երերի. Եթէ օրհնի յումեքէ յայտնի, 'ի ծածուկ

զանձն անխծանէ. եթէ գովեսս յումեքէ լուէ, պար
սաւանօք զինքն կշտամբէ. Եթէ գորովեսցի սաստ
կապէս, ինքեամբ ինքեն վկայէ. եթէ ձաղեսցի ուժ
գին, սակս հատուցմանն՝ առաւել պարտուցն գը
րեացէ. եթէ ըղձումն մահու ինքեան լիցէ, այն
աէ; և դարձեալ կրկնէ. Եթէ որոգայթ մահու
ձայթեսցէ յերկնէ, հազիւ զդէմոն համբառնայցէ.
Օ խորոց իրաւանցն մատեանն՝ խփեալ. զպատաս_
խանութեանն յայս՝ լքուցեալ. զհամարձակութեն
ընթացս՝ փակեալ. Նա եթէ ոչ էր անփրկանաւոր
կորուստ գերելոյն, զլուրովին եղթալ ոչ ինչ դան_
դաղէր. Արդարև վայ մեղաւորին՝ որ տարակու_
սեալ կայցէ 'ի վր երկուց ճանապարհաց, ըստ հո_
գելոց բանի իմաստնոյն.

4 Նա արդ՝ զիարդ ոչ ողորմեսցիս՝ բարերարութ,
ապաքինեացս ձայնարկութեց՝ կողկողագինս հե_
ծեծանաց, որ անուամբս այսու մեծացար, թէ ողոր
մած եմ ես տէր. Ահա առ չարութի գերելոյս,
բարութի քո. առ մահապարտիս դատնութի, քաղց
րութիւն քո. առ կորուսելոյս յայտնութի, ճառա_
գայթ քո. առ յանդգնելոյս մոլութի, ողորմութի
քո. առ խակութի վնասակարիս, հեզութի քո. առ
կործանելոյս այցելութիւն, աջ քո. առ ընկղմելոյս
վերբերութի, ձեռն քո. առ բժշկութի անողջանալի
խոցուածոյս, մատն քո. առ պակուցելոյս պաշտպա_
նութի, ոգի քո. առ ապախտաւորիս իմ վստահութի,
երկայնմտութիւն քո. առ օծումն ամենադժնէիս,
զօրութի քո. առ մեղաւորիս քաւութի, հրաման քո.
առ փախուցելոյս ապաւինութի, ոտք քո. առ սրտցելոյս
պա

պատսպարութի՛, բազուկ քո. առ վրիպելոյս առաջ_
նորդութի՛, լոյս քո. առ տարակուսելոյս ճշմարտու_
թե՛ն, հանճար քո. առ անիծելոյս կրկին ստացումն,
օրհնութի՛ քո. առ վհատելոյս քաջալերութի՛, խրախոյս
քո. առ վտանգելոյս մխիթարութիւն, բաժակ քո.
առ նեղելոյս ընդարձակութի՛, կամք քո. առ ատե_
ցելոյս կոչումն, սէր քո. առ հաստատումն սասանեցե_
լոյս, բան քո. առ հոգւով վիրաւորելոյս, կաթուած_
արեան քո. առ աներեւոյթ մթերս ցաւոցս, ակնար_
կութի՛ քո. առ յուսահատելոյս անդրէն ընտրութի՛,
իշխանութիւն քո. առ պատուհասատումն կորեցելոյս,
կցորդութի՛ քո. առ խաւարաւ մահու ծածկելոյս,
նշոյլ կենաց քոց. առ խռովեցելոյս իմ հանդարտու_
թիւն, խաղաղութի՛ քո. առ վայրագութի՛ օտարա_
ցելոյս, ողջոյն քո. առ մոլորելոյս դարձուորութի՛,
ձայն քո. Զի դու տիրես ամ՟ի գթութե՟, և չի՛ք
՚ի քեզ մասն ինչ խաւարի. և ո՛չ է բարութիւն ա_
ռանց քո. և քեզ վայելէ փառք յաւիտեանս.
ամէն.

† Սուրբն յաւելուած կրկին հեծութե՟՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղէտս հոգեբանաց բանի. ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՟յ.

✻ Բան. ԼԱ

1 Եւ արդ՝ քանզի բազմացուցի պայմանս բա_
նիս՝ զաղէտ տագնապի հեծութե՟ ձայնիս
մեծ հառաչանացս՝ անփոփոխելի իմոյս վը_
տանգի, զի դու՝ ո՛ղորմած ակզբնահայրդ խոստովա_
նութե՟ անյայտ ծածկութից՝ որդի ա՟յ կենդանւոյ

որ

տր յս քս, քաղցրութ նոյնպէս քուել: Որդարև
կարօղ ես. ճշմարտապէս բաւական ես. եթէ կամիս,
ճարտարութ ես. կամիս առաւելապէս, որպ և կարես:
Հարստանաս մեծապէս ընդ տալն, քան եթէ ընդ
առնուլն. բազմանան քեզ գանձք 'ի ցրուելն, քան
'ի ժողովելն. յաճախեն ստացուածք քո 'ի սփռելն,
քան 'ի ճշդելն. կուտին քեզ համբարք 'ի տարածա-
նելն, քան 'ի շտեմարանելն: Հաստատեալ այսմ ամի՝
տէր, գտանել քև ելք փրկութեան. Հաւատամ ա-
նարգս՝ ընդ պատուականին. յուսամ ընդ աբրահա-
մու, և ընդ աննայի. զի մինն բանիդ քո հաւատոց,
և միւսն քահանայապետին բարբառոյ անսաց: Սռյ
և ամն՝ 'ի խորին ծերութ՝ անհամար որդւոց հօր
հաստատեցին, զառանցեալն և զամուլն արգանդ սա-
ռայի՝ անդաստան պտղաբերին արդեան օրհնութեան՝
բազում ժողովրդոց՝ մարգարէից միջ՝ և թագաւո-
րաց ընտրելոց՝ հօյել յուսացաւ: Իսկ միւսն՝ զան-
հանդերձելի երկիր՝ որովայնին սենեկի, եօթնեակ
զաւակօք բարդաւաճեցոյց. որ է թիւ մի անբաւու-
թեան, զընաւն նշանակելոյ զէութի՝ ածութեն յա-
րակայութ՝ սահման անհետազօտելի, և աւազանին
նորածին որդւոց՝ անհատ յորդութի: Այս թիւ
պանծալի՝ որում ոչ է կէտ կցորդի, և ոչ սպառուած
վախճանի. այլ կայս ամն է՝ ուրոյն ընտրութ նու-
րեալ՝ յաւէտ անճառ վիճակաւ համայն յաւիտե-
նի, դժուարաթարգմանելի մերոց իմաստից:
2 Որդ՝ համարեա յարդարութի անյուսալի փրկու-
թեան հոգւոյս՝ զամենավորան ձայն կոչկոծա-
նաց սրտիս հեծութ, ընդ նախագրելոցն երջանկաց
ե-

եղեալ և դասեալ զայս դաւանութի փոքր հաւա-
տոյ՝ խնդրո՛ւածոյ· զի կեցից և ես առ նոքօք՝
բերկրեալ ընդ նոսին, բուռն հարեալ քան զիմոց
գործոց՝ զքոյդ շնորհաց։ Մանաւանդ զի՝ կրկին
բարձունք են և փառաւորք՝ և քան զչափ կշռութե
բանի գերազոյնք՝ իմումն լսողութե հաշտարանք,
և հզօրապէս քաւարանք, և կարծեաց թերութեան
մտաց սրացեալք։ Ընդ արեան քո ահաւորի՝ և ընդ
մարմնոյ ծնօղդ քո խնկելի։ Պարք առաքելոցն· դասք
մարգարէիցն· գունդք մարտիրոսացն՝ ձիաւորեալքն
հետևակ՝ սպառազէն արիութեամբ՝ մերկամարտիկն
մրցութե· գումարք միանձանց· բոյլք բանականաց
ընտրելոց· ժողովք բարեկրօնից· հոյլք հոգեղինաց՝
յերկրէ երկնաւորաց· զինուորութիք վերնականաց՝
ընդ մեզ կցորդելոց։ Աւանդք երախայրեաց· մա-
տուցմունք զուարակաց· լուցմունք ղամբարաց· բուր-
մունք խնկոց՝ իւղոց հանդերձանօք· յաղթանակք
փրկական նշանաց· կառուցմունք խորանաց ա̃ծաբ-
նակաց։ Ձեռք քահանայից՝ շնորհիւ կատարելոց՝
առ շարժումն անձին յիշատակ իմ· առ փոփոխումն
դարշապարի· առ կարկառումն աջոյ, և ամբարձումն
բազկի· առ բարիս՝ գոհութ, և առ դթել՝ աղաչանք։
Առ բանս ընտանիս· առ խօսս հասարակաց· առ ձայնս
բնաւորականս· առ գործոյ յաջողուածս· առ առա-
քինութե ջերմութիս, որ ՚ի տուընջեան և ՚ի գի-
շերի՝ ընթացմունս օգտակարաց հոգևորաց՝ քև ա-
ռաջնորդեալք· ՚ի նիրհել և ՚ի զարթնուլ· ՚ի պատե-
րազմի ազգաց· ՚ի մարտս դիւաց· ՚ի հակառակութիս
հերձուածողաց· առ փոքունս, առ մեծամեծս· առ

Ձգուամն ըմպելեաց և ճաշակումն կերակրոց. և որ ինչ միանգամ 'ի կիրս մեր կերպանան, եթէ հեշտականս՝ եթէ տառապանելիս. վա՛ս ոմանց աղօթս՝ մնալ 'ի նոսին, և յաղագս ոմանց՝ զի զե՛րծ արասցես սքանչելապէս շնորհիւք անձնուիւք. հաստատեալ յամենեցունց, թէ բաւական ես ամի. կաթնամբոյծ հասարակաց, ոխոյ պատանեաց, մոաց վայրենեաց, սատաբակաց գոռոզաց, մինչ զի առ թատերս տեսարանաց, և առ կոյտս խառնիճաղանճ բազմունց, և կամ առ կաքաւս կայթից անախորժակաց կամաց հզօրիդ՝

ոչ ես մոռացեալ.

3 Տէրդ՝ դու ստացար զամենեսեան, և քո են ամենեքեան, և ողորմեսցիս ամենեցուն՝ միայն բարեգութ. զի թէ և մեղիցեն, քո՛ են, վա զի 'ի քում համարի են, քանզի գիտեն զզօրութի քո, ըստ առակողին մաղթանաց. Որում և ես կցորդիմ թըլնաւս բանիւ՝ վկայեալ սուրբն յանցաւորապէս. յանդըդնիմ ասել, թէ որ կարդայ զքեզ գովեստիւ, ծանուցեալ զքեզ թէ իցես, թէ և եօթեամբք իցէ վարակեալ՝ կրկնապատիկ պատժաւորութբ, առ այս օրինակ կիրթ ձեռնարկութե, զի՛արդ ո՛չ քո իցէ. Որս է տեսանել 'ի մէջ արջնատես ագռաւուց՝ ըսպիտականիշ երամս աղաւնեաց. 'ի մէջ խլոխտականաց ձիոց անմաքրից՝ որջս հանդարտաքարս. 'ի թխշանց գաղանականաց՝ գառինս նուիրելիս. Հեզութիւն 'ի խստութե. կատարելութի 'ի թերութե. խոնարհութի յամպարհաւաճութե. ճշմարտութիւն 'ի ստութե. միամտութի 'ի մանկութե. անբծութի յոյլամտութե. բարօրութի 'ի չարութե. պարկեշ

տու

տութիւն ՚ի լկտութենէ. ողորմութիւն յանդգնութենէ. ապաշխարանք յանյուսութենէ. քաղցրութիւն ՚ի բարութենէ. հաշտութիւն ՚ի թշնամութենէ. անոխութիւն ՚ի խածանողութենէ. քաջալերութիւն ՚ի լլկութենէ. օրհնութիւն ՚ի նետաձգութենէ: Յոր ո՛չ բաւականացայ երբէք ՚ի դատել ճշգրտապէս, թէ ո՛րչ յերկրածնաց ատոխ կանխեցէ ժառանգել զքեզ, որ միայն անաչառաբար կշտամբես խրատանօք զարդարութիւն՝ առ ամբարիշտ մաքուրն, և առ պոռնիկ զղջացեալն. առ ամենեսին բարեգործ՝ միայն թագաւոր օրհնեալ ՚ի բարձունս, և յամ յաւիտեանս. ամէն:

---

† Սերոփին յաւելուած նորին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ, նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի: ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Աստուծոյ:

※ Բան. ԼԲ.

1 Արդ՝ ես յետնեալս ՚ի նախադրութեանց արժանաւորաց՝ գրեալ ինձէն ընդ պարտաւորսն պատժոց, հայցեմ զողորմութիւն ընդ ամենեցուն մաղթանաց: Ընդ նկունս և անհամարձակս. ընդ տկարսն և փոքրիկունս. ընդ ընկեցիկսն և արհամարհեալս. ընդ տարագրեալսն և առ քեզ դարձեալս. ընդ երկուացեալսն և ճշմարտեալս. ընդ կործանեալսն և յարուցեալս. ընդ ընկճեալսն և հաստատեալս. ընդ գլորեալսն և կանգնեցեալս. ընդ մերժեալսն և ընկալեալս. ընդ ատեցեալսն և կոչեցեալս. ընդ ապշեալսն և զգաստացեալս. ընդ անառակեալսն և զղջեալս. ընդ հեռացեալսն և մերձեցեալս. ընդ հերքեալսն և սիրեցեալս. ընդ պատ_

կա

խնկութե · հզօր զօրութե · կարօղ բարերարութե ·
անպակաս լրութե · անձառ ժառանգութե · վայել
չական վիճակ · առատ պատրաստութիւն · անստուեր
իմաստութե · անընչալի տուրք · անձկալի ձիր · քաղ
ձալի բերկրութե · անտխուր հանգիստ · անտարակոյս
գիւտ · անկապուտ կեանք · անծախելի ստացուած ·
անփոխանորդելի բարձրութի · ամենարուեստ բժիշկ ·
աննսասանելի հաստատութի · Դարձուցիչ մոլորելոց ·
գտիչ կորուսելոց · յոյս ապաւինելոց · լոյս խաւա-
րելոց · քաւիչ մեղուցելոց · ծածկարանդ փախուցե-
լոց · անդորրիչ խռովեցելոց · փրկութիդ մահացելոց ·
արձակիչդ կապելոց · ազատիչդ մատնելոց · պատըս-
պարանդ սահեցելոց · վերակիցդ գայթագղելոց · եր-
կայնմտութի տարակուսելոց · Լուսոյ տեսակ · ցըն-
ծութե ցոյցք · օրհնութե անձրև · հողի երեսաց ·
զօրութիւն դիմաց · հովանի գլխոյ · շարժարան շըր-
թանց · աղդումն բանի · կառավար անձին · բարձումն
բազկի · ձգումն ձեռին · երասանակալդ սրտի · Ըն-
տանի անուն · մերձաւոր ձայն · կցորդութի հարա-
զատ · խնամածութիւն հայրենի · խոստովանեալ ա-
նուն · պաշտեցեալ պատկեր · անպարագիր տիպ · եր-
կրպագեալ տէրութիւն · բարեբանեալ յիշատակ ·
խնդութե մուտք · անվրէպ շաւիղ · փառաց դուռն ·
Ճշմարտութե ճանապարհ · երկնաձեւ սանդուղք ·
Եւ այլ բազմութիւն բանից գովեստից անհամար
կարգաց՝ և տանց անբաւից , զոր ոչ բերէ բերան
երկրածին , և ոչ տանի գործի մարմնեղէն , և ոչ
կշռեն իղձք հողեղէնք ·
3 Առ քեզ հօր ամ ակն տեսողի՝ ա՛ծդ ամենայնի ·
Նայեա

խնկութի. հզօր զօրութի. կարող բարերարութի.
անպակաս լրութի. անճառ ժառանգութի. վայել-
չական վիճակ. առատ պատրաստութիւն. անստուեր
իմաստութի. անէնչալի տուրք. անձկալի ձիր. բաղ-
ձալի երկրութի. անտախուր հանգիստ. տարակոյս
գիւտ. անկապուտ կեանք. անծախելի ստացուած.
անփոխանորդելի բարձրութի. ամենարուեստ բժիշկ.
անսասանելի հաստատութի. Դարձուցիչ մոլորելոց.
գտիչ կորուսելոց. յոյս աղաւթնելոց. լոյս խաւա-
րելոց. քաւիչ մեղուցելոց. ծածկարանք փախուցե-
լոց. անդորրիչ խռովեցելոց. փրկութիք մահացելոց.
արձակիչ կապելոց. ազատիչ մատնելոց. պատրա-
պարանք սահեցելոց. վէտակիցք գայթագղելոց. եր-
կայնմտութի տարակուսելոց. Լուսոյ տեսակ. ցըն-
ծութե ցոյցք. օրհնութե անձրև. հոգի երեսաց.
զօրութիւն դիմաց. հովանի գլխոյ. շարժարան շըր-
թանց. աղդուամն բանի. կառավար անձին. բարձումն
բաղկի. ձգումն ձեռին. երաստանակալդ սրտի. Ըն-
տանի անուն. մերձաւոր ձայն. կցորդութի հար-
զատ. ինամածութիւն հայրենի. խոստովանեալ ա-
նուն. պաշտեցեալ պատկեր. անպարագիր տիպ. եր-
կրպագեալ տէրութիւն. բարեբանեալ յիշատակ.
խնդութե մուտք. անվրէպ շաւիղ. փառաց դուռն.
Ճշմարտութե ճանապարհ. երկնաշէն սանդուղք.
Աւ- ոյլ բազմութիւն բանից զովեստից անհամար
կարգաց՝ և տանց անբաւից, զոր ոչ բերէ բերան
երկրածին, և ոչ տանի գործի մարմնեղէն, և ոչ
կշռեն իղձք հողեղէնք.
3 Առ քեզ հայի տմ ակն տեսողի՝ ած ամենայնի.
Նայեա

Նայեա՛ 'ի պաղատանս հառաչման ձայնի քոյոց ծա_
ռայից , և Թէ յաղախնեաց ոք աղաչեսցէ ։ Դու ըն_
կա՛լ զցօղ ողբերգութեան լալոյ արտասուա՛ց աչացս
ցանկաւորի՝ յանարատ սրբ մարդեղութեն քոյ՝ քս ,
և օրինակաւ խորհրդոյ հերաց կնոջն յանցաւորի՝
զառ քեզ դարձն և զդառնութի ։ և համբուրի՛_
շրթանցս առաջաւոր փրկութե կենացդ հաղորդութե
համաշնչապէս զանքակ միութի ։ և զնոյն գթութի
նորին ողորմութեամբ ընկալեալ 'ի քէն՝ բարերար ,
զբաւականեսցես զմեծդ պարգև՝ ընդ փոքու հա_
ւատոյս ։ և 'ի ձեռն գթութե սիրոյ քոյ առ քո անձ_
կալի անուանդ խոստովանեալ ծառայի՛ս , դարձցի՛ն
ձմերունք հողմոյն խստութե՝ 'ի յօդ հանդարտու_
թեան ։ և մրրկին սաստկութի՝ 'ի սիւք ախորժութե ։
և կարծրիք երկնիցն՝ 'ի մեծ վստահութի ։ և պա_
տուհաս պատժոցն՝ յերանութեան պատահմն ։ և
վտանգք թախծանացն՝ 'ի հոգևոր խրախճանութի ։
և ալէկոծութիւն ծփանացն՝ 'ի խոր խաղաղութի ։
և զեկուցն թևարկմունք՝ յանքոյթ նաւահանգիստն ։
և բերք բեռանցս մեղաց՝ փոխարկեսցի՛ 'ի թոշակ շը_
նորհաց ։ Դու յայսքանեացս ամենից բիւրուց բա_
րութեցս 'ի քէն եղելոց՝ մեծացի՛ անուն հզօրիդ
խնկեալ և խոստովանեալ ։ ամաչեսցէ՛ բանսարկուն
չարեաց՝ հերքեալ և հալածեալ ։ ունայնասցի՛ն մու_
րհակք մեղացս ։ խզեսցի՛ն խաղքն ։ որոշեսցի՛ն որո_
գայթքն ։ կապտեսցի՛ն կապանքն ։ վանեսցի՛ վէճն ։
վերասցի՛ն վնասքն ։ պարսեսցի՛ն պատրանքն ։ ջրես_
ցի՛ն մեղքն ։ պատառեսցի՛ն պարոյրքն ։ խորտակեսցի՛
լուծն ։ քակտեսցի՛ն քեղիքն ։ Դու ընդ մռայլ մթութե

չարեացն յանցանաց, և դիւացն բանակաց պաշարո-
ղաց՝ արև փառաց քոյ ժամանեսցէ՝ կեցուցանել
փրկել և լուսաւորել, յաջողէ և յօժնեկէ, ՚ի դիմաց
և՚ի թիկանց. և եղիցի՝ նշոյլ առաւօտու հոգւոյ գար-
նայնոյ ընդ ակնկալութիւն սպասողացն քումդ երև-
ման. Ո՛ դու ես բարերար առ ամենեսին, և հ
նարաւոր են քեզ ամենայնք. և ամենեցուն զկեանս
կամիս, և զփրկութիւն բաղձաս.
4 Այլ ամենապարգև ձեռն յի քէ, և առ իմ դարձ-
ցիս կարկառմամբ շնորհի աջոյդ քոյ որ յ բնա-
կեալ միացեալ, և ոչ հեռացեալ յանձկութենէ սրտէ
սիրոյ սենեկիս. և անեղծական քո նկարագիր՝ նոր-
խար պանծալի լուսոյ քրիստոնէական փրկաւէտ կոչ-
ման՝ ընդ իս պահեսցի, միջնորդեալ ընդ քեզ ՚ի
մատեան յաւիտեան՝ կտակաւդ կենաց՝ հոգւոյդ ու-
ւետեց՝ երկնից յօրինողիդ. Եւ քեզ միայնոյ պատ-
ճառիդ, և միայն ՚ի միոյ պատճառէ, և ունողիդ ըղ
պատճառ միոյ, երրեակ անձնաւորութեանդ և միոյ
ածութեանդ վայելեն փառք յերկնաւորացն վերից,
՚ի սրբոցն դասուց, յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն.

† Ս. [illegible] յաւերժած [illegible] հեծութեան՝ նորին հովուէ, առ-
նոյն աղերս [illegible] բանին. ՚ի խորոց սրտից խօսս՝ ընդ այ.

✻ Բան. ԼԳ.

I Արդ՝ զյարմարութիւն պաշտաման բանիս՝ ՚ի
խորհրդոյ հոգւոյս քեզ նուիրելոյ՝ օրհնեալ
բարերարութիւն, կցորդելով ընդ խնկա-
ղդես

զդեստիցն զուգամանապէս՝ խառնեցես 'ի յանու-
շութի կաղմութե խղոյն մարիամու՝ կնոջ բարե-
պաշտի։ Յոր հաւատարեալ նոյնութե ընդ երջանիկ
պոռնկացն՝ 'ի քէն ընկալելոցն՝ յաւետահրաշ յար-
դանզք, պաղատեցից մեծապէս խմոլս բանիւ՛ նը-
ւաստի, ընկալեալ յանհաս և 'ի բարեբանեալդ գը-
րուխ բարձրելոյդ. անկշտամբելի 'ի բամբասանաց
ւաղմութին, մի' օծջէ զմերև ոստոց գագաթան՝ խղ-
ծղաւորին։ Այլ արասցես զօրանալ կրկին յաճա-
խութե՝ բուրման խոստովանութե այսր մատենի՝
'ի բազում աղդեալ, համափիռ ամենատարած և
աշխարհալիր տանն տեսակաւ, ըստ օրինակի համե-
մատութե նոցայն յիշատակի. քանզի դու նոյն տէր
ղդաստացուցիչ՝ նախնի չարախորհից կանանց մեղու-
ւորաց։ Որոց առաքեալ զմարգարէին կերպարան՝
քումդ ճշմարտասիր պատկերի յեղանակեցեր, ան-
տուստ առ սոսին անձառ ներգործուէ՝ 'ի յիս վե-
րաբերեալ զծայրագոյն շնորհին կատարումն։ Ընդ
անսանական դարույն կերակրոյ, զհաղմահամբար պը-
տուղ ցորենոյդ՝ կենացդ հացի. ընդ ապականացու-
ածածթոյն, զարքունականդ պատկեր. ընդ յիմարու-
թար թմբրուե գինւոյն, զըաժակդ արեան արար-
չիդ. ընդ խղոյն առելոյ՝ 'ի յոյլրատ կնոջէն ծոյ ծո-
ղովրդեանն, զօծումն շնորհին առ իս դարձելոյ.
ընդ զերծման գլխաշուք կտաւոյն, զանապականութե
վերարկուն. ապարանջանին պճնուէ, զթուխջս բա-
րեմանութեան, օրինիւն և աւետարանաւն՝ համ-
դերձ գործնական առաքինութեն. ընդ ունկանն
գնդին՝ վայելչականն զարդու, զանստուէր յիշատակ

տրտնջական ձայնի · ընդ քայլս՝ պերճութե՛ լան-
ջոյն, զայրահաւաք առանց ուղղութե՛ քայլնա-
կրօն ընդ քաղցրութե։

2 Ո՜րչափ դիւր է յայտնել ինձ պարծել, և ոչ վերըս-
տին ՚ի սոյն պատկառել։ Ո՛վ յոյլ օրինակ փու-
խեալ զմտաւան մաղթանաց այսր ողբերգութե, որ
ինչ ինձ է յարմարաւոր, տմին հատուցից զպատիժ
պարտուցս իմոց մեղանաց, ՚ի մարգարէից տուեց
բերնել համառօտ՝ ՚ի սոյն յարկ մուծից սատակ դա-
տախազ· ընդ ողբոց նոցին ընդակցեալ, քան թէ ընդ
բերկրումն նոցա պարել· յորս հառաչանս, ձայնս հե-
ծութե, բողոքս բարկութե, նախատինս խորտակման,
լալումն կարևոր։ Ո՛վ մեծիդ աշ գթութե ամե-
նաժամն՝ կանուխ աղդեցաւ յիմ յուսատրութե·
առ որս՝ զղջմունս, խոստովանութիս, աւետիս, պար-
գևս· լուսոյ երևմունս, լորախոյս ածոյինս, փա-
ռաց ժառանգութիս, հրաշից յայտնութիս, աքան-
չելեաց տեսութիս։ Յորոց ոմանք յոյս ընձեռեն,
և ոմանք վհատութիս բաղումն մատուցանեն· յորս
ես կամաւ կործանեալ՝ կորստեանն վիճակեցայ։
Զի եթէ զգեստ աշ զվարդագուրին պատուանակ,
սաստ եղեւկին, յորումարար ժողովուրդն կու-
սակարկառնն՝ որով պուռնկել ասէ՝ ՚ի նա. իսկ ո՞րքան
պատիժ անմաքրութեն եղիցի՝ զա՛ծ զգեցողիս ներ-
քոյ և արտաքոյ։ Զարմանամ, թէ զիա՞րդ ոչ կի-
զում. հիանամ, թէ ընդէր ոչ այրիմ. ափշիմ, թէ ո՞րպէս
չյափշտակիմ՝ տանջեալ, լքեալ, չարչարեալ, ջա-
խեալ, մանրեալ, խորտակեալ, կորեալ, բաժանեալ
՚ի յօրինակէ ժանեաց կորուսչին, ընդ գլոյն։

Ո՛վ

Նաեւ այս միայն է պահեցեալ ինձ նշոյլ յիշատակի՝ փրկութեն յուսոյ, զի Քս̃եան աւետարանին՝ կեանս է ամենեւին, 'ի կերպարանաց պատկերի բանին ծանուցեալ։ Որով առ մեղանան՝ դարձն · առ պարտիսն՝ շնորհն · առ եղծուածն՝ նորոգութիւն · առ անօրէնութիւնն՝ քաւութիւն · առ վէրսն՝ բժշկութիւն · առ մըտանգն՝ անդորրութիւն · առ պատիժն՝ ներումն · առ պատերազմն՝ հանդարտանալն · առ հուրն՝ անձրեւն · առ պատուհասն՝ պարգեւն · առ անկարութիւն սըտակմանն՝ ձիրն · առ գործարան մահուն՝ կենաց ազատութիւն ·

3 Նաեւ զի՞նչ է ինձ ղօյքանեաց յիշմանց 'ի թիւ արկանել, և ոչ զանձնաւելին ատտանօր դասել։ Յիշատակաւ հօրն բարձրելոյ՝ յորդին կցորդուի · յանուն միածնին՝ առ հօրն ընտանութիւն · սոցին ակնարկութե՛՝ ընդ հոգւոյն հաղորդուի · Խաչին փրկանք · բանին սփոփութի · բարուք վարձ կամացն՝ առ կշռութիւն դիտողին · աւաղանն կենդանարար՝ հաշտութեն միջնորդուի · Նաւ այլք ամենայնք անթիւք բարիք՝ 'ի բարերարէն բարդեցեալք, ազատք 'ի հարկէ, արձակք 'ի լծոյ · իշխանականք՝ և ոչ իշխեցեալք · Նայորքիկ են՝ որ ինձ 'ի մէջ դառնութեն մահու՝ կեանս անապականս աւետարանեն · քանզի եթէ ոչ զայսոսիկ ունէի, կանխաւ արդեօք կորուսեալ էի խակ և խակ, ըստ բանի երգողին · Ոչ փըրկութե որդւոյ՝ զհօրն փառաւորեմ, ոչ նուաստութե հոգւոյ՝ զորդի նախատեմ, համափառութեն զերեսեան՝ և նոյն արարչութե։ Քանզի և 'ի դէմս հոգւոյն սըբյ՝ այս են աղաչանք նախընծայ ակըն

սկզբան պատարագին՝ յորում գտանեն երկնաւոր զե-
նանի , զայս աղօթեսցի .

Աղօթք , որ նախ քան զպատարագն մատուցանէ .

4 Ամենակալ բարերար մարդասէր ա՟ծ բոլորից ,
յօրինող երևութից և աներևութից , փրկ-
կող և հաստատող , խնամող և խաղաղարար , հօր հը-
զօր հոգի , հայցեմք բաղձատարած մաղթանաց գոչ-
մամբ հեծութեան՝ յանդիման եղեալ քեզ ահաւորիդ։
Մատչիմք մեծաւ դողութեամբ՝ սաստիկ երկիւղիւ՝ մատու-
ցանել նախ զընծայականս զայս պատրաստ՝ քում անզննին
զօրութեանդ , որ աթոռակցի փառակցի և արարչակցի՝
հայրենի անկապուտ պատուոյդ , և քննողի ծած-
կութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց հօրդ
էմմանուէլի՝ զքեզ առաքչի , փրկչի և կենդանա-
տուի և արարչի ամի . ՚Ի ձեռն քոյ ծանուցաւ մեզ
երրեակ անձնաւորութիւն միանական Աստուածութեանդ
յորոց մի և դու ճանաչիս անհաս . Քեւ , և՛ի ձեռն
քոյ առաջինքն նահապետական տոհմին շառաւիղք՝
տեսանողք անուանականչեալք , զանցեալսն և զգա-
լոցսն , զեղեալսն և զոչ գոյացեալսն , անստուերաբար
բարբառով բանի վերապատմեցին . Սկի այ քարո-
զեալ զքեզ մովսէսի , որ ՚ի գնալն քոյ ՚ի վ՟ր ջրոցն՝
անպարագիր զօրութի , ահեղ շրջարկութբ տածո-
ղական՝ թևապարփակ պաշտպանողօրէն՝ գթաց-
րեալ ՚ի ծննդս նորայս՝ զաւազանին խորհուրդ
ծանուցեր . Յոր կերպարան օրինակութեն՝ նախ քան
զկառուցանել զսոյժդ մածուցեալ վերջնում վար-
դուլին՝ յօրինեցեր կարող տիրապէս զբովանդակ

բնու

բնութ̃ս ամենից բնաւից բոլորից գոյից ա̃մ էից՝ յանէից։ Եւ ստեղծանելին 'ի նորոգութ̃ի յարութ̃ե ա̃մ եղեալքս առ'ի քէն՝ յոյնժամանակի, որ է օր վերջին՝ այսմ կենցաղի, և օր առաջին՝ երկրին կենդանեաց։ Ընդ հնազանդեցաւ միութ̃ե կամացն՝ ո̃չ հօրն խորհուրդ, ազգակիցն քո՝ էակիցն հօր՝ անդրանիկն որդի․ մերովս կերպիւ զքեզ աւետարանեաց ճշմարիտ ա̃ծ՝ հաւասար և համագոյ հօր խոր հզօրի, և զառ'ի քեզ հայհոյութիւն անքաւելի քարոզեաց, և իբր զա̃ծամարտիցն զքո հետեւելոցն՝ չարաբանական բերանս կարկեաց, և զխուլն շնորհեաց՝ արդարն և անարատն՝ գտիչն ա̃մի․ որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, և յարեաւ վ̃ս զմեզ արդարացուցանելոյ։ Նմա փառք 'ի ձեռն քո, և քեզ բարեբանութիւն ընդ հօր ամենակալէ, յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն․

Պատճէն [illegible] 'ի նոյն [illegible] բանի, մինչև վերահասութիւնն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]․ [illegible] [illegible] ներքին խաղաղութ̃ե․

5 Մաղթեմք և աղերսեմք արտասուալից հառաչմամբ յա̃մ անձնէ՝ զփառաւորեալ արարչութիւնդ՝ անեղծ և անստեղծ՝ անժամանակ հոգւոյդ գթածի, որ բարեխօսդ ես վ̃ս մեր յանմռունչ հեծութիւն՝ առ ողորմածդ հայր․ որ զս̃բսն պահես, և զմեղուցեալսն մաքրես՝ և տաճարս կազմես կենդանի և կեցուցիչ կամաց բարձրելոյդ հօր․ Արդ՝ աղաչեմ ըզ մեզ յա̃մ անմաքուր գործոց, որ ո՛չ է հաճոյ քումդ բնակութ̃ե․ և մի՛ շիջցին առ'ի մէնջ լուսոյդ շնորհաց

փայլմունք՝ 'ի տեսականացս աչաց իմաստից. վ՜ զի
զքեզ ուսաք միանալ 'ի մեզ 'ի ձեռն աղօթից, և ըն-
տիր վարուց խնկելոց. Նոյնքանզի մինդ յերրորդու-
թենէդ պատարագի, և միաւոդ ընդունիս՝ հաճեալ
ընդ մեզ հաշտարար արեամբ անդրանկին իւրոյ. խոկ
դու ընկալցիս զմեր պաղատանս, և յարդարեսցես
զմեզ օթևանս պատուականս ամ պատրաստութեամբ՝
'ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր Գառինդ, առանց
պատժոց դատապարտութեան՝ ընդունել զոյս անմա-
հացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութեան. Նա-
հալեսցի 'ի հրոյս յոյսմանէ դայթակղութիւս մեր,
որպէս մաքրարբէին կենդանախարոյկ խոյծակամբն՝ 'ի
ձեռն ունելեացն մատուցման. զի յամի քոյդ քաւր-
զեսցի դթութիւն, ո՜վ որդւոյդ ամյ հօր քաղցրութիւն.
որ զանաւակ որդին մերձեցոյց 'ի հայրենի ժառան-
գութիւնն, և զպոռնիկան յառաջեցոյց յերկնային
արքայութիւն՝ արդարոցն երանութեան. Նա յո՛՝ այո՛
և ես մի եմ 'ի նոցանէ. և զիս ընկա՛լ ընդ նոսին իբր
մարդասիրութեան կարօտեալ մեծի, շնորհօք քո ապ-
րեալ, զարեամբ քո սրբացեալս. Ո՜ է յայսմ ամի՝
յամի ծանիցի քո ամծութեդ՝ ընդ հօր փառաւորեալ
համապատուաբար 'ի մի կամս, և 'ի մի իշխանութիւն
գոլութեան. զի քո՛ է գթութիւն, և կարողութիւն, և
մարդասիրութիւն, զօրութիւն և փառք յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն.

† Սերափէն ցանկալւոյն հրեշէն հեծելոյն՝ նորին հոգւոյն, ան֊նոյն աղերս մաղթանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա͞յ։

✱ Բան · ԼԴ ·

1 Արդ՝ առ այսոքիկ թշուառացեալ շնչոյս իմոյ
իղձք, և առ քեզ դաւանութիւնք յորմա_
րակինք, որ բովանդակես բանիւ զա͞մ՝
ա͞ծ. զոր 'ի նախնին ճառեալ՝ և յերկրորդումն ցուցեր.
Իսկ յանդիմանութիւնս գրաբանականս՝ 'ի կոյտս բազ_
մուն ազգաց, և թարգմանութիւնս՝ ժողովրդոց, զայս առ_
դահառութիւնս մաղթողականս նուիրեցի, զոր ներքնա
շարժալքդ սահմանադրեն գոհաբանութիւնք։

•Ի հանդիսարանաց խօսից առէնէ՝ բանս մաղթանաց, որով հոգին
ա͞յ հաղորդեալ՝ հասանէ յօգնականութիւն։

2 Սղոյժեմ զանփոփոխելի տէրութիւն ամենազօր
հօրդ հզօրի, առաքեամ զցօղ քաղցրութեան
քոյ, և բարերարութեամ 'ի յանձին՝ և յիշխանական
ազդման զգայութեան՝ զամենայնից շնորհս բազմապատ
իկ քո ողորմութեան. Իսկ հերկեամ զբանական ան_
դաստան՝ մարմնեղէն կարծրացեալ սրտիս, յընդու_
նակութիւն արդասեաց հոգևոր սերմանց. Քանզի
ամենիմաստ էութեանդ խոստովանիմք զա͞մ պարգևս
'ի մեզ ծաղկեալ և աճեցեալ. որ ձեռնադրես ա_
ռաքեալս. լցուցանես մարգարէս. ուսուցանես վար_
դապետս. բարբառեցուցանես համրս, և բանաս
զփակեալ ականջս խլից. ով ազդակիցն քո՝ էակիցն
հօր՝ անդրանիկն որդի, քոյին գործակցութեամբ
ներգործելով զայս ա͞մ՝ քարոզեաց զքեզ՝ ա͞ծ հո_

ւա

ւասարակից խոկութեանդ հօր. Շնորհեա՛ և ինձ
մեղաւորիս խօսել համարձակութե՛ զկենդանարար
խորհուրդ աւետեաց աւետարանիդ. հետևել արա–
գաթռիչ ընթացիւք մտաց՝ ընդ անհուն ասպարէզս
քոյենաշունչ կտակարանաց. Եւ 'ի մատչել իմ 'ի դը–
րունս հանդիսի՝ մեկնութե՛ բանի, նախաժամանեսցէ՛
առ իս գթութի՛ քո, խօսելով յիս զարժանն և ըզ–
պիտանին և զհաճոյսն քո՝ 'ի ժամանակի, 'ի փառս
և 'ի գովեստ ա՟ծութե՛նդ քո, և 'ի լրութի շինութե՛
կաթուղիկէ եկեղեցւոյ. Եւ կարկառեա 'ի վե՛ իմ
զամենամերձ աջ քո. և զօրացո՛ զիս շնորհօք գթու–
թեանդ քո. Փարատեա 'ի մտաց իմոց զմէգ մթութե՛
մոռացութե՛, ապաքինեալ ընդ նմին զխաւար մեղաց,
ամբառնալ ուշիւ իմաստիցս՝ 'ի կենցաղոյս երկրէ 'ի
բարձունս. Լուսաւորեա՛ 'ի յիս վերստին՝ զծա–
գումն անստուեր հրաշից գիտութե՛ ա՟ծութե՛ քոյ՝
հըզօր, արժանի լինել՝ առնել և ուսուցանել՝ յօրինակ
բարեաց ա՟ծասէր լսողաց. Եւ քեզ ա՟մ փառք՝ յա՟մ,
ընդ հօր ամենակալի, և ընդ ուղղոյդ միածնի և բա
րերարի, այժմ և յանվախճան յաւիտեանս. ամէն.
Իսկ զհաւատոյ սահման բանի՝ ընտրութե՛ շնորհէ՝
կենաց կանոնի՝ առ համագոյ ա՟մ երրորդութե՛ն՝ զայս
վարդապետեսցի, զոր շաւիղ կարգիդ վերանկարէ.

Երրորդութե՛ անայլայլական նորոգ աստուածաբանութե՛, աւետեալ
Ք՟ս, զոր ինչ 'ի նիկիայն առաջանեցաւ հաւատ.

3 Խոստովանիմք և դաւանեմք, պաշտեմք և եր
կրպագեմք զզուգափառ միու՟ն ամենասու՟ր
երրորդութե՛ն. Միութիւն անճառ. միշտ

բարի. նոյնպէս, հաւատարապատիւ. անհաս իմաս_ տից թեւոց սլացման, ՚ի վեր քան զօրինակ և անդր քան զնմանութի, գերազանց գոլով սահմանի՝ ան_ պարագիր բացարձակութեամբ, յառաջ քան զհիմն յաւիտենանցս անտարրափակ էութեց, ստեղծակա_ նացս կարգաց, օրհնաբանութք անթարգմանելեաւ՝ ամենահարուստ մեծութեամբ՝ յաւէտ պսակեալ. հաստից ժամանակաց՝ և որ ՚ի ժամանակի են կեր_ պաւորեալք. ինքն պատճառ հանդերձից՝ և յար_ մարապէս յօրինիչ տեսականաց և աներևութից.
Ո՛չ անուամբ չափեալ, և ո՛չ յորջորջմամբ նշանա_ կեալ. ո՛չ որակութք նմանեալ, և ո՛չ քանակու_ թեամբ կշռեցեալ. ո՛չ օրինակաւ ձևացեալ, և ո՛չ որպիսութք ծանուցեալ. ո՛չ ՚ի թերութենէ տա_ րածեալ, և ո՛չ ՚ի լրմանէ ամփոփեալ. ո՛չ ուրեք երբեքի գրաւեալ, և ո՛չ ՚ի տեղւոջ վայրի երևեալ։

4 Հայր գթութեց՝ ունող ամի, և ամ հանուրց՝ որ յերկնի և որ յերկրի, բաց ՚ի բանէն միայնոյ՝ որով զամ ինչ ունի. Ստեղծիչ և տուիչ շնորհաց ա_ մենից, բաց ՚ի հոգւոյն խնկակցէ՝ որով զհամայն կազմեաց.

5 Մ՛ինն յերջանկափառ համազօր ահաւորութենէ երիցն անձնաւորութեց, խոնարհեալ ՚ի վերուստ աստուստ ՚ի ստորինս. որ էրն իսկ ՚ի բնէ անբաժ ՚ի ներքնոյս՝ անկապուտ մնալով փառացն աթոռոյ, և անկարօտ գիմացն ծնողին իւրոյ. Մտեալ ՚ի սե_ նեակ կուսին արգանդի պարզաբար, և եղեալ անոր յօդաւորաբար մարմին էապէս՝ անորոշելի. անթերի

մարդ

մարդկութեան, և անապական ծնութեան։ Մի՛ որդի
Հօրն միայնոյ, և միածին անդրանիկ՝ ծնամայր տի_
րածին կուսին, արարիչն՝ յեղականութեամբ մարդ եղով
Ճշմարիտ սկզբնածին. ահա ո՛չ զկնի եղելոց երկրա_
ստեղծիցս նմանութեան, այլ նոր և չքնաղ, թագաւո_
րաց վեհափառ, որ ո՛չ ցուցաւ 'ի դարս, և ո՛չ գոյա_
ցաւ 'ի ժամանակս, անդրանիկն՝ ըստ սաղմոսողին,
քան զամ թագաւորս երկրի. անապական խառնու_
թե՛՝ կերպացեալ զմեզ 'ի մարմնի, ըստ օրինի հո_
գւոյ ընդ մարմնոյ, և ոսկւոյ ընդ հրոյ, և կամ յայտ_
նապէս իսկ ասել՝ լուսոյ ընդ օդոյ. ո՛չ փոփոխեալ
և ո՛չ անջատեալ։ Նոյն ինքն եկեալ կամաւորութե՛
'ի խաչն մահու, երբ զգառն անարատ՝ 'ի սպանդ վա_
րեցաւ, և հանդերձեաց զօրեղ ինքնիշխանութե՛՝
զարարածոց իւրոց փրկութի. չարչարեալ իսկութե՛
կենդանացք՝ եղաւ 'ի շիրմի անորոշելի յածուէն.
եռօրեայ թաղմամբն՝ 'ի դժոխս սանդարամետակա_
նացն վհատելոցն բանտարգելեացն՝ քարոզեալ ցու_
ցաւ նորոգումն և լոյս։ Եւ աւարտեալ զանօրի_
նակամացն զփրկանաւորն զանտեսութի, ծնապէս
վերակենդանեցաւ. և կատարեալ 'ի թեւս հողմոց՝
ելեալ 'ի քրովբէս՝ ամպով անքննութե՛ ծածկեցաւ.
համբարձեալ գեր 'ի վերոյ ամ՛ երկնի, նստաւ ճո_
խութե՛ յաթոռն իւրական սկզբնաժառանգ հօրն
հաւասարութեան, յորմէ և ընաւ իսկ ո՛չ մեկուսա_
ցաւ, անկորուստ առեցելովն, և աննուաղ սեպհա_
կանօքն։ Որով և եկեսցէ 'ի դատաստան հատուց_
ման, քննել զծածկեալսն կշռութե՛ չափոյ՝ արդար
իրաւանց. որում սպասեմք, և յոր աղօթեմք, հա_

ւատացեալք յամի՝ տմին ամենակալ տրութե նորա. որ արդարև մին է միայն 'ի միայնոյն՝ 'ի միայն փա-
ռակցութի յաւիտեան երկրպագեալ։

6 Բարեբանեմք միշտ և օրհնեմք ընդ որդւոյ և ընդ հօր, և զհոգի էութե նոցին՝ ամենազօր. Ճշմարիտ, կատարեալ, և տր. որ յանէից գոյացոյց զբոլոր եղեալքս տմ. ինքնագործ համիշխան երկուցն և ս ընդ նմին՝ անեղծ և անսահման թագաւորութեան. որ ինչ պատճառն առաջին, և բանն ահաւոր նորին ինքնութե, նոյն ինքն և հոգին բարձրացեալ. Բարի՝ ինքնակալ, ամենից բաշխիչ զհօրն պարգևս՝ 'ի գովեստ անուան փառաց միածնին. որ աղբեաց յօրէնսն, շնչեաց 'ի մարգարէսն. փչմամբ ազդակցին՝ տպաւորեցաւ յառաքեալսն. կերպիւ աղաւնւոյ ցուցաւ 'ի յորդանան՝ 'ի մեծութիւն փառաց եկեղեցւոյն. փայլեաց 'ի գիրս աւանդականաց. արար հանճարեղս. զօրացոյց իմաստունս. լցոյց վարդապետս. օծ արքայութիս. օժանդակեաց թագաւորս. եռ վերակացուս. հրամանատրեաց փրկութիւնս. շնորհեաց ձիրս. հանդերձաւորեաց քաւութիս. զմկրտեալս 'ի մաջն քո՝ 'ի բնակութիւն իւր մաքրազարդեաց. զոր հայր և որդի, զնոյն և հոգին ներգործեաց. և
ինքն է տծ խնկեալ տիրապէս՝ տմ յամի.

7 Քանզի ոչ նախատօնելովն յերրորդութեն ոք մեծ ինչ քան զմիւսն. և կամ զմինն անուանիլն՝ նուաստագոյն առ նմանին. և կամ 'ի մինն ասելով խառնակութի գոլ դիմացն. և կամ յերիցն որոշումն՝ ուրոյնութի եւ կամացն։ Քանզի անմեծար հայր՝ տմն, եթէ ոչ զբանն ունիցի ինքեան զօրութի.

ով

ոգի ոչ գոլով ընդ նմա հոգւոյն՝ անհաղագ ումն և
անկենդան՝ և առ ամ հրաման նմանողին. Իսկ բանն՝
եթէ ոչ անուանբ հօրն ծանիցի, որք ումն՝ և կամ
լքեալ, և կամ 'ի մահացուէ ումեմնէ ոչէի. Որդ և
հոգին՝ եթէ ոչ 'ի պատճառէն նշանակեսցի, ապա-
շուք ումն թափառեալ՝ իբր զշունչ ինչ անդատելի.
Նա և եթէ ոք հակաճառական բանիւ՝ յաւակնի կալ
առ զհայր 'ի յիւրմէ բանէն, որ թէ էր երբեմն,
յորժամ և չէր, և անբանութեն բամբասանօք պատ-
ուել վարկանի զի՛ հին մեծութի, և կամ սորկութի
տացէ բղխողին՝ ոչ բնաւորաբար գոլով հոգևոր,
որով ոյլ իմն գոյութիւն օտար՝ մուծանել, և կամ
ամբոխումն ինչ ոյլոյլական՝ յանարատ պատիւ միու-
թե երրորդութեն, զայնպիսին՝ քարամբք պալուց՝
հաւատոյ բանից, իբր զդժնդակ դևս դիմամար-
տիկս դազանականս՝ հերքեալ 'ի միջոյ՝ 'ի բաց հալա-
ծեմք. եղեալ 'ի նզովս զնոյնս ընդ նոսին, փակեմք
ըստ դէմ նոցին զկենացն մուտ եկեղեցականս դաւթի.
Աստի զսբ երրորդութիւն փառաւորելով 'ի նոյն
էութի միակցորդ հաւատարութեան, զուգաձայն
սրբաբանութբ, համդունաւոր հարթութբ, օրհ-
նեալ և փառաւորեալ յերկնի և յերկրի, 'ի ժողովս
անդրանկացն, և յազգս երկրածնացս բանականաց,

յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

8 Արդ՝ զայս դաշումն ծածուկ խորհրդոց կերպա-
ւորելոց յոյսմ մատենի, ամենայնուր ականջաց
մեծիդ այդ ընծայեցուցի. սովիմբ սպառազինեալ,
և ապա մտի 'ի հանդէսս. Արդ ոչ եթէ կարօտեալ
իմիք ինչ ձայնի այսու մեծանաս, որ մինչև ստեղ

ծեալ

ծնեալ էր քո զա̃մ՝ նախքան զլինելն երկնի, փա-
ռաբանչօքն անմահից՝ և երկրաստեղծս բանաւո-
րօք, դու քեզէն 'ի քումդ լրութե̃ փառաւորեալ
իսկ էիր, այլ ոչ զմերժեալս զիս յարդարեցես՝ ան-
ճառ քաղցրութե̃ն, նմանակել դքեզ բանիս հաղոր-
դութե̃. Իսկ զինչ պարգև իցէ ըստ արքայական
հրամանիդ՝ կենաց կանոնիդ՝ ամեն աղօթողի տէր,
և զհրամայեալ պատուէրդ ոչ առնել. որ յինձէն իսկ
զիս զօսկեղէն տախտակս խոստումն՝ նուիրեալ քումդ
պատգամի, զգրեալս մատամբդ ի̃ս՝ եղծի, որ և խոր-
տակեալն է իրաւացի. և ես անպատճառ մոլ՝ զերկ-
րորդն նմանութե̃ն առեալ հայթայթեմ։ Արդ՝
քանզի բազմօք պաշտեցայ դրօշմակօք խանդաղա-
տականօք, որ ոչ է գրեալ 'ի յայս կարգ ձայնի, լռու-
բարեգութ, ըստ ամին բանի՝ այնմ ա̃մ. Աղէցի և
այս աղերս բարբառոյ հայցման աղօթից՝ յօդեալ
ընդ նոսին. թերևս 'ի մաքրոց և 'ի կամարարից այս
նուէր հացի՝ պանից բաղարջոց՝ իւղով զանդեղոց՝
'ի սեղան փառացդ քոց մատիցէ.

9 Արդ դու բարերար և յա̃մ մարդասէր, քա̃դ մ՝
ա̃յ միոյ. հզօր և ամենակալ. որ յաղթես դթու-
թե̃ խնամոց քաղցրութե̃ քո, ոչ հասարակականաց
միայն մարդկութե̃ս՝ իմոց փոյակցաց, առ որս յա-
ւէտ է ամբոխութի̃ և բնութամանեայ հակառակու-
թիւն, այլ և հրեշտակացն անախտականութե. նաև՝
և ևս քան զայս՝ սրբամնելոցն անարատութե, յորոց
մի էր և հեղինակ. որոյ ցոյցք խստութե̃ն՝ 'ի Քորեբ
լերինն նշանակեցաւ յերկիր օրինակս. 'ի շարժմա̃ն
մեծ, 'ի հողմն ուժգին, 'ի հուրն կիզանողական. իսկ

քոյդ հեզութի՛ երկայնմտութե՛ 'ի հանդարտութի
մեղմութե՛ օգոյն քաղցրութե՛. քանզի համայն ողոր-
մութե՛ց՝ դու միայն ես, ըստ գրեցելումն. Ա՛ զի
թէ և հաճոյք դատն միջասերքս՝ առաքինութե՛ն
յեղանակեալ յայլ նմանութիւն վերնոյին, սակայն
երկրածինք են և նոքա, ընտրեալք 'ի մարդկանէ.
իսկ դու ոչ ունիս չափանալ՝ խնկութեամբ բարիդ.
յամս օրհնեալդ. ամենևին փրկութի՛դ. ամե՛ն հան-
գիստդ. համայնից անդորրութի՛դ. համօրէն ախ-
տացելոց՝ դեղ առողջութե՛. աղբիւր ջրոյ կենդա-
նւոյ, ըստ երեմիայ. Պարծ առ իս և ողորմեա ինձ.
որ այնքան ծարաւեա պաքիս անկարօտդ ամ՝ ի-
մոյս փրկութե՛, մինչ զի զուարթնոցն երկնից ան-
մահից օրհնաբանողաց՝ բան իմն ընծայեցեր մարդ-
կօրէն փրկական քահանայապէս և քաւչապետաբար՝
աներծական յարակայութե՛՝ մշտնջենաւոր պաղա-
տանս օրհնեալդ քո գթութե՛ 'ի մերոց դիմաց կեն-
ցաղականաց՝ վ՛ իմ լքելոյս հաշտութե՛ մաղթել,
ողորմեա եղկելիս. որ է լուսաւոր խորհուրդ յայց ե-
լանելոյ ծածկոց յայտնութեան, առ հրեշտակական
թափուր տեղի ստորանկելոց, 'ի ձեռն մարդկան՝ քո
կցորդութե՛՝ աւետարանեալ առաքեալ այսր օրինա-
կականս եղկելիս.

10 Արդարև լո՛ւար՝ բարեգութ. անսացեր թագա-
ւոր. ունկնդրեցեր կենա՛նք և յոյս. 'ի միտ ա-
ռեր երկնաւոր. յարդեցեր հզօր. նկատեցեր ծած-
կագէտ. տեսեր խորհամակալ. կարեկցեցեր ամենա-
տուր. խոնարհեցար՝ միշտ բարձրեալ. նո՛ւաստացար
մ՛հաւոր. յայտնեցեր ա՛նծանօ. ամփոփեցեր ա՛նսահման.

քանակեցար անքննին . մածար ձեռադոյթ . մարդա_
ցար անմարմինն . շօշափեցար անքանակ . կերպարեցար
անորակ , լցեր իսկպ̃ զաղաչողացն բաղձանս : Դու_
իսկ եղեր թշուառացելոյս ինձ՝ ձայնիւ զուարթ_
նոցն՝ բարի բարեխօս . միջնորդ կենդանի . պատա_
րագ անմահ . սպանդ անվախճան . նուէր մաքրութ̃ե .
ողջակէզ անծախ . բաժակ անսպառ : Ո՛վ ողոր_
մած , մարդասէր , օրհնեալ , միշտ կատարեսցես առ
մեղուցելոյս զբարեբաստութ̃ի կամաց քոց կենդա_
նատուաց , գովեալ երկոյնամբս . և քեզ վայելէ
փառք յաւիտեանս . ամէն :

+ Մերոյին յաւելուած կրկին հեծութիւն՝ նորին հոլովի , առ
նոյն աղէտս հաշտութեանց բանի : Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ :

✻ Բան . ԼԴ .

1 Եւ արդ՝ տէր զօրութեանց , մեծութ̃ի ահեղ ,
անտարակոյս տեսաւորութ̃ի , կամք ամէ̃
ընդարձակ , առատութ̃ի անպակաս , ո՛վ ք
զօրեսցէ տօնել հանդիսիւ պարերգութ̃՝ ի միոյ
կաթուածոյ ցօղոյ քումդ բարութե̃ , որ ցանկ դե_
ղերիս պատրաստել պատճառս հնարից՝ իմում փր_
կութեան : Այլ զոր մեծն է գրեցից՝ պատմել յա_
պաւնիսն . քանզի ոչ անուանեցար հրեշտակասէր ,
և որ զպետութիւնս նոցունց հաստատեցեր , այլ և
զերկինս զամբարձս նոցին՝ զմասանց քոց գործ , ոչ
գրեցեր երբէք սիրել զնոսա . այլ առեր 'ի պատիւ
մեծաց գովեստից առաջին դասել զմարդասիրու_
թիւնն : Ա̃ որոյ կրկին մեծացուցեր քեզ անուն
ան

անձառ ՚ի խորհուրդս սոսկալիս • զերկնայինս լու_
սակերպիցն կոչեցեր զնոսին սպասաւորս և գլխա_
ւորս յատուկ մատակարարութեց • իսկ զստորինայսն
ծնունդս մահկանացուաց՝ տիրական և ածական պաշ_
տելի անուամբք պերճացուցեր։ Լնցեալ վերստին
ընդ սահման կշռոյն չափոյ , լայնեցեր քեզ կտակս
գրոց՝ ձեռաց անբաւից՝ զանապակ ծորմանն ծոյ_
րադունեին վերնում բարութեն։ Լոյս և ՚ի մարդա_
նալդ քո մեզ յէութեն, ոմանց վս ինքեանց, և կէ_
սոց վս այլոց՝ զեղեր առատութբ զտուրս կենաց •
արուեստս բազմօրինակս • սքանչելիս ածագործս •
նշանս ճշմարտատեսիլս։ Ոչ զի թէ անդամալուծին
պակասելոյն ՚ի հաւատոյն, հոգաբարձացն առաջար_
կութեամբ զցոյցս յուսոյն՝ գթացեալ ողորմեցար ,
և ո՞րչափ զօրեացէ առաւել բան քո ամենակալ՝ առ
ախտալից մարմնոյս մաքրութի աղաղակողիս հառաչ_
ման • քանզի արդարև մեծ են չափք հրաշից՝ քան
զանմաքրեալս հոգի՝ մբ հասանել , զլուացեալս պատ
կեր՝ անախտելի աղտոյ ներգործել • Նա զի և երկ_
րորդս առաւելութբ յաւազանին շնորհ յաճախեալ՝
զփառսն հոգւոյն բարձրացուցանէ։

2 Դու ես տէր , որ սրբես զմեզ , ոչ ընտրեցելոյն
քոյ նախատպաւորեցեր Մովսէսի • Դու ես , որ
՚ի մեղս և յանօրէնութիս՝ վերակացու եղեր տոհմին
յակոբայ , մինչ յեգիպտացւոցն երկրէ՝ ընդ խա_
ւարն հեթանոսաց ընտանենոյին։ Դու ես , որ օ_
րէնսդէտ առնես զմեղաւորսն ՚ի ճանապարհի , ըստ
բանի երգողին դաւթայ • դու ես , որ փոխարկես
զքարեղէն սրտից կարծրութի՝ ՚ի լոյծ կակղութե՝

 մարմ

մարմնոյ գոյութիւն՝ բանին ընդունելութեան։ Դու ես,
որ բաւես ընծեռել սիրոյ այլ, և ճանապարհ մի՛ երկրին
չել 'ի քէն՝ զբովանդակ կենացն սահման։ Դու ես,
որ տաս զերկիւղ քո 'ի միտս խոստովանն՝ առ քեզ ուշ
ունել հաւատովք, ըստ մարգարէիցն ձայնի։

3. Զօրհնեալ քո շրթանցդ՝ զաշխարհաստեղծ բե-
րանոյդ՝ զմեծեղէն անձրևացդ զկեցուցանօղդ
կաթուած, մաստ լսելեացս դրանց բացարան, որով
զօձին խորամանկութեան՝ բանսարկուին թիւնից՝ բարձ-
ցես և բժշկեսցես։ Ամենակալդ ձեռօք՝ զխօսնա-
կանացս շարժողական գործի ըմբռնեալ՝ ազդեա զօ-
րութիւն ձայնի. որ տաս բնաւից ընտրութիւն բանի,
զի դատախազակեալ զպատշաճականն՝ մի՛ յանդգնա-
բար խօսելով իբր զնախնիսն՝ լքայց 'ի յուսոյդ, և
անբանութեան մատնեցայց վանեալ յորսողէն։ Լուսա-
ւորեա՛ վերատին զխաւարեցեալ հոգւոյս աչս՝ կեն-
դանաբաշխ աջոյդ կարկառմամբ, զի մի՛ համարձա-
կութեան շիջեալ լապտեր՝ շնչմամբ վիշապին՝ 'ի ներ-
քոյ դրունսն սատրածածկեցայց։ Բարձ զանօրէ-
նութիւնս իմ աւէր, և ընկեա՛ 'ի խորս ծովու. որ է
փոքր առաւ մեծութեան քումդ անբաւութեան, ըստ
մարգարէին, զինն ընկղմել չարութիւն։ Կանգնեա՛
կործանեալս անձին՝ նշան վստահութեան, զի մի՛ յու-
սահատութեան կոխոդ կառուցեալ՝ զծածկեցելոցն
բողոքեսցէ։ Ո՛վ հզօր և գթած, զբժշկարանիդ
կենաց վարդապետարան, զի կայ 'ի ներքոյն մեղա-
կութեան կորուսչին սերմանց՝ մանկաղաւ կամացդ՝
հաղ առ արմատս խուզեալ ջնջեսցես։ Կենդանեալ
հեռևել առ քեզ բոլորից մտ, պետրոսեան օրի-

նաւակութեան , 'ի կենցաղիս ծովու մեղանացս ալեաց՝
ընկլուզեալ , մատո ժամանեա զաջդ կեցուցիչ յոգ-
նակմանս իմ սասանեցելոյս ։ Ընդ քանանացւոյն
ձայն 'ի խորոց սրտիս պաղատիմ , սովեցելոյս ա-
պականեալս կաղկանձողակին ամենաթշուառ վասն
դաւորիս , ապրուստ կերակրոյ փշրանաց հացին 'ի
բազմազեղդ քո սեղանոյ մանկաւորեսցես ։ Տո՛ւր
փրկութիւն նեղութեան խորանիս՝ որդւոյս դառնութեան ,
որ եկիր խնդրել և կեցուցանել զիս զկորուսեալս ։
Զի քո է մեծութիւն , յաղթութիւն և զօրութիւն ։
և դու ես քաղցրութիւն և բժշկութիւն , նորոգութիւն և
երանութիւն ։ և քեզ վայելէ փառք և երկրպագութիւն
յաւիտեանս ։ ամէն ։

+ Այ բանին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ , սա-
նոյն աղերս ձայնիւ բանի ։ 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ ։

※ Բան . ԼԶ .

1 Եւ քանզի անթիւ են յանձանձեցեալ , և գե-
րազանցութիւն միշտ առաւելեալ , փրկանա-
ւորդ արգասիք շնորհաց՝ առ պարտուցս
իմոց առաւելութիւն , չարչարանացդ հանդէս և
յանձնառութի ։ Զի ասդ ամփոփիչ ամենից հոգւոց
դոյից արարիչ 'ի գործարանի մահուն՝ նշանի խա-
չին հեղուսեր , զի զձեռնարկութի իմ ընդդիմաւոր
կամաց քոց՝ լքցես ։ Զի ընթացողական լծակցութի՛
երկոցունց ոտիցդ կեցուցանողաց՝ յանարժանութես
պատճառ՝ 'ի պատժարանի փայտին մածուցեր , զի

զխախուցեալս վայրագութի թշուառացելոյս՝ գրա-
ւականեացս գթածաբար.

2 Ո՛վ գօսանալ ձեռաց կուփողացն հրամայեցեր՝ օրհ-
նեալ գագաթանդ, որ զթզենւոյն տունկ՝ տա-
ժամոյն չորացուցեր, զի և զտախս ներելոյդ օրի-
նակ՝ կանխաւ աւետարանեսցես. Ո՛վ գանողացն ա-
պիրատութե զխոստովանեալդ ա՛ծ՝ սպառնացար, որ
զարուեստակն մթացուցեր, զի մահացելոյս անձին՝
բարութիւն՝ հանգստեամբ հանդերձ գործեսցես.
Ո՛վ զհայհոյչացն յանդգնաւոր չարաբանութի կապեա-
ցեր, որ զլուսնին պատկեր՝ երանգաւ արեան գու-
նեցեր, զի զանհամարձակ լեզուս՝ 'ի գովեստ քեզ
զօրացուսցես. Ո՛վ նախատողացն մոլեգնութե սա-
տեցեր, որ զաստեղս սասանեցեր, զի զթշուառացեալս
գլուխ՝ գթութեամբ օծմամբ իւղեսցես. Ո՛վ 'ի մոլո-
րեցուցիչն կարդալ զքեզ ա՛ծսպանիցն՝ զօդուած
ծնօտիցն բաժանեցեր՝ քակտեալ 'ի միմեանց, որ ըղ-
կարծրութի վիմացն հերձեր, զի զանուանակս բա-
րեաց հոգիս՝ 'ի բերմանէ ընդունայնութե՛ ողոր-
մութեամբ հանդարտեցուսցես. Ո՛վ զպահապանացն
սուրս՝ ընդ երաց իւրեանց մատուցեր, որ զորովայն
օձին սահեցման հողոյ մատնեցեր, զի զտառապեալս
մարմնոյ ոսկերս՝ իբր 'ի գանձարանի պահեալ, կե-
նաց յարութեան արժանացուսցես. Ո՛վ 'ի կնքելն
զշիրմին փականս՝ կենդանակիր քո գերեզմանին՝
անդրէն յորսայսէլս զնօսին՝ յանդունդս երկրի սու-
զեցեր, զի 'ի տապանակի անձինս՝ զնշխար լուսոյդ
հանգուսցես. Ո՛վ 'ի համբուրելն զքեզ կորուսեալ,
և իբր զերկրաւոր մարմին դողացեալ, համայնաջինջ

և ամենապատար՝ զսերմն ծննդոցն կրճատեցեր , զի
զիս զանարժանս յիշատակի ընտրութեան բարեաց՝
անկորուստ և անմխանելի՝ ընդ փրկեցելոցն հաղոր-
դեցես ։ Ո՛չ յարծաթոյն կրկնակապէն կաշառանօր
գութիւն , որ ՚ի գանձարանէ հօր քում նուիրաց՝
քեզ դրաւ մատնութե՛ն և անարգութե՛ն մատնաւո-
րեցին՝ զուրացողացն մոլեգնելոց , ըստ հին հարուա-
ծոց հանգոյն մոլաբու , ՚ի յարձան քարի յեղանա-
կեցեր , զի զիս զվրիպեալս ՚ի հաստատութեանց՝ և
ընդ իշխանութե՛ մահու վաճառեալս՝ արեամբ քո
փրկեալ՝ ՚ի հաստատութե՛ վեմին կառուցես ։ Օրհ-
նեալ կրկին , օրհնեալ վերստին , յամէ միշտ օրհնա-
բանեալ՝ յաւիտեանս յաւիտենից ։ ամէն ։

+ Ս. Յերաւէն յաւելուած նշխին հեծաւբին՝ նորին հոյակէ , առ-
նոյն աշխարհ ժողովրդոց բանի ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այս

✱ Բան · ԻԱ ·

1 Արդ՝ այդ գումարեալ վերադասեցել բա-
րեխօսութեան քոյդ պարգևաց առ իմս
երախայիս , ո՛վ ամենագութ բարերար
գովեալ և ամենազօր , թէ և սակաւք շարադրեցան
աստանօր եղեալ , այլ անքոյթաղունք են , և իշխանա-
կանք նմանակալութե՛ց ։ որդիք զօրութե՛ց , ծնունդք
վեհից ։ մեծափառք , լուսաւորեալք , և հրաշապատիւք ։
Յաղթողական վերամբարձութե՛՝ դրօշիւք հաշա-
կեալք , ըստ գնդից գնդից պաակատաձոյճ գեղազար-
դելոց , բերեալ ընդ ինքեանս անթիւ պետութիս
օրհնաբանողաց , համբոյրս հեզս՝ երջանիկս և խա-

ղա

ղաղականս՝ ածային հարազատութեց՝ այնոցիկ նա-
հանգաց, զորոց մարգարէն մաղթեաց ասելով, զար-
թո տէ՛ր զզօրութիս քո, և եկ կեցուցանել զմեզ.
Դեք յոյժ զօրէն հալածել զմեզս, և զանյուսութեն
կարկուտ՝ հալել և փախուցանել, քան թէ նախա-
մարտիկն զինուորութի երկնային պարուն՝ զգիշե-
րավարն խաւարասէր սկզբնաներհակ՝ բարւոյն այ.
Քանզի և զենաւն այսքաննեացս ձրից՝ որ 'ի բարձ-
րելոյն ինձ անձրևեցաւ, ակարիս՝ թշնամւոյս՝ և ա-
պախտաւոր ծառայիս, անճառ է ասել. իսկ եթէ
համարձակեսցի ոք՝ զօրել խօսել, զաղկաւս 'ի բազ
մացն՝ քան թէ զխկութիւն համանգամայնիցն. առ-
այսոսիկ՝ զառաջին նիւթն յիշելով՝ յորմէ հաստե-
ցաւն, իբր զոկար ոք նկուն՝ 'ի զօրութենէ մեծէ
հեղքեալ պարտեսցի.

2 Այլ թէպէտ և այսպէս գրեցի, և դարձեալ ըղ-
նոյն վկայեմ առ թերի խակութիւն հոգւոյս՝ և
կատարելութի հաստողին, և առ բարիսն իմ չար-
ժանութի, 'սակայն ամենալոյս աննախանձ և բազ-
մազեղուն գովեալ առարչութեդ զօրեղութե՝ վա-
նեալ են կարծրութիք արտաքերութե սրտի բան-
սարկուին. որ քարին առակաւ՝ յուսահատն վհատու-
թե, սպառամամբ խոպանացման ազբերացս երկուց,
որ 'ի զգայականս եդեմայ բղխել պատրաստեաց ար-
կօղն, զի ոռոգեալ ծաղկեսցի նովաւ՝ որ 'ի յիս բա-
րեգործութե կենսատունկն դրախտ, ահա մի՛ ցա-
մաքութե արտասուաց՝ աղանդաձևար պատրանօք՝
չարաչար խորամանկեացէ վերստին հանել 'ի փափկու-
թէ նախնուամ վիճակին. Իսկ յորժամ կացցէ ած՝

համբարձեալ հրաշիւք արուեստից՝ 'ի մէջ աստուածոց հաստարանացն խաղաղութեամբ, բարձեալ ընդ ինքեան զշնորհացն կտակ, առ որ ամենայն մնասակարութիւնք խարդախութեանց՝ և կարճմտութիւնք սրտնեղութեանց, իբր ընդ վիմեղէն լերին պնդութեան՝ բաղխեցեալ ցնդին՝ ջրոյ օրինակաւ սակաւու հեղեալ, և կամ հողոյ՝ խորտակմամբ փշրեալ։

3 Արդ՝ չև իմ կշտամբանքս՝ ըստ ձայնին յոբայ՝ 'ի մարդկանէ իցեն, այլ յամենատես աչաց վերին հրամանիդ՝ մնեալ ընդ խղճիս տագնապ երկիւղիս, սոսկմամբ սասանեալ յամ կարծեաց, ապաւինիմ և արդ՝ անձամբ բեկելով 'ի յոյսդ հաստատուն կենդանի անեղծ. զի ողորմութեամբ նայեցեալ 'ի յիս՝ իբր 'ի պարտաւոր կորստեան պատժոց, առաջի բարերարութեան երկնայնոյդ յանդիման եղեալ՝ ապաձեռն աներկրշակութեամբ, գէթ երախտիս անպատուղ փառաց բերելով ընդ իս՝ յուշ քեզ արկանեմ. որ ոչ մուացմամբ զբաղեալ նիրհես, և ոչ թարթափմամբ աչաց ընդ միջեալ՝ զհեծութիւն կրից անտեսես։ Վերացո՛ յինէն աղաչեմ զքեզ, խաչիւդ լուսոյ՝ ըզխեղդ վտանգիս. հաւարկութեամբ տրտմութեանդ՝ զտարակուսելի տխրութիւնս. փշանիւթ պսակաւն՝ զբողբոջ մեղացս. զարկուածով գանիւն՝ զհարուած մահուս. ապտակին յիշմամբ՝ զկարիս ամօթոյս. թշնամանօք թքոյն՝ զանդոսնելի գարշութիւնս. լեղւոյն ճաշակմամբ՝ զհոգւոյս դառնութիւն։ Ահա՛ քո են այս ամենայն բարութիւնք անբովանդակելիք՝ Աստուծոյ միոյ միածին որդի. առ որովք զչքաւորութիւնս իմ յիշատակեալ՝ զամենօրհնեալ անուն քո կարդամ բարձր աղաղակաւ՝

խմանալեացս պաղատանօք ։ Տէր 'ի խոստովանութի զղջման պարտութե ամաչեցելոյս , և տուր ողորմութիւն որդւոյս սատակման մահուն անմահի ․ զի 'ի բազմութե խոցս մեղաց՝ վերստին կրկնեալ նոյն անձեցմամբ մաւանելութե՝ քո ողորմութիդ առատարանեսցի , հաշտեալ ջնջմամբ ահաւորութե յերկնի և յերկրի ․ Եւ քեզ ընդ հօր հոգւովդ սրբով փառք՝ յաւիտեանս ․ ամէն ։

+ Ս Երրորդին յաւելուած կրկին հեծութեն՝ նորին հոգւոյն առնոյն աշխարհ հաղբանոյ բանի ։ 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ ։

*Բան · ԼԲ ·

1 Բայց արդ՝ որով երբեմն յայլ ընթերցուածի՝ որ 'ի սկզբնաւորականացն կարգի՝ ըղ մեղանացն զխաւարային ծնունդս գլխաւորացն՝ օրինացն՝ մարմնականացն անդամոց՝ գրեցի , յորոց ախտեցայ ժառանգս մահու , նոյնպէս և յայսմ սահման ընտրութե բանի՝ զլուսածնելոցն զազատարարն օրէնս հոգւոյն կենաց՝ որ 'ի Քր Յս՝ յիշատակեցից նուաղս յոքունց , եթէ յանբաւ բազմութեանց ծովէ՝ կաթիլ մի առեալ ։

2 Քանզի են արդարև կայսերականք ոմանք 'ի բարձրութենն գահի բազմեալք , թոշակաւն շնորհաց լցեալք և հարստացեալք ․ Թագաւորն՝ և սիրեցեալք իւր ․ արքայն՝ և պատուականք իւր ․ պետին՝ և իշխանականք իւր ․ բարեհաճեալն՝ և ջնջմունք իւր ․ յաղթողականն՝ և փողք իւր ․ զօրաւորն՝ և մարտիկք իւր ․ դովեցեալն՝ և փառք իւր ․ փեսայն՝ և

պա

պարաւորք իւր · դշխոյն՝ և օրիորդք իւր · փեսա_
ւերն՝ և հանդերձանք իւր · ազատութիւն՝ և շնորհք
իւր · պայծառութիւնն՝ և ձեռն իւր · խոստումն՝ և
քաւութի իւր · պահպանութիւն՝ և աջ իւր · պար_
գևն՝ և զարդ իւր · նշանն կենաց՝ և ամրութի իւր ·
կնիքն՝ և նկարագիր իւր · անմահն՝ և հովանի իւր ·
արուեստն՝ և հրաշք իւր · հոգին՝ և անեղծութի
իւր · բանն՝ և կատարած իւր · ուխտադրութիւն՝ և
լոյսն իւր · զօրութիւն՝ և հրամանք իւր · լուսաւո_
րումն՝ և սքանչելիք իւր · միածինն՝ և անապակա_
նութի իւր · վէմն կենդանի՝ և վտակք իւր · սիւնն
հրոյ՝ և ճառագայթ իւր · որոտումն՝ և ազդմունք
իւր · յոյսն վերին՝ և փրկութի իւր · ծառն օրհնու_
թե՝ և պտուղք իւր · բարունակն՝ և բարութք իւր ·
Եւ զի մի՛ զընթացն ասելով՝ յամենայնէն վրիպե_
ցայց , իբր յարեգականէ այլայլեալ աչաց տկարութի ,
՚ի շատն ասել լռեցից՝ և՚ի սակաւն ժամանեցից , բա_
ւականացեալ ամենատկար կարի ·

3 Բայց աւա՜ղ յաւէտ աստանօր՝ թշուառացելումս
եղկելի անձինս · քանզի կարգ բանիս բերէ ինձ
խառնել ընդ ձայն աւետեացս՝ բողոք դառնիս · վասն զի
ընդ այսոսիկ առընթեր սորին դոյ , արդարութիւն՝
և կշիռքն · վճիռն՝ և հատուցմունքն · քննութիւն՝
և լոյսն · յանդիմանութիւն՝ և ղամբարքն · մերկութիւն՝
և պատկառանքն · յայտնութիւն՝ և ամօթն · ամբիծն՝
և վաստակքն · թիւրեալն՝ և պատիժքն ·

4 Դարձեալ վերստին աշխար՝ կրկին եղկելոյս · քանզի
դոյ հատանէ առ հասկ հասակիս՝ անճառելին բար_
կութիւն , մանգաղն՝ առ հունձսն · դատաւորն՝ առ

ստեանն · հզօրն՝ առ բեմն · սպառնացեալն՝ առ կո-րուստն · բազումն՝ առ դատաստանն · գոռոզն խը-րատուն՝ առ հարուածն · ապառաժինութիւն՝ առ նա-խանձն · հովիւն՝ առ ընտրութիւն։ Քանզի բանն՝ զոր խօսեցար ընդ իս, նա դատի զդատապարտեալս 'ի վերջնումն աւուր հատուցմանն։ Այլ կանխեա՛ բարերարութ, Նախընծայ քաղցրութիւ՝ առ նուաղ հեծութիւն վարանական երկիւղիս · և զօրութի ընձեռեա՛ ձեռամբդ օրհնութե՝ 'ի յետին տագնա-պիս՝ առաջինդ քո օգնութիւ մխիթարել բժշկել, քաւել և կենդանագործել։ Եւ քեզ փառք յաւէտ յա-ւիտեանս յաւիտենից · ամէն։

---

† Սրբոյն յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հանճարի, առ-նոյն ողբոց մաղթանաց բանի · 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ ·

❊ Բան · ԼԹ ·

1 Ու քանզի զկերպարանն առաջին լքի՝ 'ի վնասակարին թելադրութիւ՝ իմովս ծու-լութե կորուսեալ իսպառ, ցուցից արդ-այժմուս զնոյն յիս տեսակ · ողորմելի հեծութեամբ թախծեալ 'ի հոգի, անաչառ խոստովանողք հրա-պարակաւ՝ 'ի յեկեղեցիս բազմութե ազգաց՝ վերա-պատմեցից բարձր ձայնիւ՝ բարբառով մեծաւ ա-ղաղակելով։

2 Մատեանս շնչական՝ բարդեալ 'ի յինքեան ներ-քոյ և արտաքոյ ողբս՝ և վայս՝ և ձայնս, ըստ տումարի տեսլեանն եզեկիելի · քաղաքս անպա-տուար և անմահարձան · յարկս ունայն՝ 'ի դռնափակաց

ամ

ամբութեանց . առս անսակաւ , այլ ոչ համեղութե .
ջուրս աղտաղտին՝ անախորժելի ծարաւեաց արբ–
ման . գետին՝ անօգուտ հերկագործութե . սահ–
մանս լքեալ՝ հեղեղակայլս կնիւնոյ . խոպանացեալ
և տատասկաբեր անդաստանս . ծածախնամ երկիրս
անձնաւոր , որ բանսարկուին պատրանաց մշակեցայ .
և ընծիւղ փայտս պտղակորոյս . հատանելի ծառա
ունոյնաբոյս . կրկնամեռ՝ խօսուն տունկս անյոյս .
ամենաշէջ ճրագարանս անլոյս : Արդ՝ վերստին առ
այն բերելով զայս նմանութի առակականաց , բաղ
մօք կրկնեցից . որ ամօթոյն գաւառն պատուհաս՝ պա–
հեալ կայ հիքոյս . կրճումն ատամանց , և անկէզ լա–
լումն աչաց եղկելոյս . հրաշական ցասումն անպատ–
ժելի՝ դառնութե որդւոյս . ապականութին անհնա–
րուելի՝ մեղուցեալ մարմնոյս : Նոր կշտամբութի
գտողին չարեաց՝ ախտացնել հոգւոյս . տարաբամ տագ–
նապի տարակուսանաց՝ ելից գերելոյս . զոր երկնային
զօրքըն մատուցանեն՝ թշուառացելոյս . 'ի խրձանս
որոմանցըն վկայելով՝ վառանկեցելոյս . 'ի ձայն ահար–
կու՝ զանբժշկութին ազդել լքելոյս :

3 Ահա արդարև երգս կատակերգութեան ընտա–
րահար պոռնիկի . յածեալ և կոծեալ քաջ հըն–
չեցուցեալ , ողբս ողորմելիս և զկծեցուցիչս , ըստ
առակաւոր բանին եսայեայ՝ որ 'ի պատգամին տի–
րոսի . Զի թէ նմա զդիպուածն փոքր անցից ա–
պառնեացն՝ 'ի մասոյ իմն տպաւորեալ , բողոքէր դի–
մակս դիմակս՝ կերպից կերպից առակականաց , ըստ
կոծողացն կաքաւելոյ , իսկ առ իս ողջախս և ողբ–
ախս ձայնս մրմնջեցից վհատեցուցիչս . որ գալստենն

տն սպասեալ առանց վրիպանաց, մնացի անպատրաստ
և անհանդերձելի։ Արդ՝ եթէ զդատաստանացն ա-
հաւորութիւն կրկնեցից, բազմացուցից ինձ աշխար.
ապա եթէ զփորձն խնկութե ցուցից, յաճախէ ինձ
երկիւղ. իսկ եթէ զկերպարանացն տեսիլ գրեցից,
առաւելուն ինձ հառաչմունք, զի կանխաւ նկա-
տեալ զայնս՝ և ոչ անազան ապաշաւեցի։ Այլ
խնայեա յիս՝ գթա՛ծ, մա՛րդասէր, հզօ՛ր, բա՛րե-
րար, ամենապարգև քս թագաւոր, օրհնեալ յա-
ւիտեանս. ամէն։

+ Ա քրոսին յաւելուած ջրջին հեծութեան՝ նորին հոլովել, ա-
նոյն ապէրս մաշբանոյ բանէ. ՚ի ետրոյ որոնց թօսն՝ ընդ ո։

✻ Բան. Խ։

1 Ամենակալ տր բարերար ստեղծիչ բոլորից՝
լուր հառաչանաց ձայնիս վտանկի, և յեր-
կիւղէ տագնապի ապադույցն կոր-
ծեաց՝ փրկեա կարօղ զօրութ զեղծեալ ՚ի պար-
տեաց. քանզի բաւական ես յամի՝ առ ամ հնարս զօ-
րանալ անբաւ մեծութեամբ և իմաստութ ան-
սահմանելեաւ։
2 Եւ քանզի ուշիւն մնացի՝ տեսեալ ՚ի հեռուստ
զհանդերձելոցն հանդէս ահաւորափայլ՝ նկա-
տեմ ինձէն սաստանօր կանխաւ զահին լուսոյ՝ նոցին
յուսոյ, զօրն խաւարի՝ պատժապարտիս պատուհա-
սի. ուստի ոչ զօրէ ոք յեկեցս՝ առ պատսպարան փա-
խստեան։ Ոչ անդունդք խորոց. ոչ վիհք վհից.
ոչ բարձրութիւնք լերանց. ոչ անձաւք քարանց. ոչ
կարծ

կարծրութիւնք արձանաց · ո՛չ ծերպք ծակաց · ո՛չ փապարք փոսից · ո՛չ սորք հեղեղաց · ո՛չ բաւիղք խորշից · ո՛չ շտեմարանք յարկաց · ո՛չ ծածկութիւնք սենեկաց · ո՛չ եմակք հովտաց · ո՛չ ծործորք դժուարաց · ո՛չ վերադրութիւնք բլրոց · ո՛չ արձակմունք շնչոց · ո՛չ անբաւութիւնք ծովուց · ո՛չ սահանք յորձանաց · ո՛չ հեռաւորութիւնք եզերաց · ո՛չ ողբմունք ձայնից · ո՛չ հեղեղք արտասուաց · ո՛չ տատանմունք մատանց ·
ո՛չ համբարձմունք ձեռաց · ո՛չ պաղատանք շրթանց ։

3 Ո՛յոցիկ սաստկութեանց մասանց անձողոպրելեաց՝ դու ես՝ տէր քո՛, ճնարք և դադարք դիւրութեան և անդորրութեան փրկութեան ամենամեղս հոգւոյ · արդ՝ հայեա՛ ՚ի յանզերծ վտանգիցս շրջադրութիւն՝ միայն քաղցր առ ամենեսեան ։ Խզեա՛ սուսերաւ յաղթական կենաղէն խաչիդ՝ զցանցս վարմս, որ յամ կայից պաշարեն ՚ի մահ զգերիս · և հա՛ն ՚ի յանդորր՝ զոտս սասանեալ թիւր ընթացողիս · Բժշկեա՛ զհրատապ ջերմնական տոչորումն՝ մղձկեալ սրտիս · մերժեա՛ զդիւային չարաճարութեանս շշուկ՝ քո պարտաւորիս · հալածեա՛ զյուսահատ անձկութեան հոգւոյս մթութի՛ չարի կենակցիս · ցրուեա՛ զծխամած թանձրութիւն՝ բռնութեան մեղացս երևոյթ՝ մտելոյս ՚ի յիս · կորո՛ զզաղիր թխատիպ կրիցս՝ ապականութեանս կարիս ։ Նորոգեա՛ զպատկեր լուսոյ՝ պաշտեցեալ փառաց մեծութեան անուան հզօրիդ՝ յոգիս · զօրացո՛ զշնորհիդ փայլումն՝ ՚ի դեղ դիմացս · և ՚ի կերպարան տեսութեան մասացս հողեղինիս, յարմար յերկիւղմամբ կացո՛ յարդարեալ՝ որ զքոյդ բերէ նկատումն՝ նշուլազարդ մաքրութեան զտեալ զմայլս

մեղաւորիս, աստուածային կենդանի անեղծ երկնաւոր լուսով քո ծածկեալ՝ յօրինակս երիս։ Զի դու միայն ես օրհնեալ ընդ Հօր՝ ՚ի գովեստ Հոգւոյդ սրբոյ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

---

† Սրբոյն յաւելուած կցկէն հեծութեան՝ նորին հանգոյն, առ նոյն աղէրս նախընթացաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Աստուծոյ.

※ Բան. ԽԷ.

1 Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ օրհնեալ յամենայնի, Հօրդ ահաւորի անքննելի ծնունդ. որ անկարանայ առ ՚ի քէն և ոչ ինչ։ Որ ՚ի ծագել անստուեր նշուլից՝ ողորմութեան քոյ փառաց, հալին մեղք. հալածին դևք. ջնջին յանցանք. խզին կապանք. խորտակին շղթայք. կենդանանածնին մահացեալք. բժշկին հարուածք. ողջանան վէրք. բառնին ապականութիւնք. տեղի տան տխրութիւնք. նահանջին հեծութիւնք. փախնու խաւարն. մեկնի մէգն. մերժի մառախուղն. փարատի մռայլն. սպառի աղջամուղջն. վերանայ մութն. գնայ գիշերն. տարադրի տագնապն. չքանան չարիքն. հալածին յուսահատութիւնքն.
և թխւորէ ձեռն քո ամենակար, քաւիչդ Աստուծոյ.

2 Որ ոչ եկիր կորուսանել զմարդկան ոգիս, այլ կեցուցանել, թող ինձ զանթիւ չարիսն իմ՝ բազումողորմութեամբդ. զի դու միայն ես յերկնի անճառ, և յերկրի անզննելի. ՚ի սուրբ գոյ, և յեզրս ծագաց աշխարհի. սկիզբն Աստուծոյ, և յԱստուծոյ. ամենայն լռմամբ օրհնեալ ՚ի բարձունս. և քեզ ընդ Հօր և Հոգւոյդ սրբոյ փառք՝ յաւիտեանս. ամէն։

✝ Ս Տէրունի յաւելուած կցեալ հեծութեան՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

❋ Բան. ԽԸ.

1 Ա՛ծ գթութեան՝ փրկութեան և ողորմութեան, քաւութեան և նորոգութեան, բժշկութեան և առողջութեան, լուսաւորութեան և կենդանութեան, յարութեան և անմահութեան, յիշեա՛ զիս յորժամ գայցես արքայութեամբ քո՛ ահաւոր հզօր բարերար՝ և ամենատարած կենդանի գովեալ ամենակատար, մերձ 'ի հեծութիւն հառաչին եղելոց. Ընդ խառնեցելոյն ընդ քեզ՝ պաշտաւն, որ ոչ ըմբռնեալ վասն քոյ՝ և ոչ կապեցեալ, ոչ կախեալ՝ և ոչ բևեռեալ, ոչ կափեալ յանուն մեծիդ՝ և ոչ անարգեալ, ոչ լլկեալ՝ և ոչ նշկահեալ, ոչ խոշտակեալ՝ և ոչ մահացեալ, և արքայութեան արդարոց՝ մասին անձկալեաց լուսոյ՝ արժանի ցուցեալ, իբրաւամբք ուխտի երդմնակալութեան ամենիցն աղդեալ զանփոփոխութիւն բարեացն տուելոցն, փառաւորեցեր առ յոյս փրկութեան խաչաւ ըբելոյս.

2 Օրհնեա՛լ օրհնեալ, և դարձեալ օրհնեալ, և զիս ընկալեալ նովին հաւատովք, կանգնեա՛ 'ի կործանմանէս՝ բարերար. բժշկեա՛ 'ի հիւանդութեանցս ախտից՝ ողորմած. յեղերաց մահուս դարձո՛ զիս 'ի կեանս՝ կենդանութիւն. քո՛ եմ և ես, կեցո՛ ընդ նմին՝ ապաւինութիւն. անձամբ մեռելոյս՝ կենդանական շնորհս ընծայեցո՝ յարութիւն կեանք անմահութիւն. անպակաս բարութիւն, անսպառ շնորհ, անփոփոխ ներողութիւն. ա՛ջ ամենազօր, ձեռն ամենիշխան, մատն

ամե

ամենամերձ։ Կամեցա՛ց տէր՝ և փրկեցայց. ակնար-
կեա՛ միայն գթութեամբ՝ և արդարացայց. ասա՛ բանիւ՝
և վաղվաղակի անարատ գտայց. մոռացի՛ր զթի՛ւս չա-
րեացն՝ և անդստին համարձակեցայց. առատաձեռ-
նեա՛՝ և արդէն 'ի քեզ իսկ պատուաստեցայց. փա-
ռաւորեալդ յա̃մի յաւիտեանս. ամէն։

---

† Սջերոփին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հոգողէ, առ
նոյն աղերս նաղբանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա̃յ։

❋ Բան. ԽԳ.

1 Բժշկական կրթականութեան ամենափորձ հը-
նարաւորութեամբ՝ պատճառ կենաց անախ-
տականաց, թագաւոր զօրաւոր երկնաւոր՝
տէր յս̃ քս̃. ա̃ծ ամենեցուն, իմանալեաց և տեսա-
կանաց. ահա՛ դու 'ի յիս, ըստ մարգարէին՝ որ ընդ-
ասելոյն նոր կցորդութեան, առ որ բարեզարդ դա-
շամբ այս բանիւ՝ ընդ քեզ միութեան, լուսաւորեցայց
կրկին ողջացեալ շնչով և մարմնով, ա̃մի կարող և
անվանելի.

2 Որ ո՛չ կարօտանաս սպեղանեաց, առ պատրաստու-
թիւն պատանաց՝ հոգեկան վիրաց. ո՛չ ժամա-
նակի. ո՛չ միջնորդի. ո՛չ աւուրց երկարաձգութեան.
ո՛չ փոփոխս մատուցանելոյ. ո՛չ հատման. ո՛չ խար-
ման. ո՛չ սրագործութեան, ըստ երկրաւորս դեղատը-
ւութեան, առ որս միշտ է վրիպուն և ամենասխալ տա-
րակուսուն. Նա՛ և քեզ արարչիդ հոգւոց և մարմ-
նոց, ա̃մ ինչ լուսաւորեա՛լ է. ա̃մ ինչ առաջի՛ է.
ա̃մ ինչ գրեա՛լ է. ա̃մ ինչ դիւրին է. համայնն՝

ձեռ

հնարաւոր է . իմաստն՝ գլխաւորեալ է . խոստումն՝
լցեալ է . կամքն՝ կատարեալ է . քո կտակն՝ աւետա-
րան է . քո վճիռն՝ ազատութիւն է . քո մատեանն՝
շնորհ է . Ո՛չ փակեալ ես ընդ օրինօք . ո՛չ պարու-
նակեալ ես ընդ կանոնաւ . ո՛չ արգելեալ ընդ նուա-
ղութե՟ . ո՛չ խոնարհեալ ընդ հնազանդութե՟ . ո՛չ պա-
րագրեալ ընդ փոքրկութեամբ . ո՛չ չափեալ ես ընդ
սահմանաւ . ո՛չ վրիպեալ ՚ի բարկութէ՟ . ո՛չ այլայլեալ
ինչ ՚ի ցասմանէ . ո՛չ սխալեալ ՚ի խստութէ՟ . ո՛չ ամ-
բոխեալ ՚ի խռովութէ՟ . ո՛չ դղրդեալ յանդիմանութէ՟ .
ո՛չ փոփոխեալ յողորմութէ՟ . ո՛չ պակասեալ ՚ի բարձ-
րութէ՟ . ո՛չ լքեալ յայցելութէ՟ . ո՛չ տկարացեալ ՚ի
փրկութենէ . Դու սկիզբն՝ և լրումն ա՟մի . և՚ի
քէն է ամենայն . և քեզ փառք և երկրպագութի՟
յաւիտեանս . ամէն .

---

† Սրբոյն ցաւելուած երկին հեծութե՟՝ նորին հոգւոյն, առ-
նոյն աղէրս մեղաւորաց բանի . ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՟յ .

* Բան . ԽԴ .

1 Ս անսահման , ծնունդ ա՟յ հարազատ ան-
թարգմանելի . արարիչ բնաւին եղե-
լոց , քո՟ թագաւոր . լոյս ՚ի խաւարի սըր-
տից մթացելոց . ընդ մեզ լրմամբ , և ընդ առաքչէդ-
խնկութեամբ . մերոյնովս գթոյինադ ծանուցանող
հրաշակէս . Հայր քո օրհնեալ երկնաւոր անձառ՝ որ
առաքեացդ զքեզ ՚ի վերուստ , ում փառակիցդ ես
արարչութե՟ , որչափ հոգւոյս փրկութեան խոյ-
տարադրեալ գերւոյ , մինչև զքեզ իսկ մատնեաց
մորդ

մարդկան։ Իսկ դու կարօղ գոլով ՚ի վեր քան ըզ
վիշտս՝ զանտեսութեն աստուածայ խորհուրդ, հա-
ճեցար ընդ պարտեցելումն՝ զմահուն ճաշակել բա-
ժակ՝ անթերի մարդկութբ, և անապական ա̃ծութբ.
Նա հոգիդ ս̃բ կենդանարար՝ ոչ քոյ, և հօր քոյ
խնկակից, և համապատիւ էութբ ծնողիդ՝ և ծնի-
ցելոյդ։ Մի երրորդութի կատարեալ ՚ի դիմաց երից
անորոշելի հաստուածոց. անսկիզբն և անժամանակ.
բնութին բարերար. համայն կենդանարար. բոլորից
խաղաղարար. ստեղծիչ գոյից, և յօրինիչ ամենից.
անքակութբ՝ և միով բնութբ փառաւորեալ։

2 Իսկ եթէ հայրն գթած երկնաւոր հզօր՝ մին յէու-
թենէն՝ վս մահապարտիս յանցանաց մարդոյ ըզ
միայնակ ծնունդդ յանքննին ծոցոյն՝ ոչ անխայեալ
յորդիդ ՚ի համապատուէդ և ՚ի սիրելւոյդ, այլ կամա-
նուիրեաց մահու՝ չարչարողացն զենուլ, ըստ մարդա-
րէութեն զաքարիոյ. վս զի զարթնուլ սրոյն ՚ի վր
հովուին, և հարկանիլ նոյն ինքն հոտաղետին, և
ցրուիլ ոչխարացն հօտին, որ օրինակին նուրբ նա-
խադրին՝ և ուխտադրուի խորանին՝ և նուիրումն
արեան սղանդին՝ և առակ խորհրդոյ աբրահամեան
պատարագին, զխրկութի թշուառացելոյս՝ ՚ի կամաց
կեցուցչիդ յառաջագոյն նկարագրէր. և արդ հիմ
որոմիս՝ ընձն իմ կործանեալ, ոչ յանծուստ ձնարա-
ւորութեց, այլ ՚ի քումդ լինքնագործ հակամիտութեց.
կամ ընդէր զիս խոտմես՝ յուսահատութբ սատա-
նայականս գփիստ հարեալ. յուսոյ յայդ, խոստովան
լեր նմա, և նա հոգայ վասն քոյ, ըստ դաւթեան
սաղմոսին, և այլ մարգարէի կենսախրախոյսն բանի.

Թ

Իսկ

3 Իսկ յեղանակ խնամարկելոյ հաստողին՝ ՚ի վեր է
քան զսահման կշռութեան մտաց հրեշտակաց և
երկրականաց. և եթէ բիւրս կրկնեսցի, ոչ լինի չա_
փեալ. քանզի անբովանդակելոյն՝ և բարերարէն է
անձառելի։ Նաղի ումն օրհնեալ՝ զումն օրհնաբանեալ՝
յերրորդական համադրութեն առաքեաց. իսկ նա
՚ի հաճութիւն կամաց առաքչին մեռաւ. և միւսն
ահաւոր՝ ՚ի յերկուցն հաւանութի՝ մեծաջան բաղ
ձանօք մաղթէ։ Իսկ համբարբոյ միակամութեանն
ցուցակ՝ առ ՚ի զնոյն բարի ներգործել, որով հոգին
կենդանութեն, և բանն բանականին, պայծառութի
փառացն, և կերպարան էութեն։ Ով կեանս փոյթ.
առ ողորմութեն սթափ. առ ձեռնկալութեն պատ_
րաստ. առ փրկութեն կամք. առ առատութեն յորդ.
առ յաճախութեն զեղուն. առ անբաւութեն լի՛.
առ անմոռացութեն փարթամ. առ երկայնմտութեն
ձիր. առ անհասութեն բարձրեալ. մի երրորդութի
կատարեալ ՚ի յանձանց երից. օրհնեալ յաւիտեանս.
ամէն։

† Մ էրոտին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ, առ
նոյն աղերս համբանից բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

* Բան. ԽԸ.

1 Եւ արդ՝ յոյս բարեաց տնկեալ ՚ի սրտի՝ մինչ
իմ կործանեալ. և գտեալ հաւատոց
ունդեալ զերինկամանայդ երկակի մասունս՝
զերկնապատոր. խորհրդոցդ զցանկականիդ գործա_
րան, խոստովանի եր բարերարին այ։ Զ մտացդ՝

իբ

իբրև զգործոց․ զխորհրդոցդ՝ իբրև զլուծեանց․
զանուանսիցն՝ իբրև զայտնեցելոց․ զարտիդ ծածկու-
թիւց՝ իբրև զէտրբառում ձայնից․ զակնարկութեցն՝
իբրև զարդիւնականաց մեղանաց․ զազդիլ շրթանցդ՝
իբրև ՚ի գլուխ ելելոց չարեաց․ զառիցդ հեառոց՝ իբրև
զպատուիրանաւն ոչ վարողաց․ զձեռացդ ձգումն
առ ցասումն՝ իբրև ՚ի հեղումն արեան գործողի․
զծիծաղելին բնաւին՝ իբրև զկամաւորական լբումն
շնորհի․ զերդմնականն, որ թէ ՚ի հանդէպս՝ թէ ՚ի
տարադէպս՝ իբր զգործակցութի խաբողին։ Ո՛ ամ-
բարտաւանութիւն՝ իբր զհին կործանիչ նախաստեղ-
ծին բարձրութե․ զարտին նեղութի՝ իբրև զթե-
րութի հաւատոց․ զմեղկութիւն՝ իբրև զպարտու-
զօրաւորին պնդութեան․ զորտունջն առ վտանգս
կրից՝ իբր զուրացութի ուխտին, որ առ տէրն․ զա-
պարտամնութիւնն՝ իբր զթոռն իմն անդթութեն․
զամբարհաւաճութիւն՝ իբր ոչէիւք առ վեհսն գո-
ռոզութի․ զհպարտութիւն՝ իբր զկամաւոր հարա-
զատ գտողին չարեաց։ Ո՛ ակամայիցն՝ ընդ կամա-
ւորացն․ զբռնացելոցն՝ ընդ հաւանականացն․ զե-
կամտիցն՝ ընդ բնաւորականացն․ զանօրէնութիւն՝
ընդ ապաստամբութեն․ զփոքունսն՝ ընդ սաստկագու-
նիցն․ զնուաղունսն՝ ընդ յոլովիցն․ Ո՛ անճառիցն
իմոց՝ իբր զճառելեաց գիտողին․ զանդրձելոց վէ-
սուցն՝ իբր զնկարելոց տեսողին՝ ՚ի յարձան մատ-
նեաւրս վիմի․ զթեթևագունիցն առ խաւր մտաց՝
իբր զառատ ծանրութի բեռանց․ զխնդիր չափոյ
ծածկելոցն՝ իբր զշնչդամ պահանջումն սատերն սակի՝
՚ի բերանոյ կրկին կոչեցեալ՝ չորեքդրամեան կշռութեն․

զան

զանդնդականացն գործոց՝ իբր 'ի յականջս ա̃յ որոտ-
ժամանելոց ։ Ո՛ ոսսուսէկ յաճախեալ կուսեալ կրկին
յանձնառութե՛, վերստին պատմել ատամնոր մե-
ծաւ հեծութե՛, զչէացն՝ իբրև զեղելոց ։ ընծայել
ա̃յ զպարտութի վանեցեալ անձինդ, զի ընկալցիս 'ի
փոխատուէն զնորհօք թողութի պարտուց մեղաւ-
րին, զոր ա̃ւին արդարացոյց, և հրաշափառապէս հաշա-
կեաց, ամենապատիկ ներքոյին կրկնեալ զգոլեալ
զղջմանն՝ քան զպարսաւանս մեղացն ։

2 Յարդեալ և դիզեալ անձինդ մեղապարտի՝ բազ-
մաստս յոքունս, զքոյսն խոհերս բազմամասա-
նեայս՝ մնձն իմ կշտամբեալ յոքնախթանդ բանիւ ։
Ո՛ չարութեն, զանօրէնութեն, զվրիպութեն, զառ
'ի մարմին հանդիսէ փախուստ ։ զպարտութիւնն,
զմոլեգնութեն, զամբարշտութեն, զաղշութեն, ըղ
թմբրութեն, զքունն արթնական, զառ 'ի յընթացն՝
զնիրհումն, զխորհուրդն օտարոտի, զբանիցն նան-
րութի, զզաղրութեն հաճուի, զյամենալն 'ի նմին,
զփափագելն՝ ա̃յ ատելեացն, զանհրկիւղութին, զան-
սաստութին, զանհարթութին, զթերութին, զթիւրութին,
զլուծութին, զձիգդութին, զանկայ արձակումն ։
Ո՛ ծիծաղականսն, զվրնջողականսն, զկատակերգա-
կանսն, զդայթագղականսն, զզատրողականսն, զան-
դէպ քաջութիւնսն, զանյարմար մարտսն, զաւանց
օրէնսի աւիւսնսն, զխեղդմունս հոգւոյն, զտատանո-
ղականսն զերկչոտութիս, զբազմաստեղծեան ձիւղսն
զրահետականս, զանպատկառ փարաքմունսն, զդըժ-
տութիսն, զդժդմութիսն, զանդատ ատելութիսն,
զմարմանջմունսն դիւրըմբռնողականս, զփոքունցն
զան

զանկշռութիս , զխոստմանցն դժրողութիս , զուխ_
տիցն մոռացութիս , զնմանեացն ոխակերութիւն ,
զկեղծեացն քողարկութի , զխառնամոլութեն մոր_
սութի , զյօնիցն յաւակնութի , զապիրատութիւն ,
զինքնասիրութիւն , զնախադասիցն տենչութի , ըղ_
հատուցանելն եղեռնականացն , զնոցինն՝ զանշահ
աղձատանսն , զվայրապար բերմունսն , զընթացակցու_
թիւնսն խորամանկութե բանսարկուին : Զ բանին
սերմնաղաթութի , զլռձառումն կենացն՝ ընդ գնոց
սատակմանն , զկորուստ աւանդիցն , զհոյրենեացն
ծախս , զկապարանն ձգողական՝ զխոկով ըծայ երնջոց
անխզելի ըմբռնմամբ՝ զանօրէնութիս , զյարաթա_
թաւ տղմաբնակութիս , զլքումն լաւացն , զընթա_
դրութիւնս անկարծիցն , զկնի դարձին՝ առ նոյն
դարձ դաժանական : Զ նորոգ մոացն , զօտար խոր_
հրդոցն , զանկայուն կամացն , զհաչման հագագին ,
զէութիւն շնչոյն , զեւն քան զսահման կանոնացն
դրութե՝ զիշխանականին զամենասփիւռ բացարձա_
կութի . և զոր չէ ձառելի , և կամ գրելի , և կամ
պատմելի , և կամ յերևս դիմաց բերելի .

3 Նու արդ՝ զիմորդ բժշկեսցիս՝ մնձն իմ եղկելի ,
'ի յոյզքանեաց տիգաց խոցոտեալ , բորձեալ
թողեալ այլ մի տարագիր անողջանալի , ըստ մարդա_
ըէլին . քանզի մի 'ի վերադրելոցդ՝ բաւականայս զօրէ
սատակման , թող թէ այսքան դասք սպանողաց՝ դըժ_
նէից դահձաց՝ շուրջ պաշարողաց : Սանաւանդ զի
ոչ այսու և եթ նմանադրութեամբ կշռի տարացոյց
տարժանեցելոյս . այլ զոր օրինակ անթիւ բաղմու_
թի կոյտառաց կարձաց խոյթողականաց՝ 'ի սորին

մատունս ծայրից տանողին զօրհասական թոյնս բերե-
լոց, և յաման մոշկեղէն արկեալ՝ ամփոփէ զելիցն
շաւիղ՝ կապարանին շրջափակութե՟, ցուցանի ար-
տաքուստ բարիոք, իսկ 'ի ներքուստ համբարք չարի,
և պահեստ կորստեան, և կոյտ կսկծման, և գործօ-
նեայք սատակման, և մշակք մահու։ Արդ՝ այսո-
քիկ են ամբարեալքն՝ քո անօրէնութե՟ն տաժանեաց
թշնամաւոքիրան թոշակք՝ ամ՟նձն պարտական կրկին
սատակման. որ կամաւորաբար ընկալար 'ի քեզ, զոր
թշնամին սերմանեաց 'ի վերայ ցորենոյն՝ յագարակի
աշխարհիս. ո՛հ այր անմաքուր՝ ամբարիշտ և ծոյլ,
բնաւին ատեցեալ, սիրող՝ մնացդ ախորժմամբ՝ ըղ-
լցեալսն ամ՟ անառակութե՟. և զոր առաքեալ ցու-
ցանէ զթխ՟մ բանիցն՝ սարսափելեացն կշտամբողաց,
աստուստ սկսեալ մինչև 'ի կատար կանոնի այնր պա-
մանի, և որ հասեալ են աստ, յոյժ իրաւանցն վերայ.
եթէ որք զայսպիսիսն գործեն, և կամ կամակից են,
արժանի են մահու։ Արդ՝ ես ինձէն զիս ինքն
պարտ վարկայ, կրկին հատուցման՝ կորստեան սա-
տակման՝ 'ի մահ դատապարտութեան. այլ անխնայեա
յիս ողորմութե՟՝ բարեգութ, կենդանի, հզօր,
կամարար, կարող, ճնարաւոր, օրհնեալ յաւի-
տեանս. ամէն.

† Մ. Քերթին յաւելուած կրկին հեծութէ՝ նորին հոլովէ, տա-
նոյն ողերգս հաղորդակից բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. ԽԶ.

1 Արդ՝ վերլուծեալս ես յաւէտ ամենապատիժ,
միշտ դժնեայ վայրենաբարոյ՝ անձամբ ան-
ձին մահու կշտամբիչ. արածօղս զե-
րամակս զաղիրս՝ վայրագասունս խոզից արօտակա-
նաց՝ գարշութեն մեղաց, նախատ վարձկանութեց.
Հովիւս տածողական զհօրանս ուլուցն ամայաբնա-
կաց՝ 'ի վրանս հովուացն, ըստ երգոյն երգոց առ ա-
ռակին. որ ոչ իսկ ծանեայ զիս երբէք գիտել,
Թէ յոյլ, և յո՞ր պատկեր, և վա՞ս ո՞ր դոյացոյ.
2 Ահա 'ի յոյս տանողականս կրողաց երկուց՝ միա-
կցորդ խորհրդականաց, ըստ ձևոյ հրեշտակի
կառուցար, իբր 'ի Թախծս Թևոց կրկնաբարձ բազ-
կաց վերատանողաց՝ յաշխարհն հայրենական հայել,
ո՞վ յիմար, զի՞մ՞րդ քեզէն կորացար յերկիր, զաւ-
տեսցս միշտ հոգացեալ դիպուածս, ընդ ցիւս ու-
նայնատականս համարեցար. Իբր զձիոյդ բազմաբե-
ռանեան՝ 'ի յաշտանակի մարմնիդ հաստեցաւ դլխոյդ
բոլորութի, զի և այսու 'ի յօրինակէն շնորհէ մի՛
օտարասցիս զանձ տեսանել, և զմնացականացն իմա-
ստաւորել. Բանականութեն յարդանօք՝ կրկին ձո-
խացար, զի զյաղթանակ բարեմասնութեն՝ որ առ քեզ
եղեն, անարգել լեզուաւ խօսեսցիս. Չեռինդ
հաստամամբ՝ յարմարաստեան մատանցդ շաուաւեղօք՝
զգործնականացն տնօրինել զանտեսութի, իբր կցորդ
համացեղութե ամենաբաշխ աջոյն այ՝ ած կոչեցար.

Ոտից

Երից հարիւրոց՝ և տասանց վեցից յօդիւք շաղկա-
պեցար, յարեալ 'ի քեզ ընդ նոսին 'ի նոյն՝ և պատ-
շաճական մասունս չափոց ազդողականաց՝ հինգ ըղ-
դոյութեց, զի մի՛ և երևելիդ նիւթականութիւն
քումդ տեսութե՝ մնացդ գիտման անդատ եղիցի.
զի ոմանք սոոն արք են՝ և զօրաւորք. և այլք փոքունք՝
են և պիտանիք. կէսք կարծրակերպք՝ և ազդողականք.
են և գողտրականք՝ և պատշաճականագոյնք. դարձեալ
կարևորք՝ և պատկառելիք. Իսկ Թարգմանութիւնք
այցին տեսութե՝ 'ի քեզ են նկարեալ իբր յարձանի
անջնջականի՝ մնձն իմ եղկելի, ով զի և տարր ժա-
մանակաց՝ և շարունակ հետևման առուրցն առ պը-
սակ ամին, իբր կանոնաւ բնիք սահմանեալ մա-
սամբքդ՝ անսխալ և անսայթաքելի պահեսցի.

3 Դարձեալ այլ օրինակ հոգևորական, որ զսիրոյն
յօդուած շաղկապէ 'ի մի առ եկեղեցի, քև խոր-
հրդածի. իբր զի առանց ընաւից զուգամասնու-
թեան՝ կապակցել լծով հաւանականաւ զմեծն ընդ
փոքուն, ճեմեալ է հաստուածոյն անարատութի՝
յանուն քո ժողովելոցն. ով 'ի հաստումն և 'ի նուա-
զուն միոյ յանդամոցս անարգացս պատուաստելոցս
'ի մարմնի, կրճատեալ իմն է յօրինուած կազմութե
մարմնոյ քումս սեննէկի զգոյականի, և շրջեալ է ըն-
տանութե պատկերին յանարգ փոփոխութի. Այս արդ
այսպիսեօք, և ես բազմօք անզուգական հրաշակեր
տութե եղական պատկեր այ՝ կշտամբեալ բազառ
ոգի իմ գերի, և թէպէտ յառաջին նմանութեն կողոպ
տեալ գտար պատուիրանին յանցաւորութե՝ 'ի դրախ-
տին կենաց, այլ աւազանին լուսաղարդ շնորհին

ըղ

զՀոգւոյն փչումն առեալ, և նմանութիւն ես կերպա-
րանին. և արդ ընդէ՞ր կորուսեր զփառսն երկնա-
ւորս, իբր նախաստեղծն երբեմն զվեհական երկրա-
ւոր՝ յադենին դրախտանի. ընդէ՞ր փակեցեր քեզէն
քեզ զերկինս, և զվերելեցն դուռն աղխեցեր. ընդէ՞ր
խառնեցեր ընդ Ջրոյն մաքրութեան՝ զախտ արատա-
ւորեացդ տարժանութեան. ընդէ՞ր զլուացեալ զձորձ
վերարկուին՝ դարձելի գործովք զաղտացուցեր. Հիմ
զեդեալ հանդերձին մեղաց պատմուճան՝ անառա-
կութեան վարուք քեզ արկեր. ընդէ՞ր զանողացդ ու-
տից որբութի՝ ճանապարհաւն ժանդից աղտեղեր.
ընդէ՞ր կրկնեցեր իրաւադատին՝ զուխտադանցութի
հին պատուիրանին։ Ընդէ՞ր մերժեցար 'ի պտղոյն
շնորհաց, իբր զադամ 'ի ծառոյն կենաց. ընդէ՞ր
նենգեցեր քեզէն քո կամաւ՝ զանստուեր յուսոյն
յարակայութի. ընդէ՞ր պատկառանք անհամարձա-
կելեք՝ քոյին դիմացդ նպաստեցեր. ընդէ՞ր զինեցար
ընդդէմ քո ներհակ, ոչ ընդունարան խելագարու-
թեան. ընդէ՞ր որսացար 'ի ծուղակ մահու՝ թողեալ
զարահետն վստահութեան. ընդէ՞ր կարթիւ պատ-
րանաց ածար՝ հաղորդդ մարմնոյ կենդանաբարին։
Այլ վերստին յուսացեալ 'ի նա՝ կարդամ նմա, ա-
պաւէն և լոյս, քաւիչ, նորոգիչ, փրկիչ, կեցուցիչ
և կենդանարար. ողորմած, խնամօղ, մարդասէր, և
անոխակալ բազմագութ, օրհնեալ յաւիտեանս.

ամէն։

+ Սերաբէն յաւէրժական ճրճին հեծութիւն նորին հոգւոյ, տա-
նոյն տղէրս մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

✻ Բան. ԽԱ.

1 Եւ արդ՝ զի՞նչ գոյ ասել ամաչեցելոյս յե-
րեսաց մեծիդ ահաւորութէ՛, բայց եթէ
համբառնալ, և հող ՚ի բերան եդեալ լռել
՚ի սրտի, ըստ մարգարէութե՛ն խրատու, ահա ՚ի բար-
ւոյն կարկառեալ ՚իմոյս. Իսկ եթէ զփականս շար-
ժողութե՛ շրթանցս բացից բանադատեցից՝ խօսել
կամեցեալ, դարձեալ զնոյն ձայն կրկնակական ե-
րերերդութեան լալեաց բազմութե՛՝ խեթ մնացս
յառաջադրէ.
2 Եւ արդ՝ ողբալից մեծ մեղաւորին անօրինելոյ
կամաւ առ ՚ի մահ՝ զնորին գոչումն երկրորդե-
ցից և ես ընդ նմին. Մեղա՛յ Տէ՛ր՝ մեղա՛յ, և անօրէ-
նութե՛ց իմոց ինձէն վկայեմ. Հեծեալ ընդ նմին
զբանս յիններորդի սաղմոսին, անթիւս գրեմ ըզ-
պարտուցս սակ՝ անձինս մեղանաց՝ քան զհիւղ երկրի
հողմահոս փոշւոյ՝ ընդ օդս ամ տարածեցելոյ.
3 Մեղայ յերկինս և առաջի քո, ընդ անառակ որ-
դւոյն պատկառեցելոյ՝ հայրենի գթոյդ վերըս-
տին դարձեալ՝ թախանձ արկանեմ. զողորմելին ձայն
աղերսանաց՝ արտօսրածին ողբովք գոչման՝ ՚ի մը-
խուր դիմս մատուցեալ առաջի քո տարածանեմ՝
հա՛յր գթութե՛ց Ած բոլորից, չեմ արժանի կոչիլ,
և ո՛չ բնաւին առ այս անուանիլ, ո՛չ միայն որդի,
այլ և անպիտան ապաբան վարձկան. Ընկա՛լ զա-
մեալս տարագրական, պարտական վնասուց. և զցաւ-

քաղցրոյս՝ ըկլանաց նեղոյս նուաղեցելոյս՝ կենաց քո հացիւդ բժշկեսցես։ Մեր ընդ առաջ քո ողորմութեամբդ՝ 'ի սկզբնաւորս ապաւինութեան․ զգեցո՛ գթած և անոխակալ՝ անօրինեալս մեղապարտի՝ ըղ նախակապուտ հանդերձին ծածկոյթ․ աւանդակարոյս ձեռացս աղտեղեալ մեղօք՝ զկնիք մատանւոյն համարձակութե՛՝ ամենասուրբ կամօք մատուցցես․ զդարշապարացս թշուառութիւն մերկութե՛ ոտիցս՝ պատսպարութե՛ աւետարանական ամրակերպարկու զդիցս կօշկաց՝ 'ի յօձին թիւնից միշտ ամրացուցես։ Զուարակդ պարարակի եզինդ երկնային, որ է միածին որդիդ քո օրհնեալ, իսկապէս մարդաւորութե՛՝ կարօտելոյս բարեաց՝ նուիրեա․ որ մատուցեալ միշտ՝ և անպակաս մնոյ 'ի լրումն, յարակայ զենեալ 'ի սպանդարանի անթիւ սեղանոյ անապականութե՛, բոլոր յամենեսին՝ և բնաւ յամուլ, էութե՛ յերկինս՝ և խնկութե՛ 'ի սուրբնս, աննուաղ մարդկութե՛՝ և անթերի ածութե՛, փշրեալ՝ և բաշխի 'ի մասունս անհատս, զի զհամայնն հաւաքեսցէ առ'ի նոյն մարմին խորումն գլխոյ․ քեզ փառք ընդ նմին՝ հօր ողորմութե՛ յաւիտեանս․ ամէն։

---

† Միւսին յաւելուած յիշէն հեծութե՛՝ նորին հանդերձ առնոյն, ակէրս մաղթանաց բանի․ 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

❊ Բան․ ԽԷ․

Բարձրեալ, հզօր, անսկիզբն, անեղ, անբովանդակելի, աննկրհելի ակնդ նկատող, ծընող անքննելին փառաց միածնիդ, էրա-

ա

ճացուցես զիմս ողորմութի՝ հերքեցելոյս ընդու_
նելութ՝ առ երկնայինս և առ երկրաւորս։ Տօնեմ
զկեալս կորուսելոյս՝ վերնականացն պարերգութե.
աւետարանեմ բանիւդ օրհնութե՝ զկենդանութի
իմ մահացելոյս. զբարեբաստութի կամացդ յայտնեմ
գովեալ՝ բոլորից գոյից եղելոց. ստացիր անուն քեզ՝
մնձաւ , և ինձ թշուառիս՝ նորոգ փրկութի. կո_
րուսցես զդիր մուրհակի՝ մեղուցելոյս ամբաստա_
նութե. զվճիռ հոգւոյս մահու՝ ջնջեսցես կայլա_
կօք արեան՝ որդւոյդ սիրելւոյ. վստահութի փըր_
կութե բարեաց՝ արեամբ քո նկարեսցես. ցոյց
զսքանչելիս քո բարեգթութեդ՝ 'ի ճաշ հարսանեաց
քում հարազատի։ Մի՛ փակեսցես դիմելոյս առ
քեզ՝ զառագաստ սրահի՝ կենացդ յարկի. մի՛ որո_
հեսցես 'ի բազմականացդ, և 'ի բարեացդ քո զրկե_
ցես. մի՛ պահեսցես 'ի գանձարանիդ՝ զնիւթեալ իմ
պարտուցս անօրէնութի. մի՛ կնքեսցես 'ի քսակ բա_
րեացդ՝ զպաղրութեց իմոց գարշութի. մի՛ երկարս
ինձ զվէր մեղացս՝ 'ի յախտալից մարմնիս ծածկես_
ցես. մի՛ զփտութի նեխուե ցաւոցս՝ ինձ տնկակից
մահու մնացուսցես , այլ բժշկ բանիւ քոյդ ողոր_
մութե՝ զժանտութին ապականարար , որ՛ զի զա_
տեալ 'ի հիւծմանց ախտից՝ առողջութեն պատրաս_
տեցայց. ճառաւորեմ՝ գըթութեցդ հայր , մեծ խնդ_
րնածոյս՝ զօրեղ սպեղանիս , կարևոր կործանմանս՝
բարի այցելութիւնս։ Ո՛չ ի քո եմ՝ տէր ոգեսէր ,
թէ և առ մի նուագ բիւրս մեղիցեմ , բայց ո՛չ դը_
րեցայց համայն մեղուցեալ՝ տօ՛ւիչ կենաց իմոց բա_
րերար՝ 'ի շնորհ պարգևաց կենաց քոց ապաւինեալ.

զի Ճանաչելդ զքեզ՝ բովանդակ արդարութիւն է, և
գիտել զզօրութիւնդ քո՝ արմատ անմահութեան, որպէս և
կանխաւ իսկ գրեաց իմաստունն. և դարձեալ՝ տե-
րելդ քո ասէ՝ ամենեցուն, խնայել տայ քեզ յամ.
և դարձեալ՝ մօտ է քեզ յորժամ և կամիս, կարող
գտանել։

2 Այս սողոմնի յուսոյ աղերսանք՝ իմոյս տուեալ
տիպ. քանզի ոչ այլ ոք բազմամեղ՝ որ քան զնա՝
ինձ զուգաշաւիղ։ Երբեմն որդի, ապա ատելի.
երբեմն միջնորդ խաղաղութեան՝ այժմ ժողովրդեանն,
և յետոյ խորոց որոշման՝ բազում խռովութեան.
երբեմն օրէնք կենաց կացեալ, և յետոյ մուրհակ
մահու հաստատեալ, զերկնաւորին պաշտօն ընդու-
նեալ, և զօտարին անուն ծանուցեալ։ Նպատաճա-
օգտող. անկարօտ զրկող. անսասնելի դող. գրգռեալ
որանջող. փափկացեալ փախստական. սեղանանենգ
սարսուցեալ. անպատասխանի ճանապարհ. քաղց-
րանեաց հոյհոյիչ. զուարակ հայրատեաց. կտակարա-
նացն մատնիչ. մխլեչի չարախօս. մոռացօղ երախ-
տեացն. իմաստուն սխալական. ամենադէտ յանցա-
ւոր. ամօթապարտ զղջացեալ. տարածուեալ աշխա-
տող. աղաչաւոր կռապաշտեալ. յամրոյին դարձաւոր.
կաղակարծ ընկալեալ. կասկածաւոր հաշտութիւն.
յաղոյս յիշատակ. յերկբայս փրկութի. չուառալի
գիւտ. ՚ի մահուն մնացուած. խորդաւանեալ գերի.
կենակատուր պրծեալ. կամաւոր անձնամատն. տմարդի
յղփացեալ. բազմավրէպ հանճարեղ։ ՚Ի յընթացս
բանից երկեակ որոշմանց՝ տամ ուրեք բանս արկեալ
ողբոց և ձայնից, մեծ պարսաւ՝ և փոքր գովեստ.

իբր

իբր 'ի վր̄ ինքնագրաւ կորստականի՝ երգիծանուն խառնեալ ընդ աշխար · բան նր̄՝ թելադիր բարդա_ ւանութեան ա̄մ հասակի , և խառորումն նորին՝ 'ի շրթունս բնաւից՝ թառանչ թախծութ̄ե ողորմելի իմն ազդեալ ։

3 Ողորմանամ՝ վհատիմ՝ տարակուսեալ ապշու̄է , զի թէ նա այնքան գթեաց , ինձ զինչ պատա_ հեացէ · զիա̄րդ անկաւ ամբարձեալն · զիա̄րդ սասա_ նեցաւ հաստատեալն · զիա̄րդ կործանեցաւ կառու_ ցեալն · իբր օտարացաւ ծանուցեալն · զիա̄րդ զակա_ տեցաւ զաւակն ընտրութ̄ե · զիա̄րդ սրացաւ մեր_ ձաւորն · զիա̄րդ աղօտացաւ փայլեցեալն · զիա̄րդ պա_ տանդեցաւ ազատեալն · զիա̄րդ անօրինեցաւ ուսու_ ցիչն · զիա̄րդ նուաղեցաւ հռչակեալն · զիա̄րդ ա_ նարգեցաւ փառաւորն · զիա̄րդ փղձկացաւ մեծա_ տունն · զիա̄րդ ամբարշտեցաւ բարեպաշտն · զիա̄րդ ամբարհաւանեցաւ ընտրօղն · զիա̄րդ ունայնացաւ պատարուննն · զիա̄րդ կորեաց զուխտն՝ որ ընդ բարձ_ րելոյն ։ Պատկառեմ ասել , թէ՝ և ընդ սանդարա_ մետականին կապեցաւ · զի կայր նր̄՝ և կաց · ուսոյն սէրն ընդ պատկերաց · վ̄ն էր կամքն ընդ խորանաց ։ Ո խա̄րդ ոչ մէշեցաւ յանդիմանութին սամուելի՝ առ սաւուղ եղեալ · հմյք ասէ՝ մեղք են , և ցաւս և աշխատութի ածէ թերափ 'ի վր̄ · Ո խա̄րդ ոչ հայրենի յանդիմանութին , կուռք ասէ՝ հեթանո_ սաց՝ դևք և անշունչք են , և նման ն̄ց լիցին պաշ տօնեայք նոցա ։ Տ̄ր միայն ածէր զն̄ս , մոլեխս նա_ խադրեալ յառաջաձայն ձաղանօք՝ սաստիկս իմն ամ_ բաստանէ , ոչ էր ընդ նոսա ասէ՝ ա̄ծս օտարոտիս ,

զոր ո՛չ ճանաչէին հարքն նոցա ։ Ո՜ւր է մահամատոյց
այլայլնեայ արձանն փառաւորելոյ ։ ու՞ր սգեղն և ան֊
պանծալին սիդոնացւոց՝ իգական ամենանազով ձու֊
լածոյն ։ ու՞ր կանացի կերպին անդրիին խայտառա֊
կութի զազիր տեսակին, որով՝ ամօթոյ մարգարէքն
զանասնօրէն դիմեցումն անխտրաբար, յանուն չա֊
րութե անժուժկալ դիւին՝ անամօթաբար ձօնեալ
մոլէին ։ Տարաւ զէութիւն բարեբաստութեն, որ
զնախնիսն որսաց 'ի կորուստ ։ յաղթեաց մեծութին՝
իմաստիցն առաւելութե ։ գերեաց գոռոզութին ։
յիմարեցոյց փափկութիւնն ։ վանեաց արծաթն ծա֊
ռայեցուցիչ ։ յոգի դատեցաւ զայրն տօնելի՝ հին
զէնն կործանողին ։ 'ի դրկացն այյ հանեալ՝ 'ի յոտս
ստամբակին դթեցոյց ։ մեռոյց մեղկութին ։ թմբրե֊
ցոյց ծուլութին ։ արբեցոյց շռայլութին ։ Ո՛վ դիւ֊
րապատիր մարմին երկրածին, որում ձայնարկուէք
զքեզ աւաղեցից ։ քանզի ո՛չ տիրապէս առ նա հան֊
դիպի ընդդիմաբանութիս, այլ ամենից սխալողաց՝
կամաւ վրիպելոց ։ վ~ զի նուաւ է իմանալ, թէ ան֊
իրաւ է պարծել յիմաստս մարմնոյ, եթէ ո՛չ աստու֊
ծով դատեալ ընտրեսցի ։ որ զի թէ առ այս պայ֊
մանի յիմար ոք իցէ, և 'ի հաստչին կամս յուսասցի,
ո՛չ ևս 'ի նորայոց անտի ինչ կրեսցէ ։

4 Ա՛յլ քանզի սաստիկս և քաղցրալիս ունի սողո֊
մօն զդարձին իւրոյ յիշատակարան՝ ինքնապար֊
սաւն կշտամբութե, իբր մեռեալ իսկապէս հա֊
մայն աշխարհիս անձնասիրութե, զոր եթէ զխոկն
ոք նկատեսցէ, ունայնութեն է իմանալի ։ այլ և 'ի
մատեանս քահանայիցն՝ և 'ի գիրս աքիոյ սկզբնացւոյ,

յո

յորում զփոյթն իւրում ընթացիցն՝ արտասուելիս իմն յեղանակէ ։ Ո՜ ուր ջան · անօգուտ վաստակ · անմիտ հետեւումն · անշահ արշաւանք · անկայուն երկք · օտարին իմաստք · ոչնչից հոլովք · բամբասելի բերք · անյարմար վարկածք · անոտի սերմանիք · ուսաղափուլ շինուածք · տղայկանցու ստացուածք · քամահանաց տաժանմունք · ինքնամարտ կռիւ · ընդ օդոյ իւ-րում դատ · ընդունայնաթոյ քիրտն · վնասակար փափաք · կորստական շաւիղ · վրիպակ ճանապարհ · կործանական կրթութիւն · մոլորապատիր վարժութի · հանապազասխալ տեսութի · ակնայայրատ պչրութի · պոռնկակերպ կերպարան · ախտաբորբոք նիւթ · դըժնեատեսիլ գոյն · յոքնատխուր դեղ · յոլովամեղծ ծուխ · շոգի ցնդելի · վախճան մերձ ՚ի յառ · տաղաւար քակտելի · ընդվայր աղաղակ · անպատճառաւոր ծաղր · արհամարհելի ասպարէզ · անձնավաճառ դիր · սատակչական երք · անմած մտածմունք · ստայօդ ճառ · զայրացուցանող զրոյցք · եպերանաց խծբիծ · խելագարութեն խնդիր · ամօթանաց ցոյցք · խայտառականաց յայտնութիք · տուակ ապառնեացն · աղաչաւանաց գործ · ըմպահկանաց պատմութի · հեղգացելոց օրինակ · խորխորատ ծածուկ · որս խաւարային · մահադուշակ վիհ · անյատակելի անդունդք · ուղեկցութի սպանողաց · յիմարութե բարբանջմունք · դարանակալաց վայր · խարխուլ յարկ · շինուած սասանեալ · կամուրջ խախտեցեալ · երեւոյթ փախչելի · խաբօղ շողքորթ · անոպայ մանկիչ · ընդդէմ բարձրելոյն հակառակուն ։ Ո՜ ոյս ամ մասունս բանից խոստովանական կանոնադրութի, ՚ի սիրտս բնաւից

նա

Նախասերմանեցյ ժողովողս՝ կենսատուիդ դարձելոց զըղջ_
ման · ոչ զի մի՛ պարծեսցի ոք 'ի մարդկանէ բամբա_
սաւորք զինուորեալ նետիւք՝ զանձն և զընկերն
խոցանելով · քանզի կռապաշտ է քողով ծածկեալն,
որ զկերպարանան միայն ունի , և զոչ ախորժելիս
ստեղծչին կատարէ :

5 Եւ արդ նա՝ որ ոչ այնքան մեղաւ , որքան զըղ_
ջացաւ , մի՛ խայտառ պախարակեսցի · այլ յիշեսցի՛
այլն այն 'ի բարի , հերև զհետմ յուսադրութե՝ 'ի
տրունի սուսն դիմելոց , յորժամ հոգւոյն էջ յայ_
ցելութի ածութե՞ն անբաժանելեաւ՝ կենդագործել
զանդ խոստովանեալսն · զոր մեռեալքն՝ առհա կեն_
դանեացս անտարակոյս բերին աւետիս · Ընդ որում
մաղթեալ իմ պարտաւորի՝ իմաստութենն ոչ ժամա_
նելոյ , 'ի մեղանացն մասն կարգեալ , բարեբանեալ
մեծիդ պաշտօնի · լի՛ց զնոյնաղդ իմ բանադրութի՝
'ի յերջանկին համձայրեղութի · նիւթեսցին ներ_
կայիս հայցմունք՝ 'ի բարդաւաձին յարդաւորուի՝
'ի գերաշխարան արքային աղերս · այցելութի խընդ-
րոցս դիցե՛ քո ընտրեցեալ մեհ արքայորդւոյն , զոր
միածնիդ օրհնակեցեր : Յարեանն կցորդութենէ՝
զքո փառակիցդ ձայնկեսյաք · տուր փրկութի քոյոյ
ծառայիս՝ ամենաշնար զօրեղ ահաւոր , 'ի ստեղծո_
ղիդ փառս ածեցուցեալ՝ զանքաւելի մեղացն ջըն_
ջումն : Յիշատակաւ խորհրդոց բարեաց՝ ընդ ողոր_
մելոյն նորոգեսցես · որ ամենահամ ախորժաձաշակ
բազմապաձոյձ առակադրութե՝ զանձուիդ քո քա_
րոզեալ՝ 'ի մատեան լուսազարդ կտակի եկեղեցւոյ ,
ընծայեաց հեռս բարութե՝ խոստովանութե մատչել

առ քեզ՝ Հայր։ Բանզի ոչ հեռի յողորմութէ առ–
այս ցոյց բանի է իմանալի, թէ անյուսութեն կաթ–
ուած չէր անկեալ 'ի յեռանդն սրտին ըղձից, որ
զձեռ զղջմանն՝ փոքր ինչ կասեաց։

6 Որդ՝ 'ի յոյժ բերեալ զոր 'ի քեզ անձառելի բա–
րեմասնութիւնք՝ զգթութի քո ողջունեսցեն ·
որով զկոշկոճեալն 'ի բազում դարուց՝ բամբասանաց
քարաձգութբ, երանութեն վերարժանացո · որ յոք–
նահասան արտասուաց ելիւք՝ զմէջ յատակի յար–
կին հեղեղեալ՝ ապարանիցն իւր խրախճանութեան՝
սաստկակսկիծն ապաշաւանօք, հօրն կրիցն գերա–
զանցեաց՝ ողորմելի ոդւոյն հեծութբ · զոր 'ի յաչաց
բանիդ քո արտօսր՝ առ որ մերովս 'ի յիւրն ախտա–
կրեաց, երկայնամիտդ ներողութեմբ՝ միացուցեալ
խառնեսցես՝ գըթած · և զանյարմարն առ նա կար–
ծեցեալ զսաղմոսին բարեբանութի, 'ի փառս էակցի
որդւոյդ՝ կնքելով նովաւ՝ կեցուսցես զնա քաղց–
րութբ՝ ընդ աղքատս ժողովրդոց։ Ոյս պուե–
տիկոս ում բարեշնորհ՝ արդահատէր ընդ սաղմոսին,
ամին վարձս վարկուցեալ համակցորդ զուգաձայ–
նութեամբ՝ իբր կենդանեօք նովաւ՝ ընդ նմին վս
նորին աղերսել առ քեզ, զոր յաւելուած կարգիդ
տնտեսէ։ Բանզի և ստացւոյն 'ի նմանէ ստեղ–
ծեալն՝ բազմահրաշաւորն՝ մարդարէաճառն պատմա
գրութի՝ ամենեն արդարացուցին՝ զսաղմոսն ողոր–
մեալ կարդէ, որ զի անպարսաւ է աղօթելն, քան
չարաբանելն վս նորին։

7 Որ և ես մաղթեմ մեծ վստահութբ՝ նմանա–
կից այսր հեծութեն՝ և զիմս ընդ նմին ընծայել

զո

գոչումն. զի թէ կորուսցես զմեզ դատեալ ըստ գոր֊
ծոց, ո՛չ պակասին փառք քո, զի խրատամբք քո ճա֊
նաչիս. իսկ եթէ գտցես, այնքան բարձրանաս, որքան
մեծութեանդ քում վայելէ. քանզի յաւէտ օրհնա֊
բանելի ես դու երկրորդաւս՝ ողորմածութեամբ, քան
նախահրամանն սաստկութեամբն. Պարծիր տէր՝ դարձիր
քաղցրութեամբ ՚ի խնամս գթութեան՝ հրի և ամենառատ
պարգևօք սիրոյ՝ մխիթարել յաւէտ զտրտմեալքս
համաշաւիղ տագնապաւ տապոյ տօչորման անբժըշ֊
կականի. Ձեռն եդեալ փրկութեան՝ նորոգեսցես զե֊
րըստին, քաւեալ և պատսպարեալ ՚ի մեղսակործանս
խորտակմանէ. Ու քեզ միայնոյ սկզբանդ և ան֊
սկզբանդ, ընդ սկզբանդ, և սկզբնաւորիդ սկզբանց՝
սուրբ երրորդութեանդ և միում աստուածութեանդ փառք և
իշխանութիւն՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

+ Սէրափին յաւելուած նշխին հեծութեան՝ նորին հանճարոյ, առ֊
նոյն աղերս նախաբանոց բանի. ՚ի նորոց արտեց խօսք՝ ընդ այս.

* Բան. ԿԸ.

1 Եւ արդ՝ մի՛ տիրեսցեն անօրէնութիւնք քում
պատկերիս կայսերականի արքայութեանդ
վերնում՝ աստուած բոլորից լուսոյ. մի՛ կապ֊
տեսցէ գռուղն ապստամբ՝ զզարդ փչմանդ շնորհի՛
՚ի քո ստեղծեալս կերպէ. մի՛ թագաւորեսցէ մեղքն
խափանեալ մարմնոյս մահացուի՝ առ ՚ի գրաւել զիս
՚ի նոյն. Չի՛ք իմ թագաւոր առ իշխել շնչոյս՝ բաց
՚ի քէն Քրիստոս, որ անբռնադատ հնազանդեցուցանես
լծոյն քաղցրութեան. որ բառնաս զկարիս մեղաց ամե֊

նա

Նակարդ բանին · որ արեամբդ քո ստացար , և մարմ-
նովդ կերակրեցեր · որ կարդեալ սահմանեցեր ուխտ
կենաց անփոխադրելի · որ յոգի քո կնքեալ կցորդ
քեզ գրելով՝ հօր քում մատուցեր ժառանգակցա-
պէս · որ յանուն զենման միշտ յիշատակաւ քո չար-
չարանաց՝ առ նոյն բարերար աղօթել համարձակե-
ցեր , ստեղծիչ ամենից և կեանք · Դու ես ա՟ծ ա՟մ
հոգւոց , որ մեծացուցեր զայս տուրս շնորհաց՝ քան
զա՟մ գործոց քո հրաշս · ո՛չ զերկինս լուսովքն զար-
դուք և հրեշտակաց պայծառութ՟իք · ո՛չ զերկիրս
և զմարդկութ՟իս , և որ առ սոսա են զարմանալիք ·
ո՛չ զաւահման լայնութ՟է ծովու , և որ 'ի նմա են ե-
ղելութ՟իք · ո՛չ զանդունդս աղխիւքն հանդերձ , և
որ 'ի նմա են անբաւութ՟իք · ո՛չ բարձրացար յօրին-
մամբ այսքանեօք վեհիւք , որչափ առ իմս կարեկցու-
թ՟ի՝ յասելն քո ս՟բ մարգարէին՝ քաղցրութեանց
յուսոյ բարութ՟ի , ո՞վ է ա՟ծ իբրև զես կարող , թո-
ղուլ միշտ զմեղս և ջնջել զանօրէնութ՟իս · Ա՛հա
արդ խնկեալ են բանք քո՝ ո՛ղորմած , և խոստովա-
նեալ բարերարութ՟իք · փառաւորեալ խորք խորհր-
դոցդ , և երկրպագեալ զեղմունք շնորհացդ ·

2 Արդարև ո՛չ ոք բաւէ յեկիցս թարգմանել խո-
սիւք նիւթական լեզուի՝ 'ի մասանց այսոր քումդ-
գթութ՟ց՝ զոր առ իս ցուցեր՝ յօրինիչ · քանզի և
մեծ իսկ է զօրութ՟ի՝ զհնացեալն անդրէն նորոգել՝
ըստ առաջնումն պայծառութ՟ե , քան յանգոյից ս-
տեղծագործել : Այլ զի ո՛չ է քո տկարութիւն , որ
զօրութ՟իդ ես ա՟մի , առ որ բան քո միայն ազդեալ՝
զլրութ՟ի գործոյն գլխաւորէ , ահա յարիցես փա-

ռա

ռաւոր լինել՝ բարեգործ, 'ի ստացուածս այս կրկին
անյուսալի փրկութեան. զի իբրաւամբք ուխտի բարե_
րասցի, հաստատուն եղեալ մեծապէս՝ օրհնաբան ա_
ւետեաց քո ձայն՝ 'ի քաւելոյդ շնորհ ծանուցեալ,
ողորմութեան լուսովդ ուղերձեալ, քան 'ի ճանա_
պարհ ստեղծանելոյն. Ո՜ ի առ մինն՝ արարիչ միայն
ճանաչիս. իսկ առ միւսն՝ առաջնով կոչմամբն՝ և ե_
րախտաւոր. ընդ կերպացուցանելոյն՝ և քաւիչ. ընդ
նորոգելոյն՝ և բարերար. ընդ հաստելոյն՝ և ողոր_
մած. ընդ կազմելոյն՝ և հնարաւոր. ընդ յօրինելոյն՝
և հեղ. ընդ նկարելոյն՝ ամենազօր. ընդ առաջնոր_
դելոյն՝ և լոյս. ընդ տածելոյն՝ հովիւ. ընդ դար_
մանելոյն՝ խնամիչ. ընդ ողջ պահելոյն՝ բժիշկ. ընդ
ձեռնկալութեանն՝ զօրավար. ընդ անպարտութեան՝
թագաւոր. ընդ արարչութեան՝ քաղցր. ընդ ամենա_
տուր պարգևացն՝ առատ. ընդ միշտ անսալոյն՝ նե_
րող. ընդ ոչ բարկանալոյն՝ անոխակալ. ընդ կարեացս
վշտակցելոյ՝ ծածկագէտ. ընդ յանձանձելոյ գթոյն՝
ապաւէն. ընդ գերունակ գործոյն՝ ած. ընդ ան_
սպառ բարութեան՝ օրհնեալ յաւէտ.

3 Որդ՝ ո՛չ ստեղծեր մինչ ոչն իսկ էի, և ծանու_
ցար ինձ գոյացուցիչ, և այժմ զհոգի մաղթո_
ղիս մարմնոյս տաղաւարաւ՝ յարդարեալ անդրէն վե_
րստին յանարատութի՜ մաքուր սրբութե՛ նախնի
լինելութեան. զի բազմասցի առաւել աճեցուն ե_
ղեալ՝ յաճախ տուչութի՜ անսահմանելի քոյդ սքան_
չելեաց՝ նորոգ ներկայիս, քան զանցելոց հնոցն բա_
ռերականաց. Նա ընդ ճառելոյս զթիւս մեղացս՝
որքան մնացս թևս ընթանայ զանբերելեան յիշելոյ

արդարացոյց յանուն քո Հզօր ։ և՚ի պատմելս ինձէն
զանձին իմոյ բիծ , և դու թողցես զամբարշտութ՟ի
բազում մեղանաց խոստովանելոյս՝ Հզօ՛ր ծածկա_
տես ամենափրկիչ , զի մ՛ ծայրագոյն լրութ՟ե աւե_
տեացս , դարձեալ նախնումն կարօտացոյց՝ երանե_
լով սաղմոսին՝ զշնորհօք փրկեալսն մկրտութ՟են ։
և փշովք մեղաց յոգի խոցոտեալ , ձեռն քո մխեսցի
յիս առաւելապէս ոյժմէն վերստին , ծանրս առ_
նելով զբեռն պարտեացս՝ քան զքաղցրութ՟ի պար_
գևացդ ։ այլ ազատեա զիս օրհնաբանեալ հոգևովդ
սրբով , աղաչեմ զքեզ՝ տէր ա՟ծ , յօրինաց մեղացն
և մահու ։ Բնա՛ւ լիցի , թէ անկցի ընդ տկարութ՟ե
սահմանաւ ճշմարտութ՟եդ ծագումն՝ իբրև զգրոյն
օրինակ ։ քանզի ուր քաւութիւն է թագաւորեալ ,
վտարեալ են մեղք ։ և՚ի խրախոյս կենդանի բանիդ ,
ո՛չ է յուսահատութ՟ի ։ և ամբարձեալ քոյոցդ շնոր_
հաց , հալածեալ են պարտիքն ։ և մերձ գոլով ձե_
ռինդ ա՟յ՝ ո՛չ գոյ անհնարութ՟ի , այլ ամենևին լու_
սաւորութ՟ի , բովանդակապէս զօրութ՟ի , անպարտելի
կարողութիւն ։ Բնա՛ է փրկութ՟ի ։ կենդանութ՟ի ։
նորոգութ՟ի ։ ողորմութ՟ի , միանգամայն և քաղցրութ՟ի ։
արքայութ՟ի ։ անեղծութ՟ի , և փառք յաւիտեանս ։
ամէն ։

+ Մ Էրարքն յաւելուած նըչէն հեծաւորէ՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն ողերս նողբանոյ բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

Բան. ԾԱ.

1 Այլ արդ՝ քանզի որպ ոչ է առանց քն այ՝ ոգւոց փրկութիւն, և ոչ առանց տեսման աչաց՝ առ լոյս զուարճութի, և կամ առանց արուսեկին նշուլից՝ արև երբէք քաղցրութի, այսպէս և ոչ առանց խոստովանութե ծածկութից՝ և ստգտանաց անձին՝ քաւութիւն։ Զի զինչ օգուտ քեզ է մաքրութիւնդ, եթէ ընդ փարիսեցւոյն դատեսցիս. և կամ զինչ վնասեսցեն զքո պարտիքս, եթէ ընդ մաքսաւորին գովեսցիս. և կամ զո՞ր աւի պարսաւեալ՝ մարգարէն յովէլ երիցս կըրկնելով զանձինն եղկութի. և կամ զի՞ գուցէ ոբյն դատաստան՝ առ'ի յիշատակ աւուրն մեծի. և կամ երբ արդեօք անմաքուր իմասցի շրթամբք եսայի հեռւին 'ի գործոց տանն իսրայէլի. և զիարդ ած՝ պարտաւոր պաշտի ադամեան մարմնովն՝ իմոյս կարեկցեալ յանցաւորապէս առ հայր աղօթել. և կամ յո՞րս թարգմանի առած առակին, թէ սիրտ իմաստնոյն՝ 'ի տան սգոյ, և սիրտ անմտին՝ 'ի տան ուրախութեան։ Զի որ զխառելն ադամոյ՝ անձին իւրում ոչ գրեսցէ, և զմեղս ամենից՝ իւրեան ոչ համարեսցի, իբր երջանիկն արքայից զհարցն, կորոյս զիւրն արդարութի՝ որպ անախտակիր գոլ բնութեան. և ոչ բեր[illegible] 'ի սիրտ՝ առ զուարթութի երեսաց աւետեօք յուսոյն, ըստ ասացելոյն, եթէ ոչ յառաքելոյն քն ուսեալ՝ ամէ ահա ըստ այ տրտմեսցի։

Արդ՝

2 Որդ՝ ըղձալի է ինձ յաւէտ աստանօր խորան հին՝
նորոգ ընկալեալ՝ հոգևոր հանճարեղին, զոր
տրն իսկ երկրորդեաց, երթալ նստել, ոչ յառաջին
բարձին հպարտից ընդ ամբարշտացն նանրախորհուրդ
ժողովելոց․ ուստի դաւիթ և երեմիա՝ ուխտին կա֊
նոնի սահման հաստատեալ հրաժարեցուցին, այլ
ընդ զղջացեալսն սրտին՝ պատկառեալսն մեղօք՝ և՚ի
դատաստանաց մեծին պակուցեալ ահին հատուց֊
մանն, յետնոցն հաւասարեալ աստէն ՚ի յերկրի կա֊
մաւ խոնարհութե, ուստի բարձրեալն ած պարա֊
րեալ բերկրի․ որով ընդ նախադասեալսն ՚ի բազմա֊
կանսն երանութե համարձակեցայց, թէ ես՝ և թէ
նա՝ հետևեալ սովիմք․ Ու որ զերծեալ ՚ի բամբա֊
սանաց բանի մարգարէին, որ ՚ի վէսս ոմանս ակնար֊
կէ, մի՛ յիս ասէ՝ մերձենար՝ մաքուր եմ, և ո՞վ զիս
տեսանիցէ․ Այլ զանկշիռն խոնարհութի երջան֊
կին դաւթի՝ ինձ նպաստ առեալ ասել ընդ նմին,
ես իբրև զանասուն համարեցայ, հերքեալ ՚ի զգայու֊
թէ․ և հասին չարիք ինձ շուրջանակի․ և նեխեցան
և փտեցան վէրք իմ ՚ի յանզգամիս անբժշկութիւն․
Ու զայլոց ոմանց ընտրելոց ՚ի յասորեստանի՝ զկա֊
մաւորն կշտամբութիւն մեղապարտութե՝ անձանցն
անարատից․ ընդ որս և զեզրի մեծի քահանայի զա֊
սելն՝ ես ինձէն առեալ բարբառիմ, թէ և ոչ զե֊
րեսս բաւական իցեմ համբառնալ ՚ի վեր առ քեզ՝
աստուած․

3 Որդ՝ ես ճշգրիտ պատկեր ամ երկրի՝ զկմն խառ֊
նեալ ընդ նոցին պարտիս՝ և՚ի նոցունցն զառ իս
դառնութի կրկին առաւելեալ, նոքօք հեծեծեցից․

Թէ պ

Թէպէտ և չէ՛ ինչ պիտոյ գաղշութե՛ գունոյ՝ դարձեալ ողեղութի։ Ա՛հա արդ մեղայ՝ զի անմտութե գործեցի զոչ հաճոյսն քո՝ բազմօք սխալեալ յանցաւորութեք․ Նայեա՛ յիս գթած, ո՛վ երբեմն յուրացուեն ըմբռնեալ պետրոս՝ զի յոյժ ունայնացայ։ Լուսաւորեա՛ ինձ զողորմութեդ քո ճառագայթ՝ ամենևին բարերարութի, զի ընկալեալ զօրհնութի քո՝ տէ՛ր, արդարացայց կեցից և մաքուր եղէց յանստեղծիցն քո՝ իմոց ըկողաց։ Զունիմ համարձակութիւն զմեղապարտ ձեռսիս հաստուած՝ առ քեզ տարածանել, մինչև մատուսցես զօրհնեալդ քո զաջ՝ ՚ի նորոգութիւն դատապարտելոյս։ Արդ՝ յաղթեա՛ վերստին իմուս յամառութե՛ քոյին հեզութեամբդ առ իս ժամանեալ մարդասիրապէս․ և զամե յամենայնի ամի՛ քո կարողութեդ, զառաջին չարիսն՝ միջնովքն և վերջնականօքն Թո՛ղ ինձ՝ հնարաւոր անհասից՝ քո՛ Թագաւոր լուսոյն արդարոց․

4 Զեմ արժանի յիշել զանուն քո օրհնեալ, զի վնասակար եմ բարեգործիդ՝ մահու հարուածոց։ Առ կնիքն․ առ շնորհն․ առ փչումն․ առ պարգևն․ առ աւանդն․ առ ձիրն․ առ անունն․ առ որդեգրութիւնն․ առ պատիւն արքայական․ առ պատկերն․ առ դրոշմն․ առ օծումն․ առ ճոխութին․ առ համարձակութին․ առ ընտանութին․ առ կեանսն․ առ լոյսն․ առ երանութին․ առ յոյսն․ առ փառսն․ առ անխոնարհելի բարձրութին․ առ պսակն անկապտելի․ առ խոստմունսն ծածկեցելոցն, որ քև՝ տէր քո՛, բազմօք աւետարանեցաւ ինձ յամառելոյս՝ իժիս և քարբիս՝ ունկնախից և լսելափակ անլուր ականջացս․

որ

որ միշտ յառաւելութիւն քումդ բարութեան՝ յոքնա-
պատիկ յուսոյ քան զոյն չարիքն իմ յանձնեալ՝ խա-
պառ կործանեցին, մերժեալ 'ի կենաց՝ ընդ մահ կա-
պեցին՝ ծառայ կարգեալ ապականութեան. Եւ արդ՝
դու միայն խրատակչիր և ճշմարտադատ բարերար՝
օրհնեալդ 'ի դդթութեան, մեղայ քեզ՝ անօրինեցայ՝
անիրաւեցայ, վն որոյ և եղծայ՝ զեղծայ՝ յանցեայ՝
ամբարշտեցայ՝ և ոչ լուայ խոստովանեալ և երկրը-
պագեալ գովեալ քո բանիդ. որ դու խսկ երևեցար
անճառելեաւ քո սիրովդ, զոր գրեալն խսկ մեծ է,
և նշանակելն սարսափելի. Քեզ արդարութիւն և
փառս և մշանջենաւոր գովութիւն, և ինձ պատկա-
ռեցելոյս 'ի քէն՝ խնամակալ, քաւութիւն և ողոր-
մութիւն և բժշկութիւն. օգնութիւն և պահպանութիւն
սրտի և ոգւոյ. բարեբանեալդ յաւիտ յաւիտեանս.

ամէն.

+ Մ ճրտոյն ցուցելոյն նրէին հեծութեան՝ նորին հանգուցեալ, ա-
նոյն ողբերգ հաղբոնոց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

*Բան. ԾԱ.

1 Եւ արդ՝ առ երկրածին ոք պաղատեցայց
յորս մահացու ամենապատիր է, ըն-
դունայն է աղաղակելն. առ մահկանացու
բանական է, սուտ իցէ փրկութիւն առ յուսոյն
վստահութիւն. առ մարդ ոք եղծական է, ընդ
տկարութեան բանին՝ և նանիր է զօրութիւն. առ իշ-
խանս երկրաւոր դաշնից է, անցաւոր է ընդ ին-
քեանս և խորեանցն բարութիւն. առ եղբայր ոք

հարազատ է՛թէ, կարծեմ է կամելոյն առ անձինն անդորրութի. առ հայրն իմ երկրաւոր է՛թէ, պակասեալ են խնամականքն ընդ աւուրց նուաղութեն. առ մայրն իմ որ երկնեաց է՛թէ, կասեցան դթութիւնքն ընդ նահանջել կենդանութեն. առ թագաւորութիս աշխարհի մրդեօք, որք զմահացուցանելն միշտ պրոտեստաւորեն, քան զկենդանագործելն. այլ առ քեզ՝ բմբերար Ած օրհնեալ 'ի բարձունս, որ կենդանի ես՝ և զկենդանութիւն տաս ամի. որ և յետ վախճանին զօրես անեղծապէս նորոգել։

2 Որ եթէ փախնումք 'ի քէն, դու զկնի ընթանաս. եթէ տկարանամք, զօրացուցանես. եթէ վրիպիմք, շաւիղ դիւրութե ուղղես. եթէ պատկառեմք, քաջալերես. եթէ ախտանամք յանձն և 'ի մարմին, բժշկես. եթէ գարշանամք մեղօք, մաքրես. եթէ ստեմք, քո ճշմարտութբդ արդարացուցանես. եթէ յանդունդս ներքինս սուզեալ գլորիցիմք, յերկինս ցուցանես. եթէ 'ի կամաց մերոց ո՛չ դառնամք, դու դարձուցանես. եթէ մեղանչեմք, ողբաս. եթէ արդարանամք, ժպտիս. եթէ օտարանամք, սրգաս. եթէ մերձենամք, տօնես. եթէ տամք, ընդունիս. եթէ յամրանամք, երկայնամտես. եթէ մեք ժըլատեմք, դու առատապէս շնորհեալ ընձեռես. եթէ լքանիմք, տրտմիս. եթէ արիանամք, խնդաս։

3 Որպէս հարիւրորդ երկրորդ սաղմոսն օրհնաբան հրաշաւորական՝ զվհատեալս զսիրտ սփոփէ, և մեծ յոյս կենաց աւետարանէ առ փրկութեն հանդէս, որ յաղթականն է դիւաց, և տարակոյս բանտարկուին. որ իբր զխաչին տրունի նշան բարեբաղդ

պան

պանծալի սքանչելափառ՝ անխոնարհելի բարձրութե՟
լուսոյ և անպարտելի վերնոյն զօրութե՟՝ կանգնեալ է
ախոյեան անվանական և անշարժական՝ ա՟մի՟ յաւի-
տենական՝ ընդդէմ անբարի բարուց բռնութեանն
բելիարայ . որ ունի յինքեան գանձս հոգևոր օգ-
տից գիտողաց մտաց՝ ընծայեալս զպարտումն մահու
և զլուծումն մեղաց , և յոյսս կրկինս՝ յերկուս յա-
ւիտեանս , և զնորոգումն խոստման անեղծութե՟ ար-
դարոցն , կանոնս բարեհրաւէրս և կենդանատուրս՝
գրեալս հոգւովն ա՟յ . ո՟չ ա՟մ իսկ երգ սաղմոսացն՝
մաքուր սրտից է տեսանելի կտակ կենաց մարդկան
նկարեալ։

4. Զի թէ ՚ի նախնումն տկար կերպարանն՝ զայս
աւետիս և վստահութիւն ընդգոդեալ ունէր՝
կործանման մահու նախաժամանն մեծ աւետագիր՝
և կեանս երկնակրօնս վերնակենցաղս՝ միշտ անձա-
ռելիս . և այն ջնջական գիրն , և յեղանակաւոր օ-
րինակն , և պաշտօնն դատապարտիչ վհատութե՟ յան-
ցաւորացն , և խափանելի կտակն երկրային , և տկար
հաշտարարութի՟ միջնորդացն , և թերութի՟ բանից
մաղթողացն . Որ զի թէ մնացէի փրկութի՟ն խոս-
տովանելի է , անտուստ վկայեալ յետ այնքանեաց մե-
ղանաց անբժշկականաց . որ արեամբն արդարոց՝ ելից
զնուիրեալն մեծի թագաւորին հրաշանուն քաղաք
հայրենի , ըստ մարգարէագիր անսուտ պատմութե՟ն .
որ և զմեծն իսկ տեսանողաց՝ բազմերախտս ձեռն-
կալութե՟՝ խնամողօրէնն պաշտպանութեան՝ նախ-
նակերտ յարկին տեսչութե՟ , մանկավարժ ինքեան
և նախնի , մեքենայի՟ մահու սղոցեաց , ՚ի յերկուս
մա

մտաւնս խլեալ՝ դժնդակ տանջանօք մաշեաց, եւր
խորհրդով ապստամբութեն՝ զյուսոյն փրկանաց կըտ-
րեալ։ Նա որով զէր յաւելուածն մոլեգնական՝ ըղ
քրէական վերնամարտութիւն ՚ի բարձրեալն յանդըգ-
նութի. քանզի ոչ պատկառեաց երբէք զաստուածո-
ղին պատիւ եւ զանուն՝ յիւրաբնակ խորանէն մեր-
ժել. հալածեալ զայն հոգին, բռնաւորոյ զանձն դա-
ւանեաց։ Քանզի զնոյն տաճար տիրական՝ խնկար-
կութեան հաստողին սահման՝ հռչակաւորն երկրի
տեսարան՝ զսարսափելին ազանց սրբարան, ուր տե-
սիլք հրեշտակականք եւ ա՛ծոյին հրամանք յաղթո-
ղականք՝ լուսաւորապէս յայտնութեամբ ազդեալ
երեւէին, զայն վայր երկնանման ահաւոր սքանչե-
լատես, քէանոյ ուձծն քառադիմակի՝ նախանձար-
կու պատկերի՝ աւերածոյն անապատի, պաշտօնեատեղ
գարշելի եւ դիւաձեռնձեր զոհարան պատրաստեալ
կազմեաց։ Օ ըրկեալ զարքոյն երկնաւոր՝ ՚ի յար-
քունական կայից. զամենահարուստն՝ ունոյն ՚ի ըն-
տացուածոց խորոց. զտանուտէրն՝ անհանդիստ եւ
թափառական տատանեալ։ Եւ հեղգերողոյ ձեռուն
՚նկարեալ, եւ զանունն ահեղ՝ վտարանդի արարեալ.
գերի տարեալ զաւանդ գոհերոյն, ողբալի՝ զողոր-
մածին մասն ՚նուաճեցուցեալ. աղուեսուն փոքու-
տպարանք՝ զորանձ լուսոյ կորդեալ, եւ բնաւից ու-
նողին՝ եւ ոչ դիւոյն տաղաւար յիւրոյնոցն եդեալ.
հատեալ զցանկ հզօրին, բախեաց հնոյից՝ զսեղանն
մեծախորհուրդ արեանն սրսկման՝ երեւեցուցեալ.
Լոյնեալ հետս բաղումն՝ ընթացելոց ՚ի գայթակ-
ղութի. հոլին կորստեան՝ հօտին սատակման. մոլո-

րու

րութեն բուռն վարդապետ . և այն՝ գիտութե կրօ-
նիցն օրինաց , հայր ունելով զմեծն եղեկիա՝ զնմա-
նակիցն դաւթի .

5 Այնքան ստացեալ զմոլունս չարեաց , որ և զայ
պատիճն՝ որ զարքայութենն փառս ընծայեաց
նմա՝ հայհոյեալ և թշնամանեալ . և զաղօթկերացն
բազմութի՝ սուսերաւ մահու խողխողեալ. Անօսնի
դաւաճան . մերձաւոր վասնից . հարազատ սատանկին .
կցորդակից սպանող . Ած ոչ գոյր դառնալ , զի
ուրացեալ էր զնա . զաբրահամ ոչ էր յիշել , զի խոր-
թացեալ էր 'ի նմանէ . խաւհակա ոչ էր աղօթել ,
զի նզովեալ էր 'ի նմանէ . խաւայելի ոչ էր պարծել ,
զի տարագիր էր անուան կոչմանն մեծախորհուրդն
շնորհի . զզաւթեան երգ ոչ էր նուագել , զի կոր-
տամբիչ էր նորին . 'ի քաւարանն ոչ էր մերձենալ ,
զի պղծեալ էր զնա . 'ի տապանակն ածային ոչ էր
ապաւինել , զի ընդ գարշութեան հուլածուին էր
փոխանակեալ . առ մովսէս ոչ էր կարդալ , զի անքա-
ւելի էր պարտիքն՝ որ առ նա . առ ահարոն ոչ գոյր
աղաչել , զի վնասապարտ էր առ նա . առ մերձաւոր
մարգարէիցն գունդ ոչ էր դիմել , զի սպանող էր
նոցա. Այս նր քանութի մեղաց , և աղքայութի թա-
գաւորութեն վերստին պարգևեալ տուաւ . զի քեզ
բարերար , բազմացուցես կարգեսցես զովեստս ան-
ճառս և անլռելիս՝ 'ի յազգս տոհմից և 'ի գարս ժա-
մանակաց . և զդուռն յուսոյն մոից անփակելի պա-
հեսցես՝ 'ի փառս քոյդ բարձրութե և 'ի փրկութի
դատապարտելոյս . անմահութեանց պարգևաց տուիչ
քո , գովեալ յաւիտեանս . ամէն։

+ Մ ճշմարտին ցուցեալ նշխին հեծութեան՝ նորին հանգոյն, տա-
նոյն աղէտս ծաղրանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան. ՀԲ.

1 Օրհնեալ տիրաբար ՚ի քում էութեան, ան-
սահմանելի և անփոփոխադրելի, խոկապէս
բարի. պաշտօն խնկելի, և երջանկութի
խոստովանելի ամ երկրի. երկայն յուսոյ ամենապատ
րաստ տեսուչ. գթած ողորմած, որ ոչ պահես ոխս
բարկութեան ամաց մեղանաց՝ քթթել մի ական. որ
հրաշաւորս զարմանալիս՝ դեռ քան զամ ալինս նախ-
նեացն՝ անսահման առաւելութբ՝ կրկին ընդ միոյ
հանեցեր հեղուլ զողորմութեան վերնահոս վտակս
ամենախնկաւորս ՚ի շնորհաբաշխութեանս նորում.
Նա զանտուստ զմուտս լուսարանի պատուհանին
անձկութե նշուլեցն աղօտականաց, չափով դիտու-
թեցն ըստ սողոմոնի, և խեր խոկ նմին, և ինձ ընդ
նորին՝ բացեր ընդարձակեցեր թշուառացելումս զա-
ռագաստն անջրպետարան ելեցն ողորմութե՝ հրի
պարգևացն ամենակալաց. զոր ընդ մէջ իմն մասնա-
ւորզք աւետաւոր յիշատակայ, և ՚ի ձնում զայր որ
պաւորութի օրինակաւ նկարագրեր՝ զդարձարուքն
առ իս, և ես դառնամ առ ձեզ. և յորժամ դարձ-
ցիս և հառաչեսցես, յայնժամ կեցցես. Նա զի և
զաղջամղջին սևութի գունոյն՝ փոխարկել ՚ի ձեան
պայծառութի. և զարանցն արեանց ներկելոցն՝ յե-
ղանակել ՚ի պատահուամն գեղման, ըստ եսայեայ և
զաքարիայ. և ՚ի մէջ բարկութեանն՝ դարձեալ զոյգ
ողորմութի. քանզի անապատանալ քաղաքացն ինէլ,

և

և դարձեալ բնակիլ. և ճանապարհացն ամայի լինել ՚ի չքւոյէ մարդկան, և անդրէն հետևիլ. և լքանիլ ՚ի սովոյն ոգւով, և դարձեալ զօրանալ ձեռամբ. և գնալ այ ՚ի տեղի իւր զայրացմամբ, և դառնալ ողորմութբ. ըստ ներողութե զելյն, և՚ի մէջ սաստիցն սպառնալեացն՝ կրկին պաշտպանութիւն, և՚ի սրտին խռովութե յուզումն խնամոց գթութե. Այս մարգարէիցն ձայն խնկելի, որ զօրհնեալդ քո գալստեան

զաւետաբարդ հրաման կանխաւ ազդէին.

2 Այս զոր չէ բանիւ՛ նիւթեղէն լեզուի ընդ թիւ արկանել վս անքաւութեան. փոքունք են և նուազունք օրինակք և նմանութիք, հինք և ժամանակաւորք՝ առ աւետեացդ քո յայտնութե, և խաչիդ փրկագործութիւն. Որ յամ վայրի կառուցեր զխորանն վկայութե արեան քո ուխտի, որք մեծաբարբառ միշտ աղաղակեն՝ քան զդատակնիք մահուն հաբելի՝ զյաղթանակ բարեաց քումդ հանդիսի, կեանս կրկնեա և անմահականս՝ շնորհաց, մկրտութե, յարութեան, նորոգութե, առ քեզ ընտանութե, ընդ հոգւոյդ այյ միութե. քաւութե, ազատութե, լուսաւորութե. մշտնջենաւոր մաքրութե. իսկապէս երանութե. ընդ վերնայնոցն կցորդութե՝ անկապուտ փառաց. ՚ի շրթունս մեր ձայնիւ՝ բարձրելոյն հաշտեցուցիչ բանից աղաչանք. Այս զոր ահաւորն է ասել, կարդեմ ստանօր՝ յիշատակ եդեալ մեծիդ երախտեաց՝ ած իսկ լինել ընտրութբ շնորհին, և ընդ հաստողիդ միանալ՝ տէրունի մարմնոյդ ճաշակմամբ, և ընդ լուսոյդ կենաց խառնութբ. զոր կատարումն երջանիկ խոստմանն, ըստ պօղոսի բանին,

ոչ ունէր օրէնն ։ Արդ դու փրկութիւն եկիր հայ-
րենիդ քո հարստութբ, արարեր և կատարեցեր ըզ-
յուսոյն յերկարաձգութիւն, որ առ քեզ պահեալ ան-
համառօտելի՝ քաւիչ ամի։ Եւ քեզ փառք ընդ հօր
քում՝ ՚ի գովեստ բարեբանութեան հոգւոյդ քո սբյ,
յաւիտեանս յաւիտենից ։ ամէն ։

+ Մ Երոփէն յաւելուած չրչին հեծութբ՝ նորին հաշուղի, ա-
նոյն ասչէրս ձողբոնաց բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք ընդ այ։

❊ Բան. ԾԳ.

1 Տէր զօրութեանց՝ բոլորից գոյից թագաւոր,
օրհնաբանեալ ողորմութիւն՝ ած ամյուն։
Որ յաղթես սահմանի լայնատարած է ար-
ձակութեան. ամենաբաւութեանց դու ես ողջանութիւն.
մինչ զի կարծրն քեզ հոսանուտ է, և լոյծն քեզ
պնդական, և չիք քո իր անհնարաւորական՝ յաղթող
զօրութիւն ահեղ. հուրն՝ ցօղ լինի է զովական, և
անձրևն՝ բոց կիզանողական։ Ո քարն բանես ցու-
ցանել կերպարան աղբման, և զբանականն դնես ան-
խօս և անշունչ արձան։ Ո պարտաւորն ողբերալ՝
պատուական առնես, և զկարծեցեալն մաքուր՝ իրա-
ւամբք քննեալ դատիս։ Ո մատուցեալն ՚ի մահ՝
բերկրութեամբ բարեաց արձակես, և զամաչեցեալն՝
զուարթ տեսութբ օծեալ՝ դարձուցանես։ Կանգ-
նես զմատնեալն հաղբից գլորման, և զսասանեալն՝
՚ի վստահութիւն վիմիդ հաստատես։ Ո ախտացեալն
բազմահնարաց՝ երջանիկ կարդես, և զյառաջատեալն՝
դարձեալ անդրէն ՚ի յետս նահանջես։ Եւ յորժամ

սպառին առ՚ի մէնջ բարիքն , զառաւել զարմանալեան յայնժամ ներգործես . քանզի վ՟ քո գիտես թողուլ զմեզ՝ և ջնջել զանօրէնութ՟ս , և քաւիչ լինել անիրաւութ՟եց՝ և զմեղս մեր ոչ յիշատակել , ըստ

եսայեայ և երեմիայ .

2 Այլ առ շնորհ նորոգ փրկութ՟ես՝ բազմօք գոհաբանութ՟բ հետևեալ , ՚ի յաճախութիւն անբաւիցն՝ լռեալ առ սմին խնկոյն կարկեցայ . քանզի կրկնեալ զլուսոյդ անսպառ բարիսդ , որ ՚ի քէն առ իմ յամառս թշուառութ՟ի , քոյին աղերսիւ առ քեզ մաղթեցից , յարմարեալ դարձեալ ՚ի նիւթս բանիս զտառ ողբերգութ՟ե այսր մատենի , լցից թախծութեամբք և հեծեծանօք . Այլ առեալ խառնեցից ՚ի տօնողիդ հաճութ՟ի , ընդ ցաւոցն՝ զդեղն . ընդ վհատութ՟են՝ զխրախոյսն . ընդ յուսահատութ՟են՝ զյիշատակդ անուանն հաստողիդ . ընդ տխրութեանն՝ զփոփանսդ . ընդ խմուս դառնութ՟ե՝ զքաղցրութ՟ի կենարարիդ . ընդ պատիժ օրինին՝ զշնորհն . ընդ պարտս անիծիցն՝ զազատարար օրհնութիւնդ . ընդ

մարմնոյ մահուն՝ զանմահ նորոգութ՟իդ .

3 Հաւատամ հզօրիդ բանի , ուստի վկայեմ . լուր լռութ՟ե սրտիս՝ տէր յ՟ս , որ հնչումն է առ քեզ մեծութեան ձայնի երկար գոչելոյ . Որ մարմնակից և պատկերակից մեր եղեալ , և քահանայապետապէս անօրինակդ՝ զօրինակին խորտակեալ զլուծ , ընդ զենման մահու անասնոցն՝ բարեբանեալ մարմնոյդ նո-ւիրմամբ , անմահապէս միշտ մատուցանիս , և աննո-ւազաբար քաւութիւն շնորհես . ոչ սակաւամեղիցն միայն , այլ և որոց հատեալ է ակնկալութ՟ի առ ելս

կե

կենաց. Օ՜ ի ո՜րքան զօրէ մարմնոյ անդամոց առ մեղս կենդանութեան, թէ և բիւրուց ամաց ունիցի յերկարաձգութիւն, յորժամ Աստուածդ բոլորեցուն վասն սորին՝ կամաւ և յօժարութեամբ զենումն ընկալեալ, մահու համբերես բաշխեալ 'ի քաւութիւն. Օ՜ ի ո՛չ եթէ մաքրութեանդ աղբիւր՝ պարտական գոյ մահու յօրըստօրէ կատարիլն, այլ կամօք քովք՝ հոգւոյդ գործակցութեամբ, 'ի հաճութիւն հօր՝ և 'ի մեր հաշտութիւն ցանկ մատուցանիս. Իսկ եթէ ամենեցդ Աստուած անքննելին՝ խնդրեմ վասն իմ առ իմ փրկութիւն, 'ի դէմս իմ, իբր թէ ընդ քոյդ էութեան ես իցեմ մարմնով՝ պարունակողիդ կցորդ միացեալ. և դու բարերար, յաղագս իմ 'ի յիմս կերպի փոխանակեալ, ընդ իմոյս պարտեաց և մահ ընկալեալ անպարտդ՝ զմահապարտիս վնասուց պատուհաս, և 'ի յիմ անուն յանցաւորապէս, ո՛չ թէ կամաւ ընդ քեզ ես կրիցեմ, բազում մեռեալ՝ և միայս կենդանի. ո՛չ ուրացողացն ձեռօք, այլ դաւանողացն հաւատովք Աստուածապէս նուիրեալ, և 'ի մատունս անհատս բաշխեալ.

4 Տէր ամեն ողորմածոր՝ չարաչարեալցն պաշտօնատար. Մեծ իմն և անկշռելի առ սմին դատէր՝ անյարմարագիր անձին յուսադիր, հաստատել զհաւս և զերջանկութիւն, քան թէ մարտիրոսութեամբ իսկ՝ թող թէ ուղղութեամբ իմն թշուառութեան յանցաւոր մարմնոյ փոխման ընդունել. Իսկ զանձառութիւն խորհրդոյս՝ այսու դիտեցի. դաւանէր իսկոյն, որ զի և մաքրոցն անձինք առանց նուիրման այսր յիշատակի՝ չև են իսկապէս կատարեալք իսպառ, եթէ ո՛չ ընդ այս հր բաշակերտութեան մեծութեան՝ հոգւով խառնեսցին.

Ապա

Ապա թէ մեղաւորիս մասին, կրկին մատուցար բա-
ժին ասելով՝ յուսայր, եթէ և այն՝ թէ ես ինքն ե-
ղեր ճշմարտին, դրաւեալ զիմս դաժանութի ընդ-
քում համեղուե, պատարագեալ քոյինանիւթ զանգ-
ուածոյ նշխարաւդ կենաց լուսոյ։ Այսու ամի-
'ի վերնոտանն նախանուէր բարեշնորհութե՝ անհը-
նարաւոր ախտից ճարակ՝ զմարմին և զարիւն իւր
բաշխեաց 'ի քաւութի, 'ի վեր կարծեցուցանէր քան
զնահատակի վկայեցելոյ արեամբ կատարմամբ. յու-
սոյս օրինակ յարգաւորութբ գրել զիս 'ի փառս,
այսմ փրկանօք հաւատալի երևեցուցանէր, քան թէ
քաւելոյ և ողորմելոյ և շնորհելոյ, որչափ ած ակա-
նիդ առ մարդ զօրութիւն. և տիրական ածախառն
մարմնոյն կամաւորական նուիրումն՝ առ անկանական
սպանդին մատուցումն. և անմահն՝ առ մահկանա-
ցուս. լոյսն ահաւոր՝ առ ստուերոյինս. յաւիտե-
նականն՝ քան զանցաւորս. բարձրեալն՝ քան զերկրա-
ւորս. անստեղծն՝ քան զեղականս. բարին իսկութե՝
քան զթիւրեալս բնութեամբ. մանաւանդ զի իւր է
կամելն, և իւր կենագործելն. օրհնութեն առիթ՝
քան զանիծից պատճառ.

5 Որդ՝ տուր խոցելոյս 'ի սիրտ և յոգի՝ աղաչեմ
գթած, զառ 'ի յերկնուստ ընծայեալ զդեղդ
կենաց. մատիր քաղցրութբ՝ առ ախտացեալս մեղօք.
քաւեա 'ի պարտեաց՝ ամենակատար բաւականութի.
Իսկ առ 'ի յինէն՝ այս է ճշմարիտ և անխաբելի կեր-
պարան բանի, որ զի հաստիչդ ամենից՝ 'ի տէս բը-
նակես. և ըստ տարազու սերմանն՝ և ծնանելն է իրա-
ւացի, ըստ ճշմարիտ բանին պօղոսի. և աչացաւացն

'ի

՚ի տապ արեւու՝ ո՛չ է զօրութ՟ի: Այլ դու բարերար
հաստիչ յոչէից՝ յարդես յաւէտ իսկապէս համայն ,
և զդաւանեալն զքեզ՝ բաւական առ կենդանութ՟ի . և
ո՛չ ես ընդ սահմանաւ փակեալ օրինի , այլ յաղթես՝
մանաւանդ թէ խզես զկապ կանոնի , և դո՛ւ միայն
մնաս պայման աւետեաց՝ համօրէն յանցաւորաց տա_
րակուսելոց: Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով
փառք և իշխանութ՟ի յաւիտեանս . ամէն:

---

† Ս ճրագին յաւելուած կրկին հեծութե՝ նորին հանգոյն, առ
նոյն աղերս հաղորդանայ բանի . ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան . ՂԳ .

1 Եւ արդ յո՞վ՝ առ այ անկանելութիւն՝ քո՛ է
ողորմութ՟ի , սկզբնաւորեալ աչաց տեսանե_
լեաց և սրտի իմաստից՝ յո՞ . քո՛ է բարե_
րարութիւն, կեանք և անմահութ՟ի: Դարձ առ իս
գթութ՟ք , և հանդերձեսցես դառնալ ինձ առ քեզ
կրկին երկրութ՟ք . զի առանց քոյ կամաց՝ ո՛չ ու_
նիմ լինել նորոգ փոփոխեալ . և եթէ ո՛չ կամք քո
գթացին , ո՛չ զօրեմ փրկիլ մահու պարտականս . և
եթէ ո՛չ կառավարդ յարդարեսցես պատրաստել ինձ
հետս ճանապարհի՝ որ առ քեզ բերէ , վի՞հ է ինձ
խորոց յաջմէ և յահեկէ:
2 Ահա ո՛չ պարծիմ՝ այ իբրք նախատեալս . ո՛չ պան_
ծամ դարուելս . ո՛չ խոշտանամ լքեալս . ո՛չ
մեծաբանեմ պապանձեալս . ո՛չ ըմբոստանամ ձաղեալս .
ո՛չ երջանկանամ եղկելիս . ո՛չ արդարանամ ամբա_
րիշտս . Զի ո՛չ երբեք հարթ ընթանայ երիվար՝

տանց սանձակալէ . և ո՛չ նաւ համբառնայ հանդէպ՝
առանց ուղղչի . և ո՛չ արօր կշիռ ինչ գործէ՝ ա-
ռանց մաճակալի . և ո՛չ երկուորեալք լծոցն 'ի ճահ
ճեմեցին՝ առանց եզողի . ո՛չ ամպ վերացանէ՝ առանց
հողմոյ . ո՛չ աստեղք ցնդին և կամ գումարին՝ ա-
ռանց ժամանակին . ո՛չ արեգակն փոխաբերելով ուր
շրջանակի՝ առանց տարրական օդոյ . և ո՛չ ես նոքօք
հանդերձ՝ առանց բարեգործիդ հրամանաց ակնար-
կութե . Ո՜վ դու միայն ես տուիչ կենաց բանա-
կանաց, և խնամիչ կարգաց հոլովման արարածոց, և
'ի քէն է իմն փրկութիւն, ըստ սաղմոսողին, և դու
ձայնես բարբառ խնդալից ուրախաց հնչման՝ յա-
կանջս լսելութե իմ հասակի, եկայք 'ի հանդիստ իմ
ընտանին աշխատեալք՝ և ես մաքրեցից զձեզ 'ի պար-
տեաց . Իսկ զինչ օգուտ 'ի լուացմանէն, եթէ կրկին
նախկի զազրացուսցէ . և կամ զի՞ օգուտ 'ի ճաշակմանէն,
եթէ գեհենին մատնեսցի . Նա և կամ զի՞նչ յաւ-
ըստ համ պարծեցոյց՝ խորթացեալս 'ի գործոց նորին .
որդիս դարձութե հօր ամոլահացւոյ, և մօր քեռա-
ցւոյ, կամ քանանացւոյ, ըստ մարգարէին որ առ իս՝
յանկարծոր ձայնի . ժառանգս մերժելի եթովպացի՝
և ո՛չ սենեկին սառայի, ըստ տեսանողին առ իս ա-
ռածի . եղբայրս շամրնի՝ և կամ գոմորոյ . համբակս
անլուաց և անաղելի՝ խակակութ պղպջոյն խակութե
սողայ և ողողիբոյ, ըստ եզեկիելի կրկնախառն
կշտամբութե .

3 Նաւ. քանզի 'ի ծուփս բազմախաղանդս աշխատանջ հող-
մոյ սաստկապէս զզուեալ՝ ուժգին ըկանօք խա-
պառ տարնապմամբ 'ի ծովին՝ փոխեալ ընկեցեալ

'ի վտակն վայրենական ողողէջ · առ որս՝ զմատունս
ձեռացս այսր անդր տարաբերեալ, իբր 'ի հոսանաց
բռնութեանց գարնանաջայր գետոց, արտաձգեալ
յակամայ ընթացս ողորմագին գլորման՝ ջրակուլ ը-
կեսպառ պղտորարբութք՝ դաժանահոտ սկախառն
մամռարմատ խառնախռիւ՝ մահաբեր երկամբք վա-
նեալ, ըստ որոց յուղխիցն հեղեղիցին՝ հեղձուցեալ։
Այսու առակաւ և ես եղկելիս՝ խօսիմ, և ո՛չ իմա-
նամ․ գոչեմ, և ո՛չ ինչ լսեմ․ բաբբառիմ, և ո՛չ զարթ-
նանամ․ ճչեմ, և ո՛չ փոխադրիմ․ փողեմ, և ո՛չ գու-
մարիմ․ վէրաւորիմ, և ո՛չ ես զգամ, կռոցն գործուե-
նմանեալ՝ թափուր յազդմանէ բարեաց իմաստից․
Արդարև չար առաւել յաւէտ իսկապէս քան զօ-
րինակդ՝ Ճշմարտութիւնս, ատելի և մերժելի, և
ատենին քո արժանապէս մատնելի․

4 Եւ քանզի անդառնալի ուղւոյն յիշատակ՝ ա-
տեացս պարտեաց՝ զայս կտակ թողի՝ որոց ըն-
թեռնուն, իմոյս բանիւ՝ առ ա՜ծ կարդալ հանա-
պազորդութք, այս կացցէ սահման յանձնառական
խոստովանութն՝ մշտնջենաւոր ձայնարկու առաջի
քո՝ ամենակալ․ զոր գիրդ ընդ մարմնոյս, և բանդ
ընդ հոգւոյս՝ զանսահմանելիդ միշտ թախանձեսցէ,
իբր յանեղծական մաղթողէ ընկալեալ աղերս 'ի յի-
մոյս ձայնէ՝ բարերգութ մարդասէր, օրհնեալ յա-
ւիտեանս․ ամէն։

† Մերովին յաւելուած ճշմին հեծաւորք՝ նորին հոգւոյ, առ-
նոյն աղերս ժողովրդեան բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Տր̃ այ.

❊ Բան . ՃԻԱ.

1 Եւ վասն զի սլացեալ ոգւոյս թեւօք 'ի թի՛ւս անբաւից ծննդոց մարդկան՝ եդի 'ի կըշիռս իմանալեացս մտաց, ո՛չ գտի զոք համեմատ ինձ պարտաւոր, և առ այս զդաւթեան սաղմոսին զբանն 'ի յերգ ինձ առի՝ դառն կշտամբուն դաւաղանաւոր գործակալ. ո՛վ յարիցէ ընդ իս 'ի չարիս՝ հաւասարել յանօրէնութիս. Ուստի այս ըստ սմին մասին՝ կնքեցաւ և ճշմարտեցաւ առ այլս մահու, և ես վկայեմ կրկին հաստատեալ. առ այսր իրաւունս գրեմ՝ ինձ միայնոյ զեղծանիլ իսպառ, քան իմոյս բանիւ բազմաց տարադրիլ. Թերևս սը-վիմէ առ այսու արդեօք՝ և ինձ շնորհեսցես, շնորհօղիս զպարտիս իմոցն.

2 Ուստի արդ՝ զի՛նչ քեզ աղերս հաճոյական 'ի յայսմ և 'ի սոյն, և 'ի ծուխս անուշից ընդունելի խընկոց մատուցից՝ գովեալ Թագաւոր երկնաւոր քս̃, եթէ ո՛չ՝ զառ 'ի յինէն անիծեալսն՝ օրհնել մաղթեմ. զկապեալսն արձակել. ազատել զդատապարտեալսն. բարեգործել զնզովեալսն. պսակել զթշնամանեալսն. սփոփել զտրտմեցեալսն. դարմանել զխորտակեալսն. խնամել զաղտուցեալսն. պատսպարել զնենգեալսն. զվիրաւորեալսն 'ի մարմին՝ յոգի բժշկել. Եթէ օրհնութեան բանիւ առ ոք մատուցայ, լո՛ւիցես. իսկ եթէ անիծիւք, մի՛ հայեսցիս ընդունել գըթած. Իս տառապեալս ամենաթշուառ՝ 'ի վերջին սպառ-

ւորութեան մաղթանաց այսր մատենի, 'ի բովանդակ
մտաց շնորհեցի իմոցն՝ փակեալ առ'ի քէն զանխծիցն
դժնդակ ըղձիցն չարաշուք ձայն. և դժնէից նեն_
գողացն իմոց՝ ընդ բարիսն 'ի բոլոր սրտէ հաշտուե
արդահատեցի. վ̄ն որոց և ծունր պաղատանաց կրկ
նեցի. Որչափ դու ինձ ահա յայց եկեալ առաւել
ողորմեսցիս ըստ քոյդ մեծութե՝ գովեալ խնամա_
կալ, կենանքդ՝ մահացուիս. հզօրդ՝ տկարիս. ամենա_
կարդ՝ վարանելոյս. իմաստութեդ աղբիւր՝ յիմարիս
և թմբրեցելոյս. Քանզի յաւէտ սխալեալ անկայ
իբրև զողողակ մթոյին ոչ ընդ եղակն 'ի հաղբս մա_
հու անդրդուայդէս, չհմոցոյ զկորուստ. չդիտացի
զորոգոյթն. չտեսի զմեռնօղ որսոյն ծածուկ մե_
քենայս. չկարծեցի զխաբուսն կերպարանաց կեղ_
ծաւոր վարմին. չնկատեցի զդայթագղութին շուր_
ջանակի. չշօշափեցի զպատանդիչ զցանցաւրկ կարթին.
ժամանեցին ինձ չարիք, և ես ոչ կարացի ճանաչել,
ըստ սաղմոսողին.

3. Քանզի և ով իմաստակի ումեմն արտաքնոյ բար_
ւոք թուեցաւ չար ասել զմահ՝ առ չիմանալոյն
պատճառի, և ես վկայեմ իմոյս բանիս. քանզի իբր
զանզգայ պատճառս անասնոց մեռանիմք, և ոչ զար_
հուրիմք. կորնչիմք, և ոչ հիանամք. թաղեցեալ լի_
նիմք, և ոչ խոնարհիմք. տարադրիմք, և ոչ տագնա_
պիմք. եղծանիմք, և ոչ զղջանամք. մաշիմք, և ոչ մր_
տաւեմք. պակասիմք, և ոչ պատրաստիմք. դնամք,
և ոչ զգուշանամք. գերիմք, և ոչ ես զդամք. Իսկ
հանդիսա ասել երջանիկին յոբայ զվախճան մարդոյ,
և ես խոստովանիմ զայն ընդ մեզ, եթէ ոչ ունէի

զբեռն աշխատութե՟ մահացու գործոց ըստանձնեալ ։
Մանաւանդ զի՝ որոգայթն գաղտնի , և ճնարադիրն
աներևակի ։ տարր ժամանակիս յանէից , անցեալն ան-
յոյս , և ապառնին կարծողական ։ ես անհամբեր ,
և բնութի թերահաւատ ։ ոտք անհաստատք , և միտք
ցնդեալք ։ կիրք հարկաւորք , և բարք անժուժկալք ։
մարմին մեղսամակարդ , և յօժարութի երկրասէր ։
դիմամարտութի անկակից , և խառնութի ներհա-
կական ։ բնակութի կաւեղէն , և անձրևք ուժգնա-
կիրք ։ կարիք անթուելիք , և պատահարք ամենադը-
րաւք ։ միտք չարախնամք , և տենչմունք բարկատեացք ։
կեանք առօրեայք , և զմբաղք սակաւաւորք ։ խաբ-
մունք յիմարութե , և խաղալիք տղայականք ։ աշխա-
տութիք ընդունայնք , և վայելմունք երազականք ։
համբարք ոչնչից , և պահեստք հողմոց ։ նմանութիք
ստուերաց , և կերպարանք ծխծաղելիք ։ Քանզի իբ-
րև եկն եհաս պատուիրանն , ըստ պօղոսեան բա-
նին , անպատրաստ գտեալ զիս ինքեան , մեղքն կեն-
դանացան յանդիմանեալ յարդարութեցն , և ես մա-
հացայ կենացն , և կենդանացոյ կորստեանն ։

4 Գողացան օտարք չարին գումարք՝ զստացուածս
սրտիս իմաստից , ըստ գրոյն կանխաբանութե ։
որում եկն եհաս խոկոյն աստանօր իմաստութե ինձ
նուաղանալ , ըստ առակողին , և առաւելուլ ոչ բար-
ւոյ ցանկութի ։ Մ՟չ յառեցի զակն ոգւոյս 'ի գը-
լուխն իմ կենաց քո՟ , որում ընդ ուղիղն հետևեցայց ։
Քանզի կամելով ուժգնիս ընթանալ , ընկլայ սասա-
կայէս ։ յանչափին ձգտիլ , իմոյն ոչ հասի ։ 'ի մեծա-
գոյնն ամբառնալ , սաստուաստ գլորեցայ ։ յերկնայինս

ուղղոյն՝ անդնդոց մատնեցայ · 'ի զգուշանալն ա-
ռաւել, յաւէտ վնասեցայ · յանարատն պահել, մանր
խորտակեցայ · կարծելով ընդ ահեակն մրցել, յաջն
գթեցի · 'ի վերկրորդն խուզել, զնախնին կորուսի ·
'ի խնդիր սակաւուն, 'ի կարեւորացն զրկեցայ · 'ի յուխ-
տին պահել, դաշինն դրժեցի · առ սովորութեանն
կորել՝ կորուսիչս գտի · 'ի փոքունցն փախուցեալ՝ մե-
ծամեծացն մատնեցայ · զոր ես ինքն ինձէն ստեղ-
ծեալ՝ չարաչար դատախազ անձին կարգեցի: Յո-
րոց փրկել զմատնեալ գերիս դու միայն զօրեսցես,
կենաց մատուցեալ՝ զընծայեալս մահու՝ զհոգիս ·
զի դու միայն՝ տ՜ր յ՜ս, ճանաչիս բարերար, անսահ-
ման փառօք՝ ընդ հօր և հոգւոյդ ս՜րբ օրհնեալ յա-
ւիտեանս յաւիտենից · ամէն ·

+ Սերոբէին յաւելուած կցկին հեծութե՛ն Նորին հոգւոյ, առ-
նոյն աղերս հաղբանաց բանի: 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա՜յ:

* Բան · ԿԹ ·

1 Բոկ զաւխթան՝ մահու դխպունածս՝ դժոխար-
ման ծառայս դառնութեան պտուղք, ըն-
տանիք թշնամիք, հարազատք հակառակք, և
որդիք դաւաճանողք, ստորադրեցելովք մասամբքդ
նշանակեցից՝ գրեալ յանունանէ, որ են այսքիկ:
2 Սիրտս նանրախորհուրդ · բերանս չարախօս · ակնս
յայրատատես · ականջս վրիպալուր · ձեռնս մա-
հաձիգ · երիկամունքս անփորձ · ոտնս մոլորաշաւիղ ·
ընթացքս աներկիւղ · հետք խոտորնակ · շունչք ծը-
խա

խախուռն · գնացք խաւարային · գոյութիւն լերդի
վիմական · խորհուրդ ծորեալ · կամք անկայուն · չար
անփոփոխ · բարեմասնութի սաստնեալ · անձն տարա֊
գիր · աւանդ վաճառեալ։ Գազան վիրաւոր · Թըռ֊
չուն նետահար · փախստական քարավէժ · ըմբռնե֊
ցեալ ձաստապարտ · աւազակ ծովակուր ։ Զինուոր
նենգաւոր · մարտիկ անպատրաստ · սպառազէն ան֊
ժուժկալ · միշտ հեղգացեալ։ Աղօթական անխրա֊
խոյս · բեմական սողնաքարշ · քահանայ անկնդրուկ ·
օրինական աննուէր ։ Դպիր կշտամբեալ · իմաստակ
խելագար · ճարտասան անձոռնի ։ Կերպ անպատ֊
կառ · դէմք անամօթ · երեսք լպրշեալ · գոյն ան֊
համբոյր · տեսք տմարդի · գեղ ծանակեալ ։ Խորտիկ
խանդարեալ · ճաշակ գարշեցեալ · ոյդի գաղձնաւոր ·
որթ որդնահար · պարտէզ փշաբեր · հասկ ուտձա֊
հար · մեղր 'ի մկանց ճարակեալ, անպատսպար անկեալ։
Սնապարծ յուսահատ · անհամոզելի նզով · անհաշ֊
տական բաժանեալ · ունայնաբան շաղակրատ · պաճա֊
րամիտ գոռոզ · անասնօրէն ապիրատ · դժոխային ա֊
գահ · աներասան յանդուգն ։ Մոլեգնութի անած ·
ձեռնաձգութի սպանող · տատասկացան երկրագործ ·
երջանկութիւն եղկելի · մեծութի վատթարեալ ·
վայելչութիւն անշքեալ · կարողութի ակարացեալ ·
բարձրութի խոնարհեալ · փառաւորութի ընդոտնեալ ·
պատուիրանազանցութի յարակայ · սխալանք լինքնակամ։
Մատակարար կամակոր · խորհրդակից նենգաւոր ·
բարեկամ հատուածեալ · հազարապետ գողամիտ ·
մերձաւոր կծծի · բաշխող ժլատ · վերատեսուչ կար֊
կամ · ոգի անախտակիր · եղջք անահէր · բարք ատեցող·

աղէք

աղէք անդթականք · գնացք անխոհեմ · աներևոյթք
ճեմաստալք · ծածուկք անխծեալք · դիպուածք թըշ_
նամանեալք · Վաճառական վաճառից · շահարար շը_
նորհաց · պաշտօնեայ արբեցող · գանձուց ստա_
կան երկնից · պատգամաւոր բանսարկու · դռնապան
քնէած · Ողքա հպարտ · մեծատուն ժխտող ·
Պռիւանապետ անօրէն · պահապան մատնիչ · բնակա_
կից չարախօս · սուրհանդակ անժաման · թղթաբեր
պարտաւոր · տուպէլ խռովարար · միջնորդ անիմաստ ։
Արքայ արտաքսած · թագաւոր թալմատար · կայսր ո_
դէկործան · իշխան տիրադաւ · զօրաւար ղըկող · դ_
տաւոր ակնառու · ռամիկ ինքնագործ · Նախատակ_
ծաղր · սիրելոյ աշխար · բանագրի դարով · յանդի_
մանչի դատախազուէ · Ջանզի և 'ի վեհագունից
կոչմանց՝ էր ուրեք արդեօք՝ զի էի · իսկ 'ի վատթա_
րականացդ մասանց՝ եկն երբեմն եհաս՝ զի եղէ ·
Արդ՝ այսքան ճշմարտութիւնք խարդախութեց
յաճախագունից, յորոց յոմանց խաբեցայ իբրև ըղ_
ձմար, և յոմանց տիրեցայ իբրև զակար՝ կամա_
մատնեալ զիս ինքն մահու ·

3 Արդ՝ զիս 'ի վերադրելոցդ մասանց՝ քեզ ատե_
լեաց, և իմ կորուսչաց՝ 'ի սպաս պաշտաման քեզ
ընծայեցից · զորպիսիս ապականութե պարադրեալս՝
ամենաբարդ քո մեծութեան հանդէպ կացուցից · և
կամ որքաներոք երկայնմտութե համբերեսցես այս_
քանեաց պարտուց · որքան ներես · որպէս լուեսցես ·
զիարդ իսկ անսայցես · եթէ ոչ մատնեսցես հարուա_
ծոց գանից զարժանիս սատակման մահու · Արդ՝
այսոցիկ անհնչոյ մթութեց՝ հոգւոց խաւարի՝ ողոր_
մու_

մութեամբ լուսոյ քոյ պատահեսցես՝ բժշկել, քաւել, և կենդագործել զօրեղուն անվթարելի. և քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն.

---

† Ս Երրորդին ցուցեալ չքնին հեծութիւն՝ նորին հոգւոյն, անոյն ազերս հաղբանոյ բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

*Բան. ՂԱ.

1 ՏԷՐ, անուն ահաւոր. մեծութեան տեսակ. անքննելին բարձրութիւն պատկեր. անսահման զօրութիւն. կերպարան փրկութեան լուսոյ. պաշտպան կենաց. դուռն արքայութեան՝ վերնում հանգստեանն. ձեռնապարհ հանդարտութիւն. ապաւինութիւն նորոգ և անտխրական երանութիւն. ամենակալ իշխանութիւն՝ բոլոր էականութեան. օրհնութիւն կոչման. աւետեաց ձայն. բերկրութիւն բարբառ. անմահութիւն դեղ. որդի անձառ այ միոյ. Որ ինձ անհնարին է, քեզ դիւրին է. որ ինձ անհասն է, քեզ սահմանեալ է. որ ինձ անանցն է, քեզ հպաւոր է. որ եղկելույս ինձ ծածկեցեալն է, քումդ երանութիւն մերձաւոր է. որ ինձ անկարելին է, քեզ կատարեալ է. որ ինձ անկշռելին է, քումդ անձառութիւն չափեալ է. որ ինձ յուսահատութեանն է, քեզ փոփոխանաց է. որ ինձ անբժշկականն է, քեզ անվտանգելի է. որ ինձ հեծութիւնն է, քեզ խնդութիւն է. որ ինձ ծանունք են, քեզ թեթևագոյնք են. որ ինձ եղծեալն է, քումդ զօրեղուն գրեցեալ է. որ ինձ կորուսեալն է, քեզ ըմբռնեալ է. որ ինձ անձառն է, քեզ համարեալ է.

որ

որ ինձ մնայուն է, քեզ ճառագայթ է. որ ինձ ան-
թիւն է, օրհնեալդ քում ձեռին բովանդակեալ է.
որ ինձ սոսկալին է, քեզ հեշտալի է. որ ինձ փախ-
չելին է, քեզ վանելի է. որ ինձ անմատոյցն է, քեզ
դիւրահերքելի է. որ ինձ մահաբերն է, քումդ հա-
կառուն զօրութ՝ ընդ ոչ գոյսն համարեալ է.

2 Ով դու ողորմած ած բոլորից տր յս քս, և
այսմ զօրես առ ելիցն հնար՝ եթէ գթասցիս.
վս անուան փառաց մեծութե հօր քոյ օրհնելոյ,
վս կամաց գթութե ոգւոյդ քոյ տր, տես 'ի տա-
ժանաւորս կրից յանդիմանական յայտնութի, և'ի
խորոց սրտի ինքնամատոյց դատախազութի. Նայեա՛
'ի բնութեա ամենապատող խակութի, և պարգևեա՛
բժշկութի վիրացս, և հնարաւորութի կորստեանս.
զերծուամ բազմամամանեայ մահուս, և շաւիղ կենաց
ապականելոյս. Նորոգութի եղծմանս, և մուտք յու-
սոյ ամբարշտելոյս. Եթէ ես զաննմանն ինձ կամս
ցուցի, որչափ առաւել դու զբնաւորականդ քո
զընտանի բարերարութիւնդ. եթէ 'ի փշոց պտուղ
ընծայեցաւ քաղցրութե, որչափ առաւել 'ի ծառոյդ
կենաց՝ ճաշակ անմահութե. եթէ ես իմոց աւելեաց
ողորմութե մաղթեցի, դու քոյոյս զիմոյդ ոչ կրկին
մատուսցես հրջոր՝ յաննունադ առատութե.

3 Որդ՝ տես 'ի քոյդ մեծութի՝ բարձրեալ, նայե-
ցեալ 'ի յիմս փոքրկութի. ընկալ զաղկա խոս-
տովանութիս անհամար մեղացս, որ զբնաւն համայն
տեսանես. և որպէս զկիմին գթել՝ ոչ գրեցեր, և
զաւաղոյս փոքու սասանել՝ մի՛ համարեսցիս. և իբ-
րև զչաւթիմ՝ ընդ մեղացն սաել՝ խոկոյն անցուցեր

զպատիժ պարտուցն, և առ իմ ձայնիս հեծութիւն՝ զնոյն գործեսցես երկայնմտութի. որ տաս ամենե_ ցուն առատապէս անաչառութբ՝ ոչ յաղթօղ բարի բազմիմաստ. և ոչ նախատես զյետնեալ սորուկս՝ ոչ ողորմած և ամենաստեղծ. տացես վերստին, և մի կորուսաներ զբուժեալս արեամբ քո, և զբուծեալս ստեամբ քո՝ գթած. Օ՛ի քո է փրկութիւն, և ՚ի քէն է քաւութի, և քեզ վայելէ փառք յամենայնի

յաւիտեանս. ամէն.

+ Մատենին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոլովէ, առ- նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ:

* Բան. ՂԲ:

1 Օրհնեալ տր յս ընդ հօր, ՚ի կամս հաճութե հոգւոյդ քո սբյ. և օրհնեալք ամ՝ առ ՚ի յօրհնելոյդ օրհնեցան. օրհնեալ միայն՝ որդի օրհնելոյ. Չե՛ք իմ թագաւոր իշխեցօղ շնչոյս բաց ՚ի քէն՝ քս. Այս է օրհնութի յակոբայ՝ աւե- տայի, յորժամ բարձից զմեղս նր.

2 Արդ ողորմեա՛ց ինձ՝ տէր բարերարութ՝ ըստ նախա_ նիդ քո սովորութեան, և օրհնեա՛ զանօթս քո բանական, ըստ ձայնին դաւթի՝ և ըստ մաղթէսի. զի բանիւ՛դ քո փրկուե ժամանեալ, հասից քաւութե՝ օրհնեալ առ՚ի քէն. Ածապէս ինձ հրաշագործեա՛ ողորմած ալքայ երկնաւոր, ոչ անկելոցն ՚ի բազմա_ ժամանակեայ մահճացն խշտիս, ժողովելոցն ՚ի սրա_ հին բեթհեզդայ. Յորոց մի էր և կրկին թերահա_ ւատն՝ երից տասանց և ութի միոյ ամօք ախտացեալ

յօդից լուծմամբ , որում ո՛չ անխայեցեր զբժշկու‿
թեանն ձեռնտուութի , երբ գխտելով զանբոյժ չա‿
րութիւն՝ որ նիւթեացն քեզ յաւուր մատնութեան
դաւոն գիշերին տիրամարտութեն՝ երախտաւորիդ ,
ամծիդ և բարերարիդ ։ Որ թէպէտ և կանխաւ իմն
զգուշացուցեր , թէ մի՛ մեղանչէք՝ զի մի՛ կրկնեսցին
կրկին քեզ չարիք , ոչ ինչ վերջացաւ լինել ձեռնէ‿
րեց սկզբնաւոր անհամբուրելի՝ դատողացն զքեզ
'ի խաչին ։ Այլ դու այնպիսւոյ անյարիր ջատուկ մա‿
հու ծնդեցեալ չարաշուք առն ողորմեցար , անձնա
բարութի · սխրալի՛ մարդասիրութի · սարսափելի՛ նե‿
րողութի · սոսկալի՛ երկայնմտութի · անբաւելի՛ քաղց‿
րութի · փառաւորելի՛ հեզութի ։ Որ միշտ յաղթես
'ի գթութէ , և ո՛չ թշնամանես · պարտես յողորմութէ ,
և ո՛չ պարսաւես · բռնադատես 'ի մարդասիրութէ ,
և ո՛չ անդոսնես · հարկես 'ի բարութէ , և ո՛չ հայհոյես ·
տոկալես 'ի սիրոյ , և ո՛չ բամբասես ։ Պաղատես դար‿
ձին իմ առ քեզ , և ո՛չ ձանձրանաս · արագես զկնի
ապերասանիս , և ո՛չ լքանիս · ձայնես չլսողիս , և ո՛չ
սրտմտիս · փութաս մեղկելոյս , և ո՛չ խափանիս ։
Առ չարս՝ ես բարի · առ ամենապարտս՝ ես ներող ·
առ մեղաւորս՝ ես քաւիչ · առ խաւարեալս՝ ես լոյս ·
առ մահացեալս՝ ես կեանք ։

3 Այս են գիրք՝ ամ հօգեշունչ օգտակարութե ,
որ յաձախս ծնանին երկնաւոր պտուղս՝ ան‿
ձառս և զարմանալիս ։ Այս և ինձ թշուառացե‿
լումս՝ օրհնեալ ամենապարգև , արի՛ մու զմահիձս
խշտացդ մեղաց 'ի վայր կործանմանդ , և հեռաւեալ
ժամանեմ յանդորր հանգիստ անաշխատ կենաց ։

Խզեցեր ամենակարող սուսերաւ բանիդ հրամանի՝
զերկպառակեալս մահապարտս պարտականութեն՝ դժո-
խայնոց կապանացս. և լոյծ ինձ զհանգոյցս խեղ-
դողական ոգեպահանջ սաստկութեանս, առաքելով
զարժանաւորս մահու՝ յաղթութեան վերին անանց
երկրութեանն, կենսաբեր և անձայնին քո բանիւդ.
Որ տակաւ տակաւ ազդեցեր, և մի՛ օր 'ի յօր յեր-
կարաձգեցեր, զի մի՛ սասուար ծանրութեն բեռանցս
մեղաց՝ տիրեսցէ թիկանցս ազդերաց, և կործանեալ
զես կորուսցուսցէ՝ հայել 'ի դժոխս, և ուժգնակի դը-
առող բանութե՝ անպարապ հոգևորական զինուն ա-
րարեալ, մահու ծառայեցուսցէ. Այլ օգնեա ինձ՝
բարի փրկիչ՝ հեծութեն կարեացս մահու երկանց,
առեալ յինէն զփոյթ սատակմանն, ոչ երբեմն յու-
սոյ պահակին. որով կառուսցես զվայելչականն յաղ-
թանակի արի զօրութեանն, ընդդասպէս հաւատով
յուսոյն կարծրութեն՝ ընդ քեզ բևեռել անսայթա-
քելի. Նաւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով՝ փառք
և իշխանութիւն յաւիտեանս. ամէն.

---

† Ս ջրոմին ցուցեալ նշխն հեծութեն՝ նորին հոգւոյն, ա-
նոյն ողբերգ մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ած.

Բան. ԾԹ.

1 Հուսամ և վկայեմ մնաց գխտութե՝ 'ի քէն
ազդեցեալ ոգւոյս իմաստից ուշիմս տեսման.
զի ըղձալի են քեզ՝ բարերար, աղաչանք մե-
ղաւորաց, քան զխնդրուածս արդարոց. Զի մինն՝
զպարտուն անձինն յայտնեալ՝ շնորհիդ քո սպասէ.

առ

առ որ ծանուցեալ զբնութեանս չափ , և մեծ կշռամ-
բիչ աստէն համբարձեալ՝ ինքնագոր մարտակից նմին
իսկ ինքեան , և դառն դսրուճիչ և ծածկամետ դա-
տախազ։ Իսկ միւսն՝ յարդիւնս բարեացն իւրոց նայե-
լով , յանձին հարեալ ձեռն վստահութեան , մոռանայ
զտանհմն բնութեան , և պարծեւաց՝ քան զողորմութեան
դիտեալ այն ունի։ Վ̃ն որոյ առ մինն՝ անթիւ են
ստեղծուածք ճառուց , որ զողորմութեանցդ քո՝ փողով
բարբառոյ աղէկ · իսկ առ միւսն՝ լռեալ են քոյդ՝
մեղքնմին ահաւոր և ամենախնամ · ամաչեմ ասել ,
թէ և երկրաւորիս գործոց պատմութի՝ զքոյդ յա-
ռաջեալ։ Արդ՝ արի՛ տէր , և մի՛ զօրասցի քան ըզ-
քոյդ՝ աջ հողեղինի · մի՛ կշռեսցին ողորմութիւնք քո՝
ընդ ջանից մարդկան։

2 Եւ արդ՝ առողջքն անդամօք՝ անկարօտք են ըզ-
բժշկութեան · և տեսանողականքն աչօք՝ չունին
պէտս առաջնորդի · և փարթամքն ընչիւք՝ ոչ դե-
գերին առ դուրս լիոցն · և ամ̃ի յղփացեալքն՝ ոչ
սպասեն փշրանաց սեղանոյ հացի · և ողջքն վարուք՝
ապէնիմաղ են ողորմութեան։ Եւ արդ՝ ինձ դթասցիս
ողորմեա՛լ՝ բարձրեալ երկնաւոր հզօր , ամենատխուր
վարանեցելոյս։ Զանզի թէ էի իբրև զյօբ , ասէի
զանձն իմ իբրև զնա արդար և անարատ · թէ իբրև
զմովսէս , ասէի վստահութեամբ զնորայսն , ծանիցէ տէր
զայնոսիկ՝ որ իւրն են · եթէ իբրև զդաւիթ , ասէի՝
արարի զիրաւունս և զարդարութիւն · և դարձեալ՝
զմեծն քան զբնութիւն մարմնոյ , զմեղս թէ տեսա-
նէի 'ի սրտի իմում՝ մի՛ լուիցէ ինձ տէր · Թէ էի
իբրև զեղիա , ասէի զանձն իմ այր այ · թէ էի իբրև
զե

զերեմիա , զքոյդ Ճշմարտութիւն յանձն օրինակէի · Թէ էի իբրեւ զեզեկիա , պարծէի զբարութիւնսն եւ զիրաւացին՝ գնացի առաջի քո արդարութ̃ · Թէ եւ իբրեւ զպօղոս , ասէի զիս բնակարան աղդարան եւ ընդունարան ած̃յ բանին : Այլ ես անօրէնս 'ի մէջ գիտութե̃ օրինացն , ոչ միայն չունիմ զանձն իմ քեզ ընծայել յարգանօք բանից իբրեւ զնոսա , եւ զբնաւէն չարս՝ որպ̃ զբարիսն զայնոսիկ առաջի քո յիշատակել , այլ եւ ոչ զամենեւին գոյից զբարեհռչակեալ անուանդ հզօր՝ ամբարշտեալս լեզուաւ գովել · Իսկ դու ամ̃ենարս զօրաւոր՝ մատո̃ ինձ ոգի փրկութե̃ · աջ պաշտպանութե̃ · ձեռն այցելութե̃ · հրաման բարութեան · լոյս ողորմութե̃ · բան նորոգութե̃ · պատճառ քաւութե̃ · գաւազան՝ կենաց օգնութեան · Զի դու ես յոյս ապաւինութե̃՝ ամէր յո̃ քո̃ · օրհնեալ ընդ հօր հոգւովդ ս̃բով՝ յաւիտեանս յաւիտենից · ամէն ։

† Ա ճերամին յաւելուած կրկին հեծութե̃՝ նորին հանդէպ , սոնոյն աղէտս խողխողանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ ա̃յ ։

*Բան · Կ ·

1 Եւ արդ՝ որպ̃ զի ոչ վայելէ օրհնաբանութի̃ 'ի բերան մեղաւորի՝ 'ի Ճշմարտին առակէ կանխաւ իսկ ուսայ , զիա̃րդ յաւելից կրկնել զնոյն գովութի̃՝ աղաչաւորս բազմապատկաւ , որ հանապազ ընդունիմ անէծս 'ի սաղմոսիս բարեբանութե̃ ։ Զի իբր երգեցից ինձ վտանգս , եւ արձանացուցից նախատինս · եւ 'ի մերկութես գրկի՝ փու-

փուշս ընդ շուշանաց ժողովեցից: Ո՜ խորդ ընդ
դատելոյ համարձակեցայց ասել, թէ զատամունս մե-
ղաւորաց փշրեսցես: Ո՜ խորդ դարձեալ, թէ մի՛
անօրէնք բնակեսցեն առաջի աչաց քոց: Ո՜ խորդ,
թէ դատ արա ինձ տէր ըստ արդարութեան քո, ըստ
անմեղութեան իմոյ որ յիս: Ո՜ խորդ, թէ կատարես-
ցին չարիք 'ի վերայ մեղաւորաց: Ո՜ խորդ, թէ խոր-
տակեսցին բազուկք մեղաւորի և չարի. և զայլն որ
զկնի: Ո՜ խորդ, թէ տեղասցէ 'ի վերայ մեղաւորաց
որոգայթ հուր և ծծումբ: Ո՜ խորդ, թէ սատակէ
տէր զշրթունս նենգաւորս՝ և զլեզուս մեծաբանս:
Ո՜ խորդ, թէ փորձեցեր զսիրտ իմ և ոչ գտեր ա-
նիրաւութիւն: Ո՜ խորդ զպահորդն սմին, թէ ես պա-
հեցի զճանապարհս խիստս: Ո՜ խորդ զկամն, թէ ես
արդարութեամբ երևեցայց երեսաց քոց: Ո՜ խորդ,
թէ և ես եղէց անբիծ ընդ նմա: Ո՜ խորդ զմիւսն,
թէ հատուսցէ ինձ տէր ըստ արդարութեան իմում, և
ըստ սրբութեան ձեռաց իմոց: Ո՜ խորդ անձամբ ին-
ձէն զստութիւն իմ ծանակեցից՝ ասել ընդ տէրն,
թէ լուացայց սրբութեամբ զձեռս իմ: Ո՜ խորդ 'ի մէջ
նանրութեան, զամբարշտացն աթոռս բամբասեցից:
Ո՜ խորդ զերջանկին պարծանս՝ թշուառացելումս
կերպաւորեցից, թէ դատ արա ինձ տէր՝ զի ես յան-
բծութեան իմում գնացի: Ո՜ խորդ օտարս 'ի բա-
րեաց՝ գխտողեդ գաղտնեաց արդահառեցից, թէ մի՛
համարիր ընդ ամբարիշտս զանձն իմ: Ո՜ խորդ ես
ինքն գոլով՝ զայլս անիծեցից, թէ տուր նոցա տէր
զգործս նոցա. և 'ի կարգ բանիցն համարձա-
կեցայց.

2 Բանզի թէ զյետինս բանիցն՝ առաջնովքն աս-
տանօր եղից, կրկին ծանրանան ինձ ցաւք, և
յաճախեսցեն դառնութիւնք։ Բայց 'ի շեղջեցելոցն
արտասուաց՝ դոյզն մի չափեալ, բաւականացայց հա-
նապազորդեան յանդիմանութե՟ սաղմոսարանին ըն-
տանի ձայնիւն, որ զպարտաւորեալս միշտ կշտամբէ·
առ որս՝ և սպառուած քառասներորդի իններորդի
հաստուածի բանի յանդիմանողի՝ զիս գործեցուցեալ,
հանապազ խոյտառակէ· խցեալ զբերանս 'ի փառա-
բանութենէ, եղկելի զանձն իմ ցուցանէ· Նծայրին
ձայնիւն դատապարտեալ, յակնկալութե՟ կենաց լքա-
նէ· միանգամայն և վիրդս մահու ինձ՝ իբր 'ի պատ-
նըշէ առաքէ։ Քանզի թէ չար է անէծս առնուլ
յօտարէ, ապա անձամբ զանձն անիծանել՝ կրկին չա-
րաչար· իսկ եթէ չառնուլ նախատինք 'ի մերձաւո-
րաց՝ օրէնք են, ապա 'ի տեսողէն հայել զայսոսիկ,
կրից արժան տաժանմունք՝ վիշտք աղէտից և խէթք
մտաց։ Բայց թէ առ խոնարհութե՟ անձին իւրում
մատնեսցի, ջնեալ և կշտամբեալ անիծիւք 'ի լեզուէ
իւրմէ, 'ի խոստովանեալ և յամենիշխան շրթանց բե-
րանոյ վերնոյն՝ օրհնեսցի· զի ճշդրտեալ թարգմա-
նեաց զդարձն իւր առ նա՝ զհետս կենաց ոչ լքա-
նելով· սահմանաւն սիրոյ՝ զպարտեացն արմատ կըր-
ճատեաց, ոչ տիրեալ 'ի խարդաւանաց չարաբանողաց·
ոչխար հօտին քո՛ գտաւ բժշկեալ՝ դիմելով 'ի յաղն
բուժիչ աղեացն արկածից։ Բայց ես անբանական
բարոյից է տաւն կենդանեաց՝ 'ի մէջ դալարոց ծաղ-
կածին վայրից՝ կենաձիր բանից՝ թմբրութե՟ մտաց 'ի
յարօտս մահու ճարակել։

3 Նաւ որդ՝ քանզի իմ է առակս վերջին կշտամբո-
ղական, և առ իս ակնարկէ զդիպուածոցն չար-
պատահմունս. որ իմձէն անձին նիւթեցի միշտ զեղ-
մունս կիզանողական հրոյ տոչորման, հոսեալ 'ի յերկ-
նուստ զգոյն գաղաթանս իմաստնութեանն բազմա-
կիս. Քանզի զխո՟րդ 'ի յարդիւնս իմն օդոյց սաղ-
մոսն երգեցէ, յորժամ անպատուղ 'ի բազմերգութէն
լինիցիմ, ոչ նուագել հոգւով, ըստ թելադրելոյն
պօղոսի. Ո խո՟րդ ընդ մարգարէին եւս զտէրունին
խառնեցից՝ մեծս մեղաւորաց՝ նկուանս պխտանեաց՝
ասել ընդ այնմ, թէ 'ի բաց կացէք յինէն ամէն՝ որ
գործէք զանօրէնութի. Ո խո՟րդ ոչ ունելով 'ի
բազմացն պատուիրանաց կատարեալ՝ շնորհին և օ-
րհնին՝ բարբառեցայց զերջանկին, որ նախ ինքն ա-
րար՝ զոր մեզ կանոնեաց, թէ քանզի ծառայս քո պա-
հեցի զայս. և որ զհեան գան ասացեալքն. Ո խո՟րդ
թափուրս 'ի լրութէ իմաստից կենաց՝ ընդ երկիւ-
ղածս տն օրհնեցից. Ո խո՟րդ ընդ մեծին մաղթա-
նաց զիմս յօդեցից, թէ զմին խնդրեցի 'ի տնէ՝ ըզ-
տեսիլ վայելչութեն նր, և զհրամանատարութի տա-
ճարի նր. Ո խո՟րդ 'ի հրաժարելոյն իմն ձեռնամը-
խեցից, յորժամ լսեմ, թէ ուղղոց վայելէ օրհնութի.
Ո խո՟րդ շրթամբք իմովք զանձն իմ անիծից՝ ա-
սելով զկնի յոլովից առաւելն, թէ երբեք տն 'ի վր
չարագործաց՝ սատակել զյիշատակս նոցա յերկրէ.
զխո՟րդ զմիւսն դարձեալ, թէ չարք վաղվաղակի սա-
տակեսցին. Ո խո՟րդ զկերպարանացն իմ նմանու-
թիւն, թէ բազուկք անբարշտաց խորտակեսցին.
Ո խո՟րդ սատակման իմն պաղատեցայց, թէ ահա
մե

մեղաւորք կորիցեն ։ Ո՞չ խորհրդ զբազմացածեան ըն-
դուս 'ի յօրինեալն բան մնեցից , թէ ասացի պահել
զճանապարհս իմ , զի մի՛ մեղայց լեզուաւ իմով ։
Ո՞չ խորհրդ փշովք մեղաց հեղձեալս՝ զանարատին պար-
ծեցայց , թէ այլ զիս յանբծութեան խմում ընկա-
լար ։ Ո՞չ խորհրդ ես մեղաւոր և կրկին պատժաւոր՝
զհանգուցանակեցան դարձեցից ապրել 'ի նոցունց ,
թէ 'ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեա՛ զիս՝
աստուած ։

4 Ո՞չ խորհրդ իբր ոչ կուապաշտեալ անպատկառապես
պերճացոյց ունոյն պանծանօք ասել ընդ դաւթի ,
մի թէ մոռացեալ իցէ մեր զանուն այ , կամ ձգեալ
զձեռս 'ի մաղթանս օտար աստուածոց ։ քանզի որ 'ի
մեղս գործութն խոնարհեցի , առաջի՛ կոյ նորին
կառուցեալ ունել 'ի պաշտօն յաւանականացն ախտար
ծարծիցն պոռնկապատիր պատկերացն կերպարան՝ աս-
տարոտայ և քամովսայ և մելքոմայ արուարձանի , և
թարահասայ թարմատարի , ընդ զազրատեացն կանա-
ցեաց՝ իշանդամիցն պատկառանք՝ անվերարկու ծա-
նակոնք ։ Իբր ոչ պատկառեցից սովիմք ասել ընդ
նահատակին , որ զայս դիմադրաւութի առ բարին
ունէր միշտ , թէ վ՜ քոյ մեռանիմք զօրհանապազ ։
և որ 'ի կարգին է սորին՝ սաղմս ։ Իբր յիմարս յարս
և վատթարս՝ ասել ժպրհիմ , թէ բերան իմ պատ-
մեսցէ զիմաստութի , և խորս զհանճար ։ իբր մարդե-
լոյղ կերպարանաւոր՝ զմարդահաճոյիցն ոսկերս ցրը-
ուել մաղթեցից ։ Իբր զկրկին երկրորդ՝ նման մեծա-
նունն բարութենս , թէ հաճոյ եղէց առաջի տն
յերկրին կենդանեաց ։ Ո՞չ խորհրդ ունօղս անբաւից
մե

մեղաց՝ զորդարոյն առեալ կարդացից , թէ ոչ մեղք
իմ և ոչ յանցանք՝ առանց մեղաց ընթացայ , և ու֊
ղիղ եղէ ։ Ո՜ խորդ զիս ինքն մատնեցից կորստեան՝
յասելն զայս բան , թէ մի՛ ողորմիր գործողացն զա֊
նօրէնութի ։ Ո՜ խորդ , թէ ոչ հալի մոմ առաջի
հրոյ , այնպէս և մեղաւորք յերեսաց այ ։ Ո՜ խորդ
դրդեալս ապականացու փափկութե՝ սահմանեցից զան֊
նմանն ինձ բան , թէ խոնարհեցուցի պահօք զանձն
իմ ․ և զաղգակիցս նորին ընդ նոյն , թէ ես ՚ի նե֊
ղել նց՝ քուրձ զգենուի ․ և իբրև զօգաւոր և ըղ֊
տրտում՝ խոնարհ առնէի ։ Որպէս հանդարտեցից
զնմանեացն իմ պատիժ միշտ յիշատակել , թէ սակայն
մրուր բարկութեն այ ոչ սպառեսցի , և արբցեն ՚ի
նմանէ ամ մեղաւորք երկրի ․ Իբրև զևսն առ սմին ,
թէ զամ եղջիւրս մեղաւորաց փշրեսցես ։ Ո՜ խորդ
զապերախտութիւն յակոբայ ՚ի ձառ առեալ հենդնե֊
ցից , որ ընդ ստուերբին զճշմարտութիւն ընկալեալ ,
մոռացայ ընդ նոսին՝ նոցին թերութե զերախտիսն
քն՝ ածայնովքն արուեստիւք խաչին փրկանօք , քան
նոքա զզօրավարութին մովսէսի՝ ցպոյն սքանչելեօք ,
որ զօրինակն նկարագրէր տրունական տնտեսութեն ։
Ո՜ խորդ զյարուցելոցն ՚ի վրէ՝ դիւաց զաղէտս ցու֊
ցից , իբր նոքա զտարացեղից խուժադուժ ազգացն՝
ասելով , թէ արկին զդիակունս բարեացն որ ՚ի մեզ՝
կուր մնասակարացն թռչնոց , այս է՝ այսոցն օդայնոց ․
որպէս զանկեալ զսերմն բանին ՚ի ճանապարհին ․ և
զմիաբանեալ զկամս ընդ չարին՝ մբ անուանեցից ,
իբրև զնմանակիցն առ ՚ի նոյն շաւիղ չարին պատե֊
րազմի՝ դուպար գաղտնամարտ մոայս օցտելոց , զոր֊

ես

ես զօրացուցի՝ գործակցեալ հնարից բանսարկուին։
Նաև ոչ ունիմ աղերսել, թէ մի՛ լուեր և մի՛ դատա-
ներ՝ ա՛ծ. և խորհեցան ՚ի վ̃ր մ̃եց քոց և ասացին,
զոր ՚ի կարգէ սաղմոսին է աղօթել։ Քանզի յոյժ
պատեհագոյն է առնուլ զպատասխին ՚ի վ̃ր բնութ̃ե
մոլեկան դիւաց միշտ ճանկատելոց՝ առներկոյս իւր
ուղղութ̃ն, և ընդ նոսին՝ նոցին մշակաց։

5 Յորոց դու տէր ք̃ս՝ որդի բարձրեալ մեծիդ ա̃յ՝
պահեսցես և ամրացուսցես, երկնային զօրութ
շրջապահութ̃բ՝ յա̃մ ընթացից խաբողին հողմոց՝ խա-
չիւդ լուսոյ զմեզ պաշտպանեալ. որ զի՝ թէ և գտ-
ցեն յիս անօրէնութիւք բազմօրինակք, այլ ոչ հոյ-
հոյութիւք։ Որ ոչ հանդերձ ՚ի կորուստ նմանեացն
իմոց ամբարշտելոց, այլ ամենագորով թախանձմամբ
ընդ եղծման ջրողողն զաղաւարդորդաց՝ կրկին վճա-
ցար, տաղտկալի զմահու նշ̃ դիպուածն քեզ դրե-
ցեր, աւելով զզարմանալին լուղաց բան, ածեալ ըղ-
մնա ոչ ևս յաւելից անիծանել զերկիր վ̃ս գործոց
մարդկան։ Նա մխիթարիս մեծ իմն պարարեալ, ընդ-
կեանս՝ անմաքրից և պարտաւորաց սատակման. որ եր-
բեմն առակաւ դդմենւոյն՝ զանխոյելն ՚ի կործանե-
լեան ցուցեր՝ ողորմած. և առ այլ ումեմն՝ ներեցար
սատոիկ վտանգեալ, ընդ յամրանալ անձրևին առ-
ուրացողացն դարման։ Ընծաւելս ցուցեր բարու-
թե տեսակս յիշատակաց տօնելիս՝ ՚ի վերջին աւուրս.
քև ՚ի ձեռն առաքելոցն քոց, ողջոյնս հասարակաց
անհամբուրիցն հեռաւորաց քաղցրաճաշակս հրա-
մայեցեր։ Նա և յիս ցօղեա կենդանի զհոյրենի
դթութեանցդ զուէր, զի և ես փրկեցայց քաւեալ՝

ամենաառատ քո այցելութեանդ։ Եւ քեզ ընդ հօր՝ հո-գւոյդ սրբոյ փառք՝ յաւիտեանս. ամէն։

---

† Ս յերգոցէն ցուցելոցած կրկին հեծութե՛՝ նորին հայցողի, ա-նոյն աղերս մաղթանաց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

※ Բան. ԿԱ։

I Եւ ընդէ՞ր է ինձ բնաւն որ ՚ի սաղմոսին այնպիսեաց բանիցն՝ ՚ի կիր արկանել. որ ՚ի նախատինս՝ միանգամայն և ՚ի նզովս ինձ յարակային, հանապազ երգել իմովս տաղօք։ Քանզի՝ զիա՞րդ արդեօք զուք երջանիկին ինձ դատապարտելոյս նմանեցուցից՝ ասելով ընդ նմին, թէ ո՛չ մերձեցաւ առ իս թիւրեալն սրտիւ։ Ո՛ զիա՞րդ զկարգադրութիւնս տանցն՝ ՚ի յայսմանէ զկնի թուելոցն զարհուրեցուցչաց՝ ընդակից կոյից կանոնաց օրինաւորին՝ զինուորին և թագաւորին, և մարմնական հրամանատուին, որք և երկնայնոցն են համբուրելիք՝ ասելով, ո՛չ յուսահատ եղէց ՚ի կենաց պատմօղս աւետեացս և նորոյս աշակերտ՝ անման յամենուստ բարեկարգութեց. Ո՛ զիա՞րդ ըստ իրաւախոհ ագարոյն, ընդդէմ մեղաւորացն՝ մահու զինեցայց առակաւ առաւօտին ՚ի սկիզբն արթնութեանն միշտ պատրաստական լինելոյ, որ և ո՛չ զանդամս մարմնոյս գանեալ խրատեցի. զիա՞րդ մանկացեալ մեծին արութեն՝ սատակեցից ՚ի քաղաքի Տն զանօրինեալսն, որ և ո՛չ զբուսեալ բիծս հոգւոյս իմոյ մեռուցի. Ո՛ զիա՞րդ ստեցից դրողին չև յայտնելոցն, թէ ըղմոխր որպէս հաց կերայ. զիա՞րդ, որ ո՛չ միացուցի

յի

յիմոցս կրից կաթիլ մի պղտոր՝ ընդ յստակ արտօսր աղբերց երգողին՝ ասեմ ընդ նմին, թէ զըմպելիս իմ արտասուօք խառնեցի. և արտասուօք իմովք զան-կողինս իմ թացի: Ո՜վ որս ինձ գրեցից մեղք մա-հացեալս, յորժամ սիրողն այ 'ի բոլոր սրտէ՝ զյանց-մունս նախնեացն իւր վարկանիցի, թէ մեղաք մեք ընդ հարս մեր՝ անօրինեցաք և յանցեաք. և որ 'ի վախճանն յանդգն սաղմոսն՝ իրաւամբք առ իս, քան առ իւրայսն: Որո՞վք յարդեցայց դասիլ ընդ բարիսն, յորժամ մարդկային ծնօղից այս դեղ պատուեցաւ՝ որ ո՛չ յիս գտաւ, 'ի գարշութենէ կերակրոց 'ի մահ սովեցեալք՝ և յաճախութէ ճգանց 'ի հոգւոց նը-ուաղեալք, ըստ խտրութե ինքնօրէն կրօնից՝ հրէից և հեթանոսաց: Ո՜ խորդ՝ արդարութ իմ մնոյ յա-ւիտեանս, զոր ո՛չ ընտա խակ կատարեցի:

2 Նաև զի մի՛ տաղտկացայց յամեալ 'ի բանիս, 'ի հա-մառօտել զայն փութացայց: Ո՜ ինչ ունիմ ասել 'ի տեղի բանիցն՝ զոր ածաշունչ ձայնն նուա-գեաց օրհներգողն դաւթի, թէ բոլորով սրտիւ իմով խնդրեցի զքեզ. զխորդ ընդ սմին զմեծն քան զայս, թէ յամ ճանապարհէ չարեաց արգելի զոտս իմ. իբր ընդ եդեալս և զայն մատուցից, թէ 'ի սրտի իմում թաքուցի զբանս քո՝ որպ զի մի՛ մեղայց քեզ: Որպ զունայնութեցս իբր զլրութեց ճառեցից ընդ պարս մաքրոց, թէ 'ի պատուիրանաց քոց իմացեալ, ատեցի զամ ճանապարհս չարաց: Ո՜ խորդ զհեզոյն ճշմար-տութիւն՝ իմում ստութեանս մշտնջենական երդմա-հարութի կարգեցից՝ ուխտեալ ընդ հաւատարմին, երդուայ զոր հաստատեցի պահել զդատաստանս ար-

դա

զաւրութեն քոյ ․ Ո՛ խորհուրդ ինձ հրեշտակ մահագոյժ
անհրաժեշտ վճռի՝ զբանին պատգամ կրկնեցից , թէ
հեռի է 'ի մեղաւորաց փրկութիւն ․ Ո՛ խորհուրդ չարս
իսկապէս՝ զբարեացն դրեցից՝ որք 'ի տ՛նէ առնուն
զնոյն հատուցումն՝ զոյս տուն յեղյեղել , թէ բարի
առնէ տէր ուղղոց սրտից ․ Ո՛ խորհուրդ զհամառօտ
փոխատրութի անաչառութե՝ վրիպեցելոյս ինձ սահ_
մանեցից , թէ զթիւրեալսն յափշտակութե՝ տանի
ընդ այնոսիկ , որ գործեն զանօրէնութի ․ Ո՛ խորհուրդ
զա՛ծազգեստին պանծանս՝ ամաչեցելոյս ինձ պատ_
ուաստեցից՝ ասել զնորոյն , թէ տէր ոչ բարձրա_
ցաւ սիրտ իմ , և ոչ զբօսանք աչք իմ ․ և որ յետ սո_
րին պատմին ասացեալքն ․ Ո՛ խորհուրդ զանճառն քան
զմարմին բան՝ 'ի ցոյցս առից քաջալերութե վհատե_
լոց , ես գանձ գեհեննին՝ ասել ընդ օծեալն այ հո_
գւոյն , թէ յառաջագոյն տեսեր , զի ոչ գոյ նեն_
գուի 'ի լեզուի իմում ․ 'ի սկզբնաւորն նախաձայ_
նեալ սաղմոսին՝ մինչև 'ի լրումն աւարտման բանիս ․
Ո՛ խորհուրդ դատակցութե դժնէից մարդոց համբան՝
ոյրս մահու և որդիս սատակման՝ բարբառիմ զբա_
րեշնորհին , ո՛չ ահա զատելիս քո՝ տէր ատեցի ․ և ըզ
մնացուածն սորին կարգի ․ Ո՛ խորհուրդ մեծաւն վս_
տահութե տօնելի վեհին՝ անձն իմ և դու աշխար
աշխարհի՝ զանդաստ քո ոչ յաւէժ ընծայեալ՝ մե_
ծացուցանես ընդ պսակելոյն , թէ փորձեա զիս՝ տէր
և տես , թէ իցեն անօրէնութիւք 'ի ձեռս իմ ․ և ըզ
յաւելուածն որ զհետ սորին ․ Ո՛ խորհուրդ ես գո_
լով՝ և յոյլոց աղօթեմ ապրել՝ յուսացելոցն յան_
ձնականցեալ , պահեա զիս՝ տ՛ր 'ի ձեռաց մեղաւորի ,

և

և'ի մարդոյ չարէ ։ Ո՜վ խորդ՟ համբարձոյց ընդ փա_
ռաւորեալն մաղթել այ՟ , թէ դու ես լոյս և բաժին
իմ յերկրին կենդանեաց ։ Ո՜վ խորդ՟ իբր հանդիսա_
ցեալ ընդ ճգնաւորին՝ զմրցանակն յաղթանակի թա_
գաւորին մատուցանելով՝ զպսակելեալն քան զօրի_
նակ աղերս աղօթից , թէ ինձ սպասեսցեն պարգևք
քո մինչև հատուսցես ինձ ։

3 Բարեբանեալ է և այս իմաստ հոգևոր՝ և տրունի
գործոյն նմանի , որ զփորձիչն պատկառեցոյց ,
յորժամ զամ՟ արհամարհիցէ՝ և զսկզբնապատճառն
եղելոց միայն ընտրիցէ՝ ասելով , թէ երանի՜ ժողո_
վրդեան , որոյ տր՟ ած՟ է նց՟ ։ Մեծ է և այս բարձ_
րութիւն շնորհի՝ և զգուշական համարձակութի՟ լը_
ցեալ երանութք՟ , թէ սբք՟ քո օրհնեսցեն զքեզ ։
Սքանչելի է և այս ընտանութի՟ միջնաւորական հոգևոր
հաղորդութեան՝ յած՟ յուսալ և'ի նոյն արձանանալ՝
բանիւ սաղմոսին բերկրեալ , թէ զկամս երկիւղա_
ծաց իւրոց առնէ տր՟ ։ և զկարգ բանին կատարէ ,
մինչև զողբալին և զզուարճալին ազդեսցէ , թէ պա_
հէ տր՟ զամենեսեան որ սիրեն զնա ։ և զամ՟ մեղա_
ւորս սատակէ տր՟ ։ 'ի գլուխս լրման գրոց նուագա_
րանաց սաղմոսիս՝ իբր թէ զօրինակն իսկ եցոյց վեր_
ջին հատուցման՝ արդարոց և մեղաւորաց ։ Ո՜ ու_
դակցորդք են միմեանց և զկնի երգեցեալքս ։ զի թէ
ընդունի զհեզս տր՟՝ և խոնարհ առնէ զամբարտա_
ւանս մինչև յերկիր , ապա ինձ ո՞րքան եղկութիւնք
կան առաջի ։ իսկ եթէ հաճի տէր ընդ ժողովուրդ
իւր , և բարձր առնէ զհեզս 'ի փրկութի՟ , ապա հեր_
քեալս 'ի բարեմասնութեց եմ՝ ո՞ւր հասանիցեմ ։

իսկ

իսկ եթէ օրհնելի է ած ՚ի մէջ նր տիրապէս , ապա
օտարս ես ՚ի մաքրութեց՝ ընդ որս դասեցայց ․ իսկ
եթէ ՚ի կանխերգեցն մերձ այսր եղից յիշատակարան
ինձ կշտամբութե , թէ սիրեցէք զտր մէջ նորա , զի
ստուգութի խնդրէ տր՝ և կրկին հատուցանէ ամ_
բարտաւանից , ապա յորում գնդի ես գտայց՝ դե_
րեալս ՚ի գաղտնեաց գտողին չարեաց ․ Քանզի զոր_
օրինակ տատանին տագնապանաւ տերևք տնկոց ե_
ղևին ծառոց՝ շարժեալք ՚ի հողմոց ուժգին բախե_
լոց՝ հոսեալք ՚ի խոնարհ , այնպէս ջանացաւ ջարդել
զընթացից իմոց վերարձակութե քաջաբեր ուղեշ՝
գլարմարեալս ձեռամբ անեղ մշակիդ ․ Ո որ հաս_
տատեսցես արմատացուցեալ վերստին դարձեալ՝ նոր
պտղաւորութե անապակսնաւ , յանդաստան կենաց
խնամոց քոց կամիցդ՝ ամենապարգև թագաւոր քս,
օրհնեալ յաւիտեանս ․ ամէն ․

+ Մ էրատին յաւելուած ներքին հեծութբէ՝ նորին հոգւոյ, տա_
նոյն աղէրս կողբանաց բանի ․ ՚Ի խորոց սրտից խօսս՝ ընդ ած ․

* Բան ․ ԿԲ ․

I Սալ արդ՝ ընդէր ոչ ՚ի վերագրեցեալն սաղ_
մոս նախաձայնական՝ և յայլ մարգարէից
մասն ինչ յօդեցից ․ Քանզի զինչ
վայելուչ իցէ կերակրոյն , եթէ անզգայեալ ցաւուք
ուտիցեմ ․ և կամ զոր շահ սաղմոսն ունիցի , եթէ
ոչ ՚ի միտ առնուցում ․ Քանզի նզովեմ զիս ինքն ՚ի
նոսին , և ոչ իմանամ ․ լռեալ լինիմ , և ոչ պայ_
ծառանամ ․ արևու ծագեալ , և ոչ լուսաւորիմ ․ մեղր

ճաշակեմ, և ո՛չ քաղցրանամ. ուտեմ ի՛մ ըմանիմ, և ո՛չ
բժշկիմ. միշտ կանխեմ 'ի նոյն, և դատարկ երևիմ.
հանապազ ձաղիմ, և ո՛չ երբէք խրատիմ. ողոքիմ
դարձեալ, և ո՛չ զգաստանամ։

2 Արդարև՝ մեղք և անօրէնութիւնք իմ յիս, և ես
մաշիմ 'ի նոսին, ըստ մարգարէին՝ որ 'ի դիմաց
պարտաւորացն բանի. և տրտնական առակին՝ հին
տկոցն և նոր գինւոյն. Այլ թէ սատակին անօ-
րէնք և մեղաւորք 'ի միասին, ըստ եսայեայ ձայնին,
ապա և ինձ դժնէիս նոյն բաժին հանդերձել պահի.
Քանզի ասեմ զսաղմոսն, թէ հատուցանէ նոցին՝
որ առաւել առնեն զամբարտաւանութի. և կցոր-
դեմ սմին զընթերցուածն, թէ օր տն 'ի վր հպար-
տից և ամբարտաւանից. ասեմ, թէ օտար եղեն մե-
ղաւորք 'ի մօրէ, և որ ինչ կարգ սորին ցուցանէ,
յարեմ առ սմին, թէ կործանեսցին անօրէնք երկ-
րի, և ամբարիշտն բարձցի յերկրէ, և անիրաւք մեր-
ժեսցին 'ի նմանէ. Ողէք ինձ կարդացէք առ ձայնն,
թէ զո՛րօրինակ վառի եղէգն 'ի կայծականց հրոյ,
այնպէս այրեսցին մեղաւորք 'ի բորբոքեալ բոցոյն.
լացէ՛ք առ սաղմոսն, թէ արկցես 'ի վր նոցա կայ-
ծակունս հրոյ. աշխարս պատմեցէք 'ի բանս տծեան
վճռին՝ մարգարէին ազդեցեալ, թէ ո՛չ կամիցիք
լսել ինձ, սո՛ւր կերիցէ զձեզ. կոծեցարո՛ւք առ սաղ-
մոսն, թէ մի՛ հոլովեսցէ զնս. ազի արտասուս՝ ո-
ղորմ հառաչմամբ ընդ հեծութիւ իմ յարմարեցէ՛ք,
յորժամ բարձրեալն ընդ իջլի և ինձ ասասցէ բա-
նիւ սաղմոսին, թէ ժողովուրդ իմ ո՛չ լուաւ ձայնի
իմում. աւա՛ղ կարդացէք թշուառացելոյս, յորժամ

այլ մարգարէ զնոյն դիցէ , վա՛յ նոցա՝ զի վարեցին
զինն ։ Բարբառ փողեցէք 'ի սիրտ մղձկեալ նոր ա-
ղաւթից , յորժամ անսանօղն աստուծոյ ամաչեցու-
ցեալ զնա կշտամբեսցէ՝ ընդ ապարասան տանն յա-
կոբայ , ասասջիք արհամարհօղք՝ զարմացարուք և
եղծարուք ։

3 Ո՛վ դարձուսցես և ամփոփեսցես զբարձրացեալ
զսուր բարկութեան ահաւորիդ սպառնալեաց՝
'ի սարսուցելոյս յերեսաց մեծիդ . և խնամովք աջոյդ
բարեբաշխութե առ իս ժամանեալ , օծումն կենաց
պարգևաւորեսցես քո աղաչողիս ։ Նաև քեզ փառք՝
յերկինս 'ի բարձունս , և 'ի մահացուաց յերկիր 'ի խո-
նարհ , 'ի սահմանս բոլոր ազանց , և յամենայն յա-
ւիտեանս . ամէն ։

+ Մերոյն ցուցեալ կրկին հեծութե՝ նորին հակիրճ , ա-
նոյն աղերս հաղբանաց բանի . 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ .

✻ Բան . ԿԳ .

1 Բարերար և բազմագութ , մարդասէր և եր-
կայնամիտ՝ միայն թագաւոր , ընդ հօր քում
պատուեալ և օրհնաբանեալ ՚ի ամենայնի ,
որդի՛ այ կենդանւոյ ։ Ո՛ հնազանդեալդ միշտ խնամ
կարօտեան . որ ամենևին անփոխարէն ես 'ի չարեաց . որ
ոչ կամիս զմահ մեղաւորի . որ փրկութի են 'ի քոց
կամաց ընծայեցեալ . որ դարձուցանես զմերիկ մե-
ղաց՝ 'ի յօդ քաւութե . որ զհուր բարկութե՝ յանձ-
րև փոխարկես ։ Որ զյետնեալ զկինն 'ի բարեաց՝
կրկնակի դրջն նահանջեր՝ երկնաւոր ընութե 'ի նոյն

արժանի , ոչ խակապէս ընդ անպարտսն , և ոչ համօյն ընդ պատժաւորսն։ Որ զլուծութի ծովուն սահմանաց , իբր զկարկառս քարանց կառուցեալ՝ յեղանակեցեր։ Որ զկարծրանիւթ վէմն անապատին , ՚ի վիժակս վտակաց հոսեալ՝ բղխեցեր։ Որ զյորդանանու ջրոյն սրաշարժ վայրեկութի , հրաշաւոր անդրադարձութբ՝ ՚ի յետնորդս հեթանոսաց լուացումն աւազանին՝ ՚ի թիկունս առաքեցեր։ Որ զպատուատեալ պարխսպն երիքովի , յօրինակ կործանման բռնութեն սատանայի՝ իբր զթեթևութի յարդի ցրնդեցեր։ Որ զհնաւակար ջուր նորին , ՚ի յառակ այլայլութեան՝ առ ՚ի բարին փոխարկութբ՝ քանանացւոցն փրկութբ՝ խորհրդական աղիւն համեմեալ անուշեցեր։ Որ զմեռայն դառնութի , իբր զմտաց անհաւանութի , կենացն փայտիւ ՚ի քեզ յարմարեալ՝ պիտանի արարեր։ Որ զառեալն ՚ի գետոյն , ՚ի դըծագրութիւն անսահմանդ քո հրամանի անորակեդ գունակութբ՝ ՚ի նոր երանգ բոսորոյին՝ մածեր արիւն ՚ի ցամաքի։ Որ զանկենդան ցուպ դաւազանին , ՚ի կերպառութի՝ առ ՚ի զգոյդ մեռոխ նկարադրիլ , այլ և յօտարազնիցն ընտրութի՝ ՚ի տիպն ապաթոյն կերպիւ վիշապի՝ նմանեալ ցուցեր։ Որ զերջանիկ ձեռն աջոյն մովսիսի , ՚ի ցոյցս տեսութբ ապագայից հրաշից մարդեղութեդ քո՝ բարձրեալ , և քև՝ ախտաւոր մարմնոյս մաքուր լինելոյ անփոփոխ փոխարութբ՝ կրկին գուշակեցեր։ Որ յայքանեացս շրջագրուի , բարեխնամապէս արուեստիւ ոիրոյ՝ զանակնկալն գիւտ մեղաւորաց կորստականաց նշանակեցեր։

2 Օրհնեա՛լ ամենագութ , որ բուսուցանես յերկրէ
դալարի , զմեռեալն՝ յանշնչականէն . որ զան-
շարժն՝ իբր զընթացօղ կառավարես . որ յանարգ ար-
գանդէ՝ կոչես քեզ պատկերակիցս . որ տաս պատա-
նեկաց՝ աղօրիս ըմբոշխնելիս . որ՚ յոյսս մաքուրս՝ հերս
ընծայես . որ զստաղարթ սեւութն վարսից , 'ի ձեան
կերպարան զարմանագործես , ցուցեալ՝ թէ առ ամ̃
սահման հեռաւորական , յաղթօղ ես հզօր . որ փո-
փոխես զշրթունս բնաւորական , ըստ բանին յո-
բայ , 'ի կամս հաստատրիմս : Որ սասանես զերկիր ,
և զախտս նորին 'ի հիմանց , նշանակեալ հաստատու-
ծոյն գոյին՝ թէ դու միայն մնաս անկորնչելի . որ հո-
լովես զտարերս՝ իբրև զանցաւորս , և դարձեալ 'ի
նոյնն կապես՝ իբրև զյարակայս , յայտ արարեալ՝ թէ
և առ մեղաց բազմութիւն՝ դիւրապէս ունել կամ
թողուլ՝ դոյնպէս զօրաւո՛ր իցես . Որ զարուեստին
անզգայ էութիւն՝ իբր երասանաւ իմն դաստիարա-
կես , երևեցուցեալ այնք իրի կերպիւ՝ թէ զընտունս
չար դիմեցումն՝ յորժամ և կամիս՝ հանդարտ առնի-
ցես : Որ զանբարբառ բոլորակ լուսնին՝ կարգես
ունայնս և պատարունս , լուսաւորել զպատճառն առ
աւետիս տեսողաց՝ թէ 'ի նուազութէ բարեաց ըղ-
պարտաւորս մարմին՝ դու ածես 'ի լրումն առաջնա-
տեղծ հարստութեանն : Որ զպատկերս անխօս աս-
տեղաց , իբր զչասակս դոյզն հօտից՝ արոհես և ժո-
ղովես , յայս իմն կենաց առ այս խորհրդաբերեալ՝
քաղցրահայեաց տեսութի , թէ՝ և անապաշաւորաց
լեզուաց՝ խորողապէս բաւես ողորմել : Որ 'ի մէջ
մահու և կենաց՝ շաւիղ վստահութեան ուղղես 'ի

ծո

ծովու , վկայութի եղեալ հաւատոյ , թէ՝ և յան-
կասկածաւորն վայրի՝ քեւ պաշտպանիմք անգայթագ-
ղելի • որ իբր զջուր կաթսայից 'ի հրոյ եռացեալ ,
որպէս զմեղաց մրրիկ պղտորեալ՝ բանիւ կամաց քոց
խաղաղացանես ։ Որ հայիս յերկիր և տատանես զսա ,
զի անբանիւն՝ զմտաւորս զգաստացուցանես • որ իբր
զակատ մի անձուկ նաւի՝ 'ի վր̅ շարժութե ալեաց՝
զանբաւ թանձրութի գետնայս դղրդես , որով ծա-
նուցեալ լինիս ամենից հաստատածոց՝ թէ իցես ան-
երկբայելի , որ 'ի բան քո զօրեղ՝ հիմնացեալ ունիս
զամ ։ Որ սերմանես զապաշնչացեալ մարմինս յերկ-
րի , և զնոյն անկորուստ պահեալ՝ կրկին կենդանա-
ծընես • որ ապականացուս աւանդեալ՝ անեղծս բու-
սանես • որ ընդ մահացու նիւթոյս՝ զնշխարս կե-
նաց խառնես , որ հրամանաւ ակնարկութե՝ 'ի խուն
վայրկենի կազմեցեր պատրաստ կացուցեր զանզար-
դութիւն ամենից եղանակաց • Քո է զօրութի և
կարողութի , որ շրջանակես զժամանակս ամաց հո-
լովման աւուրց՝ յայլ նմանութի բարեպատեհ տեսա-
ղութ • Որ կարգաս զանմռունչսն , իբրև զկենդա-
նիս • որ ազդես միայն , և նոքա ընթանան • որ միայն
հենուս անկանես անձառ արուեստիւ ճարտարագի-
տութեան՝ մէգ և առաւօտ • Որ յետ նախակարգ-
յօրինուածոյն առաջնաստեղծ լինելութն , արարեր
զփառաւորեալն մեծամեծս հրաշակերտից հան-
դիսից , ըստ դրոյն երջանկութե կանխահիացն զար-
մացման , այլ իմն գոյացութ տօնելի տեսակի՝ անեղծ
աշխարհագործութե և ս քան զայն՝ 'ի մարդանալդ
քո , որոց ոչ գոյ թիւ •

3 Որ ահա զվնասն մեր՝ քեզ գրեցեր · որ զարդա-
րութիւն քո՝ մեզ շնորհեցեր · որ ընդ քեզ կրե-
ցեր զհաշտութիւն մերում փրկանակ · որ ոչ երբեք
լքանիս յողորմութենէ , դարձո՛ զամբարշտեալս՝ ՚ի
պաշտօն բարի երկիւղի , զթմբրեալս՝ ՚ի զգաստութի
արթնութե սրտի · զանմաքուրս՝ ՚ի սրբութի պայծա-
ռութեան կերպարանի · զբաղմաբիծս՝ յանբծութի
հանդարտական սբ̃ պատկերի · զբեկեալս՝ յողջութի ,
որ ՚ի դիպմանց ոչ խորտակի · զպլացեալս՝ ՚ի խնդութի
զուարթութե անտխրելի · զյուսահատեալս՝ ՚ի սէր
միաւորիչ անքակտելի · զամաչեցեալս՝ ՚ի վստահութի
հաստատութե անշարժելի · զխաւարեալս՝ ՚ի լոյս է-
րանութե անմեկնելի · զմահու դերեալս՝ ՚ի կեանս ,
որ ընդ եղծմամբ ոչ անկանի ։ Զի փառաւորեսցի
անուն քո՝ յիսուս , խոստովանեալ յա̃մի , ընդ հօր
և ընդ հոգւոյդ սբ̃յ՝ ՚ի բարձունս երկնի և ՚ի ստորևս
երկրի՝ և ՚ի բնակիչս նց̃ , յաւիտեանս յաւիտենից ·
ամէն ։

+ Մ ջերոտին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ , առ
նոյն աղերս խաղբանայ բանի ։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

* Բան · ԼԳ ·

1 Եւ արդ առ ա̃մբան՝ յա̃մի ուղերձ եմ՝ ա̃ծ ·
Երաւամբք դատիս · արդարութե̃ կշռես ·
Ճշմարտութե̃ չափես · օրհնութե̃ հետևիս ·
բարուք ընթանաս · ստուգութի սիրես · յստակութի
կամիս · լուսաւորութի համբուրես · փորձիւ յանդի
մանես · երկայնմտութե̃ քննես ։ Ո՛չ ունիս նենգութի՝

և ոչ գոռոզութիւն, այլ ամենևին հեզութիւն, հանդար-
տութիւն և ողորմութիւն։

2 Արդարացար վերին իմաստութիւն անսպասելական
հօրդ հանճարոյդ՝ կրկին վկայեալ անուրջ գովես-
տիւ յորդեգրեցելոյն շնորհօք, ըստ բանին սրբու-
թեան՝ որ աւետարանաւն կենաց 'ի քէն ընկալաք.
որ ոչ 'ի կոծելն ողբացի, և ոչ 'ի փողելն կաքաւեցի։
Ասացեր անօրինիս, թէ մի՛ անօրինիր, և ես 'ի նոյն
չարիս պնդեցայ. մեղաւորիս, թէ մի՛ ամբառնար եղ-
ջիւր 'ի բարձունս, և ես զընդդէմն քեզ գործե-
ցի, և ոչ զգացի երբէք զառածեալս, թէ 'ի ձեռին
քո են եղջիւրք ամբարշտութեան՝ հպարտից ամբարձե-
լոց, խոնարհեցուցանել և բարձրացուցանել, ըստ ամ-
բակումայ, դաւթի և զաքարիայ։ Օրհնութիւն ինձ
կամեցար՝ ողորմած, և ես անիծեալս՝ մեծ տարա-
գրութեամբ խոտորեցայ յարժանին ինձ մասն. սիրեցի
բարկութիւն, և ոչ բարութիւն. շօշափեցի ըստ գրոյն՝ ըզ-
խաւար, և ոչ զլոյս. կենդանի ձայնիդ քո՝ գրեթած,
ապառուամս պատասխանեցի։ Զորդն անմահ ա-
ռաքեր՝ բանիւ եսայեայ, և զհոգին՝ անշէջ, և զկը-
տամբութիւն՝ անվախճան, և զտեղին՝ յաւիտենից,
և զօրինակ նմին՝ սոսկալի, և ես ոչ իմացայ, ըստ սաղ-
մոսողին, և ոչ մտառեցի. այլ 'ի մէայլ մտաւորական
կուրութեան գնացի։ Ցուցեր մարգարէիւն, թէ
զօրհնութիւն տացէ՝ որ զօրէնս դնէ, և ես համառօ-
տել զնոյն փութացայ։ Արձան հոգևոր վէմ գը-
րեալ մատամբ քո՝ տէր յս̃ քս̃, զդաւիթ իւրովքն
բանիւք կանգնեցեր, աւելորդ ինքեան ընտրութեամբն
առ սոյն, թէ պահեցի զօրէնս քո յամենայն ժամ,

յաւիտեան · անդրադարձութե՟ բանին միջնորդեալ
զկրկին հաստատութի՟ն ; թէ և յաւիտեանս յաւի_
տենից · ընդ որս՝ և զսորին նմանիս պարծանաց՝ տւ_
իմս խորախոյս , և ո՛չ զկծեցոյ · ձեպեցոյ 'ի տունս բա_
հաղու , և ո՛չ ա՟յ · 'ի յերկուս հետս երկմտութեան՝
կրկին կաղացի կասեալ 'ի բարեաց , ըստ երդիծանե_
լոյն հեղինու · Ունիմ զմովսէս իւրովքն օրինակօք՝
եկեալ 'ի մեռելոց , և զտասն մարգարէիցն՝ գրեալ
'ի յոգի , և զմատեանս առաքելոցն՝ ընդ մոայս մատն
յեռեալ , և զչո՟րդ հասարակաց՝ կտակաւն աւետեաց՝
յարուցեալ 'ի թաղմանէ անթի՟ւ ննջեցելովք , և ան_
հաւատագոյն քան զհնգեսին եղբայրակցութի՟ս այնր
մեծատան , որ է առակ իմն յարմարական , նմանեալ
զգայականացն մասանց՝ անողորմիցն յղփացելոց , մ_
նացի իբրև զսալ դարբնաց անոստ՝ յամառեալ քա_
րացեալ սրտի՟ւ , որպէս օրինակն է բելիարայ , և ո՛չ
ապաշխարեցի ·

3 Արդ աղաչեմ վերստին առ սոյն կերպարան լքեալ՝
կրկին ողորմութի՝ բարի , ա՛հաւոր , մարդասէր ,
խնամակալ , կենդանի , սուրբ · լուսաւոր և անվախճան
թագաւոր , զօրութե՟ պանծալի խաչիդ խորհրդոյ ,
'ի կարծրացեալս մեղօք անբեր անդաստան՝ երկա_
մանցս յիմարութե՟՝ և անպտուղ սրտիս լքութե · զի
առեալ նպաստ օժանդակութե՟ 'ի գթութե՟է կամաց
ամենակալիդ , որով տացէ բղխեսցէ հոգիս , ընծայեալ
աչաց վշտագնեցելոյս՝ վտակս արտասուաց արբուցա_
նողաց՝ ինձ 'ի փրկութի և 'ի մաքրութի , և քեզ 'ի
հաճութի ընդունելութե՟՝ ամենապարգև տ՟րդ բո_
լորից , փառաւորեալդ յաւիտենից · ամէն ·

Եւ

† Մ Երգոյն ցաւելուած չինչին հեծութե՝ նորին հոգւոյ, առ նոյն աղերս միաբանոյ բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ած։

✻ Բան ·ԿԸ·

1 Եւ արդ՝ ես նախնիս ամբարշտաց · գլուխս
մեղաւորաց · պետս անիրաւաց · առաջինս
պարտաւորաց · պատիկերս յանցաւորաց · առ֊
ակեցիս ըստ վատթարութե, այլ ոչ ըստ բարեբաս֊
տութե, ահա զանձառիցն իմոց ձառեցի · զպատկա֊
ռելին խայտառակեցի · զգաղտնիսն հրապարակեցի ·
զծածուկսն յայտնեցի · զթաքուցեալսն ցուցի · զամ֊
փոփեալսն տարածեցի · զգառնութեն մաղձ՝ ժայթ֊
քեցի · զգործակցութիւն չարին՝ մատնեցի · զամբա֊
րեալ թարախ վէրիս՝ քամեցի · զխոցս պարտեաց իմոց՝
ծանուցի · զպատրուակն կեղծեաց՝ առի · զքօղ տը֊
գեղութեն՝ վերացուցի · զամօթալեացն զգեստ՝ մեր֊
կացուցի · զգարշելիսն՝ յանդիմանեցի · զմրուրն մա֊
հու՝ փոխեցի · զպալարս հոգւոյս խածուածոց՝ քա֊
հանայապետիդ քո բացի · Ցանձինս վտանգ՝ ոչ ան֊
խայեցի · մարմնոյս սիրոյ՝ ոչ աչառեցի · զարմատն հը֊
նութե՝ տեսիլ արարի · բնութեն կարեաց՝ ոչ ողոր֊
մեցայ · զմիաբանութեն կապ՝ խզեցի · զդղեակ սրտիս՝
քանդեցի · ընդ կամացս որսոյ՝ եբր ընդ դարանակալի
մահու՝ կռուեցայ · զպահեստ անյայտիցն՝ արտաքս
հանի · զմթերիցն գանձ՝ մեծին դուշակեցի · զդա֊
տախազն՝ դատաւորին հանդէպ կացուցի · զապա֊
ւինեացն զխորձ՝ այժմէն խսկ գտի · զդաշն կործանո֊
ղին՝ կտրեցի · զուխտն խաբողին՝ ցրուեցի · զկատա֊
րած մարտին յաղթութեան՝ ՚ի քեզ տէր յո՝ ապաս֊

տա

տանեցի • զպատերազմին խումբ՝ դրդուեցի • զգիմա_
դրութիւն զխմեցմանն՝ բանիւդ աստուծոյ յուսացոյ •
զխաւարասիրացն փաղանգ՝ լուսեղինացն զինուց
սադրեցի •

2 Նաւարդ՝ սաեղծինդ ամենեղելոց քո որդի բարձ_
րեալդ իմ , զատէն դարովեալս յոյսախնեաց բա_
նից , և զհարուածելս յոյսքանեաց դանից՝ մի՛ կշտամ
բեսցես կրկնակի դատել 'ի մեծի աւուրն: Ո՜ հա_
հզօր անքննին անձառ բարերար թագաւոր անմահ ,
առ այս կերպ պատկառանաց՝ ինքնապարտաւս խոնար
հութե , որ ինձէն զանձն՝ մեծաւ ձաղանօք յոգի
դատեցի , լից նուազօք այսր մտանենի՝ անարգանօք
ամբիթոյ՝ զդէմսն սատանայի • և զերես կերպի պատ_
կառեցելոյս՝ նշանաւ խաչիդ զօրացո: Մխեցի կը_
նիքդ լուսոյ՝ 'ի դեղ տեսակիս • անխուեդ նշան հաս_
տատեացի՝ 'ի տիպ դիտակիս • երևակ կենացդ փայտի
ձևացի՝ 'ի պատկեր այտիս • արուեստդ հրաշից՝ 'ի
ճակատիս շուրք նշանակեցի: Ոչ այլայլեցի յինէն՝
դրոշմդ լուսապայծառ • մի՛ բարձցի 'ի տեսանելեաց
բբաց՝ ճաճանչդ օրհնութե • մի՛ մերժեացի 'ի գլխոյս՝
առ հաւատչեայդ վստահութեան • մի՛ սատանեացի 'ի
բերանոյս ամրութե սեմոց՝ փառք աննադրութեդ •
Պահպանակդ երկրպագելի՝ 'ի զգայարան սրտիս միա
ցի • շրիցս նիւթոց խմոյ դայութե , քառաթևիդ
նշոյլ ալրեայք • ձեռինս կարկառման , վիճկիդ իշ
խանութ օժանդակեացի • մատուցման հաստատածոյ
մարմնոյ , խորհրդարանդ համարձակութե բարեգո
ծեացի • Ի մեկնելս խմում , մի՛ հեռասցի սրբու_
թիւնդ • մի՛ լքցի պատիւս՝ 'ի պատկեր պաշտաւորիս •
մի՛

մի՛ մերժեսցի ՚ի յոգւոյս՝ անդաւաճանելիդ փրկու-
թիւն ։ մի՛ ջնջեսցին գիծք կենդանատուիդ՝ ՚ի քո
գրեցելոյս շնչոյ ։ մի՛ եղծցի նկարումն արեան զօրու-
թե՛՝ ՚ի տիրատիպ խորանէս ։ ընդ իս բնակեսցէ՛ յի-
մում գերերգիմանին ։ ՚ի ծոցել մարմնոյս թշուառի , օ-
ծումն շնորհիդ առ իս պահեսցի ։ ՚ի նորոգութեանն
աւուր , առխաւ հանդիպեցոյց փառաց փեսայիդ ։ ՚ի
քոյոց այսր ծանուցոյց , քոյովքդ վաստակօք պըճ-
նեցոյց , երախտեօք մեծիդ յարգեցոյց , աւագանին
զգեստիւ պերճացոյց՝ քաւեալ ողորմութ՛ ։ Սատո՛
բարերգութ , զվերարկուդ անապականութեան՝ տու-
ժանեցելոյս մեղօք մարմնոյս ։ մի՛ յարիցէ ընդ քոյս՝
բանսարկուին ։ ննջացուցիչ հոգւոյս՝ վանեսցի ։ խա-
ւարաբնակացն պատիրք՝ մի՛ ընդ իս վերերեւեսցին ։
Օրհնեսցի անուանդ քո գըթած՝ վերջն իմ հանգըս-
տեան ։ ողորմութե՛ քո լցցէ զուբն իմ գերութե ։
ընդարձակեսցի քեւ ինձ՝ տեղին թշուառութեան ։
անդորր եղիցի խնամօղ՝ ինձ բանին բարկութե ։
սնուսցէ զիս առ յաճումն՝ արգանդն մթութեան ։
յուսով քո շտեմարանեսցէ զիս՝ յարկն այն անձկութե ։
ձեռամբ քո պահեցոյց՝ ՚ի խշտին տարաժամութեան ։
թեւօք քո ընկալեալ՝ ՚ի տունն տաղնապի ։ դու դը-
վեալ ընդ իս՝ ՚ի սենեակն վտանգի ։ Լուսոյ ինձ տա-
տանօր՝ ՚ի թիւս հազարաց , զի երբեմն էի վերնոյին ,
և այժմ անդնդոյին ։ երբեմն տօնելի , և այժմ
աշխարելի ։

3 Այլ և արդ՝ կրկին դու օրհնեալ ՚ի բոլորից գոյից՝
յերկնայնոց և ՚ի ստորնայնոց՝ և ՚ի սանդարամետա-
կանաց մեռելոց՝ անպարտականդ այս տարագրուե ։

Ես վրիպեցայ. ես օտարացայ. ես յիմարեցայ, պարտեցայ, և խոտան գտայ. ես լքայ, կամեցայ, և կործանեցայ. ես մոլորեցայ. ես խստանեցայ. ես մերժեցայ. ես խորթացայ, գերեցայ, և գայթագղեցայ. ես նզովեցայ. ես թշուառացայ, արբեցայ, և վատթարացայ. ես ընկլուզայ. ես խաբեցայ. ես անօրինեցայ. ես ապականեցայ, մահացայ, և իսպառ եղծայ. չի՛ք քո առ այս՝ ինչ մասն չարի, որ ես միայն անփոփոխ բարի։ Արդ՝ կամք քո յիս, և խաւարն ինձ ճառագայթ. ճրագ յուսոյ քո անդ, և գիշերն վաղորդայն. մարմնոյ քո հաղորդեալ, և յամօթոյն կարծեաց ապրեալ։ Իսկ ես ոչ գրեմ զանձն իմ կենդանի՝ վա՜ անփախչելի վախճանին. դարձեալ՝ զիս ոչ վարկանիմ կորուսեալ՝ վա՜ աներկեան նորոգմանն։ Որ և փակեալ համարիմ ինձ զելս կենացդ՝ վա՜ անքակելեացն պարտեաց. դարձեալ՝ բացեալ ինձ ըղդրախտն՝ վա՜ փրկութեանն աւետեաց. քանզի ոչ այնքան վհատութենն գոյժ տագնապէ՝ որչափ փրկութեանդ քաջալերեալ ձեռն կարկառէ։ Արդ՝ տո՛ւր տէր՝ տո՛ւր ողորմութի՛, առ ա̃մ ձայն գոհաբանեալ, օրհնեալ յաւիտեանս.

ամէն.

+ Ս ՚երաշին ցաւելուած չքչին հեծութեն՝ Նուէրն հոգւոյ, անոյն աշէրս նաշխանաց բանէ. ՚ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

✻ Բան. ԿԹ.

I Արդ՝ որ ոք և տեսցէ զայս դեղ մաղթանաց այսր մատենի պարկեշտականի պաղատել առ վեր, եթէ ՚ի մեղաւորաց իցէ մատուցեալն, եղէց և ես խմոր բանիս կցորդեալ նմա. իսկ եթէ յարդարոց գուցէ յառաջեալն, գտայց և ես սովիմբ՝ ընդ նմին ողորմեալ նովաւ։ Ապա թէ երջանկացի այնպիսին ինքեամբ՝ ինձ միայնոյ դրել զեղկութիւնն, և ես ինձէն վկայեմ այսմիկ. Բայց յիշեսցէ նա զտողումն և զբանս նոր զհոգեշունչս, թէ ոմն ոք վստահացի սիրտ սբ ունել, և կամ ոմն պարծեսցի մաքուր լինել ՚ի մեղաց. և զի ոչ յարեաւ մարդ երկրածին՝ ազատեալ ՚ի պատասխանեաց. և ոչ ընտիր ինքնարշաւ վաղիւքն, և ոչ՝ թէ և ՚ի թուիչս ամբարձման թևոց բերիցի. առ որ զգոյշ լինիցի կըրկին երկուցեալ ՚ի վիմին իսկ հաստատութեան՝ ուսեալ ՚ի պօղոսէ, գուցէ անկեալ ՚ի յերկիր՝ սահմանօղի այսմ կանոնի իրաւադատի՝ կշռեալ նմանեսցի։ Այլ տեսցէ զայս կշտամբութի մաքուրն՝ նիւթ պըրսակաց, առ ՚ի չիջանել անընտրողաբար յանձեռնհաան բարձրութէ. և պատժապարտն՝ առիթ ազատուե, որով ամբարձեալ ՚ի կործանմանէ հոգևորական մահուն՝ ապրեսցի յուսով։ Իսկ ինձ եղիցի պատգամս այս բանի՝ արձան փորագրեալ՝ ամենևին անեղծանելի, որ փոխանակ իմոյ եղկելւոյս անձին մահացուի՝ անդադար ճիչմամբ հեծութեան լալոյ՝ առանց

լուելոյ միշտ աղաղակէ . լցի՛ և ոսկերացս քակտեցե-
լոց ՚ի հողապատեան շիրիմ մերարկութին՝ անմռունչ
ձայնիւ զայս խոստովանել . հասցէ և մարմնոյս ՚ի հող
լուծելոյ՝ բարբառով իմն անազդելեաւ՝ ծածկեան
սրտ զայն պաղատել :

2 Տէ՛ր գթութեանց , աղբի՛ւր ողորմութեանց , պարգևա՛
բարութեանց , որդի՛ բարձրելոյ տր յս քս , ողոր-
մեա՛ , խնայեա՛ , մարդասիրեա՛ . նայեա՛ ՚ի վտանգս .
ակնարկեա՛ ՚ի բեկութիւնս . խոնարհեա՛ց ՚ի թշուառու-
թիւնս . տե՛ս ՚ի տարակոյս անձեռնհաս տագնապիս .
հասի՛ր հաղորդել կորստականս կարեաց : Շօշա-
փեա՛ բժշկապէս՝ զամենաթշուառ ախտաւորութիս .
ո՛ննիկն մատուսցես քաղցրութ՝ ողորմադին հեծու-
թեանս . լո՛ւր ՚ի խորոցն անդնդոց մահուն դերեզ-
մանի՝ անմռնչելի հառաչմանս . մտցէ յականջս ան-
նալուր լսելեացդ՝ ձայն պաղատանաց վտանգելոյ ան-
դամոցս : Նու քո զի գրաւական կենդանութեան ա-
նապական է , անփոփոխ լցի և սիրոյդ քո գթութե .
կցո՛րդ լեր հեղութ՝ տաժանաւորս տկարութե :
Ստեռեալ պատկերիս՝ մի՛ ոխս պահեսցես . ընդ ան-
շունչ կերպարանիս՝ մի՛ ՚ի դատ քննութե մտցես .
մահու տանջեցելոյս՝ մի՛ հարուածս յաւելցես . ընդ
բեկեալ խեցեղէն անօթոյս՝ մի՛ ուժգնութե մար-
տիցես . վճռաւ կոչկոճելոյս՝ մի՛ բարկութիւն կրկ-
նեսցես . կործանեալ շինուածոյս՝ մի՛ պատուհաս մա-
տուսցես . շանս սպանելոյ՝ մի՛ քարինս արձակեսցես .
լուծոյս ջախջախելոյ՝ մի՛ սաստիկս որոտասցես . հողոյս
անպատուելոյ՝ մի՛ իբր ամբարհաւանի ուժգինս մը-
ռընչեսցես : Ո՛ մոխիրս մերժելի՝ մի՛ ՚ի դատ ընտ-

րու-

րութեն կոչեսցես · զփոշիս ցնդելի՝ մի՛ իբր զքո դի-
մամարտ գտցես · զտիղմս աղտեղալի՝ մի՛ իբր զոսկի
փորկանիցիս · զդարշութիւն անդունդի՝ մի՛ իբր ըղ-
բոնամարտիկ վանեսցես · զխէթս 'ի բաց ընկենլի՝ մի՛
նիւթ դեհենին պահեսցես · զայլքանեաց բազմա-
պատիկ բանից կշտամբեալս՝ մի՛ վերստին յանդի-
մանեսցես ։

3 Այս ամենաթշուառ և խաւարարդել շիրմին են
ահա սրտաբեկ և յոքնաթախիծ արդահատու-
թիւնք · հաստատեսցէ օրհնեալդ քո բան՝ անփոփո-
խական լինել, ըստ սրտի արդահատելոյս · քանզի և
այժմ մինչ կենդանեօքս խօսիմ, մեռեալ եմ անհա-
սիդ · որ 'ի կորուստ մահուն սատակման՝ ամենազօ-
րիդ հրամանի՝ անեղծ եմ հաւատովքս ։ Արդ՝ ա-
ղաչեմ զքեզ՝ տ՟ր յ՟ս ք՟ս, հայեա՛ց յիս ողորմութ՟է,
և մի՛ թողացուսցես լինել անակից ինձ բելիարայ · և
զմահադեկոյց տապանին ազդումն անկենդանաւորն
թնդման՝ թշուառն թաղման՝ աղաղակ ձայնի հա-
ռաչման լալեաց՝ քեզ հաշտեցուցչաց՝ յարդեսցես լը-
սել՝ միայն բարերարդ, հոգեսէր, հզօր, մարդասէր ·
և հոգիդ քո բարի բնակեսցէ ընդ իս՝ լոյս առնե-
լով ինձ 'ի խաւարին ։ Միասցե՛ն ընդ իս կենարար
քո կրից պաշտեցեալ մասունք, զի իբր զաւանդ գան-
ձու զիս պահեալ 'ի քեզ, կենաց նորոգման ընծայե-
ցուսցեն · օձառք անվատնելի զինուց ինձ պատկա-
նեսցին, ընդ իս յարակայեալ քարինք պարսից՝ հո-
գևոր ձնարից՝ զչարին հալածել զդունդ ։ Մարմն
որ առ իս՝ քև տ՟ր վանեսցի · զի եթէ յարիցէ 'ի վե՟ր
իմ պատերազմել, տեսեալ զքաղաքն ունայն 'ի զօրաց՝

և

և զազդողականացն գործի ապաձայն , զքեզ տ՛ր ու-
նիմ մշտնջենաւոր և անմխրճելի պահապան :

4. Ոչ եթէ այժմ իսկ կանխաւ արագեալ յառաջ քան զօրն կատարածի , և անշաւիղ արգելան ինձ պատրաստեսցէ , առաքեմ զաղօթսն տէրունականն՝ նմին գան մահու . եթէ 'ի վայր զիս ձգարի կործանել , զծնրադրութի արարչին . եթէ 'ի մոխիր երկրի թաւալել ձեռն բերիցէ , երեսացն ա՛յ 'ի նոյն մածուցումն՝ զնա հերքեսցէ . եթէ վաստակս ինչ ցաւոց նիւթեսցէ , քրտունքն յուռթի արեամբն զանգեալ փրկչին աշխարհի՝ զնա խուլեսցէ . եթէ յընթացից բարեաց զշունչս իմ պատանդեսցէ , կապանք ամենաստեղծին՝ զիս արձակեսցէ . եթէ յուրացուպարգևաց լուսոյն բռնադատեսցէ , հոյհոյութեանն համբերութի յա՛ծամարտիցն՝ զնոսին ընդ նոյն կարկեսցէ . եթէ հարուածս նետից գաղտնածիգ զինուց՝ ինձ արձակեսցէ , կարթ ձգարից աղեղան փառաց հօրն կապարճից՝ նմին պատահեսցէ : Եթէ քօղով լուսոյ խաւարականի՝ մտանել ընդ աչս անամօթեսցի , կուփումն գլխոյն ձորձով պատեցեալ լոմանն ամենից՝ զնա տանջեսցէ . եթէ մոլեսցի զվստահութիւն ձեռբնս կապել , եղէգն մատուցեալ 'ի յաջ գոյացուցչին՝ զնա չարչարեալ ըմբերանեսցէ . եթէ ձաղանօք այպանման՝ զիս կատակեսցէ , տանելն ծաղուամենազօրին՝ զնա հենդնեսցէ : Եթէ բժժանօք ինչ յուռթից՝ կախարդել խորամանկեսցէ , ապտակն դիմաց հզօրին ա՛յ՝ զնա սաստկագէս ամաչեցուսցէ . եթէ 'ի մուտս գիշերոյին մթութ՛ե՝ խաւարաւ խաբէութ՛ե լինեալ մարտիցէ , 'ի ճառագայթից լուսոյ

երև

երեւման քո՝ տէր, խոստովանեցայ. եթէ 'ի միջօրէական տապոյ փորձութեանն՝ արեգակնակէզ վառնիչ խորշակին՝ զիս 'ի յարմարոյ խափանել կարծիցէ, 'ի զօրէութէ նշանիդ լուսոյ խլեալ դօսացի։ Եթէ 'ի փչմանն շնորհէ ունայն զիս առնել ճնարաւորեսցի, թուքն զոր ընկալաւ տէրն քրոմէէից ընդ մեղաւորիս, զնա պատկառեցուսցէ։ Եթէ ժանիք խածօղք ինձ ցուցանիցէ, լռութի երկնաւորին բերանոյ՝ զնա պապանձեցուսցէ. եթէ խածմունս աղուականս հոգւոյս ագդեսցէ, բեւեռացն հարմունք հատոլին ընաւից՝ զնա կսկծեցուսցէ։ Եթէ յընթացս անիրաւութեց խորհրդոց զիս մոլորեցուսցէ, սեւեռք ոտից անհասանելւոյն՝ զնա կապեսցէ. եթէ հրապոյրս ինձ դժնեայս արբուսցէ, քացախն ընդ լեղւոյն խառնեալ 'ի յարբումն բարերարին՝ զնա դառնացուսցէ։ Եթէ առաջին ճաշակմամբ փայտին զիս դոցէ, սոսկալի խորհրդով խաչին ըմբռնեալ՝ խապան պարտաւորեսցի. եթէ ընդվզել ընդդէմ ճնազանդութե ան հրամանի զանձն իմ ուսուսցէ, բերումն պարանոցի անսահմանելւոյն՝ զնա կործանեսցէ. եթէ 'ի մահ սատակման զիս վանեալ վերաւորեսցէ, սուսեր տէգ զինու մխելոյն 'ի կող՝ ստեղծչին ադամոյ՝ զնա հերձեսցէ. եթէ երկամբք վիշտաց դժոխականաց զիս պարփակեսցէ, պատանացն կտաւէից ունողին՝ զնա ըմբռնեսցէ. եթէ յատակս մահու հոյել զիս խարդախեսցէ, բնակել կենդանւոյն 'ի վէմն մահու՝ զնա մեռուսցէ. եթէ խնդասցէ ընդ մարդկօրէնս իմ գայթագղութիւն, կրկին կորացի կարկամեալ կամաւ, յորժամ անմահն ած յարուցեալ

փա

փառօք՝ ընդ իւր նորոգեալ զքնար մնհացեալս։
Եթէ ընդ լուծանել փոքր կապանաց հաղարանէից՝
բերկրեացի, դողացի կրկնեալ վերստին խնկոյն ընդ
վերջին շղթայս անզերծ տագնապին ըմբռնմանն՝ սաստ
կագունի յանլախման տանջանարանին։ Եթէ ընդ
առաջին հարուածն դժուարեացի, դոյժ կորստեան
յետնում սաստկմանն անշէջ գեհենին՝ որ պատրաս_
տեալն է նը և նորին հրեշտակաց՝ նմա պատմեացի,
որ յաւուրն մեծի՝ մեծին ատենի։
5 Իսկ ինձ ապաւինելոյս ի քեզ՝ Տէր յս, միայն թա_
գաւոր ինքնակալ զօրեղ՝ արարիչ երկնի և երկրի՝
և ամ զարդուն որ ի նմա, որ գալստեանդ քոյ ակն
ունիմ, և ողորմութե փրկչին սպասեալ յուսամ.
ի յոյս քո անկանիմ, և զգարշապարիդ հետս համ_
բուրեմ. զչարութիւնս խոստովանիմ, և զմեղանս
հրապարակեմ. կշտամբանաց քարամբք կոծիմ, և հա_
ռաչանօք սրտիս տապանեմ. ի խէթ խղճիս խոցոտիմ,
և բոցով շնչոյս ճենճերիմ. աղի ցօղով արտասուացս
ոլորիմ, և երկիւղամանցս աղդմամբ կիզանիմ. յուսա_
կտուր օդով ցամաքիմ, և դառնաշունչ հողմով շի_
ջանիմ. թախանձանաց բանիւս երերիմ, և կողկողա_
գին հեծութե դողամ. տաժանելի կրիւք տուայ_
տիմ, և տագնապաւ հոգւոյս տատանիմ. ի կոծ մը_
րըրկաց ծփիմ, և ի բախմանէ ալեաց սասանիմ. ի լը_
ռութենէ համբաւոյն սարսեմ, և յիշատակաւ ահին
կործանիմ. կերպարանօք ատենին հալիմ՝ և ապաւնա_
լեօք մեծին մեռանիմ, ըստ՝ բազմագութ, քաւիչ,
մարդասէր և երկայնամիտ. քաղցրութիւն անճառ,
օր բարի և տիրա տենչալի։ Քանզի կարօղ ես յա_

ժնոյնի եւ առ ելս շնչոյս իմոյ՝ փրկութիւն մեծի. եւ
քեզ ընդ Հօր Հոգւովդ Սրբով փառք՝ յաւիտեանս.
ամէն։

† Մ Խրատն յաւէլուած նրկին հեծութե՝ նորին հանդէպ, ա-
նոյն աղէրս մաղթանաց բանի։ Ի խորոց սրտից խօսք ընդ Այ։

✻ Բան. ԼԸ.

1 Ցոյց քանզի յոյժ արդար է բան իրաւանցն
քո ընդ իս՝ քան առ ամբարշտահոյլն չա-
րեաց սատանայ։ Զի մի նա՝ յայն սակս
յայտնեցաւ, զի լուծցէ զգործս նորին. եւ մի իմ՝
զի զջնջեցեալ պատկերս նորոգեսցէ, առեալ զկեր-
պարանս բոլոր էութի՝ կերպին իսկութ մեծին Այ՝
միացոյց ինքեան անշուշտ խառնութբ. նորա ոչ են
շնորհեալ ՚ի բազմացն, եւ ինձ զբովանդակն ենհեղ ա-
ռատութբ. մի նա ոչ երբէք չարչարեալ, եւ մի իմ
համապազ պատարագի. նա անհաղորդ է կենացն, եւ
ես մշտ վայելեմ ՚ի փրկութեն. նա վանեալ է խա-
չիւն, եւ ես զօրացեալ նշանաւն։ Նա հերքեալ ՚ի
լուսոյն, եւ ես միացեալ ընդ փառացն. նա ոչ խոս-
տացաւ հանդերձ եւ յերկրի, եւ ինձ զերկինս սեպ-
հականեաց. զնորայն կորեաց զառհաւատչեայ, եւ զիմ՝
առանց լռելոյ յարակայեաց. զնա յերամակս խոզեցն
արգել, եւ յիս ինքն զօրացաւ. զնա կարծեաց օրհնու-
կեաց, եւ զիս ծառայութ նշանակեաց. զնա սողնոց
նմանեցոյց, եւ զիս իւրոյն անուամբ կնքեաց։
2 Եւ ես զերախտիսն Այ լքի՝ զայսքանեաց բարեաց
արարողի, եւ չարին զկնի մտեցոյ՝ հոյել ընդ-

նր

Նմին յատակս դժոխոց՝ ահա՛ անարժանս բարեաց . ան-
ձիրս երախտեաց . անընդունակս սիրոյ . տուամբք մե-
ղաց ձգեալս . յերիկամունս խորոց խոցեալս . քան-
ցեալ ծառս արմատենեայ . գինիս յեղաշրջեալ . ցու-
րեանս հեղեղեալ . մուրհակս ջրեալ . վճիռս պատա-
ռեալ . կնիքս այլակերպեալ . նմանութիւն փոխեալ .
որկանելիքս կիզեալ . ըմպանակս կորուսեալ . նաւս
ընկղմեալ . մարգարիտս մանրեալ . ակնս պատուական
սուզեալ . տունկս գօսացեալ . նեցուկս խորտակեալ .
փայտս ամենեւին փտեալ . մանրագորս աղաւաղեալ .
յարկս տապալեալ . խորանս խարխալեալ . բոյսս ար-
մատաքի խլեալ . ձէթս հեղեալ 'ի գուբս աղբեաց .
կաթնս հոսեալ 'ի կոյտս մոխրոց . այրս մահու 'ի յա-
րեանց գնդից . Քանզի միշտ խրատեալ ընդ երու-
սաղէմի՝ առակաւ բաբելոնի՝ 'ի մարգարէիցն ձայնից՝
անձն իմ ողբալի , և ոչ ինչ խրատեցեալ . որ աստէն
անգոսնեալ եմ , և անդէն խայտառակեալ . աստ դը-
րովեալ , և անդ կշտամբեալ . աստ ձաղեալ , և անդ
նախատեալ . աստ Թշնամանեալ , և անդ յանդիմա-
նեալ . աստուստ ապշեալ , և անդանօր լքեալ . Աստ
հեծութիւն , և անդ հառաչանք . աստ կարծիս , և անդ
կատարած . աստ խէթ , և անդ հատուցումն . աստ
արկածք , և անդ հանդէսք դատաստանի , ուր ո՛չ է
բան երաւանց , և ո՛չ ձայն պաղատանաց . ո՛չ Թի՛ւք ա-
ւուրց , և ո՛չ ելք ժամանակաց . ո՛չ ուղջ յուսոյ , և
ո՛չ դրունք ողորմութեց . ո՛չ աջ պաշտպանութեան ,
և ո՛չ ձեռն այցելութեան .

3 Այլ դու ապաւինութիւն . դու ինքն փրկութիւն .
դու այցելութիւն , դու և քաւութիւն . դու երանութիւն .

քե

քեւ բժշկութի · քո ողորմութի , միայն հզօր՝ կեն-
դանի՝ անձառ տր յո քո բարերար ած · օրհնեալ ,
օրհնեալ , և դարձեալ օրհնեալ , ընդ հոգւոյդ քո սբյ
յաւէտ բարձրացեալ 'ի փառս հայրենի իսկութեան
մեծիդ՝ յաւիտեանս յաւիտենից · ամէն ·

+ Ս էրտէն յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հոգւոյն, սա-
նոյն ողբերս հաղբանոց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

Բան · ԿԸ։

1 Եւ արդ՝ 'ի յիշատակ ահարկութեան վերա-
գրեցելոցդ՝ որք յածուստ են սպառնալիք
ինձ ժամանեցեալք , զիմրդ դադարեցայց
'ի նորոգ ողբերգութեց , և կամ որպէս զցամաքումն
առցէ հեղեղք արտասուացս։ Ո՛չ ի եթէ զչորեքվը-
տակեան առաջի գետոցդ յորդահոսան ծաւալմանցդ,
որ զեդեմ և զերկիր առ հասարակ ոռոգանեն՝ լիա-
պէս բաւականութե բաշխեալ ամի , և զզեղխումն ե-
լից իւրեանց՝ առ այս իմ եդեալ , զանձինս մեղաց
սաստկութե զբոց զովացուցանել՝ ոչ բաւականա-
ցին։ Այլ կամ մարգարէին սբյ ըղձականութի՝ կրկին
ինձ լցցի գլուխս ջուրց բազմութի , և ջրադարան
տեսութեց կերպիս՝ աղբերց կայլակմունք , զբեկման
ոգւոցս չափել զվտանգ՝ ոչ ձեռնարկեսցեն . և ոչ
եղերականք ջայլից համօրէն՝ բանահիւսից կանանց
լալականաց՝ 'ի սիրտ և յոգի վիրաւորելոց, զաղէտ վը-
տանկիս 'ի յերգ արկանել , և կամ 'ի նուագս ձայ-
նից բերել։
2 Զի՞մէ օրն լինելութե նզովեալ , և ոչ յոբայ՝ կամ

երեմիայ . քանզի տօնելի է օրն նա՝ զորոց մի 'ի նացանէ ոչ արժէ աշխարհ՝ և ոչ տպարագրելի . ապա ուրեմն զիս նկատ եղեալ զոչ արժանիս լուսոյ՝ և կամ միոյ մասնաւոր բարւոյ , զհանդիպումն աւուրն անէծին՝ յորում ես գտայ կորստեան որդիս և մահուդրացիս . մշակս մեղաց և որբանեակս անօրէնութեանց: Որ ոչ կացի յուխտին կենաց՝ զոր դու սահմանեցեր՝ ա̃ծ բարերար . ոչ գնացի 'ի քո պատուիրանն կենդանական անմահացուցիչ . ոչ վաստակեցի 'ի հունձս արմտեացն , որով 'ի մուտս ձեռանն՝ աւուրցն խաւարութե՝ կերակրել պատրաստեցայց . ոչ կառուցի ամրութի որմոց՝ և ոչ ձեղուն յարկաց ձգեցի , որով 'ի շնչմանէ մրրկաց օդոց պահեցայց . ոչ համբարեցի նշխարս պաշարաց 'ի յուղին անեզրական , որով զտագնապ սովոյն իմ բժշկեցից . ոչ հանդերձաւորեցի քեզ ազերս աղօթից , որով առաջի քո կալ համարձակեցայց . ոչ կազմեցի թռչակ փրկութե՝ վարուց մաքրութե , որ զնորոգութի ինձ երաշխաւորէ . ոչ ետու զմտաւորութե հաշիւն 'ի կենցաղոյս ճանապարհի՝ իմոյ մտանիցին , զի 'ի դատաւորին ձեռանէ՝ սաստէն խակ փրծայց . ոչ լրուէ ձեռին օրհնութե մատեայ յանդիման , որով օրէնսգրին մանակից գտայց սրբեցեալ: Ոչ դիմաց ետու զգուշութի , և ոչ թիկանց պատսպարան , ոչ աջոյս իմ զինուորութի , և ոչ ահեկիս պարածածկոյ , որով 'ի պատերազմիս վտանգէ զերծայց . զերիվարս ոչ բղդեցուցի զրահիւք , և ոչ զմարտիկս սպառազինութե , որով զճակատն յաղթարեցից: Ո կանուխն ոչ կապեցի պատուղ , և անապանին ոչ ժամանեցի , և

ահա տարակուսիմ ունայն 'ի բարեաց · մերկութեան
ծաղիկ ոչ ունիմ, և ոչ խուղ ողորմութե, և գիշերոյն
մռայլ աննշայլ · 'ի նիրհումն մահու ննջեալ եմ, և
տագնապ կոչողին փողոյ ստիպէ · զզարդ հարսանեացն
կրկին մերկացոյ, և զձէթ վարուցն վերստին լքի,
և դուռն մտին հարսանեաց աւասիկ փակի ·

3 Սա արդ՝ զինուորդ առից մխիթարութի այսքանեաց
վշտաց, և կամ ընդ որքանեաց տարակուսանաց
խաւարի՝ լուսաւորութի յուսոյ կենաց խառնեցից ·
և կամ ո՞ր արդեօք զդարշապարս ոտին կառուցից ·
և կամ յո՞ր վստահութի զաչս իմ յառեցից · և զի՞նչ
անդորրութի ծփանացս նկատեցից · և կամ յո՞ր ըղձա_
կան դիւրութի ձեռն համբարձից · Զի եթէ 'ի
ձեղուն բարձրութե երկնի, անտի անձրևեաց հուրն
սոդոմայ, որպ ասացեալ է · իսկ եթէ յատակ խորութե
երկրի, սա եբաց զկոկորդն ըմբռնողական՝ և եկուլ
զդադան բանակօքն աբիրոնի · Եթէ յանդդնեցայց
փախչել յունողէն, գուցէ կալցի զիս վէշապն ա_
հագին · Եթէ ընդ գազանս ինչ թափառեցայց,
արադունք են խնդրել զվրէժ ստացողին առաւել
առ իս՝ քան երբեմն զեղիաէին՝ առ մատաղ մանկունս
բեթելացիս քրմորդիս · Եթէ յամենատարած օդոյս
պարզութի, այն եղև եգիպտացւոցն՝ խաւար շօշա_
փելի · Եթէ 'ի թռչունս բարձանց, նոքա են կո_
չեցեալք 'ի սպանդն զոհին՝ բռնորոյ դիակացն ·
Եթէ 'ի տկարսն խիզախեցից, վասնիմ 'ի պիծակացն,
և զի՞ պիտոյ են ինձ առիւծունք · Եթէ յարջոցն
պատառողաց ապրեցայց, մժղխքն արեան ծարաւիք
ինձ պատահեսցեն · Եթէ յանհոգս ուրեք նստիցիմ,

մժղուկքն անարգագոյնք՝ իբր ցնցուղս հրոյ եռաց-
ման՝ զինև մաղեսցին. Եթէ յեղջերէ միեղջերուոյ
փախնուցում զերծեալ, նկուն ձիրանք աղկաղկաց
մնոցն մորմոքողաց՝ զիս կեղեքեսցեն. Եթէ ՚ի սե-
նեակս շտեմարանաց խորշից ղօղեալ ամփոփիցիմ,
տաղտկատեսակ գարշութիւն գործոցն՝ մեղաց օրի-
նակքն՝ զիս զազրացուսցեն. Եթէ ՚ի վայրս ինչ ան-
դաստանաց կացեալ զետեղեցայց, շարք շանաձանձոցն
տարմից՝ զինև պատեսցեն. Թողում ասել զխառ-
նիճն և զջորեակն զզօրն զօրաւոր՝ ընդ թունաւորն
թրթուր, և ընդ անկենդանական երևին, հանդերձ
ջրակարծ կարկտիւն, և ապականագործ եղեմամբն.
որ առաջաց տեսիլ՝ ապաշէնք և նմանատագոյնք,
բայց ՚ի յակնարկելն այ՟՝ յաւէտ գոռոզաբար ուժգ-
նութե՟ հարին՝ հանին՝ վանեցին զհպարտն ամբար-
հաւանութի՟ փարաւոնի բռնութե՟ն բուռն գաւա-
ռանին՝ յաղթօղ վիճակաւ. որ են կերպարանք թա-
քուցելոցն կրից ըկողաց՝ անձնականացն աներևու-
թից՝ եղխպտացուցն անօրէնութեց՝ յոդի և ՚ի մահ
տանջողաց՝ գաղտնի վնասողաց.

4 Այլ դու ամենազօր արարիչ բնաւից տէրդ բո-
լորից, ՚ի յատելիսն հանդիսացիր հեղքել զնս.
և ինձ ողորմեա կրկին գթուե՟՝ ձեռն մատուցեալ
փրկութե՟՝ տարակուսեցեալ կոչկոճեալ վարանեալ
՚ի մահ պարտելոյս. Զի դու միայն ճանաչիս ա՟ծ
փառաւորեալ միշտ ընդ հօր հոգւովդ սրբով՝
յաւիտեանս յաւիտենից.
ամէն.

Եւ

+Մ երրորդին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նոյին հոգւոյ, առ նոյն աղերս համբերանաց բանի։ 'Ի խորոց սրտից խօսս՝ ընդ Տր։

✻ Բան. ԱԿԹ.

1 Եւ արդ՝ վն զի 'ի ձեռն մեծիդ և ամենա_
հզօր արուեստաւորիդ իմս եղանութեան
տն և տյ՝ իբր 'ի քրոյս ընտրութե փութոյ
քոյ սիրոյ՝ հանապազ եռամ՝ և ոչ երբէք պարզիմ,
միշտ խառնիմ զուգիլ՝ և ոչ ես միանամ, առն զուր՝
արծաթագործդ երկնաւոր՝ իմ ճարտարապետ, 'ի սր
նոտիս վաստակեալ առ իս աշխատիս, ըստ մարգարէին
յոյանի առակի, և չարութիւս իմ ոչ հալեցաւ. զոր
ինձէն մոլեալ չարաչար՝ իբր զխեցգար դիւաբաւ
իմն ողորմելի՝ յանդգնեալ անկարգս խօսիմ՝ զիմս ըզ
պարտիսս ածեցուցանել, քան հաշտութե նորս ինձ
այսու կալմել. Նաև զի մի՝ անընդել դիպուած՝ և
անկիրթ պատահումն՝ և անհաւասար հանդիպումն՝
պատրաստութք հանդերձելոց տանջանարանացն ինձ
երևեսցին, ամենեքին անմոռաց պահեաց ատատին
'ի յիմում մարմնի՝ նշխար մնացուածոց նախնումն ա_
նիծիցն. զոր 'ի փոքուէ տարրէ անարգէ՝ զմեծն է
ուսանել։
2 Քանզի խաղաղն իմքնաբերական գիւտք որովյնի՝
բոտոտք ճապուկք շարժողականք, և ազգի ազգիք.
որդունք աղեաց դաղանակուրք. խաղաւարտք հրա_
կայծանք. և բիծք բոցակիծք. և անիծք անկերպա_
ւորք. և երամակք ոմանք քրտնածինք զաղրաթոր_
միք կսկծեցուցիչք և մարմաջողականք. Նապաստակք
այլոց վայրենեաց, ըստ նմանութեան դիւաց դիշե_

րա

րամարտից՝ և մեկնազէն բարբարոս գնդից խառա֊
րախրաց, և դաշնութք քանասար դայլոց արաբա֊
ցւոց՝ կորակոր գնացիւքն, արջնաթոյր գունովն, կրկ
նապարոյր կռածաղ կտցաւն, որ զօրէն ունի խոյ֊
թոցաց կարծի, իբր դժնիկ փշովք՝ խոցոտեալ ծը
ծեն, ձգեն զարեանն խոնաւութիւն, և յանկողինս
մահճաց հանգստեանն՝ վաստակս կրից ցուցանեն.
Նաև կարկառեալ ուրուք ձեռն՝ հատուցանել զհա֊
տուցումն նոյն նոցին, վաղվաղակի զդան զվէսս վտան
գին՝ զոր ազդեն մարմնոյն, և անդէն իսկոյն լերկա֊
մարմին փոքր հաւակաւն՝ իբր թևօք իմն թռիչս ար
ձակեն, և ըստ մարախի ձևոյ ոստոստել՝ այսր անդր
տարաբերին. և ըստ բազմապատիկ նենգութե բա֊
րոյից դաւօղ աղուեսուց՝ խորամանկեալ խուսափեն
՚ի պատառածս բազումելից, զի յերկիւղէ մահուն
ապրեսցին. Նաև այնքան չքոտի և անքատ անձամբքն՝
ոչ միայն զնամիկսն և զխառնիձաղանձս, այլ և զթա֊
գաւորս հզօրս և ահագինս՝ փախուցանեն հանեն
տարագրեն ՚ի դատիկոն յարկի ապարանիցն բարձրու֊
թե, և կամ ՚ի բացի բնակեցուցանեն. քաջք արանց
արեաց, որք իշխեցին ամեոխից, և տիրեցին ժողովըր
դոց, և առին զքաղաքս ազգաց, զպարտուե իւրեանց
զօրաւոր ձեռինն՝ ինքեանք վկայեն, թէ քանզի ոչ
կարացաք ՚ի դիմի հարկանել վեհիցն բռնութեան,
վս այնորիկ խոյս տուեալ հասաք յայս տեղի.
3 Նաև զինչ է ինձ փոքունց և զանկածից ծաղրա֊
կանաց ոմանց գոյութեանց ՚ի կիր արկանել, որք
զօրեղ և անհերքելի ջատագովք են մծութեն՝ յի֊
շատակել ինձ զհանդերձեալսն, որք ՚ի մարմնոյս անօ֊
րի

բինելոյ՝ ընծայելն պտուղք դառնութեն։ Ընդ որս և
եկամուտ սատանայականացն ախտից գիւտք, և կերչացն
կայտք անողորքելիք․ յորոց չէ զերծանել, քանի թէ հար
կաւ մարմնոյն վտանգի՝ զապագայիցն ողջոյք խնա-
տախրել․ և ոչ տեղի է գտանել ապաստանի՝ փախըս-
տեամբ անկանել առ նա․ այլ առանց կամաց քումդ
անհնարկութե, և մարդկային կարք և հնարք վրիպե-
ցան։ Իսկ դու բարերար՝ զամ ունիս բաւականա-
պէս զկենացն հնար՝ եթէ կամեսցիս փրկել, նորո-
գել, քաւել, բժշկել և կենագործել․ և քեզ փառք
յամի՝ յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն։

---

† Սէրոբէն յաւելուած նշխէն հեծութե՝ նորին հոգւոյն, առ-
նոյն աղերս հաղբանաց բանին․ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան. Ղ.

1 Ու քանզի համբարձեալ զընթացս բանիս ՚ի
փոքունց աստի երկրայնոց՝ չհամարելոց է
գոյս՝ եղելոց ՚ի մեծագունիցն տեսակս,
աստացից զտօնելի հնդէս խրատանց աղաւորին անա-
չառութեան։ Որ զի թէ մերձաւորագոյնք իցեն այ՝
իբրև զնախածանօթ հայրապետութիւն, և կամ մարգ
րագոյնք՝ որպէս մարգարէսն, կամ անբծագոյնք՝ իբրև
զառաքեալսն, կամ ընտրելագոյնք՝ որպէս մարտիրոսն,
եթէ ոչ դու մարդասիրեսցես անհնարաւ բարիդ և
անփոփոխ խնամակալութեդ և անպակաս ողորմութեդ,
ընդունայն է ինձ փրկութիւն առ՚ի նոցանէ։
2 Ոչ և եթէ առ նոյն ինքն աբրահամ ձայն արձա-
կեցեմ, իբր ողորմագին առակ ընչեղին ինձ

վարդապետէ, 'ի տապոյ անտի պապակեալ, կաթի միոյ
ջրոյ ոչ բաւականանայ. քանզի և նա փակեալ է ընդ
կարեօք հասարակաց անձնարութեան: Իսկ եթէ առ
մովսէս, և նա զգածեալ է տկարութբ, որ ոչ զօրեաց
առնն փրկութեան, որ զհայթայթանաց կրկուսն՝ 'ի
պահպանութե՟ն աւուր ժողովէր: Իսկ եթէ առ ա-
հարոն, և նա ինքնին իսկ կարօտացաւ մաղթողի:
Իսկ եթէ առ դաւիթ, 'ի մէջ բարեացն առաւելու-
թե՟՝ սոգտեալ է և նա: Իսկ եթէ առ նոյ՝ և յոբ՝
և դանիէլ, զայս եզեկիէլ մարգարէ մեկնեաց՝ յան-
ուանէ իսկ յիշատակեալ զնոսա, և զայն ընդ նոսին
իբր 'ի դիմաց այ ազդեալ, կենդանի' եմ ես՝ ասէ տր,
թէ ոչ ապրեցուսցեն զուստերս և զդստերս իւրե՟նց
'ի բարկութ՟էն որ հասանիցէ, բայց եթէ ինքեանք
միայն ապրեսցին: Իսկ եթէ առ պետրոս վէմն հա-
ւատոյ, 'ի քումդ խնամոց խուն մի խիթացե՟լ՝ և նա է՟
կրիւք իմն գրաւեցաւ: Թողում ասել զբազմացն
գումարութի՟՝ խոնարհեալ առ կարիս կարիս, թէև
յաւէտ երջանիկք իցեն: Ընդ որս և յոլասու ոմն
մրփրեի՝ 'ի մէջ ծառայքն սպասաւորու՟ե՟՝ մարդկօ-
րէնն դայթագղու՟ի՟՝ ծնոյ յոլովից անթարգմանելի,
թէև 'ի դէմս իմն մեկնու՟ե՟ ձևակերպեսցի:

3 Ու քանզի չափեալ սահմանեցաւ զօրութի՟ փրկ-
կութե՟ մարդկան, և ցուցան նոքա ողորմեալք
բարերարիդ՝ և զօրացեալք ամենակալիդ. կոչեցեալք
պաշտպանողիդ՝ և քաւեցեալք ճնարաւորիդ. շնոր-
հեալք ազատեցուցչիդ՝ և բժշկեալք անախտակա-
նիդ. կենդագործեալք անապականիդ՝ և լուսաւորեալք
նորոգողիդ, ոյսու՟հետև դիտացեալ զակն ողբա-
նու

նութեանց հողածին բնութեանս, որք մխիթա՛ր են օրի
նական նմանաբար հարազատապէս վհատութեան յու-
սահատելոց, ահա առ քեզ դիմեցից՝ որդի ԱՅ կեն-
դանւոյ քո օրհնեալ յա՟մ. Մանաւանդ զաւակն
ազգակից այսմ մաղթանաց տատանօր յիշեալ, զնե-
րագրելոցդ բան վերստին արդարացուցանէ. բարի է,
ըստ իմաստնոյ ումեմն երջանկի, անկանել 'ի ձեռս
ԱՅն, և մի՛ 'ի ձեռս մարդկան. զի ո՟չ մեծութի նր,
և ողորմութի նորին. Նաև այս բան՝ թէև զդաւ-
թին իմն գծագրէր, որ զերեքմասնեան հարուածն
ԱՅծեան առաջի եդեալ՝ ընտրեաց ինքնին կամաւո-
րաբար զդատակնիք մահուն սատակման՝ իբր զկեն-
դանի քն հաւատոցն յաղթութե, քան զերկուսն
և ս այլ փոքրկունս՝ որք տանջենն և ոչ ողորմին, սա-
կոյն և իմս օրինակութի բանիս պատկերի ճարա-
կեցելոյ ծնաւրս կենաց կորուսեալս անձին՝ ոչ է այ-
լայլեալ յարմարութէ. զի ոչ եթէ զփրկեալսն նր
նաստացուցանեմ 'ի մատենի այսր ողբերգութեան,
առանց որոց ոչ է մատչել առ ԱՅր, այլ զփրկողին ա-
նուն պսակեմ, և զշնորհ նորին՝ առ ամենեսին բա-
րեհռչակեմ. և զընաւին բարձունսն 'ի թուխս վա-
րուց՝ խոստովանիմ բանիս պայմանաւ, յաւէտ կա-
րօտեալ ողորմութեան դեղոյ.

4 Ահա դու կեանք, դու փրկութի, դու բժշկութի,
դու անմահութի, դու երանութի, դու լուսաւորութի,
արա ինձ անդորր 'ի մեղացս աշխատութեանց, զի և քեզ
լեցի հանգիստ 'ի մշտադալար հեծութեանց՝ ձանձրացու-
ցիչս թախանձանաց. որ ոչ այլ ինչ էք, քան թէ փրկութե
մարդկան պարապիս, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն.

Նաև

† ՍԷՐԱՓԻՆ ՅՈՒՇԵԼՈՒԱԾ ՆՐԻՆ ՀԵԾՈՒԹԵ՝ ՆՈՐԻՆ ՀԱՅՈՂԻ, ԱՌ ՆՈՅՆ ԱՂԷՐՍ ՄԱՂԹԱՆԱՑ ԲԱՆԻ։ ՚Ի ԽՈՐՈՑ ՍՐՏԻՑ ԽՕՍՔ՝ ԸՆԴ ԱՅ.

✻ Բան. ՀԱ։

1 Եւ քանզի երջանիկքն եւ փառաւորեալք սբցն ոլալք, յորոց ոմանք դոյզն ինչ գթեցին, եւ յաճախագոյնս հաստատեցան. փոքունս սասանեցին, եւ մեծագոյն վառմամբ նշուլից հոգւոյն մաքրութէ լուսաւորեցան։ Յորոց մինն՝ զզանկոնածոյն յայտնէ զհասարակաստեղծն տկարութի, իսկ միւսն՝ զգերազանցն քան զբնութեն օրէնս՝ վարս եւ առաքինութիս հրեշտակականս։ Եւ արդ՝ նոքա որ օրհնեալքն են յամենիշխան բերանոյ ածութե հօրն քի, ընտրեալքն, տօնեալքն, խնկեալքն եւ բարեբանեալքն, իբրեւ զանդամս քի պաշտեցեալք, եւ իբրեւ զօթեվանս հոգւոյն սբյ յարդարեալք. յորս չէ՛ք ինչ նշմարանք եւ կամ դիւաք խաւարի, այլ ամենեւին անկեղծութիւն՝ եւ լուսաւոր արդարութի. եւ որքան մարթ է՝ զմարդն այ՝ այ նմանեցուցանել։ Սերեալք պարզք եւ անպատկառելիք. կրօնք բարձունք եւ անխոնարհելիք. կեանք զգաստք եւ անստգտանելիք. պաշտօն առ ած՝ կարծր եւ անփոփոխարկելի. ընթացք արիականք եւ անկասելիք. ճշմարտութի միատարր եւ անցնդելի. դիմադրութի զօրեղ եւ անհերքելի. տեսաւորութի պայծառ եւ անապշելի. իմաստասիրութի վերնական եւ անկոխելի. պատկեր մաքուր եւ անաղարտելի. Որոց կերպարանս եւ զյիշատակս անուանցն աղաչել ած իսկ վարդապետեաց, եւ նոքօք հաճոյի ՚ի մէջ խռովութեան՝ արարչին բան լուսաւորեաց՝

2 Այլ ես անպիտանս յամէ, և որքան բան զօրէ՝ պարսաւելոյ. որ մինչդեռ արթունս եմ, նիրհեմ. մինչդեռ զգաստ երևիմ՝ թմբրիմ. 'ի բարեպաշտելս իմում՝ գայթագղիմ. մինչդեռ աղօթեմս՝ և վրիպիմ. 'ի յընթանալս իմում՝ և կասիմ. յարդարանալս իմ՝ և մեղանչեմ. 'ի խաղաղանալս իմում՝ ամբոխիմ. մինչդեռ արշաւեմս՝ առ 'ի յետոյսն հակամիտեմ. 'ի չուելն իմում՝ ընդ կրունկն դառնամ։ Ընդ լուսոյն մասին՝ և խաւար յարեմ. ընդ քաղցրութեան ճաշակ՝ օշինդր խառնեմ. ընդ կուղս բարեացն՝ չարիս հիւսեմ. ընդ կանգնելն՝ և կրկին գլորիմ։ Ողակիմ, և ոչ պտղաբերիմ. ասեմ, և ոչ առնեմ. խոստանամ, և ոչ կատարեմ. ուխտեմ, և ոչ վճարեմ։ Կարկառեմ, և անդրէն ամփոփեմ. ցուցանեմ, և ոչ ընծայեմ. մերձեցուցանեմ, և ոչ մատուցանեմ։ 'Ի ճարակել խոցուածոյս՝ անդրէն վերաւորիմ. 'ի հաշտեցուցանելն՝ վերստին խռովեմ. զուր հանդիսանամ, և իրաւամբք պարտաւորիմ. գրիմ, և իսկոյն եղծանիմ. նաւեմ, և 'ի գիծն թուլանամ. սկսանիմ, և 'ի հանգիստն ոչ ժամանեմ։ Կարդիմ, և դարձեալ սասանիմ. լնանիմ, և կրկին հեղում. շարունակիմ աստ, և անդ 'ի ստորեւս հասիմ. բարդիմ, և անդէն տոչորիմ։ Հիմն արկանեմ, և ոչ գլխաւորեմ. սակաւ վաստակիմ, և բիւրս վատնեմ. դոյզն գանձեմ, և անթիւս սպառեմ։ Ո՜ այլս խրատեմ, և ես ինքն անփորձ եմ. միշտ ուսանիմ, և երբէք 'ի ճշմարտութեան գիտութեան ոչ հասանեմ։ Ո՜ շիջեալ չարիսն՝ նոյնչափ

 որ

արծարծեմ․ սուղ ինչ քաջալերիմ, և առաւելապէս
լքանիմ․ լարիմ, և իսկ և իսկ առ նմին մեղկիմ․ զայս
կարկատեմ, և զայն պատառեմ․ խլեմ զեղիճն, և
տատասկ տնկեմ։ Ընդ ամբառնալն՝ և այսրէն բե-
րիմ․ մտեմ 'ի բոյնն աղաւնի, և անտուստ ագռաւ
ելանեմ․ դամ սակաւ մի սպիտակ, և սրանամ դառ-
նամ բնաւին սևացեալ․ ասեմ զիս քեզ դաւանել,
և սպանողին նուիրիմ․ ընդ յանդիման լինելն, և
թիկունս դարձուցանեմ։ Ապրիմ, և այլ մրճոտիմ․
լուանիմ, և նովին զաղրանամ․ կերպարանիմ զդա-
թին, և գործք զաւուռզայն կատարեմ․ շրթամբք ճըշ-
մարտեմ, և ստեմ երիկամամբք․ աջովս մատակարա-
րեմ, և ահեակ կողմամբս աւերեմ։ Ընդ երկրագոր
ծութե ցորենոյն՝ որոմն սերմանեմ․ 'ի բարձրագոյն
իմաստիցն՝ վայր իջեալ ես ինքն գտանիմ։ Հրեշտա-
կանամ յերեսս, և 'ի խորհուրդս դիւանամ․ 'ի յոտս
հաստատիմ, և 'ի միտս տատանիմ․ սուտ ձևանամ, և
իրօք խոտորիմ․ կեղծաւորիմ արդար, և արդեամբք
ամբարշտեմ։ Դասիմ 'ի պարս հեզոց, և ընդ այսս
կաքաւեմ․ 'ի մարդկանէ գովիմ, և 'ի տեսողէդ պար
սաւիմ․ 'ի հողածնելոցս երանիմ, և յորդւոցն լու-
սոյ աւաղիմ․ հաճոյանամ յետին ռամկին, և թագա-
ւորին մեծի յաչաց ելանեմ։ Զատեանն դատաւո
րին թողեալ, խառնակրօնիցն աղերսեմ․ հերքեալ
'ի վեհիցն, սոսկականացն սպրդիմ․ մարմնովս արտա-
քուստ պճնիմ, և անձամբս երփնիմ․ ճոյին ճանա-
չիմ․ հպաւորիմ դաշն հաստատել, և ուխտակորոյս
արտաքս մերժիմ։ Այսօր մաքուր հոգեկիր, և վա-
ղիւ մոլի խելագար․ զտէրունի պատուէրն լքեալ,

Թե

թելադրութեան օձին հետևիմ․ արխանամ զօրապէս,
և վատթարագոյնս ընկըկիմ․ զծանրութիւն աւուրն
բառնամ, և 'ի ժամ վարձուն անմասն ելանեմ․ 'ի բա-
ցուստ ձայնումն խօսիմ, և 'ի պատասխանատուութեան
պահու պապանձեալ կարկիմ․ 'ի յելս արևուն հա-
րուստ երևիմ, և ընդ երեկս ունայն դեգերիմ։
'Ի յաթոռս ծերոց բազմեալ, և խելայեղից կցոր-
դիմ․ ննջեմ խեթիւ, և արհաւրաց զարհուրել զարթ-
նում։ Օ՜ անդաստանս կամացս՝ չարաչարս հերկեմ,
փոյթ խնամով 'ի չարիս․ միշտ անսուակ որդիս․ ան-
դարձ տարագրեալս․ անզղջական զառածեալս․ ան-
մխիթար տրտմեալս․ ինքնագրաւ դերեալս․ մահու
և ապականութեան ծառայեալս․ անողոքելի տանջեալս․
անփրկելի մատնեցեալս․ անպատուաստելի հատուա-
ծեալս․ անարծարծելի շիջուցեալս․ անկազդուրելի
խորտակեալս․ անհանդերձելի կործանեալս։ Եւ եթէ
պարտ է զաստիկն ասանոր ասել անօրինեալս ան-
ձին նախատինս, ահա գրեմ, գրեմ և ոչ անխայեմ
'ի խուիւս նիւթել գեհեննին։ Մատուցուածս նախան-
ձու նորոյս ադամայ երկնայնոյ, որպէս և կայենին առա-
ջին՝ ձնոյն և հողեղինին․ որ ունիմ զբնաւն աստուստ
'ի յանձին զնշանակ ամբաստանութեանս, ոչ զընչոյս
տուրևառութեան, այլ զբանիցս կշտամբութեան։

3 Եւ արդ՝ ո՞ր իցեն փրկութիւնքն, ուր սկզբնա-
հայրն հաւատոց՝ 'ի յուսահատութեանն վայրի՝
զանդթութեան իմ չարիս կրկնէ․ մեծն մարգարէից՝
քարամբք բանից կոշկոճէ․ արին բարեփառ՝ աշտէին
նիզակաւ՝ 'ի մահ սատակէ․ պատկեր ճշմարտին՝ ընդ-
աքարու համայնիւ ջնջէ․ ծածարեալն վէհից՝ յարա-

դողացն վրիժուց մատնէ. մարգարէածին տեսանողն՝ ընդ ամաղէկացւոյն առաջի տն սպանանէ. Նախանձաւորն այ՝ երկնատեղաց բոցովն վառանէ. սուսերին լրումն՝ և նոյնոյս սկիզբն՝ հեծանոցին ընտրութեամբ հոսէ. պետն առաքելոցն՝ ընդ սափիրայի 'ի կենաց զրաւէ. զարմանալին քննութբ հոգւոյն՝ բուրումն ինձ մահու՝ է կենացն քարոզ խառնէ. Արդ՝ անաչառք և ինձ կաճառք երջանկացն, և ուժգնութեն հրամանի վերնոյն՝ արի սպառազէնք. ընդ հրեշտակացն՝ և մարդիկ. ընդ տիեզերաց երկրի՝ և տարերք. ընդ անզգայիցն՝ և շարժողականք. որովք դատեալ միշտ լինիմ տուժիւք լկանաց՝ յօրինակ և յիշատակ սոսկալեացն ապագայից, իբր հողմով փոթորկի ալեաց յաւէտ մրրկեալ կենացս վտանգութիւն՝ մնոյ անկայուն 'ի հաստատութենց. Ո՛ որ եթէ ոք իմաստուէ 'ի քննիչն առեալ խուզեացէ զլուղակացն բաղմատեսիլ զանազանութի, զմանունս փոքունս ընդ մեծամեծացն դասեալ, որ առանց թուոյ և քանակութե համարոյ՝ թինդս առեալ անբաւ երամոց, եռան զեռան սղանան 'ի մարմնիս ծովու, վկայեսցէ և հաստատեսցէ ճշմարիտ լինել զասացելոցս բանադրութիւն.

4 Արդ դու ինքն օրհնաբանեալ անմահ թագաւոր՝ բարի երկնաւոր մարդասէր քս, այ կենդանւոյ միածին որդի, հզօր, բարձրեալ, անքննելին, անճառ, քաւիչ, ահաւոր, սաստեա 'ի ձմեռն ամբոխեալ ալեաց օդւոյս ծփանաց. արձանացո զծարաւս մոլեգին շարժման սրտիս խառնակութե. ընդոտնեա 'ի սանձս կապոյ երասանաց ըմբռնման՝ զցնդեալ մտացս վայժե

րա

րադութիւն։ Աղէցէ՛ խաղաղութի հրամանաւ մե_
ծիդ՝ ամենաւարան բեքոյս սաստանման․ սաստակեա՛ խռ_
փանեա՛ զբաղմագլխեան անդամս ուրուականս դաղա_
նեաց ամօթոյս՝ երկրակենցաղս հեինից․ Գործեցես
աղօթս մատամառոյցս զայս նորընծայ տառ ողորմա_
ղէրս Թախծագին ձայնի ողբերգարկութեան սյօր
մատենի։ Հա՛ն 'ի խորոց մահուս անդնդոց՝ ջքնաղ_
ապրեցեալ, ընդ մօրգարեին փրկելոյ․ ընկա՛լ զխոս_
տովանութ անձնադատ բանիս 'ի հոտ անուշից․ շնոր_
հեա՛ մխիթար դառնութե վշտաց ուժգին հեծու_
թեան յուսահատելոյս․ Աուքեղ ընդ հօր հոգւովդ
որբով փառք պատիւ և իշխանութի՝ յաւիտեանս․

ամէն։

+ Ս Քրոսին յաւելուած չրչին հեծուբէ՝ նոյին հաչոզէ, առ_
նոյն ողէրս հողբանոյ բանէ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ։

※ Բան․ ՀԲ։

I Աղաչա ձեզ ասեմ ո՜վ եկեղեցիք միանձանց՝
և աշակերտութիք կրօնաւորանաց, որք մեր_
կամարմին մատանցդ ձեռօք՝ առ ակն_
կալութիւն յուսոյն պարգևաց բարեացն անբաւից
այն զինուորեալք, որոց զայս սեղան հանդերձանաց
խորտկաց բանից ընծայեցուցի․ ընկալարո՛ւք զայս ա_
ւանդութի խոստովանութե՝ 'ի շինուած փրկութե
հոգւոց։ Տաներո՛ւք սակիմբ զմարմնոյս պարտութ․
յիշեցէ՛ք զմարգարեականն՝ ընդ առաքելականին ա_
ռեալ մեզ 'ի խրատ, զի մի՛ պարծեսցի ամ մարմին ա_
ռաջի այ, և զո՛չ ոք է արդարն և ոչ մի։ Ո՛ տրու_
նա

Նախանձ մի՛ մտանիցէք, 'ի կատարածն իսկ պատուէ-
րանին գոգջի՛ք զձեզ ծառայս անպիտանս. մի՛ եղիցի
լինել ձեզ որպէս խաբողին. զգուշացարո՛ւք և դրոյն,
թէ կերակուրք նո՛ր՝ ընտիրքն։ Քանզի և ես իսկ,
որ զայս նուաղութիւն մտանաւոր պտղոյ ձեզ ջամբե-
ցուցի, վկայեալ զանձնէ կամաւորական ստգտանք
բերել քամբասանաց՝ անբժշկական մեղանաց, 'ի սկզբ-
նահօրըն սկսեալ մինչև 'ի սպառումն ծննդոց նորա՝
կամոյականն յանձնառութե հաստեցի եդի զիս ա-

մենայնիւ պարտական չարեաց։

2 Լուսոյ յումեմնէ ոչ պարտաւորէ, և ո՛չ հաճե-
ցոյ, 'ի յասելն նո՛ր անյարմարապէս առ այն, որոյ
առաջին ո՛չ է արդարանալ մարմնոյ երկրածնի, թէ ո՛չ
երբէք շնացոյ, ո՛չ պոռնկեցոյ, և ո՛չ զաշխարհիս ինչ
համբուրեցի ճաշակս մահու։ Այլ ո՛չ ընդհատ ինչ
յանօրէնութէ. Թողցէ՛ ինձ տր ած զայսոսիկ, թէև
ճշմարտիւ իսկ գրեցաւ, ո՛չ ընթացաւ, որքան թէ
գթեաց, 'ի յասել զանյարմարն 'ի դիմաց ժողովըր
դեանն խորհելի՝ բանիւ զաքարիայ, օրհնեալ տր, և
մեծացուք. որ է փարիսեցւոյն ձայնի կերպարան։
Բայց ես քանզի դիտողին ած մատնեալ եմ դատաս-
տանի, որ զկիրս աներևութիցն մտաց 'ի կշիռս ե-
դեալ համարէ դատել զիս նոքօք ամենիւրաւ հա-
տուցմամբք, ո՛չ կերպարանեցայց տեսողին. ո՛չ կեղ-
ծաւորեցայց քննողին. ո՛չ սուտեցից զոչ գործեցեալսն
նկատողին. ո՛չ խաբէութե ընդ միտ ինչ մուծից մե-
ծին. ո՛չ 'ի տեսիլ բարւոյ՝ ցուցուն զչարս քողարկե-
ցից. ո՛չ 'ի պատկեր ընտանի՝ զապիկարս երբէք յար-
դեցից. ո՛չ խենեշեցայց 'ի զարդ օտարոտի. ո՛չ պղծ-
նե

նեցոյց ողորմ պայծառութե̃ . ոչ պաճուճանս յարմա-
րեցից ոգեղութենս գեղոյ ։ Ո՛չ որք մեղաւոր իբրև
զիս . ո՛չ որք անօրէն . ո՛չ որք ամբարիշտ . ո՛չ որք՝ անիրաւ .
ո՛չ որք չարագործ . ո՛չ որք վրիպեալ . ո՛չ որք սխալեալ .
ո՛չ որք մոլեգնեալ . ո՛չ որք խարդախեալ . ո՛չ որք շաղա-
խեալ . ո՛չ որք ամաչեցեալ . ո՛չ որք դատապարտեալ . ես
միայն եմ , և այլ ո՛չ որք . ես ամենայնն , և յիս ա̃մցն ։
Ո՛չ հեթանոսք , զի ո՛չ գիտէին . ո՛չ հրէայք , քանզի
կուրացան . ո՛չ ոդէոք և խառնիճաղանջք , քանզի
յիմարք էին իմաստից ։ Պետ վարժից կոչեցայ՝ յան-
ձինս դատախազ . ռաբբի ռաբբի անուանեցայ , և ըղ-
գօնեստն առ ա̃ծ՝ եղծի . բարի ասացայ՝ առ եղկու-
թեանն ժառանգութի̃ . ա̃բ վկայեցայ 'ի մարդկանէ ,
որ եմ անմաքուր առաջի ա̃յ . արդար դաւանեցայ՝ ա̃մ
իրօք ամբարիշտս . հեշտացայ 'ի գովեստ մարդկան , զի
ծաղր եղէց յատենին քո̃ . յաւազա̃նէ կոչեցայ ար-
թուն , և ես 'ի քուն մահու ննջեցի . 'ի փրկութենն
աւուր հսկող յորջորջեցայ , բայց զզգաստութեանն
աչս կափուցի ։ Ա՜հ դատաստան . ահա յանդիմա-
նութի̃ . ահա նոր կշտամբանք , և հին դատապարտու-
թիւն . ահա ամօթ դիմաց , և տագնապ հոգւոյ . ահա
խնդիրք փոքունց , և կշիռք մեծամեծաց ։

3 Ա՛յլ դու միայն՝ տէր ա̃ծ մարդասէր , անոխակալ
և երկայնամիտ , համարեա՛ց մեղապարտս անձին՝
ընդ վերջին պարտաւորութեան աւուրն ահաւորի՝
զայս կսկծեցուցանող իմքնաբանական նախատինս ։
Մ՛ի լուայց 'ի քէն զայսոսիկ՝ գրեթած , փոխանակ զի
ես ինձէն անձինս գրեցի ։ Ա՛րդ՝ բարձցես և վե-
րացուսցես զպա̃հ պարտաւորութե̃ կանոնիս՝ ընդ քեզ

կապելոյս տենչանօք հոգւոյս․ Զայն զնախատինս
պատկառանաց խայտառակութեան․ ծածկեա՛ աջովդ
կարողութեան զտգեղ տեսակ մարմնոյս մերկութեան․
մատո՛ հանգստեան զթօթափեալս ուժգին մեղացս բե-
ռամբք․ կարգեա՛ ինձ սահման հեռոց բարութեան՝
առ ելս կենացս․ պահեա՛ յիշատակ ինձ ողորմութեան՝
և զկնի մահու՝ կեանք անմահին, օրհնեալ յերկինս,
և գովեալ յերկրի․ բարեբանեալ միշտ յամի՝ յաւի-
տեանս յաւիտենից․ ամէն։

+ Ս. Քրիստոսին յաւելուած [illegible] հեծութեան՝ Նորին [illegible] է․ առ-
նոյն աղէրս [illegible] բանն․ ՚Ի [illegible] [illegible] [illegible]՝ ըստ այս․

✱ Բան․ ՀԳ․

I Բագաւո՛ր բարձրեալ հզօր ահաւոր՝ օրհ-
նեալդ միայն տ̃ր յ̃ս ք̃ս, քո՛ է փոխարկել
յանակնկալս կենաց յուսահատութեան՝
զտապակիչ անէծս՝ առ կեցուցանօղ օրհնութիւն․ ըղ
պարտաւանն վհատութեան՝ առ զուարթացուցիչ գո-
վութիւն․ ընդ ամօթոյն՝ համարձակութիւն․ ընդ պատ-
կառանացն՝ պատիւ․ ընդ տարագրութեան՝ յոյս բա-
րութեան․ ընդ բաժանմանն՝ անկնկալութիւն միութեան․
ընդ սպառնականացն բանից՝ ողջական սփոփանս․
ընդ միանգամ դատապարտութեանն՝ կրկին ազա-
տութիւն։

2 Ողորմեա՛ տէր՝ մահու մեղապարտիս յաւուր ար-
ձակման շնչոյս կենդանութեան, մինչ աչացս ողոր-
մագին հայեցուցած ՚ի բարձունս կողկողեցի՝ զբազ-
մարկածեան ուղւոյն զանդերձ ընթացիցն զանփախ-
չե

չելին ճանապարհ յաջս բերելով՝ մնացս տեսմամբ ամի՝ փոանկեալ. և՚ի յերդ բնակութե յարկիս նը կատեալ յելիցն շաւիղ, Թշուառացեալ կիսամեռութեամբ, դիմօք ողորմելութե, տատանմամբ մտանցս, կարկամ հառաչմամբ, նուաղ հեծութբ՝ նրբական ձայնիւ, յոդի Թախծուե յղնամասնեայ տարակուսանաց՝ ՚ի խորոցս աներևութից զգործեցելոցս ողբալով հառաչեմ. Ողորմ ես բարեգութ՝ և անդհրաշագործել յաւէտ զօրեղութե՝ ասելով, Թէ ո՛չ եղէջիր յոդւոյդ խորտակմանէ. և կամ Թողեալ լիցին քեզ մեղանք քո. կամ Թէ Երթ ՚ի խաղաղութի օրհնեալ ՚ի մեզաց. Նա զոր յայնմ ժամու ո՛չ ժամանեցից պաղատել, այսօր ընկալցիս մարդասիրապէս, ով երկայնամիտ բազմաշնորհ ամենակեցոյց. Յորժամ՝ որ այժմս բանապահայժ խորխատաձայն սփզացօղ բարձրապարանոց՝ անկեալ դնիմ դի անկենդան. կարկեալ ՚ի խօսից. կաշկանդեալ ձեռօք. լքեալ անդամօք. խփեալ շրթամբք. կափուցեալ աչօք. Տախտակ անշարժութե. կոճղ կիսայրեաց. արձան անզգայ. պատկեր անբարբառ. գոյութի անշունչ. ողորմելի տեսիլ. աշխարհելի կերպարան. ողբալի օրինակ. եղկելի դէմք. արտասուելի նմանութիւն. լռեցեալ լեզու. ցամաքեալ խոտ. Թօթափեալ ծաղիկ. ծորեալ դեղ. շիջեալ ղամբար. դատարկ կոկորդ. խոպանացեալ սիրտ. աղխեալ աղդարան. սպառեալ աղբիւր. Թալկացեալ մարմին. ժողխեալ որովայն. քակտեալ տաղաւար. կոտորեալ ոտք. բաժանեալ յօդք. հատեալ ծառ. սղոցեալ արմատ. Թողեալ տուն. ջնջեալ արտ. ստորախոնարհեալ բոյս. օտարացեալ բարեկամ.

մոռացեալ պահեստ · թաղեալ գարշութի · մերժեալ
ատելի · բարձեալ խէթ · անարգեալ կմախք, և իբր
զանպիտան առ ոտն կոխեալ ։ Կարօտեալ այլոց մաղ
թանաց, որք զհաւատոյ՝ թշուառախս ձայնիւ նուա֊
գեալ աղէրս հառաչման, ցօղով արտասուաց՝ բա֊
րեբարիդ գթութեան 'ի բարձունս տարածանեն ։
Օ առ քեզ դարձն յեղանակեն յորդահատելով, զոր
օրհնեմ · զնշան խաչիդ փրկութե, զոր երկրպագեմ ·
զյարութենն ճշմարտութի, որում հաւատամ · զփա֊
ռացդ քո յայտնութի, զոր փառաւորեմ · զդատաս֊
տանիդ ահաւորութի, զոր խոստովանիմ · զբանիցդ
յանդիմանութի, յորմէ զարհուրիմ · զհոգւոյդ սբյ
ինձ ուղեկցութի, զոր պաշտեմ · զօծմանդ տեառնա֊
գրութիւն, զոր և համբուրեմ · զթագաւորելն ընդ
քեզ՝ տէր յս, որում պաղատիմ ։ Որդ կքաւ՝ մեր֊
ժեցաւ՝ բարձաւ՝ տրոհեցաւ՝ փախեաւ՝ սրացաւ՝ տե֊
ղի ետ կցորդութի զուգութե կենցաղոյս կենդա֊
նութե · և յուսոյդ որ 'ի քէն պարգև՝ մնացական և
անջնջական յիշատակարան պահեցաւ ։

3 Տես ողորմութեմբ 'ի տարակուսանս վտանգելոյս՝
միայն բարեգութ փառաւորեալ որդի այ, քա֊
ւել, բժշկել՝ կենագործել՝ պաշտպանել՝ նորոգել՝
նկարել՝ կանգնել՝ հաստատել՝ վերստին ստեղծագոր
ծել յերջանիկն անարատութի · քո է կարողութի,
քո է փրկութի, քո ողորմութի · չէք քո անկարութի,
այլ ամենևին զօրութի, բարձրութի, իշխանութի,
անվախճան թագաւորութի, իսկութի, ինքնութի,
ամենատեղի բացարձակութի, բարերարութի, լու֊
սաւորութիւն · փառաւորեալ տէրապէս, անպակաս

և

և անյաւերլուած , խնկեալ խորհրդով անթարգմա_
նելեաւ յերրորդութեդ սրբում գոհաբանեալ յա_
ւէտ . և ես առ սմին 'ի նոյն պաշտօն հաւասարութե
միապատիւ զուգականութե , երէկ և այսօր՝ և յա_
ւիտենից յաւիտեանս . ամէն :

+ Միջնորդին ցուցեալ նշխին հեծութե՝ նորին հաղորդի , առ_
նոյն աղերս մաղթանաց բանի . 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ :

※ Բան . ՀԳ :

I Ա՛րքոյ երկնաւոր՝ տէր բ[illegible]եցուն , առ ած
բան՝ յամի միշտ երկոյնամ[illegible] , այ կենդա_
նւոյ անքննելին որդի . Ահա ա՛նդ է
ողորմելն խնկապէս , յորում հաստաւ ակնկալութիւն
վաստակոյն . ա՛նդ է բարեգործելն , յորում տեսուն
իմաստիցն խափանեցաւ . յա՛յնմ ժամու է մարդասի_
րելն , յորում տկարութեն վտանգ պաշարեալ տի_
րեաց ներքոյ և արտաքոյ . Անդանօր է բժշկութի
ածային քոյ ձեռինդ , յորժամ բնաւ անդամոցն տե_
ղի եռ կենդանութիւնն . ա՛յն վայր է այցելութե ,
յորում ելք ճնարից ո՛չ գոյ . Այն է քո մեծութի ,
յորժամ զյուսահատութեան վէրն ողջացուցանես .
ա՛յն է հարազատ քումդ ազգակցութե , եթէ յանա_
կընկալն ժամու արտաքսեւորեսցես փրկութիւն .
Այն է հանդիսարան քում յաղթանակի , եթէ ըզ
փակեալն մուտս կենաց 'ի սպառումն շնչոյս՝ բացցես .
ա՛յն են քո շնորհք վայելչականք , եթէ զչարեացս ի_
մոց մոռացեալ՝ զբարեացդ քո յիշեսցես . Ո՛յսմ ես
անոխակալդ , եթէ ապախտաւորիս՝ ը̃ երախտաւորացն

իր

խնամարկեսցես . 'ի սոսին ծանեաւ գիտացից , եթէ
նայեցար 'ի նուէր բանիս՝ նախնի գթութեանդ , եթէ
զսովորութիւն չարեացս բարձցես .

2 Յաղագս այսորիկ հիւսին բանք , և եղանակին նո
ւագերգութիւնք , յորժամ տէրն բարի՝ չարն ծա
ռայի՝ զբարերգործացն պարգևեսցէ , որ մինչ կրա
ւամբք մնացէ բանտի , նա յարքայական ապարանս
զնա հանգուսցէ . մինչ հրաւիրեալ է 'ի գուբ տղմոյ ,
նա 'ի բազմականս ամենապատիկս դահուց գրգեցու
ցանիցէ . մինչ բրելոյ զաշխն դիտեսցէ , նա 'ի բարձ
րութիւն բերկրութեան հայեցուցանիցէ . մինչ ծայրա
տութեան մատանցն սպասէ , նա մատանի համարձա
կութեան մատուցանիցէ . մինչ հայի հարուածոց գա
նից , նա գթոց գիրկս արկանիցէ . մինչ պատրաստեալ
յուսոյ կորստեան , նա երևելի տեսողաց բազմաց առ
նիցէ . մինչ ակն ունի սատակման մահու , նա ընդ կե
նացն և փառս ընծայեցուսցէ . մինչ հատման գլխոյն
նայեսցի , նա զնոյն պսակաւ պայծառացուցանիցէ .
Ո՜վ պտուղք օրհնութեան՝ գըթած , սքանչելարմատ
քումշառաւիղաց . ո՜վ արգասիք կենաց՝ արարչա
կանդ քո հրամանաց . ո՜վ ելք խորհրդոց՝ խոստո
վանեալդ քո տեսչանաց . ո՜վ նշոյլք լուսոյ՝ ամենա
ըսփիւռ ճառագայթից . ո՜վ ախորժութիւն ճաշակաց՝
բարեբանեալդ քո քաղցրութեան .

3 Որ միայնոյ են այսոքիկ՝ տէր , 'ի քէն ազդեցու
դրել ինձ կտակին . ահա զքոյդ յատուկ աղերս
աղաչեմ՝ օրհնեալ , 'ի քոյոց այտի պարգևեալ շնոր
հեա . բայց տէր ղդանձս քո բարիս , ըստ աղերսանաց
առակին . Մի՛ խառնեսցես 'ի համբարս բարեացդ քոց
'ի

՚ի չարեացն իմոց. մի՛ շտեմարանեսցես զատելիսն քո՛
որ են ոխութիւնք և ցասմունք, ընդ սիրելիսն քո՛
որ են գթութիւնք և ողորմութիւնք. մի՛ պահեսցես ՚ի
ստացուածս քո պաշտելիս՝ զանախորժելիսն քո՛ որ
են մթութիւնք և դաժանութիւնք, և զիմ վնասելիքն՝
որ են մեղք և թշուառութիւնք. Մի՛ գրեսցես աջոյդ
օրհնութեան ՚ի մատենից կենաց՝ զմուրհակ պարտուց
իմոց անիծից. այլ զանջնջարաւորսն ինձ համարեալս՝
մեծացուսցես կրկին առաւել զանուն քո տէր՝ ՚ի
նոսին, ցուցանել զդոյն ինձ դիւրինս և հեշտակա_
նագոյնս։ Ծանր են իմ պարտիքս և անդր քան ըզ
թիւ, այլ ո՛չ այնքան հրաշալիք իբրև զքո զողորմու_
թիւնդ. բազո՛ւմ են մեղանքս, այլ յաւէտ են նը
ւաղեալ առաջի քոյդ ներողութեան. յաճա՛խ են չա_
րութիւնքս, այլ յաղթակա՛ն են համայնից՝ հզօր ա_
մենակալդ, քոյդ մարդասիրութիւն. ինձ են անհամար՝
իմոյս անձին բիծք, այլ քեզ՝ յոյժ գրաւեալ են ընդ
սահմանաւ։ Ո՛չ են այնքան զօրաւորք առ կենդա_
նութիւն՝ զէնք մեղանաց պատկառեցելոյս պտղաբե_
րութեան, որքան յիշատակ մահու կենդանւոյդ՝ առ
վանումն կործանողին բնութեան։ Ո՜ ինչ ազդեսցէ
փոքր խաւար՝ աւուրդ ա̃յ. զիա՞րդ բաւեսցէ դոյզն
ինչ աղջամուղջ՝ մեծիդ ճառագայթից. զիա՞րդ համ_
բարձցի կշռեսցի ընդ խաչի քո կե̃ց՝ խակութիւն հեշ
տութեան՝ մարմնոյս տկարութեան։ Ո՜ ինչ երևեսցի
յոչս ամենակալեդ քոյ առատութեան՝ կոյտք մեղանաց
ա̃մ տիեզերաց. ահա կոշտ մի հողոյ դիւրափխրելի՝
՚ի կարծրութեան բախմանն վանեցեալ, իբր զպղպջակ
անձրևոյ բազմադէզ հոսմամբ քո կամացդ՝ չքացեալ

պոյթեալ անդստին. Ո՛հ ինչ պիտոյ են քում զօ‐
րութեանդ ամենահնարդ կարողութեան ժամանակաց
առաւելութի՛ առ յանցանածոց իմոց քաւութիւն.
ո՛չ քթթել մի ական. ո՛չ խուն մի տեսութե̅ ածան‐
ցական. ո՛չ սակաւ մի նուազեցուցած փոյլական. ո՛չ կի‐
սամասնեայ յամրութե̅. ո՛չ փութացելոյ ոտից յեղե‐
ղումն. ո՛չ յելից բարձրութենէ միոյ կանգնոյ կաթի
ակնունելոյ. ո՛չ գիծ մի չափոյ՝ մօաց հեռեւեցելոյ.
ո՛չ նշուղից արագութե̅. ո՛չ շնչոյ տուրեւառութե.
ո՛չ ինչ յոյժ յանդոյ և յանտպաւորական նմանութէ
անձրեւ օրինակաց յաւէտ անկայից՝ այնքան առժա‐
մայնք, կամ հարեւանցիկք, որքան եղծմունք, ցընդ‐
մունք և հալմունք մեղացս սաստանաւանեաց պահես‐
տի՝ քումդ զօրութեան ա̅ծ ա̅մի ա̅ր յա̅ քա̅ որդի ան‐
քննին կենդանարար ա̅յ. Որ տաս պարգեւս արե‐
քաղցրութեան չարաց ընդ բարիս. և անձրեւես եր‐
կաքանչիւրոցն անաչառապէս. Կշռես սահմանես
իբրաւամբք՝ և զկտանգս կրիցն հաւասարաբար. որոց
մեծ է հանդիսան առ ակնկալութե̅ պարգեւին, փոքր
խթանաւ փորձութեան՝ զսակաւութե̅ պարտուցն առ‐
տէն վճարես. իսկ որ զերկիր ընտրեցին, ներես ո‐
ղորմութե̅, տալով և սոցա դարման ընդ նոցա՝ միշտ
առ քեզ դարձին սպասես. Եւ քեզ փառք ամենա‐
զօրիդ՝ առ ա̅մ հրաշագործութե̅ բարեխնամօղ եր‐
կայնմտութե̅, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։

+ Մ զրոցին յաւելուած կրկին հետևութեն՝ նորին հոկողի․ աւնոյն ողէրս նաղբանոց բանի․ 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այս․

* Բան․ ՀԱ․

1 Եւ արդ՝ ընկղմեալ զմայլմամբ և խապառ ծածկեալ 'ի յանճառութեն առաւելութեն՝ բազմամասնեայ յաճախութեան մեծիդ երախտեաց, որ ամենառատ լրմամբ անհունաղեղեալ՝ յաջմէ և յահեկէ՝ 'ի դիմաց և 'ի թիկանց համբարեալ կան անբաւութիւնք․

Պտորչեալ առնին կրկնապատիկ երկրորդութիւն՝ ամային հոգուղն ալդեցեալ, որ ինչ յառաջելոյն առհմանեցաւ առանդութիւն՝ առ այս լուսաւորութե եկեղեցւոյ դաւանութե՝ վենապէս եղեալ առաւել․ Նա որ առ անընչական նիւթեղէն՝ ցուցանի երանաւոր կերպարութե անճառելի․

2 Մատուցանեմ ընծայեմ դարձեալ աստանօր աւանդ գովեստի դաւանման ճշմարտականի․ Զի ոչ երբեմն հերձուածականին չարափառութե՝ ամենապատիր խաբէութե՝ նենգողին կարթիւն համուածեալ 'ի բաց հերքեցայ՝ ելեալ 'ի դրախտէն, արդ միաւորականաւս այսու ուղիղ ամբծութե՝ 'ի յաւանդ խիկապէս շնորհի՝ անդրէն միւսանգամ համբարձեալ սովիմբ՝ 'ի թուիչս թևոց լուսոյ, ահա յերկինս ժամանեցից հետևեալ․

3 Լ ալ քանզի յարգանդէն՝ յորում յղացայ հոգևոր երկամբք ծնեցեալ, զմեծ և զերջանիկ դշխոյ անարատ՝ ամենից կուսից խիկուհի՝ զպանծալի մայրն իմ գովելի՝ պարտ է կանոնաւ սահմանի բանի ար-

ձա

Ճանապարհել յայսմ մատենի. զի ծանիցի ցուցցի և
այլոց ևս ապագայից ազգաց պատմեսցի ողջանուն
փառաց խնկելոյն՝ արժանաւորապէս պա_ մամբ պատ_
ուեալ, եթէ մաքուր մարմին՝ ընդ գլխոյ մարտիրոսու_
թեան բանին այ, 'ի յիշատակ Ճառիս հաւատոյ՝ եր_
րորդութեան դաւանութեան. Նաւ արդ՝ 'ի յայս օրի_
նակ հոգենկար պատկերի բանի, որ զխորանս լու_
սոյ յարմարի՝, ընկա՛լ զիս՝ գթած օրհնեալ, քաւե_
ցեալ և սրբեալ 'ի սմին. Հա՛ն սովաւ 'ի հոգւոյս ըզ
'նախատինս մեղացս. անմեղս և անբիծս ընդ հովա_
նեաւ սորին բազմեցո՛. յաւէ՛լ զոկիրս 'ի տունն դաւ_
թի, և անստուստ փոխեալ 'ի տունդ այ, ըստ մարգա_
րէին ձայնի՝ որ 'ի քեզ՝ յո̃ աչնորհի. Մի՛ սակ ըզ
մուիցն, և մի՛ անօգուտ զելիցն հեռաւութի՝ արաս_
ցես. մի՛ զհաւատոյս ջերմունի՝ ցուրտ համարեսցիս,
և մի՛ զհամբոյր ողջունիս՝ անկարգ ինչ վարկանիցիս.
մի՛ զպաշտօնն՝ ապաշնորհ դրեսցես, և մի՛ զերկրպա_
գութին՝ անխորհուրդ լքցես. մի՛ անպատուղ լիցի
տեսականութի պատկերին, և մի՛ աննշոյլ՝ կերպարա_
նին սքանչելութի. մի՛ անհուր ողջակիզին սպանդ_
մեացի, և մի՛ պատարագ ուխտի այս Ճառի՝ արտա_
քոյ ցրեսցի. մի՛ Ճաշակդ լուսոյ՝ ինձ մահու լիցի,
և մի՛ բաժակ քո կողիցդ արեան՝ 'ի դատապարտու_
թիւն եղիցի.

4 Աղաչեմ զքեզ՝ տէր յո̃ մեր յէութէդ, որով_
զգթութի հօր քոյ և հոգւոյդ սբյ Ճաշակեալ
ծանեաք. քանզի 'ի քէն իսկ վարդապետեալ զամե_
նապարգև կարգս եկեղեցւոյ, և 'ի սմին աղօթարա_
նէր լուսարան կենաց փրկութե բարեաց, տարածեալ

ըղ

զխրատս՝ ձեռաց համբարձմամբ՝ զայս կնդրուկ բանի
ընծայողիդ ՚ի սմա՝ տիրողիդ ընտանեաց երեքսրբենիդ
մատուցեալ, յաւէժ ընծայեցուցանեմք այսու բար-
բառով բարեշնորհութեան .

Յաղագս որ ՚ի նշխարսն առաքելոցն են, այլ եւ խորհրդածու-
ծածկեալն աւանդութե .

5 Փառաւորեմք վերածայնեալ նուագօք օրհնու-
թե՛ երգոց՝ ՚ի հաւատ պաշտաման բանի՝ զբա-
րեհրաման պատճառն եղելոց՝ զերրորդութիւն
անսկիզբն՝ անհամեմատ բարձրութե՛՝ անհասական
խորհրդոց եւ անըմբռնելի իմաստից, անզննելի բղ-
գայութեց եւ անքերելի եղելոց . քանակութի վեր-
նականն երկնի, եւ անսահման ներքնային խորոց . ըն-
րութիւն սպառմանց, եւ նախադրութ սկզբանց . մի՛
յերից անշփոթ կերպից . եւ երիս՝ միոյ անհատու-
ծելի խոկուեց . ՚ի վեր քան զմտաց անարգելութ՝ յա-
ռաջդեալ ամուրեք բովանդակ . Անփոփոխ բարի .
անսասանելի ուղղութի . անխառն կերպարան սիրոյ .
մեծութի անյաջորդ . բարձրութի անխոնարհելի . ան-
վաճնելի տեսականութի . բարերարութի աննուաղելի .
կամք կայուն . հրաման կենդանի . ակնարկութի փրկ-
չական . երանութի՛ ճշմարիտ . աննկունութի հաւաստի .
խոստումն անսուտ . աւանդ արդասաւոր . ստոյգ ա-
ւետիս . վերամբարձութի անձեռնարկելի .

6 Ո՛ի հայր՝ միայնոյ որդւոյ՝ միակամ հոգւոյն պատ-
ուեալ . ամենահարուստ բարութ՝ ամենեւին ու-
նայն ՚ի չարէ . օրհնաձայն գոհաբանութի՝ անքննին
ներբողիւ գովեալ .

Սին

7 Ո՛ին բարձրեալ ահաւոր անուն՝ համապատին
կցորդութեանց, անպատումն ազգականութեանց,
եռալուսեանն զուգակցութեանց, անյաւելուածն լրա-
կանութեանց. ինքնիշխան կամաւորութեամբ պատուասի-
րեալ առ Հայրն Հանգունատիպ՝ գործակցութեամբ
Հոգւոյն սրբութեան՝ խոնարհեալ իջեալ 'ի յերկնից,
աննուազ գոլով յընտանի փառացն, հաճեցաւ մտա-
նել յարգանդ մայրենի ածածին կուսին մաքրու-
թեան. յորում աճեցոյց զբոյսն օրհնութեան՝ 'ի լուսա-
սահման անդաստանին անարատութեան, ընդ ամենա-
կատարն էութեան համանեալ յանանջրպետ միակա-
նութի՝ թափանցական խառնութեամբ յածութեան ոգի՝
բաղկացոյց զգոյութի՝ շնչոյս հրաշապէս. Որով անե-
ստամբակելի երասանաւ սանձաց կրթութեան՝ զստա-
հակութիս իմ հանդարտեցոյց. և կամաւ ընծայեալ
խաչին՝ ամբարձաւ ծաղկին պտղոյն կենաց՝ 'ի ծայրս
լրութեան անմահականն տնկոյ, 'ի մահ վիրաւորեցաւ,
ածութեան անընդմիջելի 'ի մերասերն մարմնոյ, որով
կենսացոյց զգործին պարտեաց, արարչութեան խա-
կութեան՝ 'ի նմին յաւէտ անբաժանօրէն ընդ նիւ-
թական մարմնոյն փոխացեալ. Իջեալ 'ի վայրս խաւա-
րային դժոխոց, եհան զկապուտն իւրաստեղծ 'ի կա-
պանաց օձատղին. և իբր 'ի նիրհմանէ քնոյ զարթու-
ցեալ, յինքն ննջեալ զխմեցուամբ մահու, կանգնե-
ցաւ կենդանացաւ ածապէս՝ ելեալ 'ի յերկրէ հացն
կենաց և հովիւն հօտից բանաւորականաց. Հաւա-
տարիմ եղև յաշխարհի. և երևեցեալ նոյնութեամբ՝ ա-
մենեւին աննուազելի, ոչ եկն համօյն, և համբար-
ձաւ բովանդակ. բազմեցաւ նստաւ 'ի գերունակն

դա

գահոյս՝ նախնականին պարզութեն՝ արարչական փա_
ռաւորութե : Զոր խոստովանիմք ած բարերար և
տր բոլորից. որ դատի զամերկեր արդար ընտրութե
յաւուրն մեծի. որ ինքն է սկիզբն՝ և ինքն կատա_
րած. նոյն առաջին՝ և նոյն առյապոյ, անպակաս բո_
վանդակութե թագաւորեալ 'ի լոյս անմատոյց.
8 Օրհնաբանեմք ընդ հօր և որդւոյ՝ և զանբաժա_
նելի բղխումն՝ նոցին փառակից հոգւոյն սրբու_
թեան : Որ ստեղծ զբնաւս և կենդանածնէ զամե_
նայն. որ անդստին իսկ 'ի բնէ համապարփակ մթու_
թե աշխարհակալն միգի՝ շրջէր նկարէր և կերպա_
րանէր ամենունակ ջուրբքն անբաւուե երկրատա_
րածն ծովու՝ 'ի կատարումն արդեան խորհրդոյս՝ ըզ
տէր աւազանն լուսոյ : Նախ արար, և այժմ գործէ.
գոյացոյց, և միշտ կատարէ՝ արուեստս, սքանչելիս.
նախատեսութիս որբանելոյ. ազդմունս ածօրէնս.
զօրութիս զարմանաւորս. մարգարէս, առաքեալս,
վարդապետս՝ վարժօղս կրթութեան հանճարոյ :
Զսրբարարն մատուցման արեանն քի՝ յարդարեց.
քաւութիւնս անձանց՝ առողջութիս մարմնոց՝ ըստ
նմանութե քի՝ ողորմութե հրամայեաց : Մկրտեաց
և գեր քան զջուր, ինքեան միայն բաւականութե՝
նորոգեաց լուսաւորեաց. հանապազ նովին բարե_
գործութե զօրանայ : Կայեաց միածնին ածու_
թեն՝ 'ի հասանան յորդանանու. օրինակաւ տեսուե
ամպոյ՝ ցուցաւ ձայնիւ հօր 'ի լերինն թափօրական :
'Ի նոյն տիպ նմանութեան՝ հովանի եղև յակոբեան
տոհմին՝ 'ի յերկն եգիպտոսի. յուղեգնացութի զօ_
րավարութեն մովսիսի՝ հողմով սաստկութե՝ զծարաւոն

ըն

ընկղմեաց։ Բազմահնարս կատարածործէ։ իմաստունս կալմէ։ Թագաւորս զօրացուցանէ։ քաւութիւն ընձեռէ։ կեանս շնորհէ մահացելոց՝ 'ի նորոգութիւն յարութեան։ Նոյն ինքն է օծումն մարդացելոյն այ։ մշտնջենաւոր հաւասարութբ ընդ հօր երկրպագեալ՝ 'ի պատիւ մեծութե որդւոյ։ անսահման փառաւորութբ օրհնեալ յաւիտեանս։ ամէն։

Նորին ասացեալ 'ի խորհուրդ սբյ եկեղեցւոյ։ ընդդէմ պղծ աղանդաւորացն Թոնդրակեցւոց, նոր Մանիքեցւոց։

9. Դաւանեմք 'ի հաւատ ուղիղ և անխոտորնակ աստուածութեան՝ համբուրիւ շրթանց ողջունեալ, զկառուցեալս խորան յանշնչական արձանաց՝ ածային բնակութե եկեղեցւոյս շինուածոյ։ Որ գերադրանց դասու և երկնի ամենազարդ բարձրութբ։ որ 'ի նոցին խակ յառաջելականացն դասուց հիմնեցաւ, յաշակերտաց վերնոյն խնկեցաւ, 'ի սպասաւորաց բանին պաշտեցաւ։ Սկիզբն առեալ կենաց այս դամբան՝ 'ի վերնայարկին սրահէ, խորհրդակատարն վայրէ, զոր հոգին այ լցոյց, փայլեցուցեալ 'ի նմա զօրութիւն՝ յաւուր մեծի պենտակոստէին։ Նախ զտունն բարետեսիլ՝ յօրինակ սրբութե կատարման շնորհի այսր եկեղեցւոյ կանխամեծար առաւելութե, յորում Մապա և 'ի նմին բնակչացն՝ որ Հաւ լուսանորոգ բարեփառութի։ Սաստի արևն Հզօրին այ բաշխեալ մատուցանէ՝ յաւէտ քան զՀաբելին մնհու՝ դուժարկու, մեծաւ բարբառով ձայնի բերկրութե՝ կենդանութի անմահութեան 'ի սմա աղերելով։ Քանզի ոչ է կար զօրութե ուրուք ընդ

երկնաւ յանդիման արեգական՝ ՚ի տպաստաւորութի
խորհրդոյ սյոր ահաւորութե՛ ձեռնարկել, եթէ ոչ
ընդ թեւօք սորին պահեսցի. նա զի ոչ երկնիւք բա-
ւականանայ այս նուէր տրոնի մարմնոյ, եթէ ոչ
զայս ձեղուն օրհնութե՝ ծածկոյթ ունիցի. վս զի
մահու անխծիւք հերքի այր ըստ օրինին, որ արտա-
քոյ խորանի այս վկայութե՝ զա̃ծայինն պատարագն
մատուցանէ. մանաւանդ զի պարտաւոր արեան կո-
չեսցի, որ ոչ զանձինն օրինակ արիւն՝ յայս նուէի-
րան ընծայեցուսցէ. Ո՛ի ՚ի սմա լուացումն ՚ի մաքն
քի, զի մի՝ յանդէտս անարգեալ՝ ա̃ծութին, ՚ի ծա-
նուցելումն ընախնին կրեսցէ. Ո՛ի ձեռնադրութի
՚ի պատիւ օծութե լուսոյն, զի մի՝ յանբծութիւնն՝
խաբէութի խառնեսցի. Ո՛ի և շնորհօք, քան թէ
ապաշխարութեամբ՝ քաւութի, զի մի՝ ճշմարտութին
կերպարանօք խորամանկեսցի. Ո՛ի յընտրութին՝ ա-
պառնի հաւատ, զի մի՝ ապառնալիք հատուցմանն՝ զը-
րոյցս ինչ օտար համբաւոյ գրեսցի. Ո՛ի երկաքան-
չիւրոց գոյութց մերոց իրաւամբ կշռամբութի, զի մի՝
կխամանեոյ առ մարդն ներքին և առ արտաքին՝ չա-
րի և կամբարւոյ փոխատրութին՝ կարծիցի յանմահ
զօրութի արքայական որդեգրութեն, զի ընդելում̃
երկրայնոյն՝ առաւելութի վերնումն թագաւորու-
թեան՝ յայտնապէս ճշմարտեսցի. Ո՛ի յայս կենդա-
նութե առ անեղծութին տէց, զի աներկեւանութի
խոստացելոցն՝ ՚ի միտս ունկնդրոցն ծանուցեալ
հաւատասցի.

10 Ի յս դշխոյ պաշտելի՝ անշէջական եկեղեցի՝ տոյ
կեանս, և մահու իշխէ. ը օրինակի ադամեան

պլո

պտղոյն յարմարագէս ճաշակելի. գերազանց քան ըզ-
բանականս՝ յանընչութեանն հրաշագործէ. մինչ զի
կատարումն ընձեռէ և նորոգ հաստատէ, վերստին
նկարել 'ի մեզ զկերպարանն փառաց լուսոյ։ Պարեալ
ևս է տեսակ մեծութեն վերնումն կամարին՝ սկզբ-
նաւոր յառաջակառոյց քան զբնակիչս հոգեղինացն
'ի նմա զօրութեց։ Նոր իմն ընծայէ թուիչս մարմ-
նոց՝ ընդ թեթևութիւ հոգւոց, պատուականին հա-
րըստուէ՝ զանարգն յարգաւորեալ։ Ո՛չ ինքնակիր
մեղօք զաղբանոյ, եթէ ոչ՝ 'ի մարդոց չարաց, և կամ
անհաւատից կոխիցի. Տիպ իմն է զարմանաւոր՝ յաղ-
թող իմաստից մերս տեսութեց. անբանն 'ի բանա-
ւորէն կառուցեալ, նմին օժանդակեալ՝ իբր վեհա-
գոյնն յաւէտ նուաստի։ Մե՛ծ է քան զմարդ, որքան
ընտրեցելոյն մովսիսի՝ ցուպն յաղթողական. առաւել
քան զբանաւոր, որքան զահարոնի՝ գաւազանն խոր-
հրրդական ծաղկեցեալ. գերազանց քան զմտաւոր,
որչափ քան զեղիաս և զեղիսէոս՝ գետահերձ մաշ-
կեակն սքանչելահրաշ՝ փայլեալ արուեստիւ. Օգ-
նութի պարգևէ կրկին ամենակատար սրբասնեալ
ձեռաց՝ մաքրաբար, քան թէ զինայէս, մարմին նիւ-
թական՝ քարի և հողոյ գոյակից, հարազատ զգայա-
կանաց և սրբոց։ Իբր զվէմն անմահ կենդանի՝ 'ի
կործանումն է և 'ի կանգնումն. ոչ զդատաւորն ա-
մենից հոգւոց՝ հանդիսանոյ հրաշապէս ազդմամբ՝
յանէծս և յօրհնութիւս. իբրև տեսող աներևութից՝
զոմն հրապարակէ, և զոմն տածէ. առ ինքն կոչէ դը-
րեալ յանուանէ՝ իբր զտիրող հրամանատար էից։
Իբր զբեւան յաւիտենական՝ անհարուածելի է 'ի

դի

դիմամարտից · ըմբռնէ զհոգևորս՝ իբր զհնարադը
րութի մեծին արուեստի · անմեղս և անվրիպութի՛
ըստ քի հետոցն ընթանայ · բարձր ճախուք անպատ_
կառաբար համարձակապէս՝ զօրէն գովելոյ գլուխ
ամբառնայ ·

11 Ո՛րքան մեծ ունի սրբութի, մինչ զի զօրս ըստ
պատկերի այ եղեն, կանոնաւ խօսէ · Յետ յո_
գունց ընտրութեց փորձից՝ թէ համարձակեսցի մարդ
ոք սխալեալ՝ 'ի գաւիթս նորին մտանել՝ ո՛չ պղծի,
այլ ընդ անպատրաստից թերութեանց դժուարի ·
ո՛չ նզովի, այլ տեղի տայ ոչ գիտողացն զշնորհին ըզ
չափ · ո՛չ լքանի ինքեամբ՝ պտտաւոր իւրովն դը
տեալ, այլ 'ի մերոց գործոց խրթնանայ · ո՛չ թողացու
ցանէ երկիցս մատչել յըմբռնումն ոտիցն կենդա_
նատուաց, ըստ տիրական անճառ խորհրդոյն, ո՛չ կըր
կին յաւուր՝ զնոյն ցուցանէ, զի մի՛ անընտրաբար՝ նը
ուիրանն խայտառակեսցի · Վշտակցէ կարեաց զօ_
րապէս՝ իբր անախտակիր ապականութեց՝ որ 'ի մեղ
շարժմանց · առանց բարբառոյ տիրապէս հրամա_
նաւ դատի ·

12 Սաղի և տապան իմն է մաքրական, կրկին երջան
կական, 'ի հեղձմանէ կենցաղոյս ալեաց պահ_
պան · Ո՛չ բազմօք անբանիւք գազանաց դասուք՝
և սակաւ մարդկամբ, այլ ընդ երկրայնոցս և զվե_
րինան յինքն հաւաքէ · ո՛չ յալիս խռովութե բերի,
այլ 'ի բարձրութին երկնի համբառնայ · Իբր զա_
շակերտ հրահանգեալ հոգւոյն այ՝ փախչի 'ի նեն_
գութէ · ո՛չ 'ի բողոք մահու՝ մարմնոյ հարուածոց,
այլ 'ի կենայն աւետիս՝ ըմբռնեալ ածէ · ո՛չ նոյն
ձեռ

ձեռնարկել գործի, այլ հաստատելին հրամանաւ շինի․
ոչ մոլեգս ընդ բեւեռելեալ, այլ միածնին այ՝ հոգւովն
սրբով զսա հանդերձէ․ ոչ յարաշարժ հանապազա_
փոխ, այլ մշտակառոյց հիմամբ անսասանելեաւ զսա
հաստատէ․ Կարծել իբր զտապանակն անխօս փայ_
տեղէն մածեալ տախտակօք առանց զգայութեան՝ տե_
սողականաց մեզ առաջնորդէ․ ոչ կերպարան անքա_
նակ էին յառաջ հեռացեալ՝ 'ի հանդերձանս լուսոյն
կենաց՝ տեղի պատրաստէ․ Ընդ ոսկելի անօթս
սատակէ, եթէ ոչ խաչակէս յոգի բերէցի․ սպանա_
նէ վառնեալ վաղվաղակի առժամայն, եթէ անսա_
նոյնն ընծակցուք երկրաւորաբար գետնակօխ սայ_
լիւք՝ իբր զանօթ ինչ ձեռնաղինին բարձեալ տա_
նիցի․ Ո՛չ լեզուաւ մարդոյ, այլ բանիւ հրեշտա_
կաց խօսի․ ոչ ունկան փոյականութի, և արագապէս
մատուցեալ լսէ․ ոչ ձայն կերպաւորական բարբառոյ,
և զպատգամս գործոցն յի՝ համօրէն ազանց պատ_
մեալ հռչակէ․ ոչ խաղալեաց շարժականութի, և
ածայնով իմն կենդանութեան հագագաւ ազդէ․
Ո՛չ ոսկերաց և ջլաց յօդուած, և երկուք հազարօք
կանդնօք լայնութ՝ իբր զգունդն անհամար՝ բարձ_
րեալն այ, զկենդանական զօրուն դումարտակ՝ հեգ_
րոյական վառեալ ամբոխին, և այժմ ընդ նովին՝ իբր
զանմաքրութս 'ի սրբութէ զօմանս ախտիւ մեղանաց
ջեռեալս՝ հատուածեալ յինքենէ հեռի ուղէկցէ,
տպրեցելոցն 'ի տաժանաւոր աղխասրկութեանցն․
Նոյն իսկ էութիւն այ մարմին եղեալ՝ անուամբ այս
վիճի նշանակեցաւ․ պատառմամբ կողին զենաւս ար_
բուցեալ․ Ո՛չ արեան երակաց ընթացք, այլ լուսոյ
Կ․ Օ վեր

վերնոյն շաւաւիղք, Թափանցանց միուք զոյն կեն֊
դանացուցեալ նորոգ պաշտպանէ ․ ոչ սողոմօն կամ
զօրաբաբէլ մաՀկանացուաց ոստիկանութ, այլ ամե֊
նից ունողին իմաստ զաս գծագրէ ․ ոչ անձնուիրա֊
կան Հաստաբակաճաշակ իւղով առ՚ի յանկօբայ պարարի,
այլ աՀաւորին արեամբ՝ և փառօք մեծին օծանի ․
Ո՜չ տուն երկրային նիւթոյ՝ քան թէ մարմին երկ֊
նային լուսոյ այ՝ զորին որդիս կնքեալ ձեռնադրէ ․
ոչ կենցաղոյս յերկրէ յղացմունս, այլ արքայութեն
երկնից ժառանգս կրթէ ․ զ՚ի ծոց իւր գրգեալսն
գոգոյն աբրաՀամու ընծայեցուցանէ ․ Փեսայ Հարս֊
նութե սորա՝ որդին այ կենդանւոյ ․ օրիորդք խըն֊
ձոյից սորին՝ Հայրապետացն գումարք ․ Այն ինքն
մոռացումն անէ ոյսակիր բարձանցն կռամոլութ,
զի զերկնայնոյն այ ունի զծանօթութի ․ օտարու֊
թիւն է ամի դիցն դրօշելոց, զի ՚ի Համօրէն քա֊
րինս սորա՝ քս երկրպագի ․ քակտումն է յոյժնապէս
ուրուական ըղձիցն անտառաց, զի ՚ի բնաւից մայրից
աշխարՀի՝ նմանութք կենացն փայտի՝ ՚ի սմա տէրն
նուիրի ․ խորտակումն է Համայն դիւապատիր յուռ֊
թիցն արձանաց, զի քարն գովեալ կարկեՀան ակամբք
և վիմօք կենդանեօք՝ այսրէն Հաստատի ․

13 Այս յարկ չքնաղ և ածընկալ՝ ազատ է միանգա֊
մայն ՚ի յամենուստ ծառայութէ ․ ոչ օրինակ
վերնոյն սիօնի, քան թէ ճշմարտութ նմին ճանաչի ․
ոչ կռապաշտութեն կապա՝ բագին, և կամ լծով
օրինին՝ տեղի պարտաւորութե, այլ որդունի բարե֊
րարութեն պարգեւարան ՚ի մէնջ Համբուրի ․ Ո՜չ սկսա֊
նի երբէք՝ յայլ ինն կերպարան ձևոյ փոխարկեալ,

վայել 'ի նոյն շուք փառաց մեծապէս ընդարձակի. սոյն
ինքն և երկլին երկնի՝ յերկրի լուսապայծառ կեր_
պին հաշակի. Որպ չէ առանց հօրն քո, և ոչ ա_
ռանց այսր մօր արգանդի՝ յոգի կատարիլ. Նմանուն
շրջի անբովանդակելին, եթէ ոչ 'ի սմին տան տաղա
ւարեսցի. ոչ ունի տեղի գլխոյն հանգստեան՝ որդն
բոլորից, եթէ ոչ 'ի յայս կայարան կենաց մտեալ ա_
գանիցի. Քան 'ի կամար վենոյինն երկնի՝ 'ի յայս
հիւթաւոր բնակութի առաւել պարծի. անբաւութ
ածեան լուսոյն, որպ զդէմս մարգարէին՝ և զօրի_
նակս սորին ծածկեցին, ոպ փոխեան 'ի փառաց ե_
րեսաց նորին, և նմանութեան սորուն՝ որ 'ի տաճա_
րին՝ ոչ հանդարտեցին, 'ի տօն հանդիսի մեծի գո_
վեստի, և 'ի բանականացս դասուց խմբեալ նուագի.

Ըստ օրհնի կրկին բաղձանօք, քան 'ի դրախտն
վայելչական.

14 Այս մայր հոգևոր՝ երկնաւոր՝ լուսաւոր, քան_
թէ երկրաւոր՝ շնչաւոր՝ մարմնաւոր, զիս գրգ_
ռեաց որդի. կաթն ստեանց սորա՝ արիւնն քի.
Եթէ ածածնին իսկ պատկեր զսոյն ոք գրեսցէ,
ոչ անօրինի. Իբր զնշան խաչին փրկութե՝ զօրու_
թիս զարմանազանս՝ և արուեստս բազմօրինակս կա_
տարեալ հրաշագործէ. բեմ ահաւորին ատենի՝ 'ի
սմա հաստատեալ տեսանի. սովաւ խորթաբարոյից
հերձուածողաց՝ մոլեգնաճառ բերանք կարկին.
Ունի և քարինս իմն իմանալիս և բանաւորականս,
որով զգաղանամիտս անմաքուրս՝ բացուստ 'ի բաց տը_
րոհեալ տարագրէ. Նմանի' ածս ոմանս եղակինս՝
պատկերս մաքուրս՝ միոյն այ քի. Ունի և զհիրն իւր

ընդ

ընդ արեւելս՝ 'ի տեղի խոստման բնակութեն մերոյ առաջնոյ. Ձեռամբ իմն ցուցանէ յայտնապէս՝ զգալստեանն այ շաւիղ. զփայլականն առակ տիրական՝ 'ի դէմս բերեալ մեզ վարդապետէ. զփրկութիւնն 'ի յելից անտի ծագման արուսեկին՝ քնեան երեւմանն 'ի վերջնում աւուրն, արարածոց երկրի թարգմանէ. Յաւս հալածէ. ախտաժէտս բժշկէ. դիւաց բռնութեց զօրէ: Որդանդ որովայնի սորին՝ աւազանն կենդանարար. 'ի պար հարսանեաց սորա՝ դասք առաքելոցն: Այնքան ճոխացաւ բարգաւաճեալ երանութեամբ, մինչզի նոյն ինքն փրկչին անուամբ՝ վայելչապէս յորջորջեցաւ. տիրամօրն լուսոյ կոչմամբ՝ 'ի մերձաւորաց միածնին ձայնեալ կնքեցաւ: Ծփելոց մեղաւորաց՝ նաւահանգիստ հանդարտութեան. խրախճանարան՝ վերնոցն դասուց. բժշկարան անսխալելի՝ տարակուսեալ պարտաւորաց. Երրորդութիւնն անպատում՝ 'ի սմա փառաւորի՝ օրհնեալ յաւէտ.

15 Իսկ եթէ ոք ձեռն չարութեան՝ 'ի վերինն արքայութի յանդգնաբար համբառնայցէ, և գիտ ինչ մարմնաւոր, և կամ հնարք մարդկային, և կամ արուեստ երկրակենցաղ՝ զսահմանեալ աւանդութիս առ ձեռակերտս եկեղեցի վարկանիցի, և ոչ պարգև առաւել կենաց, և ակնկալութիւն ածային, և հոգւոյն այ յայտնեալ՝ լուսանորոգ նախագրութի, և երախտեաց բարձրելոյն՝ ամենատուր լիականութի, կամաց արարողին՝ խնկաւորեալ խորհրդարան, և առաքելոց ձեռինն աջոյ՝ բարեհաճար հիմնարկութիւն, և միանգամայն ասել՝ դուռն երկնից, և

քաղաք ծով կենդանւոյ, և մայր կենդանեաց՝ ազատ
'ի պարտեաց, և ճշգրիտ տեսակ կերպի երևակիս բա_
նականի, իմանալին՝ խորհուրդ հոգւոյս, և շօշափե_
լին՝ պատկեր մարմնոյս, և սրբութեցն անդամնճաւորից՝
գերազանցեալ նոր սրբութիւն, և քննեանն նշանաւ՝
պայծառապարծ պսակեցեալ, զայնպիսի ոչ խոստո_
վանօղսն՝ մերժէ յերեսաց իւրոց հայրն ամենակալ՝
'ի ձեռն բանին իւրոյ էակցի, բարձեալ 'ի նմանէ և
զաւանդ շնորհի հոգւոյն փառակցի. փակեսցէ ըզ
դուռն կենացս այս առագաստի յանդիման նորին.
Իսկ մեք զորս գրեցաք՝ սմին և վկայեմք, հաստա_
ցեալ որում կարգեցաքս. յանուն և 'ի փառս ամե_
նակալ երրորդութեն և միում աստուածութեն, յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն.

Աղօթք են հաւատոյ ձեռնադրութեան. և այս 'ի նոյն են լուսա_
ւորի՝ խոստովանեալ դաւանութեան.

---

† Ա յերևելին յաւերժած հրջին հեծութե՝ նորին հաւելի, առ
նոյն աղերս հաշտութեան բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

* Բան. Հ.Օ.

1 Ողորմած, բազմագութ, հզօր, ահաւոր, մարդասէր, օրհնեալ, կենդանի, անճառ. որ ոչ եղանէ երբէք ըստ բանի քո՝ իր ան
ձեռնարկելի, որ և մնացէ անհնարաւոր. Զի՞ է
հատուցանել պտուղ քաղցրութե՝ ըստ փշոց խստու
թեան, սկզբնահայրդ այսմ նորոգ և զարմանաւոր
կանոնաց կենաց. քանզի բարի առնել ատելւոյն, և

ա_

աղօթս 'ի վե՛ր հալածչին , և փրկութի՛ հայցել խոցո_
ղին , և սպանողին ներումն խնդրել՝ 'ի քէն ընծայե_
ցաւ պտուղս այս հրաշից . որոյ քաղցրութիւն անճառ է
քան զօրինակ , և բարեբանեալ կամաց քոց ախորժե_
լիք , և գովեալ շրթանց քոց ճաշակելիք . հոգի ե_
րեսաց՝ և զօրութի՛ դեղոյ մերոյ՝ տէ՛ր ք՛ս օրհնեալ
'ի բարձունս ։ Այլ մարդք երկրածինք և ամենավ_
րէպք , և բարեմատոյց ձեռաց՝ չարիս դարձուցին .
իսկ դու լոյս և տու՛իչ լուսոյ՝ ո՛չ լսես անէծս . ո՛չ
ախորժես չար . ո՛չ կամիս կորուստ . ո՛չ ըղձանաս մահ .
ո՛չ յուզես 'ի խռովութենէ . ո՛չ տիրես 'ի ցասմանէ .
ո՛չ հարկիս 'ի բարկութե՛ . ո՛չ մթանաս 'ի սիրոյ . ո՛չ
այլայլես 'ի գթութենէ . ո՛չ փոփոխիս 'ի բարութե՛ .
ո՛չ թիկանց շրջումն , և ո՛չ երեսաց անդրադարձու_
թիւն , այլ ամենեւին լուսաւորութի՛ և նկարումն
փրկութեան ։

2 Եթէ քաւեսցես , կարօղ ես . եթէ բժշկես , զօ_
րաւո՛ր ես . եթէ կենդանացուցանես , բաւակա՛ն
ես . եթէ շնորհես , առա՛տ ես . եթէ ողջացուցանես ,
ճարաւո՛ր ես . եթէ պարգեւես , ամենալի՛ ես . եթէ
արդարացուցանես , ամենարու՛եստ ես . եթէ մխիթա_
րես , ամենիշխա՛ն ես . եթէ նորոգես , ամենակա՛լ ես .
եթէ հրաշագործեսցես , ամենաթագաւո՛ր ես . եթէ
վերստին հաստատես , արարի՛չ ես . եթէ կրկին գոյա_
ցուցանես , ա՛ծ ես . եթէ հոգաս ընդ մեր , ամենա_
տէ՛ր ես . եթէ կորզես 'ի մեղաց , այցելո՛ւ ես . եթէ
չարժանեացս ընձեռես , օրհնեա՛լ ես . եթէ յորսողէն
զերծուսցես , փրկի՛չ ես . եթէ զեղցես 'ի քոյոցդ 'ի
մեզ , հարո՛ւստ ես . եթէ նախքան 'ի մէնջ խնդրելո՛

դու կարկառեսցես, անկարօտ ես. եթէ լայնես նե_
ղուես, անդորրիչ ես. եթէ զվերջացեալս կոչես, խը_
նամակալ ես. եթէ զսասանեալս հաստատես, վէմ ես.
Թէ պապաքելոյս արբուցանիցես, աղբիւր ես. Թէ
զծածկեալսն երեւեցուցանես, լոյս ես. Թէ զօգտա_
կարսն խմծանուցանես, բարի ես. Թէ զբիծսն ան_
տես առնիցես, երկայնամիտ ես. Թէ ընդ փոքուս 'ի
դատ ոչ մտանիցես, բարձրեալ ես. Թէ ծուլս ձեռն
մատուսցես, ստացօղ ես. Թէ աջովդ քո պաշտպա_
նեսցես, յանձանձիչ ես. Թէ վհատելոյս դարման մա_
տուսցես, կերակրիչ ես. Թէ զանդէտս պարարես_
ցես, վարդապետ ես. Թէ զդիմեալս առ քեզ ըն_
կալցիս, ապաւէն ես:

3 Եւ արդ՝ քո են այսոքիկ՝ տէր ողորմութեան. ոչ
միայն գրեալ, այլ կատարեալ եւ գլխաւորեալ
նախնի նահատակդ համբերութեան վկայից. որ վասն
իմոյ փրկութեան հանդիսացար զօրապէս յասպարիսի
ճակատուն, զի կակղեսցես զկարծր բնութի մարմ_
նոյս գոռոզութեան՝ վարժմամբ կրթութեան չարչարա_
նացն վտանգի. եւ յանպարտակիրդ մարմին՝ չափեալ
զբնութես մերում զտաժանականն տագնապ տուժի,
զի զգթութիւնդ որ առ մեզ՝ արդեամբք ցուցցես
'ի քեզ օրինակեալ. օրհնեալ յաւիտեանս.
ամէն:

Եւ

† Մատենին յաւելուած նըրին Հեծութեան՝ նորին Հոլովել, ա-
նոյն աղերս ողբմանց բանի․ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ։

* Բան․ ՂԱ։

1 ու քանզի օր է օրհնաբանեալ և լուսաւո-
րող՝ կշռութեան երկուց ընտրութեանց արա-
րածոցս սոսանութեանց՝ յեղանակելոյ յայլ իմն
էութիւն երկնակենցաղ անփոփոխադրելի, ամբարձելոցն
խոնարհութեան, և կործանելոցս վերբերութեան, սարսա-
փելի ուրբաթու մեծի պասեքիս, յորում եկն ե-
հաս ժամ բարեպատեհ գրել ինձ զայս նուագ ձայնի
հեծութեան՝ զուարճախառն երկիւղիւ, ահա ըղձալի
համարիմ ասել տատանօր 'ի քոյոց սրտի՝ զոր ընդ իմ
կրեցեր՝ Ած բոլորից։

2 Կացեր յառեանի քում տեղծուածոյն իմոյս կեր-
պիւ․ ոչ խօսեցար՝ տուիչդ բանի․ ոչ բարբա-
ռեցար՝ հաստիչդ լեզուի․ ոչ ձայն արձակեցեր՝ սա-
սանիչդ երկրի․ ոչ մռնչեցեր՝ ամենազդեցիկ փողդ
մեծութեան․ ոչ երախտեօքն քո յանդիմանեցեր, և
ոչ չարեօք նոցին ըմբերանեցեր․ ոչ մատնեցեր ամօ-
թոյ՝ զմատնիչսն զքեզ տանջանաց մահու․ ոչ 'ի կա-
պելն զքեզ դիմադարձեցեր, և ոչ յապտակելն դըժ-
ուարեցար․ ոչ 'ի թքնուլն թշնամանեցեր, և ոչ ընդ
կռփելն երբէք խռովեցար․ ոչ ընդ կատակելն սըրտ
մտեցար, և ոչ ընդ խաղ արկանելն երեսս փոխե-
ցեր․ Մերկացուցին զզգեստ պատմուճանին իբրև
'ի տկարէ, և դարձեալ ագուցին իբր անփրկանաւոր
ըմբռնեցելոյ․ Եթէ ոչ էր արբեալ կրկնակի քա-
ցախ զանգեալ ընդ լեղւոյ, ոչ էր հեղեալ մաղձն իմ

մր

մթերեալ նախնի դառնութեն . ճաշակեաց վհատութեամբ , և արգել անդէն տարակուսանօք . աւին մե-
ղեդնաբար, և դարձեալ մատուցին անպատկառապէս.
Վանին հարուածոց յետին անարգութեան 'ի մէջ
խառնիճաղանջն ամբոխի դատապարտեցին . ծունր
կրկնեցին նախատանաց , և պսակ եդին արհամար-
հութեան.

3 Ո՛չ ետուն հանգիստ կենդանարարիդ , եթէ ո՛չ
զգործի մահուն կրել քեզ պատրաստեցին . ըն-
կալար իբր երկաթնամիտ . աւեր իբրև զհեղ . բար-
ձեր ո՛չ համբերօղ , ըստանձնեալ իբր զպարտական՝
զփոխան վճարց . Որպէս զծաղիկ շուշանաց հովտաց՝
ուսով բերեալ զգէնն կենաց , զի յարհաւրաց գիշե-
րոյնոց՝ զխորակերտս փահաւորակս մարմնեղէն գոյու-
թեանս՝ պահպանեսցէ 'ի դատապարտութեն վայրի՝
իբր 'ի խորախճան խնձորից . Հանին արտաքս իբր զող-
ջակէզ . կախեցին իբր զխոյն սաբեկայ՝ ձգեալ զեղ-
ջերացն . տարածեցին 'ի սեղան խաչին իբր զպատա-
րագ . բևեռեցին ո՛չ չարագործ . պնդեցին իբր զա-
պրստամբ . զխաղաղութիւնդ երկնաւոր՝ իբր զաւազակ .
զանկապուտ մեծութիւնդ՝ իբր զտառապեալ . զառ 'ի
քրովբէից պաշտեցեալդ՝ իբր զքամահեալ . զպահ-
մանդ կենաց՝ իբր զարժանաւոր սատակման մահու .
զաւետարանին նկարիչ՝ իբր զհայհոյիչ օրինին . զտէր
և զկատարումն մարգարէից՝ իբր զհամառօտիչ գրե-
ցելոցն . զճառագայթդ փառաց՝ և զինքն անքննելին
խորհրդոցդ հօր՝ իբր զներհակ ծնողին կամաց . զօրհ-
նեալդ խնկապէս՝ իբր զապարտեալ . զհայրդ օրինին
լուծիչդ՝ իբր զայր 'ի նզովս գրեալ . զհուրդ ծախիչ՝

իբր

Իբր զհեղեղեալ իմն կոչանաւոր. զահաւորդ երկնի և
երկրի՝ իբր զհաւատոյ պատժաւոր. զ՚ի լոյս անմա՛
տոյց ծածկեալդ՝ իբր զհողածին ըմբռնեալ.

4 Ո՛վ քաղցրութիւն և երկայնամիտ բարերարութիւն
ողորմածիդ գթութ՚ե, որ վ՛ն ապախտաւոր և
անօրինեալ ծառայիս, որդ բոլորից՝ զայս ամ կամա՛
ւորապէս և հաւանողական հաճութեամբ տարեալ՝
մարմնոյդ միութ՚ե ՚ի քեզ ընկալար. և մինչև ՚ի քնա՛
րան շիրմին տապանի՝ անպակաս ՚ի լրութենէ ամբողջ
նոյնութեան ամ անքննելին՝ զնոյն կրեալ նախատինս
անճառ համբերութ՚ե, յարեար կենդանի ինքնիշխան
բարձրութ՚ե լուսոյ՝ աննուաղ մարմնով, և անթերի
ածութ՚ե. Օրհնեալ փառօք, գովեալ գթութ՚ե,
բարեբանեալ միշտ ողորմութ՚ե, յաւիտեանս յաւի՛
տենից. ամէն.

---

† Առաքելին յաւելուած ներբողին հեծութեան՝ նորին հաւաքողէ, ա-
նոյն աղէրս ժողովանայ բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

✻ Բան. ՀԲ.

1 Եւ արդ՝ անկեալ յերեսս հողանիւթ կեր՛
պիս, ՚ի վերայ խոնարհեալ ծնրադրական
երկրպագութ՚ե՝ զբարեգործիդ ողորմա՛
ծութեան՝ զկենդանատուր այս համբերութեանդ, զայս օրհ
նակ մաղթանաց մեծիդ ընծայեցուցեալ.

2 Ողջունեմ զքեզ միայն խնամակալդ, մարդասէր, գը՛
թած, կեցուցիչ, հզօր, օգնական, պաշտպան, մի՛
ամնոյնացդ վտանգին աշխատութ՚ե փրկականդ կրից
մարդացելոյդ վ՛ն իմ՝ այ. մի՛ սոսկ եղկելի քրտանցն

կաթ

կաթուած խառնեցեալ արեամբ՝ 'ի մատնութեն ա_
ւուր գիշերին. մի՛ լիցի ստուերացեալ լուսոյդ ե_
րախտիս, զոր ձրի և առանց փրկանաց թշուառացե_
լումս ինձ պարգևեցեր. մի՛ ջնջեսցին շնորհացդ ա_
ւետիս, զոր կողից քոց կայլակք նորոգեցին. մի՛ ան_
շահ եղիցին կրիցդ պտուղք, զոր կարօտութեանս
խմուս մատուցեր: Մի՛ պարծեսցի բանսարկուն վա_
նեալ՝ զքո ստացեալս իւրացուցանել. այլ յաղթեսցես
կամօք քո՝ ըղձից չարին. վերստին ապշեսցի միան_
գամ զարհուրեալն. կրկին պարտեսցի իսպառ դա_
տեցեալն: Մի՛ անխայեր զզստարարդ քո բան, որ
զստեղծեալս քո քեզ ընծայեալ՝ վերստին առ քեզ
դարձուցանէ. զանճառն արարեր բարերարութիւն՝
յանակնկալ ժամուն յուսահատութե. յորժամ բը_
նաւ իսկ կորեալ և օտարացեալ էր կենդանութեն
շարժողութե, մեռար անմահդ՝ և զմահացեալս նո_
րոգեցեր. եթէ զկանոն համաձևութե օրինին փո_
խեցեր, արդ զդիւրինն և զհեշտականն և զևս հը_
նարաւորն մի՛ արգելցես՝ ըսկզբնաձիր ողորմածուե
բարեգութ օրհնեալ և երկայնամիտ թագաւոր:
Լ՛զդեամ բանիւդ ամենազօրաւ՝ որ զգոյութի լու_
սոյն ստեղծեր 'ի նախնումն աւուր, և վաղվաղակի
փոփոխեալ գոյոյց 'ի լաւ անդր. և փոխանակ զի ես
ոչ խնդրեցի հետևել լուսոյդ, դու եղցես ինձ յոյց՝
ճառագայթ ծագման հայրենի կերպիդ, և կոչեցայց
առաջի քոյ ծառայս պատուապարտ՝ ողորմեալ շնորհել
առ'ի քէն. ոչ է ժամանակ յերկարաձգութեան առ'ի
զպարտսն հատուցանել, այլ շնորհեա՛ ինձ տառապե_
լոյս զերբեալս քո՝ լոյսդ 'ի խաւարի սրտից վհատելոց:

Լ՛ր

Արդ եւ կնքեմ զընթացմունս ելիցն, որ միշտ զե-
ղուն բարիքն հոսեալ 'ի յուշոյս իմ տեսութէ. պա-
հեա ինձ զշնորհ ամենապայծառ գանձուցդ մնացա-
կանաց, որով պատուական գտեալ՝ քո անուանեցայց,
պաշտպանեալ 'ի քէն՝ անսահման բարի:

3 Ահա ողորմեա ինձ՝ գթած, աղաչեմ զքեզ ո-
ղորմեա ինձ՝ Տէր, կրկին ողորմեա: Ո՛վ փո-
խարկեր երկունս ցաւոց՝ ընդ ցօրեաց իմոց բարիդ
ամենեւին. մի՛ բառնար 'ի վտանգելոյս՝ զառ 'ի քէն
պարգեւեալդ շնորհ. մի՛ կապտեր զփչումն ամենօրհ-
նեալդ հոգւոյ. մի՛ լուծաներ զխնկեալ զկնիք ար-
քունական պատկերիդ: Ո՛վ յայտնեցին փուշք մե-
ղանացս՝ 'ի սրբութիս մտացս. մի՛ խզեր զկապ միու-
թեան՝ զընդ քեզ սիրոյն պնդութե. մի՛ մերժեսցես
զարուեստ զօրութե՝ լեզուոյս յարմարութե. մի՛ պակա-
սեցուցաներ զաջողուած աջոյս՝ առ 'ի զլուսոյդ մա-
սունս բաշխել: Ո՛վ գրեր 'ի դպրութեան կենաց
մատենիդ՝ զմահուն պարտիս. մի՛ պահեր. մի՛ ինձ հա-
մարիր. մի՛ յիշեցուցաներ. մի՛ ամաչեցուցաներ. մի՛
նախատեր. մի՛ ոտն հարկաներ. մի՛ արձանացուցաներ
զմեղկութեցն. մի՛ ամբարեր զկորստեանցն. մի՛ իբր
ստգտել իմն ամբաստաներ: Ո՛վ յարուսցես ընդ իս
զծառն անիծից. մի՛ արձակեր 'ի յիս զսաղարթ վը-
նասուցն. մի՛ ընծիւղեր զծաղիկ մեղացս. մի՛ բեր-
ցես ընդ առաջ զնամակ պարտուցս. մի՛ արտաբերեր
զէութի պտղոյն: Ո՛վ թուեսցես 'ի ձիւղս երկրա-
ըստեղծ մատանցդ՝ զդիւտս գործոցս. մի՛ մատու-
ցես բան ընդդէմ ահեղ՝ զանօրէնութիս իմ յիշատա-
կել. մի՛ մատնեսցես իմոցս կամաց զաւանդս հոգւոյս՝

վարել 'ի գերութեան. մի՛ ատեն զիս փառաւորեր՝ զի անտանօր դատապարտեսցես. մի՛ նուաղութ այսր անցաւորի՝ զյաւիտենական բարիսն տուժեր. մի՛ 'ի սակաւուն այսմ ժամանակի՝ զանվախճանելի զխաւան չափեր. մի՛ ընդ հովտիս վշտաց հեշտութեն՝ զանախտակոն զկեանս գրաւեր. մի՛ ընդ սուտերս այսր մթուն՝ զանձառելիդ լոյս փոխանակեր. մի՛ զերաստանակ մնացս լքցես՝ ըստ արտաքի հեռս հետևել. մի՛ զկամուրջ կենցաղոյս գրեսցես՝ ինձ հանգստեան բանականութիւն. մի՛ զհովիւս հանձարոյս սուտերական պահեր՝ 'ի հանդերձեալսն ինձ հրապարակել. Եթէ ամբարես զառանց համարոյ գործոցս իմ չարիս, մեռայց կենդանւոյն. եթէ շտեմարանես 'ի սրտի, ապտրստին կիզեալ անբոց այրեցայց. եթէ քննեսցես զանօրէնութիւնս, առանց յանդիման քեզ լինելոյ՝ խապառ հալեցայց. եթէ անկակից ինձ թողցես ըղմեղսն, 'ի նոսին վառեալ մաշեցայց.

4 Ակնարկեա միշտ զօրեղ ամենակարողդ՝ փախնուլ չօրութենցս որ յիս, զի բարեդ քո եկեալ փախանորդեսցէ. հրամայեա գրէթէ, խնամակալ, գովեալ, լոյս անշիջանելի, զօրութիւն անսահմանելեաւ, զի նոր հաստատեսցի գոյութիւն բնութեան մարմնեղէն յարկի անդամոցս. յորում հանդուցեալ անքանելի՝ բնակեսցես բաղձեալ սիրով տենչանօք՝ միութեամբ հոգւոյս իմ ընդ քեզ. զապականութի մեղացս մերժեալ իսպառ՝ յանարատութիւն զիս պատրաստեսցես՝ ամենակեցոյց թագաւոր անմահ որ յն քն, օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

† Մ Ճերանին ցաւելուած ներքին հեծութեան՝ նորին հոգւոյ, առ
նոյն աղէկս հողերանաց բանի. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. ՀԹ.

1 Յիշեա՛ տէ՛ր, տէ՛ր գթութեանց, սիրող երա-
ւանց Ած ճշմարիտ. նորեա՛ վերստին 'ի բը-
նութեան կերպարան միշտ սխալականս. գնեա՛
ինձ դարձեալ զամենընթաց տարածմունս՝ ելից ա-
րեանս շարժողութեան. բժշկապէս մատո՛յ տեսանել,
զի մարդ եմ հաստատեալ մօք խակութեան թերի
խորհրդոց՝ յայն ինչ, զոր դու իսկ վկայեցեր տեսօղ-
ջ էից՝ միայն դու անմասն ստութեան խաւարի.
Սա իրաւունս է գրել ինձ ը մեղուցեալս մարդ-
կօրէն վրիպանաց սխալմամբ, պարտեալ կրկին՝ քեզ
զերկրածին մնացու մարմին, քան բանիւ քում առա-
րեւել. քանզի արդարև գիտակ իսկ ես, թէ չար է
արարն՝ և ընդաբոյս չարութիւն մեր, և ոչ փոփոխին
խորհուրդք մեր յաւիտեան, ըստ հոգեհանճար
իմաստնոյն կանխագէկոյց առակի.
2 Թեթևացո՛ զսաստկութիւն տանջանացն, որ պատ-
րաստեալ և ձիւոյ ինձ՝ արկանել զորդիս գեհե-
նին՝ զարդ մահուն յաւիտենականի. բարձ զամօթոյս
պարտիս, որ պահեալ է յայտնել թշնամեաւ կանխիս յե-
տին ատենին յանդիմանութեան. Հրաման խաղաղութեան՝
յառաջապարգև ողորմութեան քո ընծայեցո՛, զի մի՛ ան-
տանելիքն ահաւորութեան՝ 'ի ցոյց ինձ եկեալ կեր-
պարանեսցին՝ անյոյս ապշութի ընդ կենաց զղջման
առաջի կարդէլ, դատաստանն ահաւոր. անկաշառ և
անխաբելի դատաւորն. ամօթն սոսկալի. կշտամբանքն

սար

սարսափելի․ յանդիմանութիւն անփախչելի․ տադ՛ դպն
անձողորմելի․ պակուցումն անխափանելի․ դո֊
ղումն անլքանելի․ լալումն անսփոփելի․ կ՛ծումն
տառապանացն անբժշկելի․ ապականութիւն անողջանալի․
անէծքն սարսափելի՝ ած՛ային ք՛ո բանից․ փակումն
դրթոյն, և արգելումն ողորմութեան․ Որ ընդ դա֊
լարելն երկնի՝ և ընդ երկրի դղրդելն ընդ կործանու֊
թիւն յատակիս, ըստ կուտակելոյ կոհակաց յուզմուն
ծովու իբր փոխատեան կերպ ցուցանելով, մի զմիոյ
հետս խափանեն կասեալ յերկնացունց․ և սաստանեալ
սասանեալ լայնատարած գետնոյս թանձրութեան
'ի հիմանց անտի, ընդ ուժգնակի բախման թնդելոյ
ներքնոյին խորոց՝ հարթէ զլերինս, և հալեալ հրո֊
դեհին բնութիւք վիմաց և ամ՛ տարերաց գոյից․ այ֊
լայլին երկիրք՝ յանեղծ փոփոխումն, և յեղանակին
արարածք տարերցք իւրովք՝ 'ի նորոգ նմանութիւն․
Ծածկութիւք գործոցս հրապարակին, և աներևոյթք
կրից մեր յայտնին, վարք կրօնից ներգործեցելոց՝ 'ի
մարմինս մեր նկարին․ Թագաւորն երկնից՝ յատենի
նստի, վճիռ հատուցմանն 'ի ձեռին իւրում․ Ո՛հ
վա՜յ ինձ եօթնիցս անդամ կրկին եղկուէ, ըստ չա֊
փոյ կշռութեան այսր համարու, որ զամբաստանութիւնս
թուոց պարադրէ․ Զի՞նչ գործեցից ողբալիս հո֊
գի՝ յայնժամ մեծի աւուր վտանգի․ քանզի սաստիկ է
յիշատակն իսկ յառաջեալ քան զյանդիմանումն․ զոր
ամ՛ մարգարէ՝ զօրինակին նմանութիւն 'ի դէմս բե֊
րելով, զձեռս տագնապի անդորրծ փախստեանն նը֊
շանակէ ասելովն․ զ՛րօրինակ եթէ փախնուցու ոք
'ի ձեռաց առիւծու, և պատահեսցէ նմա արջ․ և
փախ

փախնուցու յերեսաց արջոյն, և մտանիցէ 'ի տուն,
և յեցուսցէ զձեռն իւր 'ի յորմ, և խածանիցէ զնա
օձ. և դարձեալ կրկին սատակացուցանէ առ նոյն կեր
պարան իւր՝ զտեսիլն քստմնելի. ո՞չ ապաքէն՝ ասէ,
խաւար է օր տ՟ն, օր խաւարոյ և մթոյ, օր ամպոյ և
մառախղոյ:

3 Յորժամ հրեշտակն պահպանողական կենակից,
հզօր ոստիկան՝ իրաւամբք ամբաստանեսցէ, և
հատուցանօղն ահաւոր՝ արդարութ՟ե յանդիմանեսցէ:
Ապաստանորք թագաւորին առանց խնայելոյ խուձա֊
պեն, զոմանս 'ի կեանս հրաւիրեն, և զոմանս յա֊
մօթն դատապարտեն. կէսոց՝ դէմս լցեալս ծաղու֊
ցուցանեն, և ինձ՝ ահարկուս և քստմնելիս երևե֊
ցուցանեն. ոմանց՝ պսակս լուսապաճոյճս մատուցա֊
նեն, և այլոց՝ կորուստ մահու բողոքեն. արդարոցն
ձայն աւետեաց, և ինձ գոյժ անվախճան վշտաց:
Յորժամ առ բարիսն՝ մահու յաղթութիւն խաղաղ
մեռանի, և ինձ չարագործիս կրկին յարակայի. ուր
դրանն բաղխել՝ ոչինչ ազդիցէ, վճար եղեալ գը
թութեանն առ իս: Յորժամ դպրութիւք հրաշիցն
զարմանալեաց, որ են ծածկեալքն յոյժմուցս հա֊
սարակաց վարուցն տեսակք՝ մարդկային բնութեա
գործոց, յաղագս որոյ եղեն գոյութիւնք ա՟մ էից՝
յիւրաքանչիւր մարմինս անպակաս գրութ՟ե խոկոյն
երևին. և խորութիւք անձառելի կնքեցելոց յիմա֊
ստից աստեացս, առաջի աչաց մերոց կերպարանին:
Ուր յոյժ շահավաճառութիւք ողբոց և արտասուաց
զերկլինս դրաւեն, և անդ իբր զապաժամման ընդու֊
նայնութիւք՝ արհամարհեալք լքանին. հառաչմունք
հե

հեծութեան՝ ո՛չ կանխաւ աստի առաքեալ, չէ՛ եր-
բէք գտանել անդէն. ողորմութիւք ճշդով սերմա-
նեալ, ո՛չ պայծառ վառամամբ գնան առաջի. Ո՞ւր
տապանն նախտոյանցիցն, և կտակարանն տիրանար-
գիցն, և նշանն ահաւոր սքմուցա՝ յանդիման եղեալ
մեծաձոյնս դատախազեն. յորում սոսկալի վայրի՝ ուր
զուխտն կցորդութե՛ հայրենի, և ուր զխորանն վը-
կայութեան անստեսիցն, և ուր զարիւն մեծին ո՛յ՝
ամբաստան իմն խրաւացի առաջի իմ տարածանեն.
Ո՛ տանջանարանսն բազմապատիկս՝ անձամբ անձին
ատէն խուլ պատրաստեցի, զիա՞րդ մխիթարեցայց հա-
մառօտեալս յուսոյ. զի եթէ զօրքն լուսոյ՝ դատուք
արդարոցն, որ փառաւորեալքն են երանութե՛, սար-
սեն դողալով, ո՛չ բաւեն բերել զահաւոր տեսիլ ե-
րեսաց մեծ դատաստանին, ես եղկելիս՝ աւանդակո-
րոյս սատակման որդիս՝ ո՞ւր երեւեցայց. որ ո՛չ միայն
չեմ պսակելոց, այլ և պատուհասն իմ անտանելի՝ և
կորուստն անսպառելի:

4 Ա՛յլ արարդեւս ամենապարգեւ՝ զօրութի՛ անճառ
ձեռն փրկութե՛ 'ի կորուստ գերելոյս, զի օգ-
նեալ 'ի քէն՝ դարձայց միւսանգամ 'ի դրանց դժո-
խոց, ամենապատրաստ հանդերձեալ ամենեւին ան-
վրդովելի՝ պրծեալ 'ի պատժոց. աստանօր տեսեալ
մնացս իմաստուն զապաշաւայիցն դիպուածս, բաւա-
կանացէ՛լ 'ի լուր երկիւղեն 'ի տագնապէ տանջանաց՝
ահի՛ն համբաւով, կամօք քո բարեաց զերծեալ ապ-
րեցայց. և մի՛ մատնեցայց կորեանցն առիւծուց, որք
խնդրեն 'ի քէն զիս 'ի կերակուր՝ ծախել ատամամբքն
գազանութե՛, զի զորովայն մահուն լցուցեալ՝ զաստուսա

պարարեալս՝ անդ ձգեալ հալեն, ուր անսպառ պահի մնացուած մթերիցն՝ 'ի ծախումն յաւիտենից։ Ո՛վ և դու միայն բաւես կոչել 'ի ժամնեաց սատակման՝ 'ի կեանս և յերանութիւն, բնաւից ապաւէն թագաւոր լուսոյ՝ տէր յս̃ քս̃, օրհնեալ յաւիտեանս։

ամէն։

---

†Սէրովին յաւելուած կրկին հեծութե̃՝ նորին հոգւոյ, առ մայրն երանութեան՝ ալերս կողբանաց բանի։ 'ի խորոց սրտից խօսս՝ ընդ տիրուհւոյն։

※ Բան. Զ.

1 Եւ արդ՝ 'ի վր̃ այսքանեաց յուսահատութե̃ց և ահարկու սրտաբեկութե̃ց, պակուցանողական սաստկութե̃ց մ̃ծային բարկութե̃ց, տագնապեալ օգուով թախծութե̃ն խայթու, աղաչեմ զքեզ սուրբ մ̃ծածին։ Հրեշտակ 'ի մարդկանէ. մարմնաւորեալ քերովբէ. երկնաւոր արքայուհի. անխառն իբրև զօդ. մաքուր. ոք լոյս. անշաղախ ըստ նմանութեան պատկերի տրուսեկին բարձրութե̃ն. գերազանց քան զբնակութի անկոխելին սրբութե̃ց. երանաւոր խոստմանն տեղի. եդեմ շնչական. ծառ կենացն անմահից բոցեղէն սրովբէ պարունակեալ, 'ի բարձրեալն հօրէ զօրացեալ և հովանացեալ, հանգստեամբ հոգւոյն հանդերձեալ և մաքրագործեալ, բնակութե̃ որդւոյն յարդարեալ և տաղաւարեալ։ Մ̃ծածինն հօր՝ և քեզ անդրանիկ. որդի քո ծնընդեամբ՝ և տր̃ արարչութե̃։ Ընդ անաղտ մաքրութեանդ՝ և անբիծ բարի. ընդ անարատ սրբութե̃դ՝

և խնամակալ բարեխօս · ընկալ զմաղթանս այսր ա֊
ղերսանաց՝ քում դաւանողիս , և մատո՛ ընծայեա՛ ը̅
ամին խառնեալ զբանն իմ նախնի՝ ձեռին նորբողի՝
՛ի քոյդ պաղատանս ։ Հիւսեա՛ միացո՛ զմեղուցելոյս
դառն հեծութի՝ ընդ քումդ երջանիկ և խնկաւո֊
րեալ հայցուածոց՝ տո՛ւնկդ կենաց պտղոյն օրհնու֊
թեան · զի ՛ի քէն միշտ օգնեալ և բարեգործեալ ,
և՛ի մաքրական քո ծնելութիդ ապաւինեալ և լու֊
սաւորեալ , կեցից քե̅ որդւոյ քոյ և ա̅ն ։

2 Օժանդակեա՛ թևոցդ աղօթիւք՝ խնամակալեալ
մայրդ կենդանեաց և ելիցն իմ յերկրէս հովտէ ,
առանց լկանաց հետևել ՛ի կեանս օթեվանացդ պար֊
րաստութեան , զի թեթևասցի կատարածն իմ ինձ՝
ծանրացելոյս անօրէնութե̅ ։ Արասցես տօն ինձ բերկ֊
րութե̅՝ զօրն իմ տագնապի՝ ողջացուցիչ երկանցն
ևայի · բարեխօսեա՛ խնդրեա՛ աղաչեա՛ , զի ըստ ան֊
ճառելի մաքրութեանդ և ահա զբանիդ հաւատամ
զընդունելութի ։ Արտասուօք օգնեա փոխանակեցե֊
լոյս՝ գո՛վեալդ ՛ի կանայս · ծո՛ւնր խոնարհեցո առ իմ
հաշտութի՝ ծընողդ ա̅յ · ընդ խմումն թշուառիս հոգւո՛
խո՛րան բարձրելոյն · ձեռն տուր անկելոյս՝ տաճար
երկնային · փառաւորեա՛ զորդիդ քո ՛ի քեզ՝ ա̅ծօրէն
ինձ հրաշագործել քաւութի և ողորմութի՝ ողա֊
խին ա̅յ և մայր · բարձրասցի պատիւ քո ինև , և
ցուցցի փրկութի իմ քև ։

3 Եթէ զիս գտցես՝ տիրամայր · թէ ինձ ողորմեսցիս՝
սրբուհի · թէ զկորուսեալս շահեսցիս՝ անարատ ·
թէ զհարթուցեալս յանձնանձեսցես՝ երջանիկ ·
թէ զամաչեցեալս յառաջ մատուսցես՝ բարեշնորհ ·
թէ

Թէ յուսահատելոյս ինձ միջնորդեցեր՝ միշտ ա՟ծ կոյս.
Թէ զմերժեալս ընտանեցուցեր՝ մեծարեալդ ա՟յ .
Թէ յիս ցուցցեր զգթածութի՟ն՝ լուծիչդ անիծից .
Թէ զծփեալս հաստատեցեր՝ հանգիստ . Թէ 'ի խռ
ռովութե՟նցս յուզմանց փոխեցեր զիս՝ 'խաղաղարար .
Թէ վրիպելոյս ինձ ճնարաւորեցեր՝ գոլեալ .
Թէ վասն իմ մոցեր 'ի հանդէս՝ մահու նահանջէն .
Թէ զդառնութի՟ս իմ անուշեցեր՝ քաղցրութիւն .
Թէ զբաժանմանն իմ խորոց քակտեցեր՝ հաշտութե՟ .
Թէ զանմաքրութի՟ս իմ բարձեր՝ եղծման ընդոտնիչ .
Թէ զմատնեալս մահու փրկեցեր՝ կենդանի լոյս .
Թէ զլալեացս ձայն հատցեր՝ բերկրութիւն .
Թէ զխորտակեալս կազդուրեցեր՝ դեղ կենաց .
Թէ 'ի կործանեալս յիս ակնարկեցեր՝ հոգելից .
Թէ ողորմութե՟ ինձ պատահեցեր՝ կտակ նուի-
րեալ, օրհնեալդ միայն 'ի շրթունս անբիծս լեզուաց
երջանկաց, ահա կաթիլ մի կաթին՝ քումդ կուսու-
թե՟՝ յանձն իմ անձրեւեալ՝ կենաց ինձ զօրէ, մայրդ
բարձրելոյ ա՟ն յի՟ արարչին երկնի և բնաւին երկրի .
Ո՛ որ անճառապէս ծնար բովանդակ մարմնովն և
համայն ա՟ծութե՟ն, որ փառաւորեալն է ընդ հօր և
հոգւոյն ա՟յ էութեամբ, և անքննութե՟ մերոյին
բնութե՟ս միացելով, ա՟մ՝ և յամենայնում, մի յեր-
րորդութե՟ն . նմա փառք յաւիտենից յաւիտեանս .
ամէն .

Ընդ

✻ Բան · ՂԱ։

1 Ընդ ծածանելին մաղթանաց՝ ահա և զվերնոցն
անմահ հրեշտակացն լուսակերպից զաղերս
հայցուածոց, որ վս իմ գոչեն առանց ը
ռելոյ հանապազորդեան առատահատուցէ մաքուր բե-
րանոց՝ ընկալ բարեգութ։ Որք են բարիք բարե-
գործեալք ՚ի բարերարէդ՝ անկիրթք չարեաց, հա-
տեալք յամենիշխան հրամանաց էիդ. զօրութիւնք
հզօրք՝ ակնարկութե բարձրելոյդ. Տէրք, մաքուրք,
անարատք, օրհնեալք, փայլեցականք, յաղթողք և ան-
պարտելիք. և բատ ընթացից տեսութեան մտաց՝
արագունք։

2 Որք և պտղակորոյս անկոյ թշնւոյն եռամեանն
դատապարտութե, որ զընաւ յաւիտեանս պարու-
նակէ ժամանակին, զանցեալն ընդ ներկայիւս և ընդ
ապառնւոյն՝ յամայր յամրութե մէն յերկարաձգելոյ՝
յոյժ ի աշխարհիս արմատացելոյ, սին սաղարթիւն պա-
ճուճելոյ՝ զոկեալ ՚ի պտղոց, որ է ճշգրիտ պատկեր
թշուառ մարդկութես, սոքա բարեխօսք՝ հանդեր-
ձինք՝ ողջև խնամակալք. որ դեգերին հանապազ
առ մեզ՝ ընդ մերումս կրից կարեկցելով, բարեմա-
նութեն մեր սպասեն. և յաւիտենականն կենդա-
նութեամբ փրկութեանն մեր աղօթեն՝ զայս բան
ասելով, զգործս ձեռաց քոց մի՛ անտես առներ։
Բանզի արդարև մեր են այս աղաչանք ՚ի բարերա-
րէդ այ վս մեր կարդեալ առ նա. զի նոքա բանի-
են

են ստեղծեալ, և մեք ձեռօք ներգործեալ. Որք
և գոլով են ընդ միածնիդ՝ վկայք սոսկալի դատաս_
տանին հատուցման, Ճշմարտաբան դատախազք յան_
ցաւորութե՛ երկրայնոցս, յահաւորին առնել յայտ_
նիչք խրատամէք վճատակարարութե՛ն որ առ մեզ.
որ և անտանօր կարեկցեն աղդեալ հաւանմամբ. ըղ_
մշտանուէրն նուաղ ձայնի, ողորմեա՛՝ դու ստեղ_
ծեր մ' կորուսանել.

3 Արդ՝ ընդ գոհաբանութե՛ ձայնից խնդրուածոց՝
անմահականացն վեհից՝ և՛ ՚ի մե՛ր հեծութիս հո_
տատեսցիս՝ բնաւեց արարիչ, որ յաղթես գթութե՛դ
քո վերնոցն և ստորնայնոցս. քանզի քո՛ է բարերա_
րելդ առ մեզ և առ նոսին. Արդ՝ վն բարեզարդու_
թեան անախտականացն, հրաշատեսիլ հրակերպիցն,
անշաղախ մաքրոցն, անմեղիցն, բոցանիւթիցն, հո_
գեղինացն, և անվանելեացն. ամենաձեցուն առա_
ւելութե՛ ՚ի բարձրն ընտրականութե՛ գերափայլ յա_
ճախ գիտութե՛՝ անցուրտ ջերմութե՛ ջեռուցանօղք՝
ինքնաբուն տապոյն ա՛ծ սիրութե՛ ըստ ինքեանց ըղ_
մերս սառնասեր սրտից անբորբոք շիջումն, այրել
անաղօտ ՚ի մեծախորհուրդ սրբումն սեղանիս՝ որ ՚ի
խորանիս, առանց նիրհելոյ և դանդաղանաց սպա_
սել հրամանաց երանականաց կեցուցիչ կամաց ամե_
նաստեղծիդ. քրովբէօրէն առաքինութեամբ յա՛ծ
միացեալք անբաժանելի. Որք երկնաւոր պետութիք
են մեծք, և զինուորութիք անբիծք ահաւորք, երկ_
նաւորիդ ա՛յ՝ ազատազնեայ պաշտօնեայք, ՚ի յամպոյդ
լուսոյ՝ ցոլք նշուլից.

4 Որովք և ինձ մեղաւորիս հողեղէնի մարդասի_

րեսցես ողորմել յիսուս, աղաչանօք խնոյն հրեշտա-
կի, դարձուցանելով զիս տէր՝ ՚ի բարիդ քո հետս
լուսոյ· զի զաւանդ հոգւոյս իմ պաշտպանութեան,
զոր հաւատացեր նմին տեսչութ՛, զընկալեալն ՚ի քէն
՚ի կենցաղ աստեացս՝ ուրախութ՛բ սրտիւ յիս բերկ-
րեալ, անմեղադրելի առ՚ի քէն օրհնեալ՝ խնդալից
դիմաց զուարճութ՛բ՝ քեզ արքայ բարձրութ՛ն փա-
ռաց անհասից՝ ՚ի խորախճանս կենդանախումբս բերկ-
րեցելոցն պարուց մատուցեալ ընծայեցուսցէ՝ գո-
վեալ ողորմած։ Եւ քեզ անքննելին Է հօր անհասի՝
թուականցուէ հոգւոյդ անճառի՝ վայելէ փառք պա-
տիւ և երկրպագութի, յաւիտեանս յաւիտենից·
ամէն։

+ Ս ճրագէն յաւելուած ձեռին հեծարոյն՝ նորին հօրուղէ, առ-
նոյն աղէտս մաղթանաց բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսէ՝ ըստ ո՞յ։

* Բան · ՂԲ ·

1 Տ՛էր բարերար բազմապարգև թագաւոր,
կենաց պատսպարան, լուսոյ կերպարան,
լայնատարր հանգստարան· որ յաղագս մե-
զուցելոյս եկեալ մարմնացար· գործեցեր զանպա-
տումն և հանդերձեցեր զհրաշալիսն, մինչև կատա-
րեցեր զաւեցեալն ընդ ամենալիր ածունդ։
2 Արդ՝ մի առաքելոցն մեր յերկնաստեղծ քո ձե-
ռացդ ձեռնադրելոց, և հոգւովդ սրբով օծե-
լոց, զորոց զդողեսան արժանաւորութ՛ ըստ խնամ
կարի՝ առ ՚ի փառս քո՝ տէր մեր, յոյլով բանի պաշ-
տեցի, և ինձ ողորմեսցիս յիշատակաւ սիրոյ նոցին
ընդ

ընտրութե. Շաւիղ ինձ եղիցի նոքօք՝ և հանդեր
ձեսցեն յերանութիւն փափաքելի. ձայն բարի հովու́ու֊
թեան նոցին՝ 'ի յողջոյն ինձ կենաց քաղցր լուիցի.
Սան կալեալ 'ի յանեղծութե́ փրկութե́ տօնեցեալ
յուսոյն՝ ընդ առաջնորդացն կենաց , սկզբնաշնոր֊
հիցն պատուոյս , փառաւորեալն դասուց , դետոցն
բանականաց , աւետարանչացն բարձանց , իշխանացն
պանծալեաց , լուսապայծառ թագին պսակելոցն , 'ի
զարդ անկապուտ զօրութեան շնորհին պայծառա֊
ցելոց , խաղովն զուարթութեան ոլորտական լուսոյն
կատարելոց.

3 Ընդ աշակերտաց մեծին հրամանի բարձրեալդ տ̃յ
քի՝ և մարտիրոսացն ընտրելոց նահատակութ̃ ,
որք մահացու և վշտաչարչարն մարմնով, վտանգաւոր
և ամենակիրն անդամօք , երկրաւորական և հողա֊
զանգուա́ծն բնութ̃՝ մարտուցեալ ընդ տարր գոյից
ա̃մ նիւթից՝ պսակեցան բարձրացան և կենդանա֊
ցան հոգեպէս . արխաբար ելեալք 'ի յերկրէ , ըստ
մարգարէին , վկայք ճշմարիտք ամենափորձն մահու .
խմանալեացն անտեսիցն և ծածկելոց՝ աներկբայ բա֊
րեացն՝ յուսով տեսելոցն ասաէն նկատիչք . աշա֊
կերտք առաքելոցն և չարչարակիցք նոցին . որ հա֊
ւասարեալ գործովք ընդ նոսին , կատարեալ լրմամբ
անպակասելեաւ՝ պարեն 'ի խրախճանս անկէտն ե֊
րանութ̃ . որոց հաճոյական և ընդունական մաղթա֊
նօք , արիւնընծայ վաստականուէր քրտնակնդրուկ
ալերսից յարդմամբ՝ ընկալ զիս նորոգ ըստ նոսին
մասին աներղծ փրկութ̃՝ 'ի քեզ արձանացեալ.

4 Ընդ խաղացեալսն հուրբք և սուսերբք՝ արեամբ
ներ

ներկելոցն, և ճգնաւորացն մեծ հարցն միանձանց՝ և քեզ հետևելոցն՝ որդի այ, անպարտելի քաջութ և անպատիր զգաստութ, ընդ դժնեայ գոռոզն մարմնոյս բռնութն՝ արիապէս մարտուցեալ, սովիմբ վանեցին զանմարմինն բելիար. և մշտամարտ հանդիսիւ յասպարիսի կենցաղոյս՝ առանց զզուանաց ծանրաբեռնութն՝ 'ի լայնածաւալ ծփանաց աշխարհիս ծովու՝ տապանակաւ մարմնոյս թանձրութն՝ զթեթևութի հոգւոցն թռուցեալ՝ 'ի նաւահանգիստն կենաց հասին. և իբր սիրողք վերնում վիճակին՝ առանց յետնոցն մտածութեան, զթագն յաղթութն համարձակապէս՝ պայծառ ճոխութբ պճնեալ ի_ կապէս՝ 'ի գլուխ կապեցին. վն նոցին արժանաւոր մաղթանայ և նուիրական հայցուածոց՝ և զիս զմեղաւորս 'ի պատժականաց՝ ընկալ ընդ նոսին.

5 Եւ ահա խառնեալ զանմաքուրս բան՝ ընդ նախադրեալ երջանկացն փառաւորական աղերսարկութիւն, որ վն իմ դոշեն քեզ 'ի հաճութի, և ես ընդ նոսին՝ իբր դառնութի եղեալ ընդ քաղցու, կամ տատասկ ընդ ողորկութն. տգեղութիւն ընդ վայելչութն, և տիղմ ընդ գեղեցկութե մարգարտի, կամ հող ընդ յստակութի ոսկւոյ, և կամ քարինս անարգս ընդ պայծառութն արծաթոյ. բացատութի ընդ ճշմարտութն, կամ աւաղ ինչ ատամնառու ընդ կակղութեան զննդուածոյ հացի. արդ լուր՝ հզօր յնարաւոր գովեալ, զնոցայն վն իմ, և զիմս ընդ նոսին՝ 'ի նոցին գովեստ, 'ի փրկութիւն իմ և 'ի փառս քո՝ ամենադութ, բարերար, օրհնեալ, երկայնամիտ, կարող, անքննին, անճառ, անեղծ և անստեղծ.

Բա

Քո՛ են պարգեւք, քո՛ են շնորհք · դո՛ւ սկիզբն և
պատճառ բարեաց ամ՟ ։ Ո՛չ ես դատապարտիչ, այլ
ազատիչ · ո՛չ ես կորուսիչ, այլ գտիչ · ո՛չ ես մահա_
ցուցիչ, այլ կեցուցիչ · ո՛չ ես տարագրիչ, այլ ժողո_
վիչ · ո՛չ ես մատնիչ, այլ ապրեցուցիչ · ո՛չ ես ընկղ_
միչ, այլ վերածիչ · ո՛չ ես գլորիչ, այլ կանգնիչ · ո՛չ ես
անիծիչ, այլ օրհնիչ · ո՛չ ես վրիժառու, այլ շնորհիչ ·
ո՛չ ես թշուառացուցիչ, այլ մխիթարիչ ։ Ո՛չ եղծա_
նես, այլ գրես · ո՛չ սասանես, այլ հաստատես · ո՛չ ոտն
հարկանես, այլ սփոփես · ո՛չ պատճառս յօդես մա_
հու, այլ ճնարս խնդրես կենաց · ո՛չ ես ՚ի կամս շար_
ժեալ սատակման, այլ ՚ի փրկութի ողորմութեան ։
Ո՛չ մոռանաս զայցելութի · ո՛չ լքանես զբարի · ո՛չ
արգելուս զգթութի · ո՛չ բերես վճիռ կորստեան,
այլ կոչս ազատութե ։ Ո՛չ թշնամանիս յառատութեց ·
ո՛չ բամբասիս ՚ի շնորհաց · ո՛չ հայհոյիս ՚ի պարգեւաց ·
ո՛չ նախատիս ՚ի ձրի ձրից · ո՛չ անգոսնիս յերկայնմը_
տութեց · ո՛չ եպերիս ՚ի ներութեց · ո՛չ բանսարկիս
՚ի բարութեց · ո՛չ անպատուիս ՚ի քաղցրութեց · ո՛չ
քամահիս ՚ի հեզութեց · ո՛չ առաւելն այսոցիկ տրտընջ
մունք, այլ անլռելի գոհաբանութիւնք ։ Բարձ զձեռս
իմ՝ հզօր · լո՛յծ զանէծս իմ՝ օրհնե՛լ · քաւեա՛ զպար
տիս իմ՝ ողորմած · ջնջեա՛ զյանցանս իմ՝ գթա՛ծ ·
մատո՛ մատն այցելութե, և անդստին իսկ կատարե_
ցայց · զի՞նչ քեզ՝ տէ՛ր, քան զսոսին դիւրագոյն, և
կամ զի՞նչ ինձ պարտաւորիս կարեւորագոյն ։ Ի՛մ
կենդանագրեա՛ բարեխնամ՝ քոյինաստեղծ պատկե_
րիս՝ փչումն կրկին ՚ի շունչ նորոգման լուսաւորութե
մաքրական շնորհի՝ զամենամեղս ոգի պաշտպանեալ ։

6 Մի՛ ածեր ողորմած՝ ինձ օր տարաժամ 'ի համառօտս երբեք՝ անթոշակ ապաձեռնութեամբ՝ ընդ անկատար ուղին հետեւել. մի՛ մատուցանէր բաժակ դառնութեան 'ի ժամ ծարաւու. մի՛ փակէր գըթած՝ իմ հանդէպ՝ զյաջողուած հոգեւոր օգտիս, եւ մի՛ իբր յանկարծադէպ հինից ապատակ՝ դիպէր մահուն ինձ պատահեսցէ. մի՛ տապ տօթոյն յանպատրաստ պահուն՝ զարմատս հատեալ ցամաքեցուսցէ, եւ մի՛ լունական դիպուածք հասեալ գաղտնեօք վնասեսցեն. մի՛ պահեսցի ինձ սառն մեղացս, եւ մի՛ հոսանք ողխից կենցաղոյս զիս ողողեսցեն. Մի՛ հնդխառն մահ բերիցէ, եւ մի՛ ննջումն 'ի սատակումն յառաջեսցէ. մի՛ քունն ինձ կորուստ լիցի, եւ մի՛ ներհումն ապականութիւն գործեսցէ. մի՛ վախճանն անյարմար՝ 'ի վ̅ր̅ իմ արշաւեսցէ, եւ մի՛ շնչոյս վերարձակութիւն ընդունել՝ 'ի խոնարհ լիցի.

7 Դու՛ ես Տ̅ր. դու՛ գթած. դու՛ բարերար. դու՛ երկայնամիտ. դու՛ ամենակարող. առ ո՛մ բան անհասութեան անճառ զօրաւոր, քաւել՝ փրկել՝ կենագործել, լուսաւորել, վերստին հաստատել, 'ի ժանեաց կերչաց գաղանաց՝ եւ կամ յատամանց վիշապաց 'ի կեանս կորզել, 'ի խորոց անդնդոց 'ի լոյս երկրութեան ածել, եւ 'ի հեղձմանէ ծփանաց մեղաց՝ ընդ արդարս երջանկաց՝ փառօք բազմեցուցանել. Մենոյն ոգի քեզ ակնկալեալ յուսով սպասէ, կարօտեալ քում շնորհաց. եթէ երկնայինք, եւ եթէ երկրաւորք. եթէ անկածն մեղօք, եւ եթէ ամբարձեալն արդարութ̃. եթէ տէր, եւ եթէ ծառայ. եթէ տիկին, եւ եթէ աղախին. եւ 'ի ձեռին քո է շունչ կեն-

դա

գանական բոլորեցուն։ Այլ քեզ ընդ հօր և հո_
գւոյդ սբյ փառք՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

+ Սերտին յաւելուած կրկին հեծութեան՝ նորին հանգոյն, առ
նոյն ողբոց մաղթանաց բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ած.

*Բան. ՂԳ.

1 Բարձրեալ անքննին. զօրութի ահեղ. տէր
արարածոց. թագաւոր երկնի. ստեղծիչ
հրեշտակաց. գոյարան մտաց. հաստիչ հր
եղինաց. պետ բարի հոգւոց. աջապաշտութե.
անդորրութի հանգստեան. տեսարան լուսաւորութե.
պայծառութի բերկրութե. ճանապարհ երանութե.
պատճառ կենդանութեան. առիթ բանաւորութե.
փրկութի առանց չարութե. առաջնորդ խաղաղութե.
պարիսպ ամրութեան. պատուար պահպանութե.
ցանկ բոցոյ մեծի օրհնութե. սահման անոխակալութե,
յիշեա՛ յայսմ ողբերգութե մատենի բանիս խոստո_
վանութե՝ և զոր ՚ի մարդկային ազգէ թշնամիս մեր՝
՚ի բարի, և արա՛ կատարեա՛ նոցին քաւութի և ողոր
մութիւն. Մի՛ բարկասցիս նց վս իմ՝ տէր, իբրև
զնոսա բամբասողաց՝ առ յաճախ սիրոյդ որ յիս, այլ
որպս զնոսա կշտամբողաց և խրատմնք նախատողաց՝
ներեա՛ յանցանաց նց. Այլ արդ մատուցեալ երկո_
քանչիւրոցս առաջիքս՝ արդարադատ, ոմանք առ մեզ
մեծասակուրդոյնք՝ սակաւուք թերև՝ և յիրաւի բամ
բասելոցս, և ես առ քեզ՝ ամենապարգև, անթիւս
և անկշռելիս բազմօրինակ ուխտազանցութիւնս.
2 Արդ՝ յիշեա՛ զքո մեծութիւնդ՝ տէր, նայեցեալ
՚ի

'ի յիմս անարգութիւն. և ընդ խնդրելս իմ 'ի քէն
բարի իմոցն առելեաց, և դու առ քոյդ՝ ըստ քում
մեծութեանդ՝ անճառելիս հրաշագործեսցես. Ո՛չ
սատակեսցես զիմն խածանօղսն, այլ փոփոխեսցես.
խլեալ զխոտանս բարս երկրաւորս՝ զերկնին արմա_
տացուսցես, և յիս և 'ի նոսին. Անաւանդ զի դու
լոյս ես և յոյս, և ես խաւար և յիմար. դու խոկու_
թե͞ բարի գոլելի, և ես համայնիւն չար ապիկար.
դու տ͞ր սուրբից և երկնից, և ես անիշխան շնչոյս
և ոգւոյս. դու բարձրեալ 'ի կարեաց զատեալ, և
ես տաժանաւոր և վտանգաւոր. դու 'ի վեր քան ըզ_
կիրս երկրիս, և ես կաւ անարգութե՛ գարշութե՛.
դու՝ ը͞ս մարգարէին, մնաս յաւիտեան յանբաւ բարձ_
րութեան, և ես միշտ կործանիմ՝ ըստ նորին բանին.
'ի քեզ ո՛չ է մթութիւն կամ նենգութի՛, և ես բը_
վանդակն իմն եմ՝ որ զաւանդն իմ ո՛չ պահեցի.
Հա՛ն զիս 'ի բանտէս. արձակեա՛ 'ի կապանացս. զերծ ո՛
'ի շղթայիցս. փրկեա՛ 'ի խեղդմնէս. ազատեա՛ 'ի տագ_
նապէս. քակեա՛ 'ի յերկաթիցս. լո՛յծ 'ի պաշարմանցս.
արտաքսեա՛ յերկմտութեանցս. ափոփեա՛ 'ի ախտութեանցս.
հանգո՛ 'ի նեղութեանցս. փարատեա՛ 'ի վշտացս. հան_
դարտեա՛ 'ի խռովութեանցս. ամոքեա՛ 'ի լալոյս.
մերժեա՛ 'ի հեծութեանցս. հեռացո՛ 'ի յողբոցս. կարգու_
րեա՛ 'ի կականմանցս. Ո՛ծ ողորմութե՛ և պարգևա_
տու քաղցրութե՛, մի՛ զգրաւեալս արեամբ հզօրիդ՝
անտես արարեալ ընդվայր կորուսաներ. կանգնեա՛
զհասեալս յափն մահու՝ 'ի բազմավտանգ հիւան_
դութենէս.

3 Ա՛հա բարդեցան կուտեցան շրջանակք ամացս ըն_
ժ͞ը դու

դունայնութեան , յորմէ հետէ յայտնեցեալ ցուցայ յոչ պէտս երևեալ , 'ի յանդաստանէ մօրն իմոյ սենեկի՝ փուշս դժնկի՝ մեղաց շառաւիղի . մի՛ լինիր ինձ խայթոց խոցոտիչ՝ ո՛չ անդ տոհմին յուդայի , և կամ ղաւակին եփրեմի : Եւ քանզի բուսուցեալ տնկեցի յոգիս՝ փոխանակ ցորենոյն բարեսերմութե՝ խոտս խայթողականս ինքնաթոյնս ընդարմացուցիչս , ըստ գրոյն բանի՝ որ էրէցն է քան զաւետիսն , զիա՞րդ ո՛չ կոչեցից զանձն իմ՝ գարշելի անդաստան անիծաբեր փշոփք մեղաց հեղձեալ : Ո՛չ սերմանեցի արդարութիւն , ըստ բանին յովելայ , և զիա՞րդ հնձեցից և ժողովեցից զկենաց պտուղն : Ընկալ սոինք կուսութե՝ անձինս մաքրութե , ըստ մարգարէին բանի՝ որ աւխարայէլ , կարօղ ես՝ տէր , 'ի նոյնն հաստատել : Լայնեցի ընդարձակեցի , ըստ մովեկին բարուցն յուդայի , զանկողին կամացս՝ դիւայն հոմանեաց , 'ի ձեռս քո՛ է ամփոփել դարձեալ՝ 'ի նոյն զգաստութիւն : Եթէ մարմնապէսն կցորդուե՝ ընդ տեսանողին , անարատ գործեաց զպտունիկն , իսկ դու փրկութե՝ հոգեպէս միացեալ 'ի յիս՝ կրկին մաքրեսցես . եթէ արեգակնս այս անկենդանն՝ սահեղծեալ առ 'ի քէն երկրիս մատակարար , և զկարականն մօրից ցամաքէ , և զոհաս պտուղս հասուցանէ , իսկ ստացողդ ամենից՝ հոգիդ այդ՝ ո՛րքան զօրեսցես զանդամ հարեաց արտոյ՝ և զլթարախ պղծութե մեղաց մթերից՝ խոկոյն ապաւել : Վասն այսր կանխաւ իսկ ժամանեցի հայցել առ 'ի քէն բարի՝ առելեացն իմոց 'ի կարգ այս բանի , զի զհերքեալ վնասակարս պարտուց մահու , յամենախոր նամաչաց հղօրին մի՛ մերժեսցես՝ օրհնեալդ գթութ .

արդ՝ կենագործեա՛ զիս զամենամեղս անդամօք մարմ-
նոյս ընդ բնութեն հոգւոյս խորհել միշտ զքոյդ։
Իսկ բարեգործացն խնդրել բարիս, բնութեան են
օրէնք՝ անբռնադատ կրիցն յարակցապէս առ սոյն
բերումն։ Քանզի արդարև՛ առ միդ այդ պատուէր՝
ամենայն հասակ զօրանոյ. իսկ միւսոյդ երկրորդի՝
առաջնոյդ խնամով հանդիպել, ծածկանիդ է նմա-
նութի. յաղագս այսր իմ՝ նախնի դասեցի զթշ-
նամեացն իմոց՝ աղերսանս, քան զերախտաւորացն
բարիս։

4 Եւ արդ՝ յիշեա՛ զնոսա կրկին ընդ միոյ, որ 'ի քո
անուն բարձրացեալ՝ զանարժանս զիս ընկալան.
և տուր նոցա՝ տէր ամենառատ բարերար և անոխա-
կալ, վարձս արդարոյ և մարգարէի, թէև ես յաւէտ
թափուր իցեմ յարժանեաց, ըստ հաւատոց նց և առ-
յոյս նոցին ակնկալութն, որ առ պարտաւոր գերիս՝
ողջամիտ կամօք ակնարկեն, ոչ թէ 'ի մասանցդ քո
կեցուցչաց՝ 'ի պահպանարան հոգւոյս ծածկութի՝
լինելունիցիմ. Եւ զպատժաւորս՝ անամփոփելի 'ի
քոց տեսութեց, և անխաբելի 'ի յուղիղ կշռութեց՝
քաղցր գթութեամբդ անսահմանելեաւ մերձեցեալ
առ իս՝ մեղօք արատեցես, անխայտառակելի պահե-
լով 'ի տիեզերական յանդիմանութեն. Եւ ոչ շուք
իմն վայելչական դնել ախորժեն ինձ անարժանիս՝ սի-
րելիքն քո՝ վասն քոյ, նայեցեալ 'ի կրօնս զգեստուս
բարեկերպութե, չգիտելով զբիծս գաղտնեացն եր-
ջանիկ կարդան եղկելույս, և դու ճշմրաւոր ամենա-
պարգև օրհնեալ մարդասէր՝ առ բնաւս ողորմած,
վն ամենաթշուառիս հեծութն՝ հաշտեա՛ց ընդ նս

ըստ

ըստ հաւատոց նոցա · ընծայեալ նոցին մատո՛ պար-
գևեա՛ զանեղծ մեծութիդ՝ և զանթառամելի ըզ-
պսակդ՝ յահաւոր աւուրն յետնում հատուցմանն
ամենափորձ ընտրութեն ·

5 Ո՜վ դու ես դրաւ փրկութե՝ մեծութե՝ անվաս-
նելի և անծախ գանձուց սորկիս և սովեցե-
լոյս , 'ի վաճառ վերնոյին շահու օգտութե՝ բանիւդ
որ 'ի քէն՝ յարդեալ ճոխանամք · Արա՛ ինձ սահման՝
ջրոյ հանդստեան · արձանացո՛ անփոփոխ՝ պատրաս-
տական վստահութի · կարգեա՛ օրհնաբանեալ՝ անկե-
ղակարծ յուսոյ ամրութի · տո՛ւր ամենախնամ դու ,
անաչառ պաշտպանութիւն · տատանեցելոյս՝ բարեաց
անդորրութի · տարակուսելոյս՝ լուսոյ ապաւինութի ·
աշխարելոյս՝ մեծ երջանկութի · վհատելոյս՝ կենաց
օգնութի · լքելոյս՝ անդայթագղելի օժանդակութի ·
նահանջելոյս՝ անսայթաք վերընթացութիւն ։ Ո՜վ
քո՛ է բնաւդ , և 'ի քէն է ամենայնդ , և 'ի ձեռն քո
բաշխին հաստատութիք պիտանացուաց համայնից կե-
նաց · և քեզ վայելէ փառք՝ յաւիտեանս յաւի-
տենից · ամէն ։

+ Սերտին յուսացեալ նշխին հեծութեան՝ նորին հայցողի , առ նոյն աղերս ողբմանց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ։

❋ Բան · ՂԳ ·

1 Արքայ երկնաւոր · թագաւոր բարձրեալ · տէր
բոլորից · ամենից ակնկալութի · ստեղծող
տեսականաց · հաստիչ իմանալեաց · պատ
ճառ եղանութեանց · կազմիչ հանդերձելոց · տուիչ

լու

խափանմանն. հոգեղէնին տապքմամբ, ըստ Ամբակու-
մայ, ինձ հնարեմ. բան ինձ շնորհեա՛ 'ի յատենի բազ-
մութեանն. իմաստութի՛ յիս տնկեա՛ 'ի հանդիպման
քննութե. Ամպով կամաց քոց հովանացի՛ր հրաշապէս.
հանդարտեցո՛ փայտի՛դ կենաց՝ զծովուս մրրիկ. սան-
ձեա՛ զաստեաց կենցաղոյս պատկեր՝ քոյին հրամա-
նաւդ. քանզի թէ աստ ողորմութի՛ քո տէր՝ կամեսցի,
այս լուծութի կոհակաց կարծր է քան զվէմ. և թէ 'ի
ցամաքի անտես առնիցես, իբր զանկայունն պնդութի
յատակիս 'ի ներքոյ աստի հոսեալ սասանի.

2 Արդ ընկա՛լ յիսուս՝ զպաղատանացս ձեռնարկու-
թիւն՝ քեզ 'ի հաճութի, և արա՛ ինձ զամենա-
կարծն գայթագղութի՝ մեծ վստահութի. Որպէս
'ի ջրահեղձոյց ամենակործանն դարու, որք 'ի հարթ
տարածման գետնի առանց երկիւղի յանհոգս կէին,
յողորմութէդ ամայի մնացեալ՝ կորուսան. իսկ ընդ
հովանաւոր մածուցածով լաստի՛ն յոգնատատան հի-
մանն հայթայթանօք՝ յանուն գթածիդ յեցեալ պա-
հեցան. ընդորս՝ և զաղաչօղս մշտատատան՝ 'ի նաւա-
հանգիստն խաղաղութե՝ մարդասիրապէս պրծեալ
ապրեցո՛. վարձս 'ի քոյոցդ ընդ իս բերելով հոգևոր
շահից, զատորաբերս այս սաւնարութիւն պարտուցս
լքեալ բանիդ առակաւ, 'ի քեզ տէր անկայց միացեալ
իսպառ անբաժանելի՝ օրհնեա՛լ յաւի՛. Նա կցոր-
դելով այսմ մաղթանաց հոգեղէնքն ամենամաքուրք՝
Ը հողեղինացն մարտիրոսաց, որք ջրով և հրով փոր-
ձեցան, և յելից զերծմանն ընդ մեր խնդրեսցին, և
մեզ յիշատակ թողին օգնութե, ասասցեն ընդ մեզ
համբանաբար զուգամասնութե՝ եղիցի՛ եղիցի՛.

Ընդ

† Մ երաւէն ցաւելոհած ջրջին հեծութ՟ե՝ նորին հոգւոյ, առ_ նոյն աղէրս մաղթանաց բանիւ. 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ.

❋ Բան. Ղ.Օ.

1 Ընդ այսր հառաչանաց թախծութ՟ն ողբոց՝ 'ի բազմաց կերպից շարակարգելոց, և ամենից հոգւոց ողորմեա՛ գովեալ և երկայնամիտ Թագաւոր: Նաև այնոցիկ առաւել՝ որոց հատեալ է ակնկալութ՟ն փրկութ՟ն կենաց. որք ննջեցին անպատ_րաստաբար՝ չիջեալ լապտերօք իւղոյն պակասութ՟ն. Ահա յիշեա՛ տէր իմ գթութ՟ն, և 'ի յոյս և պատ_ճառ իրաւունս ինձ գրեա՛. Քանզի թէև 'ի փառս ահաւորութեան սքանչելեաց մեծիդ՝ հակառակօքն հանդերձեցեր զկազմած մարդոյս, զոմն ծանր՝ և զոմն թեթև. զմին զօդ՝ և զմիւսն հրոյին. զի դիմա_դրութին 'ի հակառակացն հարթ պահեցեալ՝ արդա՛ր կոչեսցուք հաւատարիմ հաւասարութ՟ն, և 'ի յայսմ դարման առաքինութ՟ն վերաբերեալ ընդ ամբարձե_լոյն զխոնարհութիւնն առ կաւն դիտման անմռաց պահեալ՝ պսակ ընկալցուք ճգնաւորական: Այլ քանզի յայսմ կանոնէ ուխտի վրիպեցաք, և անաս_նաբար սահեցմամբ ըստ հողոյն զիջման՝ ընդ երկիր մածաք, այլ ոմն ախտիւ՝ և այլ ոմն անգթութ՟բ. միւս մասն մոլութ՟բ ամենաբազմ կերակրոց՝ իբր գազան մշտաբոյծ՝ յարակայ կապեալ ընդ բնութ՟ս: Իսկ 'ի քառից՝ ոմն անըմբռնելի և անողոքելի սլացմամբ 'ի բաց ոստուցեալ՝ վայրենապէս ամբարտաւանէ. եթէ ջեռնումք տապով սիրոյն որ 'ի քեզ՝ նշխարաւ բո_ցոյն որ 'ի մեզ, ցուցոն առընթեր կենակից նմին՝

զնոյն կասեցուցեալ բարւոյն ընդ միջի · եթէ օգա_
կանաւն հրեշտակայնոցն յաւելցինք 'ի քեզ, ծանրու_
թիւն թանձրու անդրանիկ նիւթոյս այս հողոյ՝ 'ի
ստորև քարշեալ խափանէ ։

2 Եւ արդ՝ յամենուստ պարտեալ և սպառ լքեալ՝
իբր զապիկար հաշմեալ հերքեցայ կորեայ վա_
նեցայ · վտանեալ 'ի բազմաց՝ 'ի մահ դրաւեցայ · վ՟յ
'ի պարգևականէն զրկեցեալ՝ յողորմութեանն կողմ
նայիմ · և պատկառեալ դիմօք համայնից ունօղս՝ ըղ
բնաւից ապերասանեալ զմեռելոցն քեզ՝ կենդանեաց ·
քանզի կարօղ ես յաւէտ ձնարիւք և կորստականացն
ըստ իս մեռելոցն, ա՟մ ինչ քեզ զօրելի է · նա զի՝ և
ընդ անտկար կարելոյդ՝ և կամելդ է ախորժելի ·

3 Արդ՝ այսց երկուց բարդաւածս շնորհաց նորոգ_
հաց՝ առ միմեանս եկեալ՝ կարելն ընդ կամելն,
բարձեալ եղիցի և յուսահատութէն վհատութիւն
ազգաց մեղաւորաց · և ժամանել հասցէ աւետեացդ
լոյս՝ հոգւոց բժշկութե քումդ հրամանի՝ տէր ա՟մ,
օրհնեալ յաւիտեանս · ամէն ։

---

† Ս Քրիստոսին յաւելուած իւրեն հեծութեն՝ նորին հանդէն, առ_
նոյն աղէր մաղթանաց բանի · 'ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ այ ·

*Բան · ՂԱ ·

1 Եւ արդ՝ քանզի 'ի գլուխ կատարման հա_
սեալ սակաւամասնեայ կտակի այսր ողբեր
գութե, արա տէր՝ փոխման դադարման
առնուլ ընդ այսց բանից մաղթանաց՝ ինքնախաստ
կշտամբութեան՝ և որ յիս կրին չար սովորութիք ·

Ու

Որ քեզէն կարգեցեր սահման աւետեաց ակնկալուէ դատապարտելոյս՝ ասելով, ոչ են կամք առաջի Հօր իմոյ՝ եթէ կորնչիցի մի ոք 'ի փոքրկանցս. և դարձեալ այս են կամք Հօր իմոյ՝ զի զամենեսեան ինձ յանձնարարեալսն ոչ կորուսից.

2 Հա՛ օրհնեալ ես 'ի գթութե. բարեբանեալ միշտ 'ի քաղցրութե. խոստովանեալ յերկայնմտութե. ծանուցեալ 'ի յայցելութե. քարոզեալ տէր 'ի փրկութեան. ներբողեալ դու յառատութե. պատուեցեալ 'ի պաշտպանութե. փառաւորեալ ես 'ի փրկութե. երկրպագեալ յանբաւ բարձրութե. պաշտեցեալ 'ի յանքննութե. գովեցեալ միայն 'ի յաղթութե. վերաձայնեալ 'ի մեծ զօրութե. խնկաւորեալ յողորմածութե. համբուրեցեալ յանձառ հեզութեան. ճաշակեցեալ 'ի խոնարհութե։ Ընդ քեզ և ծնողդ քո երկնաւոր ա՛ծդ բոլորից մխիթարութե. ընդ որում Հոգիդ քո ս՛բ բարութե, որ զանկեալ զգրաստ թշնամւոյն՝ և զգայթագղեալ մարդն անբանութե՛ կանոնեցեր ոչ անտես առնել։ Որոյ երախոյս Հր զօրէդ 'ի յիս, և առաքինութի մեծիդ 'ի բարձունս տօնեալ անդադար յանվախճան փառաբանողաց. որովք զայս ձայն աղերսական յարգել ընկալցիս՝ մարտիրոսացն պաղատանօք 'ի հոտ հաճութե բուրման անուշից։ Եւ այսու փրկանօք հաշտարար բանի՝ ըզ նախնեացն պարտս և զաներևոյթ վէրս՝ միջնովքն և վերջնովքն մահացուցանողօքն զանձն և զմարմին բժշկեա՛ ամենակարող. զներքինս և զարտաքինս. զախտքն և զգիծքն, և զխարանս հարուածոցն. բարձեալ և մաքրեալ դեղովք ողորմութեանդ զկտեալ

խածուածս բազմագունիս, ոյք գարշելիս ընդ ախոր

ժելեացն քեզ ցուցանեն զէութ բնութես.

3 Եւ եթէ հասից յամս ծերութե̃ քև առաջնոր-
դեալ՝ արժանիս մահու, մի՛ թողցես զտկարութիս.
մի՛ անարգեր զալիսն. մի՛ կորացուսցես զկործանեալն.
մի՛ զիջուսցես զկքեալն. մի՛ վայրաբերեր զխոնար-
հեալն. մի՛ շնչման հողմոյ մատներ զաւկայծեալն. մի՛
ընդպահկեսցես զդեդևեալն. մի՛ անմերարկու առ-
ներ զսառուցեալն. մի՛ անդարման լիցի տագնապելն.
Մի՛ առանց տածելոյ՝ յարկն խարխալեալ. մի՛ անպա-
տիճ՝ պատկերն ջնջեալ. մի՛ պաքարտութին անհա-
մեալ. մի՛ շուք շնորհին անարգեալ. մի՛ ջնութին քա-
մահեալ. մի՛ նաւ հոգւոյս ալէկոծեալ. մի՛ երկարութ
յուսոյն կտրեցեալ. մի՛ լար շաւիղին խզեալ. մի՛ ուշ
իմաստին բարձեալ. մի՛ գոյին կազմած զեղծեալ. մի՛
ամբարձմանն թևք փետտեալ. մի՛ զուարթութի դէ-
զոյն տգեղեալ. մի՛ ճաճանչ նշուլին քաղեալ. մի՛ պա-
տուհանք աչացս փակեալ. մի՛ լուսաւորութի նորին
խափանեալ. մի՛ պատկերն խօսուն անկեալ. Ահա
աղաչեմ զքեզ՝ բարերգութ, ա̃մ որբումք պաղատիմ,
լուր սոցին ինձ կանխաւ, զի զանագանն մի՛ մոռա-
ցիս. Դու առաջնորդեսցես ինձ ըստ սաղմոսողին, և
ապրեցուսցես, հա̃ն տէր՝ ընդ երգողին՝ և՛ի կալ ծե̃ցն
կասկածանաց, յորժէ երկնչիմ. Իսկ ես չեմ արժանի
'ի քէն՝ և ոչ հասարակական կերակրոյն վարձու, այլ
դու կարող ես սովորաբար՝ և առ զըլացօղս բարե-
գործել. Քո են զարմանալիք անճառից բարեաց՝
միայն հրաշագործ առ ա̃մ երկայնմտու̃թ, ընդ հօր և
հոգւոյդ ո̃բյ օրհնել հա̃պ՝ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն.

Եւ

†Մ եւրտին յաւելուած կրկին հեծութեանց՝ նորին հոգւոյ, ա-
նոյն աղերս ողբանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Աստուծոյ.

*Բան. ՂԲ.

1 Եւ արդ՝ ջուր կամաց եւ կաթ արտասուաց՝ բեկութեամբ հոգւոյս՝ մտացս լքմամբ՝ խորտակմամբ սրտիս հեղեալ առաջի՝ զմարդարէին յիշեցուցանեմ զարամաթացւոյն սամուէլի, զոր առեալ եհեղ 'ի սկաւառակէ յանդիման քո՝ ամենատես, առ ժողովրդեանն օրինակութիւն զանձն արկանելոյ՝ խոստովանութեամբ եւ հնազանդութեամբ կենդանարարդ դարձապարաց.

2 Եւ արդ՝ ընկալ զայս հիւսուած բանի աղիողորմ հեծեծանաց, եւ հաստատեսցես յայս նուէր բանի՝ անարիւն զոհի՝ թագաւոր երկնի. եւ օրհնեալ սրբեա՛ զտառ մատենի այսր ողբերգութեան. եւ գրեալ դրոշմեսցես յարձան յաւիտեան՝ ընդ համօրականացն սպասաւորութիս. Կացցէ առաջի քո մշտնջենաւոր, եւ յիշատակեսցի՛ 'ի լսելիսդ քո հանապազ. բարեբառեսցի՛ շրթամբք ընտրելոց քոց, եւ խօսեսցի՛ բերանովք հրեշտակաց քոց. տարածեսցի՛ համդէպ աթոռոյ քոյ, եւ ընծայեսցի՛ 'ի սրահ սրբութեան քոյ. խնկեսցի՛ 'ի տաճար անուան քոյ, եւ բուրեսցի՛ 'ի սեղան փառաց քոց. պահեսցի՛ 'ի գանձարանի քում, եւ համբարեսցի՛ 'ի ստացուածս քո. Պատմեսցի՛ 'ի յականջս ազգաց, եւ քարոզեսցի՛ 'ի լուր ժողովրդոց. նկարեսցի՛ 'ի դրունս իմաստից, եւ տպաւորեսցի՛ 'ի սեամս զգայութեանց. եթէ կենդանեօք՝ զինս պատմեսցէ խոստովանեալ զանօրէնութիւն. եւ թէպէտ մախձան ընկալայց

եթէ

իբր զմահացու, այլ յարակայութք բանի այսր սո-
փերի՝ դրեցոյց կենդանի։ Ա՛նացէ՛ սա անեղծ
՚ի կամս քո տէր՝ ինձ պատժապարտիս համբարձեալ
միշտ՝ անդուլ դատից. անաչառ կշռամբից. անպատ-
կառ յանդիմանից. անխնայելի դարուլից. անողո-
քելի պարսաւից. անհամբոյր ծանակից. անմարդա-
սիրելի մտանից. անփրկելի տանջից. անկաշառ կա-
ռափից. անխնամելի յոյանից. ապառուամ հրապարա-
կից. աշխարհալուր բողոքից. Փողով մեծութեան
աղդման՝ առանց լռութե և կամ դադարման՝ զխմոցս
պարտեացս խոստովանեացի։

3 Այն դիր՝ իմոյս ձայնիս՝ իբր զիս ընդ իմ աղա-
ղակեացէ, տարածեացէ զծածկեալսն. հաչա-
կեացէ զգաղտնիսն. կականեացէ զկատարածն. հրն-
չեացէ զմոռացեալսն. յայտնեացէ զաներեւոյթսն. բար-
բառեացէ զբարուրսն. քարոզեացէ զխորոցն. պատ-
մեացէ զմեղացն. մերկացուցէ զանտեսիցն. ցուցցէ
զկերպարանս Թաքուցելոցն։ Շօշափեցին սոխա-
որքն. դոցին դոյթադրութիքն. յանդիմանեցին
անձառք. քամեցին չարեացն մնացուածքն։ Եւ թա-
գաւորեսցեն կեանքդ շնորհաց ողորմութե քո՝ Քս,
՚ի գանձս պահեստի ասկերացն ցամաքելոց. որով ՚ի
ժամանակս կենդանականս սկզբնաւոր լուսոյ մտի
գարնայնոյն՝ նորոգման աւուրն պայծառութեան՝
քոյովդ ցօղով յոգի անձեցեալ այսու փրկութք ան-
մահականաւ և անցամաքելի վերամբարձութք շառա-
ւիղս ձգեալ իմանալեացն բարեաց՝ դարձեալ դա-
լարացոյց և կրկին ծաղկեցոյց, ըստ քոյինաշունչ
դրոյն յուսադրութեան։ Եւ քեզ միայնոյ փրկողի
և

և հոգւոյդ քում հօր խնկակցի՝ միանական տէրու֊
թեանդ և անճառ երրորդութեանդ՝ խորհրդական գո֊
վեստիւ փառք և երկրպագութիւն յաւիտեանս․
ամէն․

+ Ս յերափէն ցաւելուած կրկին հեծութէն՝ նոյէն հայրաէ, առ֊
նոյն ասելու մաղթանաց բանէ․ Ի խորոց սրտից խօսք՝ ըստ ձայ․

✻ Բան․ ՂԹ․

I Ո՛վ Տ՛Ր․ կեանք և արարիչ․ ողորմած․
գթած․ լոյս․ երկայնամիտ․ անոխակալ․
մարդասէր․ ամենագութ․ պարգևատու․
փրկիչ․ օրհնեալ․ գովեալ․ բարեբանեալ։ Պարան
ամրութե․ պատսպարան վստահութե․ առանց նեն֊
գութեան բարի․ առանց խաւարի ճառագայթ․ քաւ֊
ւիչ մեղաց․ ողջացուցիչ վիրաց․ անհասանելեաց հր֊
նարք․ անմատչելեաց հպաւոր․ անյուսութեան ելք․
անուն քո խոստովանեալ՝ ընդ որդի․ և հօր քո ընդ֊
քեզ հզօրի և աչաւորի, և հոգւոյդ ամենակալի՝ և
ընդ քեզ երկրպագելւոյ փառք և պաշտօն գոհա֊
բանութեան՝ յաւիտեանս․
ամէն․

+ Ս. Քրիստոսին յաւելուած նշին հեծութեան՝ նորին հայցողէ, տանոյն ողբերս նարեկանոյ բանի. ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան. Գ.

1 Բարեբանեալդ ես երկնաւոր, միայն արարիչ, ո՛վ ամենակալ. մեծութիւն ահեղ. գթութիւն օրհնաբանելի. ողորմութիւն խոստովանելի. բարերարութիւն երկրպագելի. խնամակալութիւն պաշտելի. մարդասիրութիւն տօնելի. պահպանութիւն խնկելի. բարձրեալ անքննին. մերձաւոր կամարար. ապաւէն անկասկածելի. մխիթար սրտից. փարատիչ վշտաց. ապաքինիչ ցաւոց. սպառումն վըհատութեանց. բարձումն պարտեաց. փոխարկիչ կարեաց. կարգաւորիչ կրից. յարմարիչ բանից. սանձարկու լեզուի. շրջադրութիւն շնչոյ. կացուցիչ հագագի. ամփոփիչ խորհրդոց. կրթարան կամաց. արձանացուցիչ յուղմանց. հանդարտութիւն մրրկաց. խաղաղութիւն ծփանաց, որ ունիս զթելոց ամենայնութեաց իշխանականիս, եւ իմաստութեամբ նուաճեալ առ քեզ դարձուցանես.

2 Գոհաբանեալ միշտ երախտաւոր, որ հեզութեամբ անհպարտութեան երկայնամտեալ հանդուրժես տեսչանոք անճառ հրաշիւք՝ յանձինս սրբոց. Թագաւոր էից համայնից, ամենից ծանուցեալ գթած. սկզբնահայր եւ նախաշաւիղ սիրոյն ընթացից. ճանապարհ կենաց, որ առաջնորդես քաղցրութեամբ՝ դիմելոյս ՚ի լոյս վերին. Ձեռնկալու մեծ վստահութեան, որ ոչ թողացուցանես գայթագղելոյս ՚ի վայր կործանել. յուսոյ կերպարան, ճշմարիտ առհաւատչեին աղա-

չո

չողաց մատանց յայտնի երևեալ․ ապաւինութի՟ համ_
գըստեան, որ ոչ երբէք մատնես վտանգի դատա_
պարտութե՟։ Ազատութ՟ շնորհաձիր, որ տաս լիապէս
առանց փոխարարութե՟ փրկանաց․ առատութ՟ անմա_
խանձելի, որ քոյին փառաւորութե՟՝ զանարգ նիւթ
հողոյս ճոխացուցանես։ Պայծառութ՟ անստուեր,
որ ճառագայթիւք ահեղ բարձրութե՟ պարածած_
կեալ զթշուառս՝ կրկին բարգաւաճ առնես։ Բա_
ւիղ մեղանաց բազմաց, որ զհեղքեալս ՚ի փրկութէ՟
առաջնոյն պայծառութ՟ նորոգեալ՝ վերստին վայել_
չացուցանես։ Հնարաւոր դիւրահաս առ ա՟մ ան_
բաւ գերամբարձութի՟ յաւէտ յառաջեալ․ ելք վըս
տահութե՟ առ խոստացելոցն վայելս․ երանութիւն
անձկալի, յոր զկենդանութ՟ շնչոյս լքանելն է ախոր
ժելի, զի զքեզ գտից՝ կենդանի։ Կամք անփոխա_
դրելի՝ առ ՚ի քաւութի՟ գերոյս զօրացեալ ամենազօ_
րելի․ անսխալելի դեղ կենաց, որ և մեռելոց՝ բնա_
ւին եղծելոց առնես զանշնչելիս։ Ամենաստեղծ
աներկբայելի, որ զհուրբ կիզեալն, և զհողմով հո_
սեալն, և զժանեօք գազանաց ծախեալն, ՚ի քթթել_
ական նովին հիւթականութ՟ անպակաս յարուցա_
նես։ Անհաւասար համարձակութ՟, յորում ա՟ծօրէն
պանծանօք պարծելն է իրաւացի։
3 Հայեաց Տէր՝ յերկնից զուարթ քաղցրութեամբ՝
յամենակործան վտանգ նեղելոյս, և արա ան_
դորր հանգստական դիւրաւոր՝ ՚ի բազմատագնապս
հեծութէ։ Եւ զյարուցեալ գումարս սատակչացն,
եթէ սպառազէնք այսական դժնեայ ճնարաւորու_
թե՟ բուռն մարտակցաց պատկանեալ զինուք, եթէ
մե

մեղաց տգեղ՝ և քո առելի կերպարանք, եթէ ցաւոց
և ախտից վասնիւ և կորստական նշմարանք, մերժեա_
ցես հանցես հատցես խափանեսցես և հալածեսցես՝
հեռի սահմանաւ խոպառ տարադրեալ անդարձ ո_
րոշմամբ վերստին կորստեանն . և կառուցես կա_
ցուցես նպատակ կենաց և ամուր մահարձան՝ ըղ_
նշան խաչիդ՝ ապաւինելոյս 'ի քեզ՝ փրկութիւն.
Եւ յայսմ անպարտ և անպատիր և անխախտելի ար_
ուեստից ահաւորիդ մեծութե, լուծցին որոգայթքն
գաղտնածածուկ սատանայականք . կապեսցին մե_
քենայքն . վատնեսցին գայթակղութիւքն . խայտառա_
կեսցին հաղելիցն դրութիւք . յայտնեսցին երևոյթք
որսոյն . գացին նենգողին ծուղակք . վերասցին վար
մին վերաբերկուք . տոչորեսցին որոմանցն բոյսք . նզո_
վեսցին բռնաւորին չարաբանութիւք . կորեսցի՛ լար
խաբէութե 'ի մահ որսողին . պարտեսցին պատրողին
բանսարկութիւք . պակասեսցին զէնք զրպարտողին .
անկցին սուսերք մահաբերին . սուզեսցին սադրո_
ղին պատրաստութիւք . արձակեսցին տոռունք տագ_
նապողին . Մաշեսցին սուտ կերպարանք կեղծա_
ւորին . սաստկեսցին խրոխտակնացն խիստ յարձակ_
մունք . ցրուեսցին կցորդութիւնք կերչացն . բա_
ժանեսցին ագինք աւազակացն . քայքայեսցին բոյլք
բարբարոսացն . քանդեսցին ամրոցք ապստամբողացն .
արգելցին ամպրոպք յանդգնելոցն . փարատեսցին
փորձողին անձրևք . հալեսցի՛ և ցամաքեսցի՛ եղեամն
աղանդաւորին . Խորտակեսցի՛ եղջիւր գոռոզին .
մանրեսցին ամբառնալիք դրօշիցն կերպարանաց . փշ_
րեսցին ամբարհաւանութիւնք հպարտացելոցն . նա_

Հանջեցին դիմեցմունք ճանապարհացն․ քակտեսցին
միաբանութիւնք զօրացն բելիարայ, թէ անմարմինք և
եթէ մարմնաւորք, փախիցեն ընդ նոյն ճանապարհ
'ի մի շաւղաց հեռոց՝ յեօթն տարակոյս, 'ի գուբն ինձ
փորեալ՝ ինքեանք ընկճեսցին։ Ողջանակեսցին ձը
մերունք ձանձրացուցչին․ հալածի՛ կայն կցորդուն՝
մշտաջան աւազակին․ նողկասցի՛ մոլացս կայից՝ համ_
բոյր շողքորթին․ ընդ միջեալ մեկնեսցի՛ն՝ նենգաձը
գութիւք նեղչին․ կացցէ 'ի սասանման՝ նաւ խար_
դախողին․ խլեսցին յարմատոց անտի՛ ատամունք խա
ծանողին։

4 Սո փայտիդ օրհնութե կենաց, յորում պրկեցար
ած անըմբռնելի․ յիշատակաւ բևեռացդ, որով
'ի գործի մահուն մածուցար՝ արարիչդ երկնի և երկ
րի․ արեամբդ տէրունականաւ, որով զվիշապն մեծ
կարթիւն ածեալ որսացար․ լեզուոյն դառնութե, զոր
արբեալ՝ զդեղատուութի կորուսչին արտաքս հեղեր․
պատմաբանութե ըղձական ճառիւք կրկին սարսա_
փելեաց, որով զլըբութի հակառակողին ըմբերա_
նեալ ամաչեցուցեր․ անուամբդ անհասականաւ ա_
մենայնիւ անթարգմանելւոյդ, յորմէ դողան և դա_
տապարտին սոսկացեալ սատանի սարսափմամբ՝ բնու
թիւնք ամներևութից և աներևութից, եղիցին այս
ամպարգևք շնորհաց՝ խոստովանելոյս 'ի պաշտպա_
նութիւն, 'ի բժշկութի և 'ի քաւութի։ Նա մահա_
բեր դառնաթոյն օձին, և որ 'ի նմա ազդեաց տխե_
զերադաւ չարութին, 'ի սատակումն եղիցի նորին․
նոյն ինքն 'ի կորուստ և յանբժշկակին հարուած տան_
ջանացն՝ սովաւ մատնեսցի, կապեսցի և ըմբռնեսցի։

Նղի

Եղիցի՛ ողորմութ՟ին ստեղծողիդ ընդ իս, և շունչ ոգւոյս իմ ընդ քեզ անբաժանօրէն կապաւ միա_ ցեալ 'ի մի.

5 Եւ որ դք ընթերցցի զայս աղերս ձայնի՝ մաղթա նաց գոչման՝ աղօթից հայցման, ծերոյ և տղ ղայոյ, կուսի և երիտասարդի, և եթէ յաղախնաց դք պաղատեսցի ա՟ծսիրաբար, հաւատարապէս անաչա_ ռութեամբ ընկալցի՛ն 'ի քէն մասն երանութ՟ե՝ պար_ տուց ազատութ՟ե, հաստեալ վերստին յանարատու_ թիւն նորոգ մաքրութ՟ե, նկարեալ դարձեալ զքոյդ կերպարան անփոփոխելի. Ահա տէրապէ՛ս հընա_ րաւոր զօրեղ անպատում անհաս անիմանալի, տես_ ցե՛ս տառանօր 'ի հառաչանս կողկողանաց այսր հե_ ծութեան, որ 'ի բոլորից շրթանց ընծայեալ քեզ մատուցանի, վ՟ն հօր քոյ երկնաւորի և բարերարի, և հոգւոյդ ս՟բյ փառակցի և կենդանատու՛ի. աստ_ ուածածնիդ բարեխօսութեամբ, և խնդրուածովք ամենայն ս՟բց. Օ՛ի դու ստեղծեր զա՟մ. և 'ի քէն եղեն ամենայնք. և դու տէրես ամենայնի. և քեզ փառք յամենեցունց՝ միդ յիսկութենէ անժամանակ երրորդութ՟եդ, զուգակցապէս փառաւորեալ յան_ բաւս, և յաւիտենից յաւիտեանս.

ամէն.

+ Ս. Ճրագին յաւելուած ներքին հեծութեան՝ նորին հանգոյն է, ա-
նոյն աղերս մաղթանաց բանի ։ 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Աստուծոյ ։

*Բան · ՂԱ ·

1 Տէր գթութեանց եւ Աստուած ողորմութեանց .
անուն մեծութեան . ձայն ահաւորութեան .
կոչումն սաստկութեան . լուր անհասութեան .
բարբառ զօրութեան . ճնչումն հիացման . յուսադրու-
թիւն բարերարութեան ամենողորմ քաղցրութեան ։
Որում երկուցեալ սասանին ամ̃ բնութիւնք եղելոց .
'ի քո սպառնալեաց ահիդ պակուցման՝ սաւառնին
սերոբէք . ամփոփին քերոբէք . պարուրին պարք լու-
սակերպիցն . երկնչին հիացմամբ բոլոր պետութիւնք
վերնոցն . նոյնք ցնծան զօրութ̃ մեծաւ 'ի մի նո-
ւակատիս բերկրութեան . զարհուրին դեւք . ընկրկին
չարութեանցն գունդք . պակասին խաւարասիրացն հո-
գիք . անդնդոց մատնին հրեշտակք օտարին ։ Կա-
պին նշանաւ խաչին՝ յարձակմունք դիմամարտին .
փակին 'ի ստորին բանտի՝ քինաւոր ամաղեկացիքն .
անխզելի հանգուցիւք պաշարին՝ խումբք հակառա-
կորդին . արգելին անզերծ գնդանաւ՝ մահաղինացն
կաճառք . պնդին 'ի մեստաղս ահեղ հրամանիդ՝ ոյսա-
կանացն գումարք . պապանձին կարկեալ՝ ընդդիմա-
բանիցն դասակցութիւնք . պարաւանդին հիւծմամբ
կորստեան՝ աներեւութիցն ժողովք . անլոյծ շղթայիւք
նեղին՝ առաքելութիւնք դերապքրիստոսին ։

2 Ահա կարկառեմ մատամբք ձեռին՝ զտէառնագը-
րուն նշանիդ 'ի ժամ գիշերիս , որ ո՛չ մթանաս
խա

խաւարաւ անգիտութե՛ ամենեւի՛ն տեսականուն,
քան թէ ՚ի լոյս անմատոյց հանգուցեալ բնակես։
Ընկա՛լ զաղաչօղս փառանգաւոր գոհաբան՝ ընդ պահ-
պանութե թեւոց հզօրիդ · փրկեա՛ ՚ի ցնորից՝ եկա-
մուտ պղտորութեց · սուրբ արա զզգայարան հայե-
լեայ՝ սրտիս նկատմանց · անհրացո՛ փայլեւիդ կենաց՝
՚ի տխրական անրջոց · արեամբ քո սրսկեա՛ զշրջա-
կութիւնս կոյիցս · զհետս ելումնիցն՝ կաթուածով
կենարար կողիդ գծագրեա՛ · երդոցն պահպանարան՝
քառակերպիդ ձեւակերպութիւն եղիցի · հանդէպ
տեսութե աչացս ամբարձմանն՝ փրկական քո կրից
խորհուրդ առդիցի · ընդ բարաւոր յարկիս՝ չարչա-
րանաց քոց գործի հաստիցի · զծառայդ օրհնութե՝
հաւատք յուսոյ իմս կախեսցի ։ Որդէ՛ւ տէր՝ տուլա-
զպատակիչն հոգւոց · մոցէ՛ անխափան՝ պաշտպանն
լուսոյ · եւ ընդ սաստիկ ծանրութե ցաւոցս՝ եւ զբեռն
պարտեացս թեթեւացո՛, զոր ՚ի լռաբանի մնացս ամ-
փոփման մահճացս անկողնի՝ ուշաբերեալ զհուսա-
հատութեցն դառն պտղոցն՝ խոստովանիմ ամենա-
գիտիդ զանհամար մասունս գործոց չարաչար ա-
նօրէնութեանցս ։

3 Հանգո՛ զխոստակեալս ՚ի բազմածուփս աշխատու-
թեանս · բարձ զտաղնապ տարակուսանաց ոգւոյս
կործանման, զդառնութին ընդ վշտացն · զհեծութին
ընդ կրքեացն · զանձկութին ընդ թշուառութեցն ·
զհառաչմունսն ընդ խորտակմանցն · զբեկութիւնսն
ընդ ապշութեցն · զթմբրութին ընդ շշմանցն · զար-
բեցութիւնն ընդ յիմարութեցն · զթերամտութին
ընդ խելագարութեցն · զասուսմն սիրոյն, եւ զհրոյին

ջերմութի աղուական ախտին։ Օժանդակ լեր որ կարութե բազմատխուրս տարտամութե, բարեգործ աջովդ շնորհի․ ձեռամբդ նորոգողի․ մատամբդ կենսաբաշխի․ փառօքդ մշտափայլի․ յարակայութեամբդ աներծի․ երեսօքդ զուարթականի․ խնկութե էիդ պաշտելի․ բարձրուէդ երկրպագելի։ Հատո՛ զչարաչար հեծութի՝ կորստականս խեղդման, զնոր գիւտ չարին․ զհին խարդախութի բանսարկուին․ զոտար ազդեցմունս՝ 'ի մահ կրթողին․ զանյարմարական երևոյթս՝ հնապաղորդեան եղեռնագործին․ զառ աչս ճնարադրութին դժնդակ դիւին․ զողոքական բոցաշնչութիւն ձգօղ կախարդին։ Պահեա՛ 'ի տեղւոջ հանգստեան մեռօրինակ այսր դադարման, յաներևոյթ մտածութեանց․ 'ի մասնաւոր սխալութեց․ 'ի մեծագոյն գայթագղութեց․ 'ի փոքրագոյն ոտնաւութեց․ 'ի խաբեբայ չար ձանձրութեց։ Հեռացո՛ զանհանդէպ մտածութիւն 'ի զգայութեց ծառայիս յանցաւորի, զկիրս բարկելիս․ զխարս թշնամանելիս․ զդիպուածս պատկառելիս․ զհետս վրիպելիս․ զպատիրս ձաղելիս․ զխորհուրդս անդոսնելիս․ զաւելոբանութիս նշկահելիս։ Նախաղ հոգւով և անշաղախ մարմնով զապաւինեալս 'ի քեզ հանդերձեմ, 'ի շնչմանէ հողմոց․ 'ի զարկմանէ բռնութեց․ 'ի բախմանէ փոթորկաց․ 'ի յոստմանէ մրրկաց․ 'ի յարձակմանէ գաղանաց։ Ի կափման աչացս՝ հոյեցուած սրտիս մի՛ ստուերասցի, այլ՝ զուարթասցի՛ պայծառացի՛ վայելչասցի՝ ընդ քեզ փայլեսցի՝ տէր յ̅ս ք̅ս, լուսաւոր վառմամբ անշիջանելեաւ։ Բանիւ քո սրբեա՛ զպատսպարանս բազմականիս, 'ի խոլամանկունեց․

՚ի զբաղմանց . ՚ի քո տեղի յիշատակաց . ՚ի վերնա-
մարտ մտածմանց . ՚ի քրիստոնեական մորոսութեանց . ՚ի տի-
րանենդ անշնորհութեանց . յաստուածընդդէմ հերձ-
ուածութեանց. Գնդիւք վերնայնոցդ՝ վերակացու-
թեանն լեցիս , պետութեամբք . իշխանութեամբք . զօրա-
ւորօքն անյաղթականաց՝ մաքուր մատակարարաց՝ սբ̃
ա̃ծութեանդ . առաքեալքն՝ աւետեաց աւետարա-
նաւն . մարգարէքն՝ կտակարանօքն . մաղթանք եր-
ջանկացն՝ ՚ի կատարածի աւուրն ընծայեալ. Որովք
նիրհեցից երկիւղիւ ըստ քեզ՝ տրտմութ̃բ , և զար-
թեայց շնորհօք քո՝ կրկին ուրախութեամբ . եթէ
վհատութ̃բ ննջեցից , յարեայց դարձեալ հոգևո-
րական բերկրութ̃բ . եթէ ընկողմնեցայց մեղանօք ,
կանգնեցայց վերստին զատեալ ՚ի խղճէ անաղտ ամ-
բծութեամբ.

4 Լո՛ւր խնդրուածոց ամենահաւաչ ձայնիւ հե-
ծութե̃՝ միայն բազմագութ , բարեխօսութ̃բ
սբ̃յ ա̃ծածնիդ , և ամենայն արդարոց , և նահատա-
կաց ընտրելոց . Եւ քեզ փառք յամենեցունց՝ իմով
գոչմամբ վերառաքեցեալ սրբովք զուարթնոցն ան-
մահականաց դասուց՝ ՚ի գովեստ հօր քո ա̃յ մերոյ,
և հոգւոյդ սբ̃յ բնաւից հաստողի և նորոգողի,
յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն .

+ ՚Ի փոյթն երջանիկ բարեբաստութեան՝ ժամահարին խորհրդածութեան · աղաչանս եդեալ ընդ հերպարանս նորգիմանութեն ·

✳ Ռան · Գ, Ռ ·

1 Գոհանամ զքէն բարերգութ՝ միայն մարդասէր, արարիչ երկնի և երկրի, որդի ա՟յ կենդանւոյ, այն ինչ զարթուցեալ՝ անձկութբ սիրոյ քո յիշատակի՝ 'ի լռութե հնչման՝ փոյթով հըրաւիրման. Որով բախեալ զձայնարձակութեանցն զաղդողարան, սթափեցայք կանգնեցայք, 'ի վեր յարուցեալ 'ի մեռօրինակս թմբրմանէ · ուստի իբր կոչմամբ սփոփանաց բանի՝ բերեալ ձգեցայք 'ի ժամ պաշտաման օրհնաբանութե, յանդիման լինել քեզ ուրախութբ՝ հանդէպ հառուցմանս բեմի ·

2 Ահա փառք քեզ՝ անսահման անուն՝ և անբովանդակելի զօրութե, որ այսքանեօք հնարաւորութեամբք՝ ընդ փրկութե իմում հոգացար · գոհաբանեալ անեղծ խակութե, որ կերպարանեցեր հրաշիւք աստատին զհանդերձելոցն նմանութե, հանդարտ գործեաւ վայելչականաւ փոյթի անօթոյ՝ առ քունս անյարիր՝ սաստիկս որոտացեր. Որպէս թէ ընդ ծուլութեանս դանդաղութե՝ զյանդիմանութե խրատուդ խառնեցեր · 'ի հայրենի սիրոյդ հեզութիւն՝ զուժգնութե ձայթմանն յարեցեր · յընդոստ զարկուած երկուց միջնորդաց՝ մարդասիրաբ քաղցր անձրևեցեր · ոչ մեղմութբ մեղմական վանդիւն՝ նիրհմամբ ընկղմեցեր, և ոչ անխնամաբար աչաւորութբ՝ զտառապեալ հոգիս զարհուրեցուցեր · Ներտորական երկրպագութե սաեղծչիդ բոլորից, որ այժմէն

ցու

ցուցեր համօրէն յայտնապէս՝ զօրինակ անհեղ բարբա_
ռոյն՝ մեծի աւուրն յարութեան . կենդանացուցեր
՚ի դադարմանէ դժոխական անբանութէ . ՚ի խնդիր
ելեալ կոչեցեր զպակասամիտս՝ ՚ի գիտութիւն ուրախու_
թեան . արարեր զայն՝ լինել հանդերձից անարատ
հարսինն՝ առ սէր փեսայիդ . երկուցեր փոքր այս իր
թանաւ՝ զապարասանին զխիթխարուի . լուծ ստուար
կրթութե՝ սատանայական ուսոյ՝ զայս իր գործեցեր .
վարապան վանից՝ չարախօսին կզակաց եւեալ կաղ_
մեցեր . Փառաւորեալ յաւէտ անբաւ բարձրուի
մեծիդ այ , որ փոխարկեցեր զփայտին պարտիս՝ յա_
ղատութի շնորհիդ կենաց . իմաստնացուցեր վերս_
տին դարձեալ՝ զխմարս ցնդեալ՝ հոգեւորական հան_
ճարովդ . կարկառ կուճմամբ՝ զանբժշկուի հարուա_
ծոց օձին՝ առանց մոռացման միշտ թարգմանեցեր .
ընդ երրորդութէդ գծագրուի՝ զկապն երեքկին՝ իմ
մատակարին ՚ի կատարածին սովիմբ կրկնեցեր :
3 Պօղոսս ներբողեց՝ բուրմամբ խնկոց վերառա_
քեմ քեզ՝ ամենախնամ, զի ՚ի ստապատիր կռոյն
բազմաստուածութենէ՝ առաւել յաճախագունիւք
որսացար զանձն իմ պարտաւոր՝ ՚ի քո երկրպագուի .
խորոխտ և ահարկու նուիրեալ փայտիւս՝ զճշմարտու_
թիւնն քարոզեցեր . մեծացուցեր այսր պատճառաւ
պատշաճականաւ՝ զնոր աւետարանութեդ պատիւ :
Այն ինքն աղաղակ բարձրուէ գոչման սպառազի_
նութեանդ քո՝ մրցոյ պետութեց կայսերաց երկրի
տր քո . Նշան խրախուէ աւարտման հանդիսի մարտի
քոյ՝ յիսուս , յորում իմանալին փարաւօն կապեալ
ըմբռնեցաւ . կուիչ հանապազորդեան՝ գլխոյ դա_

դա

գաթան հպարտացեալ չարագործին՝ շերտս այս տա֊
շեցեալ։ Սովաւ գումարին ՚ի պատերազմի որդիք
սիոնի՝ ընդդէմ աշխարհակալին խաւարի․ տօն իմն
ա̅ծաւանդ կրթութեան կարգեալ ՚ի հեռուստ՝ այս
դրօշուած իւղեալ՝ առանց ճանալոյ և կամ խափան֊
ման․ նշանակիչ ժամանակի ապագայիցն հատուցման՝
՚ի բացուստ անդր ծանուցմամբն․ ազդակից հանգու֊
նանման կենացն փայտի՝ որ ՚ի դրախտին ա̅յ․ կոչա֊
րան բարւոք հաւաքման փոյթ ընթացիւք՝ ՚ի յարկն
օրհնութե̃․ պատկեր տեսակի անկոյն գիտութեան՝
՚ի կարգ ընտրութե̃ բարւոյն և չարի․ յիշատակ մեծ֊
տեառնագրութե̃ յերեսս կերպիս հողեղէն սրբով՝
զնշան խաչին․ նախադեկոյց աւետամատոյց փառաց
գալստեան՝ ՚ի դշխոյն պահեալ ս̅բ թագաւորին․
յորդորիչ քաջալերական՝ մաքրապարիցն խրախճա֊
նութեան․ անախտական սիրարկու՝ անձնահամբոյրն
կցորդութե̃․ շքեղաշուք քողընծայ՝ ամենածին կուսի
թագուհւոյ․ յորդարիչ ծածուկ պճնութե̃, որ ՚ի
հոգին է վայելչութի̃․ նմանու̃ի պատգամին սինայ,
որ ՚ի տէրունեացն արտաքս առաքիւր․ միշտ օրիորդ֊
պանծալի անշաղախ որդւոց մայր անարատից՝ սովաւ
փառաւորդէր ։

4 Գերագոյն քան զերիքովին փողն եղջերեայ՝ ըղ֊
բռնութին բելիարայ՝ սովաւ հարթեալ տապալե֊
ցեր․ քարինս արձակեցեր պարսի̃ւս այսու փայտեայ՝
ընդդէմ գողիադու․ գայլոն նորոգ կառուցեր՝ վր֊
կոյ ահարկու՝ կործանմանն սատանայի․ զ՚ի խոր ամէ֊
ցեալ արմատս մեղացն՝ մեքենայի̃ւս այսու խլեցեր․
զմոռացեալ գործոցս իմ պարտիս՝ այսր երախտեօք

ընդ իս կապեցեր։ Ո՜ որ եթէ այլ իմն ձայն բանից
ա̄յ անուանեմ նախապատուամ եկաւորութ̄ն՝ ոչ սխա‿
լեմ, քան թէ ճշմարտեմ։ 'ի տկար ամանս այս նիւ‿
թոյ հոգեկրի՝ մեծութ̄ գործոցդ յի՝ առաւելապէս
պատմեալ հուչակի։ բիւրաւոր օգնականութիս վեր‿
նապարգեւս եւ քոյինատուրս՝ 'ի յայսմ անպատապար
ապաւինութէ՝ երկրականաց զարմանագրեցեր։
5 Խոստովանեալ անուանդ անքննին՝ մարդասիրիդ բա‿
րեխնամութեան, խնկեալ խորհրդով սրբամա‿
նութ̄՝ անգծագրելի կերպարան լուսոյ։ որ կրկնա‿
ձիր նշանաւս այսու՝ նետս արձակեցեր հեռաձիգս
ձայնատրականս՝ օդաչուս եւ յարմարաթռիչս՝ ունօղս
յինքեան հոգի կենդանի։ որով անսխալ հանդիպ‿
մամբ ընդպատակն խաւարոյին աղեղնաւորին գաղտ‿
նութ̄՝ յաւէտ կործանմամբ՝ 'ի յետս ընկճեցեր։
Իբր զպատնէշս ամրաբերձ բերդամարտութ̄՝ կանգ‿
նաւորս անվայրարկելիս՝ աստուտս անտանօր զկտեալ
դիպուածս այս փայտի զարկման՝ հրեշտակ կամա‿
րար՝ թշնամւոյն ներհակ վերյուզարկեցեր։ Բանիւ
հրամանի մեծիդ ակնարկութ̄՝ օծութ̄ շնորհիդ
արեամբ քո խառնեալ՝ զայս եղջիւր խեթկլէ՝ մոլի
գոռոզին, իբր զխաչիդ փրկանակ յեռանեալ սրեցեր։
'Ի մեծ ազդմանէ այսր աղաղակի գերքան 'ի վեր‿
նոցն՝ քանդեալ վերացաւ դրանդն ամրութ̄ կամաց
անվայելուչ եւ ամէներկչոտ խենեշութեան կարծա‿
մլութին, ընդ հրէական սրտին խմաստից՝ եւ ստուերա‿
կան տանն կործանութ̄։
6 Փառաբանութի քեզ վերընծայեմ՝ անմահ թագա‿
ւոր։ զոր արարեր եւ հաստատեցեր աջովդ քո հզօր՝

ադա

աղաչեմ զքեզ՝ կրկին ներգործեա։ Անցուցեր սովաւ հերքեալ ու՚ի մէնջ՝ զխէթ դժնդակ խորամանկութե բանսարկուին. զտաժանական տապ մեղաց. զհողմն դառնութե շնչման խաբողին. զտարր որկածից մահու երկխուղի. զառ՚ի յօդից ցնդմանէ վնասակար բերմունս տխրեցուցիչս. զայսախառն հեծեծութիս թալկացուցիչս։ Ցրուեա՛ վերստին քոյինազէն հեծանաւ՝ օժանդակեալ թեւօք նշանիդ՝ զամպս հըրածինս. զորոտմունս կարկտաբերս. զցաւադին ցոլմունս հրախառն կեղծաւորութե փչման՝ բազմոտանի վիշապին. զսուր սատակման, զճակատամարտ դիմեցման, զյարուցելոցն ՚ի վր վայրենական խորհրդոց, զդիւացն կոքաւս։ Յորմէ զարհուրին յայսմ իրէ փոքուէ՝ տեղի տուեալ մեծաւ դողութ, կիրթ խմ ծանօթութբ յայտնի գիտացեալ, թէ յոյս ազգձայնի՝ յառնէ մր ՚ի դատաստան։ Եւ խրախուսին յոգի արութբ՝ զրահեալ պնտապէս սուսերաւ հոգւոյն՝ ածարեալ մարտիկք ամենայն՝ ՚ի ձև կանոնի պար յիշատակի, որ զամենափորձ հրոյն ընտրութե գոչմամբ անկերպագրելեաւ՝ համօրէն ազանց քարոզէ ՚ի յօրինաւոր ասպարէզ՝ երջանկաբար նահատակութեան։

7 Հարաւ ահա՛ փող աւագափող, համբարձաւ սովաւ ած օրհնութբ. պատմեցաւ սովխմբ ամենայն երկրի. հնչեաց ՚ի լսելիս բաժանման հեթանոսաց. ձայն պահապանաց մեծին զօրացաւ, ընտ բանին էսայեայ, և՚ի նոյն բարբառ առ հասարակ ցնծասցուք. Յնդեռուն ջրոյն առակաւ՝ ՚ի ձեռն սորին՝ թշնամեք խաչին. անպատուեցաւ ճաշակն պտղոյ առաջին

փայ

փայտին · տօնեցաւ նիւթս այս խորհրդական՝ կենաց անուանեալ · անարգեցաւ երկաթ՝ առ՚ի պէտս պատերազմի · իբր զօրութեամբն՝ ՚ի սանձս երիվարին մեծին նշանի՝ այս փայտ կենաձայն յարմարադրեցաւ · ամփոփեցաւ օծեալս ցպով հովուին երկնային՝ սուր իշխանութեան մարդկային ձեռին · Ո՛չ գծեաց ՚ի քար տաճարին՝ մուրճ ինչ գործողի, իսկ յածակերտս խորան՝ փայտս այս նուիրեալ ընդ խաչին թեւոց սրբացեալ զօրէ ։ Ո՛չ ՚ի գլուխս ամոցն, եւ կամ յեօթնիցս եօթներորդս յոբելինիցն՝ յանկեան ուրեք խափանմամբ փողէ, այլ ընդ ծագս տիեզերաց՝ եւ ընդ ծիրս եզերաց՝ ՚ի ծոցս ջուրց բազմութեան ծովուց եւ կղզեաց նոցա՝ յաճախ սաստկութբ՝ անարգել ձայթմամբ իմն ածայնով հնչեցեալ աւետարանէ ։ Կոտորեցան սուսերք սատակողին՝ այս փայտի ցուցմամբ, յանօգտակարէ անտի մեզ փոխաձեւեալ՝ ՚ի խոփս եւ ՚ի մանկաղս ։

8 Ո՛չ արձագանք արձանաց ՚ի խորոց ինչ գանձուց՝ խիստ առաքեցեալ, եւ ո՛չ դժնդակապէս, ըստ իմաստակի ումեմն օտարի, զօդ վիրաւորեալ · ո՛չ անախորժ սրութբ ընդ ունկն մտեալ, եւ ո՛չ զաման ուղղոյն անկամակութբ չար թնդեցուցեալ · ո՛չ ոսկերցն փուշ խրտուցման՝ յանձն բուսուցեալ, եւ ո՛չ մտացն այլայլ ապշութի առաջի արկեալ · ո՛չ զանդակ նիւթոյ պղնձոյ դանդաչեցուցել, եւ ո՛չ քար ընդ վիրդս սալի՝ առանց քաղցրութե առ նոյն զարկուցեալ ։ Պարփակարան անխորտակելի նորոյս սիոնի · մի սա ՚ի սպասուցն կազմուածոց արարչաւանդիցն գլխաւորաց, զոր եկեղեցականքս քրիստոնէից՝ ընդ ղեւտականացն զդուշա-

ւո

ւորպէս բարձեալ յանձանձեն . օրինակ ձայնի հրեշ
տակին, զոր առակողին բան՝ հաւուն կոչմամբ այսու
տեսակաւ զայն տպաւորեաց . նոր գործի շնորհի նը
ճագարանաց աւետարանին՝ զարթուցիչ հոգւոյն այ
առ մեզ , քան առ օրինաբանութ՛ն սաղմոսարանին՝ ՚ի վե՛ր
եղխէին . Սկըզբնապար նախընթացութե աղէյարմար
ջութակաց՝ բարետաւիղ ողբերգարկութեց՝ բարացու
ցական բամբռան բառացի բարառնութեց՝ սրինիկ նո
րոգ այլիմն տեսակաւ առեալ մեզ՝ ընդ ձնոյն փոխա
նորդութե . ոչ հեթանոսօրէն ուրուածոյն ձնչման,
և կամ հրէաբար խակախորհութե , զոր մարգարէն
տերամբ ազդեցոյց՝ ՚ի բաց արա յինէն , այլ զսա սի
րեաց և կրկին պատուեաց մաքրական տածմամբ՝ ա
հարկու դիւաց և ամ չար պատահարաց։

9 Նաւ արդ ընկալ օրհնութե յարդեալ գովեստի
զայս տուր սրբութե՝ ինձ պահպանութի և քո
փառաւորութի . քո պաշտօն՝ և իմ գոհութի . անաղանդ
արուեստ բարձրութե՝ արարչական փառաւորութեդ։
Սոցէ ձայնդ այդ ամծարեալ՝ է պատուաստ յօդիցս
շաղկապութե , հանել ՚ի հոգւոյս զպատիրս դիւաց՝
և զմուտս անիծից՝ և մեղաց ապականութե ։ Արաս
ցես լինել զայս իր՝ նշանակիչ ջնար ջահաւորական՝
անջրելի նամակ՝ ջատագով անխափանական տրա
նական տնօրինականացդ։ Ահա պարգևեմ սմա՝
բարեգութ , աղաչեմ հզօր՝ կրկին մեզ շնորհեա
պահպանութի ՚ի դիմամարտից՝ յաներևոյթ և յերևելի։
Ընձեռեա մեզ ձեռն ամենալի , որ բանաս և մատու
ցանես պատրաստաբար բաշխմամբ ՚ի մասունս բազ
մապիսիս , օդոց քաղցրութի . անձրևաց շահեկանութի.

պա

պակասեցին քոյով հրամանաւ այսու բարբառով՝
հողմ տապախառն, շնչաւմն ցաւաբեր, յարձակմունք
հինից չար խարդախութեց. սովաւ խափանեցին ամ
դիմամարտութիւք զինուորութեց՝ դժնեայ մատնչին.
հալեսցին հատցին և մեռցին յերջանիկ ձայնէ՝ օ-
ծեալս այս փայտէ՝ որդն և ուտիչ, և ամ նմանք ա-
ցին, որ 'ի մերոց մեղաց զօրացեալ՝ ընդ մեզ պատե-
րազմին. Արմատացո մեզ սովաւ տունկ երանութ՝
զյուսոյդ 'ի քեզ մեծ պաշտպանութ՝ ստեղծիչ բոլո-
րից տէր արարածոց, զայս ծառ սաբեկայ, որ ունի
կախեալ 'ի դիտակ ոստոցն՝ զաւանդ մբ նորոգ՝ այժ-
մու փրկութես ծաղկեալ քև՝ քրիստոս, 'ի պտուղ
կենաց անմահականաց. Փախիցեն յանհուն հեռաս
տան խորին խաւարի՝ այսր փայտի փառաւորելոյ բա-
րեգեկոյց ձայնարձակութբ՝ նէսարք ներհակք ստա-
պատիրն սատանականաց՝ բազմաձեռնեան խարդաւա-
նողաց. Մերժեսցին սովաւ 'ի յանդոց՝ պտղատոհ
մական արօրադրութեանց մերոց սահմանաց՝ և 'ի քո
մշակեալ կենդանի երկրէ՝ վէրք վատնիչք, և հոյլք
մորմոքեցուցիչք. կորեսցին սովաւ՝ յաւելուածք կրկ
նատեղ և անվայելուչ պատահմանց՝ 'ի ճնարից չա-
րին 'ի մեզ յայտնելոց. Իսկապէս վանեսցի սովաւ,
ուք յերկպաքանչիւրոց բնութեցս մերոց վերերևին
ինքնատեղծութիւք՝ մերձաւոր դաւաճանողաց, յու-
մեմն օտարին վրիպակ մտածմունս, և յոյլումն դարշ
գոյութիւնք՝ անմաքուր զեռնոցն ապականողաց.
Փրկեա՛ տէր յս աղաչեմ զքեզ, փրկեա՛ բարերար.
կարկառեա՛ առ իս զաջդ ամենազօրդ, և օգնեալ ինձ
սովաւ՝ զերծո՛ զիս յամենեցունց ընդդիմացողաց.

Սառ

10 Կառնեսցի՛ միացի՛ հրաման քո 'ի սոյն՝ առ 'ի փո_
խարկել զանդամանդեայ սիրտս յլմարեալ՝ 'ի քոյին
բանիդ արդիւնաւորութիւն . հարցես մխեսցես զայս
նեցուկ հրաշից քումդ սքանչելեաց՝ 'ի սիրտս ծործաւս
և յոգիս լքեալս , և հաստատեսցես կաղմեալ պնդա_
պէս՝ 'ի կայումն ուղիղ անսասանելի . իսկ զանըն_
դոստն կակղացուսցես զարթնուլ և զգաստ լինել
յոգի հեղութեան՝ ա̃ծաւանդ քո պատուիրանիդ , ո̃պ
զպօղոսն և զմատթէոսն . Յիշեցո՛ մարդասէր պատ_
ուեալս այս փայտիւ՝ զերախտիս խաչիդ , որով զան_
ճառսն ներգործեցեր . բարձ յինէն՝ կեցուցիչ , ըզ
վտանգ պարտեացս՝ պանծալի լծակօք ամբառնալեաց
նոր տապանակիդ . Նացցին կամօք քո՝ հզօր , 'ի յայս
ձայն կենաց՝ լսելիք սրտից յամառեցելոց . լուիցեն
յայս մեծի բարութեան քումդ ակնարկութեան՝ ականջք
խլից . պարզեսցին 'ի ձեռն սորին՝ լեզուք համրացե
լոց . լուսաւորեսցին 'ի սոյն՝ տեսարանք աչաց , հայել
մաքրապէս 'ի քեզ պշուցեալ անայլայլաբար . զղջասցին
դարձցին կազդուրեալ՝ կամք յափրացելոց . ընձեռել
տացես տէր՝ տագնապելոյս՝ անձրև արտասուաց .
Տողեցի՛ քև սա մեզ՝ լուր ցնծութեան . ձայն ուրա_
խութեան . բարբառ բերկրութեան . նուագ հանգստեան .
նիւթ երանութեան . պատճառ փրկութեան . առիթ քա_
ւութեան . մերժումն վշտաց . խզումն խեղդմանց .
ընդարձակութիւն նեղութեանց . համառօտումն խեթմանց .
հալածումն հեծութեանց . թեթևութիւն թառաչմանց .
յապահովութիւն կարեաց . կարգադրութիւն կրից .
սփոփութիւն վհատմանց . բժշկութիւն ցաւոց . տեա_
կանութիւն հեղգութեանց . ուշադրութիւն անտեսից :

Ի

11 Ի յոյս կամուրջ ցանկալի անխոտոր և անխոտոր-նակ, և 'ի վերնաշաւիղ բարձրաբերձ սրբահետ սանդուղ երկնաչու, առ Հայր քո օրհնաբան ահաւոր անուն՝ ձգեալ մատուցեմ՝ բարերար, Հոգւոյդ ա-ռաջնորդութե միանալ 'ի քեզ անընդմիջելի. որով և ընդ մի՝ միոյն և միասնական երրորդութեանդ՝ և անեղծ արարչութեդ՝ 'ի կենդանեաց և յանշնչակա-նաց Հաստելոց՝ վայելչական գոհութե փառք և իշ-խանութի յաւիտենական յաւիտենից. ամէն.

+ Մ[illegible] ցուեցուած նրքին հեծութե՝ նորին հոգւոյ, ա-նոյն աղերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ած.

Բան. ՂԳ.

Ի զօրն Բարեխօսութեն [illegible] սրբազան [illegible] Ածածնի.

1 Սուրբ ահաւոր անուն՝ բարձրեալ անպա-տում. անձկութե փափագ յօրախորժելի. 'ի սրբերգենիցն փառատրողաց միշտ սրբա-բանեալ՝ բնակեալդ 'ի սրբութ. լի և ամենալցեալ բարութե առատաձեռն աննուաղելի. լոյս բարի, և ծագումն գովելի. երկրպագեալ փառաւորելի, ահեղ և անզննելի. ամէն և յամենայնում. Ի յաւ-բանիւ դաշամբք յուսոյ՝ ուխտ ընդ քեզ միութե Հզօր, այո, ամէն, ալէլուիա. գովեալ թագաւոր Հանուրց. Ած բոլորից. ստեղծիչ գոյից, և Տր կա-մարար. միայն առիթ պատճառաւորաց. փրկիչ և օծեալ մշտապաշտելի.

2 Ուստի մեկնապէս թարգմանել 'ի մեզ զայս գանձ
անվաճառ՝ և հարստութի̃ անփոխադրելի՝ յո̃ քո̃
արքայ երկնաւոր. որում դողութբ̃ մեծաւ սպասեն
անմահականացն ահեղից լուսաբերան բոցաշնչունք,
կրկնեալ քեզ յօժարութբ̃ 'ի հաճութենէ անխոտոր
մտաց՝ ծունր գոհութե̃. ստեղծօղ էութեց, որ են
'ի տեսման և 'ի ծածկութե̃. Որ եադ և էիր միայն
բովանդակ՝ ամենեւին անպակասելի. առեր զմերս իս
կապէս համայն, զի 'ի լրութե̃ քումմէ լցուցես.
օրհնեալ և բարեբանեալ՝ ծանուցեալ յաւէտ միշտ
անքննութեամբ ողորմութբ̃ մեզ 'ի փրկութիւն, 'ի
փառս և 'ի գովեստ անճառ բարձրութե̃՝ ահաւորիդ
բարերարութե̃, սկզբնաձիր օծմանս շնորհի՝ մեծա_
խորհուրդ հրաշազարդութե̃. Քանզի լոյս քո մեզ
ծանուցեալ՝ ճառագայթ անհաս. ծագումն անսահ
ման. արեգակն անաշառասփիւռ. աստղ սահմանից՝ եր
կակշիռ տարրութեանց. ճրագ ոտից՝ և լոյս հետե_
մանց, որով 'ի ցոյցս իմաստից եկեալ տեսութբ̃՝ բա_
նիս այս յարմարութե̃, տօնեմք պարերգութբ̃ հրեշ_
տակօրէն յստակամտաբար՝ փրկչավայելուչ կնդրկա_
խնկեալ զպարգևաբաշխ առատատրութի ամենիմաս
տից՝ յիւղ զուարթ անբիծ դաւանման. Քանզի
'ի սկզբան անդ՝ կապտեցելոյ ողորմելի տխրականու_
թեամբ՝ 'ի փչմանէ բարձրագոյն շնորհին՝ հոգին իմ
սկզբնաստեղծ՝ և ծնացեալ յաւէտ մեղացն դեր_
մամբ, 'ի մահ գրաւեցաւ. կապեալ ընդ եղծման ա_
պականութե̃ անզերծ հանդուցիւ, 'ի ծառայն պառ_
ճառաւորեալ՝ յանկումն անյարիր ամենակործան գը_
ըրման, հեղքեալ 'ի լուսոյ՝ այսր խաւարին վայրի
մատ

մատնեցաւ • Իսկ դու գրլթած տէր ողորմութեան, քանզի յաւէտ քան զնոյն ծանեար զոր ստեղծեր, և զի չէիցն ակնկալութեամբ՝ չեկաց յոր ինչ էրն, որում անկարողանայր իսկապէս տեսանել 'ի լոյսն վերին անմատոյց գերակայութե անսահմանելւոյդ, ոչ մշտափայլ յարակայ վառմամբ անաղօտելի տարածանեցեր, այլ գիշերայնոյն ստնալպիրծ մթին արհաւրաց՝ ձեռնկալութի ձիթոյ՝ շարամանութբ նիւթոյ պատրուկի ընդ նոյն զանգելոյ՝ յօրինակ քո անախտմութբ ընդ մեզ խառնելոյ՝ մարդասիրապէս հիւսեալ կազմեցեր • զի որ 'ի ստուերս մահու տարագրեալ գտաք՝ կանխակորուստ անկումն պարտեաց, 'ի պատճառ իւրին՝ աղդակցաւ պողոյն ջահաւորեցել հաւատոյն վառմամբ՝ 'ի նոյնն դարձցուք խնկաւորութիւն • ով և փայտին մահու՝ մածմամբ քո 'ի նա՝ ածեալ մածուցեր զմեզ, առակաւ մեծի խորհրդոյն՝

միաւորեալ 'ի փայտն կենաց •

3 Նաւարդ՝ որպէս ոչ է օր լրմամբ՝ առանց գիշերոյ, և ոչ անօրէնութի յարկի՝ առանց ձիթոյ պիտոյից խնդրոյ • քանզի իբր օրինակն հասարակային ոչ նուիրաւոր՝ զմարմնաւոր աչաց տեսութի լուսաւոր առնէ, նոյնպէս և մաքրեալն քրիստոնէից շնորհին՝ ընտրութեամբ անիմանալեաւ՝ զաներևոյթ հոգւոյ մութբ 'ի մեզ աներևոյթ՝ հրաշափառապէս պայծառացուցանէ • Ով է որպէս յիշուածն լուսարանի տէր աւազանին՝ լուացմամբ մարմնոյն՝ զանձինն հաւատամք առնուլ սրբութիւն, այնպէս 'ի յօծումն իւղոյն պարարեալ յուսով՝ զհոգւոյն զօրութի առվիմք և 'ի նոյն՝ համարիմք ունել տէրն անեղկմանելի •

Դու ոչ հրամանդ տրունական օրհնաբանելի՝ գթա-
ւութի մեղաց ախտացելոցն նախաճանէիր . իսկ ոչ
հաւատ ունողացն առ այն բժշկութիւնն հրաշալի՝
յանդիմանակաց անտուստ առ նմին մարմնոյն տե-
սակի՝ հաւատարիմ վկայ անդարձիցն հաստատէիր ,
այնպէս իւղս այս փրկութեան լուսով կատարեալ՝
հեղեալ 'ի մեզ օծանէ զարտաքին խորանս . իսկ ըն-
ներքին մարդս աներևակ՝ ծածկապէս մտեալ նոր
կենդանածնէ .

4 Պատկեր պանծալի այս զանգուած նիւթոյ՝ ա-
րարչիդ երկնի . քանզի որք զիւղոյն կրեցին օգտուի՝
որ յողորմութէն շահընծայութի , և դու 'ի գովեստ
քեզ զայս բան սահմանեալ , թէ ողորմած եմ ես տր .
քանզի ոչ սիրոյն անուան կցորդիս տծ , նոյնպէս 'ի
մանէ և այսու զիջեալ դծագրիս՝ ըստ տնտեսութեն
որ առ մեզ . Վեհագոյն մեծութե խորհրդոյ յարմա-
րաւոր դիմակերպութի՝ այս ճարպ պարարտութե՝ երկրի
թանձրութե՝ հողանիւթ գոյականութե . զի ոչ այն
մասն 'ի կենդանեայն՝ ոչ 'ի կերակուր հրամայիւր անդ՝
ըստ օրինին , այլ արտաքսութեանդ բոլորովին պտուղ
որոշիւր , նոյն նմանութէ ևս և աստանօր՝ իբր ըն-
զօրութի տն մատչելի յոյս աւանդ՝ հաճութե էիդ
տյ վայելչապէս տուեալ նուիրի , հոգւոյս հարազատ
զուգաճանապարհ , արարողիդ պահեալ և ուխտեալ .
քանզի ոչ շունչ արեան՝ և ոչ ճենճեր ինչ զուար-
թութե՝ օրինակ հոգւոյս իմոյ և կարոյս՝ ընդ ան-
դամաթիւս մնոյն ծախի , այլ արքայութեդ վերնում
վիճակի՝ տրունական բազմականին ձօնեցեալ ճաշակ՝
այս նիւթ ջահաւորական մշտաբորբոք անաղօտելի :

5 Ո՛չ էր մատչելի 'ի նախադաշնութի արու անդրա
նիկ՝ դատիչ քննողաց, եթէ ոչ օծմամբ ինչ
նշանակէր. ոչ քահանայութի 'ի յանկոխելին տեղի
ձեռնարկէր, եթէ ոչ այսու կատարեալ լինէր։
Յակոբ զքարն պատկեր վիմին՝ 'ի խորհուրդ երկար՝
խորանին ընտրութե՛ օծմամբն տպաւորեալ կերպա
ցոյց. առ որ զիջումն անճառ բարձրելոյդ՝ տեսութե
սանդղոցն յարմարութեան, և զխս 'ի վեր տանելոյն
անդուղեկցութբն, զարձանն իւղեալ կառոյց նպա_
տակ՝ 'ի ցոյցս ապառնեացն յիշատակի։ Ահարոնեան
քահանայութենն պայծառութի՝ հրամանաւ մեծիդ
այ՝ օծմամբն ճոխանայր. որով 'ի գլխոյ անտի 'ի մօ_
րուսն զեղեալ՝ դերափառ իւղոյն զարմանազան կեն
դանագրութ, ըստ սաղմոսողին, զփառաց նախնւոյն
առակէր զանդրադարձութիւն, և զշնորհիդ կենաց
սրբութե՛ ընդ մեզ խառնութի։ Թագաւորութի
ոչ էր պանծալի անդանօր պատկերաւն ստեղծագոր
ծիդ, եթէ ոչ եղջերբ իւղոյն օրհնութե ձեռնադը
րեալ՝ պսակաւ պճնութե թագին՝ յանուն քօ քսի
գլուխ ամբառնայր։ Այլ զխորդ զնախնին վեհից մե_
ռացոյ՝ զծառայն մեծիդ՝ և զկերպարանն անպարա
գրելոյդ. ոչ ահա մելքիսեդեկ՝ յօրինակ ճշմար_
տիդ ահաւորութե՝ 'ի ձիթաստանեաց լերինն, ուր
յետոյ ոտք մարմնացելոյդ այ զետեղեալ կացին, 'ի
վերնոց անտի հրեշտակաց՝ 'ի պտղոց տեղւոյն իւղե
ցաւ. ուստի շիրմի սկզբնահօրն պաշտպան՝ եպիսկո
պոսական արքայապատիւ ճոխութբ՝ 'ի քէն հանդեր
ձեալ նստաւ, մինչև յայտնեցար երևեալ լոմամբ՝ հա
մայն իսկութի ադամային կենդանարծութեդ։

6 Նուարդ՝ քանզի քո են շնորհք, և քեզ վայելեն
գոհաբանութիւնք՝ օրհնաբանեալ որդի այ, դու
լինիս յարմարեալ բարեխնամօր տպաւորութք զաղաչանս
իւղաւորականս՝ խնկապատարս՝ զմատաղիս՝ պատճառ
քեզ փառաց, և լինի միջնորդարար առիթ բժշկութե.
Մատո՛ տէր յս, վերացո աներևութից՝ զայս ձէթ լու-
սանիւթ. և ո՛րք 'ի այսն խաւարանս խոցոյ մահացուցի՝
զկանթուած օրհնութե իւրոյ փրկութե՝ անապակ
գինեաւ սրբոյ, միութե աստուածականաւ պատասպա-
րեալ պատուանօք խնամոց. զի յիշատակարանս թարգ-
մանօրէնս բանիս մաղթանաց՝ վայելչական իմն յար-
մարութեամբ՝ 'ի թևս հոգւոյդ զկարգ իւր գտցէ.
'Ի վե՛ր դաւթի՝ հոգի քո բարձրեալ՝ յայնմ օրէ խա-
ղաց, յորմէ օծութե՛ն նուիրեցաւ. Սաւուղ յայր-
յոյլ՝ և 'ի մարգարէս ոմանս անտուստ իսկ գրեցաւ,
յորժամ օծումն ժամանեցաւ դաւթեան նորին.
Նքոյութն սարեստանեայց՝ օծմամբն դրուեալ՝
մատուցաւ 'ի կցորդութի տանն իսրայէլի. Այսպէս
ոմանս նշանաւորս վեհս և երևելիս՝ 'ի խաժակաց
բարբարոս ազգաց՝ իւղս այս կենդանացուցող ցօղով
անձրևեալ՝ իբր կարթիւ որսացաւ 'ի քրիստոնէութի
հպատակութեան մեծիդ այ. Բանն որ առ կիւրոս
երկնաւորին պատմագրութե՝ զօծեալն ձայն՝ նմին
մեծ վարկաւ. Զայն սաղմոսողին՝ գեր քան զմեր
դարէութի՝ զօծեալն անուն նախայարմարեաց, կա-
նոնափակ ընդմիջարկութե պատմէր աւանդեալ,
մի՛ մերձենայք և մի՛ մեղանչէք. Նոյն հեղինակ առա-
քելութեն՝ ածային հրամանատրութեն, նշանակ իմն
հանելոյ 'ի պաշտամանէ անտի բահաղու, զօծելութն

 'ի

'ի քորբէ ազդեաց յէուայ և ազայէլի ։ Իւղ թա՟
փեալ անուն փեսայիդ՝ 'ի հոգելից բանից իմաստնոյն
վերամկոյեալ՝ կանխաւ իսկ գրեցաւ . որպէս զի հոգի
այ յաւէտ պատկեր և նշանակին, զի փոքուս զմեծդ
կերպադրութի քեւ նկարագրեալ՝ ընդ քեզ միացուք
առմամբ քո շնորհիդ ։

7 Եւ զի՞ ևս երկարս՝ պատուածօրէնս՝ բացակա՟
նագոյնս՝ գծագրականս և առակաւորս շարա
գրեցից առաջի վերնոյդ և ահաւորիդ մաղթողական
բանաստեղծութիւս . տէրդ և կենդանարարդ՝ արա՟
րիչդ երկնի և երկրի՝ 'ի յօծմանէ անտի սկսար քա՟
րոզել զաւետարանն արքայութե . վկայեալ անտուստ
'ի յոհաննէ՝ օծեալ և գառն այ՝ բարձող մեղաց աշ
խարհի ։ Զի թէպէտ ընդ օծմանն օրհնութեան՝
հոգին էր քեզ իսկաբար լրմամբ, և ածուէն խառ
նուի բովանդակապէս, այլ անունն պաշտի խորհրդ
դեամբ շնորհին հրաշափառապէս ազդելոյ 'ի մեզ,
զի զարկուի ադամեան մարմնոյն՝ մեծանալ յաւէտ
այսու յորջորջմամբ պատրաստ արասցես ։ Նացեալ
զառածս մարգարէութեն եսայեայ՝ դու ինքն ածու՟
թիւդ մարդացեալ՝ ընթերցար, հաւատարիմ առնել
զբան ծառայից քոց՝ տէր . և իբրև ծանուցեալ է՟
ղեր օծութեն 'ի կարգ անդ բանին, թէ հոգի տն
'ի վերայ իմ՝ որով և օծ իսկ զիս, ապա փակեցեր 'ի
հանդիսափառն օծելութե՝ զոլքանոփ երկաքան
չիւրոցն յայտ արարեալ խորոցաւ սահմանի՝ ընդար
ձակ հեռաւորութե մեծաւ կնքեցեր, զմերս՝ կաթ՟
ուածով ինչ շնորհաշարդեալ, և զքոյդ՝ իսկութե
ընդ հօր՝ և ընդ հոգւոյդ հաւասարութե թարգմանեալ ։

Ի

Ի նախածանօթ մերակերպութեանն՝ պանծալի իմն գովեստիւ օծեալն կոչմամբ՝ 'ի հրեշտակացդ փառաւորողաց՝ արարածոց երկրի ծանուցար։ Ո՛ որ մարգարէն կանխաւ գուշակեաց զ'ի յորդանան, և յընտրեալն լեառն Թաբօրական՝ հայրենի ձայնիդ եկաւորութ̄ի, թէ որ պատմէ 'ի մէջ մարդկան զօծեալ իւր։ Ո՛ որ սաղմոսին ձայն կանխաւ պատմէ՝ հը զօրիդ փառաց զայս պատիւ՝ առ 'ի զառեալդ ձեռնադրելոյ, օծ զքեզ ա̄ծ՝ ա̄ծ քո իւղով ուրախութեան։

8 Հոգի երեսաց մերոց տ̄ր ք̄ս. որ է օծեալ անուանդ-
իսկոյն, որով զփչումն կենդանութ̄ 'ի դէմս մեր
լոյս՝ բարերարութ̄դ քո ազդեցեր. իմաստութ̄ ումեմն երջանկի՝ մարդասիրութ̄ի խոստովանելի, ասելով առ ոմն, թէ եդ վկայութ̄ի առաջի ա̄ն օծելոյն. զնոր աւետեացս վկայելով, թէ կօշիկս անդամ ո՛չ առի յա̄մ մնեղեաց։ Երգոցն երգ՝ իւղեփեցական գինի՝ զաստուծով ծանուցեալ զխորհուրդն՝ 'ի գովեստ հարսին ս̄բ եկեղեցւոյս՝ զմուռս առաքինութեան հանդերձ ա̄մ առաջին իւղովն. և ես զմուռս և կնդրուկ մաքրութ̄ վարուց ա̄մ փոշեաց անուշից՝ իւղովքն զանգեալ՝ անդստին և այսր յառաջաբերեաց։ Դանիէլ զկենօսատու մահու քո՝ ք̄ս թագաւոր երկնի, 'ի վեր քան զօրինակ կոչումն ձայնի՝ զայս անուանադրեալ վկայեաց յայտնի, թէ զկնի վաթսուն և ինն եօթներորդացն՝ սպանցի օծեալն, և օծեալ առաջնորդ զքեզ յորջորջեաց։ Ճրագակիր աշտանակն զաքարիայ ադդովյ՝ որ 'ի բարեքեայ իւղոյն բարեբաշխ բացատրութ̄՝ 'ի մասունս եօթանց

առա

տուածադրութեանց գնդիցն վառելոց՝ 'ի ջահէ անոր
զօրութե՛ աներկամտաբար վեհականորեալ, զ'ի քնդ-
լութէ 'ի մեղփրկութե և ծնելուն գերաբնապէս
նախապեկուցեր : Ո՛ որ ըստ օրինին անստուսա դու-
շակմամբ 'ի խորանին որ 'ի տաճարին՝ ամենընդել իմն
կրթութե՛ առփորաբար մատուցեալ լինէր , պանք ,
բաղարջանծայք , և նաշինք՝ խունկք խառնեցեալք ,
և զոհարանք եղանց խուղարկեալք , և տիրական ան-
ուամբ ձօյնեցեալք , և հաւուց ոմանց թաթաւմամբ
յաղգակից ճարպին 'ի յարեան , այսր խորհրդոյ՝ առ-
ձեռն տեսակք և նշանակինք յարմարանիք քեզ՝ մեծ-
ծին ծնունդ օրհնաբանեալ մեծիդ տյ : միայն դու
ծեալ նորոգ և զարմանալի՝ ինքնութեամբ համայն
էութե՛՝ խակապէս լռմամբ ամբ՝ անպակասելի :

9 Եւ զի՞ես իցէ բազմապատիկս նշանակել առ այս
մեծ խորհուրդ անհասանելի , և ո՛չ ճաշակել
զքեզ՝ քաղցրութե : խմանալ քև զայս՝ թէ զի՞նչ իցէ
խուղն , եթէ ո՛չ զախրութիւն 'ի փոյլան պարտեաց՝ սո-
վիմբ բժշկեալ , ըստ սաղմոսողին , զոհ՛ արթ գործես
ցես : Եւ զի՞նչ պարարտութիւն , եթէ ո՛չ զկերա
կուրն մահու՝ սովա մուացուք լցեալ 'ի սմանէ :
Եւ զի՞նչ ծնութիւնն , եթէ ո՛չ զմոխրոյն թշուառ
տեսութիւն՝ 'ի ձեռն սորին փոխարկեսցուք 'ի պայծա
ռութի յաւէժ ուրախութե : անուամբ քո փրկեալ
յոգի զօրութե՛ հօր անուանեսցուք : Եւ զի՞նչ
արդեօք մարգարէին հոգևոր ըղձականութե ամե-
նատենչ բաղձանացն իցէ խմանալ , որոյ ծերութեին
առակի 'ի ձէթ պարարտութեան , և կամ ծանելն
խուղով զգլխոյն վերամբարձութիւն , եթէ ո՛չ զհին

խար

խորհրդախութի սոյն սատակութե 'ի մահ կործան
մանն՝ կենագործեալ դեղովս այս կենաց՝ պատսպա
րեալ օժանդակեսցես ։ Նա զինչ ճրագին լուսա֊
ւորելոյ շնորհակալութի, եթէ ոչ՝ 'ի մէջ իմ անյու
սութե մեղացն միգի և կռապաշտութեն խաւարի՝
կերպակցապէս միութ 'ի յիս եմմանուէլ։ Նա կամ
զինչ մարգարէն ծածաքանեալ 'ի սփոփանս զուար֊
թարարս օրհնութեան՝ նշանակ յայտնի վայելչապէս
ոմանց աւետէ, օծցին իւղով 'ի մրրոյ պարզելոյ ։ և
կամ իմաստունն՝ 'ի դիմաց հարսինն՝ ասէ օրիորդացն,
հաստատեցէք զիս իւղով, և գեղեցկազարդ խնծո֊
րով յարկեալ ծածկեցէք, և 'ի պարտէզ իւղենեաց
տածեալ գրգեցէք, եթէ ոչ՝ այսր ահա ընտրական
նիւթի՝ հոգւովդ քո լցեալ՝ 'ի սոյն լոյս տեսցուք
զանիմանալիդ 'ի մեզ բարձրութիւն՝ գովեալ։
Նա արդ քեզ միայն՝ խնամակալ, պատճառ բարի եր
նաւից եղելոց, ձեռն համբառնամ տարածմամբ բազ
կացս՝ երկիկամանցս գործակցութ՝ սրտիւ հեծութ՝
լեզուիս և շրթանցս ձայնարկութ, լուր ողորմու
թեամբ՝ տէր, պաղատանացս խնդրուածոց առ քեզ
կարդալոյս ։ շնորհաւորեալ այսու պարգևօք՝ գոհա
բանութի քեզ վերընծայեմ՝ հզօր ահաւոր բարձ֊
րեալ անքննին, անփակ փափաքմամբ միշտ համբու
րեցեալ, սուրբ սուրբ և միայն միշտ սուրբ, որհ
նեալ հանապազ յաւէժ անդադար երգաձայնութ։
Ընձեռեսն առաւել բարերարուն՝ իսպառ վրիպե֊
լոյս ։ տուր յոյս քաղցրութե՝ ոչ մասին միոյ մատուց
ման լուսոյ՝ արժանաւոր ինչ հանդիպելոյս, լայնել
քև բարի զնրբութ ծածուկ խորհրդոյս՝ գրգութ

խառնեալ ընդ աղերս՝ ասել ընդ Դաւթի, ընկալաք
ա՛ծ ողորմութի՛ քո, և զծածուկս գաղտնեացդ ան-
տեսից՝ իմաստութե՛ քում յայտնի արարեր.
10 Եւ արդ՝ մեծութիւն քեզ՝ ամենակալ առատա-
ձեռն աննուաղելի՝ ամենափոյթ առ'ի դթութի՝
մշտայօժար 'ի բժշկութի, զի միացուցեր խառնեցեր
ընդ մերձաւոր դիւրադիւտ ընտանի նիւթոյս՝ ըղ
հրաշս անճառս քումդ սքանչելեաց ահաւորութե.
Քանզի զոր երկին տ՛մ բարձանց՝ երկրիս լայնութե՝
և անդնդոց ներքնոց խորութե՝ ծովուց բազմութե՝
ոչ զօրէ տանել, այլ իբր զդոյզն 'ի մեծէ բերի, 'ի
փոքր գոյս տեսականեցեր զօրութե՝ սահմանեալ
ճշմարտապէս անհրապուրելի. զի մի՛ նորոգ իմն ե-
րևելով յայլ էութե՝ առ այս հարևանցի երևակա-
նութե ինչ վարկանիցի՝ վերաւորել, քան թէ բժըշ-
կել անընտրաբար զկարծիս մտաց. Քանզի ո՛չ մար-
մին՝ քեզ հաւաստապէս՝ օրհնաբանեալ որդի ա՛յ, խը-
կութի և ոչ օրինակ՝ 'ի յարդեանցն ցորենոյ արար-
չապէս միշտ համդերձեցեր, և կոյլակ կողիդ՝ զա-
րիւն խաղողոյ, և արդանդ կենաց հոգևոր ծնըն-
դեանն՝ զառատութի ջուրց յորդութե, նոյնպէս
հոգի անմահից փչմանն՝ տուեալ և'ի սոյն արդիւնա-
տրեցեր երկունք կենաց, որոյ կերպարան՝ յառաջե-
կելոյն, և ոչ հեթանոսութե է փոխարկութ. որպէս
ոչ տեառնադրութե խաչական փայտի ինչ երկրոր-
դութի՝ նստելոցս յերկրի խաւարի՝ ըստ նմանութե
քո տ՛ր՝ ծագեցեր. Քանզի յոյս կերպարան շնորհի՝
զանպակաս լուսի անհասից յայտնեալ աշխարհի լու-
սաւորեցեր, զի մի՛ տնանկն կարօտասցի՝ և մի՛ ընչեղն

բարձ

բարձրամտեացն , ըստ օդոյ հաւասար բաշխման , և լուսոյ արեգական տարածման , և ջրական վտակաց զեղման . զի հաւասարապէս բաշխիւր երկրածնաց մանանայքին զուգամասնութե̃՝ փոքունցն առաւել , քան մեծամեծացն :

11 Իսկ այս նիւթոյ տեսաւորու̃ն խորին խորհրդոյ՝ և՚ի բնուստ անտուստ հրաշապէս ունի զթարգմանութի̃ . որպ̃ զի ոչ երկմիտ ինչ շութափութեամբ անհաստատապէս զտեղի փոխէ , և ոչ նենգողաբար զբնակութիւն ինքեան լքանէ . քանզի ոչ վերջնականօք աճառումք հերքի , և ոչ յընդդիմակցէ ումեքէ ողողեալ արտաքս ելանէ : Վ̃ զի որպ̃ պատահումն գունոյ յէութիւն մարմնոյ՝ անփոփոխ իմն և անհրաժեշտ , որ գոլովն գոյացուցանէ՝ և ոչ գոլովն ապականէ , այսպիսեաւ իմն յարմարութեամբ՝ իւղոյս զօրու̃ անդամին ՚ի յիւրոց անտի կերպարան զառեալն ունողն միաւորական զուգութեամբ ընդ մեզ իսկ կցորդեցեր՝ տէր յս̃ քս̃ , ընդ իւրին գոյի՝ և զօրինակն լըծակցելով . քանզի զանխմանալին տեսութեան աչաց և մնաց ըղձից՝ ՚ի դէմս բերեալ կերպաւորեցեր . ՚ի պտղոց երկրի ձնշեալ մզելով՝ զարմանալեօք հրաշագործութեամբ մատակարարել մեզ պատրաստեցեր : Մանաւանդ զի ոչ յոլովից խառնից ՚ի մի եկելոց խըմբակցութէ զանազան ծաղկանց , ըստ ձ̃նոյն և ստուերին բազմաբուրեան այլայլութէ , զայս իւղ օծութե հրամանատրեցեր , այլ իբր զօրինակ փոխեալ զայն առ այս՝ դու ինքն խառնեցար ՚ի սոյն մաքրութիւն վերնայոյս ձիթոյ : Որ թէպէտ անձառ են համեղութիւք քումդ անուշութե̃ , և ընդ օրինակաց իւիք

ոչ

ոչ համեմատի, այլ ծաղիկ դաշտի՝ և շուշան հովտաց՝
և նարդոս ընտիր՝ և եղեգնախունկ խառնեալ հալ-
ուէին՝ յարմարութբ հոտոյ քըքմոյ՝ փթթեալ ողկու-
զոյ և աղնից գինւոյ, ոչ սոսկ՝ քան թէ ուղղոյ մտու-
թեամբ պատշաճապէս օրինակեցար․ փառաւորեալ
անուանդ անքննին, որ զա̃մ լնուս, և յիրի իմեքէ ա-
մենևին ոչ կարօտանաս։ Սակայն ոչ շփոթելովք 'ի
հակառակաց բռնադատութեց՝ բաժանեալ կամաց՝
մեկին առակի, այլ 'ի սիրոյ հաւանութե ա̃ծապէս
'ի մէնջ պարարիս, վն մեր ըստ մեզ՝ առ ա̃մ վայել-
չական նմանութի օրինակեցեալ․ առ որս լոյս բարի՝
և հուր ջեռուցիչ, տապ սիրոյ առանց մասին ինչ
շնչման անգթական սառնացրութէ՝ այս զանգուած-
նիւթոյ՝ կաթուածոյ ձիթոյ՝ մաքուր մնաց տեսեալ
իմանի, որով յիրաւի սովա 'ի յա̃ծ է միանալի։
Ընդ սողոմոնի ածելոյ որդեգրեցելոյ ա̃յ՝ երգեմբե-
րանով հարսինն՝ երկնաւոր փեսայիդ բարեբան գո-
հաբանութի, համբուրեալ 'ի յիղձս մտաց՝ զհոտ իւ-
ղոց քոց քան զա̃մ խունկս․ և իբր զբանս կենաց յա-
ւիտենականաց ունողի, ըստ հոգելից բանի իմաստ-
նոյն՝ և ա̃ծաբան աւետարանչին, զհետ քո 'ի հոտ
իւղոց քոց ընթասցուք․ լուացեալ զերեսս ջուրբք
կենաց, որ 'ի վեր է քան զերկին օդոյս այսորիկ, և
օծեալ զգլուխս անախտական իւղովդ երկնայնով՝
յանդիման եղէց քեզ ուրախութբ, զուարթապէս՝
և ոչ տխրաբար։

12 Այս իւղ խնկելի՝ պաշտելի և երանելի, ոչ սոսկ
օծումն ուղղոյս սննեկի, և կամ հերաց վարսից
գագաթան նպաստ ինչ մատուցանի, եթէ ոչ որու-

նա

նախկան կենդանատու խաչին տնագրեացի: Սոյն ևս զ
զարմանահրաշ օրհնութեն լուսոյ՝ զհրէոյն և զխուժն՝
զհնդիկն և զբարբարոսն՝ զսկիւթացին և զելլենա-
ցին՝ զդուժն գժնէաբար՝ և զարհօրատեսակ շանա-
գլուխն սոսկալիթխար , զտէրն ազատ՝ և զստրուկն
ծառայածին՝ քրիստոսեան արարեր անուամբ քո կըն
քէ , և հոգւոյդ սրբոյ ընծայէ , և հօրդ երկնաւորի՝
հարազատ որդի հաստատէ: Բազմօրինակ են սովաւ
արուեստից տեսմունք յարմարեցեալք , նախ նիւ-
թոյն՝ ապա զօրութեն: Քանզի իբր անօթ փայտե-
ղէն մինչև օծեալ իցէ՝ դիւրաբար հերձի՝ և անօ-
գուտ եղեալ անպատանի , նոյնպէս և մարդ՝ ոչ իւ-
ղեալ սովաւ՝ հեշտեաւ խորտակի , և մեկուսի եղեալ
առ'ի քէն՝ ոչ լուսաւորի: Սան սա քո՝ յիսուս ,
որով զհրաշալիսն զարմանագրես . քանզի իբր անդր
ծելի կազմութբ կարծր պահպանակաւ՝ ամենապա
րաստն շրջարկութբ պաշտպանեալ՝ ծածկէ յոլո-
գունակ խրթնի եկամտից . մինչ զի այսու մաքրութբ
թաթաւեալն 'ի սմա՝ ոչ ներկի արեամբ , և ոչ տըխ
րատեսակ երփնիւ այլայլի: Նա զի և թափանցանց
իմն խառնութբ հոգւեպէս՝ ընդ թանձրութի մերոյս
գոյութեան մտեալ անցանէ . զի թէ անէծք սաղմո
սողին՝ ձիթոյ առակաւ՝ ընդ ոսկերս չարին համոյ-
նիւ բաշխի , որչափ ևս հոգիդ սոյն ճարպով լուսոյ՝
զամերևոյթ ներքնոյն տեսակս կենագործեալ ողջա
ցուցանէ , ազդումն տուեալ 'ի խորոց անոխ շնչման
հագագին՝ մինչև 'ի սպառուած ծայրիցն եզերաց՝
զբնաւն ընկղմէ զախշատակ մարմնոյ մահուն արկա
ծից . քանզի կենդանական զօրութի քո միշտ ահաւոր՝

տէր

տէր յիսուս քրիստոս՝ 'ի սմին խառնեցեալ՝ ընդ սոյն
իսկ բնակէ.

13 Այս ծնունդն բարերարին՝ և առ բռնամարտիկ
մերկամիցանակ ըմբիշս՝ իբր զօրաւոր հնարից
կերպարան ճգնաւորական՝ անըմբռնելի ձեռաց ներ
հակին՝ օրինօք պաշտի, դիւաց և ախտից հզօր ա-
հարկու. Քանզի յաղթապանծայն պճնութի բանին
եզեկիէլի առ իմանալին փարաւոն, հենդնաւոր ա-
ռակադրութ՝ ողջակնոք շարայարմարեալ, յորժամ
եղեր՝ ասէ, և համդերձեցար ընդ ծնելոյ քերով-
բէին, ուր արձանքն հրեղէնք հաստատեալ կառու-
ցան. Օրհնաբանեալ ահաւորութի ամենալայր ձե-
ռընկալութն, որ միշտ անձեռն ես բանից՝ և գերա
զանցեալ քննութեց. որ աւետարանաւն կենաց խըն
կիս յարակայ՝ իբր նորածին ծնեալ 'ի քաղաքի դաւ-
թի. և 'ի քահանայապետին հարցմանէ, դու ես օ-
ծեալն որդի օրհնելոյն. և յերանաւորն դաւանու-
պետրոսի՝ ծնեալ միայն որդի այ կենդանւոյ. և յա-
պահաւառ քննողացն, եթէ դու ես ծնեալն՝ ասեն,
ասա մեզ համարձակ. և 'ի կանոնականացն քոց՝ հա-
ւատալք յոծեալդ ուսուցիչ և տր տի. և հերովդէս
յառաջ քան զայն՝ զծնեալդ անուն յայտնապէս հար
ցեալ. և զխորդ գրեն՝ դու իսկ ասացեր, զծնեալն
այ զտէրն դաւթի՝ զանձկիղբն որդի՝ ժամանակա-
որդի. Քանզի այսպէս ընկալաք վայելչաբար զայս
թարգմանեցեալ, որ 'ի մեզ բերի ծայրն կատարման
խորհրդական կոչմանն՝ վիճակ քրիստոնէից նախա-
պատուութեան.

14 Այնքան ունի ահաւորութիւն՝ միանգամայն և

սըր

սրբութիւն՝ իւղաւորական խնկաւորուի՝ առնկալի
անունս օծութե, մինչզի՝ որք ոչ է համարձակել
ուրուք յերկրպագնոցս ած անուանել՝ այլ ածոյին,
նոյնպէս ոչ բերէ մարմին՝ զքրիստոսդ անուն ան֊
ձին համարել, այլ զքրիստոնեայն. անուանելի նախ֊
նւոյն մեծութե մկրտչին՝ ջուրբ զհոգին հրաւի֊
րողին, քանզի չեմ ես ասէ՝ օծեալն, այլ առաքեալ
առաջի նր. Սոխա շրջէին՝ ոչ բանն այդէ աւե֊
տարանչին մարկոսի, առաքելականացն լծակցութեք,
իբր ազգակից հարազատ ձեռինդ այ՝ այսու վարե֊
ցեալք. քանզի իւղով օծանէին՝ և առանց մարդ֊
կային ձեռաց՝ անուամբ քո բժշկէին. Վսզի որք
խաւար 'ի լուսոյ՝ և ցաւ յառողջութենէ, գիտէր 'ի
տունջենէ՝ և մահ 'ի կենաց, այսպէս և 'ի սոյն իրէ
տիրապարգևէ՝ ամ չարին երևոյթք մերժին խափա֊
նին և բնաւին ամփոփին. Քանզի որք ճանճք զա֊
զիրք՝ և փոքր զեռունք սարդից և ունկնամոից՝ իբր
'ի դեղոց մահու՝ յայս նիւթոյ սպառեալ պակասին,
այնպէս լռութե շնորհի օրհնութե սոյն իւղ զօրա֊
ցեալ՝ և զայսս վանէ, և զմուրհակս չարեաց ջրէ,
և զմճիւ մահու պատառէ. Ո՛չ է աւազան կատա֊
րեալ՝ առանց օծման օժանդակութե. Եթէ աւա֊
զակացն մահու խոցման զմարդն առաջին, այս դեղ
փրկութե մատուցեալ տուաւ. եթէ անճարակ վէրացն
յակոբայ և խորայէլի, սոյն իր պատուական յիշատա֊
կեցաւ. այս իւղոյ փափաքեալ դաւիթ՝ իբր ձիթենի
պտղալից 'ի տանն այ՝ յուսով յարակայի, լքեալ ըղ֊
Թլփատութին անդստին՝ զմկրտութեւս շնորհ գու֊
շակէ. Ու զի՞ է ինձ զայսմանէ ճառել, և համայնին
կար

կարծել հասանել, որև ոչ վերինքն զօրեն ձեռնար-
կութե ինչ բանի՝ զայն խորհուրդ 'ի մանաւորէ
ինչ ճառելով նշանակել, թողում ասել՝ թէ յիս-
կութենէ.

15 Փառք քեզ միշտ և յամի անմահ Թագաւոր՝ 'ի
յայժմու երգեցեալ օրհնաբանութեան, զոր արա-
րեր և կատարեցեր առ իս՝ բարեխնամ գթած և եր-
կայնամիտ, հարուստ և առատ ամենայաղթող. ան-
դրստին 'ի հարցն գծագրելով զօրինակն՝ մինչև 'ի
լրումն ածեր զիսկութին ճշմարտապէս։ Դու լոյս
իսկ բնութ և արեգակն մշտապայծառ՝ և զաշակեր-
տացն դաս՝ լոյս անուանեցեր, որով զարարածս ամ
երկրի՝ ճառագայթիւք երջանիկ շնորհի նոցին լցու-
ցեր. Ընկալար զխուղն անուշութեան յումեմնէ՝ 'ի
յոտս, յօրինակ ընդունելութ մաղթանաց առ քեզ.
և 'ի միւսմէ պոռնկէ՝ 'ի գլուխ, նշանակ սիրոյ գթու-
թեանդ առ մեզ. մշտափափաք բաղձանօք անսահմա-
նելիդ 'ի սոյն հոտոտեալ, մինչ զի ուխտիւ անփո-
խադրելեաւ՝ օրէնս յարակայս օրհնաբանելիս՝ քոյի-
նահրամանն պատուէրս կենաց՝ ընդ համօրէն աշխարհ
քարոզել զառակաւաձեռն իւղոյն յարգաւորութիւն,
զորմանս հրաշից լուղացն՝ առ ապառնեացն յուսա-
դրութի. Դուք օծութի ունիք զսբյն՝ ասաց եր-
ջանիկն առաքելութեց, մեկնեալ զխորհուրդն որ 'ի
մեզ զեղեալ՝ յառաւելուէ կենդանարարիդ անպա-
կաս բովանդակութե. Աստի յաւէտ իմն յարմա-
րաւոր և հանգունատիպ՝ առ 'ի մասնաւորն նմանու-
լուսոյդ և հոգւոյդ սբյ՝ այս կաթուած օրհնուե 'ի
վերնոյդ բարեբաստուեց՝ անսպառաբար սրսկեցեալ

'ի մեզ, և առ լոյս, երբ զխաւարթիւ գալ առեղծուա-
ծոց՝ և արարչութեդ պատկերանիդ, որով զխաւար
մթութեն մեղաց հալածես. իսկ հուր, զի յա՛մ տարր
արարածոց հաւասարապէս ունի զօգուտ՝ ըստ էա-
կանին կշիռ բաշխումն, ծածուկ և յայտնի, լուսեալ
և ծանուցեալ. և եթէ ոչ ընդհարցի 'ի հակառակէն,
ոչ յինքնապաստ յօժարմտութէ բաղձայ բորբոքիլ.
Վարձեալ և օծումն, զի ամբողջաբար որդեգրեալ՝
ընդ քեզ 'ի ժառանգութի հօրդ մատուցես՝ ողոր-
մուեդ աղօթակցաւ նկարեալ 'ի մեզ՝ անեղծանելի 'ի
հանդերձեալ փառսն փայլեսցուք. դարձեալ և հոգի,
զի մաքրեալ զարկածս խաբէութեն՝ որ 'ի բանսարկ-
ուին ներգործութէ՝ նորոգ փոփոխմամբ հոգւոյ և
Ճշմարտութե՝ հօրդ երկնաւորի երկրպագեսցուք,
բնակեալ ընդ քեզ յաւայն հաւատովք՝ ամենա-
պարգև.

16 Ահա արդարև յաւէտ երկայպէս՝ ես զսա լու-
սապատար խնկալեր՝ վերնականերդ սիրոյ տեսուե.
Ս՜ որոյ և պօղոս իսկ պատշաճ վարկաւ 'ի Ճառ գո-
հաբանութեն՝ ասելով յայտնի, որ օծ զմեզ ձեօք
հանդերձ 'ի քս յս՝ այծ է, որ և կնքեաց զմեզ՝ և ետ
զառ հաւատչեայ հոգւոյն 'ի սիրտս մեր. և դարձեալ
մի՛՛ ասէ, տրտմեցուցանէք զհոգին այ, որով կըն-
քեցարուք յաւուրն փրկութե. Պատկառելի և ան-
վանելի օծութեա յորջորջումն՝ երբ 'ի նորումն՝ յաւէտ
քան 'ի հնումն. քանզի բանն դաւթեան սաղմոսին՝
զոհրական տնօրինակացդ սկզբնաւոր կրիցդ խոր-
հուրդ՝ Ճշմարտաբար վերասահմանէ, ժողովեցան կո-
տեցան իշխանք ժողովրդոց՝ վս տն և վս օծելոյ նր.

Սար

Մարգարէութիւն մեծ տպաւորեալ զանարբելի ա-
րեանդ պարտիս՝ հրեախումբ չար մոլեգնութեան՝ որ
'ի տէրդ յանդգնութ, ո՛վ է որ ձգիցէ զձեռն իւր յօ-
ծեալն տն՝ և քաւեսցի. քանզի թէև յազգայնոյն
սպանաւ սաւուղ, այլ ո՛չ իսպառ մերժեցան յամօթ
և 'ի նախատինս ազգաց օտարաց, մինչև արեանդ տյ
հաղորդեալ գտան. Գործական մեծ յիշատակի ա-
պագայից ժառանգութեն՝ աղօթանուէր աղերսար-
կութ ասել սաղմոսին, վս դաւթի սիրելոյ քոյ՝ մի
դարձուցանէր զերեսս քո յօծելոյ քումմէ. և դար-
ձեալ, նայեա՛ և տես յերեսս օծելոյ քոյ, և արա՛
ողորմութի ընդ օծելոյ քոյ.

17 Ձեռինդ քո՝ քրիստոս, երկրպագեալ պարգևա-
տրութ՝ այս հիւթ լուսակիր. քանզի ո՛չ այլ մեծ
բարձրութ յարքայութեն ճոխութէ՝ ասէ մարգարէն 'ի
դիմաց քո տէր, քան թէ՝ գտի զդաւիթ ծառայ իմ,
և իւղով սրբով իմով օծի զնա. Աւստի կլրթ իմն
յիշատակաւ՝ զքոյթ համբուրեալ լուսոյ օծութի՝
տէր յս քս, ծանիցուք զքեզ անփոփոխ մշտնջենա-
ւորութ, թէ դու ես ամ՝ և յամի միայն թագաւոր
թագաւորութեց. և ճշմարիտ օծեալ իւղելոց, փառա
բանեալ երկրպագութ, երէկ և այսօր. Քանզի
զո՛ր օրինակ պատրոյկ թացեալ 'ի ճարպում՝ ո՛չ երևե
ցուցանէ ինչ նշոյլ՝ մինչև հուրբ լուցեալ վառիցի,
սոյնպէս և այս օծութի լուսոյ առ'ի մեզ հեղեալ՝
'ի հանդերձեալսն ջահաւորի. Այս է կերպարանին
մեկնաւոր բացերևութի, 'ի նախնեացն և այսր բե-
րեալ բարենշան իմն յարմարութ՝ հրաշապայծառ
երանդաւ գունեալ.

Արդ

18 Արդ՝ այսոցիկ պատճառ վերագոյն մասանց կե-
ցուցչաց ա՟ծականաց՝ արարչուեդ Հարազատաց,
առանց որոյ ո՛չ է գրիլ քնեան, և ո՛չ նազովրեցի ան-
ուանիլ, և ո՛չ յիշատակիլ յորդիս յուդայի, և կամ
խրախոյս բառնալ յանուն ա՟յ յակոբայ· Այս հիւ-
թականութի օրհնութե ձիթոյս, յորում ս՟բ երրորդութե՟դ
խառնեցեալ միաւորի, ճառագայթ շնորհաց· շուք մե-
րոց դիմաց· նկարագրութի երեսաց· բարեձևութի պա-
տահմանց· լուսաւորութի աչաց· ո՟նագրութի բբաց·
վայելչութի այտից· զարդ կերպարանաց· պահպանարան
շրթանց· համդերձիչ կրօնից· յարմարիչ վարուց· շաղ
կապ հաւաքմանց· զօրութի անձանց· ուժգնութի դի-
մեցմանց· խափանիչ յուռթից· քակտիչ հմայեկաց·
նահանջիչ· ձեռնածուաց· խոյտառակիչ կախարդաց·
գտիչ աղանդից· բռնախոյեան դի՛ւաց· փարատիչ ցա-
ւոց· կատարիչ կնքեցելոց· տենչանք երախայից· ան-
զըննին արտաքնոց· հիացումն հեթանոսաց· նախանձ
արկու անհաւատից· մերկացուցիչ գաղտնեաց· յար-
գանք յեռնոց· փառք սարկաց· պճնումն կանանց· ա-
ճեցումն տղայոց· հրճուանք ծերոց· ձեռնադրիչ նը-
ւիրելոց· զգուշութի մաքրոց· պսակ թագաւորաց· ճո-
խութի աղքայից· յառաջադրութի կայսերաց· Բանզի
զո՛ր օրինակ ամա՛ն ինչ կնքեալ՝ նշանակիչ իմն է ներք
նայնոցն մեծագնութե, նոյնպէս բարձրութի շնորհին
'ի մեղ սովաւ ծածկեցեալ յանուն քո՝ ա՟ծ տ՟ր յ՟ս ք՟ս,
վայելչական իմն տեսակաւ ծանուցեալ նշանակի նաև
անուանն ինկոյն անգստին 'ի նոյն յորջորջեալ կոչ-
մամբ, ըստ հոգելից արանց իմաստնոց՝ որ յեդիպտա-
ցւոց անտի ակսեալ, 'ի դէմս ածելով զիւրն կերպա-
րան՝ ահաւոր խորհրդոյ պատկեր·

Յաղս օրհնութեան ջրոյն Գետոյն.

19 Բանզի մեռոնս այս օրհնաբանեալ, զոր մար
գարէն կանխաւ լոյս ասաց' գրեթէ ըղ
սոյն աղերսեալ խնդրէր, ըստ քերթութեն
բանի, որ ըստ խորութեն հոմերոսի' թարգմանեալ
իմանի, ինձ մայր. այսինքն է' առ'ի յինքն ձգօղ ըղ
մերս բնութի զօրապէս, և կայուն հաստատել չքնաղ
փոփոխմամբ զՋուրց լուծականութի' առ աւազանին
լուսաւորութի. և ի բըրև զդեղ' մածուցիչ կաթին' 'ի
նոյն ինքն յեղանակել զցնդեալս իմ վայրագութի, և
զաղբերց հեղեղեալ մշտահոսութի. Իսկ մեռոնամուտ'
որ և այս մեռոնն, ըստ այլում բանի ցուցանի. այսինքն է
մթին, որ և խաւարչուտ գոլ և ծածկեցեալ' կամ ան
տեսական. որ և սոյն կոչումն դիմնութեն չէ օտա
րացեալ, քանզի արդարև յիրք անուն անուանս նշանակի.
վ[ասն] զի անքննին է այս խորութի յաւէտ' քան զ[ամենայն] սր
բութի [ամենայ]ց. Զի ոչ եթէ ջրոյ օրհնակաւ զաղտ ինչ
լուծանող, և կամ հացի բնութեամբ զմիրոն հաստատէ,
այլ նորոգ իմն յարմարութեամբ 'ի մասունս աղդօղակա
նացն անօրինապէս [աստուա]ծաբանի. սակայն անհասութեն
վերնականաւ' և զանուանս ունի անքննին. Բանզի
որպ[էս] [աստուա]ծ իսկ և իսկ 'ի լոյս անմատոյց աւի, իսկ ան
սահման փառաւորութեն' յեղանակաւ իմն անբաւութ'
'ի խաւար անզննին ծածկեալ իմանի, փակեալ արտա
քուստ 'ի ձեռնարկուեց մերոց իմաստից, նոյնպէս և
այս ծածուկն լուսոյ' 'ի լեզուաց մերոց ճարտարաց 'ի
ձայն ձեմուեց' դրակմնապէս անուանադրութե' մեռոյ
առ ձօյնի' վ[ասն] ոչ զօրելոյ երկրածին բնութեն զխելն
գիտելոյ. Իսկ զերկաքանչիւրս [աստուա]ծականացն' անդր
ածին յինքեան հարստաբար տիրապէս ունի. քանզի
'ի

'ի կոչումն անուան բարձրելոյն նմանակերպեալ կըր
կին մեծանոյ իւղ այս նուիրեալ ամենաբուրեան
ազնիւ կնդրկաւ · վա՜ զի ա՜ծ մեր՝ հուր ծախիչ է,
ըստ մովսէսի · և դարձեալ՝ լո՛յս է, ըստ յովհաննու ·
ուստի և եսայի ճշմարտապէս զսոյն ակնարկէ, ե_
ղիցի՝ ասէ, լոյսն իսրայէլի 'ի հուր·
20 Դարձեալ՝ այլ ինն կերպացուցանելով զբանս՝ առ
'ի նոյն պատկեր յայտնութ ինի · վա՜ զի ոչ մոռանամ
զիմն նողկութի՝ որ 'ի գթութէ մեծին քաղցրացաւ՝
վերստին գովեստիւ օրհնել · քանզի՝ մեռայ, որ է դառ
նութի, այսինքն՝ նշանակ ինն յարմարական չարչարաւոր
կրից տաժանմանց, որ և միւռոն ստուգաբանեալ մեկ
նապէս ըստ մեզ՝ մեռելութ ազգականութի · Քանզի
այսու օծմամբ հոգևորականաւ՝ խզեալ կամ հատեալ
'ի սնոտիապէր մահակերպարան տաղտկապապրանին հեշ
տութց հակառակողին, որ օդախոնաւ մեղկութեամբ
զքնարս ձայնատրական՝ և կամ զարկուած վերածած
կուն մշնարհեստ ուժգնաբարբառ խոխոտաձնչական
կազմուածոյ թմբկիս գործականութ՝ ջրացիր ինն
գիջութ՝ անվայելուչ թուլաթաշնակեալ՝ 'ի սորիւ կո
րստեանքարշէ զօրինակ մեր գոյութ, կապինք յուսով
վերստին դարձեալ է անձառ խորհրդոյ խաչի քո՛ քո՜,
մկրտեալք 'ի մահ կենդանւոյդ՝ անվախճան կենացդ
սովաւ հաղորդինք, 'ի քեզ ինկ ա՜ծ համայնիւ իրա
խուսեալ՝ իսպառ ամենևին անհատուածելի ·
21 Այս իւղ՝ դդրօշեալն քառակուսեան յանուն քո
յդ՝ նշանի բարձրելոյդ հաւասար հասանէ · շնորհ
ընձեռեալ զուգափառ և նմանատիպ արեան կեցուց
չիդ՝ նոյն անվանելի փառօք պատկել մեծացուցանէ ·
Փոյթ անուանի իւղոյ օրհնութե, ըստ մարգարէին
կանխաձայնութ, զի հասարակաց կազմեցեալ բուսոց
ան

անտառաց զօրապէս ուղղեալ՝ 'ի խակուէ չարին ար
կածից և օտար կարծեաց՝ 'ի ստեղծօղդ վերաբերել
առ նոյն նիւթս կենաց՝ հաստուն ներգործէ։ Ո՛ ի
և որ 'ի մէջ մոլիցն պատուհասից մշտաբացիկ Թափան
ցանցութիւք՝ յանուն մեծուէ ահաւորիդ զօրուէ՝ 'ի
խոնհական իմն համեստութե քև տնագրեցեալ առ 'ի
յըղձակերտ օթեվան հոգւոյդ՝ անապակելի պատրա
նաց չարին՝ խաւարահոդմ խարդախողին՝ այսու լու
սով զարդեալ ամփոփիմք 'ի նուագ գոհութե երեկո
րեան պաշտաման՝ ընդ երկնայնոցն զամբարաց. առ օ
րինակ վառման շնորհիդ՝ որ 'ի մեզ, 'ի սոյն յիշատակ
փրկութե բարեացն՝ սովաւ տնկեցեալ ծագի, և ծաղ
կաւէտ եղեալ պտղածնի. 'ի սպաս ընթրեցն պատրաս
տութե յեռանուս գիշերի՝ 'ի մեծիդ գալստեան, ահա
զայս լոյս ճրագի համարեալ 'ի կէր արկանեմք։

22 Դարձեալ՝ ըստ գծագրացն գումարուէ՝ քան և
չորիցն շարադրուէ որ յալփափետաց անուի վե
րաթուէի մինչև 'ի քառներորդ երկրորդն կարգի, յու
րում զայս խորհուրդ խորուէ անտուստ Թարգմա
նեալ՝ ճաշակ հեշտալի սրոց հաղորդին՝ ջամբել պատ
րաստեմք ամենակալմ յարմարութ. քանզի յութանէ
րորդէ անուի գրոյ՝ 'ի չորեքհարիւրն փոխաբերեալ՝
ստուգաբանօրէն քննութ ընդ ձիթոյն անուան՝
նիւթ ճշմարտագրի. որ է կերպարան արդեան խմո
րոյ՝ յինքն բերողի զգանգուածն զօրեղապէս. որ ոչ
սակաւն 'ի յոլովէն պարադայի, քան թէ 'ի նոյն իրն
դարձուցեալ, ըստ աւետարանական առակին, զամ
առ ինքն վերաբերեալ անեցուն առնէ։

23 Այն իւղ հեղուէ՝ միշտ համբարձման և խոնար
հուէ, օրինակ և նմանութ, առ ումն կակուղ պա
տառաւ մատուցեալ ջամբի, հարթակշիռ և բարե
յար

յարմար բանի կերպարան․ իսկ համայնիցս լուծակա
նաց՝ հաստատուն և ստորածութելի նիւթից՝ գերափառ
վերաշրջական հրաշափառ խորհրդոյ պատկեր․ քանզի
և յաման ինչ մորթոյ արկեալ՝ ոչ ըստ գինւոյ ձևոյ
և կամ ջրոյ թացուն՝ մեղկէ, այլ 'ի սահման պատշա
ճին պահէ․ Նոյնպէս ընկալեալ զքոյոցդ բարեաց
անհաւասար առաւելութի՝ որդի ա՜յ կենդանւոյ,
զորբանուէր այս օծելութի՝ 'ի ճակատ դիմացս ա
րեամբ քո դրեմք․ և 'ի բնութի շնչոյս՝ հոգւով քո
տպաւորեմք, հաստատեալ խորհրդով մտաւս, եթէ
յաւէտ յայտնեսցի նորոգ փայլեցել բազմաճաճանչ
ծայրարձակութ՝ 'ի տարածումն յոգնատեսիլ զարմա
նահրաշ ընդարձակուն՝ պտուղ իւղոյ ընծայեալ զլոյս՝
'ի փառս ապառնեացն հանդերձելոցն․ Այս ճարպ
հոգևոր երջանիկ և վերնանշոյլ՝ 'ի դէմս երեսաց իմս
պատկերի՝ քում նշանաւ ջահաւորեսցի։

24 Եւ քանզի՝ իբր անհաս ոչ ըմբռնական այս մեծ
զօրութի՝ արագ սլացմամբ 'ի թևս թեթևս մը
տաց պայմանի, անդր քան զկարծիս ուշոյ իմաստից՝
անհուն հեռաւման անհետ փախստեան՝ լայն իմն մի
ջոցաւ իսպառ որոշեալ, փակեցաւ յինէն, ոչ օրինա
կեցաւ կցորդաւ, ոչ նմանեցաւ զուգամասնութե․
ոչ սահմանեցաւ ձևակերպութե․ ոչ կշռեցաւ ընկե
րին չափով, այլ ահա ընդ ա՜ծեան խաչիդ նշանի՝ հա
ւասարութե արեան կեցուցչիդ՝ հոգիապէս դերազան
ցեցաւ։ Եւ արդ՝ օրհնեա՛ զմեզ տ՜ր սուրբ և 'ի սոյն․
Եւս և անունդ քո ահաւոր, լուսաւոր, երկնաւոր և
զարմանաւոր, 'ի գովեստ փառաց անճառից մաքրա
կրօնից՝ բուրվառաւ խնկեալ, սուրբ՝ ս՜բ, անքննին,
անպատում, բարձրեալ, ողորմած, վեր երդեալ՝ ճշմա
րիտ, բարերար և ս՜բ, արա սուրբ փրկութի․ տուր և

քա

քաւութ՟ի ․ պարգևեա՛ բժշկութ՟ի ․ հանդերձաւորեա՛
շնորհ ․ առատաձեռնեա՛ երանութ՟ի ։ Զօծումն այս
ձիթոյ՝ երկնանձրև լուսոյ՝ անարատ դստոյց ․ յիւղէն
այս թեզան բանաւորական՝ մի՛ մտցէ և մի՛ գրաւեսցէ
տխրականութ՟ի աղտոց մեղանաց՝ շաղախել երբէք զո-
գւոյս կերպարան ։ Եղիցի՛ սոյն ինքն որոց մատչին
օծանիլ սովաւ՝ հարսնապաճոյճ պանծանօք պճնել
գեղայօրէն ս՟բ վայելչութ՟ե՝ երջանկապէս յոգի զար-
դարեալ ։ Եղիցի՛ հուրս այս լուսափառ և ա՟ծաձիր՝
մերձեցելոցն ՚ի սոյն ընտրութ՟ի՝ մուխ կրկնեռաց և
բարեփափաք ջերմութ՟ե այլ յօրինուածոյ ․ որով ա՟մե-
ամենապատրաստ պնդութ՟ե՝ ՚ի կարծրականութ՟ե անսա-
սան վիմիդ յարակայեցել միշտ արձանացոյց՝ ՚ի քեզ
հաստատեալ աներկմտելի ։ Լիցի՛ նշանակ վերնամր-
ցանակ ո՛յսր պարգևի սովաւ վառելոցն , ո՛չ ողողիլ
ջուրբ ․ ո՛չ այրիլ հուրբ ․ ո՛չ ցրտանալ ՚ի սառնութ՟է ․
ո՛չ վնասակար հողմով շիջանիլ ․ ո՛չ աղտեղիլ յուրուա-
կան ինչ պղծութ՟է ․ ո՛չ զպահեալսն՝ չարին մատնել , և
ո՛չ ՚ի սորևելեցն՝ զմթերս գանձուն կենաց՝ յիմա-
րաբար արտաքս հանել ․ ո՛չ անպատսպար մնալ ՚ի թևոց
քոց օգնականութ՟է , և ո՛չ զեղացեալն ՚ի մեզ օծութ՟ի՝
անմաքրապէս ՚ի բաց մերկանալ ։ Այլ եղիցուք քև
՚ի սոյն հրացեալ ․ սովին պարարեալ ․ սովաւ լուսաւո-
րեալ ․ այսու արդարացեալ ազատացեալ պսակեալ և
թագաւորեալ ։ Եւ քեզ միայնոյ միայն օծելոյ՝ յա-
մենեցունց օրհնութ՟իք երգոց , ալէլուք լեզուաց , հընչ-
մունք ձայնից , յաղթանակութ՟իք գովեստից , բարեբա-
նութ՟իք շրթանց , սրբաբանութ՟իք սաղմոսաց , ընդ հօր և
հոգւոյդ ս՟բյ՝ յաւիտեանս յաւիտենից ․ ամէն ։

Այս էր յետնորդութեան ՚ի սրբութեան , և այս առաջնորդութեան
՚ի սրբութեցն սրբութ՟ի ։

Ա՟

† Մ ջերոփին ցաւելուած յերկին հեծութեան նորին հանդերձ, առ-
նոյն աղերս մաղթանաց բանի. 'Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Այ.

* Բան . ՂԳ .

1 Յաւիտենական · բարերար և ամենակալ ·
ստեղծիչ լուսոյ, և յօրինիչ գիշերոյ ·
կեանք 'ի մահու, և լոյս 'ի խաւարի · յոյս
ակն ունողաց, և երկայնմտութի տարակուսելոց, որ
ամենարուեստ իմաստութբ քո՝ դարձուցանես յայգ
զստուերս մահու, աննուազ ծագումն և անմուտ
արեգակն, քանզի ոչ զօրէ ծածկել զփառս տրուն
քո՝ խաւար գիշերոյ. Որում կրկնի ծունր երկր
պագութեան ամ եղելոց՝ երկնաւորաց և երկրաւո
րաց, և սանդարամետականաց · որ լսես զհեծութի
կապելոց, և հայիս յաղօթս խոնարհաց, և ընդունիս
զխնդրուածս նց · աստուած իմ և թագաւոր իմ ·
կեանք իմ և ապաւէն իմ · յոյս իմ և վստահութի
իմ · յիսուս քս ածդ ամի · սուրբդ հանգուցեալ
'ի հոգիս մրց, մխիթարութիւն վշտաց՝ և քաւարան
մեղուցելոց, որ գիտես զամ յառաջ քան զլինել նց ·
առաքեա զպահպանողական զօրութիւն աջոյ քո, և
փրկեա զիս յերկիւղէ գիշերի և 'ի դիւէ չարէ ·
Ոպ զի զյիշատակ սոսկալի և սբ քո անուանդ՝ միշտ
համբուրեալ շրթամբք հոգւոյ՝ ըղձութեան շնչոյ,
կեցից պահպանեալ ընդ այնոսիկ՝ որ կարդան զքեզ
'ի բոլոր սրտէ.

2 Դու 'ի դրոշմ խաչի քոյոյ նշանիւդ, զոր ածային
արեամբ քո ներկեալ նորոգեցեր, և 'ի նոյն շնորհ
որդեգրութե զմեզ մկրտեցեր, և 'ի փառս պատկերի

քո նկարեալ յօրինեցեր այսու պարգևօք ա̄ծականօք, ամաչեսցէ՛ սատանայ. քակտեսցի՛ն մեհեանքն. բարձցի՛ն որոգայթքն. պարտեսցի՛ն մոլորուցեալքն. պակասեսցի՛ն զէնքն սայրասուրք. մերժեսցի՛ մէգն. փարատեսցի՛ խաւարն. մեկնեսցի՛ մառախուղն։ Բազուկ քո հովանասցի՛, և աջ քո կնքեսցէ՛. վ̄ն զի գըթած ես և ողորմած, և անուն քո կոչեցեալ է ՚ի վ̄ր ծառայից քոց։ Եւ քեզ ընդ հօր՝ հոգւովդ սրբով՝ փառք և իշխանութիւն յաւիտեանս յաւիտենից.

ամէն։

† Ս Քրիստոսին յաւէրժական հրէին հեծութեան՝ նորին հայցուածք, անոյն ողբերգութեան բանի։ ՚Ի խորոց սրտից խօսք՝ ընդ Ա̄յ։

✻ Բան. ՂԵ։

1 Արեգակն արդար. ճառագայթ օրհնեալ. լուսոյ կերպարան. փափաք անձկութ̄ե. բարձրեալ անքննելի. զօրեղ անպատում. բարւոյ բերկրութ̄ի. յուսոյ տեսութ̄ի. գովեալ երկնաւոր. թագաւոր փառաց. ք̄ս արարիչ. խոստովանեալ կեանք։ Եւ արդ՝ զթերութ̄ի վերպանաց բազմօրը խաղ ձայնի եղկելոյս՝ ամենազօրդ բանիւ̄ լցեալ մատուցես յաղերս հաճութ̄ե հօր քում բարձրելոյ։ Որ վասն իմ ՚ի փորձ եկիր անիծից, կերպարանեալ զիմ նմանութիւն՝ ամենևին կենաց օրհնութիւն, վերնոց և ներքնոց բարեխնամօղ տեսուչ համայնից։ Ո՜վ թէ յանձն առեր մեռանիլ վասն իմ՝ ա̄ծ և մ̄րդ բոլորեցուն, որչափ հաճեսցիս առաւել և այժմ վտանգաւորս կրից կարեկցել, ընդ իմ պարտաւորիս

միշտ

միշտ աղօթելով աղաչիցեմ մարմնոյդ առելոյ 'ի մէնջ
առ համապատւիդ քո հայր:

2 Նաւ մն արեանդ պատուականի միշտ մատուցելոյ
'ի հաճուէ կամաց առաքչիդ՝ բարձցին վտանգք
մեղուցելոյ դատապարտելոյս . Թողցին պարտիքն .
ապաքինեսցի ախտն . մոռասցին պատկառանքն . բա-
րեգործեսցին դատակնիքն . սատակեսցին որդունքն .
վերասցի լալն . հանդարտեսցէ կրճտումն ատամանցն .
սպառեսցին ողբքն . հատցին արտասուքն . մերժեսցի
սուգն . հալածեսցի խաւարն . վանեսցի հուրն սաստ-
կութե . հերքեսցին տանջանարանքն բազմօրինակք:

3 Նկեսցեն դթութիք կամոքդ և պարգևօքդ կե-
նաց ամենից . ծագեսցի լոյսդ . արագեսցէ փրր
կութիդ . հասցէ օգնութիդ . ժամանեսցէ այցելութիդ .
կանխեսցէ ցօղդ ողորմութե , յառաջեսցէ արբուսցէ
զանդաստանս պաքեալ՝ անկեալ ոսկերացս Թշուա-
ռութե 'ի վիհն մահու . ծաղկեցուսցէ պտղաբերեսցէ
բաժակդ երկնաւոր արեան կենարարիդ՝ զերկիրս խը-
նամեալ աւուրն լուսոյ , որ անծանօթ է միշտ պա-
տարագի յիշատակ կենաց փրկութե հոգւոց ննջեցելոց:
Ո՜ ի ամէն մահացեալ հոգիս մարմնովս մեղաց՝ շը-
նորհօք քո՝ դրոշմած , 'ի քեզ զօրացեալ քև նորոգե-
ցայց , զատեալ 'ի մեղաց անմահ կենդանութե 'ի յա-
րութեն արդարոց , հօրքում օրհնեցեալ: Ընդ որում
քեզ փառք , և հոգւոյդ սբյ բարերարութի վայելչա
կան գոհութե , այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից .
ամէն:

ՎԱՐԽԾԱՆ.

※ Յիշատակարան Մատենիս Գրաբեան:

Ըստ հոլովման ընթացից ամենակալ յաւէժ շարժումն, որ ըստ լրապատարն նշուլագեղն արփիաճաճանչ՝ լուսակիրն օրակշիռն մշտափարատն ակնապիրար՝ ականն արեւու՝ սատեղծականն տրուսեկի, որ համեարէ հոլովէ կուաէ ամաց յոլովութի 'ի չափս դարուց՝ շնչաւորաց և կենդանանորոգ աւուրեկան յաւիտենիս, 'ի յաւարտումն կատարման ինն երեակ յոբելինին, 'ի սկիզբն պսակելոյ մոլի տասնեկին՝ Յաբեթական տոհմիս տումարի. յետ երից ամաց անցելոյ՝ որ զինի գաղատեան՝ 'ի կայս և 'ի կոյս կողմանց հիւսիսոյ դիմաց արևելից՝ յաղթօղ և մեծ կայսերն հոռոմոց Բասլի, յորժամ ընդ արձակ և մանկագաւիթ կամման բախիւ տարածէր՝ լիասահման և անխառոց 'ի սառնապակարկաս կոթողս կարծր արձանաց՝ 'ի ձգումն ձեռին՝ և յանխղելի լոյս պարանաց երկարագունից՝ անթարթափ 'ի նոյն վերասլացել 'ի յաջ և յահեակ՝ սեպհականել յաւելուլ բաժինս մասանց վիճակաց՝ խմբից աշխարհաց 'ի ծոց իւր:

Արդ 'ի յայնմ անդորրութե միջոցի յորում կղերիկ ընդ ոտնեցաւ թշնամիք եկեղեցւոյ, սատացեալ հիմնեցի, կասուցի, կարդեցի, կուտեցի, արձանացուցի, դիզի, բարդեցի, կացուցի, ցուցի, հաստատելով 'ի հրաշակերտութի միագոյ իրի՝ զբազմատեանեան դրուագս դրութ այսմ սովերի արդասաւորի, ես Գրիգոր կրօնաւոր քահանայ, յետին բանահիւսացս և կրտսեր վարժապետաց, գործակցութ եղբօր իմոյ ընտրելոյ՝ Յովհաննէս կոչեցելոյ՝ Նարեկայ մեծավանի և բարձրապատիւ ուխտի վանականի. որք իբրև զմի մարմին բանական՝ 'ի յերկուց առ մի կերպարան շինելոյ դիմաց կենցաղավարելով. ոչ միայն հարազատք, այլև միաշունչք միակրօնք համապատիւք զուգահաւանք, 'ի քառից աչաց՝ առ մի և նոյն շաւիղ խորհրդոյ տեսեալք: Արդ՝ հայցեմք 'ի ճաշակողացդ յայսմ սեղանոյ՝ յոքնորէն և անխորժահամ համադրելոյ՝ յիշատակել զմեզ 'ի մաղթանս ուղիղս և 'ի պատկանաւոր խնդրուածս, սեան սիրով 'ի միտս բարիս. որով և դուք եղիջիք գրեալ 'ի մատեանս կենաց վերին դպրութեն:

* Յիշատակ վարդայ հոգեկիր հանճարոյ տեառն Գրիգորի.

Ամենափայլ նշողիւք ճառագայթից շնորհաց հոգւոյն Ս.Յ՝ լուսաշատար պայծառաւար գեալ՝ Հրշտկն 'ի մարմնի տէրն Գրիգոր՝ էր յԱնձեւացեաց գաւառէ Վասպուրականին. որդի տն Խոսրովու Անձեւացեաց եպիսկոպոսի. 'ի ժամանակս կայսերութե յունաց Վասլի եւ Կոստանդեայ. յաւուրս Սենեքարիմայ հայոց արքայի. եւ 'ի հայրապետութե տն Վահանայ կթղկսի. Որ սնեալ 'ի կարգ կրօնաւորութե 'ի Վանս Նարեկայ, որում եւ եղեւ առաջնորդ, ուստի եւ հռչակեցաւ Նարեկացի. Այն սա երկնահանճար վարդապետութբ գերափայլեալ՝ մեկնեաց զերգն երգոց Սողոմոնի. Գեղգեղեաց զճառ Խաչին, եւ զներբողեանս 'ի սբ. Ածածինն, 'ի համօրէն գունդս առաքելոց, եւ 'ի տէրն Յակոբ Մծբնայ. եւ զքարոզս գանձից. Սա բանապաճոյճ պերճաբանութբ գրեաց զայն ՂԵ̃ բանս աղօթից 'ի խնդրոյ հայցման հարց միանձանց, զոր թողեալ մեզ վերջին ժառանգութի անսպառ մթերից՝ փոխեցաւ յաստի կենաց՝ վախճանեալ յերիտասարդական հասակի, 'ի թւկնիս հայոց՝ ՆԾԲ. եւ ամփոփեցաւ 'ի նոյն վանս Նարեկայ. Իսկ յորժամ Սենեքարիմ արքայ փոխեաց զտէրութիւն 'ի փոքրն հայաստան, ապա եւ միանձանցն Նարեկայ դիմեալ մերձ 'ի կողմանս քաղաքին Սկնայ եւ Տիւրիկեայ, շինեցին վանս յանուն Նարեկայ, ուր բերեալ հանգուցին ըզ պատուական մարմինն, թէ եւ այժմ է աւերակ, եւ կոչի ուխտ Սրակայ, յորում լինին նշանք բժշկութե 'ի փառս Ս.Յ. Որոյ Ածախօս մաղթանաց օժանդակութե արժանասցուք զմայլական տեսութեն Ս.Յ. որում պատիւ փառաց ծնրադրական երկրպագութե յաւիտենս. ամէն.

Նշանակութիւն խրթին բառից ինչ հասանէս ։

Ադդով · զաքարիայ մարգարէի պապուն անունն է ·
ՂԴ · 8 ·

Ադոնայի · տէր, որ աստուծոյ կըռուէր, թանգըրը · ԼԴ · 8 ·

Ադամանդեայ · պատուական ակն, քիշխրան · ձա · 3 ·

Ադարան · խատտր տրուած տեղ, ուր եկրի խոտղերկեաց · ծԹ · 2 · կամ խաւսալը տուօղ դործիք, որ է՝ բերան, կամ լեզու · ՀԴ · 2 ·

Ալէլուք · օրհնութիւնք, դովասանք, մեծոց · ՂԴ · 24 ·

Ալէտանջ հողմ · տալղա հանօղ հով · ԾԴ · 3 ·

Ալփաբետք · այբբենին շարքը · ՂԴ · 22 ·

Ախարծարծ · ախտը շարժօղ, մարդը թեփիկետնճի · Դ · 4 ·

Ածանցական · անցաւոր, թեթև անցնօղ · ՀԴ · 3 ·

Ակա · նաւու թեքնէ · կամ փիէտաէ խոյեխ · ԿԴ · 2 ·

Ակնապիւրապ · աչքը տպականօղ՝ մրաուօղ · ԽԸ · 4 ·

Ակումբ · ճիւմհուառ, նիւրիւ · ԻԴ · 1 ·

Ահարեալ · աւրած, խարաղ եղած · Ե · 1 · և ԻԵ · 2 ·

Ահաւասել · աւրել, փճացնել, թափթփել, եօխ ընել ·
Բ · 3 · և ԿԵ · 2 ·

Ահեղամար · քիրիշով տիւղէնլէնմիչ եղած · ՂԸ · 8 ·

Ահեասրկութի · քերփիճ ճիութի, թօղլաճիութի · ՀԵ · 12 ·

Աղխեալ աղդարան · կղպած դոցուած բերան, կամ լեզու · ՀԴ · 2 ·

Աղբի ըմբոշխնելի · տէյիրմէն՝ եղմիշ ընելու, որ է ծամելու ակռաներ · ԿԴ · 2 ·

Աղու աղաւնի · մաղլըմ եաւաշ կեօվէրճին · Բ · 1 ·

Աղուական · անուշիկ, մուլայիմ · ԿԴ · 4 ·

Աղուական ախտ · թաթլը մարդ, որ է ցանկութի · ՂԱ · 3 ·

※ Աղջութիւն · մթութի, քարա տուման · Զ · 3 ·

Աղաղոն · աղի լեղի, ածը զէհիր · ԼԹ · 2 ·

Աղօթկեր · աղօթօղ, աղօթաւոր · ԾԱ · 5 ·

Աղօտանալ · մթննալ, ՚ի լուսոյ պակասիլ · Է · 3 ·

Աճառ · սապօն · ՂԴ · 11 ·

Աճիւն ·

Աճիւն · մոխիր քիւլ · Ի · 1 ։ և ԻԴ · 2 ։
Ամանակ · ժամանակ, տարի, վայրկ · 'ի չէշտադոճառութեան ։
Ամբարձուպէշ · բարձր ձայն ունող · խաձն տալ · Թ · 2 ։
Ամենագրաւ · ամէնը զարդ ընող · Բ · 2 ։ կամ խիստ սաստիկ
զարփէ ընող · Բ · 1 ։
Ամենատկար · խիստ տկար, զայիֆ · ԼԲ · 2 ։
Ամպրոպ · կիւրիւլթիւ, վէլվէլէ · Ղ · 3 ։ և Ղ · 3 ։
Այտ · ծնոտ, երես, եռանագ, եռուղ · ԿԳ · 2 ։
Անգամ · կէս ճանէն կէսծ · լթ · 3 ։ կմ վերջինը, սողըրպի · ԿԲ · 2 ։
Անախտակիր ※ այլոց ցաւակից չըլլող · Ծ · 1 ։ և ԾԴ · 2 ։ կմ
խարէց չխպաշող · Բ · 2 ։
Անաղէլի՝ խակակութ · չխաղուած՝ նոր ծնած բւծ · ԾԳ · 2 ։
Անարժարժելի · ամլ չի վառուելու · Է · 3 ։ և ՀՃ · 2 ։ կամ ամլ
չի շինուելու · Ի · 2 ։
Անբույժ · չի բժշկուելու · օնդուլմազ · ԾԲ · 2 ։
※ Անդամձոնք · խորուկ մամատեր · պարսկերէն՝ էնտօրշէ ·
ԻԷ · 3 ։ ըստայնմ 'ի պատմագիրն եղիշէի, 'ի երեսն 83,
Յորժամ սկսան անդամոցն, և զինեալ զեմ և այլն ։
Անդամանդեայ · էլմասիպէս պինտ · ԴԲ · 10 ։
※ Անդամձանաք · անգ, ցք՝ 'ի ձեռաց անձառելիք · որպիսի
էր 'ի Հին օրէնս՝ սրբութիւն սրբութեանց, որ անձառելի և
անմատչելի էր նց · վսյ տասցուածս՝ Սրբութեանց անդամաձ_
աեւ, խմացեալ լինի՝ Սրբութեան սրբութեանց · ՀԷ · 15 ։
Անդասելի · կարգէ դուրս, նիզամ չի մնած · ԼԷ · 7 ։
Անդուլ · ժիր, դայմա · ՃԲ · 2 ։
※ Անդուղէկցութիւն · այն տեղը երթալու ճամբորդուն
և եօլտաշութ · ԴԳ · 5 ։
Աներևակի · աներեւոյթ, կեօրինմէզ · ԽԳ · 3 ։ և ԾԵ · 3 ։
Աներկեան · աներկբայ, սպդ, ճշմարիտ, շիւպհէսիզ ·
Գ · 1 ։ և ԿԵ · 3 ։
Անընդել գաղան · եաբանի եաւուզ ճանավար · Թ · 3 ։
Անկանել · կցելով գործել · թօգումագ · ԿԳ · 2 ։
Անկեղակարծ · անկասկած, շիւպհեսիզ · ՃԳ · 5 ։

Ան

Ա_նկոխիչ · շունչը կտրած, նէֆէսի քէսիլմիշ · ԺԴ · 2 :

Ա_նհագագ · շունչ չունող, հոգի չունող, ճանսըզ · ԼԴ · 7 :

Ա_նհամբոյր · թերպիյէյի չեկող, հէրկելէ · ԻԶ · 2 : կամ չի գոյցուող, շատախօս · ԻԴ · 2 : կամ գարշելի, պէթ · ԾԴ · 2 : կամ խաթր կեօնիլ չինայող · ՃԸ · 2 :

Ա_նհամոզելի · խօսքի մտիկ չընող, ինատճի · ԾԴ · 2 :

Ա_նհատուածելի · անբաժանելի, չի զատուելու · ՀԵ · 5 :

Ա_նհրաժեշտ · անդառնալի, մուհաքքեմ · ԿԱ · 2 : կմ անխախտ, անզատելի · ՂԴ · 11 :

Ա_նձաւ · մաղարայ · Խ · 2 :

Ա_նձնամատն · ինք իր անձը մատնող · ԽԸ · 2 :

Ա_նձուկ · նեղկուկ · Ա · 2 : և ԿԴ · 2 : կամ քչիկ մը, պիր ազաճըք · ԺԵ · 2 :

Ա_նյարիր ջատուկ · վեր չելլելու նենգաւոր և ցաւագար · ԾԸ · 2 :

Ա_նշամանդաղ · չի մթնալու տայծառ, տումանսըզ · Դ · 1 :

Ա_նշուշտ · անփոփոխ, անխառնակ · ԿԵ · 1 :

Ա_նոպայ · էյլէկ պիլմէզ, նախս · ԽԸ · 4 :

Ա_նպատուար · պատ չունող, հիսարսըզ · ԼԹ · 2 :

Ա_նջրպետ · բաժանող, զատող, պէօլմէ · ԻԵ · 2 :

Ա.նսպուժելի · յետ չի ձգուելու, էհմալ չըլլըելու · ԼԹ · 2 :

Ա_նստգիւտ · անսպական, էքսիքսիզ, մահանասըզ · ԻԸ · 3 :

Ա.նվթար · անսխալ, քուսուրսուզ · Ժ · 2 :

Ա.նտրրափակ · տարբեղբի տակ չընկնող, նիւթեղէն բանէ րէն դուրս · ԺԴ · 1 : և ԼԴ · 3 :

Ա.նրատ ※ տկար, փոքրիկ, զայիֆ · ԿԹ · 2 :

Ա.շխար · ողբ, լաց, սուգ · ԻԵ · 3 : ԼԹ · 3 : ԽԸ · 2 : ԾԴ · 2 : ԿՆ :

Ա.շտանակ · շամդան · ԽԴ · 2 :

Ա.շտէ · խըշտ, մըղրագ · ՀԱ · 3 :

Ա.պաբան · անգործ, պարապածած, անձըրկած · ԽԵ · 3 :

Ա.պաղէն · զէնք չունող, սիլահսըզ · Է · 1 : և ԿԸ · 3 :

Ա.պաթոյն · թոյն չունող, զեհիրսիզ · ԿԴ · 1 :

Ա.պախտաւոր · անշահ, էյլէկ պիլմէզ · Ղ · 2 : և ՀԴ · 1 :

Ապահար · ամնական հայրը բռնած · Ի · 2 ։
Ապաձեռն · օգնական չուռնօղ, խեղճ · ԻԴ · 3 ։ և ԼԵ · 3 ։
Ապաշուք · անպատիւ, իքբալսըզ · ԼԴ · 7 ։
Ապաջան · ջանք չընօղ, խայրէթսիզ · Բ · 2 ։
Ապառում · լիրբ, արսըզ · ԺԱ · 3 ։ և ԻԱ · 2 ։ և ԿԴ · 2 ։
կամ խաթըր կէօնիւլ չիմայօղ, անգութ · ՃԸ · 2 ։
Ապարանջան · ապըրճան, պիլէզիկ · ԼԴ · 1 ։
Ապաւանդակ · չուան նաւու, բալամար · ԻԵ · 2 ։
Ապաւինութիւն խարսխի · նաւուն մեծ երկաթը, ճան գուր-
թարան · ԻԵ · 2 ։
Ապաքինել · փարատել, դադրեցնել, կամ բուժեցընել ·
ՃԴ · 2 ։ և ՂԵ · 2 ։
Ապենիտազ · անկարօտ, պակասութ չունօղ, միւհտաճ չըլլօղ ·
ԾԹ · 2 ։
Ապիկար · ոկար, խոտոր չըլլօղ · Ժ · 1 ։ և ԻԶ · 2 ։
* Առակայք · առաջիկայք · առջևը, կամ մօտը եղածները,
կամ քիչ մի ետև ըլլալները · ԺԴ · 3 ։
Առանցեալ · դադարել ՚ի ծննդոց, վախտն անցած · ԼԱ · 1 ։
Առիգած · գոգնոց, փէշտիմալ · Ի · 2 ։
Առկայծեալ · ճրագն որ մարելու մօտեցած, վերջին կայ-
ծակը հասած · ՃԷ · 3 ։
Առհաւատչեայ · չէշնի, նումունէ, կիփէյ · ԻԵ · 4 ։ ԿԵ · 2 ։
և ԿԷ · 1 ։
Առուղեկան յաւիտեան · անցաւոր ժամանակ · ՚Ի ձէշտ"։
* Առօրինակեալ · բաղդատեալ, նմանեցուցեալ · Ա · 2 ։
Ասուի · բրդեղէն, չուխայ՝ և այլք նմանք · ԻԱ · 3 ։
Ասպակնասպաս · շան կերակրի իւմիտ ընօղ · ԼԵ · 3 ։
Ասպատակ · քէլէփիրճի, փուսու խըրսըզը · ԿԹ · 2 ։
Ասպարէս, կամ Ասպարէզ · մեծ մէյտան, աթ մէյտանը · Ա ·
2 ։ և ԽԸ · 4 ։ դարձեալ երկրի չափ է, որ է մէկ միլ ու ե-
ղեն՝ ութը փայէն մէկն · Թ · 1 ։
Աստարտէ · կնկան կերպարանքով կուռքի մի անունն է · Ղ · 4 ։
Ատտիկեցի · աթենացի, որ ՚ի հնումն այս քաղաքացւոց կլաւ-
մորդն՝

մարդն՝ խիստ նամառը, և զվառն՝ խիստ պէթնամ համա րէլն . կէ . 1 ։

Րահեստ . լան ճամբայ , քեօռ եօլու . Թ . 2 ։ կամ շիտակ ճամբայ , ճամփ . խգ . 3 ։

※ Րամաթացի . Րեմաթացի , ուստի էր Սամուէլ մարգարէն . ձր . 1 ։

※ Րբուն . կատարեալ հասակ , քեամիլլիք չաղը . դ . 2 ։

Րգահատել . ցաւակցելով մխիթարել , սիրտ տալ . ժբ . 1 ։ կամ աղաչել , րեճա ընել . ժե . 1 ։ և ծե . 2 ։

Րգաստոր . արդիւնաւոր , մէյվէտար . ջէղաա" ։

Րգարալուկ . հախ տեղը տանջուօղ . ծժ . 2 ։

Րդեան . հիւնկեան , շիմալքի . հէ . 8 ։

※ Րդվատնական . հիւնկաց թէլէֆ եղած . իբ . 2 ։

Րկածք . փորձանք , պէլայ . ղ . 3 ։ և կ . 2 ։ և կէ . 2 ։

Րձագանք . յետ դարձող ձայն , որ մաղարաներուն մէջ , կամ խորուկ տեղուանք՝ կանչօղն ինչ որ կանչէ , զայն կու լսէ . ղբ . 8 ։

Րուարձան . քարէ փորած երիկ մարդու պատկերք , կուռք . կ . 4 ։

Րութիւն . արխութի , կորխուութի . ծթ . 3 ։

Րուսեակ . սապահ եըլտըզը , զէօհլէ . կմ արեգակն . կմ առդայէլ . լղ . 2 ։

Րջնաթոյր . սև գոյն ունօղ . կթ . 2 ։

Րջնատես . սեւահ կեօրինիւշլիւ . լա . 3 ։

Րստլած . ճամբէ դուրս ելած , եօլսուզ , պէթնամ . կամ սիւրկիւն եղած . ծղ . 2 ։

Րստքնայարդար . դրսի դէյէն թէմիզ . իէ . 3 ։

Րսուղի . ճամբէն դուրս , ծուռ , եանղըշ . հը . 3 ։

Րփխացնցուղ . լցս տարածօղ , շաւխ ծագօղ . դ . 1 ։

Րօտ . արծուելու տեղ , չայըրլըխ . իէ . 3 ։ կ . 2 ։

Րօր . չիֆթ քշելու գործիք , սապան . ծդ . 2 ։

Րւաղական . ափսոսական , ողբալու . իղ . 1 ։

Րւանդ . էմանէթ . դ . 1 ։ կամ առուրք , վէրկի . թ . 2 ։ կամ թէմսիլհ ,

Թէմայիհ, վասիսեթ · իե · 4։

*Աղուական, բնաւ ալըշմիշ չեղած, անձամբ, հերկելը ·
իբ · 2։

Աքար · պատժուած մարդոյ մի անունն է · Յեսուայ · 7 · 1։
‖ իէ · 2։ և հա · 3։

Աքիս սկըմացի · մըդրբէի մի անունն է, որ ի սեկոյ քաղաքեն էր · Ա Թագա" · ժա · 29։ ‖ խը · 4։

Բաբելոն, կամ Բաբելոն · պղտոր քաղաքն է · ա · 1։ և կէ · 2։

Բագին · կուռքի սեղան, կուռք · իէ · 3։ և հէ · 13։

Բազմիկ *բազմելու տեղ, մեքեան · կ · 3։

Բազմական · մէձլիս նստող · խը · 1։ և դդ · 4։ կամ բազմելու, նստելու տեղ · դա · 3։

Բազմաձեռնեան խարդաւանօղք · շատուոր հիլլէպազներ · կամ ֆէնտէրով խաբօղներ · դէ · 9։

Բազմայածեան · սատին անդին ընկնող շրջող, բարբարական պըտըտօղ · կ · 3։

Բազմատերևեան · շատ ձուղ ունող, տալլը պուտաքլը · խե · 2։ և ժէշարա"։

*Բազմարկածեան · շատ փորձանքոտ, թէհլիքէլը · հդ · 2։

Բահաղ · կուռքի անունն է · կդ · 2։ և դդ · 6։

Բամբիռն, չալղըսազ, զիլ · դէ · 8։

Բանդագուշեալ · խելացնոր, չլղըն, թիմարխանայի խենթ · ժը · 2։

Բանին ներմնակաւթուն · խօսքին կօզը դայ ընելը, խենթ ու մենթ եօլսուզ խօսիլը · խե · 2։

Բառաչ · ոչխարներուն և նմանեաց պոռալը · ժե · 2։

Բառացի · փառաւոր, չէօհրէթլի · դէ · 8։

Բասիլ · Վասիլ, էր կայսր յունաց · ժէշարա"։

Բասրելի · մեղադրելի, այըպլանմադա լայըգ · դա · 3։

Բարառնութ · խօսիլ չի կըցողի բերնով խօսիլ · դէ · 8։

Բարացուցական · բարքը ցըցընօղ, թապիէթը յայտնօղ · դէ · 8։

Բարաւոր · դրան վերի չէմը · դա · 2։

Բարետաւիղ · անուշիկ խայտելի , ախորժելի · ղէ · 8 ·

Բարեքիա · զաքարիայ մետրեի հօրն անունն է · ղդ · 8 ·

Բարունակ մանրողկուզեան · տամայի ճիւղ՝ որ զէ հիլըն սաղ-խըղմունի · է · 2 ·

✻ Բաւանդակապէս · բովանդակապէս · կամ բաւականապէս · ղ · 4 ·

Բաւիղ · սաչախ , որ մաղարայի , կմ դրան վրէ լինի · խ · 2 ·

Բժժանք · ալուշյոճիի , կմ պախըճիի չըխըն · ծղ · 4 ·

Բիծք բոցակիծք · կրակնոպէս կծուծ ունեցներ , ինչպէս՝ թախտապիթիեն · կմ սիվրի սինեկեն խածուած տեղուաքըն · ծթ · 2 ·

Բոլորապատուղ · ողջակէզ , թամամ փիշկեշ · ռ · 1 ·

Բոսորայ դիտակունք · կարմրագոյն արիւնաթաթախ լեշեր · ծը · 3 ·

Բոսորայեն · կարմրագոյն , կարմրած , քըրմըզը · կդ · 1 ·

Բուեալ · սըլխյած , կամ պատանեալ եղած · իէ · 3 ·

✻ Բունախոյեան · գեմ եղլօղ կարիճ ձենկճի · ղդ · 18 ·

Բունամարտիկ · կարիճ ձէնկ ընօղ · ծղ · 2 · կամ ուժով կիւլեշմիշ ըլլօղ · ղդ · 13 ·

Գահաւորակ · թահտրավան , քեօշկ · իե · 2 ·

Գաղձնաւոր · զարարը խատերով , կամ ոսկըլը խատով ցցուած · ծղ · 2 ·

Գաղտնակուր · գաղտնի ուտօղ , ինչպէս՝ պաղըրսախից մէջի որդերը · ծթ · 2 ·

Գայլեան · երկան մըզրախ · ղէ · 4 ·

Գանչուէ · ճնշուեմն , կանչուածք · ղէ · 8 ·

Գարնանադայր գետ · գարնան ատենը ադմիշ ըլլօղ չայ , թաշխըն ըռմախ · ծդ · 3 ·

Գեղայօրէն · գեղեցիկ յօրինած , հիւսիւնլիւ · ղդ · 24 ·

Գեղմն · ձերմակ բուրդ , եափաղը · ծէ · 1 ·

Գերաբնապէս · բնութէ աւելի վեր , հարաշապէս · ղէ · 8 ·

Գերանակիր · տիրեկ կրօղ , կամ տիրեկ ունօղ · իէ · 3 ·

Գերաշխարան · խիստ այպաշխարօղ , շատ լացօղ ողբացօղ · խը · 5 ·

Գերաշխարհիկ · ամենեւին պատուական որ խիստ լի թխպորէ · Դ · 3

Գերունակ · ամեն գերադանցութի եւ կատարելութի ունող · ԻԷ · 2 · եւ ՀԵ · 7 · կամ ամենեն եւել ունող · ԽԹ · 2 ·

Գթել · գլորել · սխալել · չի գխոնարհով պակասութի ընել՝ ընկնիլ · ԼԱ · 2 · ԾԵ · 4 · ԾԵ · 3 · եւ ՀԲ · 2 ·

Գժդմմուն · սրդողելով երեսը ծռելը · խոժոռ · ԽՆ · 2 ·

Գժտութիւն · կռիւ · նիզա · ԽՆ · 2 ·

Գինդ · գնդի · օղ · քիւփէ · ԼԴ · 1 ·

Գիշերավար · սատանայ · շէյթան · ԼԵ · 1 ·

Գլխաշուք կամ գլուխը ծածկող՝ զարդարող լաչակ · ԼԴ · 1

Գլխաւորել · գլուխ հանել լմնցնել · ՀԱ · 2 ·

Գոգջրք · տաշտեր · ՀԲ · 1 ·

Գողտրական · կոկուզիկ · փափուկ · նազիկ · ԽԴ · 2 ·

Գոմոր · սոդոմայ մէկ քաղաքն է · ԾԴ · 2 ·

Գոյացան · գոյացնող · ստեղծող · վար էաբձի · ՃԴ · 1 ·

Գործակցութի · գործելը · իճրա ընելը · ԻԴ · 20 ·

Գործնականաց գործի · գործելու աւէթ · որ է՝ ձեռքն · ԿԴ · 2

Գործօնեայ · գործող · փէյաաՀ ընող · ՃԴ · 1 ·

Գումարտակ · գումարեալ բազմութի · ջէմիյէթ · ջումհուր · Դ · 3 · ԻԴ · 1 · ԼԵ · 1 · եւ ՀԵ · 12 ·

Գունել · գոյն տալ · ներկել · ԼԴ · 2 · եւ ԴԴ · 17 ·

Գուբայր · պատերազմի զօրք · ջէնկ ասքէրի · Կ · 4 ·

※ Գուիհ · գուեհ · սօխանի · ԿԷ · 2 ·

Գրաբանական · գրով խօսուած՝ զրուցած · ԼԴ · 1 ·

Գրաւական · չէշնի · նումունէ · Ժ · 2 · եւ ԶԴ · 16 ·

Գրգնալ · զէփփի սէֆայի մէջ ըլլող · ԽԸ · 2 ·

Գրկանք · սիրով եւ գթով գրկելը · գուճամագ · ԻԷ · 2 ·

Գրուան · շինիկ · ցորենի եօլչէկ · ԼԵ · 3 ·

Գօշել · կակղեցնել · խլշխլշցնել · սիրտը ցաւցընել · ԺԵ · 1 ·

Դադան · Աբիրոն · երկու եղբարք էին · որ մովսեսի դէմ կեցան ու գետինը անցան · Թւ՝ · 16 · 1 ‖ ՀԸ · 4 ·

Գանդաչել · գոռգոռալ · փ՝ օրիպէս շարժիլ · ԺԹ · 3 ·

Դանդաչեցուցանել · երերցնելով չընկըր չընկըր ձայնը հանել · ղէ · 8 ։
Դասակ · սիւրիւ, պեօլիւկ · կդ · 2 ։
Դաստակնիք · վձիռ, սինձիլ · դ · 1, և ժէ · 3 ։
Դարաստան · դրախտ, պախչա · խզ · 3 ։
Դեգերեալ ողբայ · աղլայըպ եաթըրըօր · իե · 2 ։
յոգնք Դեգերիլ · գերեկնայըրէ ձաեա մէշղուլ օլմագ · ժը · 1 ։
Դերասք · նեւն, թէձձալ · ղա · 1 ։
Դժնիկ · փուշ, քարա չալը · կթ · 2 ։
Դժուարամարսելի · դժար անուշնալու, զէհիր դափիէթլի · իը · 3 ։
Դժրել · խօսքէն դառնալ, խավը աւրել · ծե · 4 ։
※ Դիզի · ջր՝ դիզեցի, եըղմիշ ըըի · իէ · 3 ։ կմ նիզամը շարեցի · ՝ի յէղտախնարանն ։
Դիմագրաւութիւն · գլուխը օրթան դնելով սերպեստութիւն, սէրտէն կէչօրութիւն · կ · 4 ։ և հա · 1 ։
Դիմակ · դէմք, կերպարանք, քիավէթ · դ · 1 ։
Դիմակերպութիւն · ույղունութիւն, մինասիպէթ · ղդ · 4 ։
Դիմակս դիմակս · Թիւրլիւ Թիւրլիւ · լթ · 3 ։
Դիտակ · տեսնելու բարձր տեղ, ինչպէս՝ կէմիին չանախլըը · իե · 2 ։ կամ տեսնելու տեղ, ինչպ՝ մարդուն երեսը · կե · 2 ։
Դիտակ ոստոց · ծառի ձուղերուն ծայրը · ղէ · 9 ։
Դիւաձենձեր զոհարան · սընեայի համար զուրպան եփելու տեղ · ծա · 4 ։
Դիւրափխրելի · խօլայ փշրուելու, փտորուելու · հդ · 3 ։
Դուժ · եաւլանի միլլէթ, խոլեաթ · ղդ · 12 ։
Դստիկոն · տանը խաթը, կամ վերի խաթը · կթ · 2 ։
Դսրովել · քամահրել, սիթէմ տալ · լ · 3 ։
Դրականապէս անուանագրութիւն · ույղունձա լաղապ դնելը · ղդ · 19 ։
Դրանդ · դրան վերի շէմը · ղէ · 5 ։
Դրուակ, կամ Դրուագ · դրուած, օրինած շինուած · ըդ · 8 ։ և յէղտա" ։

Դրօշ, թուղ, սանճախ, խաչալէմ · ԼԷ · 1 ։

Դրօշեալ · փորուած կուռքի պատկերը · Է · 1 և ՀԵ · 12 ։

Եդովմայեցիք · Եսաւայ սուլէթին բնակիչները · Ա · 2 ։

Եզօղ · եզ վարօղ, չիֆթ քըշօղ · ԾԴ · 2 ։

Եթովպացի · արապիստանցի, արապ · ԾԴ · 2 ։

*Եղլենացի · Հէլլենացի, Հոռոմ · ՂԴ · 12 ։

Եղեամն · խըրաղը, որ ձիւնիպէս կու գայ · ՀԸ · 3 և Ղ · 3 ։

Եղեռնագործ · չարագործ, զիւանքեար · Դ · 3 և ՂԱ · 3 ։

Եղերական ձայն · լալկաններու թալըմին լացը · ՀԸ · 1 ։

Եղեւին · բարձր սէրվիի, կամ չամի ծառ · ԿԱ · 3 ։

Եղեգնախունկ · պուհուր գամըշը · ՂԴ · 11 ։

Եղեգնախոտին · խամըշի կոտրուք՝ եօնկա · Է · 3 ։

Եղիճ · քըրդկան օթլուղու · ՀԱ · 2 ։

Եմակ · ձոր, տէրէ · Խ · 2 ։

Եպերել · քամահրել, խաթիրքալ օլմագ · ՁԲ · 5 ։

Երախայրի · առաջին պտուղ, թուրֆանտայ · ԼԱ · 2 ։

Երախան · լալկաններու սուրլու · ԻԶ · 1 ։

Երանակ · սուրլու, սուրէկ · ԽԶ · 1 ։

Երասանակալ · տիզկինը բռնօղ, զապթ ընօղ · ԼԲ · 2 ։

Երբեք, *Երբէ+է · ժամանակ, զաման · ԼԴ · 3 ։

Երգիծանուն · սիրտ կակծցնելու խօսք, սիթէմ · ԽԸ · 2 ։

*Երեակմունք · երևոյթ, խէյալ կէօրւնուշ · ՂԴ · 10 ։

Երեւիլ · ծառոց և խոտոց կուվէնէ · ՀԸ · 3 ։

*Երիզապնդեալ · երկան կտաւով սըխըլ փաթթած · ԾԸ · 3 ։

Երիթացեալ · ցամքած, չորցած · ԻԹ · 2 ։

Երինջ · մատղաշ կով, կէնճ ինէք · ԽԵ · 2 ։

Երիքով · որ Երուսաղէմի սէմթը քաղաքի մի անունն է · ՀԳ · 1 և ՂԲ · 4 ։

Երկակշիռ տարրուն · երկու ներհակ բան, ինչպէս՝ տաքն ու պաղն, ցորեկն ու գիշերն · ՂԴ · 2 ։

Երկեւանութիւն · կասկած, շիւպհէ · ԺԱ · 1 ։

Երկնածեմ · երկինքը համօղ, կէօյէ չըքարան · ԼԲ · 2 ։

Երկնել · տղաբերքի ցաւ քաշել · Ա · 2 և Բ · 2 ։

Երկուո

Երկուորակք · լուծք եղանց, որով չիփեթ կու քշէն · ծդ · 2:
Երկրակենցաղ հենք · երկրիս վր կեցած մասնաւորութիւններ, աշխարհիս մէւթայնեխ խախքուիք · հա · 4:
Երկրորդութի · կրկնումն, թեքբարբառականչ լինելը · հէ · 1: և դէ · 10:
Երփն · գոյն, բուենկ · հա · 2:
Երկք · աշխատանք, վաստակ, մեշակդեթ · Է · 1:
※Եւղընծիւղ փայտ · եղ տուօղ ծառ, ինչպէս՝ ձիթենին · լթ · 2:
Օակառիլ · քեօրիպէս՝ շաշխընիպէս բուեղիլ բլլալ · Ի · 2:
Օանդուած, կմ Օանկուած · քանի մի բաներէ խառնուած՝ մէկ խմոր եղած, ինչպէս՝ մեղրմ մարմինը · իգ · 2: և հա · 1
Օսածեալ · մոլորած, ձանձէ եղած · Ը · 1: և հդ · 2:
Օրհօրատեակ · զարհուրելի տեսք ունօղ, ադկըն չեհ-րելի · դէ · 12:
Օրմանութի · զարմանալիք, թանձիւղ լինելու · խթ · 1:
Օղծանիլ · սրտիլ, խօսքը փուձ ըլլալ · ծէ · 1:
Օլացօղ · երախտամոռաց, հանը ինքեար ընօղ · ձէ · 3:
Օմբաղ · ուրախուի, զեփդ՝ սեֆա · ծէ · 3:
Օնդամ զընդանաւ · չարչարուիմ զընտանով · ժզ · 1:
Օծեցուցիչ · սիրտ կսկծցնօղ, ադէքը կարտօղ · լթ · 3:
Օծիլ · համաչընելով սիրտը երիլ · իթ · 2: և հդ · 2:
Օմսալեր · քաղցրահոտ ասիպենտով լցուած · դէ · 6:
Օփանալ · ցրտէն դողալ, թիթրեմք · իթ · 2:
Օուհնտակամն · պօշ պարապ, անպտուղ, մէյվեսիզ · խէ · 2:
Օրէն · նման, այնի: Օրէն խայթոցաց կարձաց · այնի ախրեպներու խուլրուխիցպես · դթ · 2:
Իղձութիւն · ըղձ, փափաք, աշգ · դէ · 1:
Իմբերանեալ · ափրբերան եղած, հախ չունենլով պարընծած · Ը · 1:
Իմբոշխնել · ծամել, չեյնեմեք · է · 2:
Իմպահկանք · արհամարհանք, բեզարեթ, մեզաք · խը · 4:
※Ինգլուզեալ · ջրոյ մէջ պաթմիշ եղած · դ · 3:

Ընդակից · հեռը ուղղուն, այախառաշ · կա · 1 ·
Ընդարմացուցիչ · թմրեցնող, ներբսեմցնող · ձգ · 3 ·
Ընդգոգեալ · գոգին մէջ ժողոված պահած · ծա · 4 ·
Ընդերք · փորոտիք, փորու մէջի աղեր, պաղտուխ · լգ · 2 ·
Ընդ կրունկն դառնալ · յետ յետ դնալ, կերթ կերթ կեթ-մէք · հա · 2 ·
Ընդհատ · պակաս, հեռու, փարգլը · հէ · 2 ·
Ընդմիջարկումն · օրթայէն խելու պատ.քաշելը · մէօհ.քէմ թէնայից · գէ · 6 ·
Ընդմիջել · փերան քաշել · լէ · 3 · կամ ենկել բլամ զա-ածել · ձղ · 1 ·
Ընդունայնանալ · վեր ցաթկել ելնել, սըչրամագ · ն · 3 ·
Ընդունայնաթող քերան · սրխելեթ աւնող պօշ քերանք, որ է առնլ նափիլէ զահմէթ · խբ · 4 ·
Ընդպահկել · երեսէ ձգել, ձեռքէ թող տալ · ձէ · 3 ·
Ընկճիլ · սըմբիլ, տակ ընկնիլ, սինմէք · ղ · 3 ·
Ընկրկիլ · յետ ընկնիլ, յետ փախչիլ, կերեյէ գաչմամագ · ղա · 1 ·
Ըստանձնել · շալակն առած, իւքլէնմիշ · ծէ · 3 · և հէ · 3 ·
Ըստ բանքո · քու խօսքէդ դուրս · սէնին սեօզլէնտէն տըշարը · հզ · 1 ·
Թառանչ · հառաչանք, կեղծիս կեղծմըք · խզ · 2 · ղ · 1 · և խբ · 2 ·
Թասար · մէյտան օյունու, չենկի օյունու · լա · 2 ·
Թարաշառ · կուռքի անունն է, որ Թարա հայրն Աբրահամու շինել էր · կ · 4 ·
Թարթափումն · աչք գոցել բանալը · լէ · 3 ·
Թարմատար · փուշ, պօշ, բանմըր չարժող · ծզ · 2 · և կ · 4 ·
Թափանցանց · մանող անցնող, թեքէսիր ընող · զգ · 12 ·
Թեղան · մանած, երկան թել · ղդ · 24 ·
Թելադրել · յորդորող, թահրիք էտիճի · խբ · 2 ·
Թերափ · կռապաշտից գործիք, հանիլն · խբ · 3 ·
Թինդս առնուլ · ցաթկտել, ըղալ · հա · 3 ·

Թլխատուիլ · ուշադրութիւն, մուլթ գուն, ըլթիֆիրի · Խ · 3 ։
Թշուառաքիրան թռչակ · մահուան քրոնիքով վատնած, մէշադգէթլի իլլատ · ԽԵ · 3 ։
Թոյլել · չարչարուած, պէրպատ եղած · ՀԸ · 3 ։
※ Թուլաթաշնակեալ · տուղէնը թուլցած, տուղէնը աւրած · ՂԴ · 20 ։
Ժայթքել · փսխել, գուսմագ · ԿԵ · 1 ։
Ժանիք · գազանի ակռաներ · Դ · 1 ։ ՆՂ · 4 ։ և ՀԹ · 4 ։
Ժխտող · ինքեար ընող, հէյլէ ընող · Ը · 1 ։
Ժողխեալ · մարգարիտներով լցուած, հասած, լեսկած · ՀԴ · 2 ։
Ի գիծն թուլանալ · շիտակ ճամբան չի կրնալ երթալ, թուլնալ ու ճամբան մնալ · ՀԱ · 2 ։
Ի ծիւղս մատանց թուել · մատներուն վերայ մէկիկ մէկիկ համրել · ՀԸ · 3 ։
Իններեակ յոբելինի · ինն անգամ յիսուն, որ է չորս հարիւր յիսուն · չէղաւ ։
※ Ինքնարգդ բարձրայօն · ինք զինք յարգօղ մեծարօղ հըպարտ · Դ · 2 ։
Ինքնագոր · ինք իր հետ կռուօղ, ճէնկ ընող · ՃԹ · 1 ։
Ինքնորէն · ինք իրմէ, կէնտի քէյֆինէ · ԿԱ · 1 ։
Իշանդամ · իշու անդամին պէս ամօթ ունօղ · Կ · 4 ։
Իսկ անուանն ※ իսկութն · բուն իսկական անուանն իսկութեանն, զաթինին խամի զաթի · ՂԴ · 18 ։
Իրաւամերժ · իրաւունքով մերժուած, մուսթահախը գըտած · ԻԹ · 2 ։
Լայնատարր հեռք · լայն ճարձակ ճամբայ, էնլի եօլ · Ե · 3 ։
Լանջք · կուրծք, կէօքիւս · ԼԴ · 1 ։
Լաստ · նաւուն տակն, կէմիի թէքնէ · ԻԵ · 2 ։ և ՃԵ · 2 ։
Լաստն դադարք · կէմիին հանգչելու տեղը, լիման · ԻԴ · 2 ։
Լափլիզող · լափելով լիզող, աղուէսի ծըծօղ · Ժ · 1 ։
Լկնիլ · անամօթ լինիլ, էտէպսիզ օլմագ · ՆՂ · 4 ։
Լուծ · թերաղլի թաթ, աչք · Թ · 1 ։ կամ պօյունտուրուխ · ԽԵ · 2 ։

Լուծք սառնոյք ամոլից · կեմիի կէօվէրթէլին հասար գօտիները · իե · 2 :

Լուղակ · լողացող , ինչպէս՝ ձկները · հա · 3 :

*Լուա՛ · լսեցի , իշիթթիմ · ձե · 1 :

Լուսանցոյց երդ · երդիքէն լոյս մտնելու տեղ , պանճա · ժբ · 3 :

Լուսանկար դիպուած · լուսընկայէն զուհր եղած խոյ , թութարըխ · ձբ · 6 :

Լուտացող · քամահրող , պէթ սէօյլէյիճի · ժա · 3 :

Լպրշել · անամօթ՝ էտէպսիզ եղած · ծղ · 2 :

Լնացեալ · ձերմըկած , ինչպէս՝ լուացած եարայն տեղը · իդ · 2 :

Լստապատ · լըման լեցուն , մունտէվվէր · ձէշաաա″ :

Լրթագոյն · մթնագոյն , փէք գարամթը · շ · 2 :

Լքանել · դուրս ձգել , րէտտ էթմէք · բ · 3 : և իէ · 2 :

Խաթարեալ · աւրած , խարապ եղած , փճացած · իե · 3 :

Խակախորհուրդ · խամ իմացմունք , ճահիլութ · ղբ · 8 :

Խաղաւարտ հրակայծակ · կճած ուռեցք՝ կըկլոպէս երօղ՝ կսկծցնող · կթ · 2 :

*Խաղը · իբրև թէ՝ Խիղը , որ է՝ կապ , կամ կապանք · ըստ այլոց՝ Հաղը , որ է՝ որոգայթ · լբ · 3 :

Խայրեք · պառուղներ , մէյվէլէր · լդ · 1 :

Խանձիճ , կամ Տորեակ · խանատարզ չէքիրկէ · կբ · 3 :

Խարան · եարա տաղլամիշ ընելու երկաթ · գ · 1 : կամ տաղլանմիշ եղած խոց · ձէ · 2 : և ղդ · 6 :

Խարդաւանք · խաբեբայութիւնք , ֆէնտ · կ · 2 :

Խարխափանք · քէօռի քալըճածք , դուրդուրալ · ժէ · 2 :

Խափուցանել · խափանել , մէն էթմէք · կդ · 2 :

Խելք · նաւու խըշ , Խելք շրթանց · խըշին թարաֆի քիւփէշտէնէր · իե · 2 :

Խեռնեշանալ · էտէպսիզճէ հագուիլ կապուիլ · հբ · 2 :

Խժական բարբառ · կոպիտ , խորթալ եարամազ · դդ · 6 :

Խիզախել · համարձակիլ , ձիւրահաթ ընել · կը · 3 :

Խիթ · խօսոտուկ, սանձը · Գ · 1 : և ԻԳ · 3 :
Խլրտումն · անդամոց ժաժիլ, թեփրենմէք · Գ · 3 : և Է · 1 :
Խծբծ · խառնելը փնտրելը, արաշտըրմալը · ԽԸ · 4 :
✳ Խխայթ · խղխայթ, պէօձէկ, թըռթըռ · Է · 1 :
✳ Խնծիղք · խնտում, զեփռ, շաղըք · Դ · 1 :
Խնկաւորութի · օրհնենք, գովասանք, մէտհ · ԻԴ · 14 :
Խոհեր · գարշելի գործք, մուրտառ բան · ԽԵ · 2 :
Խոպանացեալ · չորցած, աւրած, խարապ եղած · ՀԴ · 2 :
Խորշակ · տաք հով, սամեէլի · ԿԳ · 4 :
Խուէլ · չարչարել, էզիէէթ էթմէք · ԿԳ · 4 :
Խուզել · որոնել, փնտրել · Թ · 2 : և ԾԵ · 4 :
Խուժադուժ · եապանի, ապուռձուպուռ · Կ · 4 :
Խուձապել · խիստ աճէլէօվ սխըլէթ ընել · ՀԹ · 3 :
Խուռն · սոկաւիկ, ամպաձըք · ԿԴ · 2 : Հ, 2 : և ՀԴ · 3 :
Խոփ · հարօրի երկաթ, սապան տէմիրի · ՂԵ · 7 :
Խարոց · զատող մէջոց, պէօլիւձիւ սըհըռ · Ե · 1 : և ՂԵ · 7 :
Խրթնանալ · խժռուիլ, մթնանալ՝ դժուարիլ · ՀԵ · 11 :
Խրթնի · սեցած, աղտոտ · չիրքին · ՂԴ · 12 :
Խօլական ցնորք · խենթ ու մենթ էրմաղներ · ԺԵ · 3 :
Խօսնականաց չարժողական գործի · լեզու, տիլ · ԼԵ · 3 :
Ծայրակոտոր · ծայրագոյն կոտորող, խիստ չարդող · ԻԲ · 1 :
Ծերպ · քարերու և ծառերու ծակ, գօվուք · Խ · 2 :
Ծնգեցեալ · հալած մաշած, խիստ վատուժ · ԾԲ · 2 :
Ծնրել · մնչել, եօխ ըլալ · ԿԵ · 2 : ՀԳ · 2 : և ՂԵ · 10 :
Ծործոր · լեռներու մէջ տեղեր, ձոր · Խ · 2 :
Ծորումն · կաթելը, վազելը, բըխալը · ԼԵ · 1 : և ՂԳ · 19 :
Ծուէնք · պատառտուք, պէզ կտորթըլարը · ԻԵ · 2 :
Ծուղակ · որոգայթ, տուզախ, խափանման · ԽԳ · 3 :
Ծուր և Ծայթան · են քաղաքք փիւնիկեցւոց · Եզեկ. 28 : ‖ Ե · 1 :
Ծրդեալ · աղտեղեալ, պղծեալ՝ մրոտած, մուրտարլան մըշ · Ե · 1 :

Կայ

Կազդուրել · Նորոգել, բժշկել և խալըսել · Ճ · 3 · և Ճգ · 2 ·

Կականիլ · Հեկեկալով ողբալով լալ, էօֆքիւր էօֆքիւր աղլամագ · Ժբ · 1 ·

Կաղակարծ, կամ Կեղակարծ · շիւպհելի · Ղ · 2 · և Խբ · 2 ·

Կաշկանձողական · ճինճինկալով, եալթախլամիշ ըլլալով · Լե · 3 ·

Կայթ · ցաթկտելով խաղ, պար · Խա · 2 · և Լա · 2 ·

Կայտառ · ճապուկ կենդանի, պէօձէկ · Խե · 3 ·

Կայմ · Նաւուն եէլքէն բանալու սերէն տիրէկը · Խէ · 2 ·

Կապարան ձգողական · չուան՝ քաշելու, իփլար · Խն · 1 ·

Կապարանք գլխոյ · Նաւու թէքնէի երկու կողմի կապերը խապուրղաները · Խե · 2 ·

Կապարճ · Նետ դնելու աման, թէքքէշ · Կզ · 4 ·

Կապուտ · Եաղմա եղած ապրանք, թալան, քելէփիր փրէզա · Ժզ · 1 · և Հե · 7 ·

Կառափնատ · գլուխ կտրօղ, սպաննօղ, ճէլլատ · Ճր · 2 ·

Կարակումնօք · մուրատը չամուռ, պոլչըխ · Ճգ · 3 ·

Կարեկցել · ցաւակից ըլլալ, Հալտաշ ըլլալով օգնել · Ղե · 1 ·

Կարթ · որոգայթ, քէմէնտ, օլթա · Խղ · 3 · և Կզ · 4 ·

Կարծրերախ · տիզկինի չեկօղ, զայթ չըլլըհօղ, ինչպէս՝ գլուխը սերթ ձին · Իբ · 2 ·

Կարկառ · քարերու հըղըմ, թաշըլըխ · Կդ · 1 ·

Կարկառել · մատուցանել, երկնցնել, ուզնմագ · Ժբ · 2 · Լդ · 2 · և Ղբ · 9 ·

Կարկառ կուճուռն · վեր վերցնելով զարնելը · Ղբ · 2 ·

Կարկեհան · ճէվահիր քար, որ գիշերը լոյս կու տայ, չամչըրաղ · Հե · 12 ·

✳ Կարութիւն · կարողութիւն, քատըրլըք · Ժթ · 4 ·

Կափառնայում · Յորդանան գետի բերանը մեծ քաղաք մի է · Է · 1 ·

Կաքաւ · ձաթկտելով խաղալը · Լա · 2 · և Ղբ · 6 ·

Կեղեքել · պատառել, բըղըքտել · Ժե · 1 · և Կբ · 3 ·

Կենդա

Կենդանախառնեալ կայծակն · երեւէլ մաքրող՝ ողջընցնող կրակ · լդ · 5 :
Կենսախառնեալս · կեանքի ուժով տուօղ · խդ · 2 :
Կիսայար · կիսկատար տպաւորիչ եղած՝ կանգնած · լբ · 2 :
Կիտի կորիւն · մեծ ձուկի եաւրու · խե · 1 :
Կիւրոս · Պարսից թագրի մի անունն է · Եսա″ · 45 · 1 : || ղդ · 6 :
Կմախք · մեռելի ոսկորներ · հդ · 2 :
Կնդրուկ · անուշիկ հոտով ծխանելի պուհուր · ի · 2 : հե · 4 : ղդ · 8 : և 19 :
Կնիւն · սաղ , որ ջրոտ կեօլ տեղ կը բուսնի · լթ · 2 :
Կշտամբեալ · յանդիմանած , չեխուած · է · 1 :
Կուփող · խմխուխով գլխու զարնող՝ ծեծող · լգ · 2 :
Կոթող · բարձր տնկած քար , տիկիլի թաշ · յե · 2 : և ցեղա″ :
Կոհակ · ալեք ծովու , տէնիզ տալկասը · խե · 2 : և ձե · 1 :
Կողկողանք · խղճալի կերպիւ լալը՝ աղաչելը · իղ · 1 :
Կոչկոճել · խիստ չարչարել՝ տանջել · հա · 3 :
Կոշտ · ալինա հողի կտոր , խմխու հող · հդ · 3 :
Կորակոր գնացք · ծռմռկելով քալուածք · ինչպէս՝ փիրէյին գալիպէս սինիջ ըլլալով քալելը · կթ · 2 :
Կռեալ · զարնուած՝ եարալանմիշ եղած · ձէ · 2 :
Կռեալ դիպուած · զարնելու դպչիլը , վուրուձու տօքա-նըշ · ղբ · 5 :
Կրթականութի · թալիմլի մարիֆէթ , հիւնէր · խդ · 1 :
Կրկնադատ անթափելի · թէքրար սինիլ եղած՝ որ տալ չի տղտուիր · իղ · 2 :
Կրկնակտուցն · երկու անգամ տրուած կաշառք , որ անգամ մի յուդային տրուեցաւ , անգամ մի ալ զինուորներուն , լգ · 2 :
Կրկնապարոյր կուածագ · չէնկէլիպէս ծալը ծուռ , ինչպէս փիրէյին կառուցն է , կթ · 2 :
Կքումն · սըմքիլը , երկու խաթ ըլլալը , խասխաթի մընալը · ժը · 2 :
Հագագ · ձայն , շունչ , սէտա , նէֆէս , իդ · 2 : խե · 2 : ղ · 1 : և ղդ · 12 :

Հալուէ · անուշահոտ եղմի է, կամ հօտ աղածին հօղը, ղդ · 11 ։
Հողք · որոգայթ, թուղախ · դ · 1 ։ ծդ · 1 ։ և ծե · 2 ։
Համբուանաբար զուգամանութը · միաբերան ամէնը մէ- կէն, ձէ · 2 ։
Համաձևութեան օրէնք ✳) ըրածը գտնելու օրէնք, գըսասա գասս չէրաշաթը · ինչպէս մոլախական օրէնքներ՝ այն ընդ պէյան, և այլն · հը, 2 ։
Համառօտ երբ · կարճ ժամանակ · քըսա վագթ · ձը · 6 ։
Համանմեալ յանանջըրպես միակմնութիւն ·) միաւորեալ անբաժանելի միաւորութը · հե · 7 ։
Համասփիւռ · ամէն կողմ եայըլմիշ եղած · լդ · 1 ։
Համբարտակ վտահուե · սըղընմիշ ըլլալու խուլէ · դ · 4 ։
Հայթայթանաց կրկուտ · կէչլեմէյի համար չալը չըրփը, եօնղա, հգ · 2 ։
Հայթայթումն · աստին անդին ընկնիլը՝ ճար ընելը · ժդ · 2 ։ և ձէ · 2 ։
Հանդխտափառ · նման փայէ ունող, ադրան · ղդ · 7 ։
Հանդոյց · կապանք, քայտուպէնտ · ծը · 3 ։ և ղա · 1 ։
Հանդերձանք · յարմար խառնուածք չինուածք · խդ · 2 ։ կամ սալթանաթ, թախըմ, լը · 2 ։
Հանդերձաւորիլ · զարդարուիլ, պատրաստուիլ · դ · 2 ։
Հանի · մամ, մեծ նէնէ ։ Հանի մովսէսու ·) Մովսէսին մեծ մայրը, որ է Պղոլտա կինն, լգ · 2 ։
Հաշմեալ · սախտած, խախխաթի եղած · ձղ · 2 ։
Հակ · ցորենի կամ գարիի գլուխ · լը · 4 ։
Հաստարան · հաստատուելու կանգնելու տեղ, դաւալ- զան, տէյնէկ, դ · 4 ։
Հաստուածք · հաստատուածք, վինձուտ, կէօվտէ · զ · 3 ։
Հատուածեալ · կտրուած, զատուած · ը · 2 ։ և հե · 2 ։
Հարևանցի երևակայութ · աւլը չեղած երևոյթ, խէյա- լէթ, ղգ · 10 ։
Հարևանցիկք · երեցօղ ու թեզմը անցնող · հգ · 3 ։

Հար

Հարթոյղ · լեզուով ծեծած, թաղիր եղած · ժէ · 1 · և ճե · 3 ·
Հեծանն · բիր, սոփայ · ժ, 2 · և ժբ, 1 · կամ որ խարշին
արօրին փայտն, որ է քի ղէնքը · ղբ · 6 ·
Հեծանոց · հարմանձիներուն մէջ մաս քիւրէկն, որով
յարդը՝ ցորենէն կըզատեն, եափա · հա · 3 ·
Հեղեղատ կեղրոնի · եէ մի մեծ թ գետ մի է · ա · 2 ·
Հեղեղաւոյր · ջուր կոխած տեղ, կերոլ · լթ · 2 ·
Հեղիաս · Եղիա մարգարէն · ղդ · 6 ·
Հեղոյս · բեւեռ, էքսեր, չիվի · իե · 2 · և իը · 6 ·
Հեծգնել · ծառը ընել, մէղաւ էթմեք · հ · 4 · և հղ · 4 ·
Հենուլ · հենել, հուսել · հգ · 2 ·
Հեստեալ · օրէնքէ դուրս ելլող՝ դէմ կեցող · լդ · 4 ·
Հերապանծ տունկ · տերևներով ճիւղերով զարդարուած
ծառ · թ · 2 ·
Հէն · չէթէճի, խուրսանա · ղբ · 9 ·
Հիւղ · մանրիկ փոքր, հիւղէ · ճէ · 2 ·
Հմայեկ · համայիլ · ղկ · 18 ·
Հմայք · պախըրճիութիւն, տաւէկթ · խը · 3 ·
Հնարագիր · տուղախ խուլամիշ ընող · ծե · 3 ·
Հոգենկար · հոգւով որով ըէամ եղած · կամ հոգեւոր
գրուած · հե · 3 ·
Հոմանի · պուռնիկի սիրահար · ձգ · 3 ·
※ Հոմերոն · Հոմերոս, բանաստեղծ մարդ մի անուն է,
ղէ · 19 ·
Հովիտ · ձոր, տերէ · · ա · 2 · և խ · 2 · և ղգ · 11 ·
Հրաշակերտութիւն · գեղեցիկ և զարմանալի շինուած,
'էջէլլաֆաթլըն
Հրաշէկ · կըակիպէս կարմրած · բ · 2 ·
Հրապոյրս արկանել · թմբեցնող ու խելքը տող դեղ
խմցնել · հղ · 4 ·
Հրատապ · կըակիպէս տաքցնող · ե · 3 ·
Հօրան ուլուց · սիւրիւ՝ այծու ձագերու, օղլագլար սիւ-
րիւսիւ · խը · 1 ·

Ջեղուն · տանը ծածքը, տանիք · ԿԸ · 2:
Ջեռնադմնեմն · ձեռքով բռնուելու · ՀԵ · 12:
Ջեռներեց լինել · յանդգնութիւն ձեռք ձգել, եւս այսդ- օրինաց, ԾԸ · 2:
Ջուլածոյ · տէօքմէ կուռքի պատկերք · ԽԸ · 3:
Ռօղել · պահուիլ, կիզլէնմէք, սագլանմագ, Է · 1:
Ռազմաւիլ, պատերազմիլ, ճէնկ ընել, Է · 4:
Ռայ · ճօյէկ, սեւագոյն թռչուն մի է, ՀԱ · 2:
Ռայթումն · սաստիկ փչումն, չալթըրմը · ՂԵ · 2: եւ 7:
Ռապուկ բանտա · կակուղիկ բարակուկ՝ փորու սողուլձան,
ԿԹ · 2:
Ռարպ · փորու եղ, իչ եաղը · Տ · 1 : ՂԷ · 8 · 17: եւ 23:
Ռնձեր · քէպապին փռփուրը՝ քէֆը · Տ · 1:
Ռիրան · սուր ըղունկով ձանկ, փէնչէ · Ղ · 3: եւ ԿԸ: 3:
Ռնչեալ մղել · սխմելով քամել · ՂԷ · 11:
Ռշտով · էշկեարէ այլրա ընելով · ԽԵ · 1: կամ նէքէատու-
թիւնով, ՀԹ · 3:
Սագնեստիս վէմ · մրխլաալըդ թաշը · ԽԵ · 1:
Սածուած լյծ · ջրեղէն երկինքնէ · ԼԷ · 4:
Սածուած լատի · կէմի թէքնէ · ՁԵ · 2:
Սակագուեիթ · լան հարձակ տեղ · [illegible]:
※ Սամուարման · բոլոր քէօքէն մամուռ, գոտըմբրդ-ուս
եօսանըլը · ԾԷ · 3:
※ Սանկող · մանդաղ, օրագ, թռփան · ԼԵ · 3: եւ ՂԵ · 7:
Սառնամանա · սառթ տուամնով ծածկած չի տեսնուելու,
ՂԷ · 19:
Սարդելյզ · շողջրորդ, մուտաշանէ ընօղ · Է · 4:
Սարմանջում · հեշտուել, ցանկուել հարսդեթ · ԽԵ · 2:
※ Սեծգխոակնն · մեծագ գիտցողիփլաթ վուխուֆ, Է · 2:
Սեկնաղեն · չեթեճի, փուսու խըրոըղը · ԿԹ · 2:
Սեկլն · յայտնի, էշկեարէ · ՂԷ · 11:
Սեղկել · թուլյնել, կեվշեթմէք · ՂԷ · 23:
Սեղամակորդ · մեղքով պըրշկած · ԾԵ · 3:

Սեղ

Սեղքոմ. կուռքի անուն է. Դ Թագ. 11. 5։ Կ. 4։
Սեռայ. դառնութիւն, ընդդիմութի. և է անուն տեղւոյ,
Ելից. 15. 23։ Կգ. 1։ և ղգ. 20։
Սերասէր. մեր, այս մարդս սոյն ծնած. Լգ. 9։ և Հե. 7։
Սերկամիցանակ. չոլլախ ձեռնկ ընող կիսալէշ բռնող։ ղգ. 13։
Սերկապարանոց. յայտնի, էշկեարէ, պէյան. Ը. 1։
Սեբենայ. խափանձա, տուղտս. Ծե. 2։ Ղ. 3։ և ղգ. 2։
Սընարհեստ. կաշխի զորխոյես բարակ կաղմած. Ղգ. 20։
Սթեր. գանձարան, խազնա. Դ. 1։
Սժխի. մեծակ, սիխլիսենեկ. Կը. 3։
Սժղուկ. գլխի, կամ ձիպրեի մանրիկ ձանձ. Կը. 3։
Սիագայիր. շատ մասունքէ ձեմեղած մէկ բան. ՚Ե ձէշ"։
Սխատրը. ղուա, սոդյդ, զաթը, եօղ. Հա. 1։
Սխեղջերու. Ճակատը մէկ պոյնուզ ունող քաջ կենդանի
մի է, քեձկերտան, Կը. 2։
Սղձկիլ. հերսեն խեղդուիլ, եօրքեէն լալ, ձաթիլ. Խ.
3։ և Կէ. 2։
Սղոափարատ. մութը հալածող տէփ ընող. ձէշտ"։
Սոդոք. կուռքի անուն է. Ամոս 5. 26։ Ի. 2։
Սոմորեցուցիչ. սիրտ կսկծցնող, խշխշցնող. ղէ. 9։
Սուխ. ջուր տանող, ղաղլամիշ ընող. Ղգ. 24։
Սուրհակ. փձուց գիր, իլամ. Խը. 2։
Սուրձ. թաշձիի չերիչ, քիւլլինկ. Ղէ. 7։
※ Ստել. մտանել, մանել, կիրմէք. Հա. 2։
Սրմնջել. թրմնջալով և եղկիով լալ՝ ողբալ. Լթ. 3։
Սրցանակ. կորիձուն ձեռնկ. Ժ. 2։ կամ կորիձուն համար
պախչիլ չելենկ. Կա. 2։
Վաբեթակսն տոհմ. Այս նահապետի որդւոյն սեռիլէն է,
որ է ազգն մեր՝ հայոց. ձէշտ"։
Վամայր յամրութի. շատ ժամանակ ուշանալը. Ձա. 2։
Վամրայն. ուշ մնացող, օյալանմիշ ըլլօղ. Խը. 2։
Վայրատ. անամօթ, աւսըզ, էտէպսիզ. Լգ. 1։
※ Վայրատատես. էտէպսիզձէ նայող տեսնող. Ծգ. 2։

Յանդգնութիւն · լմննալը, համարձակք · Թ · 3:
Յանդիլ · վերջը հասնիլ, լմննալ · Կա · 1:
Յանկաւոր · ուղղուն, եախըշըխլը · Ծդ · 2:
Յանձանձել · սէր ընել, Թիմար ընել · ԽԹ · 2: և Ձ · 3:
Յառաջատեալ · առաջ ընկնող, իլերի սէրփեն · Ծդ · 1:
Յարագօղ · արևին դէմ կախօղ՝ մեացնօղ · Հա · 3:
Յարգահատել · ցաւակցելով աղաչել, եալվարնալ · Հդ · 2:
Յարկել · օտայիպէս տեղ չինել՝ մէջը պահել · Ղդ · 9:
Յաւակնիլ · աներեսութեամբ լրբուն ընել · Լդ · 7:
* Յաւնական · Յօնական · ամէնարուեստական, եանէպսիզ տիւղէնլի · Կ · 4:
Յափրացեալ · տաղտկացեալ, պըխմիշ եղած · Ղբ · 10:
Յելուզակ · աւազակ, հարամի, գափուսուզ · Ղ · 3:
Յեղանակել · դարձընել, պաշխայ կերպ ընել · Բ · 3: Կդ · 1: և Ղդ · 19: կամ երգել · Հգ · 3:
Յեղյեղել · փոխարկել, Թէպտիլ ընել · Թ · 2: կամ շատ կրկնել՝ յիշել · Կա · 2:
Յեսանել · սրել, պիլէյիլէմիշ ընել · Ղբ · 5:
Յերիւրումն · զարդարելը՝ եախըշըխ բերելը · Խ · 3:
Յէու և Ազայէլ · երկու Թագաւորաց անուանք են · Գ Թագաւ" 19 · 15:|| Ղգ · 6:
Յղփացեալ · խիստ կշտացած, եֆրաԹ տօյմուշ · ԾԹ · 2:
Յոբելեան · յիսներորդ տարի, Թողութեան տարի · Ղևտ", 25 · 8:|| Ղէ · 7:
Յոլովամեղծ ծուխ · շատ խուրում փէյտահ ընօղ ծուխ, խլի Թիւթիւն · Խբ · 4:
Յող մնաց · մնմնուք, մոքի աղավէրա · Թ · 3:
Յովանակ · աւանակ, էշու քուռակ, սըփա · Իբ · 2:
Յորջորջումն · կոչումն, անունը տալը · Լդ · 3: և Ղդ · 7:
Յորսայսել · կռնըկին վրայ դեռինը ձգել · Լզ · 2:
Յուռթի քրտունք · առատ քրտինք, գան Թէր · Կզ · 4:
Յուռութ · համայիլ, կամ կռապաշտական ճմարք · Կզ · 4: և Հէ · 12:

Յուսոյ

Յուսոյ ձգարան․ յոյսին թելը, ուժուտին չուանը․ Գ․ 4։
Յօժիցն յաւակնութի․ ընդունելութեան հպարտութիւն՝ լրբութիւն՝
մտղրուրլուք եռեւդունիղ լինել․ Խե․ 2։
Նախայանձք․ առաջուց մեղանչօղք․ ջրհեղեղին ժամանա
կի մեղաւորներ․ ՀԹ․ 3։
※ Նախայլք․ առաջին այլք, եղելքներ․ Գ․ 4։
Նահանգ․ մէմլէքէթ, այալէթ․ ԼԵ․ 1։
※ Նահանջէր․ նահանջեցեր, արգիլեցիր, խափանթի ըրիր,
ԿԴ․ 1։
Նաշխ․ շարմողուն՝ խիստ բարակ ալուր․ ՂԳ․ 8։
Նարդոս․ անուշահոտ ծաղիկ է, նօնօֆար․ ՂԵ․ 11։
Նարեկ․) եր վանք կրօնաւորաց՝ ի գաւառին անձևացեաց,
ուր վանահայր եր մեծհամբաւ այս մեր Գրիգոր Նարեկա
ցի․ յիշատակարանն։
Նաւակատիք․ տօն, ուրախութի, տօնախմբութիւն․ ՂԱ․ 1։
Ներգևեալ․ խեղճ՝ սէֆիլ եղած, անբախտացեալ․ ԻԱ․ 2։
※ Ներուժի․ Ներողութի, սուչը պախշէլը, աֆֆ․ ԺԲ․ 1։
և ՃԲ․ 5։
Նեցուկ․ յենարան, տայախ․ ԿԵ․ 2։ և ՂԲ․ 10։
Նեսար․ այս պիղծ, չար դև, սատանայ, ջին․ ՂԵ․ 9։
Նժար․ թերազույի թաս, թաթ․ Թ․ 1։
Նկատեղանիլ․ նկատել, տեսնօղ ըլլալ․ ԿԲ․ 2։
※ Նկարագրէր․ նկարագրեցեր, միւսէվվէռէն գըրեցիր,
իմացուցիր․ ԾԵ․ 1։
Նհանջէլ, կամ Նահանջէլ․ արգիլել, յետ դարձընել․
Է․ 3։ և ԽԱ․ 1։
Նշաւակել․ ցոյց տալ, խըրէթ էթմէք․ Է․ 2։
Նշկահեալ․ անարգուած, մէզլում եղած․ ԽԵ․ 1։
Նողկալ․ զարշելի՝ զզուելի ըլլալ․ Ղ․ 3։
Նուիրան․ նուէրարան, փէշքէշ ընծայելոյ տեղ․ ՀԵ․ 9։
Նպաստակ․ նշան առնուած տեղ, նշանակեաւ․ ՂԵ․ 5։
Շաղակրատ․ տղայութիւն խօսօղ լաֆազան, բօշ լա
ղաղ․ ԾԳ․ 2։

Ռամէ · անտաշ եղեգանց , գամըշլըղ · Թ · 1 ։
Ռամլին · սամարիա , որ եՃմի մօտ գաւառ մի է · Յովէլ՛՛,
16 · 46 ։ ‖ ԾԴ · 2 ։
Ռանդ · կայծակ , հըլաըրըմ · Ղ · 3 ։
Ռէրա · փայտ , սօփա , օտուն հատամայը · ՂԸ · 3 ։
Ռշուկ · սատանայական աղմուկ՝ վէյվէլէ · Ծ · 3 ։
Ռուայտութի · ցանկական ձիւնունուի · ԽԸ · 3 ։
Ռութափուն · խիստ արտորալը , անձել · ՂԴ · 11 ։
Ռուշան · ծաղիկ է , զամբախ · Կ · 1 ։ և ՂԴ · 11 ։
Ռուք · պատիւ , փառք , իզզէթ · ՃԴ · 4 ։ և ՂԴ · 18 ։
Ռտեմարան · ներսէ ներս օտայ , սըր օտասը · Ծ · 2 ։
Ռըջադրուի · էթրաֆը տօնաթմիշ ըներ , կամ պաշտպանե
լը · ԿԸ · 1 ։ և Ղ · 1 ։
Ռսաուամն · շուարուամն , անձըրկիլը , շաշմիշ ըլմաս ·
ՂԱ · 3 ։
Սգորիլ · կուռիլ , ձէնկ ընել · Թ · 3 ։
Սզէլ · մարդոյ անուն է · Բ Թագ՛՛ · 6 · 7 ։ ‖ ՀԵ · 12 ։
Սղնափայտ · նաւուն գլխէն մինչև ՚ի խորքըն՝ տակի երկան
տիրէկն է , որոյ վէր կողերն շարած է · ԻԵ · 2 ։
Սղողիլ · լուացուիլ , անձուելով ցօղուըլիլ · ՂԴ · 11 · և 24 ։
*Սղողակ մթոյին ոչ ընդ-ելական · լողացող քէօռ անձամ ·
ԾԵ · 2 ։
Սողոյ , Սողիբոյ · էին անուանք երկուց թագաւորութեանցն՝
Սամարիոյ և եՃմի · զորս եդ միջերէն Յովէլ՛՛ · 23 · 4 ։ ‖ ԾԴ · 2 ։
Սուղել · ջրել , ինչպէս՝ պոխձան , ծառը · ԼԵ · 2 ։
Ստայնս կկել · կտաւ , կամ էօրիւմ ձէկ գործել · Է · 3 ։
Սափիկան · վերակացու , քէհեայ · ԾԶ · 2 ։ և ՀԹ · 3 ։
Սրոջ · գառն , գուզու , ԼԱ · 3 ։
Սուղերձեալ · ծլած ծաղկած , ֆիլիզլէնմիշ եղած · ԺԵ · 4 ։
և ԽԹ · 2 ։
Սուղէշ · ծառի ձիւղ , տալ պուտաղ · ԽԴ · 2 ։ և ԿԱ · 3 ։
Սունկեք · կրակի մաշա , խըլաձ , ԼԴ · 5 ։
Սունկ , սունկէ · քերդի մանրուք , սաման թօզու · ԽՂ · 2 ։

Ունկնախից · ականջը խըցած՝ գոցած, խուլ · ծ · 4 ։
Ուշ · միտք, ֆիքիր, ֆիրասէթ · ժղ · 3 ։ լբ · 2 ։ ծթ · 1 ։
հը · 2 ։ և ղբ · 24
Ուտիչ · ցեց, կիւվէ, ղը · 9
Ուտնահալ · ցեցէն կերուած, փտտած · ծղ · 2 ։
Ուրջնուն ել · զատուն ըլլալ, զատ զատ ըլլալ · լբ · 7 ։
Ուրուական · գարշելի, փուճ, դիւական · հա · 4 ։ հե ·
12 ։ և ղբ · 24 ։
Չարաշուք · չարուն երևցնօղ, զզուելի, պէթ · ծե, 2 ։ և ծը · 2
Չորեքվտակեան առէջ · չորս մեծ գետ ունօղ ըռմախ, որ
էր յեդեմայ բղխած գետն · Ծնն" 2 · 10 ։ || կը · 1 ։
Չու · քալուածք, յառաջ քալել գընալը · բ · 2 ։ և իե · 2 ։
Չքնաղ · խիստ աղէկ գեղեցիկ · ժա · 1 ։ և հե · 13 ։ կամ
փառաւոր, հրաշալի · հա · 4 ։ և ղգ · 19 ։
Չքոտի · նուաստ, փոքրիկ, փուճ, խեղճ, ղայիփ · կթ · 2 ։
Պակուցեալ · սրտաբեկեալ, խիստ վախեցած, սիրտը վըր
թած · ծ · 2 ։
Պահակ · անկարիայի բռնուած, որ էր սիմոն կիւրենա-
ցին · Մատ" 27 · 32 ։ || ծը · 3 ։
Պահպանակ · պահօղ, պահպանօղ · գ · 3 ։ և կե, 2 ։ կամ
զըրխ · ղգ · 12 ։
Պաղպաջունք · գեղեցիկ պայծառ քէօշկ · իե · 2 ։
Պաճար · նախիր, կովու սիւրիւ · ծե, 3 ։
Պայթիլ · փաթլամիշ ըլլալ, ճաթիլ · հգ · 3 ։
Պայման · չափ, սինօռ · բ · 3 ։ իղ · 2 ։ և ղգ · 24 ։ կամ
ուխտ, խաւլ · ծգ · 5 ։
Պան · հաց, սօմուն, էքմէք · ղգ · 8 ։
Պաշտօնատր · պաշտօղ, խըզմէթ ընօղ · իա · 2 ։ իը, 2 ։ և ծգ · 4 ։
※ Պաշտօնեատեղ · աղօթքի տեղ, կռատուն · ծա · 4 ։
Պատանդիչ ցանցարկ · խավռամիշ ընօղ զամիթ ընօղ՝ խու-
ռուլմիշ եղած տուղախ · ծե · 2 ։
Պատարուն · լեցուն, սիլմէ՝ տօլու · խը · 3 ։ և կգ · 2 ։
Պատգամ · խապար, խօսք, քէլամ · ղը · 3 ։

Պատնէշ · Թապյէ, պէտէն, մէթէրիզ · կ̃ · 2 : և ղը̃ · 5 :
Պատուածօրէն · պըտըտուք՝ նէղագէթլը · ղդ̃ · 7 :
Պատուաստուած · կցուըլը, էրլէնմիշ ըլլալը, ղ̃ · 4 :
Պատսպարան · սըղընմիշ ըլլալու տեղ, սփփէր · խ · 2 : ձը̃, 1 : ձթ · 1 : և ղա̃ · 3 : կամ տայախ, իբր՝ Թէմէլ, խե̃ · 2 :
Պատրույկ · ճրագի փիթիլ · ղդ̃ · 2 :
Պարս · սափան, որով քար կընետեն · լդ̃ · 7 : և ղը̃ · 4 :
Պարսել · իբր սափանով քարոտել, տանջել, է · 2 : կամ հալածել, դուրս ընել, աը̃ · 3 : և ղ̃ · 3 :
Պիծակ · իշմեղու, էշէկ արըսը, աթ արըսը · կը̃ · 3 :
Պիտակ · լոկ, սալթ, սատէ, իը̃ · 6 :
Պղպջակ · ուռեցք, որ ջրին երեսը բուշտ բուշտ կու լինի, սու գապարճըղը, հդ̃ · 3 :
Պղտորարբուն · գարշելի պուլանըխ խըմելը · ծդ̃ · 3 :
Պճնելի · զարդարելու, սազելու · ե̃ · 2 :
Պնդիլ · եանէն ընկնիլ՝ վազել · ե̃ · 2 :
Պոռնոտիկոս · բանսարկող, շայիր, աշըգ · խը̃ · 6 :
Պուրակ · օռման, կամ ծառերու եըղըն, անէմէթ · թ̃ · 1 :
Պչրութիւն · էտէպսիզ սազուըլը, ինչպէս՝ լկտի կանանց տուղէնը, խը̃ · 4 :
※ Ջախել · ջաղխել, ջարդել, կոտրել · խը̃ · 2 :
Ջահաւորել · մաշալայիպէս վառել, փայլել, ղդ̃ · 17 : և 23 :
Ջահել · ծագել, լուսաւորել, ձդ̃ · 2 :
Ջամբել · կերցնել, տալ · ժդ̃ · 3 : և ղդ̃ · 22 : և 23 :
Ջնար · սանդուռ, որ փայտեղէն չալըը մի է · ղը̃ · 9 :
Ջնել · զարնել, ծեծել, կ̃ · 2 :
Ջութակ · սանթուռ, կամ քէման · ղը̃ · 8 :
Ջրակարծ · ջրէն կարծրացած՝ սառած, ինչպէս՝ կարկուտը, կը̃ · 3 :
Ջրել · ջնջել, աւրել, պօզմագ, աը̃ · 3 : խը̃ · 1 : կէ̃ · 2 : և ղդ̃ · 14 :
Ջրողող · ջրհեղեղով ապականած՝ Թելեֆ եղած · կ̃ · 5 :

Սատոն · թիրէմէնթին, որ եարայի դեղ՝ մէլհէմ լինի · կբ · 1

Սաբեկ · է անուն ծառոյն, յորմէ կախեալ տեսաւ Աբրահամ՝ զխոյն · Ծննդ" 22 · 13 :|| ղբ · 9 :

Սադրել · մատնել, խամզել, ելէ վերմէք · կն · 1 : կամ չար փիթ տալ · ղ · 3 :

Սակ · հարկ, վերկի, խարած · խն · 1 : կամ չափ, հիսապ · ժէ · 3 : խէ · 2 : և ճ · 3 :

Սակաւաձեռն · տկար, զայիֆ, նուաղ, գ · 3 : և ղգ · 15 :

Սահմանք ծովու · ծովու ախըրնթը, զոր իբր գքարեայ պարիսպ դարձուցեալ, ընդ որ եանց խնել · Յոբ · 14 · 22 :|| կգ · 1 :

Սահմանք յորձանաց · տէրէ, սէլ տէրէսի · ծ · 2 :

Սաղարթ սեւուն վարսից · տերև՝ և եափրախներուն, որ է տսել, սև մօրուք · կգ · 2 :

Սամի · ախումէնը դարձնող փայտ, եէքէ · իէ · 2 :

* Սառնասեր · պուղի սօյ, պուղլիպէս փառցած · ձա · 3 :

Սատեր · սիկղ, զօլթա, որոյ գինն էր 88 սառկ · Մատ" 17 · 26 :|| խե · 1 :

Սարդ · մամուկ, էօրիւմ ճէկի պէօճէկ · ղգ · 14 :

Սարտուցեալ · բաժանուած, երեսէ ձգած · խը · 2 : ծէ · 2 : և կբ · 3 :

Սաւառնիլ · թռչտելով խանատները վրայ բերել՝ ծածկուիլ · ղա · 1 :

Սափիրա · պատժեալ կնկան մի անուն է · Գործ · 5 · 9 :|| հա · 3 :

Սելով · խաղաղութեան, քաղաք մի է · ա · 1 :

Սեղանանենգ · սեղանը, կամ տաճարը թողող · խը · 2 :

Սեպուհ · պէյզադէ, քիշիզադէ · գ · 2 :

Սեռն · մաքուր, ուղիղ, հիւլէսիզ · ժ · 2 : և յիշատ" :

Սեւեռք · գամուածք, մխլանմիշ ըլլալը · կղ · 4 :

Սթափիլ · այըլմալ, խելքը գլուխը գալ, արթննալ, գ · 3 : և ղբ · 1 :

Սիգացող · փօտուրուշ ունեցող, սալնմիշ ըլլող · հգ · 2 :

Սիդոնացիք · սայտացիք, որք նաւաստի կուռք մի ունէին,

զոր

զոր պատուեաց Սաղոմոն · Գ Թագ" 11 · 5 ։ || Խը · 5 ։
Սիկ · անուշիկ հոտ, խօշ բուղկեար · Լը · 3 ։
Սին · դատարկ, պօշ, փուճ · Իէ · 3 ։ և Ճա · 2 ։
Սլաք · օք տէմրրի, խըշտ · Իզ · 3 ։
Սկախառն · մուրատա պուլանըրխ, չերքէֆ · Ծդ · 3 ։
Սկաւառակ · քեասէ, Թաս, ամամ · Է · 2 ։ և Ձը · 1 ։
Սկիւթացի · Թաթարայ ազգն է · Ղդ · 12 ։
Սնոտիապաշտուասատ · անշահ չինուած, նիղամըղ ախւզէն միշ եղած, Դ · 1 ։
Սնոտախօսել · պօշ փուճ սէօզ ունօղ · Ղդ · 20 ։
Սոսկական · եայան · Դ · 3 ։ կամ ռամիկ, ֆախիր · Հա · 2 ։
Սոսկալիթիար · աշարկու լէնտուհա, պէտատլը · Ղդ · 12 ։
Սոր · խորուկ սէլի ճամբայ, տէրէ · Խ · 2 ։
Սուզել · տակը իջեցնել, պաթըրմագ · Ւգ · 2 ։
Սուրհանդակ · սայի, մէնզիլ · Ծզ · 2 ։
Սոփեր · մատեան, գիրք, քիթապ · Ճը · 2 ։ և յիշատա"։
Սպանդ · ջոհ, ջուրպան · Խդ · 2 ։
Սպանդարան · ջուրպան մորթելոյ տեղ · Խէ · 3 ։
Սպառազէն · սիլահլը, փիւր սիլահ · Ծզ · 2 ։
Սպեղանի · դեղ, մէլհէմ · Է · 3 ։ և Խը · 1 ։
Ստամբակ · նախս, զալըմ, եարամազ · Խը · 3 ։ և Ղէ · 2 ։
Ստգտանք · մեղադրանք, սիթէմ · Թ · 3 ։
✻ Ստորինեւք · վարեն վեր եկող, կամ եկած · Ղդ · 24 ։
Ստուար · Թանձր, հաստ · Խզ · 2 ։ և Կզ · 4 ։
Ստուարաստեղն · ճուղը հաստ, գալըն տալը պուտագլը · Թ · 2 ։
Ստուգաբանել · ուլղուն գալով խապաթ եղած · Ղդ · 20 ։
Ստրուկ · խեղճ ծառայ, բայէ · Դ · 3 ։ Ղդ · 12 ։ և 18 ։
Սարջանալ · ափսոսալ, զղջալ, փիշման ըլլալ · Իթ · 2 ։
Սրահի առագաստ · բակի փերտէն, որ է դուռն · Խը · 1 ։
Սրանալ · Թուչիլ, փախչիլ · Ի · 2 ։ Է · 4 ։ Խը · 3 ։ Հա · 2 ։ և Հդ · 2 ։ կամ սիվրիլմիշ եղած քեսկինցած · Իը · 3 ։
Սրացել վարմկան · փախչօղ հեռացօղ, տէտիրկէն · Ժա · 3 ։

Սրբերգեան · Ս՟ Ս՟ երգօղ, ինչպ Սերովբէքն · ղդ · 1 ։
✻ Սրենկ · սրինգ, նէվզուհուր չալըր, նէյ · ղը · 8 ։
Սրսկումն · ցրցըքնելը, սերփմիշ ընելը · ծա · 4 ։
Սփոփանք · սփոփումն, մխիթարանք, թեսէլլի · դ · 1 ։ լդ ·
3 ։ և ղդ · 9 ։
Սքանչելահրաշ · հրաշալի, մուձիւզաթլը · հե · 10 ։
Սքանչելատես · զարմանալի գեղեցիկ տեսիլ ունօղ · ծա · 4 ։
Սքանչելարմատ · զարմանալի գերազանց քէօք ունօղ · հդ · 2 ։
Ստորադասութն · լեռը սինած մեծցած, լեռ ընցի, եապանի ·
խղ · 1 ։
Ստրադութն · եապանի կոյխուն, եավուզլուք · ժա · 3 ։
ը · 4 ։ հա · 4 ։ և ղդ · 19 ։
Ստուդակապետ · պարմախլը շարած գեղեցիկ քէօշկ · իե · 2 ։
Ստահիչ · զայ ընօղ, թէլէֆ ընօղ · իզ · 2 ։ կամ փճացնօղ,
չիւրիւթմիշ ընօղ, ղը · 9 ։
Ստակեալ · պաշարեալ, մուհասէրէ եղած · լա · 3 ։
Ստանիլ · վախուն թասայիլ՝ անձրկիլ · իզ · 3 ։ և իը · 2 ։
Ստապան · կէմ, հալխա, որ գազանի բերան կը կապեն,
ղը · 2 ։
Ստատիլ · զատուիլ՝ տէտիրկին ըլլալ · իե · 3 ։
Ստրմ · տուզախ, խափանձա, խ · 3 ։
Ստուք · մազերն որ թէ մարդոյ իցէ՝ փէրչէմն է · կդ · 2 ։ և ղդ
12 ։ և եթէ ծառոց իցէ՝ եափրախներն է, թ · 2 ։
✻ Սերակացումն · զապխտուշ ձեռք վերցնելը · ա · 2 ։
Սերակենցաղել · կրկին ողջնալ, յարութ առնել · լդ · 5 ։
✻ Սերանորկել · վեր նայիլ, դէպ 'ի վեր ուժուտ ընել,
իզ · 3 ։
Սերնամորութ · վերլինն հետ ձէնկ, որ է ... դէմ դընելը
ծա · 4 ։
Սերնամրցանակ · երկինքէն տրուած յաղթութն համար՝
վարձք, չէլէնկ, ղդ · 24 ։
Սերջին դատաւկնէք · 'ի կորուստն յաւիտենական վճռել,
որք են դատապարտելոցն դասք, իե · 2 ։

Սերջնա

Սերջնական · յետքինք · կամ խիստ պէտքերը · Ծ · 3 ·
Սերջնական տձառ · քեսկին լէքէ սապօնու · ԴԷ · 11 ·
Սես · Հոյարտ, ինքնահաւան · ղորդխախ նախատէ մարգարէն Նաայի · 65 · 5 · ‖ Ծ · 2 ·
Սիժած անգրելի կոչման · անցուցած տղայ, որ մարդ չի կոչուիր · Ի · 2 ·
Սիհ վհից · խորունկներուն խորունկը · Խ · 2 ·
Սիրգ մոհու, մոգնող ձեռնկի քար · կիւլէ · Կ · 2 ·
Սիրգ սալի ✳ տէօշէ մէյի քար, գայկան · ԴԸ · 8 ·
Սոուկ · ախընտը, կամ սէլ, ըումուխ · ԾԴ · 3 · և ԴԸ · 10 ·
Սոսել · վառուծցնել, չիւրինցնել · Ի · 2 ·
Սրժակ · վձիռ, իլամ, սիձիլ · ԻԵ · 2 ·
Սրիպակ · մոլար, ծուռ · ԺԸ · 2 · ԽԸ · 4 · և ԴԸ · 9 ·
Սընջողական · ըղջախոհ ցանկութ կաղլիը, աղմիչ ըլլալը · ԽԵ · 2 ·
Տակառ տակառ · կամացուկ կամացուկ, քըչիկ քըչիկ · ԾԸ · 3
Տաղանդ, կամ քանքար · քէսէ մի ըստակ, Իսիւր քանքար, ժը քէսէ ըստակ, կամ ոսկ ալէլի · Իգ · 2 ·
Տաղաւարէալ · բնակութեան տեղ ըլլալ · Ձ · 1 ·
Տաղաւարիլ · օթեւանիլ, գօնագ էթմէք · ՀԵ · 13 ·
Տաղտկապարուկան · իբրահ ընելու մուրատ · ԴԴ · 20 ·
Տաշտ · քեասէ, թաս, · Լ · 2 ·
Տատամնելի · տրամելի, խասավէթ ընելու · ԼԾ · 2 ·
Տարազ · կերպ, թարզ · ԺԸ · 2 · և ԾԴ · 5 ·
Տարացոյց · նման էօրնէկ, ույղուն · ԺԵ · 2 · և ԽԵ · 3 ·
Տարժանելի, կամ Տաժանելի · խիստ աշխատելի, մէշագգէթլի · Ը · 1 · ԿԴ · 5 ·
Տարմ · խանատըներու քիւմէ՝ երշընախ · ԿԸ · 3 ·
Տարր · բոլոր նիւթաւոր մարմիններուն թեմէլը, և է չորս · Հուր · Օդ · Ջուր · Հող · ԶԵ · 3 · և ԴԴ · 15 · և գայս բառս՝ այէս այէս նշանակութ գործած է ուրս · զոր օրինակ · Ի Տարր գայի · տարբեր եղածներուն մէջ, կամ կայ եղածներուն էօղին մէջ · ԽԾ · 2 ·

Տարր ժամանակի · ժամանակին կայութիւնը, կամ չափը որ հիշի մօտ՝ քիչ է · ծէ · 3.

Տարր ժամանակաց · չորս եղանակն է · Գարուն · Ամառն · Աշուն · Ձմեռն · որք իբր տարիին տարերքն են · խզ · 2.

Տարր մանկու · մանկութեան քերթը՝ սէպէպը · դէ · 6.

Տարերս սասանել · բոլոր Ձն շարժել՝ դողցնել · լգ · 2.

Տարր փոքր · փոքրիկ ուժնչ իր, շէյծիւղէգ · կթ · 1.

Տնագրել · կնքել, խաչակնքել · ժբ · 3. և զգ · 12.

Տենդ · ջերմ, սըթմա · իը · 5.

Տեսական · տեսանող, կեօրիւճիւ · լէ · 5. կամ երևելի, կեօղէ կեօրիւնէն · լէ · 3. և ձէ · 1.

Տեսականել · ասըլ էօղը իլխոլ մը մէյտան հանել · դէ · 10.

Տեգ · մըզրախ, խըշտ · խն · 3.

Տիրադաս · իր տէրը խաբօղ մատնող · ծզ · 2.

Տիրադրուժ պաշտօնեայ · իր տէրը ֆէնտով խաբօղ խըզ մէթքեար, է · 2.

Տիւրոս · կամ՝ Ծուր, քաղաք մի է սայտայի սէմթ · Յեսու 23 · 15. || լթ · 3.

Տխրատեսակ հոռի, կամ էրէքն · մութ գոյն, սև բոէնկ, լէ · 8. և զէ · 12.

Տղմասիդ գուբ · ջամուռով լեցուն հոր · ժղ · 1.

Տնտեսել · պէտ ընել, քէրէմէթմէք · ժէ · 2. կամ յայտնել, ցուցանել, խը · 6.

Տոժ տանջանաց, կամ լլկանաց · մեծ պատժոյ, դաղէպ ձէրիմէսի, սխասէթ · է · 2. և հա · 3.

Տոռն · չուան կապ, իպլար · իը · 1.

Տուայտիլ · չարչարուիլ, ձէֆայէն մաշիլ · կզ · 5.

Տպաւորագոյն · էշկեարէ ուղղուն, թըպդը · ժթ · 3.

Տրոհել · որոշել, բաժանել, զատել, այըրմաք · խը · 1. և կէ · 2.

Ցանց · սինձիլով հիւսուած թօռ, աղ, տուզախ · խ · 3.

Ցիռ · վայրի էշ, եապան էշէկի · խզ · 2.

Ցնորից ցրիչ · խենթ ու մենթ երազները տալըթմիշ ընող · ձէ · 1.

Ցնցուղ · ցայտկոտուք, սրսկմունք ջրոյ, կամ հրոյ · Է · 3. և ՀԸ · 3.

* Ցոլք նշուլից · շողշողումն ճառագայթից, շաւղն լոյս լեռով ձաթելը · ՃԾ · 3.

Ցփուն · անառակուն, աներևուն, եւ ապերիզլեք · ՀԷ · 2.

* Փագովր · Բէելփեգովր · կուռքի անունն է · Թւոց · 25 · 3 ‖ ԽԸ · 3.

Փաղանգ · ճիւմհիւռ, թարուռ, օտառ · ԿԵ · 1.

Փաղաքշել · երեսպաշտուն լինել, խօշամէտի խօսիլ · Ժ · 1.

Փապար · ծակ, խոռոչ, չուխուր · Ի · 2.

Փարփարումն · բղձալանոհ ցանկումն, եռանդուն · ԽԵ · 2.

Փթթեալ · ֆլլոլէնմիշ եղած, ծաղկած · ՂԴ · 11.

Փղշտացիք · քաղքաքոռաց և ամ այլազգաց կըռունի · Ճ · 2.

Փոկ · կաշիէ կապ · ԽԵ · 2.

Փրկանակ · փրկութեան տեղ · Իղ · 2. կամ ուռանու թելի · ԾՃ · 4. կամ ազատելոյ գործիք · ԿԴ · 3. և ՂԷ · 5.

* Քաղցկեղ · մարմնոյ չուրխութմիշ ըսօղ եարա մի է · կեր-ցաւ, չիրկինչէ · ԺԸ · 3.

Քամոխ · կուռքի անունն է · Գ Թագ″ · 11 · 7 ‖ Կ · 4.

Քայլ · կերտամսլըք, կամ լէօֆ · ԼԳ · 1.

Քանան · Նոյ նահապետի թոռն է, Քամայ որդին · Ե · 1.

Քանանուհի · կին մի էր քանանացի, որոյ աղջկան քն բժշկեաց · Մատ″ 15 · 22 ‖ ԼԵ · 3.

Քանտար · կատաղի, եալնուզ, զալըմ · ԿԹ · 2.

Քանցել · ճուղերը կտրելով փրցնել · ԻԳ · 1. և ԿԷ · 2.

* Քառադիմակի · է մեկնութիւն բառին Քերովբէից, որ երեւի ելեալ ՚ի յունին բառէն կէփօն, որ թարգմանի քառակերպի· ուստի Քերովբէն՝ քառադիմակի պատկեր,) ասել է՝ չորս երեսով, կամ չորս թարաֆլը կուռք · զորպիսի շինեաց Մանասէ · Գ Թագ″ 21 · 5 ‖ ԾՃ · 4.

Քաւարան · քաւօղ, մեղքը թողօղ · ՂԳ · 1.

Քեղի · օրթու տիրեկ, թեմէլ տիրէկի · ԱԷ · 3.

Քիմք · տամախ, կէյնզ · ԻԳ · 2.

Քինա

Քինաւոր · քէն ունող, ղարէզ ...նող · ղա · 1 ·
Քղանցք · հանդերձի փէշ, էթէկ · ժը · 2 ·
※ Քոյինանիւթ · քու նիւթըդ · Քոյինանիւթ զանգուած) քու նիւթիդ խմորը, որ է խակ մարմինն խորհրդոյ · ծդ · 4 ·
Քորէբ · արապիստանի լեռ մի է, ուր խօսեցաւ Տ(է)ր եղիայի հետ · գ [Թագ" 19 · 8 ·] լդ · 9 · և ղգ · 6 ·
Քստմնափուշ · վախցնող՝ մարմինը փուշ փուշ ընող · իը · 6 ·
Քստմնելի · զարհուրելի, խիստ վախցնող · ը · 1 · ժը · 2 · իը · 2 · խը · 4 · և կթ · 3 ·
Քրայ · խալճիի օճախ · ժթ · 1 · իզ · 3 · և կթ · 1 ·
Քրէական · խիստ մեծ մեղք, որ է այ դէմ · ծա · 4 · և ղա · 3 ·
Քրձազգեաց լինիլ · չուլ հագնիլ · իթ · 2 ·
Քրքում · զաֆրան չիչէկի, որ է անուշահոտ ծաղիկ մի, կամ զաֆրան · ղգ · 11 ·
Օդր, օթէց · ոտից ամանն, այսպ. գաւպը, ինչպէս՝ չիզմէ, փապուճ · խէ · 3 ·
Օթոց · հանդերձ, էսպապ · է · 1 ·
Օժանդակել · եարտըմ ընել, ուժ տալ · է · 1 · ժ · 2 · ժա · 1 · լդ · 6 · ձ · 2 · և ղդ · 9 ·
Օճառ · ճէնկի թախըմ, սիլահ · կզ · 3 ·
Օն և օն · սանկ ու նանկ, շէօյլէ պէօյլէ · կթ · 3 ·
Օշինդր · լեղի խոտ մի է, փելին · ղ · 3 ·
Օստացի · Յոբ երանելին է, զի էր յօստէր գ[illegible]աւէ · որ է 'ի կողմն արապիստանու · խը · 6 ·
Օտարազն · օտար ազգէ, այլազգի · կգ · 1 ·
Օտարոտի · աննըմանութի, մինասիպէթսիզլիք · կէ · 12 ·
Օրակշիռ · օր չափող, որ է արեգակն · 'ի [illegible] ·
Օր 'ի յօր յերկարաձգել · օրէ օր ձգել · ծը · 3 ·
Օրհներգ · երգող օրհնութե · կամ, օրհնութի · կա · 2 · գոզ վուղի, բարեբանութի, որ միայն Տ(եառ)ն վայելէ, որ է անըս կըզըննաբար ակնըզըն ամսիսելոց, և աներզըական վախճան ·

Ըստ չորից Աւետարանչացն սրբոց՝ Յարմարեցուցեալ ներհամաձայնեալ
Ըստ բժշկաւէ Կիւրեղն Մերայ Ա.Ի. Յեւրաքանչիւր աւետեաց գլխա
ստեղծեալ առ այսմ, ըստ դէպման 'ի բաժանմն հատուածոց եւ մարմնոյ․

Սբյ Աւետարանին Յի՟ Քի՟ Որ Ըստ Մատթէոսի․
Տե՟ն մեր Յս՟ Քս՟․

Եւ շրջէր Յս՟ ընդ ամ՟ կողմ՟ս գալիլեացւոց․ ուսուցանէր 'ի ժողովուրդս նց՟ եւ քարոզէր զաւետարանն արքայուե՟ , եւ բժշկէր զամ՟ հիւանդութի՟ս՝ եւ զամ՟ ախտս 'ի ժողովրդեանն։ Եւ ել լուր նր՟ ընդ ամ՟ երկիրն ասորւոց․ եւ մատուցին առ նա զամ՟ հիւանդս , որ ներգեալ էին 'ի պէս պէս ցաւս եւ 'ի տանջանս, եւ զդիւահարս եւ զլուսնոտս եւ զանդամալոյծս, եւ բժշկէց զն՟ս։ Եւ երթային զհետ նր՟ ժողովուրդք բազումք 'ի գալիլեէ եւ 'ի դեկապօլեայ եւ յերուսղ՟մէ եւ 'ի հրէաստանէ եւ յայնկոյս յորդանանու․ եւ բժշկեաց զն՟ս․

Եւ իբրեւ էջ 'ի լեռնէ անտի, գնացին զկնի նր՟ ժողովուրդք բազումք։ Եւ ահա մատուցեալ բորոտ մի՝ երկիր պագանէր նմա եւ ասէր․ Տէր՝ եթէ կամիս, կարօղ ես զիս սրբել։ Ձգեաց զձեռն իւր եւ հասոյց 'ի նա յս՟՝ եւ ասէ՝ կամիմ սրբեա՛ց․ եւ վաղվաղակի սրբեցաւ 'ի նմանէ բորոտութին։ Եւ ասէ ցնա յս՟, զգո՛յշ լեր՝ մի՛ ումեք ասիցես․ այլ երթ ցո՛յց զանձն քո քահանային, եւ մատո՛ զպատարագն՝ զոր հրամայեաց մովսէս 'ի վկայութի՟ նոցա։

Եւ

Իսկ մնեալ ՚ի կափառնաում, մատեաւ առ նա հարիւ-
րապետ մի. աղաչէր զնա և ասէր. Տր՟ մանուկ իմ ան-
կեալ կայ ՚ի տան անդամալոյծ չարաչար տանջեալ։
Ասէ ցնա յս՟, ես եկից և բժշկեցից զնա։ Պատասխանի
ետ հարիւրապետն և ասէ, տր՟՝ չեմ բաւական եթէ
ընդ յարկաւ իմով մտցես, այլ ասա՛ բանիւ՛, և բժշկես-
ցի մանուկն իմ։ Զի և ես այր մի եմ ընդ իշխա-
նութ՟. ունիմ ընդ ինև զինուորս՝ ասեմ սմա երթ, և
երթայ, և այլում թէ եկ՝ և գայ, և ծառայի իմում
թէ արա՛ զայս՝ և առնէ։ Իբրև լուաւ յս՟ զարմա-
ցաւ և ասէ ցայնոսիկ որք զհետն երթային, ամէն ա-
սեմ ձեզ և ոչ յիսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի եր-
բէք։ Բայց ասեմ ձեզ՝ զի բազումք յարևելից և յա-
րևմտից եկեսցեն և բազմեսցին ընդ աբրահամու և
ընդ իսահակայ և ընդ յակոբու յարքայութե՟ երկնից.
Իսկ որդիքն արքայութե՟՝ ելցեն ՚ի խաւարն արտա-
քին. անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց։ Իսկ ասէ
յս՟ ցհարիւրապետն՝ երթ և որպ՟ հաւատացեր, եղիցի
քեզ. և ողջացաւ մանուկն նորա յաւուր յայնմիկ.
Իսկ եկեալ յս՟ ՚ի տուն պետրոսի, ետես զի զոքանչ նր՟
անկեալ դնէր տապացեալ։ Կալաւ զձեռանէ նր՟. և ե-
թող զնա ջերմն. յոտն եկաց և պաշտէր զնա։ Իբրև
եղև երեկոյ, մատուցին առ նա դիւահարս բազումս,
և եհան զայսսն բանիւ և զամ՟ հիւանդսն բժշկեաց.
Զի լցցի բանն որ ասացաւ ՚ի ձեռն եսայեայ մրգրէի,
նա զհիւանդութիս մեր վերացոյց և զցաւս մեր եբարձ.
Իսկ իբրև անց յայնկոյս յերկիրն գերգեսացւոց՝ պա-
տահեցին նմա դիւահարք երկու՝ ելեալք ՚ի գերեզ-
մանացն չարաչարք յոյժ, որպ՟ զի չէր հնար անցանել

ումեք ընդ այն ձանձրի՛ց ։ Եւ ահա՛ աղաղակեցին և ասեն. զի՞ կայ մեր և քո յ͞ս որդի ա͞յ, եկիր տարաժամ տանջել զմեզ։ Եւ էր հեռագոյն 'ի նոցանէ երամակ մի խոզից արօտական։ Եւ դևքն աղաչէին զնա և ա֊ սէին՝ եթէ հանես զմեզ աստի, հրամա՛ն տուր մեզ երթալ յերամակ խոզիցն։ Եւ ասէ ցնո͞ս՝ երթա՛յք. և նոքա ելեալ գնացին յերամակն խոզից. և դիմեաց ա͞մ երամակն 'ի դարէ անտի 'ի ծով. և մեռան 'ի ջուրսն։ Եւ խոզարածքն փախեա՛ն. և երթեալ 'ի քաղաքն պատ մեցին զա͞մ, և զիրս դիւահարացն։ Եւ ահա՛ ա͞մ քա ղաքն ել ընդ առաջ յ͞ի. իբրև տեսին զնա՝ աղաչէին

զի գնասցէ 'ի սահմանաց նո͞ց։

Եւ մտեալ 'ի նաւ՝ անց յայնկոյս և եկն 'ի քաղաք իւր։ Եւ ահա՛ մատուցին առ նա անդամալոյծ մի՝ որ դնէր 'ի մահճի. և տեսեալ յ͞ի զհաւատս նո͞ց՝ ասէ ցանդա֊ մալոյծն, թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Եւ ահա՛ ո֊ մանք 'ի դպրացն ասեն ընդ միտս՝ հայհոյէ դա։ Եւ ծանուցեալ յ͞ի զխորհուրդս նո͞ց՝ ասէ ցնո͞ս. ընդէ՞ր խորհիք դուք չարիս 'ի սիրտս ձեր։ Զի՞նչ դիւրին է, ասել՝ թողե՛լ լիցին քեզ մեղք քո, թէ ասել՝ արի՛ և շրջեա՛ց։ Բայց զի գիտասջիք՝ եթէ իշխանութի՛ ու֊ նի որդի մարդոյ յերկրի թողուլ զմեղս. Յայնժամ ասէ ցանդամալոյծն՝ արի՛ ա՛ռ զմահճս քո՝ և երթ 'ի տուն քո։ Եւ յարուցեալ գնաց 'ի տուն իւր։ Իբրև տեսին ժողովուրդքն, զարմացան. և փառաւոր առնէ֊ ին զա͞ծ զտուիչն այնպիսի իշխանութե՛ան մարդկան։

Մինչդեռ նա զայս խօսէր ընդ նո͞ս, ահա՛ իշխան մի մատուցեալ երկիրպագանէր նմա և ասէր, դուստր իմ արդ ևս վախճանեցաւ, այլ եկեալ դիցես զձեռն

քո

քո ՚ի վր նր, և կեցցէ։ Յարեաւ յս և գնաց զկնի նր աշակերտօքն հանդերձ։ Եւ ահա կին մի տեռատես երկոտասանամեայ՝ մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ ՚ի դրօշակ հանդերձի նր։ Քանզի ասէր ՚ի միտս իւրում, թէ միայն մերձենամ ՚ի հանդերձս նր փրկիմ։ Իսկ յս իբրև դարձաւ և ետես զնա՝ ասէ քաջալերեաց դուստր՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ. և փրկեցաւ կինն ՚ի ժամէն յայնմանէ։ Իբրև եկն յս ՚ի տուն իշխանին, և ետես զփողհարսն և ամբոխ յոյժ, ասէ ցնս ՚ի բաց գնացէք. զի ոչ եթէ մեռեալ է աղջիկդ՝ այլ ննջէ։ Եւ ծաղր առնէին զնա։ Եւ իբրև ել ամբոխն ՚ի բաց, եմուտ՝ կալաւ զձեռանէ նր և յարեաւ աղջիկն։ Եւ ել համբաւս այս ընդ ամ երկիրն ընդ այն։ Եւ մինչդեռ անցանէր ընդ այն յս՝ զհետ եղեն նր կոյրք երկու. աղաղակէին և ասէին, ողորմեաց մեզ որդի դաւթի։ Եւ իբրև եկն ՚ի տուն, մատեան առ նա կոյրքն. և ասէ ցնս յս. հաւատայք եթէ կարող եմ առնել ձեզ զայդ. ասեն ցնա՝ այո տր։ Յայնժամ մերձեցաւ յաչս նոցա և ասէ, ըստ հաւատոց ձերոց եղիցի ձեզ։ Եւ բացան աչք նց. և սաստեաց նոցա յս և ասէ՝ զգոյշ կացէք՝ մի ոք գիտասցէ։ Եւ նոքա ելեալ համբաւեցին զնա ընդ ամ երկիրն ընդ այն։ Եւ յելանելն նոցա արտաքս, ահա մատուցին առ նա այր մի՝ համր դիւահար։ Եւ յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն. և զարմացան ժողովուրդքն և ասէին, թէ և ոչ երբէք երևեցաւ այսպիսի ինչ յիսրայէլի։ Իսկ փարիսեցիքն ասէին՝ թէ իշխանաւն դիւաց հանէ դս զդևս։

Եւ շրջէր յս ընդ ամ քաղաքս և ընդ գիւղս՝ ուսու-

ցա

ցանէր 'ի ժողովուրդս նոցա. և քարոզէր զաւետարանն արքայութեան, և բժշկէր զամենայն ախտս և զամենայն հիւանդութիւնս 'ի ժողովրդեանն։ Եւ տեսեալ զժողովուրդսն գթացաւ 'ի նոսա, զի էին աշխատեալք և ցրուեալք իբրև զոչխարս, որոց ոչ իցէ հովիւ։ Յայնժամ ասէ ցաշակերտսըն իւր. Հունձք բազում են՝ և մշակք սակաւ։ Արդ՝ աղաչեցէք զտէր հնձոց՝ զի հանցէ մշակս 'ի հունձս իւր։ Եւ կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին աշակերտսն իւր, ետ նոցա իշխանութիւն այսոց պղծոց՝ հանել

զնոսա և բժշկել զամենայն ախտս և զամենայն հիւանդութիւնս։

Եւ գնացեալ անտի յա՝ եկն 'ի ժողովուրդն նոցա։ Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր. Հարցին զնա և ասեն, եթէ պա՞րտ իցէ 'ի շաբաթու բժշկել. զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ Եւ նա ասէ ցնոսա, ո՞վ է 'ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և անկանիցի այն 'ի խորխորատ 'ի շաբաթու, մի թէ ո՞չ ունիցի և յարուցանիցէ զնա։ Իսկ արդ՝ ո՞րչափ ևս առաւել է մարդ քան զոչխար. ապա ուրեմն պա՛րտ է 'ի շաբաթու բարիս գործել։ Յայնժամ ասէ ցայրն, ձգեա՛ զձեռն քո. և նա ձգեաց, և եղև ողջ իբրև զմիւսն։ Իսկ փարիսեցիքն ելեալ արտաքս՝ խորհուրդ առին զնմանէ թէ

որպէս կորուսցեն զնա։

Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար մի կոյր և համր՝ և բժշկեաց զնա. որպէս զի համրն և կոյրն խօսիցի և տեսանիցէ։ Զարմացին ամենայն ժողովուրդքն և ասէին. մի թէ սա՞ իցէ Քրիստոսն՝ որդի դաւթի. Բայց փարիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն. ոչ ինչ հանէ դա զդևս՝

եթէ ոչ բեեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց։

Եւ ելեալ անտի յի՝ գնաց 'ի կողմանս տիւրոսի և

սի

սիդոնի։ Եւ ահա կին մի քանանացի 'ի սահմանաց անտի նց, ելեալ աղաղակէր և ասէր, ողորմեա՛ց ինձ տր որդի դաւթի, դուստր իմ չարաչար դիւահարի։ Եւ նա ո՛չ ետ նմա պատասխանի. և մատուցեալ աշակերտքն նր աղաչէին զնա և ասէին, արձակեա՛ զնա զի աղաղակէ զհետ մեր։ Նա պատասխանի ետ և ասէ, ո՛չ ուրեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ առ ոչխարս կորուսեալս տանն իսրայելի։ Եւ նա մատուցեալ երկիրպագանէր նմա և ասէր, տր օգնեա՛ ինձ։ Պատասխանի ետ նմա և ասէ, ո՛չ է բարւո՛ք՝ առնուլ զհաց մանկանց և արկանել շանց։ Եւ նա ասէ, այո՛ տր. քանզի և շունք կերակրին 'ի փշրանաց անկելոց 'ի սեղանոյ տն իւրեանց։ Յայնժամ պատասխանի ետ նմա յս և ասէ, ո՛վ կին դու, մեծ են հաւատք քո. եղիցի քեզ ոպ և կամիս. և բժշկեցաւ դուստր նր 'ի նմին ժամու։

Եւ գնացեալ անտի յի՛ եկն 'ի ծովեզրն գալիլեացւոց. և ելեալ 'ի լեառն նստէր անդ։ Մատեան առ նա ժողովուրդք բազումք՝ որ ունէին ընդ իւրեանս կաղս՝ կոյրս՝ համերս՝ միակողմանիս, և այլս բազումս, և ընկեցին զնոսա առ ոտս նորա, և բժշկեաց զնոսա։ Մինչև զարմանալ ժողովրդոցն, որ տեսանէին. զի համրքն խօսէին, կաղք գնային, միակողմանիք բժշկէին, կոյրք տեսանէին, և փառաւոր առնէին զածն իսրայելի։

Եւ իբրև եկին 'ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի, 'ի ծունր իջանէր և ասէր, տէր ողորմեա՛ց որդւոյ իմում. զի լուսնոտի և չարաչար հիւանդանայ. բազում անգամ անկանի 'ի հուր՝ և երբեմն 'ի ջուր։ Եւ մատուցի զնա աշակերտացն քոց՝ և ո՛չ կարացին բժշկել։

Պատասխանի ետ յս՟ և ասէ, ով ազգ անհաւատ և թիւր. մինչև ցե՞րբ իցեմ ընդ ձեզ. մինչև յե՞րբ անսայցեմ ձեզ. ած զնա առ իս. և ածին զնա առ յս՟: Եւ սաստեաց ՚ի նա յս՟. և ել ՚ի նմանէ դևն, և բժշկեցաւ մանուկն ՚ի ժամէն յայնմանէ: Յայնժամ մատեան աշակերտքն առանձինն և ասեն ցյս՟, մեք ընդէ՞ր ոչ կարացաք հանել զնա: Եւ նա ասէ ցնս՟՝ վս՟ թերահաւատութե՟ ձերոյ. ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ունիցիք հաւատս քան զհատ մանանխոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ՝ փոխեա՛ց աստի անդր և փոխեսցի. և ոչ ինչ անհնարին լինիցի ձեզ: Բայց այս ազգ ոչ ելանէ, եթէ ոչ աղօթիւք և պահօք:

Եւ յելանել նց յԵրիքովէ, գնացին զհետ նորա ժողովուրդք բազումք: Եւ ահա կոյրք երկու նստէին առ ճանապարհաւն. իբրև լուան թէ յս՟ անցանէ՝ աղաղակեցին և ասեն, ողորմեա՛ մեզ տր՟ որդի դաւթի: Եւ ամբոխն սաստեաց նոցա՝ զի լռեսցեն. և նոքա ևս առաւել աղաղակէին և ասէին, տր՟՝ ողորմեա՛ մեզ որդի դաւթի: Ո եկաց առ յս՟. կոչեաց զնոսա և ասէ՝ զի՞նչ կամիք զի արարից ձեզ: Ասեն ցնա՝ տր՟ զի բացցին աչք մեր: Եւ գթացեալ յս՟ մերձեցաւ յաչս նց, և վաղվաղակի տեսին և գնացին զհետ նր:

[illegible]
Տեառն մերոյ Յի՟ Քի՟.

Եւ մտանէին ՚ի կափառնաում, և իսկ և իսկ ՚ի շաբաթուն մտեալ ՚ի ժողովուրդն ուսուցանէր զնս՟: Եւ զարմանային ընդ վարդապետու

թն նր, զի ուսուցանէր զնոսա իբրև իշխանութբ, և
ոչ ոպ դպիրքն։ Եւ էր ՚ի ժողովրդեանն նց այր մի՝
յորում այս պիղծ գոյր ՚ի նմա. որ աղաղակեաց և ա-
սէ։ Թո՛յլ տուր, զի կայ մեր և քո՝ յս նազովրեցի, ե-
կեր կորուսանել զմեզ. գիտեմք զքեզ ո՛վ ես սբ այ։
Սաստեաց ՚ի նա յս և ասէ, կարկեա՛ց և ե՛լ ՚ի դմանէ։
Եւ զարկուցեալ զնա այսն պիղծ և աղաղակեաց ՚ի ձայն
մեծ, և ել ՚ի նմանէ։ Եւ զարմացան ամենեքին, մին-
չև հծծել ընդ միմեանս և ասել. զի՛նչ է այս նոր վար-
դապետութիս. զի իշխանութբ և այսոց պղծոց սաստէ
և հնազանդին նմա։ Եւ ել լուր նր ընդ ամ կողմն
գալիլեացւոց։

Եւ վաղվաղակի ելեալ ՚ի ժողովրդենէն եկն ՚ի տուն
սիմոնի և անդրէայ՝ յակոբաւ և յոհաննու հանդերձ։
Եւ զոքանչ սիմոնի դնէր ջերմացեալ. և վաղվաղակի
ասեն ցնա վս նր։ Եւ մատուցեալ յարոյց զնա՝ կալեալ
զձեռանէ. և եթող զնա տենդն՝ և պաշտէր զնս։

Եւ իբրև երեկոյ եղև ՚ի մտանել արեգականն՝ բե-
րէին առ նա զամ հիւանդս և զդիւահարս. Եւ էր
ամ քաղաքն ժողովեալ առ դրունսն։ Եւ բժշկեաց
բազում հիւանդս ՚ի պէսպէս ախտից. և դևս բազու-
մս՝ եհան. և ոչ տայր խօսել դիւացն, զի գիտէին
զնա թէ քսն է.

Եւ ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ ել և գը-
նաց յանապատ տեղի, և անդ կայր յաղօթս։ Եւ գը-
նաց զհետ նր սիմոն՝ և որք ընդ նմայն էին։ Եւ իբ-
րև գտին զնա, ասեն ցնա թէ ամենեքին խնդրեն
զքեզ։ Եւ ասէ ցնոսա. եկա՛յք երթիցուք և յայլ մօ-
տաւոր գիւղաքաղաքսն՝ զի և անդ քարոզեցից. զի

յայս

յայս իսկ եկեալ եմ։ Եւ քարոզէր 'ի ժողովուրդս նց՟ ընդ ամ՟ գալիլեացիս, և դևս հանէր։ Գայ առ նա բորոտ մի՝ աղաչէր՝ 'ի ծունր իջանէր և ասէր․ տր՟՝ ե- թէ կամիս կարօղ ես զիս սրբել։ Իսկ յս՟ գթացեալ ձգեաց զձեռն մերձեցաւ 'ի նա և ասէ ցնա, կամիմ սրբեա՛ց։ Եւ իբրև ասացն ցնա, վաղվաղակի գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն՝ և սրբեցաւ։ Եւ սաստեալ նը մա՝ էհան զնա արտաքս վաղվաղակի, և ասէ․ Զգո՛յշ լեր մի՛ ումեք ինչ ասիցես․ այլ ե՛րթ ցո՛յց զքեզ քահա նային․ և մատո՛ վս՟ սրբութե՟ քո պատարագ՝ զոր հրա- մայեաց մովսէս 'ի վկայութի՟ նց՟։ Եւ նա ելեալ սկսաւ քարոզել յոյժ՝ և հռչակ հարկանել զբանն, մինչ ո՛չ ևս կարօղ լինել նմա յայտնապէս 'ի քաղաք մտանել, այլ արտաքոյ յանապատ տեղիս էր․ և գային առ նա յամ՟ կողմանց։

Եւ մտեալ դարձեալ 'ի կափառնաում յետ աւուրց։ Լուր եղև եթէ 'ի տան է․ և ժողովեցան բազումք՝ մինչև տեղի ևս ո՛չ լինել՝ և ո՛չ առ դրանն, և խօսէր նց՟ զբանն։ Եւ գային առ նա՝ բերէին անդամալոյծ մի բարձեալ 'ի չորից․ Եւ իբրև ո՛չ կարէին մերձե- նալ առ նա յամբոխէ անտի, քակեցին զյարկն ուր էր յս՟․ և բացեալ զառաստաղն՝ իջուցին զմահիճն յորում կայր անդամալոյծն։ Եւ տեսեալ զհաւատս նց՟ ասէ ցանդամալոյծն, որդեակ՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո։ Եւ էին ոմանք 'ի դպրաց անտի, որ անդ նստէին՝ և խորհէին 'ի սիրտս իւրեանց․ Զի՞նչ է այս՝ որ խօսի սա զհայհոյութիս․ ո՞վ կարէ թողուլ զ- մեղս՝ եթէ ո՛չ մի ած՟։ Եւ գիտաց յս՟ յոգի իւր՝ թէ այնպէս խորհին 'ի սիրտս իւրեանց, և ասէ՝ զի՞ խոր-

հիք

հիք զայդ 'ի սիրտս ձեր։ Զ՞ինչ դիւրին է, ասել ցանդամալոյծն՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել՝ արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի տուն քո։ Բայց զի գիտասջիք եթէ իշխանութ͞ի ունի որդի մարդոյ 'ի վ͞ր երկրի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալոյծն՝ քեզ ասեմ արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ 'ի տուն քո։ Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ զմահիճսն՝ ել առաջի ա͞մցուն։ Մինչև զարմանալ ա͞մցուն և փառաւոր առնել զա͞ծ և ասել, թէ այսպիսի ինչ երբէք ոչ տեսաք։

Եւ եմուտ միւսանգամ 'ի ժողովուրդն, և էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսացեալ էր։ Եւ սպասէին նմա եթէ բժշկիցէ զնա 'ի շաբաթուն՝ զի չարախօսեսցեն զնմանէ։ Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռն գօսացեալ էր, արի՛ անդ 'ի մէջ։ Եւ ասէ ցն͞ա, զի՞նչ արժան է 'ի շաբաթու՝ բարի՛ ինչ գործել՝ եթէ չար առնել. ոգի մի ապրեցուցանե՞լ թէ կորուսանել. և նոքա լռեցին։ Եւ հայեցեալ յ͞ի զնոքօք լի՛ ցասմամբ՝ տրտմեալ վ͞ա կուրութեց սրտից ն͞ց, ասէ ցայրն՝ ձգեա՛ զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ ձեռն ն͞ր։ Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսեցիքն հերովդիանոսօքն հանդերձ, խորհուրդ առնէին վ͞ա ն͞ր, թէ զիա՞րդ կորուսցեն զնա։

Իսկ յ͞ի աշակերտօքն իւրովք գնաց 'ի ծովեզրն. և բազում ժողովուրդ 'ի գալիլեացւոց երթային զհետ ն͞ր, և 'ի հրէաստանէ, և յեր͞ղէմէ, և յոյնկոյս յորդանանու, և որք 'ի տիւրոսէ և 'ի սիդոնէ, բազում ժողովուրդ իբրև լսէին որչափ ինչ առնէր՝ գային առ նա։ Եւ ասէ ցաշակերտսն իւր՝ զի նաւակ մի պատ

րաս

րաստական կացցէ նմա՛ վասն ամբոխին՝ զի մի՛ նեղեսցեն զնա։ Քանզի զբազումս բժշկեաց. մինչ գալ խռնել զնովաւ, զի մերձեսցին առ նա՝ որք ունէին ախտս ինչ։ Եւ այսք պիղծք յորժամ տեսանէին ըզնա՝ անկանէին առաջի նր՟, աղաղակէին և ասէին. թէ դու ես որդին այ՟. և նա յոյժ սաստէր նոցա՝ զի մի՛ յայտնի առնիցեն զնա։

Եւ ելին յայնկոյս ծովուն յաշխարհն գերգեսացւոց։

Եւ ընդ ելանելն նր՟ 'ի նաւէ անտի՝ պատահեաց նմա այր մի 'ի գերեզմանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ. Որոյ և բնակութի՟ իւր իսկ 'ի գերեզմանս էր. և ո՛չ շղթայիւք ոք ևս կարէր կապել զնա։ Վ՟ բազում անգամ ոտնակապօք և շղթայիւք կապելոյ, և խզելոյ 'ի նմանէ զշղթայսն, և զոտնակապսն խորտակելոյ. և ո՛չ ոք կարէր պարտել զնա։ Քանզի հանա՟պ զցայգ և զցերեկ 'ի գերեզմանս և 'ի լերինս աղաղակէր, և կոծէր զանձն իւր քարամբք։ Իբրև ետես զյս՟ 'ի հեռաստանէ, ընթացաւ և երկիր եպագ նմա։ Աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ և ասէ, զի՞ կայ իմ և քո յս՟ որդի այ՟ բարձրելոյ երդմնեցուցանեմ զքեզ յա՟ծ, մի՛ տանջեր զիս։ Քանզի ասէր ցնա՝ ե՛լ այսդ պիղծ 'ի մարդոյ այտի։ Եւ հարցանէր ցնա թէ զի՞նչ անուն է քո, և ասէ ցնա լէգէոն անուն է իմ. քանզի բազումք եմք։ Եւ աղաչէին զնա յոյժ, զի մի՛ առաքեսցէ զնս՟ արտաքս քան զաշխարհն։ Եւ անդ էր առ լերամբն երամակ մի խոզաց արօտական մեծ։ Աղաչեցին զնա ա՟մ դևքն և ասեն, առաքեա զմեզ 'ի խոզսն՝ զի մտցուք 'ի նս՟։ Եւ հրամայեաց նց՟. և ելին այսքն պիղծք՝ մտին 'ի խոզսն, և դիմեաց երամակն 'ի դա-

րէ անտի 'ի ծովն . էին իբրև երկու հազարք, և հեղձ
նուին 'ի ծովուն։ Իսկ խոզարածքն փախեան, և պատ
մեցին 'ի քաղաքին և յագարակս . և եկին տեսանել
զինչ իցէ՝ որ գործեցաւն։ Գան առ յ̅ս և տեսա
նեն զդիւահարն զի նստէր զգեցեալ և զգաստացեալ որ
ունէր զլեգէոնն, և զահի հարան։ Իսկ պատմեցին
ն̅ց՝ որոց տեսեալն էր, թէ զինչ եղև դիւահարին, և
զինչ վասն խոզիցն։ Իսկ սկսան աղաչել զնա գնալ 'ի
սահմանաց նոցա։ Իսկ իբրև եմուտ նա 'ի նաւն՝ ա
ղաչէր զնա դիւահարն զի ընդ նմա իցէ . և յ̅ս ո́չ ետ
նմա թոյլ, այլ ասէ ցնա՝ երթ 'ի տուն քո առ ընտա
նիս քո, և պատմեա́ ն̅ց, որ ինչ միանգամ տ̅ր արար
քեզ, և ողորմեցաւ քեզ։ Իսկ չոգաւ և սկսաւ քարո
զել 'ի դեկապոլին, զոր ինչ արար նմա յ̅ս, և ամենեքին
զարմանային։

Իսկ իբրև անց յ̅ս միւսանգամ յայն կողմն, ժողովե
ցաւ առ նա ժողովուրդ բազում, և էր առ ծովեզեր
բերն։ Իսկ ահա́ մի 'ի ժողովրդապետացն գայր, որում
անուն էր յայրոս . և իբրև ետես զնա՝ անկաւ առ ոտս
ն̅ր։ Աղաչէր զնա յոյժ և ասէր, թէ դուստր ն̅ր մերձ
է 'ի մահ . զի եկեալ դնիցես նմա ձեռն. ո̅պ զի ապրես
ցի, և կեցցէ։ Իսկ գնաց ընդ նմա . երթայր և ժողո
վուրդ բազում զհետ ն̅ր, և նեղէին զնա։ Իսկ կին
մի էր 'ի տեռատեսութ̅ե արեան զերկոտասան ամ և
յոյժ վչտացեալ 'ի բազում բժշկաց . և ծախեալ զինչս
իւր զա̅մ՝ և չէր ինչ օգտեալ, այլ ևս առաւել զայ
րացեալ։ Իբրև լուաւ զյ̅ս՝ եկն 'ի մէջ ամբոխին յե
տոյ՝ և բուռն եհար զհանդերձէ ն̅ր։ Քանզի խոր
հէր 'ի մտի, թէ միայն մերձեցայց 'ի հանդերձս ն̅ր,

փըր

փրկեցոյց։ Եւ վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբիւր ա-
րեան նր, և գիտաց 'ի մարմին իւր թէ բժշկեցաւ
'ի տանջանացն։ Եւ անդէն վաղվաղակի գիտաց յս
յանձն իւր զզօրութիւն որ ել 'ի նմանէ. դարձաւ յամ-
բոխն և ասէ, ո՞վ մերձեցաւ 'ի հանդերձս իմ։ Եւ ա-
սեն ցնա աշակերտքն. տեսանես, զի ամբոխդ նեղէ ըզ-
քեզ, և ասես թէ ո՞վ մերձեցու 'ի հանդերձս իմ։ Եւ
շուրջ հայէր տեսանել՝ թէ ո՞վ զայն արար։ Եւ կինն
զարհուրեալ և դողացեալ վսյ գաղտնի արար, քանզի
գիտէր զի՛նչ եղեւ նմա. եկն անկաւ առաջի նր, և ա-
սաց զամ իրսն ստուգութբ։ Եւ յս ասէ ցնա՝ դուստր
հաւատք քո կեցուցին զքեզ, երթ 'ի խաղաղութի, և
եղիջի՛ր ողջ 'ի տանջանաց քոց։ Մինչդեռ նա զայն
խօսէր՝ գան ոմանք 'ի տանէ ժողովրդապետին և ա-
սեն, թէ դուստրն քո մեռաւ՝ զի՛ ևս աշխատ առնես
զվարդապետդ։ Իսկ յս իբրև լուաւ զբանն ասացեալ,
ասէ ցժողովրդապետն, մի՛ երկնչիր՝ բայց միայն հա-
ւատա՛։ Եւ ո՛չ զոք եթող ընդ իւր երթալ. բայց միայն
զպետրոս՝ և զյակոբոս՝ և զյովհաննէս զեղբայրն յա-
կոբայ։ Գնայ 'ի տուն ժողովրդապետին՝ և տեսանէ
ամբոխ յոյժ և լալականս և աղաղակ յոյժ։ Եւ մտեալ
'ի ներքս ասէ ցնս՝ զի՛ խռովեալ էք և լայք. մանուկն
ո՛չ է մեռեալ՝ այլ ննջէ։ Եւ ծաղր առնէին զնա. և նր
հանեալ արտաքս զամենեսեան՝ առնու ը իւր զհայր
մանկանն և զմայր, և զնս որ ը նմայն էին, և մտանէ
ուր դնէր մանուկն։ Եւ կալեալ զձեռանէ մանկանն
ասէ ցնա՝ տալիթա կումի. որ թարգմանի՝ աղջիկ դու,
քեզ ասեմ արի՛։ Եւ վաղվաղակի յարեաւ աղջիկն և
գնայր. քանզի էր ամաց՝ իբրև երկոտասանից. և զար-

մա

մացան մեծաւ զարմանալեօք։ Եւ պատմէր այր նր̃ յոյժ՝ զի մի՛ ոք գիտասցէ զայն, և ասաց տալ նմա ուտել։

Եւ իբրև անցին յայնկոյս, եկին յերկիրն գեննէսարէթ։ Եւ իբրև ելին 'ի նաւէ անտի՝ իսկ և իսկ ծանեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ։ Եւ ընթացեալ այսըր անդր ընդ ամ̃ գաւառն, սկսան մահճօք բերել զհիւանդս՝ ուր լսէին թէ անդ իցէ։ Եւ ուր և մտանէր 'ի գեօղս կամ 'ի քաղաքս՝ կամ յագարակս՝ 'ի հրապարակս դնէին զախտաժէտս՝ և աղաչէին զնա զի գոնէ 'ի քղանցս հանդերձից նորա մերձենայցեն. և որ միանգամ մերձեցանն՝ փրկեցան։

Եւ անտի յարուցեալ եկն 'ի սահմանս տիւրոսի և սիդոնի. և մտեալ 'ի տուն ոչ ումեք կամէր յայտնել, և ոչ կարաց ծածկել։ Լուաւ կին մի զնմանէ՝ որոյ դուստր իւր նեղեալ էր յայսոյ պղծոյ, եկն անկաւ առաջի նր̃։ Եւ կինն էր հեթանոս փիւնիկ ասորի յազգէ. և աղաչէր զնա՝ զի զդեւն հանցէ 'ի դստերէ նորա։ Եւ յս̃ ասէ ցնա՝ թո՛յլ տուր՝ նախ յագեսցին մանկունք. զի ոչ է բարւոք առնուլ զհաց մանկանց և արկանել շանց։ Նա պատասխանի ետ և ասէ. տ̃ր և շունք 'ի փշրանաց սեղանոյ մանկանցն կերակրին։ Եւ ասէ ցնա՝ վս̃ այդր բանի երթ, ել դեւն 'ի դստերէ քումմէ։ Գնաց 'ի տուն իւր՝ և եգիտ ելեալ զդեւն, և զդուստրն զի անկեալ դնէր 'ի մահիճս։

Եւ ելեալ միւսանգամ 'ի սահմանացն տիւրոսի և սիդոնի, և եկն 'ի ծովեզրն գալիլեացւոց 'ի մէջ սահմանացն 'ի դեկապօլիս։ Եւ բերին առաջի նր̃ խուլ մի և համր, և աղաչէին՝ զի ձեռն դիցէ 'ի վր̃ նր̃։

Եւ

Եւ առեալ զնա մեկուսի յամբոխէ անտի, արկ զմա-
տունս իւր ի ականջս նր և եթուք անդր · և կալա-
զլեզուէ նր։ Հայեցաւ յերկինս՝ յոգւոց եհան՝ և
ասէ եփփաթա՝ որ է բացիր։ Եւ նոյն ժամայն բա-
ցան լսելիք նր և լուծան կապանք լեզուի նր և խօ-
սէր ուղիղ։ Եւ պատուիրեաց նց՝ զի մի՛ ումեք ասի-
ցեն. և որչափ նա պատուիրէր նց, նոքա ևս առաւել
քարոզէին։ Եւ ևս քան զևս զարմանային և ասէ-
ին, զամ ինչ բարւոք գործեաց սա. զի խլից լսել տայ
և համրց խօսել։

Գան ՚ի բեթսայիդա, և ածեն առաջի նր կոյր մի, և
աղաչէին զնա զի մերձեսցի ՚ի նա։ Եւ առեալ զձե-
ռանէ կուրին եհան արտաքոյ շինին, եթուք յաչս նր
և ձեռն եդ ՚ի վր նր, և հարցանէր ցնա թէ տեսա-
նիցէ՞ ինչ։ Հայեցաւ և ասէր, տեսանեմ զմարդիկս զի
շրջին իբրև զծառս։ Դարձեալ եդ ձեռս ՚ի վր աչաց
նր, եբաց և տեսանէր. ողջացաւ և տեսանէր համար
ձայն զամ։ Արձակեաց զնա ՚ի տուն իւր և ասէ, ՚ի շէ-
նդ մի մտանիցես. այլ երթ ՚ի տուն քո. և յորժամ ՚ի
շէնն մտանիցես, մի՛ ումեք ասիցես ՚ի շինին։

Եւ ելեալ առ աշակերտսն տեսին ամբոխ շուրջ զնո-
քօք. և զդպիրսն՝ զի վիճէին ընդ նոսա։ Եւ վաղվա-
ղակի ամ ժողովուրդն իբրև տեսին զնա՝ զարմացան.
և ընդ առաջ ընթացեալ՝ ողջոյն տային նմա։ Եւ ե-
հարց ցնս, թէ զի՞նչ վիճէիք ընդ նս։ Պատասխանի
ետ մի ոմն ՚ի ժողովրդենէն և ասէ, վարդապետ՝ ածի
զորդի իմ առ քեզ, զոր ունի այս համր։ Եւ ուր հասա-
նէ՝ զարկուցանէ զնա. և փրփրէ և կրճտէ զատամու-
նս իւր և ցամաքի. և ասացի աշակերտացդ քո զի հանի-
ցեն

ցեն, և ո՛չ կարացին հանել զնա։ Պատասխանի ետ նոցա և ասէ, ո՛վ ազգ անհաւատ՝ մինչև յերբ իցեմ առ ձեզ. մինչև ցե՞րբ անսայցեմ ձեզ. ածէ՛ք զնա առ իս։ Եւ ածին զնա առ նա. իբրև ետես զնա այսն՝ վաղվաղակի շարժլեաց զնա. և անկեալ յերկիր թաւալէր և փրփրէր։ Եւ հարց ցհայր նորա և ասէ. քանի՛ ժամանակք են յորմէհետէ այդ եղև դմա. և նա ասէ՝ 'ի մանկուէ. Բազում անգամ 'ի հուր արկանէ զդա, և 'ի ջուր՝ զի կորուսցէ. արդ՝ եթէ կարօղ ինչ ես, օգնեա՛ մեզ ո̃ր գթացեալ 'ի վերայ մեր։ Եւ յիսուս ասէ ցնա՝ ասացեր թէ կարօղ ես. ամենայն ինչ հնարաւոր է այնմ, որ հաւատայն։ Եւ վաղվաղակի աղաղակեաց հայր մանկանն և ասէ. հաւատամ տէ՛ր՝ օգնեա՛ անհաւատութեա՛ս իմում։ Իբրև ետես յիսուս եթէ կուտի ժողովուրդն 'ի վերայ, սաստեաց այսոյն պղծոյ և ասէ, համրդ և խուլ այս, ես տամ հրաման, ե՛լ 'ի դմանէ և այլ մի՛ ես մտանիցես 'ի դա։ Եւ աղաղակեաց և յոյժ ըկեաց զնա և ել. և եղև պատանեակն իբրև զմեռեալ. մինչև բազմաց իսկ ասել թէ մեռաւ։ Եւ յիսուս կալեալ զձեռանէ նորա՝ յարոյց զնա և կանգնեցաւ։ Եւ իբրև եմուտ նա 'ի տուն, աշակերտքն առանձինն հարցին ցնա՝ մեք ընդէ՞ր ո՛չ կարացաք հանել զնա։ Եւ ասէ ցնոսա. այդ ազգ ո՛չ իւիք ելանէ, եթէ ոչ պահօք և աղօթիւք։

Եւ գան յերիքով. և ընդ ելանել նոցա յերիքովէ աշակերտօքն՝ և բազում ժողովրդով, որդի տիմէի բարտիմէոս կոյր՝ նստէր մուրացիկ յանցս ճանապարհին։ Իբրև լուաւ թէ յիսուս նազովրեցի է՝ սկսաւ աղաղակել և ասել, ո՛րդի դաւթի յիսուս ողորմեա՛ց ինձ։ Եւ սաս-

տէ

տէրն նմա բազում զի՛ լռեսցէ։ Եւ նա առաւել եւս աղաղակէր որդի դաւթի ողորմեա՛ ինձ։ Օ տեղի առ Յս, եւ հրամայեաց կոչել զնա. կոչեն զկոյրն եւ ասեն ցնա, քաջալերեա՛ց արի՛ կոչէ զքեզ։ Եւ նր ընկեցեալ զձորձս իւր՝ յարեաւ եւ եկն առ Յս։ Պատասխանի ետ նմա Յս եւ ասէ՝ զի՞նչ կամիս թէ արարից քեզ. ասէ՝ ցնա կոյրն՝ ռաբբունի՝ զի բացայց։ Եւ Յս ասէ ցնա. երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ. եւ վաղվաղակի բացաւ, եւ երթայր զհետ նր ՚ի ճանապարհին։

ԱԾ Ս. Աւետարանէն ՅԻ ԿԲԻ Ըստ Ղուկասու. Տէրն մեր ՅՍ ՔՍ.

Եւ էջ ՚ի կափառնայում ՚ի քաղաքն գալիլեացւոց՝ եւ ուսուցանէր զնս ՚ի շաբաթսն։ Եւ զարմանային ընդ վարդապետութի նր՝ զի իշխանութբ էր բան նր։ Եւ էր ՚ի ժողովրդեանն այր մի՝ զոր ունէր այս դիւի պղծոյ. եւ աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ եւ ասէ՝ թուլացո՛, զի՛ կայ մեր եւ քո Յս Նազովրեցի. եկիր կորուսանել զմեզ՝ գիտեմք զքեզ՝ ո՛վ ես սուրբդ այ։ Սաստեաց ՚ի նա Յս եւ ասէ՝ պապանձեա՛ց եւ ե՛լ ՚ի դմանէ. զգետնեաց զնա դեւն ՚ի միջի անդ, եւ ել ՚ի նմանէ. եւ ինչ ոչ վնասեաց նմա։ Եւ եղեն զարմանալիք ՚ի վր ամենեցուն. խօսէին ընդ միմեանս եւ ասէին, զի՞նչ է բանս այս՝ զի իշխանութբ եւ զօրութբ սաստէ այսոց պղծոց եւ ելանեն։ Եւ երթայր հռչակ զնմանէ ընդ ամ տեղիս շուրջ զգաւառաւն։ Եւ յարուցեալ ՚ի ժողովրդենէ անաի՝ եմուտ ՚ի տուն սիմօնի. եւ զոքանչ սիմօնի տագնապէր ջերմամբ մեծաւ.

ծառ. և աղաչեցին զնա վս՟ նր՟։ Եկաց առ նմա, սաստեաց ջերմանն, և եթող զնա. և վաղվաղակի յարեաւ և պաշտէր զնոսա։ Եւ ընդ արեւուն մտանել՝ որոց էին հիւանդք 'ի պէս պէս ցաւս՝ բերէին զնոսա առ նա։ Եւ նա իւրաքանչիւր ումեք 'ի նոցանէ դնէր ձեռս և բժշկէր զնոսա։ Ելանէին դևքն 'ի բազմաց՝ աղաղակէին և ասէին, եթէ դու ես որդի այ՟. և նա սաստէր՝ և ոչ տայր նց՟ թոյլ խօսել, զի գիտէին զնա թէ քս՟ն է.

Եւ եղև 'ի հասանելն նր՟ 'ի մի քաղաքացն, ահա այր մի լի՛ բորոտութ՟ իբրև ետես զյս՟, անկեալ 'ի վր՟ երեսաց աղաչեաց զնա, և ասէ. տէր եթէ կամիս, կարող ես զիս սրբել։ Ձգեաց զձեռն իւր՝ հպեցոյց 'ի նա և ասէ, կամիմ սրբեաց. և վաղվաղակի գնաց 'ի նմանէ բորոտութիւն։ Եւ նա պատուիրեաց նմա մի՛ ումեք ասել. այլ թէ՝ երթ ցոյց զանձն քո քահանային, և մատո՛ պատարագ վասն սրբութե՟ քո. որպ՟ և հրամայեաց մովսէս 'ի վկայութի՟ նց՟։ Եւ յորդէր առաւել բանն զնմանէ. և ժողովէին ժողովուրդք բազումք լսել և բժշկել 'ի հիւանդութենէ իւրեանց։ Եւ նա խոյս տայր յանապատ տեղիս, և կայր յաղօթս։

Եւ եղև 'ի միում աւուրց և ինքն ուսուցանէր, և փարիսեցիքն և օրինացն վարդապետք նստէին. որ ժողովեալ էին յա՟մ քաղաքաց գալիլեացւոց և հրէաստանի և երուսաղէմի. և զօրութի՟ տն՟ էր 'ի բժշկել զնոսա։ Եւ ահա արք բերէին մահճօք զայր մի՝ որ էր անդամալոյծ. և խնդրէին զնա մուծանել 'ի ներքս և դնել առաջի նր՟։ Եւ իբրև ոչ գտանէին թէ ընդ ո՛ր մուծանիցեն զնա 'ի ներքս վս՟ ամբոխին, ելին 'ի տանիս, և 'ի ցռուցն կախեցին զնա, և իջուցին մահ_

ծօքն հանդերձ ՚ի մէջ առաջի յի՟ ։ Եւ տեսեալ զհա-
ւատսն նց՟՝ ասէ ցնա, այր դու՝ թողեալ լիցին քեզ
մեղք քո ։ Սկսան խորհել դպիրքն և փարիսեցիքն և
ասեն. ո՞ է սա որ խօսի զհայհոյութիւն. ո՞վ կարէ թո-
ղուլ ըզ մեղս՝ բայց միայն ած՟ ։ Իբրև գիտաց յս՟ ըզ
խորհուրդս նց՟, պտսխանի ետ և ասէ ցնս՟, զի՞ խորհիք
՚ի սիրտս ձեր ։ Ո՞ր ինչ դիւրագոյն է ասել թողեալ
լիցին քեզ մեղք քո, եթէ ասել արի՛ և գնա՛ ։ Բայց զի
գիտասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ յերկ-
րի թողուլ զմեղս, ասէ ցանդամալոյծն, քեզ ասեմ՝
արի՛ առ զմահիճս քո և երթ ՚ի տուն քո ։ Եւ առ-
ժամայն յարուցել առաջի ամենեցուն՝ էառ զիւրև
յորոյ վր՟ անկեալ դնէր, գնաց ՚ի տուն իւր՝ և փա-
ռաւոր առնէր զած՟ ։ Զարմանք կալաւ զամն՟, և
փառաւոր առնէին զած՟ . լի եղեն ահիւ և ասեն,
եթէ տեսաք այսօր նոր նշան ։
Եւ եղև ՚ի միւսում շաբաթուն մտանել նմա, ՚ի
ժողովուրդն և ուսուցանել. և էր անդ այր մի՝ և
ձեռն իւր աջ գօսացեալ էր ։ Եւ սպասէին նմա
դպիրքն և փարիսեցիքն՝ թէ ՚ի շաբաթուն բժշկիցէ՝
զի գտանիցեն չարախօսութիւն զնմանէ ։ Եւ նա գի-
տէր զխորհուրդս նց՟. ասէ ցայրն որոյ ձեռնն գօսա-
ցեալ էր, արի՛ կաց ՚ի մէջ. և նա յարուցեալ եկաց ։
Ասէ ցնս՟ յս՟՝ հարցից ինչ զձեզ. զի՞նչ արժան է ՚ի
շաբաթու, բարի՞ ինչ առնել, եթէ չար գործել. ոգի
մի ապրեցուցանել՝ թէ կորուսանել ։ Եւ հայեցեալ
շուրջ զամենեքումբք զայրագին, ասէ ցնա՝ ձգեա՛
զձեռն քո, և նա ձգեաց. և հաստատեցաւ ձեռն նր՟
իբրև զմիւսն ։ Եւ նոքա լցան մոլորութբ՟, և խօսէ-

ին

ին ընդ միմեանս՝ թէ զինչ առնիցեն յի·

Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ 'ի տեղի մի տափարակ· և ժողով աշակերտացն նր̄, և բազմութի̄ յոյժ ժողովրդեանն, յամենայն հրէաստանէ և յեէմէ և յայնմ կողմանէ և 'ի ծովեզերէն տիւրոսի և սիդոնի· Որ եկին լսել 'ի նմանէ և բժշկել 'ի հիւանդութէ̄ իւրեանց· և նեղեալքն յայսոց պղծոց բժշկէին· Եւ ա̄մ ժողովուրդն խնդրէր մերձենալ 'ի նա, զի զօրութի բազում ելանէր 'ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսին։

Եւ իբրև կատարեաց զա̄մ բանս իւր 'ի լսելիս ժողովրդեանն, եմուտ 'ի կափառնաում։ Հարիւրապետի ուրումն ծառայ չարաչար հիւանդացեալ՝ մերձ էր 'ի վախճանել՝ որ էր նմա պատուական· իբրև լուաւ զյս̄է, առաքեաց զծերսն 'ի հրէից, աղաչէր ըզնա զի եկեսցէ ապրեցուսցէ զծառայն նորա· Եւ նոքա եկեալ առ յս̄ աղաչէին զնա ստէպ՝ և ասէին, թէ արժանի՛ է՝ որում զշնորհս զայս առնես· զի սիրէ զազգս մեր· և զժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ։

Եւ յս̄ գնաց ընդ նս̄· իբրև ոչ ինչ կարի հեռի էր 'ի տանէն, յղեաց առ նա հարիւրապետն բարեկամս, և ասէ ցնա, տէ՛ր՝ մի՛ ինչ աշխատ լինիր· զի չեմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտանիցես։ Վ̄ս որոյ և ո՛չ զանձն համարեցայ արժանի առ քեզ գալոյ· այլ ասա՛ բանիւ, և բժշկեսցի մանուկս իմ։ Քանզի և ես այր մի եմ կարգեալ ը̄ իշխանութը̄· ունիմ ընդ ինև զինուորս· և ասեմ սմա երթ, և երթայ· և այլում թէ եկ, և գայ· և ծառայի իմում թէ արա՛ զայս, և առնէ· Եւ իբրև լուաւ զայս յս̄ զարմացաւ· դարձաւ առ ժողովուրդն որ երթայրն զհետ նր̄ և ասէ՝

ամէն

ամէն ասեմ ձեզ՝ թէ և ո՞չ յիէլի այսչափ հաւատս գը-
տի։ Եւ դարձան անդրէն պատգամաւորքն ՚ի տուն,
և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ։

Եւ եղև ՚ի վաղիւն երթայր ՚ի քաղաք մի, որում անուն էր Նային. երթային ընդ նմա և աշակերտք նր՟ և ժողովուրդ բազում։ Իբրև մերձ եղև ՚ի դրուըն քաղաքին, և ահա ելանէր մեռեալ մի՝ որդի միամօր մօր իւրոյ. և նա էր այրի, և ժողովուրդ բազում քաղաքին էր ընդ նմա։ Իբրև ետես զնա տէր՝ գթացաւ ՚ի նա և ասէ, մի՛ լար։ Եւ մատուցեալ մերձեցաւ ՚ի դագաղն. և որք բարձեալ տանէին՝ զտեղի առին. և ասէ՝ պատանեակ դու՝ քեզ ասեմ արի՛։ Կանգնեցաւ և նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել, և ետ զնա ցմայր իւր։ Եւ ահ կալաւ զամենեսին և փառաւոր առնէին զա՟ծ և ասէին՝ թէ մարգարէ մեծ յարուցեալ է ՚ի միջի մերում. և թէ այց արար ա՟ծ ժողովրդեան իւրում ՚ի բարութի։ Եւ ել զրոյցս այս ընդ ա՟մ հրէաստան
վս՟ նր՟՝ և ընդ ամենայն կողմանս աշխարհին։

Եւ պատմեցին յովհաննու աշակերտքն իւր վս՟ ամենայնի այսորիկ. Եւ կոչեաց առ ինքն երկուս ոմանս յաշակերտացն իւրոց յովհաննէս. առաքեաց առ տէր և ասէ, դու՟ ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն կալցուք։ Եւ եկեալ արքն առ նա ասեն՝ յովհաննէս մկրտիչ առաքեաց զմեզ առ քեզ և ասէ՝ դու՟ ես որ գալոցն ես, եթէ այլում ակն կալցուք. Եւ ՚ի նմին ժամու բժշկեաց զբազումս ՚ի հիւանդութեանց և ՚ի հարուածոց և յայսոց չարաց. և կուրաց բազմաց շնորհեաց տեսանել։ Պատասխանի ետ նր՟ և ասէ՝ երթայք պատմեցէք յովհաննու զոր տեսէք և լուայք,

զի

զի կոյրք տեսանեն, և կաղք գնան, բորոտք սրբին, խուլք լսեն, մեռեալք յառնեն, աղքատք աւետարանին։ Եւ երանի՛ որ ո՛չ գայթակղեսցի յիս։

Եւ նաւեցին իջին յաշխարհն գերգեսացւոց որ է յայնկոյս հանդէպ գալիլեայ։ Եւ ընդ ելանելն նր՟ ՚ի ցամաք՝ պատահեաց այր մի ՚ի քաղաքէն՝ յորում էին դևք. և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգեցեալ՝ և ո՛չ ՚ի տան բնակեալ, այլ ՚ի գերեզմանս։ Եւ տեսեալ զյս՟, աղաղակեաց և անկաւ առաջի նր՟, և ասէ մեծաձայն. զի՞ կայ իմ և քո յս՟ որդի այ՟ բարձրելոյ, աղաչեմ զքեզ մի՛ տանջեր զիս։ *Քանզի հրաման տայր այսոյն պղծոյ ելանել ՚ի մարդոյ անտի. քանզի բազում ժամանակս յափշտակեալ էր զնա, և կապէր ՚ի շղթայս և պահէր յերկաթս. և խզէր զկապանսն՝ և վարէր ՚ի դևէն յանապատս. Եհարց զնա յս՟ և ասէ, զի՞նչ անուն է քեզ. և նա ասէ՝ լէգէոն. զի դևք բազումք մտեալ էին ՚ի նա։ Եւ աղաչէին զնա՝ զի մի՛ հրաման տայցէ նց՟ երթալ յանդունդս։ Եւ էր անդ՝ երամակ մի խոզից բազմաց արօտական ՚ի լերինըն. և աղաչեցին զնա՝ զի հրաման տացէ նց՟ մտանել ՚ի նս՟. և հրամայեաց նց՟. Եւ ելեալ դևքն յառնէն՝ մտին ՚ի խոզեանսն. և դիմեաց երամակն ՚ի գահէ անտի ՚ի ծովակն և հեղձաւ։ Իբրև տեսին խոզարածքն զիրսն որ եղեն՝ փախեան. և պատմեցին ՚ի քաղաքին և յագարակսն։ Եւ իբրև ելին տեսանել զգործսն, և եկին առ յս՟, և գտին զայրն ուստի դևքն ելեալ էին՝ զգեցեալ և զգաստացեալ նստէր առ ոտսն յի՟, և երկեան։ Պատմեցին նց՟՝ որոց տեսեալն էր, թէ զիա՞րդ փրկեցաւ դիւահարն։ Եւ աղաչէր զնա ամ՟

բազմութին շուրջ զկողմամբքն գերդեսացուց, գնալ 'ի սահմանաց նո՛ց. քանզի ահիւ մեծաւ տագնապէին, և նա մտե՛լ 'ի նաւ դարձաւ անդրէն. Աղաչէր զնա այրն ուստի դևքն ելեալ էին՝ շրջել ընդ նմա. Արձակե՛ց զնա և ասէ. դարձ 'ի տուն քո և պատմեա՛ զոր միանգամայն արար քեզ ա՛ծ. Գնաց 'ի քաղաքն՝ և քարոզէր զոր ինչ արար նմա յս՛.

Եւ իբրև դարձաւ անդրէն յս՛, ընկալաւ զնա ժողովուրդն, քանզի ամենեքեան այն ունէին նմա. Եւ ահա եկն այր մի՝ որում անուն էր յայրոս. և նա էր իշխան ժողովրդեանն. անկեալ առ ոտս յի՛, աղաչէր զնա մտանել 'ի տուն նո՛ր. Զի դուստր միամօր էր նո՛ր, ամաց իբրև երկոտասանից. և էր մերձ 'ի մահ. և ը՛ երթալն նո՛ր՝ ժողովուրդքն նեղէին զնա. Եւ կին մի էր 'ի տեռատեսութե՛ արեան՝ ամաց երկոտասանից. որ 'ի բժիշկս ծախեալ էր զա՛մ ինչս իւր. որում ո՛չ էր լեալ հնար յումեքէ բժշկել. Մատուցեալ յետոյ մերձեցաւ 'ի քղանցս հանդերձի նո՛ր, և նոյնժամայն եկաց բղխումն արեան նո՛ր. Եւ ասէ յս՛ ո՛վ է որ մերձեցաւն յիս. իբրև ամենեքեան ուրանային, ասէ պետրոս՝ և որք ընդ նմա էին. վարդապետ՝ ժողովուրդք պնդեն և նեղեն զքեզ. Եւ ասէ յս՛ ոմն մերձեցաւ յիս. քանզի գիտացի եթէ զօրութի՛ ել յինէն. Իբրև ետես կինն՝ եթէ ո՛չ ծածկեցաւ 'ի նմանէ, եկն դողալով և անկաւ առաջի նո՛ր. թէ վա՛ որոյ իրաց մերձեցաւ 'ի նա, պատմեաց առաջի ա՛մ ժողովրդեանն. և եթէ ո՛րպ բժշկեցաւ առ ժամայն. Եւ ասէ՝ քաջալերեա՛ց դուստր. հաւատք քո կեցուցին զքեզ՝ երթ 'ի խաղաղութի.

Եւ մինչդեռ նա խօսէր, գայ ոմն ՚ի տանէ ժողովրդապետին՝ եւ ասէ ցնա, մեռաւ դուստրն քո, մի՛ ինչ աշխատ առներ զվարդապետ. Իսկ Յս իբրեւ լուաւ, պատասխանի ետ նմա եւ ասէ. մի՛ երկնչիր, միայն հաւատա՛ եւ կեցցէ. Եւ մտեալ ՚ի տունն՝ ո՛չ զոք եթող մտանել. բայց միայն զՊետրոս եւ զՅակոբոս եւ զՅովհաննէս, եւ զհայր մանկանն եւ զմայր նորա. Լային ամենեքեան եւ կոծէին զնա. եւ նա ասէ՝ մի՛ լայք, զի ո՛չ է մեռեալ՝ այլ ննջէ. Եւ նոքա ծաղր առնէին զնա. զի գիտէին թէ մեռաւ. Եւ նորա հանեալ զամենեսին արտաքս, կալեալ զձեռանէ նորա՝ բարբառեցաւ եւ ասէ, արի՛ կա՛ց մանուկ դու. Եւ դարձաւ ոգի նորա եւ կանգնեցաւ վաղվաղակի. եւ հրամայեաց տալ նմա ուտել. Եւ զարմացան ծնողքն նորա. եւ նա պատուիրէր մի՛ ումեք ասել որ ինչ եղեւն.

Եւ եղեւ ՚ի վաղիւն մինչ իջանէին նոքա ՚ի լեռնէ անտի, ընդ առաջ եղեւ նմա ժողովուրդ բազում. Եւ ահա այր մի ՚ի ժողովրդենէ անտի աղաղակեաց եւ ասէ, վարդապետ աղաչեմ զքեզ հայեա՛ց յորդի իմ, զի միամօր է ինձ. Եւ ահա ա՛յս հարկանի ՚ի նմա. եւ յանկարծ գոչէ. եւ զարկուցանէ եւ թաւալեցուցանէ զնա եւ փրփրեցուցանէ. եւ հազիւ մեկնի ՚ի նմանէ խորտակեալ զնա. Եւ աղաչեցի զաշակերտսն քո զի հանցեն զնա, եւ ո՛չ կարացին. Պատասխանի ետ Յս եւ ասէ, ո՛վ ազգ անհաւատ եւ թիւր. մինչեւ յե՞րբ եղէց ընդ ձեզ՝ եւ անսայցեմ ձեզ, մատո՛ այսր զորդին քո. Եւ մինչդեռ մատչէր, զարկոյց զնա դեւն եւ շարժլեաց. Սաստեաց Յս այսոյն պղծոյ եւ բժշկեաց զմանուկն եւ ետ զնա ցհայր իւր. Եւ զարմանային ամենեքեան ՚ի վերայ մեծա

մեծամեծացն ա̄յ . և 'ի զարմանալ ամենեցուն 'ի վ̄ր ա̄մ զոր առնէր, ասէ ցաշակերտսն իւր. դիք դուք 'ի լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ, զի որդի մարդոյ մատնելոց է 'ի ձեռս մարդկան.

Եւ հանէր դև մի համր . և եղև յելանել դիւին՝ խօսեցաւ համրն . և զարմացան ա̄մ ժողովուրդքն. Եւ ոմանք 'ի նոցանէ ասեն՝ բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդևս. Եւ այլք փորձէին և նշան յերկնից խնդրէին 'ի նմանէ. Իսկ ն̄ր գիտացեալ զխորհուրդս ն̄ց, ասէ ց̄նս . ա̄մ թագաւորութի̄ բաժանեալ յանձն՝ աւերի . և տուն բաժանեալ յանձն կործանի. Ապա եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձնէ, զիա՞րդ կայցէ թագաւորութի̄ ն̄ր. զի ասէք զինէն թէ բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց հանէ դա զդևս. Եթէ ես բէեղզեբուղաւ հանեմ զդևս, որդիքն ձեր իւ̄ հանիցեն. վ̄ա այդորիկ նոքին եղիցին ձեզ դատաւորք. Իսկ եթէ մատամբ ա̄յ հանեմ զդևս, ապա հասեալ է 'ի վ̄ր ձեր արքայութի̄ ա̄յ. Յորժամ հզօր վառեալ պահիցէ զտուն իւր, 'ի խաղաղութե̄ են ինչք ն̄ր. բայց եթէ հզօրագոյնքան զնա 'ի վ̄ր եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինութի̄ն հանէ յոր յուսացեալն էր, և զաւար ն̄ր բաշխեսցէ. Որ ոչ է ընդ իս՝ հակառակ իմ է . և որ ոչ ժողովէ ընդ իս, ցրուէ. Յորժամ այսն ելանիցէ 'ի մարդոյ՝ շրջի ընդ անջրդին տեղիս. խնդրէ հանգիստ. և ի՛բրև ո՛չ գտանէ՝ ասէ, դարձայց անդրէն 'ի տուն իմ ուստի ելի. Եւ դայ գտանէ մաքրեալ և յարդարեալ. Յայնժամ երթայ և առնու եօթն այլ այսս չար ևս քան զինքն՝ և մտանէ բնակէ անդ. և լինի յետինն մարդոյն այնո_

րիկ չար քան զառաջինսն. Եւ եղեւ մինչդեռ խօսէր զայս՝ ձայն եբարձ կին մի 'ի ժողովրդենէ անտի եւ ասէ. երանի՛ է որովայնին որ կրեաց զքեզ՝ եւ ստեանցն որ դիեցուցին զքեզ. Եւ նա ասէ, նոյն երանի այնոցիկ, որ լսեն զբանն այ եւ պահեն.

Եւ ուսուցանէր 'ի միում ժողովրդանոցացն 'ի շաբաթս. Եւ ահա կին մի զոր ունէր այս հիւանդութեան ամս ութուտասն. եւ էր կարկամեալ եւ ոչ կարէր ամենեւին 'ի վեր հայել. Եւ տեսեալ զնա յս կոչեաց առ ինքն եւ ասէ ցնա, կին դու՝ արձակեալ ես 'ի հիւանդութենէ քումմէ. Եւ եդ 'ի վր նր ձեռն. եւ առժամայն ուղղեցաւ եւ փառաւոր առնէր զած. Պատասխանի ետ ժողովրդապետն ցասուցեալ՝ թէ ընդէ՞ր 'ի շաբաթու բժշկեաց յս. եւ ասէ ցժողովուրդն վեց օր է՝ յորս արժան է գործել. յայնս եկայք բժշկեցարուք, եւ մի՛ յաւուր շաբաթու. Պատասխանի ետ նմա տր եւ ասէ, կեղծաւորք՝ իւրաքանչիւր ոք 'ի ձէնջ 'ի շաբաթու ո՞չ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ 'ի մսրոյ եւ տանի ջուր. Իսկ այս դուստր աբրահամու էր, զոր կապեաց սատանայ ահաւասիկ ութուտասն ամ, ո՞չ էր արժան արձակել 'ի կապանաց անտի 'ի շաբաթու. Եւ զայս իբրեւ ասէր, յամօթ լինէին ամքին որ հակառակն կային նմա. Եւ ամ ժողովուրդն ուրախ լինէր 'ի վր ամ փառաւորութեացն՝ որ գործէին 'ի նմանէ.

Եւ եղեւ 'ի մտանելն նր 'ի տուն ուրումն իշխանաց փարիսեցւոց 'ի շաբաթու ուտել հաց՝ եւ նոքա սպասէին նմա. Եւ ահա այր ոմն էր անդ ջրգողեալ առաջի նր. Պատասխանի ետ յս եւ ասէ ցօրինաւորս

եւ

և ցփարխեցին՝ եթէ արժա՛ն իցէ ՚ի շաբաթու բժըշ-
կել. և նոքա լուռ եղեն։ Եւ բուռն հարեալ զնմա-
նէ՝ բժշկեաց զնա և արձակեաց։ Եւ ասէ ցն՟ս՝ ո՞ր
ուրուք ՚ի ձէնջ էշ կամ եզն անկանիցի ՚ի ջրհոր, և
ո՛չ վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբաթու։ Եւ
ո՛չ կարացին տալ նմա պատասխանի առ այն։

Եւ եղև մինչ երթայր նա յե՟ղէմ, և ինքն անցանէր
ը՟ն մէջ սամարիոյ և գալիլեացւոց։ Եւ մինչդեռ մտա-
նէր ՚ի գեօղ ուրեմն, պատահեցին նմա տասն այր բո-
րոտ, որք կացին ՚ի հեռաստանէ. բարձին զձայնս և
ասեն՝ Յ՟ս վարդապետ՝ ողորմեա՛ց մեզ։ Եւ իբրև
ետես զն՟ս՝ ասէ ցնոսա. երթայք ցուցէ՛ք զանձինս
քահանայիցն. և եղև իբրև գնացին առ ժամայն սըր-
բեցան։ Մի ոմն ՚ի նոցանէ իբրև ետես եթէ բը-
ժըշկեցաւ, դարձաւ անդրէն, ՚ի ձայն մեծ փառա-
ւոր առնէր զաստուած. Անկաւ առ ոտս նորա ՚ի
վերայ երեսաց իւրոց՝ և գոհանայր զնմանէ. և ինքն
էր սամարացի։ Պատասխանի ետ յ՟ս և ասէ, ո՞չ տասն
սոքա սրբեցան. իսկ արդ ինունքն ո՞ւր են։ Զի ո՛չ
գտան դառնալ տալ փառս ա՟յ, բայց միայն այլազգիս
այս։ Եւ ասէ ցնա. արի՛ գնա՛ զի հաւատք քո կե-
ցուցին զքեզ։

Եւ եղև ՚ի մտանել ն՟ր յերիքով՝ կոյր ոմն նստէր առ
ճանապարհաւն մուրացիկ։ Իբրև լուաւ զանցանել
ժողովրդեանն, հարցանէր թէ զինչ իցէ այն։ Եւ
պատմեցին նմա թէ յ՟ս նազովրեցի անցանէ։ Աղա-
ղակեաց և ասէ՝ յ՟ս որդի դաւթի՝ ողորմեա՛ց ինձ։
Եւ որ առաջի երթային՝ սաստէին նմա զի լռեսցէ.
և նա ևս առաւել աղաղակէր որդի դաւթի՝ ողոր-
մեա՛ց

մեա՛ց ինձ: Զտեղի էառ Յս̃ եւ հրամայեաց ածել
զնա առ իւր. եւ իբրեւ մերձ եղեւ առ նա՝ եհարց զնա
եւ ասէ, զինչ կամիս դու զի արարից քեզ. եւ նա ասէ՝
Տ̃ր զի բացցին աչք իմ, եւ տեսից: Եւ Յս̃ ասէ ցնա՝
հայեա՛ց, հաւատք քո կեցուցին զքեզ: Եւ առ ժա
մայն ետես. երթայր զհետ նր̃ եւ փառաւոր առնէր
զա̃ծ. եւ ա̃մ ժողովրդեանն տեսեալ՝ տային
օրհնութիւն ա̃յ:

Մե̃ծ Երկուշաբթի Յէ՛ Կէ՛ Ըր Ր̃ Յօհաննու:
Տ̃րն մեր Յս̃ Քս̃:

Եւ յետ երկուց աւուրց՝ ել անտի եւ գնաց 'ի գալիլեա: Զի ինքն իսկ Յս̃ վկայեաց՝ եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ չունի: Եւ յորժամ եկն նա 'ի գալիլեա. ընկալան զնա գալիլեացիքն. զի տեսեալ եւս էր զա̃մ նշանսն, զոր արար յե̃մ 'ի տօնին. քանզի եւ նոքա եկեալ էին 'ի տօնն: Եկն դարձեալ 'ի կանա գալիլեացւոց՝ ուր արար զջուրն գինի: Եւ անդ էր թագաւորազն մի, որոյ որդի նր̃ հիւանդ կայր 'ի կափառնաում: Նա իբրեւ լուաւ եթէ Յս̃ եկեալ է 'ի հրէաստանէ 'ի գալիլեա, եկն առ նա. եւ աղաչէր զի իջցէ եւ բժշկեսցէ զորդի նորա՝ քանզի մերձ էր 'ի մեռանել: Ասէ ցնա, եթէ ոչ նշանս ինչ եւ արուեստս տեսանէք՝ ոչ հաւատայք: Ասէ ցնա թագաւորազն, Տ̃ր էջ մինչեւ մեռեալ իցէ մանուկն իմ: Ասէ ցնա Յս̃, երթ որդին քո կենդանի է. եւ հաւատաց այրն բանին զոր ասաց նմա Յս̃ եւ գնաց: Եւ մինչդեռ իջանէր՝ ընդ առաջ

եղեն

եղեն նմա ծառայքն նր̃. աւետիս ետուն և ասեն՝
թէ մանուկն նորա կենդանի է։ Հարցանէր ցնոսա
վն̃ ժամուն՝ յորում ապաքինեաց. և ասեն ցնա՝ երէկ
յեօթներորդ ժամուն եթող զնա ջերմն։ Գիտաց
հայրն նր̃՝ եթէ յայնմ ժամու՝ յորում ասացն ցնա յս̃
թէ որդին քո կենդանի է. և հաւատաց ինքն և ա̃մ
տուն իւր։ Զայս դարձեալ երկրորդ նշանս արար
յս̃՝ եկեալ ՚ի հրէաստանէ ՚ի գալիլեա։

Յետ այսորիկ տօն էր հրէից, և ել յս̃ յե̃մ։ Եւ էր
յե̃մ ՚ի պրոբատիկէ աւազանին՝ որ կոչէր եբ-
րայեցերէն բեթհեզդայ՝ հինգ սրահ։ Յորս անկեալ
դնէր բազմութի̃ յոյժ հիւանդաց. կուրաց՝ կաղաց՝
գօսացելոց՝ որ ակն ունէին ջրոյն յուզելոյ։ Եւ հր
րեշտակ տն̃ իջանէր ըստ ժամանակի յաւազանն՝ և
յուզէր զջուրս. և որ նախ ՚ի շարժումն ջուրցն իջա̃
նէր յաւազանն՝ բժշկէր, ո՛չ ունելով նշան հիւան-
դութե̃։ Եւ անդ էր այր մի, որոյ երեսուն և ութ
ամ էր ՚ի հիւանդութե̃ իւրում։ Զնա իբրև ետես
յս̃ զի անկեալ դնէր, և գիտաց եթէ բազում ժա-
մանակք են այնուհետև, ասէ ցնա՝ կամի՞ս ողջ լինել։
Պատասխանի ետ նմա հիւանդն. տէ՛ր ո՛չ զոք ունիմ,
թէ յորժամ ջուրքն յուզիցին, արկցէ զիս յաւազանն.
և մինչ ես դանդաղիմ, ա՛յլ ոք քան զիս յառաջագոյն
իջանէ։ Ասէ ցնա յս̃, արի՛ ա՛ռ զմահիճս քո և գնա՛։
Եւ ողջացաւ այրն. և յարեաւ առ զմահիճս իւր և
շրջէր. և էր շաբաթ յաւուրն յայնմիկ։ Ասէին
հրէայքն ցբժշկեալն՝ շաբաթ է և ո՛չ է արժան քեզ
առնուլ զմահիճս քո։ Պատասխանի ետ նց̃ և ասէ.
որ բժշկեացն զիս, նա ասաց ցիս, ա՛ռ զմահիճս քո և
գնա՛։

գնամ։ Հարցին ցնա և ասեն, ո՞վ է այրն՝ որ ասաց
ցքեզ, առ զմահճիճս քո և շրջեա՛ց։ Եւ բժշկեալն ոչ
գիտէր թէ ով իցէ. քանզի յի՟ս խոյս ետ վասն ամբո
խին 'ի տեղւոջէ անտի։ Յետ այսորիկ գտանէ զնա յի՟ս
'ի տաճարին, և ասէ ցնա. ահաւասիկ ողջացար, մի՛ ևս
մեղանչեր, զի մի՛ չար ևս ինչ լինիցի քեզ։ Գնաց այրն
և պատմեաց հրէիցն, եթէ յի՟ս էր որ բժշկեացն զնա։
Եւ վասն այնորիկ հալածէին զյի՟ս հրէայքն, զի զայն
առնէր 'ի շաբաթու։ Եւ յի՟ս պատասխանի ետ նոցա՝
հայր իմ մինչև ցայժմ գործէ՝ և ես գործեմ։ Վ՟ս
այնորիկ առաւել խնդրէին հրէայքն սպանանել
զնա, զի ոչ միայն լուծանէր զշաբաթս, այլև հայր իւր
կոչէր զա՟ծ. և հաւասար առնէր զանձն՝ ա՟յ։
Եւ մինչդեռ անցանէր ետես այր մի կոյր 'ի ծնէ. և
հարցին ցնա աշակերտքն նր՟ և ասեն. ռաբբի՝ ո՞ր
մեղաւ է. սորա՞, թէ հօր և մօր իւրոյ՝ զի կոյր ծնցի։
Պատասխանի ետ յի՟ս. ոչ դորա մեղաւ է, և ոչ հօր և մօր
իւրոյ, այլ զի յայտնի լիցին գործքն ա՟յ 'ի դմա։ Եւ
ինձ պա՛րտ է գործել զգործս այնորիկ որ առա-
քեացն զիս՝ մինչ աւուր կայ. գայ գիշեր, յորժամ
ոչ ո՛ք կարէ գործել։ Մինչդեռ յաշխարհի եմ, լոյս
եմ աշխարհի։ Զայս իբրև ասաց, եթուք 'ի գետին.
և արար կաւ 'ի թքոյն, և ծեփեաց զկաւն 'ի վե՟ր աչաց
կուրին։ Եւ ասէ ցնա՝ երթ լուա՛ յաւազանին սե-
լովմայ՝ որ թարգմանի առաքեալ. չոգաւ լուացաւ,
եկն և տեսանէր։ Իսկ դրացիքն՝ և որոց տեսեալ էր
զնա յառաջագոյն եթէ մուրացիկ էր, ասէին՝ ո՞չ սա
էր որ նստէրն և մուրանայր. կէսքն ասէին նա է.
այլքն ասէին ոչ՝ այլ նման է նմա. և ինքն ասէր՝ թէ

ես եմ։ Ասեն ցնա՝ իսկ զիա՞րդ բացան աչք քո։ Նա ետ պատասխանի՝ այր մի՝ որում Յս՟ն ասեն, կաւ արար եւ ծեփեաց զաչս իմ. եւ ասէ ցիս՝ երթ ՚ի սելովամ եւ լուա. չոգայ լուացայ՝ եւ տեսանեմ։ Ասեն ցնա՝ ո՞ւր է նա. ասէ ցն՟ս՝ ոչ գիտեմ։ Ածին առ փարիսեցիսն զնա՝ որ երբեմն կոյրն էր։ Եւ էր շաբաթ յորժամ զկաւն արար Յս՟ եւ եբաց զաչս կուրին։ Դարձեալ հարցանէին զնա փարիսեցիքն՝ թէ զիա՞րդ տեսանես. եւ նա ասէ ցն՟ս՝ կաւ եդ ՚ի վր՟ աչաց իմոց, եւ լուացայ եւ տեսանեմ։ Ասեն ոմանք ՚ի փարիսեցւոցն. ոչ է այրն այն յԱյ՟՝ զի զշաբաթս ոչ պահէ. կէսքն ասէին, իսկ զիա՞րդ կարէ մարդ մեղաւոր այսպիսի նշանս առնել. եւ էին հերձուածք ՚ի մէջ նց՟։ Ասեն դարձեալ ցկոյրն՝ դու զի՞ ասես վն՟ նր՟՝ զի եբաց զաչս քո. եւ նա ասէ՝ թէ մարգարէ է։ Եւ ոչ հաւատային հրէայքն զնմանէ՝ եթէ կոյր էր եւ բացաւ, մինչեւ կոչեցին զծնողս բացելոյն։ Հարցին ցն՟ս եւ ասեն. սա՞ է որդին ձեր, զորմէ դուքն ասէիք թէ կոյր ծնաւ, արդ՝ զիա՞րդ տեսանէ։ Պատասխանի ետուն նց՟ ծնողքն նր՟ եւ ասեն. գիտեմք՝ զի սա է որդին մեր եւ զի կոյր ծնաւ. բայց զիա՞րդ այժմ տեսանէ՝ ոչ գիտեմք. կամ թէ ո՞ եբաց զաչս դորա՝ մեք ոչ գիտեմք. ցդա իսկ հարցէք. ինքնին ՚ի չափ հասեալ է՝ ինքն իսկ խօսեսցի վն՟ իւր։ Զայս ասացին ծնողքն նր՟, զի երկնչէին ՚ի հրէիցն. քանզի ուխտ եդեալ էր հրէից, եթէ ոք խոստովանեսցի զնա քրիստոս՝ ՚ի բաց կացցէ ՚ի ժողովրդենէն։ Վն՟ այնորիկ ասացին ծնողքն նր՟, թէ ինքնին ՚ի չափ հասեալ է՝ ցնա իսկ հարցէք. Դարձեալ կրկին անգամ կոչեցին զայրն որ կոյրն էր,

էր, և ասեն ցնա, տո՛ւր փառս այ̄, մեք գիտեմք՝ զի այրն այն մեղաւոր է։ Նա ասէ, թէ մեղաւոր իցէ՝ ես ո՛չ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ՝ զի կոյր էի՝ և արդ տեսանեմ։ Դարձեալ ասեն ցնա. զի՞նչ արար քեզ՝ զիա՞րդ եբաց զաչս քո։ Պատասխանի ետ նց̄, այժմ ասացի ձեզ և ո՛չ լուարուք՝ զի՛ կամիք միւսանգամ լսել. մի թէ և դո՞ւք կամիք աշակերտել նմա։ Նոքա հայհոյեցին զնա և ասէին. դո՛ւ լիջիր նր̄ աշակերտ. մեք Մովսէսի աշակերտք եմք։ Մեք գիտեմք զի ը̄ Մովսէսի խօսեցաւ Ած̄. զսա ո՛չ գիտեմք ուստի՛ իցէ։ Պատասխանի ետ այրն և ասէ ցն̄ս՝ այդ իսկ են սքանչելիք. զի դուք ո՛չ գիտէք ուստի՛ իցէ՝ և զիմ զաչս եբաց։ Գիտեմք՝ զի Ած̄ մեղաւորաց ո՛չ լսէ. բայց եթէ Ած̄ապաշտ ոք իցէ՝ և զկամս նր̄ առնիցէ, նմա լսէ։ ՚Ի յաւիտենից ոք ո՛չ լուաւ՝ եթէ եբաց ոք զաչս կուրի ՚ի ծնէ կոյր ծնելոյ։ Եթէ ոչ յայ̄ էր այրն այն, ո՛չ կարէր առնել ինչ։ Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա՝ ՚ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենևին. և դու վարդապե՞տ լինիս մեր. և հանին զնա արտաքս։ Լուաւ յս̄ եթէ հանին զնա արտաքս. և իբրև եգիտ զնա, ասէ ցնա՝ դու հաւատա՞ս յորդի այ̄։ Նա պատասխանի ետ և ասէ, տէր՝ ո՞վ է զի հաւատացից ՚ի նա։ Ասէ ցնա յս̄. և տեսեր զնա, և որ խօսիդ ընդ քեզ՝ նա՛ է։ Նա ասէ,

հաւատամ տր̄՝ և երկիրպագ

նմա։

Յիշատակարան Տպագրողի Գրոցս։

Փառք և գոհութիւն անլռելի ձայնիւ Ամենա-սբյ երրորդութեն Հօր և Որդւոյ և Հո-գւոյն սբյ։ Որոյ ամենառատ շնորհօքն և ո-ղորմութեամբն, և օգնականութբ հոգեկիր հաւ-տորն Սբյն Գրիգորի Նարեկացւոյ հրեշտակակրօն վրդպտի, վերստին ՚ի լրումն եկեալ կատարեցաւ տպե-ցումն ախտաբոյժ Գրքոյս նորին Աղօթից՝ որ կոչի Նարեկ։

Որեմն՝ որք վայելէքդ զսա, Նախապէս տուք փառս Այ յաջողողին և տնօրինողին ամի։

Նաև ապա յիշեսջիք զպատրաստական ծառայ ձեր զՏպագրիչ չնչին Տիրացու Պօղոս Յօհաննի-սեան. և զաշխատաւոր զորդեակն իմ զծառայս ձեր՝ զդեռափթիթ զԱծատուրն և զԳէորգն, որք առաւել քան զկարն աշխատեցան ՚ի շարելն և՚ի ցրուելն զկապարեայսն։

Յիշեսջի՛ք նաև զաշխատաւոր մշակն Տպարանիս՝ զխիզնցի մահտեսի գալուստի որդի մահտեսի Ածատուրն. և զընկերն իւր ՚ի նոյն գիւղէն սա-հակի որդի Յօհաննէսն։

Նաև զձեզ զամենեսեանսդ՝ բարեգութ և արդար դա-տաւոր Տրն մեր Յս Քս յիշեսցէ ՚ի սոսկալի և ահաւոր միւսանգամ Գալստեանն, և ընդ սբս իւր դասեալ՝ երանաւէտ Ձայնիւն, և իւր անճառելի Ար-քայութեն և Ածային տեսութեն արժանացուսցէ.

Ամէն։

14. [illegible] — 2.

15 [illegible] — 2

16. — [illegible] — 1.

17 - [illegible] — 2.

18. [illegible] — 2.

19 [illegible] — 2.

20. [illegible]

43

1 [illegible] — 1 [illegible]

2 Գէորգ [illegible] — 2.

3 Տիգրան [illegible] — 2.

4 [illegible] — 2.

5 [illegible] — 2. [illegible]

6 [illegible] — 2. [illegible]

7 [illegible] — 4.

8 [illegible] — 2.

9 [illegible] — 3.

10 [illegible] — 2.

11 [illegible] — 2.

12 [illegible] — 2. [illegible]

13 [illegible] — 2.

[illegible] [illegible]

[illegible]

милостивому Госуд[illegible]

Григорию Ивановичу

[illegible]

[illegible]

[illegible]
1856

[illegible]
25/XII